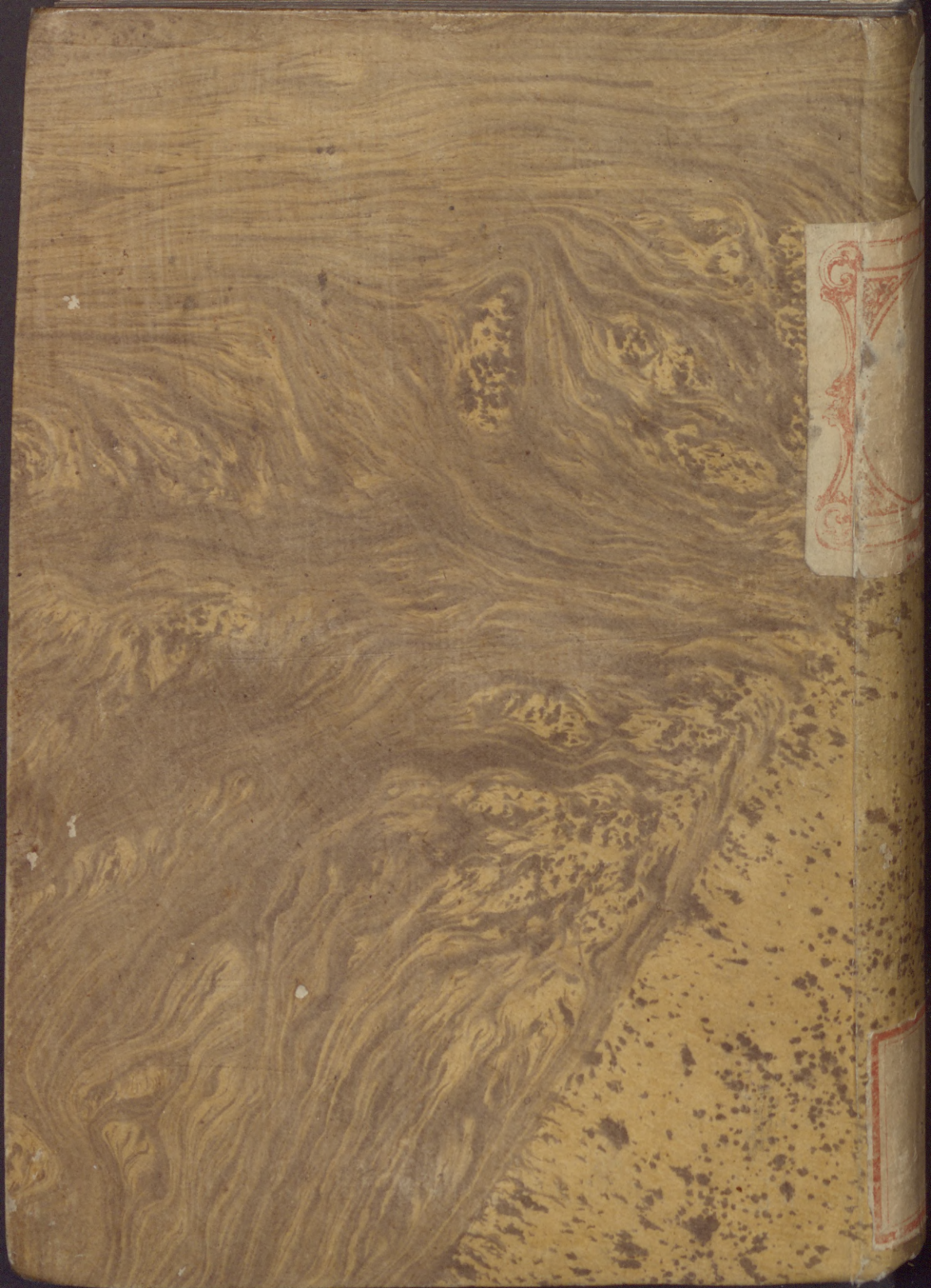

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA
B. 317.

ש"ש הסטטוס ר"ש
Orient 12,359-61.

ספר יוחסין

אשר אזן וחקר החכם הפילוסוף שלם בלמודים כמהר אברהם
זכות המכונה זאקוטו זל להורות שלשלת קבלת התורה ממשה
רבינו עה ער זמן המחבר זל גם יצורף אל זה שאלה ותשובה
של רבינו שרירה זל בשלשלת הקבלה וקצת דברי הימים
למלכי ישראל ומלכי האומות וענין הנשיא הנקרא ראש גולה
ומה היה משפטו מאת העם וישיבת סורה וישיבת פומבדיתא
וענינים נפרדים ומעשים אשר ארעו את אבותינו נמצאו בספרי
מפוזרים ובפרט בספר בן גוריון הארוך וספור ענין אחר שהיו
בישראל קרוב לחרבן שלשכתות הפרושים והנזירים הנקראים
אשינוש והצדוקים ומנהגו רת כל כת מהם ומשם מתבארכי
הצדוקים אינם הקראים אשר בזמנינו ביאלו מודים בשכר
ושנש ותחיה מה שאין כן הצדוקים נדפס בהשתדלות
נמרץ של החכם השלם הרופא המובהק כמהר שמואל
שולם נרו פה **קושטאנדינא** קרית מלך רב
ארוננו המלך האדיר שולטאן
סולימאן האל ישיבהו אליה בשלום ובמישור ויתן את כל
אויביו נגפים לפניו וכל אשר יעשה יצליח אכיר ותהי ראשית
מלאכתו יום ד כה תברכו לחדש סיון שנת כי נעור
ממעון קדשו

M. TAKADÉMIA KÖNYVTÁRA

אמר

שמואל בן לאדוני זקן ונשוא פנים כהר משה
שולם נע מאת יי היתה נסבה וסבה קרובה להעיר
את רוח גבירתי עטרת תפארתי אשת חיל מ׳אסתר
נ׳בח נודע בשערים בעלה נשא ונעלה כהר׳ אליא חנדלי נע אשה ירא׳ת ה׳
אשה הכמה אשה גדולה במעשיה שמש צדקה ומרפא בכנפיה
מכנף הארץ יבואו העניים והאביונים כל הנחשלים לשמע אזן
ישמעו מבין עם תלמיד ובכל יום ויום סביב לשולחנה חברים מקשיבים
והמה חכמים מחוכמים חגרה בעוז והדר לבושה ותאמץ זרועותי׳ה
לתת לאיש כפי כ׳ח׳ללו וידי׳ה שלחה׳ לאביון בחדר משכבו חדר
בחדר ולא בקולי קולות יתומים ואלמנות ידה׳ חלקתה׳ להם והנערות
הראויות לבוא אל בית הנשים ואין לאל ידיהם הלא הן תענינה מפרי ידיה
נשוא ינשאו עמדה׳ ובזבזה כל אוצרותיה בנתה בשמים עליותיה מקום
שאין היד שולטת ולא איתי אינש ד׳י יחוינה הן אלה קצות דרכיה דרכי נועם
רבו כמו רבו עצמו מספר ויום ליום היינו מספרים על השולחן אשר לפני ה׳
כבוד הספר הזה אשר אנכי בקרבו ואת יקר תפארת גדולתו ותועלתו הגמרץ
לכל אשר בשם ישראל יכנה והחכמים השלמים בשמעם הדבר הזה כולם
יענו ורבים יחלו ויאמרו אלי אפשר שתעשנו בדפוס ותקבענו כיון ונהנה בו
כל ישראל כאיש אחר חברים כי כתב אשר נכתב יקר בימינו כסף רבה ה׳
ולא כל אדם זוכה להעתיקו ולהכתיבו על ספר בדיו מה שאין כן במודפסים
כל הרוצה ליטול יבוא ויטול בשצף כסף דינר ובשוה דינר שמעה גבירתי ותבן
לה פיה פתחה בחכמה ותאמר אלי קום קרא לתכונות עמוד על עסדך ואני
אהיה למחזיק בצל הכסף עד יצא לאור משפט הספר הזה ומעשהו לזכות
את הרבים וזכות הרבים תלוי בך זאת אשיב אל לבי עשה עד שאתה מוצא
מוציא כסף מאוצרותיה וחוט של חסד משוך על פניה לכן קהל ישראל
שימו לבבכם שיתו לבבם הודו ליי אשר נתן בלב הגברת להוציא לאור
תעלומי הספר היקר הזה יי יגמור בעדה למען תמוצו והתענגתם מזיז כבודה
ואשא משלי

היטיבו נגן הרבו שיר כי מצאנו אם למקרא
ודעו וראו אנשי שכל דמן אסתר מן ההורה

ולמען ספר את עשר כבוד גדלה הלת הספר הזה אחל תת גדלו בהקרים

השמנה דברים הכוללי בכל ספר מדע והשכל להבין אמרי בינה כאשר הוא
מוסכם בפי כל הפרשים הקודמים והמתאחרים המתקרשים והמטהרים

אמר שמואל ידיעות החכמה מאין תמצא יקרו לה שכנה פנים מהבחינות
ותחת ארבע תוכל שאתם א כוונת הספר ל אי זה ספר שיהיה נכוין לדעת
במועצות ודעת כונתו הראשונה וכוונת כל חלקי אותו הספר ומזה המשך
בחינה שנית כי אחר שידענו הכוונה ראוי לדעת באמת תועלת אותו
הספר ואם הוא כולל אופרטי ב לדעת מדרגת הספר ומעלתו מבין שאר
הספרים המונחים באותה חכמה ומזה נשיג בחינה ד לדעת יחס הספר הזה
מבין שאר הספרים המונחים בשאר החכמות ויחס הספר בעצמו אל
הספרים הנעשים באותה חכמה ל אם הוא יחס החלק אל הכל או הכל
אל החלק ג לדעת אופן הלמוד הנעשה בו מאי זה מין מהקשים אם הקש
במוחלט ואם חפוש ואם חקירה או הקש התלוף או הקש ההדמות ואם הוא
מין ממיני המופתים ל מופת ראיה או מופת סבה או מופת במוחלט מזה תולד
החלוקה הששית כי אחר שנדע אופן למודו צריך לדעת אופן חלוקו אל כמה
חלקים יתחלק כדי להקל מעל המעיינים ולהדריכם אי זה דרך ישכן א
אור ד לבאר שם מחבר הספר אם ראוי להשען עליו ומזה תמשך בחינה
ה לדעת מה שם הספר המונח כי על הרוב שם הספר מודיע לנו נושא אותה
החכמה הכתובה בספר ההוא ועתה אבוא לבארם באר היטב א לא למצוא
חשבון וגם אמר כי כונת הספר הזה להודיע ולזכור ימות עולם מימות אדם
הראשון עד זמנו של הרב המחבר באופן היותר נאות והוא בספר דברי הימים
ויתענו בו כל ישראל כקשון כגדול מצורף לזה שיש בו דברי הימים
למלכי אומות העולם כי הנפש תתענג בקריאת ענינים קדומים לקחת מוסר
השכל מוסף על זה שנדע קבלת הרבנים הפרושים ושלשלת קבלתם ה
האמיתית איש מפי איש ועד משה רבינו עה לא כן הקראים
אין להם על מה שיסמוכו ענן וערפל סביבם אמנם התועלת הנמשך אל
המעיינים ביחוד הנה הוא מביא כללים רבים ונכבדים לדעת פתח שער ש
התלמוד אין יוצא ואין בא אליו זולתם גם מביא קצת דינים ומשפטים צדיקים
בהזכירו החכמים אשר חדשו אותו הדין כאשר תמצא בהזכירו את ר יוחנן זכר
שם אם מותר לשים התפילין על הכובע או על אי זה לבוש שיהיה צלל במים
אדירים והעלה חרס בידו המאיר לארץ ולדרים וגם במקומות אחרים העמיק
הרחיב גם במקומות רבים הזכיר דעת חכמי הקבלה באי זה דין אשר חדשו
בפי שרשי החכמה ההיא אשר היא חכמה אמיתית באמת באופן שתתועלות

AKAD. KÖNYV-TÁRA

הנמשכות ממנו שלמים וכן רבים וכוללים דמה בזה אל תורתנו הקדושה
והתמימה כי ליושבים לפניה יהיה סחרה ואתננה ותועלתה כוללת גם אל
המון העם האנשים והנשים והטף הבחינה הב והיא מדרגת הספר
הזה אומר שמדרגת הספר הזה אצל המחוברים בחכמה הזאת הוא אחרון
שבכולם כי הראשון אשר חבר בהתיחסות החכמים ומניהם היה רבנו שרירה
גאון זל ואחריו הרב מורה צדק זל בתחילת פי המשנה ואחריו בעל ס דורות
עולם הלא הוא הרב החסיד כהר אברהם ן דאור זל הנהרג על קדושת ד
אחריו בעל צדה לדרך אחב בעל נחלת אבות ואין בכל א מהם ואפילו
בכולם ענין שיהיה מספיק לידיעה הזאת אבל בספר הזה מודיע הצורך
אל החכמה הזאת באשר עיניכם הרואות בה כי לכל הקודמים אליו השיג
עליהם ועל בעל דורות עולם ידבר נפלאות ומלין לצד הרמבם זל ימלל
ואמנם יחסו אל שאר הספרים המונחים בחכמה הזאת הנה הוא יחס הכל
אל החלק כי הוא כולל אל כל הספרים המונחים בידיעה הזאת ואמנם
בערך החכמות היוצאות מתלמודינו הוא יחס החלק אל הכל הל כי זאת
הידיעה היא חלק מעט מזער בערך אל החכמות היוצאות מהתלמוד אשר
רבו מארבה ואין להם מספר אבל עכז זאת הידיעה מקנה אמונה שלמה
בגוף האדם והיא שלשלת הקבלה עד מרעה הבחינה הג והוא אופן
הלמוד הנעשה בו אומר שחכמות התלמודיש להם שערים אחרים וג
מדות לא שערום דרכי ההקשים ההגיוניים וגם כי הקש החלוף דומה אל
מאמר ראי לא תימא הכי והקש ההמשל שוה אל גזירה שוה כאשר אמר
הנרבוני כי רזל כאשר שערו בחולשת ההקש הזה אמרו אין אדם דן גזירה
שוה מעצמו עכז יש לתלמוד דרכים אחרים וכאשר רצו להשוותם ולדמותם
לא נשא הארץ אותם ואף גם זאת בספר הזה בנרון דירן אין צורך אליו
לדרכי ההקש רק בידיעת חלקי הספר הזה והכרת מסלוליו יספיק אל
המעיינים בו ואין צורך אליהם אל אורך ההצעות רק בסעט קט יובנו דרכיו
ומזה נבוא אל ידיעת חלקיו ואומר כי ידיעת חלקיו מפורסמים ונודעים כי
בראשונה ידבר מדורות אדם הראשון עד התנאים הנמצאים בחרבן בית שני
אחב מזכיר התנאים אשר מזמן החרבן עד רבינו הקדוש אחב מביא
כל התנאים על דרך אלף בית אחב סדר כל האמוראים על ערך אב
אחב מביא האמוראים כולם שבעה דורות כפי מה שסדר אותם בעל
דורות עולם ומשיג עליו אחב זוכר חמשה דורות של רבנן סבוראי אחב
כותב ח דורות של גאונים אחב מביא כל הרבנים מזמן רב אלפס עד זמנו
של הרב המחבר אחב מביא דורות העולם בכללות עד שהאמינו חכמי

האומות כי הפרש גדול יש בין חשבוננו לחשבונם ובעל הספר הזה נתן סימן
את לוג השמן והם אלף וארבע מאות ושלשים ותשעה שנים ותועלת הידיעה
הזאת היא לדעת סכלותם ולהשיב עליהם כמו שארז"ל לא תלמד לעשות אבל
אתה למד להשיב הבחינה הד' לדעת מחבר הספר הזה דע לך שזה המחבר
היה חכם גדול בקי בחדרי התלמוד בבלי וירושלמי ספרא וספרי והמדרשים
כולם על ציצית לשונו כאשר יבין שמועה מי שיעיין בספר הזה ועוד חבר
ספר א בהשלמת מה שהשמיטו ר נתן בעל הערוך והוא ספר נפלא גדול עד
מאד נמצא בדמשק מלבד זה מוסף על חכמתו היה חכם שלם בלמודים שלם
בתכונה למד קתדרא כסלאמאנקא עשה לוחות חדשות ולוחות כל הגוים
הקודמות אליו כאין נגדם והאומות בעצמם פסלו ושברו כל הלוחות הקודמות
אליהן והסירום מגבירות קיימו וקבלו עליהם מעשה ידיו להתפאר ולא ישנו
את תפקידם ומזה תמשך ידיעת שם הספר הזה והוא ספר יוחסים כי הוא
מספר כל יחסי העולם מימות אדם הראשון עד זמנו אשר היה זמן אריות
שבחבורה הרב ר' יצחק אבוהב תנצבה והרב ר יצחק די ליאון יעמש והחכם
בעצמו גב נותן טוב טעם ודעת לקריאת הספר הזה ספר יוחסין תראנו
בהקדמתו ועם זה אשים לדרך פעמי מרכבות קולמוסי ואחל בהקדמת
בעל הספר חכם ושלם כמהר אברהם זכות נע ואחלה פני כת שאם לשונו
לא תמהר לדבר צחות ודברי הספר אינם כל כך ערבים עם כל זה לא תקטן
בעיניכם מעלת הספר לפי שבעל הספר הזה התחיל ללמוד רב בשנים כי
מלפנים לא היתה תורתו אומנותו אחר כך האיר עינינו ה צבאות ולמד תורה
וחכמה והגיע לו תורה וחכמה וגדולה במקום אחד לכן אלופי וגבירי הטו
אזנכם וראו בעין שכלכם שמעו ותחי נפשכם

אמר אברהם בר שמואל בר אברהם זכות זלחה

לפי שישראל נמשלו לכוכבים בשם וכמספר כמו סגולת כלי הזהב
והמרגליות החשובות וכשם החכמים והחסידים כמו שנאמר
והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד וראה
ההבדל הגדול שיש בין מי שמזכה לעצמו לבד ובין מי שמזכה לאחרים כי
הכוכב הוא האור בגלגל בנפש בגוף שהיא העיקר ובודאי כן הוא ביהם רל
חכמי המשנה והתלמוד וכל הבאים אחריהם בספרים שעשו כדי לזכותנו הם
מאירים נפשותינו ולכן כדי לזכות לעצמי ולאחרים נתעוררתי לעשות זה
הספר הקטן שאספר בו בשם ובמספר יחס חכמי המשנה והתלמוד בכלי
הנמצא בידינו חוץ מרוב חכמי הברייתא מפני שאינם ידועים לי ולא זכנם וכן

אביא כל הגאונים והמחברים ספר וזמנם כל כה שאמצא ולא אהגדר לומר
כי הוא חכמה עמוקה כי בעונותי מרוב השמדות והשביה וצורך המזונות
אין בי חכמה ודעתולא עמד טעמי בי ורחי נמר אבל כדי שאזכה בזה לזכור
ההלכות והמדות החשובות הנאמרים מפיהם ושהם היו עושים עשיתי זה
הספר והוא ראוי לי לעשותו שהוא קורא הדורות מראש היצירה שהוא
חדוש העולם אשר הוא עיקר התורה בכללה לכל הנסים המורים על חדוש
העולם ועל כח המצוי האמיתי עושה נפלאות לבדו עזרה בצרות נמצא מאד
כי אעפי שהמלאכים נמצאים הם נמצאים ממנו ותלוים על מציאותו
ואיפשרי המציאות אבל לא נקרא נמצא מאד כי אם יחידו של עולם ברוך
הוא שאיננו תלוי על מציאות זולתו והוא מחויב המציאות וזה הספר יש לו
הדמות בזה לחבמת המספר והתכונה ומצוה גוררת מצוה ובראשונה הייתי
חושב מה יהיה שם זה הספר אם נקרא אותו ספר צדיקים היתי ממעט
בכבוד החסידים שהם חכמים בוראי ולא עם הארץ חסיד ופרשי אבל ירא
חטא איפשר שיהיה שהרי עוסק בסחורה אעפי ששמואל הנביא נקרא
שמואל הצדיק בסוף פרק במה בהמה יוצאה בשבת ובן יש שמעון הצדיק
ובסוף פרק החכלת חסידים פרשי זריזים למצות ובקמה פרק המניח אמרו
מאן דבעי למהוי חסידא ליקיים מילי דנזיקים ואמרי לה מילי דברכות ואמרי
לה מילי דאבות ובפרק כל כתבי אמר רבא וכי חסידי אגרא בשבתא שקלי
אלא אמר רבא הבא בירא שמים עסקינן דלא ניחא ליה ליהנות מאחרים
ובחנם נמי לא ניחא ליה דליטרח ופרשי אם חסידים דהם יש להם לוותר
משלהם בכל דבר שיש בו נדנוד עבירה ואעג דלא שכר שבת גמור דהוא
שהרי לא התנה ומהיפקרא קא אזי ומיהו חסיד לא מיקרי אלא אם כן מוותר
משלו והבא בירא שמים הוא ולא חסיד לוותר משלו ולא ניחא ליה דליתהני
מאחריני בזכייה דהפקר דידע שלא מרצונו הפקירו ובחנם לא ניחא ליה
למטרח דלא חסיד הוא למחול על שלו עכ ומכאן נראה מעלת החסיד על
ירא שמים ובמסכת תמורה ובפרק הגזל קמא שלא נקרא חסיד אלא מי
שלא חטא כל ימיו מעיקרו וגם יראתי לומר ספר חסידים בעבור החכמים
החסידים שהזכרו בזה השם יוסי בן יועזר ור יוסי הכהן ור יהודה בן בבא ור
יהודה בר אלעאי הנסמך ממנו ודוד המלך ועזרא והלל ורבא בן בוטא ור
עקיבא ושמואל הקטן ושמעון החסיד הנזכר בתלמוד ודומיהם ויראתי שלא
ישרפוני בהבל פיהם ולהם דומיה תהלה ולכן קראתיו ספר יוחסין
כמו שהם עה קורין כן בפסחים פרק תמיד נשחט ר שמלאי אתא לקמיה

דר יחנן אמר ליה גיתני לי מר ספר יוחסין פרשי מחניתא דדברי הימים אל
מהיכן את אל מלוד והיכן קביעת בנהרדעא אל אין שונין לא ללודים ולא
לנהרדעים וכש דאת מלוד ומותבך מנהרדעא ופרשי לדחותו נתכוון אכפייה
אל מתנינא לך אל ניתני לי מר בתלתא ירחי אל ומה ברוריה דביתהודרב
מאיר ברתיה דר תנינא בן תרדיון דהות קא גסרה תלת מאה שמעתתא מחלא
מאה רבנין ביומא והוה דסתוא ואפילו הכי בשית שנין לא יצאת ידי חובתה
ואת אמרת ניתני לי מר בתלת ירחי שקל קלא פתק ביה פי נטל צרור השליך
בו וכן בפרק ידיעות הטומאה שקל קלא פתק ביה וכן בספק דעז בענין רבי
מאיר ובפ מי שאחזו פתקיה ד מאה פרסי לשלמה בהרי דקא רהיט ואזיל אל
מה בין לשמו ובין שלא לשמו לאכליו ושלא לאכליו אל צורבא סרבנן
את תא ואימא לך לשמו ושלא לשמו פיסולו בגופו לאכליו ושלא לאכליו אין
פיסולו בגופו וכו דאפשר לברר איסורו וכו בירושלמי ר שמלאי אתא לגבי רבי
יונתן אל אלפא אלפי אגדה אל מסורת בידי מאבותי שלא ללמד אגדה לא
לבבליים ולא לדרומיים מפני שהן גסי הרוח ומעוטי תורה ואת נהרדעי ודר
ברום ועור שם אל אמור לי הדה מילתא מה בין לשמו ושלא לשמו לאכליו
ושלא לאכליו וכו אמר רמי בר רב יודן מיום שנגנז ספר יוחסין תשש כחן של
חכמים וכהה מאור עיניהם דאמר מר זוטרא בין אצל לאצלטעוניך מאה
גמלי פרשי גגנז נשתכח טעמם בין אצל לאצל ב פסוקים בדברי הימים ובעל
הערוך פירש שהואפסוק אחד תחלתו אצל וסופו אצל ואעפי כן טעון ד מאה
גמלי דרשא זה פי בערך אצל וכן בבר ויקרא רבה במדרש רות אמרו לא
ניתן דברי הימים אלא להדרש והנך רואה כמה הגדילו הענין הזה ואעפי
שזכר הרמבם זל בספתח המשנה שאין בו תועלת גדולה רל להזכר שמות
החכמים ויחוסם אינו כן כי הוא תועלת גדול להחזיק ידינו בתורה שבעל פה
להחזיק הקבלה עד משה ארון הנביאים שקבלה מיד הקבה וכיצד בא
מחכם וחסיד לחכם וחסיד עד אור העולם הוא רבינו הקדוש שאל אביך
ויגדך זקניך ויאמרו לך ועור הרמבם זל עצמו בהקדמה כשבא לפרש לסת
כתב רבי מסכת אבות אמר להודיע לנו שהקבלה איש מפי איש אמת וכולי
ורשי פרש בזה עיקר גדול אחר בסוף פרק אלו מציאות על ענין הדר דרש
להו הוי רץ למשנה לפי שירא שישתכחו המשניות ויחליפו שמות החכמים
ובמקום חיוב יאמרו פטור ובמקום אסור יאמרו מותר ולא לבטלה כי אם
לעיקר גדול נעשה הספר הראשון שהיא ספר בראשית כל סדר הדורות
ושמותם וכן הספר הר שאעפי שיש בו מצות רבות נזיר וסוטה וברכת כהנים
ורוב ענין הקרבנות והנדות וציצית ונדרים ודיני טוכאה וטהרה לא נקרא

הספר ההוא אלא על שם הפקודי שהתחיל בו לעיקר גדול שכן אמרו במסכת
יומא במשנה ובעשור שבחומש הפקודים קורא על פה וכבר ידעת מה
שהגדילו האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם בפרק כל הבשר
ובפרק דמגלה וכן בפרק הנוסף על מסכת אבות : וכמה כעס על זה ר יוחנן
על ר אלעזר בן פדת כדאית ביבמות ובשקלים ירושלמי וכן במדבר סיני רבה
ואני תמיה מי התיר למחברים לכתוב הפסקים בלא הזכרת שם אומרם ולמה
לא עשו כריף וכהראש זל אלא שסמכו גם כן על כה שדרש אז ר יעקב בר
אידי לפייס לר יוחנן כי כיון שהיה תלמידו ר אלעזר על הסתם משם ר יוחנן
אומר וכן המחברים כבר ידוע כי משם חכמי התלמוד אומרים אבל יוהר טוב
עשו הראשונים וגם להרמבם זל הקשו לו זה והשיב כי גם רבינו הקדוש עשה
זה כמאמרם בתלמוד סתם מתניתין ר פלוני ולא הזכיר שמו כי אם בדבר
מחלוקת שהיה לו ספק קצת או לבטל סברה כמו שאמר בעדויות : ועוד יש
לנו תועלת מי הם החכמים כדי להקשות מדבריהם לדבריהם כאמרם
בתלמוד לא גדול בר מנשי ולא גדול בר מניומי אלא גדול סתמא למאי
נפקא מינה למירמי מדידיה לדידיה וכן אמרו באבין סתמא : ובפרק דחולין
שבח רב יוסף לעצמו נגד ר זירה דרב יוסף גמר שמעתא מרב יהודה רבו
שהיה מדקדק רב יהודה אפי ספיקי דגברי : ועוד תועלת גדול לענין לפסוק
הלכה נגד החולקים עליהם שזהו עיקר התורה וגם מסדר הדורות דהלכה
כבתראי מאביי ואילך ובפר אליעזר דמילה כתב הראש תמהני על רב אלפס
דכתב דהלכה כרבה דהוא בתראה נגד רב ובשאר דוכתי כתב דמאביי ואילך
הלכה כבתראי אבל קודם לכן קל דהלכה כרב לגבי תלמיד ואלו נחלקו
רבה ורב יוסף כש שהלכה כרב שהוא רבו מרב יהודה רבם ובפרק שני
דעירובין כתב הראש הרב ר מאיר פסק כרבא והרמבם כרבה וכן נראה
דאין הלכה כתלמיד במקום הרב ומאביי ורבא ואילך קל ה כה כבתראי
אבל לא כאביי ורבא כנגד רבם אבל בריש פרק גיד הנשה בלובן שבתוך
הכוליא מהראש והתוס נראה להפך שפסקו כאביי נגד רבה רבו וכן בתחלת
כוכה כרבא נגד רבה רבו אבל בפרק המדיר כתב הראש זל שנסתפקו
הגאונים אם יובן זה גם כנגד רבה שהוא רבו של אביי ורבא ואזלינן לחומרא
וכן להזכיר באי זה מקום היו יש תועלת לידע ההלכה כמו שאמרו בסוף גיטין
על ענין דמבטלין קלא אם יהיה הלכה כרב ששת כיון שהיה שוכן בנהרדעא
מקום שמואל כדאיתא בפרק בני העיר וכן כתב רבינו שמשון בספר כריתות כי
מהפנית הגדולות ההברחית לדעת דרכי התלמוד הוא לידע התנאוהאמורא
מי הוא ובאי זה זמן היו וכן הלכה כרבו כשחולק עמו תלמידו בחייו חוץ מר

עקיבה עסר אליעזר רבו בדאיתא בפרקכיצד מברכין בעבור שמצאנו אותו
נוטה לדעת בש כדעת דהירושלמי ובפרקר אליעזר דתולין בדהג זל ורוף
והרמבם פסקו כרבא דמקנחובכותל ולא בקרקע ור זרחיה הלוי פסק כרב
פפא משום דבתראה הוא והרמבן זל השיג עליו כי רבארביה דרב פפאואין
הלכה כתלמיד במקום הרב והרשבא זל כתב דאי מיהאלא איריאדבבתראי
לא אמרינן הכי דהא רב נחמן רביה דרבאואפי הכי כל שלא היה יושב לפני
רב נחמן קיל כרבאוסימנא איכא במילתא דכל היכא דאשכחן אמר ליה רבא
לרב נחמן הוא דחשבינן ליה תלמיד יושב לפני רבו ולא קיל כוותיה אבל
בשנחלקו שניהם כשני חולקים בעלמא הלכה כרבאוהכאנמי כרב פפא
שנחלק על רבא הוא ואיפשר דכיוזדבתראה קיל כוותיה וכן הראש פסק
כרב פפאדבתראה הוא וכמו שהקפידו בדהלכות לאמרם בלשון רבו כמו
שאמרו הלל אומר מלא אין מים שאובין פוסלין את המקוה שחייב אדם
לומר בלשון רבו כמו שפירש הרמבם זל משם אבותיו כי שמעיה ואבטליון
היו גרים ולא היו יודעים להזכיר בגרונם ההא ובמקום היז אומרים אין ועוד
אמר יש מי שפירש שאמרוהן ולא הין ביוד ופרשי בפרק דשבת אינו לשון
משנה אלא לשון תורה וכך שמעה מפי שמעיה ואבטליון ובעל הערוך בערך
לשון פיר שלא אמר קבין ולוג אלאהין בלשון משה רבו אובלשון שמעיה
ואבטליון ותימא על בעל הערוך כי לוג שמלשון תורה הוא וכן בנביאים
ברעב שומרון מצינו לשון קב הקב דכיונים וכוואלו גורסין הין בהאולאבאלף
ולא בחסרון יוד וכולי כן בשמות עצמם היו מקפידים וכן בפג שאכלו יתיב
רב ספראוקאמר לטעם אל רבינא לטעום איתמר למאי נפקא מינה משום
דחייב אדם לומר בשם רבו וכן כפרק דבכורות ובפר ישמעאל בעא ר אסי
מר יוחנן יין שמסכו גוי אל מזגו בגימל ויזאל והא כתיב מסכה יינה אל לשון
תורה לחוד ולשון חכמים לחוד וכן בפרקראשית הגז הקפיד ר יוחנן על איסי
בר היני מלשון תורה ללשון חכמים שהיה קורא כפי גרסת רשי איסי לבנו
רחלים ככתוב בתורה ואל ר יוחנן שיקרא רחלות בלשון חכמים אבל בגמרה
אומר כי ר יוחנן היה קורא עם בנו ורשי נשמר כי לאראינו בן לר יוחנן כי
מתו בניו ואין זה דוחק כי אולי זה הובן מת לו בן עשר למשנה או גדול יותר או
אולי נשאר לו בן לזקנותו עם בנותיו שנשארו לו וכמו שראינו שאמר לרבי
אלעזר אם משום בניו וכו וראינו לר אלעזר שהיה לו בן שמו רבי פדת כשם
זקנו ומה שאסרנו כי בשמות החכמים הקפידו כן זה מצאנו בגמרא דיומא
שהיה קורא רב חנן לחייא בר רב זכריה בן קפוטל בפא ואל רב שיקרא בבית
קבוטל ובירוש כהנא שאמר לרב מה ניתני קבוטר קבוטל והוה קיים מצלי

באצבעיתיה ספר קבוטר וכן בפ כיצד מאברין שאמר ר יוסנן שקרא עם ר
אושעיא רבו יח שנה ולא למד במשנה ממנו כי אם מאבריז והוא באלף
ועוד שם אנשי יהודה שדקדקו בלשונם נתקיים תלמודם ולא לאנשי הגליל
וכן שבתו לר רחבה דפום בריתא בסוף פ אין עומדין דהוה דייק מפומיה
דרב יהודה רבו המלות ושמא דגברי שאמר הר הבית סטיו לפנים מסטיו
ולא אמר אצטבה או אצטונית כראמרי בפק דפסחים ובהרבה מקומות
ובשמות יש מפרשים כי בשמות דייק כי נסתפקלו אם שמעה משם ר יהודה
בר אלעאי אומרב יהודה וכן פי רב צמח גאון בערך רחבה אבל רשי פי בפרק
מקום שנהגו ספק שמעה מרב יהודה או מר יהודה נשיאה דהוה נמי בהאי דרא
וכן פי רשבם זל אבל בפק דביצה פרשי חזר בו ואמר כי הוא רב יהודה ולא
ר יהודה נשיאה כי לא ראה רחבה את ר יהודה נשיאה אעפי שהיה בדורו
כי הוא בפום בדיתא ור יהודה נשיאה בארץ ישראל והערוך בערך רב האריך
בזה משם רבי חננאל אעפי שהתוספו בפרק אלו טרפות ובתחלת ביצה לא
רצו זה הפי האחרון המפרשים אמרו אותו וכן ראינו בקדושין שהקפיד רב
יהודה על רב נחמן כשהלך לפניו לדין אפי במילי דעלמא ובפרק הגזל קמא
אל רב אשי לסר קשישא לאו אסינא לך לא תחליף גברי ההוא משמיה דר
אלעא איתמר וכן הרמבן זל כתב בנס תשא את שמותם על שפתיך וכש בזה
הספר הקטן שאנב גר רא אביא פירוש דין או תועלת שנראה בעיני שהוא
חדוש ואני שואל עזר מהשית שיורני דרך האמת ואזכה לגומרו
ולכתוב אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה ואענה חורפי דבר כי בטחתי
בדבריך מזקנים אתבונן כי פקודיך נצרתי פנה אלי וחנני כמשפט לאוהבי שמך

מהיצירה ועד המבול אלף ותרנו שנה כמו שנראה בתורה
והרמבם בפט מספר שופטים כתב אדם נצטווה ז
מצות עז ונע ושד וברכת השם וגזל ודינין ונח אבר מן החי ובפרק גיד הנשה
ז מצות נצטוו בנינח ואין מקיימין אלא ג שאין כתובה לזכרים ואין אוכלים
בשר המת ומכבדין **אברהם** תפלת שחרית ומילה יצחק תפלת
מנחה ומעשרות יעקב ערבית וגיד הנשה עמרם במצות יתירות ובפרק עושין
פסין אדם הראשון חסיד גדול היה והתענה קל שנה השנים שפירש מאשתו
ובסוף הוליד את שת בדמותו שקודם לזה נולדו רוחין ושידין משכבת זרע
לאונסו ומתושלח הצדיק בנו של חנוך הנהפך לאש מבשר כפי הקבלה
כמו אליהו זל כמו שאמרו התוס בפ אלו טריפות כי לקח אותו אלהים וקרא
שמו מטטרון ומת שבעת ימים קודם המבול רל מתושלח הצדיק ואז נח

בן תר שנה **מהמבול** עד מולד אברהם אבינו ראש היהס אב
המון גוים רצ"ב שנים וכשהיה אברהם אבינו בן נ"ח שנה
עשרה שנים קודם שמת נח היה דור הפלגה שנתישבו בו הארצות
ללשונותם בסוף ימיו של פלג כדאיתא בפרק דשבת ובסדר עולם ונקרא גם
בן פלג כי ממנו ואילך נפלגו חיי האנשים ולא היו חייהם כי אם חצי ימיהם של
הראשונים וגם הוא מת בחצי ימיו של עבר אביו אבל שם בן נח ראה יב דורות
עד שנת נ ליעקב אבל עבר בן נכדו של שם חיה עד עט"ו שנים ליעקב ובית
דינו של שם גזרו על הזנות שנאמר ויאמר יהודה הוציאוה ותשרף כדאיתא בע"ז
ובסנהדרין **ונח** מת בשנת נח למולד אברהם והסימן נתן דראבע"
זל היה אבינו אברהם בן נח כשמת נח וכשנמול אברהם היה בן
צט שנים ואז היה הפיכת סדום שהוא נא שנה אחר דור הפלגה וקרוב לנב
שנה אבל שיער היתה שנה אחת ישובה אחר ישוב סדום וזהו שאמר אמלטה
נא שמה כמספר נא שנה כדאיתא בפרקא קמא דשבת

אברהם אבינו עה שמר כל התורה כדאיתא בסוף קדושים שנאמר
עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתי מצותי חקותי
ותורותי וגמרא דע"ז שלו היה ארבע מאות פרקים ובפ' אמר להם הממונ' ששמר
אפילו עירובי חבשילין ויש בזה סוד למה לא הזכירו מצוה אחרת אלא לומר
שהוא עה הודיע חדוש העולם שנאמר הרימותי ידי וכולי קונה שמים וארץ
ואם כן לא יקשה מאמר אברהם קנין אחד שנאמר קונה שמים וארץ שהוא
הודיע שהם קנינו של הקבה עד שאמרו כל האומר ויכולו שותף הוא להקבה
שחדוש העולם הוא עה לימדו בפי הבריות כדאיתא בבבר פרשת סלכי
צדק אעפי שבגמרת פסחים על ענין הושע אמרו שם ג קנינים קנה הקבה
ולא זכרו שם אברהם אלא לשמים וארץ אמרו קונה שמים וארץ עכ"ז
אברהם לימדו לבריות וכבר ידוע כי טעם העירוב משום זכור את יום השבת
אחר שבא להשביתו כדי שיכרור מנה יפה גם לשבת וכן הוא שנשבח חידוש
העולם בפי הכל והזכירו אברהם אבינו עה ובבר אמרו בפ' תולדות עירובי
חצירות והוא גם כן שלא יוציאו מרשות היחיד לרשות הרבים שהוא עה
הודיע שיש יחיד בעולם וקרא בקתדרא במצרים התכונה כדי להודיע מצד
התנועות על היחיד הראשון וכי הוא בראם כאשר זה גלוי בספר דברי הימים
לנוצרים וזהו עיקר התורה והנסים והוא עליו השלום תקן זמן ג תפלות אלא
שבתורה אינו מפורש כי אם תפלת שחרית לו ומנחה ליצחק וערבית ליעקב
אולי כל אחד מהם היה יותר זריז כפי מדתו אעפי שאמרו כי אברהם זריז

מאד במנחה

ולכן אמרו שתקן כל אחד תפלה כפני עצמה אבל כיון ששמר אברהם אפילו
דברי סופרים כל שכן התפלה שיש לה עיקר בתורה ' וכן בריש פרק אמר
להם הממונה צלותיה דאברהם מבי משחרי כותלי ופרשי תפלת המנחה
שזמנה מחצי היום ואברהם שהיה זריז מקדים מתחלת זמנה עד כאן ומזה
נראה שיותר שכר יש למתפלל מנחה גדולה אעפי שמנחה קטנה היא בזמן
תמיד של בין הערבים שבכל השנה חוץ מערב פסח וכן פירש בעל הערוך כי
יצחק למד מאברהם תפלת מנחה ומה שאמר צלותיה דאברהם פירש תפלות
האבות כלם ולא הזכיר אברהם אלא מפני שהוא עיקר וזה הביא בערך שחר
ורב צמח פירש צלותיה דאברהם תפלת מוסף שהיא גם כן מתפלת שחרית
שתיקן ' וזה הפירוש אינו כי בפרק אין עומדין אפילו לר יוסי בר חנינה אומר
שתפלת מוסף לא תקנו האבות ' וכן בריש פרק תפלת השחר והתוס' בפרק
תפלת השחר יצחק תקן תפלת מנחה והא דאמרינן צלותיה דאברהם וכולי ' ל
היינו אחר שתקנה יצחק ' ונראה יותר כמו שפירשנו ונתנו סימן לאלו ד"ג
תפלות האות השנית מהאבות בקר צהרים ערבית ''
וד"הוא עה"ר ראה לנח אעפי שהיה עשרה דורות ביניהם שהיה בן נ"ת
שנים כשמת נח כאשר נראה בפסוק כמו שאמרנו ונולד נב"ש שנים
קודם תשלום שני אלפים מתוהו ומאז התחיל לדרוש התורה ר"ל כשהיה בן
נ"ב שנים ונחבש בכותא ובקרדו עשר שנים כראיתא בסוף פרק המוכר את
הספינה עד שגרשו המלך ממלכותו אבל בן ג שנים הכיר את בוראו כמנין
עקב כמו שדרשו ביומא ובנדרים ' והרמבם ז"ל כתב במדע כי בן מ שנה
הכיר את בוראו וכבר השיג עליו הראב"ד והרמ"ך אבל בבר פרשת ויגש ובדרש
חזית אמרו בן ג שנים ושם בבר פרשת תולדות נח ובמדרש חזית גם כן אמרו
בן מ"ח שנה שהוא שנת הפלגה הכיר בוראו ' והרמבם ז"ל מבאן למד אלא
שלקח גרסא משובשת ' וזה יהיה פירושו כי התחיל בן ג שנים ונשלם ידיעתו
כשראה הפלגה וכי נפלאו מעשיו של הקב"ה בשנת מ"ח למולדו וכשהיה בן
נ"ב שנים התחיל לדרוש התורה כאשר אמרנו ונתקיים ואת הנפש אשר עשו
והיה בן שבעים שנה בין הבתרים וחזר לחרן ונענש על זה וכשהיה בן ע"ה
שנה אמר לו הקב"ה שיצא מחרן ללכת לארץ ישראל כדאיתא בסדר עולם
והיה צנוע ועין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה ונדיב גדול אשריו ואשרי בניו
אחריו ' יצחק אבינו נולד לק' שנים לאברהם בשנת
שתי אלפים ומה' ליצירה ונעקד בן לז שנים ובפרק הבא על
יבמתו הוכיחו התוספות מספרי שרבקה היתה בת יד שנים כשנשאה יצחק
אבל בסדר עולם אומר ג שנים והמדרשים חלוקים

יעקב אבינו נולד לששים שנה ליצחק שנת ב אלפים וקח״ ליצירה
והיה בבית מדרשו של שם ועבר ומבניו לאידענו באי זה
שנה נולדו חוץ מיוסף הצדיק שהיה יעקב בן צא שנה כיצד כשנכנס יעקב
במצרים בן קל שנה אז היה יוסף בן לט שנה נמצא כשהיה בן צא נולד יוסף
ואז נשלמו הר שנים שעבד ברחל ולאה ומרך סברא נולד לוי כשהיה
יעקב בן פו שנים ה שנים קודם שנולד יוסף וכן נראה מדברי חזל כיצד
בשנולד יוסף היה יעקב בן צא שנה ועוד שש שנים שעבד בצאן לבן הרי צו
וברך עד שבא לשכם נתעכב בסוכות שנה וחצי כמו שפירש רשי זל שם
מהפסוק ואל בשנת צט ליעקב באו לשכם ואז לוי בן ג שנים שנקרא איש
חרבו על ירכו ואם כן נולד בשנת פו ליעקב שהוא שני אלפים וקצר ליצירה
ומת לוי שנת שלא ליצירה שהיו חיין קל שנה וקהת חיה קלג שנים ועמרם קל
שנים כמו זקנו לוי והוא מל שמתו בעטיו של נחש ובנימין וישי וכלאב שהיה
דומה כלו לאביו דור הסלך משה רבינו עליו השלום הוא השביעי
לאבות הקדוש כמו השבט נולד אחר לז שנים למיתת לוי שנת אלפים ושסח
ליצירה ביום ד ז ימים לאדר ג שעות מהיום כאשר כתב אברהם בר חיא
הספרדי ובידינו קבלה שהד מאות שנה של גלות מצרים נמנו מיום שנולד
יצחק וכן הסכימו בל חכמי האומות וכן ברברי הימים שלהם וזהו מיצחק
כי גר יהיה זרעך וכן בתרגום ירושלמי ומושב בני ישראל ומותב בני ישראל
דיתיבו במצרים תלתין שמשין ובהון אשלימו ארבע מאה שנין וכן תרגום
מרלג על ההרים משוור בזכות אבהן מאה ותשעין שנין ואם כן נשארו
מאתים ועשר שנין כמנין רדו וכיון שנולד יצחק בשנת ב אלפים ומח יהיה
יציאת מצרים בשנת שתי אלפים ותמח ליצירה שנת יו למחזור בדעת ר חיא
הספרדי ובעל יסוד עולם והשנה השנית שהיו במדבר היא שנת יז שעשו
שני אדרים וזהו שצוה הקבה ויעשו את הפסח במועדו וכו ור שמעון דור אן
אמר שנת יז למנין ודר כשיצאו ממצרים שהיא שנת יח למנין בהרד ושלא
היתה אז מעוברת ובפי ההגדה אמר זה ונל כפי הסברא שהיה בשנת יו והיא
מעוברת כי המולד ביום הסימן חתשמ והראיה ביום ד בערב ורח ביום ד
בראיתא בסדר עולם והראיה כי היתה מעוברת כי כבר עבר זמן האביב
במכת הברד שנאמר כי השעורה אביב וכל שנת יו פשוטה תקופת דאביב
ביום ב של פסח אעפי שאינו קשה זה מאד למי שאומר שהיא פשוטה כי ידוע
דהוא כי במצרים יקדם דאביב חדש אחד קודם ארץ ישראל כי לפעמים יש
חטה חדשה בפסח אבל כפי מה שאמרנו עולה יפה בלא דוחק ובשנת תמח
יצאו גאולים ואז היה משה בן פ שנה ואז בחדש השלישי הוא חדש סיון ביום

שבת ששה לחדש קבלו התורה מפי הקבה כדאיתא בפרקי עקיבה בשבת
והוא תקן ג תקנות ברכת הזן כשירד המן ושיהיו דורשין הלכות פסח בפסח
ותקן ח משמרות של אלעזר ואיתמר כדאיתא בפרק בתרא דתעניות והרמבם
ז"ל כתב בפרק הלכות אבלות וכן בפא דכתובות ירושלמי ובתורת האדם שגם
תקן משה שבעת ימי אבלות ושבעת ימי משתה וכתב ספרו ופרשת בלעם
וספר איוב הסתום כדאיתא בפרקא קמא דבתרא ושם בגמרה כי שנות איוב
משנכנסו ישראל למצרים עד שיצאו וכן נראה בפסוק שחיה מאתים ועשר
שנים וכן שם שהיה בימי יעקב וכן אמרו היש בה עץ אם אין שהוא איוב
ואז מת איוב סר צלם מעליהם ויאחנו ובר פרשנ את עוץ בכורו ר יוסי בן
חלפתא אומר בירידתן למצרים נולד ובעליתן מת שכן שנותיו של איוב רי
שנה וכתוב בספר דברי הימים לנוצרים וליונים כמו כן כי משה כתבו וכי
איוב הוא יובב בן זרח מבצרה ממלכי אדום וכן נראה קצת מדברי הרמבן ז"ל
שהיומזרע אברהם הוא וחבריו אליפז ובלדד וצופר ואליהוא בן ברכאל הבוזי
ממשפחת רם מזרע אברהם וגם היומזרע עשו והיה איוב שוכן בערביא
ושבא ובארץ אדום שהיא דרומית לארץ ישראל ואעפי שהתרגום אמר
בארץ עוץ ארמיניא שהיא ארץיון וכן אומרים שקברו הוא בקושטנטינו"ה

הגאה אמר ש"ש זה איוב הנקבר בקושטנטינה הוא איוב אל אוצארי
אשר באלקושטנטינה שנה אחר מיתת חסין בן עלי הוא ועבד
אלה בן עבאס ועבד אלה בן זיד עם נ אלפים איש ותקאני משוש ונהרג הוא
בשער הנקרא איגרי קאפי וציון אשר עליו עשה אותו בן יורגי המלך הנקרא
קושטאנטין ובא נב שנה לביאת מחמד דוק כתאריביהם ותשכח

ובזמן משה עה נביאים שביניהם תקנו תקנה רביעית שיהו קורין בספר תורה
בשני וחמשי ושבת ומשה רבינו עה קבל התורה ופירושה ממי שנתנה בסיני
ובאהל מועד וכערבות מואב ומת בנשיקה על פי יי כמו אחיו בשנת
הארבעים בחדש אדר בשבעה באדר בחצי היום בעצמו של יום שנאמר ב
בעצם היום הזה וביום שבת ויש מדרש אחר שאומר בערב שבת והיתה זאת
השנה שנת אלפים ותפח ליצירה ואז היה **יהושע** מקבל התורה
מפי משה בן פב שנה ונולד בשנת תו ותקן עשר תקנות
כדאיתא בפ מרובה וברכת הארץ ואעפי שאמרנו במשה רבינו עה שלא
תקן כי אם ג תקנות בפ במה מדליקין אומר שהרבה תקנות וגזרות עשה
ובפרשי לא הביא אלא אחת אבל במדרש על מעשה הקיכר שגזר שלא א
ידליקו אש ברוסה יום אחד ועברו על מאמרו ומשה אמר לא תבערו אש

וכולי נראה שלכל מצות התורה קורא תקנות וגזרות ויהושע היה משבט א
אפרים כמו שמפורש בדברי הימים ובו נגמר היחס שלא היה לו בן כדאיתא
בפסחים שלא בירך על הכוס שלא זכה לבן ורחב שנשאה יהושע לא היה
מז עממים במצות ק"ב ויצאו מיהושע ומרחב שמנה נביאים שהיו לו בנות
כדאיתא בספק דמגלה ושפט את ישראל כח שנה כמו שמפורש בסדר ע
עולם ומת שנת ב אלפים ותקיו ור שמעון בר צמח דוראן בחלק השלישי
ממגן אבות בענין הנבואה אמר כי יר שנים שפט יהושע וזה אינו נראה כפי
הקבלה בסדר עולם שעשה ר יוסי לדעת ר עקיבא וכן כפי הסברה שהכתו
אמר במרגלים כלם אנשים שנראה שהיו כלם שוים שלא יהיה אחד בן מ
שנה ויהיה אחר קרוב למז שנים ובכלב אמר הפסוק בפירוש שהיה בן ם שנה
באשר שלחו משה וכן ראוי שיהיה יהושע קרוב לזה שהיה בן מב שנה
ולא מז שנים וכן כפי מנין השלש מאות שנה שאמר יפתח יוצא כפי סדר עולם
ששפט יהושע כח שנה ונוסח סדר עולם ונוסח רשי היא זאת יהושע כח
שנים וזה לא נודע כי אם מצד הקבלה אבל השאר הוא בפסוק עתניאל מ
שנה אהוד פ שנה ושמגר שנה אחת דבורה ם שנה וגלות מדין ז שנים
וגדעון מ שנה ואבימלך ג שנים ותולע כג שנים ויאיר כב שנים וגלות
עמון יח שנים הרי שלש מאות שנים עד יפתח עב והמשכן היה יד שנים
ובגלגל ושסט בשילה עד שמת עלי **והזקנים** קבלו מיהושע
ובכללם כלב והוא העיקר כדאיתא בספר כהן גדול
ונזיר וכן פנחס עד עלי הכהן שהוא מזרע איתמר והזקנים שהיו עד עלי א
אלו הם הזקנים שהאריכו ימים אחרי יהושע שפטו את ישראל יז שנים
לדעת בעל סדר עולם אבל זה לא נזכר ברשי ולא במפרשים וכן נראה כי
עתניאל בן קנז אחי כלב הוא מהזקנים אבל כפי שטתו בשנת ב אלפים
ותקלג החחיל עתניאל בן קנז אחי כלב ושפט את ישראל מ שנה והוא בית
דינו של יעבץ כמו שאומר בתלמוד רוצה לומר עתניאל בן קנז ובשנת שני
אלפים ותקעג התחיל אהוד בן גרא בן הימיני ושפט את ישראל פ שנה
שנשלמו בשנת תרנג ליצירה ושמגר שנה אחת ודבורה התחילה שנת ת
תרנד ושפטה מ שנה וגדעון התחיל שנת תרצד ושפט מ שנה והוא ירובעל
ואבימלך בנו התחיל שנת תשלד ושפט ג שנים ותולע בן פואה כג שנים
ויאיר הגלעדי כב שנים ונבלעו ב שנים בין אלו המח שנים והתחיל י
פתח שנת תשעט ליצירה ושפט שש שנים והיה משנכנסו לארץ ש
שבטי ארץ סיחון ועוג עד יפתח ש שנים פחות תשעה שנים וה הוא
יפתח למלך בני עמון ש שנה שישבו בארנון עד עתח

והתחיל אבצן שהוא בועז כדאיתא בסוף המוכר את הספינה וכמו שתרגם
התרגום ברות ושלמון הוליד את בועז דמתקרי אבצן ומתו כל בניו ובנותיו
ובזקנותו בן פ שנה לקח את רות בת מ שנה אמה של מלכות שהיתה בימי
שלמה לצדו בכסא מלוכה עם בת שבע וכל זה כפי המדרש והתחיל בשנת
תשפה ושפט ז שנים ורשיפי בדברי הימים כי לפי הנראה בועז היה בן ש
שנה כשהוליד לעובד וכשבא על רות מיד מת ששלמון אביו מת כשנכנסו
לארץ אבל הראבע פי ברות כי היו זקנים שלמון ובועז ועובד וישי כשהוליד
לדוד ופירשו חכמי הגוים כי היו דורות אחרים ביניהם אולי לקחו מחכמי
ישראל וכן מסתבר שכן ראינו ביחס עזרא שדילג ז דורות מאחיטוב לאחיטוב
בספר עזרא וברברי הימים הזכירם אבל בכאן הוא קשה שלא חזר בשום
מקום להזכירם ככו ביחס עזרא ואם כן יהיה בזאת המשפחה הקדושה
דרך נס שכן אמרו בעלי הקבלה כי עובד חיה ת שנה ורות עד זמן שלמה
בראיתא בתנחומא פרשת ויחי שעובד חיה יותר מת שנה כמו שהוא בספר
קבלת החסיד וכן בבר פרשת ויחי ואחר אבצן התחיל אילון הזבולוני בשנת
תשצב ושפט עשר שנים והתחיל עבדון בן הלל הפרעתוני שנת אלפים
ותתב ושפט ח שנים ובא אחריו שמשון בן מנוח משבט דן ואמו הצללפונית
מזרע יהודה והתחיל לשפוט בשנת תתי ושפט עשרים שנה אעפי שבירוש
אומרים שבמקרא שלהם נמצא ששפט מ שנה ואפי לפי דעתם אינם אלא
עשרים שנה שאמרו הוא שפט כ שנה ואיך אמר הכתוב מ שנה מלמד
שאחר מותו כ שנה היה להם לפלשתים פחד ממנו והוא בדן ובימי פלגש
בגבעה הלכו לאיים לרומניאה אלף איש מבנימן ועד היום לא ידענו היכן
הם שלא רצו להיות במלחמה עם אחיהם אעפי שבראשונה היו במנין
עם אחיהם ואחריו **עלי** הכהן הגדול המקבל תורה שבעל פה מפינחס
והתחיל שנת תהל ליצירה ובשנ ההיא נולד שמואל הנבי עה ועלי
שפט את ישראל מ שנה בשילו ומת בשנת תתע ובשנה ההיא היו מלחמו
גדולות בעולם כשנשבה הארון ומיד **שמואל** הנביא עה התחיל
לשפוט את ישראל בשנת תתעא לאלף השלישי בשנת
כא לכולדו ושפט יא שנים כדאיתא בתמורה ומת בשנת תתפב בכח
ימים לאייר ברמה כפי הקבלה ומלך **שאול** שתי שנים אחר שמואל
אבל רזל אמרו כי בשנה אחת מתו שמואל ושאול שאמרו
בשבת בבעלת אוב תוך שנתו היה וד חדשים מת שמואל קודם כן פרשי
בתמורה כי אחר מות שמואל ישב דוד ד חדשים עם פלשתים ושנה אחת
היו שאול ושמואל ביחד ואחר עמלק נפרד שמואל משאול שני שנים בסוף

זבחים וכן נראה כי בן לשנה היה שמואל כשמת עלי כי עלי הרהיל לשפוט
כשבאה חנה להתפלל וכשבא הארון משדה פלשתים שהיה ז חדשים אחר
שמת עלי בא לבית שמש וכיד לקרית יערים והיה שם עשרים שנה כמו ש
שאמר הכתוב עד שבא דוד המלך לירושלים ומלך על כל ישראל ושלח
בעבורו לבית אבינדב הוצא מאלו העשרים שבעה שנים וששה חדשים
שמלך בחברון נשארו יב וחצי ועוד הז חדשים שישב בשדה פלשתים דם
יג שנים עם הלט הרי נב שנים לשמואל ואז מתו שאול ושמואל לאפוקי י
יוסף בן גוריון שאמר כי שאול מלך עשרים שנה יח בימי שמואל ושתי שנים
אחריו וזה אינו איפשר כפי שאמרנו ועוד כפי כנין השנים מיפתח עד ד שנים
למלכות שלמה אינו איפשר וצדקו רזל בכל ובש לאפוקי מכעשה ישו
ותלמידיו שכתוב כי מ שנה מלך שאול דוד המלך התחיל מלכותו
בשנח תתפר ליצירה ואחר לז שנים למלכותו מלך אבשלום
שנאמר ויהי מקץ ארבעים שנה ואלו הן משעה ששאלו להם מלך והוא קבל
משמואל ובית דינו והוא המקבל הששי כיצד משה יהושע פנחס עלי שמואל
דוד והיה רבו של דוד גם כן מפיבושת בן שאול כראיתא בתחלת ברכות וכן
אחיתופל אבל רבו בפרט היה עירא היאירי הכהן ונתן לו מעשרותיו ולא לכהן
אחר ואמרן שבעבור זה בא רעב שמי סבוך ויהי רעב בימי דוד והיה קורא על
כרים וכסתות כראיתא במועד קטן והיה קרובו שנאמר ישובו לי יריאיך ויודעי
עדותיך ידעי כתיב כראית במדרש שמואל ודוד מלך מ שנה והוא גזר על היחוד
כשאירע מעשה תמר ואמנון אפי בפנוייה כי בעריות הוא מן התורה חוץ מן
האם ומת שנת תתקכד ואז התחיל שלמה למלוך ובשנה הד
התחיל לבנות הבית שנת תתקכח ואז נשלמו תפ שנה משיצאו
ישראל ממצרים שבשנת תמח יצאו והו שאמר הכתוב ויהי בפ וח וכו ושלמה
תקן ערובין ונטילת ידים לקרש כי בה ובש תקנו גם לתרומה ודעת בעל ספר
המצות כי שלמה תקן אלו שמאלו פטורין במלחמה ובזמנו לא היה מלחמה
כי אם שלום וכן גזר על שניות לעריות ופרשי בפרק עושין פסים גם גזר על
שניות לעריות כראי בפק דיבמות תוספו בפ כיצד אשת אחיו דאמרינן בפרק
שני דערובין בשעה שתקן שלמה ערובין ונטילת ידים יצאת בת קול וכו ולא
חשיב שניות שמא אחר בת קול תקנה וכן תקן שיהיו בימות החמה הולכי
דרכים מותרין להלך בשעלים שבשדות שיש להם בעלים כיון שבלו הפירות
עד שתרד רביעה ראשונה וכמו שכתב הרמבם בנזיקין בפה אבל בפ מרובה
אום שלמה אמרה שאס אל תמנע טוב מבעליו המקבל הז אחיה השילוני
ולוי היה וכן הוא אומר ואחיה על האוצרות והוא היה מיוצאי מצרים

וראה את עמרם כדאיתא בבתרא והוא קבל מדוד ובית דינו והראבד זל כתב
שהיה הוא מבית דינו של דוד ומשח לירבעם בן נבט ואז היה יותר מתק שנה
זקן מאד **אליהו** זל קבל מאחיה השילוני והוא המקבל השמני
זכר לברית מילה שהיה ביום הח שהוא מצוי שם **הגהה**
אמר שש והוא היה כהן כדאשכחן בפר המקבל אשכחיה רבה בר אבוה
לאליהו ובאותו המעש אמ׳ לאו כהן מר עב׳ והה בא כפי דעת זל בפ׳ יש נחלין
בבתרא כי ז קפלו העולם אדם מתושלח שם יעקב עמרם אחיה השילוני
אליהו והוא עדין חי ולזאת הסברא אינו פנחס ואליהו קבל מאחיה ד׳ השילוני
קרוב לסוף מלכות שלמה שנת תתקסב ויש סברות רבות במדרשות מי היה
אליהו ובמציעא בפ המקבל התוספות מאריכין בזה יש אומרים שהוא מגד של
זה אמרה לאה בא גד ל׳ל קבורת הרשעים וכן במדרש תהלים״ והראיה
שהוא מתושבי גלעד שהיא ארץ גד ואמרו שאביו מגד ואמו מבנימין ובילמדו
פרשת כי תשא משבט׳ בנימין היה ומיושבי לשכת הגזית וירושלמי היה ובב
שבטים חלקו ובדברי הימים בשני שבטים מצינו זה השם ובפרט בשבט בנימין
שנפל בחלקו המקדש ושהוא עצמו אסר אני מבני בניה של רחל׳ והחכם
רלוי בן גרשום הוא מכריע שהוא פנחס וכל ישראל נהגו לומר שהוא פנחס
והדבר נשאר בתיקו והוא יבא במהרה ויגיד לנו״ וסלוק אליהו זל שנת
ג אלפים ומז שנת יח למלכות יהושפט שאז מלך יהורם בנו של
אחאב ואז נראה כי קבל אלישע מאליהו זל״ ובדברי הימים נראה שבא
מכתב מאליהו ליהורם בן יהושפט קרוב לשנת ג אלפים וסא ליצירה אבל
בבר נסתלק כי יהושפט אביו ויהורם בן אחאב באו לאלישע הנביא׳ ובסדר
עולם כי בתחלת מלכות בן יהושפט בא מכתב אליהו שבע שנים אחר
שנגנז׳ ונראה כי כשמלך יהוא שהוא שנת נה ליצירה כי אז יונה ויהוידע
הכהן גדול קבלו מאלישע זל ונראה בפסוק כי אלישע מת בשנת לז למלכות
יואש מלך יהודה שהוא שנת צח ליצירה ואם כן חיה אלישע אחד וחמשים
שנה אחר סילוק אליהו זל ואז בשנה ההיא מת יהוידע הכהן גדול תלמידו ב
קל שנה ומזה נראה שהאריך ימים אלישע והוא המקבל התשיעי׳ ובסדר
עולם כי שנת עשר ליואש מלך ישראל שהיא ז שנים אחר מות יואש מלך
יהודה מת אלישע ואם חיה אלישע סא שנה אחר סלוק אליהו ואם כן
יהוידע וזכריה בנו מתוקדם אלישע ועוד בסדר עולם כי אליהו יהיה נגלה
בשיבא המשיח ומיד יסתר פעם שנית ואחר יתגלה בשיבא גוג ומגוג
הבקבל התשיעי **אלישע** תלמידו המובהק ובכור פי שנים וקבל
בבנו לרעת אחרים שנת תתקץ ולפי דעתי שנת ג אלפים

ומז ליצירה כאשר נראה בפסוק כמו שאמרתי ובפסחים פ אלו דברים ש
שהיה בן שפט בבשן משבט גד רל אלישע **יהוידע** הכהן המקבל
העשירי קבל מאלישע ובית דינו שנת ג אלפים וטו ולפי
רעתי קבל בשנת נה כי בשנת טו עדין אליהו לא נכתלק והיה יהוידע קל
שנה **זכריה** הכהן הגדול ונביא שנהרג בבית המקדש על ידי יואש
המלך קבל מיהוידע אביו שנת מז לאלף הרביעי לדעת
אחרים ולפי דעתי שנת ע אעפי שאלישע רבו של אביו מת בשנת צח אולי
יהוידע מת קודם והוא המקבל היא **הושע** הנביא קבל מזכריה
שנת ג אלפים וצ קודם שמת עשר שנים שיואש המלך
מת שנת קא וזכריה קודם לו שנה אחת וזה הושע היה משבט ראובן ובעבור
שראובן התחיל בתשובה זכה לצאת ממנו מי שאמר שובה ישראל והיו ר
נביאים והם ישעיה ועמוס ומיכה והושע בזמן אחד ועמוס היה עמוס בלשונו
אבל הושע היה בתחלה שנאמר תחלת דבר יי בהושע וכלם נתנבאו בימי
במו שנראה בנביאים כי הושע נתנבא בימי עוזיהו יותם אחז יחזקיה ' ועמוס
נתנבא בלבד בימי עוזיה וקבל מהושע וישעיה קבל מעמוס והתנבא גם בימי
עוזיה אלא שעמוס נתנבא שנתים לפני הרעש שלא היה כמוהו עד זמן ה
הורודוס בסוף בית שני שמתו אז בירושלים חוץ משאר המדינות יותר
מעשרת אלפים אנשים ונשים וישעיה נתנבא ביום הרעש שנאמר את מי
אשלח וכולי וינועו אמות הספים כאשר נכנס עוזיהו המלך להקטיר והצרעת
זרחה במצחו והיה כה שנים מצורע כדאיתא בתוספתא ' ואחר זה מיכה
המורשתי שקבל משעיה התנבא בימי יותם ואחז וחזקיה וכלם בזמן אחד
ואב הושע המקבל היב ועמוס היג וישעיה היד ומיכה הטו ועמוס היה מתקוע
שהו משבט אשר והיה פסילוסא פירוש קטיע הלשון כמו שאמרו בויקרא רבה
פרשת צו ' וישעיה גם אביו אמוץ היה נביא ואחיו של אמציה המלך ומיכה
היה מעיר מרשה שהיא בערי יהודה ואעפי שהמדרש אומר על פסוק את מי
אשלח שלחתי את מיכה והיו מבין אותו בלחי שנאמר בשבט יכו על הלחי את
שופט ישראל שלחתי את עמוס והיו קורין לו פסילוסא שנראה שהיו קודם י
ישעיה בפשט הפסוקים לא נראה זה ממיכה כי מיכה לא ר
נתנבא בימי עזיהו זולת אם נפרש המדרש על מיכיהו בן ימלא
שהכהו צדקיהו בן כנענה על הלחי בזמן אחאב
ונראה כפירוש סדר עולם כי אז בימי ישעיה היה הושע ועמוס וזכריה הכבין
ביראת אלהים ' ואם כן עמוס קבל מהושע שנת קי וישעיה קבל מעמוס
שנת קט ולפחות היה ישעיה אחר זה צ שנה כי מנשה מלך בשנת רכח

והוא הרגו כדאיתא ביבמות ומיכה קבל מישעיה שנת קס ליצירה וכן בזה
הסדר כתב הרמ"ם זל יואל ונחום האלקושי וחבקוק לא נזכר באי זה זמן
נתנבאו ואסרו זל שנתנבאו בימי מנשה ומפני שהיה רשע לא נזכר שמו
ומלך נה שנה והכב שנה היה רשע והלג שב בתשובה כדאיתא בסנהדרי ואח
שמת לנה שנים כמנין מלכותו חרב בית ראשון ' ובפרק חלק כי לימד
מנשה לרב אשי בחלום מאי זה מקום מהפת יבצעו המוציא והוא שיד יד
אחר חזקיה המלך ודרך סבראכי כיון שבספר תרי עשר יואל ואחר זה נחום
ואחריו חבקוק שזה קבל מזה ויואל קבל ממיכה שנת קצ ותשלום גלות
עשרה שבטים בשנה ששית למלכות חזקיה המלך שנת ג אלפים ומאתים
וששׁ ליצירה וקודם זה גלו ראובן וגד וחצי שבט המנשה וכן זבולון ונפתלי
ונחום האלקושי קבל מיואל שנת רס וחבקוק שהוא בן השונמית לפי דעת
הזוהר ריש פרשת בשלח קבל מנחום שנת רנד וחבקוק הוא המקבל היח
ובתוספות פרק המקבל כי בן הצרפית שתחיה אליהו הוא משיח בן יוכף
כדאיתא בסדר אליהו רבה **צפניה** נתנבא בימי יאשיה בתחילה וקבל
מחבקוק שנת רפ והוא המקבל היט ואז היתה חולדה
הנביאה ובפרק יד משמחות כי קברה בירושלים ולא ננע אדם בה מעולם
ירמיהו הכהן קבל מצפניה ונתנבא מ שנה עד שנחרב בית ראשון
ובו נשלם חצי המנין מהמקבלים הם כי הוא המקבל
העשרים ' והוא קבל מצפניה קרוב לשנת שיו והיה החרבן בשנת ג אלפים
ושלח והסימן שלח מעל פני ויצאו והיה ביום ראשון ביום ט באב בשנה
ראשונה של שמטה וכן בבית שני ומשמרתו של יהויריב ונפל פסוק של ק
קללה בפיהם וישב עליהם את אונם ואעפי שזה הפסוק של שיר של יום ד
כדאיתא בערכין והיו אז בדוכן ופרשי דוכן לשון דוכתא **וברוך**
בן נריה קבל מירמיהו בבבל שנת שן יב שנים אחר החרבן וברוך
בן נריה כת בבבל ונקבר שם ולא עלה עזרא מבבל עד שמת ברוך רבו כדאית
במגלה ועזרא עלה בשנת הז לארתחשסתא ולדעת המפרשים הוא דריוש בן
אסתר אחר שנבנה בית שני על ידי זרובבל ויהושע בהן גדול ונשלם בנינו בשנה
ששית לדריוש בחדש אדר ובשנה האחרת עלה עזרא אחר תשלום ע שנה
להרבות ירושלים ועוד השנים שבנו בהם בית שני ואנו מת ברוך שנת תיג וחזר
זרובבל לבבל ואמרו שעזרה הכהן הסופר שקבל מברוך בשנת שע
ועזרא היה חסיד מאד ועניו כמשה בן אמרועל הלל אי עניו אי חסיד
תלמידו של עזרא והיה ראוי שתנתן תורה על ידו ולא החזיק
טובה לעצמו מהטוב שעשה עם ישראל כדאיתא בפרקחלק ולכן נקרא ספר

M.T. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

עזרא על שמו ולא על נחמיה בן חכליה הנקרא התרשתא שהיה משקה
למלך והתירו לו לטעום הכוס של המלך ובסנהדרין פרק אחד דיני ממונות
כי זרובבל הוא נחמיה בן חכליה ואמרו במסכת מגלה פרק ד שהוא מלאכי
שניבא על ענין הנשים הנכריות ר"ל עזרא והוא תקן עשר תקנות כדאית א בפ
מרובה בקמא ועוד תקנות רבות כי סתם תקנות הם מעזרא ובית דינו של עזרא
הוא הנקרא כנסת הגדולה שהחזירו העטרה ליושנה כמו מה שאמר משה האל
הגדול הגבור והנורא כדאיתא ביומא וכשאר מקומות והם תקנות גלות קרושו
והברלות וכל מעשה טוב ומהם היו חגי זכריא ומלאכי אבל ההלכות שהעידו
בתלמוד כמו צרת הבת יותר העידו מפי חגי מהשאר וכן היו דניאל וחבריו
ונחמיה האמור למעלה והוא גזר על המוקצה חוץ משלשה כלים מפני שהיו
מחללין השבת בזמנו כדאיתא בפרק כל הכלים שריה ורעליה מספר בגוי נחום
בענין ומרדכי בלשן וזרובבל החסיד פחת יהודה מבני בניו של יהויכין המלך
ובסנהדרין פרק דיני ממונות כי זרובבל הוא נחמיה חכליה ואומרים כי ממנו
יצא הלל הזקן נשיא ישראל אבל מן התלמוד בכתובות אינו נראה זה כי אם
משפטיה בן אבישל אשת דוד וברושלמי וכן בבראשית רבא פרשת
ויזכור אלהים את נח אומר כי הלל מצר האם היה מיהורה ומצד אביו מבנימין
וכן רבי הבא מזרעו ואמרו כי אבוקרט הרופא היה בזמן מרדכי ואסתר שנת ג
אלפים ותא וכנו אקלידס שעשה ההנדסה ואפלטון הפילוסוף ומרדכי חיה
שנים רבות יותר מן שנה והוא הנקרא במשנה בחסידים פתחיה על הקנים
במסכת שקלים ונקרא כן שיודע שבעים לשון ופותח דברים ורושן ומבין אפילו
לאלמים במחוגלל ברמיזה כדאיתא במנחות בפרק ר ישמעאל בעומר ובשתי
הלחם שהיה בימי החשמונים בזמן הורקנוס וארסתבלוס שהיו בסוף
החשמונים אחר בנין בית שני יותר כג מאות שנה ופרשי שם זה מרדכי שחיה
בימי אחשורוש אלא שהתוס בפ מרובה נסתפקו בזה כיצר חיה כל שנים ותרצו
כי הסבינים כמוהו היו קורין לו מרדכי על שמו ועוד חזר בעל התוספות לומר כי
מה שאמר פתחיה על הקנים והמעשה של ג נשים שבאו לפניו ואמר א
לעונתי ואלימתיוא לזיבתי ופי הוא בעונה סכנה והשנית סכנה בים והשלישי
זאב בא ליטול בנה שהוא מרדכי עצמו כדא בשקלים ירוש ובמנחות וכן פירש
הרמבם זל בפרוש המשנה בפה דשקלים והם כנסת הגדולה שבקשו
להרוג יצר הרע בתפלתם וכחלו עיניו ויש גרסא וכחלו עין אחת רוצה
לומר שסימו עיניו כדי להחליש ליצר הרע שלא יגרה בקרובות כדאיתא ביומא
וכן בפ ד מיתות ופרשי בקרובות אמו ואחותו אבל מתגרה באשת איש ובנדה
ואני אומר סיוע לרשי דאסרי פ אין דורשין גזל ועריות שיצר הרע מתאוה להם

ואחר שמת יהושע כ"ג היה כפי הנראה שיהיה עזרא כ"ג שעשה פרה אדומה
אעפי שנר' בכפר עזרא כי בנו ויקים ובן בנו של יהושע שהוא אלישיב וידע
בן אלישיב ויונתן בנו וידוע בנו כלם כהנים גדולים ולא עזרא אעפי שנראה
בתחלת ספר המדע כי עזרא היה כהן גדול קודם שמעון הצדיק אינו נראה זה
בשום ספר מדברי הימים כי אם מזרע יהושע היה מבניו ובני בניו היה כ"ג
ובן פרשי בעזרא כי כל הששה כהנים גדולים מזרע יהושע שמעון הצדיק
כהן גדול בימי עזרא ואולי היה סגן או ראש בית אב ולא כהן
גדול כי הפרה בשרה אפילו בכהן הדיוט ונקראת על שמו כמו פרה שעשה
אלעזר הסגן ונקרא על שם משה רבינו ע"ה אבל עזרא הוא היה ראש על
כלם והו המקבל הכ"ב וכל בית דינו היו ק"ב זקנים והאחרון מהם שמעון הצדיק
והוא מכלל הק"ב אבל רשי פירש היה משיירי כנסת הגדולה לסוף בית שני
נקראו שיירי כ"ה וזה אינו נראה כי בתחלת הבית היה שמעון הצדיק כשבא
אלסכנדר ם שנה לבנין בית שני שאז התחילו השטרות והוא היה כהן גדול
זמן רב אחר יהושע כהן גדול ובזמן שמעון הצדיק היה גביהה בן פסיסא
ובבר' פרשה סב ולבני הפלגשים קורא אותו גביע בן קוסם וכן
בערוך גביע ואמר אני הולך ודן עמם וכו' ובריש חלק גביה בן פסיסא פירוש
חכם היה והיה נבון והיינו דקאמרי ליה אי בעיטנא לך ופשיטנא לעקמימותך
ואמר ליה רופא אומן תקרא ושכר הרבה תטול וישאומרי גביה ארוך וזקוף
והיה שוטר המקדש וגביע בן קוסם שם חכם והוא נתן עיקר בתחיית המתים
מאן דלא הוה הוה מאן דהוה לכ"ש והוא שנצח בשנת שמטה לאנשי אפריק
ולבני ישמעאל ובני קטורה ומצרים לפני אלסכנדרוס מקדון ובן נראה שהיה
בדורו ר' דוסא בן הרכינס וחיה יותר מארבע מאות שנים עד אחר החרבן
בזה הגלות בזמן ר' יהושע במחלוקתו עם רבן גמליאל בקדוש החדש
ובזמן ר' עקיבה כמו שכתב הרמבם ז"ל בפי' המשנה במפתח
פ"ל ובן נר' ביבמות פ"א שהעיד על מדוכה זו ישב חגי הנביא כשאמר דין צרת
הבת' אבל קשה לזה כי בפ' הזורק גט אר' יהודה בן אלעאי דורות ראשונים
כ"ש דורות אחרונים ר' דוסא והוא בן הרכינס כראיתא בפ' גדרויות ואם
היה קורם כ"ש איך קראו אחרון ואולי מה שהעיד על חגי היה קבלה בידו כי
לא אמר שראה אותו וכן אם ביבמו' שהיה לו אח קטן חריף יונתן בן הרכינס
שמו מתלמידי כ"ש וקרא לו בכור ששן ר"ל חריף ורב צמח פי' בכור האם ואולי
פי' זה כי התלמוד לבכור האם קרא בכור שוטה והיה שם עמו ר' אלעזר בן
עזריה ור' עקיבא אבל משם נר' כי היה זקן מאד ואם זה כן למה תמה
התוספות על מה דרכי שיחיה ש שנה והוא ר' דוסא עצמו בן הרכינס שאמר
ר' יהודה בן אלעאי שאם השביעה אוכלת בתרומה כראיתא בפרק ג' דערויות

וכן בזמן שמעון הצדיק היתה אלסכנדריא שהיא אמון מנוא מלאה מישראל
כפלים כיוצאי מצרים ושבעים קתדראות של זהב בבית הכנסת הגדולה וכולי
כראיתא בסוכה וכלן נהרגו על ידי אלסכנדר שהשיג להם קללת ירמיהו הנבי
ועור שעברו על לא הוסיפו לשוב ברוך הזה עוד ואחר זה נתיישב פעם
אחרת בימי חוניו בנו של שמעון הצדיק שעשה שם בית גדול ומזבח והיו כל
אנשי מצרים הולכי שם ואז נתקיים ביום ההוא יהיה מזבח ליי בתוך ארץ מצרים
בכבוד גדול מאתים שנה לפי דעת הרמבם אבל נראה כי כל זמן הבית היה כי
שם ברחיהושע בן פרחיה וכן בזמן הלל והיו נשמעים לחכמי ירושלים וכן היו
מביאי קרבנו וכן הלל הביאולו כתובת נשיהם שהיו אומרי שהיו ממזרי זהתיר
והיה קהל גדול כפלים כיוצאי מצרים עד אחר חרבן בית שני שעלה עליהם
אדריינוס קיסר והרגם כולם בזמן חרבן ביתר כראית בגיטין וכן אמרו שם התוס
שנתישבה פעם אחרת וכן בדברי הימים מהנוצרים ובירושלמי פ החליל אומר
כי השבעים קתדראות של זהב וכו היה אחר חרבן בית שני בזמן יורקינוס אבין
של אדריינוס הרשע והוא החריבם ולא הזכירו לאלסכנדרוס כמו התלמוד
שלנו שהזכירו ושאז היה חרבן ביתר ואינה עתידה להזור קרן ישראל עד
שיבא בן דוד ויש אומרים כי שמעון הצדיק שמו עידו בן יהושע כג ואין נראה זה
ביוסף בן גוריון **הגחת** אמר שם אני קראתי בן גוריון הגדול שאותו
הכהן אשר בזמן אלסכנדר נקרא עידו הכהן עיין שם עד כאן
והיה לפי דעת רזל כהן גדול בזמן אלסכנדר מלך יון שהרג לדריוש ואז נשלם
מלכות פרס ומדי שהיה נב שנים מסוף מלכות בבל וגם ארסטו בימיו ובפר אלו
נאמרין כי שמע בת קול בלשון ארמית מבית קדשי הקדשים שנתבטלה הגזרה
ונהרג האויב וגם בא אלסכנדר לירושלים לכבשה ויצא אליו שמעון הצדיק
לקראתו והשתחוה לו אלסכנדר ותמהו עבדיו עליו ואם שצורתו היה נראה לו
במלחמותיו ונוצח ובדברי הימים של מלכי הגוים אומר שראה במצחו השם
על הציץ וקורין לו בלשון יון טטראגראמתקון רל שם בן ד אותיות ונתן בידו
הכותיים והרגו אותם ועזב מצור העיר וביקש שהבני שיולדו להם בשנה ההיא
שיקראו אלסכנדרו על שמו ושימנו חשבונו מן השנה ההיא ומאז התחילו למנו
מתשרי כי מספרו מתחלת אוטוברי כי הוא בחדש תשרי וכן נראה בתלמוד
וכן כתב רבינו נסים זל כי המנין מתשרי היה בעבור זה והסכים עם זה כי כן
היו מונין ישראל על פי התורה שנות השמיטה וביאת העולם בירח האתנים
שנות אליסכנדר התחילו שנת אלף לצאת בני ישראל מארץ מצרים והשנה
ההיא הא שנת אלף לצאתם ממצרים ואז נפטר עזרא הכהן הסופר בעשור
בשבת וחגי וזכריה ומלאכי ונסתלקה נבואה מישראל ואז אלסכנדר כשנסע

מירושלים יצא אליו סנבלט החורוני עם מקצת ישראל ומבני יהושע כהן
גדול שנתחתנו עם הכותיים שהבריחום עזרא הכהן ונחמיה כבית ה ושאל
פאלסכנר שיבנו הכהני חתניו בית מקדש בהר גריזים וצוה המלך להעשות כן
ויבנו הבית אז יחלק ישראל לחצי חצי העם אחר שמעון הצדיק
ואנטונינוס תלמידו וסיעתם כפי מה שקבלו מן עזרא ומן
הנביא והחצי אחר סנבלט וחתניו והקריבו עולות וזבחים חוץ לבית ה וברו
מלבם חוקים ובבית ה הכהן חתן סנבלט מנשה בן יהושע בן יוצדק כהן גדול
ואז צדוק וביתוס תלמידי אנטיגנוס היו לראש וזאת היתה תחלת המינו שהלכו
בזמן אנטיגנוס רבם למקדש הר גריזים והיו לראשים ועמד בית זה כמו ם
מאתים שנה כי ם שנה אחר בית שני נבנה ובשנת ריב לבנין בית שני
שהיא שנת ג אלפים ותרכא ליצירה מרד מתתיה בן יוחנן כהן גדול והוא
הנקרא חשמונאי באנטיוכוס מלך יון ועמד הוא ובניו על משנה מלך יון
המולך בירושלים והרגוהו ואתכל חילו הוא פוליפוס השר שהרג אלף
נפשות מישראל בדרך שהיו שומרין השבת שנתן אש על פי המערה וכן
אז אנטיוכוס הרג לשבעה בני חנה הצדיקים והיא אחר מיתתן פרחה נפשה
והדברים שדברו אלה הצדיקים הוא שבח גדול לישראל
ואז אלעזר הישיש החסיד הוכה במכות ויצאה נפשו לחיי העולם הבא
וזה אלעזר הישיש הוא מהעב זקנים שהעתיקו רתורה לתלמי מלך
מצרים ומלך יון ושינו ית דברים כדאיתא בפרק דמגלה ובמסכת סופרים
כי כתבו ה זקנים לתלמי התורה יונית ועוד בינם ע זקנים ושינו לו יג דברים
וזה תלמי היה חכם וחסיד ונתן מתנות רבות לחכמים ולבית המקדש ובדברי
הימים לנוצרים שהיו לו שלש מאות אלף ספרים מהחכמות ושאמרו לו
חכמיו כל הספרים שיש לך כלם ספורים ורהבל והעיקר שתעתיק תורת
היהודים האלהית ואז שלח מיד לירושלים בעבור אלעזר הישיש ועב זקנים
ועשה להם כבוד גדול ושמח שמחה גדולה ואחר שמת אלעזר הישיש אז
מלך מתתיה שנה אחת ומשח לבנו יהודה הגבור למשיח שר צבא ה
ובימיו בא ניקנור לירושלים ונהרג וגם בא אנטיוכוס מלך יון ונצחו יהודה
ונפל מעל המרכבה ונשברה כל עצמותיו כי היה כבד וגם הוסיף לו ם
מכה שהיה ריחו מוסרת בגמלה עד שאנשיו ברחו מכנו ונדר לימול בשר
ערלתו הצורר המבטל ברית מילה ולא שמע ה תפילתו ונפלו מעיו ארצה
ומת ואז בא יהודה וכל החסידים וטהרו הבית ויביאו עצים ואש הקדש לא
מצאו ויקראו אל ה ותצא אש מן האבן אשר על המזבח ויתנו עצים עליה
ותהי האש ההיא עד הגולה השלישית ובית דינו של חשמונאי גזרו על הגויה

משום נשגזובש ובה גזרו אפילו על ייחוד דגויה על שאר התקנות ויעשו
חנוכת המזבח בחדש כסליו בכה יום בו וישימו את לחם הפנים וידליקו
הנרות ונעשה נס גדול בשמן כמו שקבלו רזל כדאיתא בפרק במה מדליקין
ויהללו ליי שמנה ימים וזה יהודה מלך שש שנים ונהרג במלחמת מצוה
לעה ואחריו מלך יונתן אחיו כי אלעזר אחיו כבר מת בזמן יהודה במלחמה
שנפל פיל גדול עליו שהיה גבור גדול וזה יונתן מלך שש שנים ואחר מלך
שמעון אחיו בן מתתיה יח שנים ואלו השלשה אחים שכלכו ל שנה הם
צדיקי שאמר זכריה עליהם ושקלו את שכרי ל כסף אבל בדה של הרומיים
יהודה מלך ד שנים ויונתן יט ושמעון ח שנים וכן בספר בן גוריון ומאז
התחילו הרומיים לכבוש ישראל שיהיו תחת ידם כי יהודה התחיל אהבה
עמהם ולגדלם כי הם החיה הרביעי שראה דניאל תקיפה ובעבור שהשמיד
יהודה ליונים עשו ברית ועמדו בו כו שנים ואחר זה קפ שנים קודם חרבן
הבית כדאיתא בעז ובפק דשבת בטלו הברית ומשם ואילך היו משועבדים
לרומיים ואז התחילה גלות אדום ואחר זה מלך יוחנן בן שמעון בן מתתיה
הנקרא הורקנוס וכן בלשון חזל נקרא ינאי וזה עלה והחריב בית המקדש
של כותיים והרג המינין ובשובו בשלום עשה משתה לחכמים ואז בסעודה
ההיא היה מעשה אלעזר בן פועירא הנזכר בקדושין פרק האומר שהרג
החכמים והמלך זקן מאד ולאחר ששימש בכהונה גדולה לדעת רזל פ שנה
נעשה צדוקי ולדעת דשי אשתו אחות שמעון בן שטח ואינו נראה כפי
יוסף בן גוריון וכן כתב ר שמעון דוראן בחלק שני ממגן אבות בפרק דר
כמו שכתבתי כי אשת אלסכנדר בנו היא אחות שמעון בן שטח ומת יוחנן
ומלך תחתיו אלסכנדר כנו שנקרא ינאי גם כן בלשון חזל והיתה אשתו
אחות שמעון בן שטח ואולי היא של ציון המלכה שהיא בפרקא קמא דשבת
ובפרק ג דתעניות ובמגלת תענית של ציון אשת ינאי הרשע והיא צדקת
והיה שונא החכמים וביום ערבה בעבור שרגמו באתרוג אחד מן התלמידים
במצחו כמנהגם וירם ידו ויאמר חרב והרג החכמים חוץ משמעון בן שטח ואז
ברח יהושע בן פרחיה לאלסכנדריא של מצרים עד שבקש עליו שמעון בן
שטח מן המלך והחזירו ובזמן אלו המלכים התחילה גם כן כת דקראים
ונקראו גם כן צדוקים ובייתוסים **ונחזור** לענינו לשמעון הצדיק שהיה
בהן גדול ם שנה וה דברים היו ביסיו לשון הורית מלבין והגדל עולה
בימין ונר מערבי לא כבתה ואש מערב דולק תדיר בכחה אלא שבזה הערבים
מוסיפין שני גזרי עצים שנאמר וביער עליה עצים ובשמת תשש כחה של
מערכה ובר בה בעומר ובשתי הלחם ובלחם הפנים ולא קבל אשם נזיר

מימיו חוץ מנזיר אחר יפה עינים שבא מן הדרום ובמדרש רבה שואל למה
לא אכל ואת מפני שנזיר חוטא היה על שציער עצמו מן היין וכי לא אכל
שמעון הצדיק חטאת חלב או חטאת דם מימיו אלא סבר שמעון הצדיק בני
אדם מתוך כעס הם נודרי בנזיר וכיון שהם נודרי מכעס סופן להתחרט וביון
שמתחרט נעשו קרבנותיו כשוחט חולין בעזרה אבל זה מתוך יישוב הדעת
נדר ופיו ולבו שוים זה הפירוש נאה ואנו מוסיפין עוד בי האחרים כשמביאין
אשם מתירין עצמם לתאוות העולם לשתות ולשמות שהיו קדושים כמו
שאמר קדוש יהיה נזר אלהיו על ראשו וכן אמר ואקים מבניכם לנביאים
ומבחוריכם לנזירים אבל זה היה להפך שנדר בנזיר כדי שילך בסוף הגזירות
לגלח שער ראשו היפה לשמים ולא יתגאה אחר בשער שכבר גלחו ונשאר
בלא גאוה לשום שמים ובתוספתא בפרק ד דנזיר שאכל אשם נזיר טמא
שבא אליומן הדרום וכו ובפרק החובל בתוספות בי ר אלעזר הקפר שאמר
בי נזיר חוטא הוא בטמא כפי פשט הפסוק וכן בטהור קצת הוא חוטא אלא
שהמצוה בטהור יותר מהחוטא מידי דהוה אמתענה בשבת תענית חלום
וכו והוא עשה שתי פרות בי משה עשה הראשונה ועזרה הכהן השנייה
ושמעון הצדיק בכל יום הכפורים היה נכנס מלאך עמו ויוצא עמו עד שנה
שמת שנכנס ולא יצא ואמר מיד שימות בשנה ההיא והלה ז ימים אחר
הרגל מת כראיתא ביומא והוא המקבל הכג והניח שני בנים שמעי וחוניו
והגאון נקד חוניי כן פירש בעל הערוך וחוניו היה חכם יותר ורצה אביו
שיהיה כהן גדול וקרא ביניהם מחלוקת עד שברח חוניו לאלסכנדריא כמו
שאמרנו ועשה שם בית כמו מקדש וזהו שאמרו המשמשים בבית חוניו וכו
כראיתא בסוף מנחות וכן תמצא בארוכה זה בפירוש המשנה בסוף מנחות
הכלל שנת תת התחיל בנין בית שני ועמר תג שנים ולם שנים לבנינו שהוא
ג אלפים ותמת אלף שנים שלמים לנתינת התורה נסתלקה נבואה
מישראל ובא אלסכנדרוס לירושלים ואז התחילה סנין השטרות מתשרי
באשר אמרנו לתחלת מלכות אלסכנדרוס וידענו כי מפני מעשיו דטובים
מאד נרשם בשם שמעון הצדיק זל אנטיגנוס איש שוכו קבל
משמעון הצדיק שנת תס וצדוק וביתוס תלמידיו היו ראש
המינין ימת שמם שטעו בדברי רבם כשאמר אל תהיו כעבדים וכו והכהנים
שעשו ג דברים על דעת הצדוקים מתו מיתה משונה כראיתא בירושלמי והג
דברים הם נסוך המים ומעשה פרה שהיא בשבול יום והקטרה ביום
הכפורים שלא יתקן מבחוץ ויכנים בפנים ובפרקא קמא דיומא בתוספתא
שזה הכהן שהיה ביתוסי הגיר לאביו מה שעשה ביום הכפורים ומת לג

ימים ובאבות דר נתן כל מעשה צדוק וביתוס שהיה משתמש בכלי כסף
וזהב כל ימיו ובדורו היה **ר אלעזר בן חרסום** שדנין לעשירים שלא
קראו בתורה בעבורו כי לא ראה אדם כי
אם יושב ועוסק בתורה יומם ולילה ובפרק אמר להם הממונה עושרו
וכבודו שהיו לו אלף עיירות ואלף ספינות והיה חסיד גדול ושימש בכהונה
גדולה יא שנים כדאיתא בפרקא קמא דיומא וזה אנטיגנוס קבל משמעון
הצדיק וסיעתו שנת חס והוא המקבל הכד' **יוסי** בן יועזר איש
צרידה **ויוסף** בן יוחנן איש ירושלים קבלו מאנטיגנוס
ומשמעון הצדיק שכן אמר במשנה קבלו מהם לשון רבים
וכן פירש ר מאיר הלוי בר רבי טדרוס מטלישלה בפירוש אבות או יראה
לומר מאנטיגנוס וכית דינו במור אלעזר בן חרסום וכן אמר ר רמכם זל
בהתלת המרע ומכאן התחילו הזוגות והבאים אחריהם עד הלל ושמאי שהם
כלם ה זוגות וזה מה שאומר שקבלו מן הזוגות וכל זוג וזוג הא נשיא והב אב
כ' חוץ משמעון בן שטח ויהודה בן טבאי שיש בזה מחלוקת רבי מאיר אומר
שיהודה בן טבאי נשיא ושמעון בן שטח אב כ' וחכמים אומרים לר"ף
ונראה כחכמים אעפי שבחגיגה ובאבות נראה במשנה כר מאיר זה לפי
דעתו כי סתם משנה רבי מאיר אבל ראינו שהוא כמו נשיא שלח לחוני
המעגל ואהל בנה לשכת הגזית בסוף תעניות ופרק ג בסנהדרין שהיה
ראש הסנהדרין ודן לינאי המלך ועוד שהיה אח אשת המלך כדאיתא
בברכות וכן תלה פ נשים בשפניות ביום אחד לפי הוראת שעה ואין
עוד להאריך ' ואב בית דין לפני נשיא לא היה מורה הלכה לדין אלא
לאיצטרופי כדאיתא בפרק אין דורשין או אם היה דין לנשיא לפני אב כ'
כמו הג על עניין טאבי עבדו כשסימא עינו והורה לפני רבי יהושע אב בית
דינו ואב בית דין היה כמו משנה למלך שהוא הנשיא ל המלך ויושב אב
כ' ממין הנשיא ודנין שניהם אבל המדרגה של חכם שאומר בהוריות רבי
מאיר חכם לא ראיתי טעם לזה ואולי לא היה זה כי אם לר מאיר לבדו אבל
בסוף מועד קטן על חכם חולץ סימן ועל אב כ' משמאל ועל נשיא מכאן
ומכאן פרשי קריעה של שמאל הויא עדיפא בההוא יומי טפי מימין חכם
חכם העיר שמבקשין ספניו הוראה ואב בית דין עדיף מניה ובפרקא קמא
דקדושי' חכם עובר עוכד מפניו מלא עניו וכין שעבר יושב אב כ' עד שיעבור
ד' אבות לא ישב נשיא אינו יושב עד שישב במקומו' וכתב הראש ביזה הוא
ברשות הרבים והסדר שאומר בסוף הוריות הוא בבית המדרש וכן כתבו
התוספות' וכל אלו הזוגות כלם נקראו בשמם כמו הנביאים ולא רבן ורבי'
וזה הזוג הראשון אומר במשנה פרק תשיעי מסוטה משמת

יוסי בן יועזר ויוסי בן יוחנן בטלו האשכולות ר״ל איש שהכל בו מעלות
המדות והחכמות ופרשי תורה ויראת חטא וגמילות חסדים ובתמורה פרק יש
בקרבנות אמר רב יהודה כל אשכולות שעמדו להם לישראל מימות משה
רבינו עד שמת יוסי בן יועזר היו למדין תורה כמשה רבינו ומקשינן והא
איפליג בסמיכה כי איפליג ביה בסוף שניה וזה המחלוקת הוא במשנת ח
חגיגה ויוסי בן יועזר תקן תקנות כדאיתא בפרקא קמא דשבת והיה חכיר
שבהונה כדאיתא במשנה פרק אין דורשין ונראה לי כי במדרש תהילים
וכן בבר בפסוק וירח את ריח בגדיו ראיתי כי נהרג יוסי בן יועזר בשמד ש
היונים כשאמר לו ויקים בן צרורות בן אדון חזי סוסיא דארכבך מרך ואמר
אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה וענה לו וכי יש עושי
רצונו יותר ממך וחזר ואמר אם לשושי רצונו כך לעוברי רצונו לכ״ש נכנס
הדבר בלבו והרג עצמו ויקים בר מיתות לכפרתו בתשובה שלימה ונתנמנם
יוסי בן יועזר וראה מטתו פורחת באויר ואמר לשעה קלה קדמני לגן עדן ובו

יוחנן

ובזה הזמן היה כהן גדול אביו של מתתיה שעשה תקנות
רבות ועשה ב פרות כמו שמעון כאשר נפרש ביוד ביוחנן
ואלו קבלו מאנטיגנוס שנת ג אלפים ותק שהוא צב שנים לבית שני ובפ
יש נחלין נראה שהיה בימי ינאי הו״א ובנו כשהקדיש נכסיו וזה תמה ודם
המקבלים הכה ובשנת קכו לבנין בית שני היה אברכס החוכן

יהושע

בן פרחיה ונתאי הארבלי ומתתיה בן יוחנן קבלו מהם שנת
תקס קנב שנה לבנין הבית קודם ענין מלחמות החשמונים
שם יון כמו ס שנה והאריך יהושע בן פרחיה שנים רבות עד זמן ינאי
הנקרא אלסכנדר בן הורקנוס הראשון שנברנו למעלה שנקרא יוחנן שהרג
החכמים וגם בראשונה זה הורקנוס הרג הכותיים ובפרק תפלת השחר ב
בין אביי ורבא מחלוקת אם ינאי הוא יוחנן והנראה כי היו אב ובנו נקראים
ינאי בשם התלמוד והורקנוס הוא יוחנן ששימש בכהונה גדולה ונעשה
צדוקי והרג ד״ החכמים ובנו אלסכנדר גם כן נקרא ינאי נשוי עם של ציון
המלכה אחות שמעון בן שטח ופרק האומר בקדושין שינאי הנקרא
הורקנוס הרג לתכמים שבאו לפסלו מן הכהונה שהיה רוצה להיות מלך
ובהזעלה מינות בלבבו בתורה שבעל פה עד שבא שמעון בן שטח והחזיר
התורה ליושנה בזמן אלסכנדר בנו הנשוי עם אחות שמעון בן שטח כדאית
בברכות פרק ג שאכלו כשברך ברכת המזון לינאי שהרג החכמים על ענין
האתרוג כמו שאמרנו למעלה והטמין לשמעון בן שטח אחותו אשת המלך
ובאותו זמן ברח יהושע בן פרחיה לאלסכנדריא של מצרים הנקראת אמון

מנוא וכשהוציאו לשמעון בן שטח הוה שלמא ובקש רחמים שמעון בן שטח
מהמלך שיחזירנו ליהושע וכתבו ליה מני ירושלים עיר הקדש ליכי
אלסכנדריא של מצרים כעלי שרוי בתוכך ואני יושבת שוממה אמר
שמעמינה שלמא הוי ובא כדאיתא בסוף סוטה וברמות זה דסעשה
בסנהדרין ירושלמי שקרא כל זה ליהודה בן טבאי שברח לאלסכנדריא
ברישלא יעשוהו נשיא וברך עם תלמיד אחד כמו שקרה ליהושע בן
פרחיה עם ישו הנוצרי וקבלת אמת שהנוצרי היה תלמידו וזאת היא הבת
הג מהמינים בת תלמידי ישו המשועמדים הנכנסים בתורת המעמודיא
ופירוש משומדים משועמדים והרמבן כתב שנקראו משומדים העוברים עז
שנתנברו מעשיהם לאביהם שבשמים תרגום כל בן נכר כל בר ישראל
דאישתמד ותרגו ויכירם ואשתמודענון ויהיה לשון משומד משומדע בחסרון
עין כמו דורקשי דור קטוע ובפרק אמר רבי עקיבא בשבת נראה בפירוש
הרמבן וכן פרשי שם מכל בן נכר המנוכר לאביו שבשמים ומעמודיא דהם
בת ישו השובלים במים זה פירוש רבינו האיי וביבנה תקנו ברכת המינין על
אלו והאמת שנולד הנוצרי בשנת ד למלכות ינאי השני הוא אלסכנדר והוא
שנת רסג לבנין הבית ושנת נא לחשמוני שהוא שנת ג אלפים ותרעא ליצירה
אעפי שהנוצרים אומרים שנולד בזמן הורודוס עבד החשמונים שנת תשס
ליצירה ושנתלה לה שנים קודם החרבן בן לב שנה כונתם לבזוהנו ולוסר כ
מיד במהרה קודם מ שנה נחרב הבית בעון מה שעשינו לו וזה אינו כן כי
פט שנים קודם זה היה לידתו מזמן הלידה שהם אומרים והאמת שנולד
שנת תרעא ובשנת רצט לבנין הבית נתפש והוא בן לו שנים בשנת שלש
לארסתבלוס בן ינאי ובעבור זה כתבו חכמי ישראל בויכוח שהיה להם עם
הנוצרים כי בתלמוד אינו כתוב הנוצרי שהם אומרים וגם בדברי הימים של
הנוצרים יש מחלוקת ביניהם באי זה שנה נולד וכבר ידוע בתלמוד ענינו
בשבת ובסוטה ובסנהדרין ותלמידיו ובסוף מנחות כי יהושע בן פרחיה לא
היה רוצה לעלות לגדולה וגם לא רצה לירד כיון שעלה הכלל כי האריך
ימים הרבה יהושע בן פרחיה ובא לירושלים מאלסכנדריא קרוב לשנת רצו
לבנין הבית שהיא שנת תשד ליצירה והם המקבלים הכו ואז היה אברכס
התוכן הגדול הידוע בשנת רה לבנין בית שני וזה הסכים עם רזל במדת
החדש הירחי שהוא כט יום ויב שעות ותשצג חלקים ובית דינו של חשמונאי
גזרו על ביאת הגויה אפילו בצינעא כי קודם זה היה מותר כדאיתא במצות
קכב יהודה בן טבאי ושמעון בן שטח קבלו מהאמוראים בתחלת
מלכות החשמונים בשנת תרכא ליצירה שנת ריג לבנין הבית וכבר

5553
89
5642
anno in cui Serv.
vo quelpo cenno

אמרנו כי שמעון בן שטח נשיא ויהודה בן טבאי אב בי"ד וידוע הוא חסידותו
של יהודה בן טבאי כשהרג עד זומם להוציא מלבן של צדוקים ואפילו הכי
טעה בדין וכל ימיו לא הודה עוד כי אם עם שמעון חבירו ובכל יום היה
הולך לבכות על אותו הרוג עד שמת ולא חלק כבוד לעצמו אבל שמעון בן
שטח חסיד גדול ובן הקימו על בנו שני עדי שקר ונגמר דינו שיהרג וחזרו ה
העדים לומר כי מפני שנאת אביו שהרג למכשפות העידו שקר ואעפ"כ
אמר לו בנו בחסידותו שיעשה דין בו ולא יחרס דין התורה בעבורו כדאי
בסנהדרין ירושלמי ופרשי בפרק נגמר הדין ולא נשא פנים למלך ובא
גבריאל בעבורו וחבט בקרקע חבירו הסנהדרין כדאיתא בפרק כהן גדול
והוא החזיר התורה ליושנה ותקן תקנות כדאיתא בפרקא קמא דשבת
ובמקומות אחרים ותקן כתובה שיהיו כל נכסיו אחראין לכתובה והוא תלה
פ נשים מכשפות ביום אחד בחכמתו והסנהדרין צריך שידעו כישוף בעבור
שידעו הדין על אי זה כישוף יהרגו המכשף אבל פרשי בפרק דעומר שאם
יהא הנדון מכשף ויעשה האור שלא ישלוט בו יעשו הם מכשפות וימיתוהו
וכבר ידעת כי הוא גיסו של ינאי המלך ובימיו היה חכם גדול וחכיר הוא

חוני המעגל הידוע בתפלות בסוף העניות ובספר יוסף בן גוריון
הכהן אומר כי נהרג חוץ מירשלים כשצרו מלכי
חשמונאי זה על זה הורקנוס ורסטובלוס שהם אתם בני אלסכנדר בנו של
הורקנוס הראשון ואז גזרו ארור שיגדל חזיר וארור שילמד לבנו חכמה יונית
ואם תאמר בימי טיטוש גזרו תירצו התוספות דמעיקרא גזרו ולא קבלו אי
נמי אם רוצה להיות בארור לא מיקרי עבריין אבל לבסוף איכא גזרה דרבנן
ובזמן הורקנוס זה נשלם מלכות החשמונים שהרגו הורדוס בן אנטיפטר
עבדו ואלו השתי גזרות שגזרו בימיו הוא בקמא פרק מרובה ובסוף סוטה
ובמנחות פרק ר' ישמעאל ואז מרדכי היהודי בזמן ההוא שהיה אז יותר מבן
ת שנה ואז הביאו העומר ושתי הלחם מסקימת רחוקי מירושלים וזה הענין
שנהרג חוני המעגל לא נזכר זה בתלמוד אלא שישן ע שנה שהם שנותיו
של אדם שהם בשינה פיום אתמול כי יעבור ובחלק הג מסגן אבות בגדר
החלום אמר ר דורן שאי אפשר זה כפי הטבע בלא נס שישן אדם ע שנה
מפני שנתקרר החום הטבעי ואנו מתיר ועוד לפי שהזמן מקרה אל התנועה
ומי שלא הרגיש בתנועה לא יפעל בו הזמן עכ וזה שאמר אינו עולה על
הדעת כי אם על ידי נס אם הוא בפשוטו ומפני שלא היו נוהגין כבוד
בזקנותו בראוי שאל חוני לעצמו המות לילך לחיי העולם הבא ובגלת

תענית כי ג שנים רצופות היה בצורת עד שירד חוני המעגל להתפלל וכן
היה אז אליהועיני בן הקף הכהן הגדול שעשה פרה אדומה א והם הסקבלי
הכז **שמעיה ואבטליון** קבלו מהם הא נשיא והשני אב
בית דין ובתב רבינו חננאל איך שם נ
נשיאות מסוגל על בית דוד שהרי יוסי בן יועזר נשיא והיה כהן ואעפי
שבשמעון ובאנטיגנוס לא מצאנו אב בר לעולם היה אב בו אלא שלא היו
רשומים כמו אלה להזכיר שמותם וזה היה מנהג בישראל שכן אמרו בסוף
מוער קטן על שאול זה נשיא ועל יהונתן זה אב בר וכן אמרו בפרק הישן
המה לוקה על אב בית דין שמת ולא נספד כהלכה וכולי אעפי שזה המאמר
יש בו סוד וכבר פירש בו ר יצחק ישראל ביסוד עולם פירוש נאה אבל עוד יש
בו סוד והנשיא שבתורה הוא המלך בין שיהיה ממלכי דוד או ממלכי ישראל
בי על פי נביאים נמשחו שכן בהוריות פרק ג במשנה אי זהו נשיא זה המלך ו
שנאמר אשר נשיא יחטא ועשה אחת מכל מצות ה אלהיו מי שאין עליו אלה
אלהיו וזה גם כן היה בכלל ראש הגולה שבבבל שהיה מזרע המלוכה מיהוכין
שנקר שבט מישור שבט מלכותך כדתני לא יסור שבט מיהודה זהו ראש גולה
שבבבל אבל הלל וכל זרעו לא נקראו אלא ומחוקק מבין רגליו ובעבור זה
אפילו רבי הקדוש שהיה נשיא לא היה בקרבן נשיא ואעפי שהוא מזרע רבי
מבני שפטיה בן אבישל כש לדעת הירושל ובר שהיה רבי מצד האם ומבנימן
מצד האבואל ר חייא צרתך בבבל שהיה אז ראש גולה אחר ששמו רב הונא
ומר כייף ליה ואין זה רב הונא תלמיד רב הנזכ בתלמ כי זה מת בחיי ר ונקבר
בא י וזה היה מזרע המלכים משלמה ויהויכין וזרובבל ואם כן כל אלו היו
נשיאים בשם לבד במקום נשיא וכן שמעיה היה נשיא חשם לבד ולא נאמר
הענין הזה באלו בלבד בעבור שחם גרים כי שמעיה ואבטליון היו מבני בניו
של סנחריב בראיתא בגטין ובסנהדרין אלא אפילו שמעון הצדיק והלל היו
במקום נשיאים בעבור שהיו יושבים בלשכת הגזית שבעים סנהדרין ולא היה
להם מלך לישב עמהם כדמות משה שהיה על נביהן שהיה מלך ונשיא היה
להם נשיא במקומו כי בבית שני לא היה אלא זרובבל לבד כי בימי אלו היו
הכהנים מלכים שלא כדין וכן הורודוס בימי הלל שלא כדין שהיה גר או עבד
והפסוק דרשו ממובחר שבאחיך תשים עליך מלך כש בהיות זרע דוד בעולם
ושמעיה ואבטליון היתה אמם מישראל כדי שיוכלו לדון ונשיא שמחל על
כבודו כבודו מחול אבל המלך לא יחול

ואלו בודאי היו גרי צדק ועושים מעשה אהרן כראיתא ביומא ובעבור שאין
דעתי להאריך כי יהיה ספר גדול ויהיה כבד להעתיקו לא אביא כל הראיות
על כל חכם מי הוא אלא ראיה א או ב להביא התועלת שאנו צריכים לו והם
קבלו שנת תשכב ליצירה שנת שדי לבנין הבית ובזמנם **יהודה**
בן דורתאי שנבדל מן החכמים הוא ודורתאי בנו והלך וישב בדרום כדי
שלא יעלה לירושלים שהיה סובר שתגיגה דוחה שבת כמו דפסח ואמר
תמהני על שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון שחכמים גדולים הם ודרשנים
גדולים ולא אמרו להם לישראל שתגיגה דוחה שבת ובגמרה רב מארי פירש
טעמו מוזבחת פסח ליי אלהיך צאן ובקר ורב אשי בעם על זה ואמר אנן
טעמא דפרושין ניקום ונפרוש רוצה לומר מדרש פרושים הוא ובזמנם הידה
גם כן **עקביה** בן מהללאל שהעיד במסכת עדויות רבי יהודה בן
אלעאי עליו שאין עזרה נגעלת על אדם בישראל בחכמה
וביראת חטא בעקביה ובעבור שאחר מיתתן של שמעיה ואבטליון דבר
דבר שלא נראה כהוגן יש חשש אם נדוהו והוא לא נתבונן לגנותם שאמר
דוגמא השקוה ויש בזה שני פירושים או גרים כמותה אבל הוא רצה שלא
נתנו לה מי הכיור אלא דוגמא להם כדי להפחידה וידענו שזה הדבר היה
אחר שמתו כמו שנזכר בברכות בפרק מי שמתו המספר אחר מתתן של תח
אעפי שבעל הערוך בערך אחר פירש לשון הטייה כלומנטה מדרך ישרה
כדתנא רבי רישמעאל אם ראית תח שחטא בלילה אל תהרהר אחריו ביום
וכן פירש הראש בפסקי ברכות אבל רח פירש שמספר גנאי לאחר מיתתן
וזה הפירוש הוא האמתי כי כן בספרי מביא זה המעשה ואומר הדא דתימא
המבזה זקן אחר מותו חייב נדוי וכן מצאתי אחב בערך דוגמא שחזר בו ופירש
כן וכן בתוספו אסרו בשעה ששלום על ישראל והיינו לאחר מיתתן דלא אתי
לאינצויי בהדי דמספרין גנותם מהכא משמע דאיירי לאחר מיתה עכל
ורשי פירש לעיל מיניה כתוב והמטים והמכריעים את חובתם יותר על
זכותם להטותם לכף חובה יוליכם וכולו ואני אברהם קבלתי בין שיהיה לשון
משה או השייה מנין שסדבר אחר המיתה לפי שאמר למעלה כי לא ינוח
שבט הרשע שהוא הלשון שנאמר והכה ארץ בשבט פיו על גורל הצדיקים
על גורל שהוא אחר המות שנאמר ואתה תעמוד לגורלך לקץ הימין
והשיבה יי לטובים אבל המטים יוליכם וכולו ' ובנו של עקביה היה גם כן
חכם וצוה אביו לשמוע לחכמים ולא לדברו בחסירותו וכולו כראיתא
בעדויות וכן היו אז **ארמון וחנן בן אבישלום** חכמים
גדולים שני
דיני

גזרות בירושלים האמורים בפרק אחרון דכתובות אבל מה שכתב הרמבם
זל שר מיאשה היה בחבורתו אינו נראה כי במסכת פאה העיד נחום הלבלר
שקבל מר מיאשה ור מיאשה קבל מאבא שקבל מהזוגות וכולי ואם כן רבי
מיאשה אחר הלל ושמאי שקבלו משמעיה ואבטליון וכולי ולפי דעתו לא
היה לו להזכיר זוגות האחרונות אלא שדברי אמת מיד יבואו כפי החכם ויותר
נראה שהיה אחר הלל ופרק כהן גדול ונזיר למדו מזה המאמר שאמר ש
שקבלו מפי הנביאים הלמ׳ ולא הזכיר יהושע והזקנים שהוא כלב
וסיעתו שאין צריך לזכור האמצעיים כי מאליו הוא נודע וזה אינו ר מיאשה
האמורא כן בנו של ריב׳ל שזה היה בימי בניו של הלל ואם לא יש לרב ערות
אחרת מהתלמוד ואני לא ראיתי אבל מהמשנה כן נראה כי הוא אחר הלל וכן
נחום הלבלר לא הוזכרו דבריו בימי הלל שם במסכת פאה כי אם בימי רבן
גמליאל הזקן נכדו והם ר׳ל שמעיה ואבטליון המקבלים הכח ואני אומר שגם
בני בתירא היו בחבורת שמעיה ואבטליון כמו עקיבה כיון שהלל בא
להיות נשיא אחריהם שהם מינו לנשיא להלל וירדו הם
מהנשיאות מרוב ענותנותם עד שאמר רבי אעפ׳י שהוא עניו כל הדברים אני
עושה חוץ ממה שעשו בני בתירה לזקני הלל וזה היה בעבור שידע הלל
ההלכה של פסח במועדו שדוחה שבת בראיתא בפסחים בפרק ואלו דברים
כי בני בתירה נתעלמה מהם הלכה ומינוהו לנשיא ואחר החרבן היו עם ריב׳ן
בשתקן תקיעת שופר בשבת בבית דין ביבנה כדאית׳ בראש השנה ובירושלמי
ואי איפשר שני שכטות שלא יחול יד בשבת ולמה נעלמה הלכה ליתן גדולה
להלל ומפני מה נוהגין בבית דין של מטה כבוד כדי שלא ירבו מחלוקו׳ בישרא׳
ורשי בפרקא קמא דתעניות כי אלו שהיו בזמן הלל הם רבי יהודה בן בתירא
ורבי יהושע אחיו ולא נהירא כי בירושלמי בפרק ד מיתות כי רבי יהושע ורבי
אליעזר שהם תלמידי תלמידיו של הלל זכו שיעליד אביו לרבי יהודה בן בתירה
אבל רבי יהודה בן בתירא היה בבבל בנציבין בזמן הבית כדאיתא בריש פסחי׳
ושם פירש הרשב׳ם זל למה היה בבבל ולא עלה לרגל כי זקן היה ולא היה
יכול לעלות לרגל וזקן פטור מראייה ' ועוד האריך שנים רבות כי היה עד
זמן רב ושמואל ובירך לאבא אבוה דשמוא׳ שיהיה לו בן חכם כדאיתא במר׳
שמואל על פסוק וידע כל ישראל מדן ועד באר שבע כי נאמן שמואל וכולי
ובפרק רבי אליעזר בשבת ובפרק כל הבשר נראה גם כן שהיה בזמן לוי שאמ׳
לרבי אתריה דרבי יהודה בן בתירא הוה ודרש להו כרבי יוסי הגלילי
הלל ושמאי קבלו מהם ובראשונה היו הלל ומנחם ויצא מנחם לעבודת
המלך עם פ אנשים לבושים זהב כדאיתא בחגיגה וזה

הדבר מזכר בספר בן גוריון שהיה מנחם חכם גדול כמו נביא שאמר הרבה
נבואות והוא אמר להורודוס כשהיה קטן שימלוך ואחר שמלך שלח בעכורו
ואמר לו עוד שימלוך יותר משלשים שנה שמלך לו שנה ונתן לו עושר גדול
אז וכן היה הורודוס מכבד מאד להלל הזקן שהם רצו במלכותו ואומר שם
כי שמאי היה תלמידו של הלל אולי זה היה בימי מנחם אחר זה היה תלמיד
חבר להלל גם שמאי הזקן נתנבא על הורודוס שימלוך כשבא לדין לפני א
הסנהדרין ונשאו לו פנים כשהרג האיש ואמר שהוא ימלוך ויהרוג אותם אבל
הורודוס בהלל ושמאי ומנחם וסיעתם לא שלח ידו וכבדם ' ונקרא הלל
הבבלי בעבור שהיה מבבל מהמיוחסין כדאיתא בפרק עשרה יוחסין כשאמרו
לרבי על ענין יוחסין ' ועלה מבבל ושם למד תורה עם שמעיה ואבטליון וגם
הם היו בירושלים כדאיתא ביומא ובאבות דרבי נתן שהיה מדבר בלשון בבל
ואמר ארבע' דברים במשנת נגר שמא אבד שמיה ודלא מוסיף יסוף ודלא יליף
קטלא חייב ודישתמש בתגא חלף זה המשתמש בשם המפורש אין לו חלק
לעולם הבא ' וכן משנת הפוך בה אומרים שם שהלל אכרה ' וכן על דאטפת
אטפוך שהיה הוא בבלי ' וגם שמעיה ואבטליון היו בירושלים ביום שיצא
כהן גדול מבית המקדש ביום הכפורים ' והלל למד תורה מעוני גדול כדאיתא
בפרק אל הממונה ולא סייעו שבנא אחיו שהיה עשיר כמו שסייע עזריה ה
לשמעון אחי עזריה כדאיתא בסוף סוטה ' ובסוף נתיב שני כתובי אחיו של
הלל מפני שלא סייעו קודם שהתחיל ללמוד הלל לא לקח חלק עמו ואעפ'
שסייעו אחר שלמד והיו חייו קכ' שנה וכן מ שנ' עלה מבבל וארבע' שנה למד
ומ שנה פרנס ישראל והיה עניו מאד כדאיתא בשבת ובפרק יום טוב מרוב
ענוה שינה מפני השלום שהיתה עולת זכר ואמר שהיא נקבה לזבח שלמים '
ושמאי קפדן ותלמידיהם נהגו באלה המדות ובעבור זה זכו לקבוע הלכה
בבית הלל כדאיתא בפ' ק' דעירובין ובפ' ק' דברכות ירושלמי שיצא בת קול
ביבנה הלכה בבית הלל ולעולם לא חזרו בית שמאי להורות כבית הלל חוץ
מהלכה א' בפרק ה דתרומות והם קבלו ר' הלל ושמאי שנת תשכ' ל
ליצירה שך שנים לבנין הבית ועד ימי הלל היו קורין תר סדרי משנה ממשה
ע' ה' עד בני בתירא והלל סידר שש סדרים על פה הכוללים התורה משם
ולהלן כדי שלא תשתכח התורה וזה בתחלת מלכות הורודוס עבדא דבי
חשמונאי ובנה אז בית המקדש ביופי גדול יותר משלמה בימי הלל וכל זמן שבנ'
אותו לא בא גשם ביום כדי שלא יבטלו ממלאכתו וכן הוא בפירו' בתחל' שבת
שהתחיל הלל הנשיאות ק שנה קודם החרבן ושמעון בנו ורבן גמליאל הזקן
נכדו ורבן שמעון בן גמליאל הנהרג בחרבן בית שני נהגו נשיאותן בפני הבית

ק׳שנה ר׳ל בעוד הבית קיים ק׳שנה ובפרשי שם בארוכ׳ והיה מזרע דוד משפטיה
בן אביטל כדאיתא בכתובות בפרק הנושא על חיתון בת רבי חייא עמתה
ארוסה שהיתה ארוס׳ לבן רבי וכן בפ׳במה בהמה אמר רב ר דאתי מדוד וכו
ובתוס׳ בפר׳ק דסנהדרין ראש גולה דבבל מהזכרים ונשיא שבארץ ישראל
מהנקבות מזרע דוד ׳ אבל כבר אמרנו כי בבראשית רבה׳ פרשת ויזכור
אלהים את נח שזה מצד האם ומצד אביו מבנימין והוא הלל הרבה תורה
בישראל ושמאי חברו ולא חלקו אלא בשלשה דברים כדאיתא בפר׳ק
דשבת כי הבאים אחריהם שלא שמשו כל צרכן היו במחלוקת בית שמאי
ובית הלל ׳ וכן תקנו תקנות רבות וגזרות בא׳מור שם ובגטין ובמקומות
אחרים ׳ ובפרק השולח גט כתבו התוספות משם הירושלמי כי בי׳ח
דברים שרבו בית שמאי על בית הלל אפילו אליהו לא יכול לבטלן כי
תלמידי בית שמאי היו הורגין בתלמידי בית הלל ועמדו להם בנפשותם :
ושמונים תלמידים היו לו להלל רוצה לומר המעולים כדאיתא בסוכה
ובבבא בתרא בפרק יש נוחלין ובפרק הישן בסובה ויונתן בן עוזיאל שתרגם
הנביאים כדאיתא במגלה הוא הגדול שבכולם ואין קץ לתבונתו ורבן יוחנן
בן זכאי הכהן הקטן שבכולם ומזה תעריך לאחרים ונראה גדולת יונתן בן
עוזיאל ששמאי הזקן הולך אליו כדאיתא שם בפרק יש נוחלין ובזמן הלל

בבא בן בוטא היה תלמיד שמאי הזקן ובגטין אומר מחכמתו
זיכה לאשה אחת שאמרו שזינתה ואמר והוא
הזרע אינו סולד מן האש ולובן ביצה סולד וזה כחל עיניו הורודוס ר׳ל סימא
עיניו כדאיתא בבתרא כשהרג החכמים והוא נתן לו עצה שיבנה המקדש
לכפרה על האור של החכמים שכיבה שנתירא מהם שכתוב לא תוכל לתת
עליך וכולי ׳ ובנדרים ספר רבי אליעזר שהיה דיין ועניו מאד ועושה שלום
בין איש לאשתו והמעשה הוא שם וכולי ׳ ואעפ׳ שהיה מתלמידי שמאי מה
שידע בסמיכ׳ עשה כפה בפר׳ שני דיום טוב וכל זה ברור ובפ׳ אחרון מבריתו
במשנה שהיה בבא בן בוטא חסיד ומתנדב אשם תלוי בכל יום חוץ מיום אחר
אחר יום הכפורים וזה נקרא אשם חסידים אבל החכמים שאמר הרמבם ז׳ל
שהיו בזמן הלל ג׳כ מצאנו אותם אחר הלל בזמן בש׳ ובה׳ הזקנים שיהיה קרוב

ר׳ יוחנן החורונית שהלבו זקני בש׳ לחרבן הבית בזמן ר׳ג הזקן כמו
ובה׳ לבקרו בסוכה וכן **חנניה בן חזקיה בן גרון** שעלו לבקרו בש׳
ובה׳ ובפר׳ ר׳מסכ׳ שמחו שאבד לו ספ׳ תורה
שלקחו בק׳מנה והתפל׳ במקדש ומצאו ובנו חיה ר׳ אלעזר בן חנניה בן חזקי׳
בן גרון בספרי פ׳ כי תצא ובעלית חנניה בן חזקיה בן גרון אמרו הרבה הלכות

ואז גזרו י"ח דברים ולא כ"ד דברים שכתב הרמבם בתחלת פירוש המשנה
של שבת שזה לעולם לא זכרו אלא י"ח דברים ומפירוש רשי והתוספות
נראה שי"ח דברים שרבו בית שמאי על בית הלל לא היו עוד ומה דהם
הי"ח רבו הסברות בין אלה החכמים וכפי פשט ההלכה נראה שבזה
לבד צדק הרמבם ז"ל במנין הי"ח שהראשונה היא שפוסל התרומה האוכל
אוכל ראשון אעפ"ישאיני כדאי ליכנס בין אלו האריות כי הלבה עמוקה
הוא שיסבול פירושים הרבה והכלל כי בעלית חנניה בן חזקי' בן גרון גזרו י"ח
דברים וכו כדאי בפ"ק דשבת וזה החסיר כ"ת מגלת תענית שהיה מחבב הנס'
ונ"ל שלא כתב כלה כמו שנראה בפרקא קמא דראש השנה כי יהודה בן
שמוע תלמיד ר מאיר בישלו שמדוהוא במגלת תענית' וכן הוא פירש סתרי
יחזקאל והעלו שלש מאות גרבי יין כדי שיאיר לו בלילה ודרשו והוא זכור
לטוב כדאיתא בפרק התכלת ובפרקא קמא דשבת וסוף מגלת תענית
כי סיעתו של רבי אלעזר בן חנניה בן חזקיה בן גרון כתבו מגלת תענית מפני
שאינן למודים בצרות וכן אז היה רבי **נחוניא** בן הקנה חכם גדול
וחסיר וזהו ר נחוניא הגדול שהאריך ימים כדאיתא בפרק
בני העיר ובפרק תפלת השחר במשנה שהיה מתפלל בכניסתו לבית המדרש
והוא גם כן נזכר במסכת אבות וזה עשה ס"ר הבהיר על הקבלה העמוקה
ושמות הש"ת' ור' ישמעאל בן אלישע כהן גדול קבל ממנו סודות הקבלה וכן
ר עקיבא כדאיתא במדרש ור ישמעאל היה יפה מאד ופדאו ר יהושע ברומי
והוא מעשרה הרוגי מלכות הנהרג אחר חרבן הבית בסמוך והפשיטו עור
פניו שחמדה יופיו בת קיסר והוא בראשן של מלכים ובתחלת ברכות שראה
השכינה במקדש ואמרה לו ישמעאל בני ברכני וכן היה בזמן הזה **אבא**
חלקיה בן בנו של חוני המעגל וחנין הנחבא העניו בן בתו של חוני
המעגל מלומדים בנסים כדאיתא בתעניות **ונחום** הלבלר
בבר אמרנו שנראה שהיה אחר הלל זמן רב כמו שנראה במסכת
פאה שקבל מר מיאשה ובני בתירא כבר אמרנו שהיו בזמן שמעיה וכן בזמן
הלל והאריכו ימים רבים עד אחר חרבן הבית ועד רבי ור' פפייאס ראה
הרבן הבית ובעדויות חולק עם רבי יהושע ורבי יוחנן בן בג בג שהיה
בזה הזמן עוד אפרשם שהיו גם אחר החרבן והם ל"ל הלל ושמאי
הם המקבלים הכ"ט רבן שמעון בנו של הלל הזקן ורבן יוחנן בן
זכאי הכהן קבלו מהלל ושמאי והם המקבלים
הל' וזה ר"יבז חיה ק"כ שנה כי ג' חיו ק"כ שנ' כמשה רבינו ע"ה וראו זה את זה הלל
וריב"ז ור עקיבה' ורב"ז עסק משנה בפרקמטיא ומ שנה למד ומ שנה לימד

אבל לא היה נשיא אלא בסוף ימיו אחר חרבן הבית כדאיתא בסוף ראש
השנה וט תקנות תקן והוא היה כהן כמו שנראה בפרק במה מדליקין וכן
פרשי שם וכן בספרי אמר בפרה מה ששרתו ידי שכחתי והוא ראה ד נשיאים
ואלו הן הלל שקבל ממנו ורבן שמעון בנו ורבן גמלאל הזקן נכדו שהיו
לומדים התורה במיו בעמידה ורשבג הנהרג בחרבן וכן היה אז ר' חנינא
בן דוסא החסי המלומד בנסים שיצא עליו בת קול כל העול
ניזון בשביל חנינא בני וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב
שבת לערב שבת ובפר ערבי פסחים דמכריזין עליו ברקיע הזהרו בחנינא בני
בעניין אגרת בת מחלת ובפרק ג דתעניות על העזים שהביאו דובא בקרנייהו
אם היה עני איך היו לו עזים פרשי כי תרנגולת אכודה מצא ולא יצאו לה
בעלים וקנה מאפרוחיה העזים והוא למד תורה מריבז כדאיתא בפרק אין
עומדין וכן היה בזמן רבן גמליאל כדאיתא בכרכות ואב רבן גמליאל הזקן
המקבל הלא ור שבג בנו המקבל הלב וכיון שנהרג זה רשבג נשאר בנו רבן
גמליאל בר מחלוקתו של ר אליעזר ור יהושע שעדין לא היה ראוי לנשיאות
והצילו ריבז מיד אספסינוס קיסר וקבל ר יבז הנשיאות אז בעת החרבן שניתן
לחן וחסד בעיני המלך כדאית בפרק הניזקין ובאבות דר נתן והיה נשיא בסוף
ימיו לפחות שתי שנים כמו שפרשי בסוף ראש השנה וגם בימי הלל ור יבז היו
שני כהנים גדולים חנמאל המצרי וישמעאל בן פאבי חסיד גדול שעשה כל א
מהספרה ור יבז הכהן אעפי שהיה זקן מאד היה ראש הסנהדרין אעפי שכתב
ר חכי ביום שמינו לר אלעזר בן עזריה למה לא מינו לרבי אליעזר מפני שהיה
זקן מאד ומזה למד הרמבם זל שאמר בספר שופטים בפרק ב אין ממנין
בסנהדרין זקן מופלג דתניא בפרק אחד דיני ממונות אין מושיבין בסנהדרין
זקן וסריס ומי שאין לו בנים ובשעת פטירתו בירך לתלמידיו שתהא מורא
שמים עליכם כמורא בשר ודם וראה אז לחזקיה מלך יהודה החסיד שבא
ללוותו כדאיתא בפרק תפלת השחר ואעפי שאמר הרמבם כי מי שלא היה
בעיניו של רבי גדול כמו שמו לבר היה קורא לו רבן עם כל זה לא מצאנוהו
לשום חכם כי אם לנשיאים לבד וכן נראה בערוך אביי ובסוף האלפא ביתא
מהתנאים שם תראה האמת למה נקראו בשם ורבי ורבן ורב בארוכה בע ה
הכלל כי רבן בנשיאים רבן גמליאל הזקן רשבג וכו וכן כלם עד רבן גמליאל
בנו של ר ונראה לי כי בעבור שהיה ספק אם יהיה ר שמעון בר נשיא שהיה
חכם יותר מרבן גמליאל אחיו הגדול כדאיתא בכתובות ולא יקרה לרה
מה שקרה לשמעון הצדיק שהניח לחוניו בנו הקטן הכהונה גדולה וקרה
מה שקרה ור היה רצונו שיהיה רבן גמליאל נשיא הוצרך בימיו קודם שיהיה

נשיא לקראו רבן בשם נשיא ולהזכירו עם חכמי המשנה בפרק שני דאבות
לומר לחכמים שחו הנשיא שיהיה ביראת חטא כמוהו ממלא מקומו
ובעבור שהיה נשיא ר״בז במקום רבן גמליאל נקרא רבן כמוהם ובזמן שהיה
נשיא ר״בז היה ביבנה כראיתא בסוף ראש השנה ואעפי שבאבות דרבינתן
אומר שתלמידיו הלכו ליבנה והוא לדמסת מקום מרחצאות והם גדלו
בתורה והוא לא גדל יהיה זה קודם נשיאותו וכן נראה כי אפילו בזמן הבית
היה רבן גמליאל הזקן נכדו של הלל ביבנה אעפי שהיה בירושלים כי גלתה
סנהדרי מ שנה קודם חרבן הבית משעה שנפתחו דלתות ההיכל מעצמן
וגער בהן ר״בז ואמר כבר נתנבא עליך זכריה פתח לבנין דלתיך וכו וכן
בעבור שרבו הרוצחים שלא היו דנין דיני נפשות גלו ממקום למקום עד
יבנה ושם תקן **שמואל הקטן** ברכת המינין לפני ר״ג הזקן
ולא לפני ר״ג שהיה אחר ר״בז וזה כן בעבור
כי שמואל הקטן נפטר קודם חרבן הבית וקודם שיהיה נשיא ר״בז כי הוא
בשעת פטירתו נתנבא על רשב״ג ור׳ ישמעאל לקטלא ונהרג בחרבן רשב״ג
ואז קבל הנשיאות ר״בז כראיתא בגטין ומעשה זה של שמואל הקטן בפרק
קמא דסנהדרין ובסוף סוטה ובפרק ד ממסכת שמחות שלא זכה לבן ורבן
שמעון בן גמליאל ור אלעזר בן עזריה הספידוהו והתנבא בלשון ארמי
בשעת פטירתו ונתנו מפתחו ופנקסו בארונו מפני שלא זכה לבן עוד שם
בפרקה ,בשנכנס ר״ג הזקן לעבר השנה עמד שמואל הקטן ואמר אני הוא
שנכנסתי בלא רשות ואמר לו ר״ג שב בני שב מה לך אלוד ומידד כל
ישראל יודעים שאפילו לא יהיו אלא שנים אתה א מהם ואם כן בימי רבן
גמליאל הזקן היה ובסנהדרין אומר כי רבן גמליאל אומר לו שב בני שב
דאויות כל השנים להתעבר על ידך והוא לא נכנס כי אם ברשות מפני
ענותנותו אמר זה ורשי פירש באבות שנקרא קטן בערך שמואל
הנביא **הגהה** ואני ששמצאתיו בירושלמי דכותה עד כאן
ונראה כי מפני שהיה קטן בעיניו והיה עניו וחסיד תלמידו
של הלל במעשיו וכן אמרו על הלל תלמידו של עזרא אעפי שלא הי׳
תלמידו כי ביניהם ש שנה ונראה כי אפילו בזמן שהיו דנין בית דין הגדול
בירושלים היה ב״ד ביבנה כמו שמפורש בפרק אלו הן הנחנקין בסנהדרין
ור״ג השני שניצל מיד קיסר מיד היה נשיא אחר ר״בז גם בן ביבנה כמו שנראה
בפרק ד דראש השנה וזה בר מחלוקתו של ר יהושע ושל ר אליעזר הגדול
גיסו שהיה נשוי עם אימא שלום אחותו של רבן גמליאל וזהו זקנו של רבי
ואמר רשי כי רבן גמליאל הזקן חיה באושא והזרו ליבנה וזה כן נראה אבל

מה שאמר שם כי בנו רבן שמעון בן גמליאל חזר לאושא כמו שאומר בפרק
אחרון של ראש השנה זה אינו כן כי רבן שמעון בן גמליאל דאמור
שם שהיה באושא הוא אביו של רבי כמו שנראה שם בפירוש מהחכמים
שהיו מדברים עמו ר ישמעאל בנו של ר יוחנן בן ברוקה ור חנינא בנו של
ר יוסי הגלילי שהיו אחר ר עקיבה ורבי יוחנן בן נורי כי ר יוחנן בן נורי הלך
עם רג אביו בקדוש החדש ואינו זה רבן גמליאל הזקן ורבן שמעון בן גמליאל
בנו הנהרג וכן בפרק הניזקין ששאל ריבז יבנה וחכמיה שלא יהרגם מזה
נראה כיקודם חרבן הבית היו שם ביבנה וכן היה שם ריבז ורג דיבנה
בר מחלוקתו של ר יהושע אבל רשבג בנו אביו של ר היה באוש ובשפרעם
ור היה עם ע סנהדרין בבית שערים ובטבריה ובציפורי וטבריה עמוקה
מכלם ושם גלתה גלות עשירי הסנהדרין ואם כן שלשה נקראו רג נכדו של
הלל וזה לבד נקרא רג הזקן בכל מקום ולא האחרים והשני רג נכדו של רג
הזקן בר מחלוקתו של ר יהושע והג רג בנו של ר יהודה הנשיא וכן שלשה
נקראו רבן שמעון הראשון בנו של הלל והשני רשבג נכדו הנהרג מראיתא
בפרקא קמא דשבת והג רשבג אביו של ר המחבר בפרק השובר במציעא
הענין ואם תרצה עוד רביעי הוא בנו של ר הקטן שנקרא ר שמעון הנשיא
שנשאר בתיקו בסוף פרקא קמא דגטין אם היה נשיא ואם כן עתה נתברר
יפה יחס רבינו הקדוש כדי להסיר הטעיות מפירוש המשנה ומספר המדע
ור הו הז להלל והוא הקדוש כמו השבת וכמו משה רבינו עה הז לאברהם
אבינו ורג זקנו המקבל הלג ורשבג בנו המקבל הלד והוא אביו של ר ורבינו
הקדוש שהוא ר יהודה הנשיא מזרע יהודה בן יעקב מזרע המלוכה מבני
שפטיה בן אביטל אשת דוד המקבל הלה **וכל** זה כפי היחס של
הלל אבל הרמכם זל דילג רג דיבנה ורשבג אביו ואולי לא קבלו
כי אם מריבז ולכן הסדר האמיתי ריבז המקבל הל ור יהושע הלא ור עקיבה
המקבל הלב ורמאיר ור שמעון ור יהודה ורשבג אביו של רבי דלג ורבינו
הקדוש המקבל הלד דכי וטהור **ונחזור** לענין ריבז כי היה בית
דינו בברור חיל קורם החרבן בראיתא בסנהדרין ובפרק
בדמעשר ראשון בתוספתא ולא נאריך עוד בו כי אם לידע היחס כי בענין
חכמתו כבר הוא מפורס שלא הניח דבר ופרק עושין פסים בדבי ריבז פרשי
בריתא שנסדרה בבית מדרשו כמו תוספתא דר חייא והוא נקרא בן זכאי
בפרק במה מדליקין ופרק הדסנהדרין כי בזמן רבו הלל נקרא בן זכאי ואמר
לפניו הלכה וקבעה בשמו וכן נמצא שנקבעו הלכו קודם המ שנה שפרנס
את ישראל במסכת ראש השנה וסוכה ונראה מהתלמוד בראש השנה כי

המ שנה שהיה פרנס היו רובם בזמן הבית ואב בימי רג הזקן ורשבג בנו
הנהרג בחרבן היה פרנס גם הוא או יהיה אב בית דין כיון שהיו דאחרים
נשיאים ולפחות היה ב שנים נשיא אחר החרבן כמו שפרשי בסוף ראש
השנה כיון שתקן תקנות אחר החרבן אבל לא נודע בזה יותר ממה שראיתי
ובתוספות בפרק במה בהמה כי ריבז מלך שנתים אחר החרבן ורג שלש
שנים אחריו קודם שימלוך ר אלעזר בן עזריה בשותפו עמו ובפה דהלכות
דרך ארץ מעשה בשמעון בן אנטיפרס שהיו אורחי עמו וגזר שיאכלו ונודרי
ומבדים ובשע פטירתם מלקה אותם ונשמעזה לפני ריבז ואמ מי ילך לשם
ואמר לו ר יהושע אני הולך וכו ואכל עמו ואמר לו בשעה שנפטר מכנו
למה אתה מלקה לאחרים ולי לא הלקית אמר לו ר חכם גדול אתה ובידך
דרך ארץ ובני ארם הנכנסין אצלי גזרתי עליהם שיהיו אוכלים ושותים והם
נודרים בתורה ומבדין ולי מסורת שכל הנורר בתורה ובודה סופג את
הארבעים ובוזה ריבז נקרא קופת הרוכלין והיה לו בן חכם גדול נקרא רבי
יהודה בן ריבז ובפרק כל היד הולקעם רבי עקיבה ואולי הוא ר יהודה
הכהן שהעיד עם רבי יהודה בן אבא בפרק ח דעדויות אלא
שאנו נראה כיון שאביו היה נשיא בישראל היה לו לזוכרו עם שם אביו
ובאבות דר נתן כי מת לו בנו ונחמוהו ה תלמידיו ולא נתפיים אלא מרבי
אלעזר בן ערך שזה הבן חכם גדול ובלא חטא ונתן פקדונו בשלום ובסוף
ספרי ר חיו קב שנה משה היה במצרים ובמדין פ שנה ומלך מ שנה והלל
הזקן עלה מבבל בן מ שנה ושימש חכמים מ שנה ופרנס ישראל מ שנה
ורבן עכן בפרקמטיא מ שנה ושימש מ שנה ופרנס ישראל מ שנה וכן
נמצא בסנהדרין בפ היו בודקין ור עקיבה למד מ שנה ושמש מ שנה ופרנס
מ שנה אבל זה הענין של ר עקיבה לא נראה כן בתלמוד כי אחר
שהיה נשוי הלך ללמוד תורה בעצת אשתו כראיתא בנדרים וכן
כתבו התוספות בפרק שואל בשבת שהיה בן מ שנה כשקבל לעסוק בתורה
ולא נשא עם אשתו עד שהיה בן סד שנה ואמרו שבסוף סיפרי אומרם שנה
שימש תח ומ שנה פרנס את ישראל ובאבות דר נתן משנת יוסף בן יועזר
מביא שם כל המעשה ושהיה בן מ שנה כשהתחיל ללמוד וכן בפרק אלו
עוברין כשהייתי עם הארץ וכו וכן אמרו במדרש שהיה בן מ שנה כשהלך
ללמוד והיה בוש מזה הדבר וכן נראה כי למד ושימש כלו היה בבת אחת
אבל התוספות כתבו בכתובות פרק נערה כי קודם שלמד היה כל ימיו צנוע
ומעולה והארץ אסרינן בפרק אלו עוברין כשהייתי עם הארץ הייתי אומר
מי יתן לי חח אנשכנו בכלב לא משום שהיה שונא לחכמים אלא שסבור

שמתגאים על עמי הארץ והיו תח שונאים אותם וגם משום שלא היו מניחין
ליגע בהם כראמרינן בגדיעם הארץ מדרס לפרושים אבל מ"מ שומר מצוה
היה וכן כתב רבינו תם עד כאן וכן מצאתי כזה בפרק אעפי ברתיה
דכלבא שבוע חזיה דהוה צנוע ומעולה איקדשת ליה וכן זה בריש לקיש
שהיה תלמיד חכם בראשונה **ואני** רוצה עתה בעה"ה לפרש חכמי
המשנה כפי יכלתי כי לא היה בידי כי אם תלמוד בבלי דה"ד
סדרים ר"ל סדר מועד חוץ משקלים ובתוספות בריש חולין נראה שיש לדה"
תלמוד בענין ר פנחס בן יאיר אבל שקלים ירושלמי נמצאלי וסדר ישועות
סדר נשים וסדר קדשים וברכות מסדר זרעים וכבר ידוע כי גם בסדר
ישוע ת יש עדויות ואבות שאין להם תלמוד וכן מסדר טהרות לא נמצא כי
אם מסכת נדה וכן לא נמצא למדות וקנים מסדר קדשים גמרא אבל
התלמוד ירושלמי שהיה מגלה יותר יחס החכמים והכדרשות של רבות
ומכילתות ותוספתות לא נמצא בידי עתה בתוניסבי אם ספרא שהוא חלק
ספר ויקרא וכן ספרי שהם שאר ספרי דרב שהם ספר במדבר סיני ואלה
הדברים ולכן נקרא ספרי לשון רבים וכן ספר ילמדנו וכן סדר נזיקין ירושלמי
ומכילתא דר ישמעאל וד סדרים מתוספתא וכן היה לי ויקרא רבא וכן כל
המשנה **אבל** בראשונה אני צריך לקצר הי' פרקים שהם בסוף מפתח
המשנ' ומהקושי שיש על הרב בבירור כי נראה לו לרב זל בי יאמינו לו הבאי
אחריו ולא יחפשו אחריו ולפעמים הנר הקטן הוא יותר טוב לחפש בחורין
ובסדקין מהמאור הגדול והאבוקה כמו שא"ר זל ומקו' הניחו לי אבותי להתגדר
בו ואולי יבא אחר ויחפש יותר ממני ויקבל שכר כי הכל הוא מלאכת שמים
בפרק הראשון מנה צ"א חכמים ואני אפרשם בעה"ה ואחר זה בפרק
השני מנה"ל חכמים בשביל מעשה שהיה בזכנם או איזה מוסר
שייסר או פסוק שאמר בו דרש ולא בשביל שסמך לו דבר מאיסור והיתר
ובפרק הי אמר המספר בעצמו ר"ל חכמים שלא נכתבה במשנה אלא
הלכה אחת ולא הוסיפו לשנות שמו בדבר ממשפטי המצות ורע שאלו הל'
האחרונים הם מכלל הצא שאמר בפרק הראשון ונשארו ב' וזה מבואר
אעפי שלא אמרו הרב אבל אמר שכולם היו קכ"ח ואני מצאתי יח' חכמים
יותר ואלו הם ר מנחם בפרק ד דיומא י. עזר איש הבירה בפרק בדערלה
מתתיה בן שמואל בפרק ג דיומא והוא המסונה על הפייסות מ"ש החסידים
בפרק ה דשקלים ואבא אלעזר בן דולעא בפרק ב דמקואות ואבא יוסי בן
חנן בפרק שני מ"ד ות ור תלפתא מצפורי חבר ר חנינא בן תרדיון אביו של
ר יוסי ס"ם בפרק ב דתענית ואין זה ר חלפתא איש בבר חנינה בי בגמרא

אומר שהוא מציפורי׳ ואילא חכם מומחה ביבנה בפרק ד׳ דבכורות ׳ גם רבן
שמעון בן גמליאל בנו של רבן גמליאל הזקן בפרקא קמא דאבות שאומר
שמעון בנו אומר וכו׳ וכן נראה כי מזכיר אחריו רבן שמעון בן גמליאל אביו
של רבי ואמר בנו כי היה בבחרותו כשאמר זה ור אליעזר בן פילא בפרק ז
דטהרות שאומר משום רבי עקיבא ור אלעזר בן מתיא בפרק י׳ מיבמות ׳ ורבי
יוחנן בן מתיא במציעא בפרק השובר ור יהושע בן מתיא בפרק ב דעדויות
כל אלה הג׳שהם בני מתיא נשכחו כמת מלב הרמבם זל׳ ונראה שהם בני רבי
מתיא בן חרש שהיה בית דינו ומדרשו ברומי ומצאו שם ר שמעון בן יוחאי
אבל בפרק ח מסוטה בתוספתא אבא חלפתא ואלעזר בן מתיא וחנניה בן
חכינאי עמדו על אבנים של יהושע ואם בן הוא קדמון מר מתיא בן חרש אור
מתיא זקן מאד׳ וחנניה איש אונו בפרק ו׳ דגטין ואעפי שזכרו הרב בפרק הו׳
עם החמשה הדנין לפני חכמים שהם בן עזאי ובן זומא ובן נגס וחנן לא
הזכירו הרב במנין הקבלה ואם תרצה יכנס במקומו אבטולס בפרק ג דערובין
ורבי יהודה הכהן בפרק ח דעדויות ורבי ישבב חברו של רבי עקיבא בפרק ב׳
דחולין ורבי חנניה בן עקביה בפרק א דכתובות ובתחלת ערכין ואבא יוסי
הליקופרי איש טוב עין בפרק א דמכשירין ׳ ועוד שנים שדרשו פסוקים שהם
רבי שמעון בר רבי ורבי חנניה בן עקשיה בסוף מבות׳ ואחר כך נוסיף על
הצאטו׳ ויהיו קבונקי ועוד ר וסימן בן נון קו שאמרו בינה ונוסיף על הלז׳
שלא אמרו הלכה השנים האחרים ויהיו טל לברכה ואם נוסיף עוד עמהם
אלישע בן אבויה אעפי שאמר הרב שאין למנותו עם השאר מפני מה שנודע
מענינו יהיו כלם מ כמספר הימים שנתנה התורה או יכנס במקומו אילא חכם
יבנה ויהיו כלם קמו חכמים והסימן וישישים קמו עמדו

ואני ידי פתוחה לקבלו כיון שרבינו הקדוש שאנו לומדים
מדותיו ותורתו הזכירו עם אבות העולם ועוד שאמרו ברות
רבה מצילין תיק הספר עם הספר ובראה מזכה אבא ותלמיד לרבו הוא ר מאיר
תלמידו המאור הגדול מהמשנה והוא הביאו לחיי העולם הבא שאמר אמות
ואעלה עשן מקברו שיהיה כפרה לו כיון שלמד תורה הרבה ולימד וכן
בירושלמימן דקברוניה ירדה אש מן השמים ושרפה את קברו ואינו ראוי
להיות תלמידו בג״ע והוא בגיהנם כמו שאמרו בסוף יומא וכן ראינו בתחלה
כי אמר אליהו שלא היו אומרים בישיבה של מעלה הלכה משום רבי מאיר
משום שלמד ממנו עד שאמר לו החכם לאליהו רמון מצא תוכו אכל קליפתו
זרק ומיד אמרו למעלה הלכה בשם ר מאיר וא״כ בעל הרחסי׳ כיון שהיה מיץ
הרמון עם קליפתו אחר שדנוהו בבית דין של מעלה יכניסהו לאור החיים

ועוד שזכה להיות ר יעקב התנה בפ׳יד דנגעים שהוא בר ברתיה והוא גם כן
במסכת אבות ר׳ל רבי יעקב התנה וזה גלה לנו סוד העולם הבא יותר מכל
החכמים וכן בסוף חולין ובפ׳קדקדושין על למען יאריכון ימיך ׳ וזה אלישע
ידוע הוא שהוא כד׳ שנכנסו לפרדס עם ר עקיבה וכן עזאי וכן זומא והאריך
ימים ונקרא אחר משום אותו מעשה שהיה לו עם האשה ואמרה אב אחר
הוא ׳ ונל כי בשעניש רשב׳ אביו של רבי בהוריות לר נתן שלא יזכר שכו כי
אם יש אומרים ולר מאיר אחרים על שם כי לר מאיר היו ג רבותיו ר עקיבה
ור ישמעאל ואלישע אחר ויחסו לקנאה והגנאי לרבו האחר שנקרא אחר ׳
ורבי׳ שמשון כתב בשהיה אומר דבריו בשם אלישע רבו שנקרא אחר אומרי׳
עליו אחרים אומרים ׳ וזה אלישע היה אביו אביו עשיר גדול בזמן הבית
ובברית מילה שלו לסעודה קרא לר׳ יבז ותלמידיו ולנקדימון בן גוריון ולציצת
הכסת ולכלב שבוע ואחר שאכלו עלה ר׳ יבז ותלמידיו לעליה וקראו ודרשו
עד שהיה האש לוהטת סביב הבית כנתינתה בהר סיני ותמה מאד אביו ד׳
אביו שכב היה בכור התורה ונדר בנו לתורה ועל שלא היה לשם שמים לא
נתקיים תורתו כמו שדרש ר עקיבה טוב אחרית דבר כשהוא טוב מראשיתו
כמו שזה בא בארוכה במדרש רות ושר׳ מאיר נשבע שיביאהו לחיי העולם
הבא ואמר חי ה׳ ואמר ליני הלילה בזה הצער שדומה ללילה אם יגאלך טוב
שהוא הקבה טוב ה׳ לכל יגאל ואם לאו וגאלתיך אנכי חי ה׳ שכבי עד הבקר
שהוא העולם הבא שהוא האור וכבר ידעת מה שאמרו בפרק קמא דחגיגה
מהמעשה שקרה לרבי עם בתו של אלישע שאמרה לו זכור תורתו ואל
תזכור מעשיו ושירדה אש מן השמים סביב רביוכו׳ ור׳ יוחנן אמר כי מה שבח
הוא לר׳ מאי׳ שישרוף את רבו אלא כי בלא דין יביאהו לחיי העה׳ וכן עשה ר
יוחנן כי בלא שום דין ועונש הביאו לחיי העה׳ אעפי שבספר קבלת החסיד פי׳
בה שאמר ר׳ מאיר אעלה עשן מקברו שכל עת שתאש דולקת אין שם עשן
שפכו עליה מים לכבותה העשן עולה והאש נכבת וכו׳ והעקר שזה דאיש
לעולם לא החטיא לתלמידיו אבל היה מלמדם תורה אפי׳ אחר שיצא לתרבו׳
רע׳ והיה רוצה לזכותם שאמ׳ לר׳ כאיר ע׳ב׳ תחום שבת ולא חזר בתשוב׳ שלים׳
שנשתבש על בת קול ששמע שובו בנים שובבים חוץ מאלישע שראה כבודי
ומרד בי׳ וחשב שלא יקבלוהו בתשובה והיה מוכה לאחרי׳ ועל מה שאמ׳
הרב בפ׳ בי הל׳ ז׳ שאמרו הלב׳ א׳ ולא נשנו עוד אני מצאתי י׳ אמתם
שנשנו בהלב׳ אחר׳ או יותר ולפחו׳ הס׳ ואלו הם שמעון התימני בפ׳ק דידים
ובפ׳ ג׳ דתענית׳ והו׳ לא אם כי אם בפ׳ ר׳ יבמו׳ ור׳ אליעזר בן יהודה איש ברתותא
בפ׳ ג׳ מטבול יום והוא אמר לבד בפ׳ אמערלה ששם אמר רשב׳ ג משמו

ועוד ישנו בתחלת זבין רבי אליעזר בן יהודה ונראה שהוא איש ברתותא
ואם הוא אחר לא הזכירו הרב ולפחות כבר יש לו שני הלכות ר׳אלעזר בר
רבי שמעון בפרק יב דנגעים והוא אסר בתמורה בפרק רביעי לבר׳ נחום
המדי בפרק חמישי דנזיר ובפרק המובר את הספינה בבתרא והוא הזכיר לבר
בפרק שני רשבת רבי שמעון בן יהודה בפרק שלישי דמעשר שני ובפרק
שלישי דמכות ובפרק ארבעה עשר דנגעים והוא זל׳ הזכיר בפר׳ק׳ רשכועות
רבי אלעזר חסא במציעא פרק השוכר ובפרק ז דנגעים ובפרק יג דנגעים
והוא הזכיר לבר בפרק ג דתרומות רבי שמעון בן הסגן בפרק יא דמנחות
ובסוף שקלים והוא לא הזכיר כי אם בכתובות בפרק ב רבי יוסי בן משולם
בפרק ג דבכורות ובן בפרק ששי דבכורות והוא הזכיר לבר בפרק ד דתרומו׳
יוסי בן יועזר בפרק ח דערוויות ג הלכות והוא לא הזכיר כי אם בפרק שני
דחגיגה ועל דרך הלצה אני אומר שהוא אוכל את יועזר׳ שכעון אחי עזריה
בפרק א דטהרות והוא לא הזכיר כי אם בפרק אמזבחים׳ ונחמיה איש בית
דלי בפרק ח דערוויות והוא הזכיר לבר בסוף יבמות וזה לבר אינו כל כך קושי׳
אעפ׳ שנשנה שהכל הוא הלכה אחת אבל ויהי מה נשנה אלו הי׳א׳ כשתגרע
מהל׳ז נשארו כו׳ אבל במקום אלו שגרעו יש לנו במקומן מהחכמים שאמרנו
למעלה שאמר כל אחד הלכה שלא זכרן הרב יותר והעולה כי הראשונים
הם מאה וששה והסימן בן נון׳ שאמרו בינה׳ ומה שאמרו הלכה אחת הם מ׳א
מכלל הקו׳חכמים ונשארו החכמים שאמרו הלכות יותר מאחר ס׳ה והם
הי׳כל ארני ומ איש שלא אמרו הלכה כמספר המקבלים ממשה עד רב אשי
יהו כל חכמי המשנה קמ׳ו והסימן וישישים ק׳מו עמדו׳ ומה׳צא שזכר בפרק
הראשון דם צ והאחד הוא סומכוס תלמיד רבי מאיר שחשב ללמוד לפני רבי
יהודה כדאיתא בפרק שני דקדושין ובפרק כהן גדול דנזיר אחר שמת רבי
מאיר כאשר כתב בפרק החמישי **בפרק הג׳** הזכיר הכהנים וראוי
להזכירן לבדן שאמר כי לשמעון הצדיק אליו חזרו ההלכות
לקיים מה שנאמר יורו משפטיך ליעקב ואם כן היה ראוי להזכיר הלויים כמו
רבי יהושע בן חנניה שהיה אב בית דין וכן אמרו בפרק שני
דיומא שלא יורו אלא משבט לוי שנאמר
בן יורו משפטיך או משבט יששכר דכתיב ומבני יששכר יודעי בינה לעתים
ומקשה שם והאיכא יהודה דכתיב מחוקקי ומסקינן אליבא דהלכתא קאמרי
וקשיא לי מדוד וה׳ עמו שהלכה כמותו בכל מקום וכן ביהודה ידיו רב לו
דמסקא אליבא דהלכתא שהתפלל משה כשהיו עצמותיו מגולגלין ואולי זה
בהשגחה כמו בהלל וכל זרעו הנשיאים ורבי חייא ובניו ורב אמרו על הרו׳

אבל הרמבם ז"ל סובר כי העיקר הם הכהנים כמו שסיים הפסוק ישימו
קטורה ואמר ובאת אל הכהנים הלוים וכו' וכן נראה בי מכנסת הגדולה בא
עזרא ראש לכלם וייסדה ונשארה ביד שמעון הצדיק וכן אמרו נשתכחה
תורה מישראל ועלה עזרא וייסדה ולא זכרו הנביאים והזקנים ואעפי שכן
אמרו בהלל הבבלי ור חייא ובניו שהם מזרע שמעא אחי דוד אולי לא היו
כהנים בימיהם גדולים כמותם וכן קרה בחרבן בית שני בשבאנו ולגלות הזה
האריך כי מהלל שהיה ק שנים קודם החרבן לא נשאר הקבל כי אם כיד ריב"ז
הכהן תלמידו ומתלמידיו ותלמידי תלמידיו נתקיימה תורה בישראל וכן
באמוראים כמו שכתב הרמבם בספריו במצות ועשה הקבה זה לזכות ישראל
שהאריך ימים ריב"ז ור אלעזר בן עזריה מפורסם שהיה כהן ובפרק תפלת
השחר כי הוא י לעזרה וכן שמעון אחי עזריה הדו ונקרא על שם אחיו כי היה
עשיר גדול וסייעו כדי שילמד וחלק עמו בחיי העולם הבא כראיתא בפרק
היה נוטל בסשה ובייתוס בן זונן בזמן אלעזר בן עזריה בפרק גמסכת
סופרים ובסוף פסחים בתוספתא רבן גמליאל וזקנים היו בביתו ור אלעזר בן
שמוע שהאריך ימים רבו של רבי ותלמידו של ר עקיבא בפ' דיבמות ובפ' ואלו
נאמרין ובפרק כני העיר שהיה מברך קודם ששא כפיו לברך ישראל ורב
קורא לו טובינא דתבימיור חגינא סגן הכהנים והוא ראה האש בבית שני
על המזבח רבוצה בכלב כי בבית ראשון היה כאריה אעפי שבסיפרא אומר
כי אש שירדה בימי משה היה במזבח הנחשת עד שירדה אש בימי שלמה
בשבנה הבית ונסתלקה של משה ואש של שלמה נסתלקה בימי מנשה
עדיין נשאר ממנו כי יוסף בן גוריון אומר שגנזו ירמיהו ואנשי כנסת
הגדולה מצאוהו ור שמעון בן הסגן הוא בנו ורבן שמעון בן גמליאל אומר
משמו הלכות וישמעאל בן פאבי כהן גדול וחסיד ושיסש י שנים

הגהה ומצאתי בן גוריון הגדול כי ישמעאל בן פאבי שיסש שנה אחת
בלבד עד כאן ועשה פרה האחרונה ובת קול נשמע עליו
יכנס ישמעאל תלמידו של פנחס ומשמת בטל זיו הכהונה בסוף פרק מקום
שנהגו ובמקומות אחרים ויוחנן כהן גדול האמור בחניכה אביו של מתתיה
תחלת החשמונים ועשה תקנות בישראל בראיתא בסוף סוטה כבר דברנו
בו ויוסף בן יועזר בפרק ב דחגיגה חסיד שבכהונה וכן רבי יוסי הכהן
תלמיד ריב"ז קראו רבו חסיד **ר טרפון** הכהן דהעשיר
והיה מכבדו רבי עקיבה ור טרפון אוהבו כנפשו ובפרק
הכותב נסתפק אם הוא רבו של רבי עקיבא או חברו ופסק שם הראש
כי הוא חברו אבל שבסיפרי קראו רבו והיה אומר לרבי עקיבה תלמידו

הפורש ממך כפורש מחייו ' והוא גל של אגוזים ובתוספתא דכתובות בפרק
ח כי בשנת בצורת קרש שלש מאות נשים פדו להאכילן תרומה שהיה כהן
ואמוהנת כדאיתא במסכת מדות ובפרק עשרה יוחסין פרשי שם שהיה כהן
ואמו כהנת שאמר אחר אחי אמו לדוכן לברך ברכת כהנים ' ובמשנה הוא
נשבע אקפח את בני ולא נשאר לו בן כי אם בת כדאיתא בפרק השוכר
הפועלים וכן בתו לימדו רבי ונתן לו בתו ובזה יש ספק אם נשא אותה אבל
בפרק שבועת הדיינין תניא רבי שמעון בר רבי טרפון ובפרק כל הנשבעין
אמר ארבעה הלכות ואולי זה בחיי אביו וכן רבי טרפון היה מחזיר פדיון כבור
לבעליו שהיה כהן ' ובסיפרא אמר רבי יהודה שבת היתה והלכתי אחר רבי
טרפון לביתו אמר לי יהודה בני תן לי סנדלי ונתתי לו ופשט ידו להלון ונתן לי
במנה מקל אמר לי יהודה בני בזה טיהרתי שלשה מצורעין ולמדתי שבעה
הלכות שהוא של ארז כרות ובראשה טרף וארכה אמה ועביה כרביע כרעי
המטה אחד לשנים ושנים לארבעה ומזין ושונין ומשלשין ומטהרין בפני הבית
ושלא בפני הבית ומטהרין בגבולין מכאן נראה שהיה כהן ושהיה גם בן אחר
חרבן הבית ובפרק ששי ממסכת שבחות שהיה בזמן שמת ר שמעון בן יהוצדק
רבו של ר יוחנן חה תימא שיחיה יותר ממאתים שנה וכן בפרקא קמא דבכורות
שהביא רבי פטר חמור לו ' ואולי הוא ר'ג' שנקרא גם בן רבי וכן כל ימיו
נצטער על שאמר אוי לטרפון וניצל שנשתמש בכתרה של תורה כדאיתא
במסכת כלה ובנדרים משהוקפלו המקצועות וכן עשה גדולות ע'ל'רבי עקיבא
שהיה פרנס העניים ובמסכת בלה כי יום א לקח סמנו ד'אלפים דינרי זהב
לצדקה ובפרקא קמא דיבמות פירש רשי כי ר'טרפון היה בתלמידי בית שמאי
וכן נראה כי בפרקא קמא דברכות הטה לקרות ק'ש'כדברי ב'ש' אליועיני בן
הקף וחנמאל המצרי שניהם כהנים גדולים ועשה כל אחד מהם פרה קודם
ישמעאל בן פאבי בפרק ג'מפרה' ולא זכר הרב לר ישמעאל בן אלישע ב'ג'
ולא לר אלעזר בן חרסום אעפ' שהיו חכמים גדולים והזכירם בחכמי הדורות
בפרק ד'נראה שלא מנה אלא הנ'במשנ' וכן כשמנ'בל הבמי המשנ'לא הזכיר'
מפני זה' וזה ר ישמאל בן אלישע בכר אמרנו שקבל
מרבי נחוניא בן הקנה ושראה השכעה
בשהקטיר ובפרקא קמא דברכות שאמר לו ישמעאל בני ברכני והוא מי'
הרוגי מלכות וקרקפלו מונח בראש מלכים ' אבל נראה שלא נהרג ביום
החרבן עם רבן שמעון בן גמליאל נשיא ישראל שלא כבעל ספר דורות עולם
שאמר זה כי בתלמוד נראה שהיה אחר החרבן בסוף פרק הזקת הבתים אר
ישמעאל בן אלישע משחרב בית המקדש דין הוא שלא לאכול בשר ולא

לשתות יין וכו ובפרק יציאות השבת שקרא והשה ואמר לבשיבנה בית
המקדש אביא חטאת ושם אומר שאני ר ישמעאל בן אלישע שמשים עצמו
כהריוט על דברי תורה אעפי שבפרק מצות חליצה אומרים התוספות
כי שנים היו זקן ונכדו וזה ש אחר החרבן היה נכדו שהיה הרבה אחר רבי
עקיבה והיה מואס בבצע משקות כדאיתא בכתובות פר הנושא כשהביא
האיש ראשית הגזלו ולא דן אותו נראה שהיה שופט ישראל אבל הספק
נשאר על גחמים שנזכרו במשנה שנראה שהם כהנים ולא זכרם הרב הא
ד ישמעא חבירו של ר עקיב ושל ר אלעזר בן עזרי והורבו של ר מאי אעפי
שהרמבם סובר בפרק ב דעדויות כי ר ישמעאל תלמיד ר עקיבה וכן במרע
ופסק שם הלכה כר ישמעאל בענין ההלכה הוא אמת כי בפרק א קסא
דשבת הורה ר חנינא כר ישמעאל כי אעפי שהלכה כר עקיבה מחבירו
בכאן ר חנינא הורה כר ישמעאל שלא נחשוב שהלכה כר עקיבה אבל
ממה שיכולתי לעיין בזה כמו שאאריך שאינו תלמידו ואעפי שבסוף מועד
קטן כשמתו בניו של ר ישמע נכנסו ד זקני לבקרו ר טרפון ור אלעזר בן עזרי
ור יוסי הגלילי ור עקיב ואמ להם שהטריח רבותיו ב פעמי זה דרך מוסר כי הם
אמרו בראשונ כי היה חכם גדול ובקי בהגד ולא יכנס א ברבי חברו ואם היה
תלמידו לא היה ראוי ליראה ממנו כ ולהלן אאריך בזה ובפר ה דזבחי אמר
ישמעא צאו ואמרו לר עקיב טעית וכן בסוף יומא אמ טעיתי אבל נרא כי הוא
בהן כי בפ אלו טרפו כשחולק ר ישמעא עם ר עקיב אומ משום אבותיו היתר
בחלב הקיבה אמרו ישמעא כהנא מסייע כהני אבל רשי לא פירש שם כיצד
היה כהן כמו שפיר בפ במה מדליקין בר יבז ואולי הוא רמז ומשל ישמעאל
כהנא לר ישמעא בן אלישע כג האמור למעלה כי היה כהן ומהרוגי מלכות
ובפ ק דעז פרשי מהרוגי מלכות היה ומשחו באפרסמון עור פניו שיהיה קיים
וכן פרשי בפ הרוא הפשיטו עור קרקפלו בחייו וזה היה שחמד יופיו בת קיסר
שהי יפה כיוסף בן יעקב ולא רצה אביה והפשיטו עור פניו וכן בפ העו והרוט
קרקפלו של ר ישמע מונח בראש מלכים ופרשי עור ראש אדם וזה למבשא
במלחמה ובפ הניזקין כי ר ישמעאל בן אלישע נשבה קטן יפה מאד ופדאו ר
יהושע בן חנניה בממון רב והורה הוראות בישראל וכן בנו ובתו נשבו וקרשו
השם כמו אביהם אבל בירושלמי הזכיר זה שפדאו ר יהושע ולא הזכיר שהיה
ר ישמעא וכן נרא כפי השנים ובאיכה רבתי כי הבן והבת שנשבו שתם בני ר
צדוק הכהן שהבירו זה לזה ומהו ואולי אין זה ר צדוק אביו של ר אלעזר ובפ
ד מסס שמתו שנתפש רשבג ור ישמע בן אלישע ביחד וכשנהרגו באה שמוע
לר עקי ולר יהוד בן בבא וקרעו בגדיה ודרשו וכו וכן בסו אבו דר נתן בארוכ

אבל על הכלל איני יודע לכוין אם הוא כהזר ישמעאל חבר ר עקיבא וחבר
בן גנס כיון שלא הזכירו הרב וזה הוא ר ישמעאל דנזכר מאד במשנה
ובברייתא ומה שאמרנו מישמעאל כהנא מסייע כהני נראה שהא כדן
והרבר בספק ' ואחר זה נ צאתי בפרק אלו טרפות בקצת פירושים מרשי
בהזהוהוא ר ישמעאל בן אלישע כהן גדול וזה אינו נראה בתלמוד אלא
הם שנים וזכן רב ביניהם כי הראשון נהרג עם רבן שמעון בן גמליאל קודם
שמלך ריבזור ישמעאל חבר ר עקיבה בנערותו לימד לר מאיר והוא היה
ביום שמינו לנשיא לר אלעזר בן עזריה בפרק ד דידים ועוד מצאתי
בתוספות פרק מצות חליצה אמר ר ישמעאל בר רבי יוסי אנראיתי רבי
ישמעאל בן אלישע וכן כתוב בסיפרי וקשיא לי איך יתכן שראה לרבי
ישמעאל שנהרג קודם ר עקיבה ור ישמעאל בר רבי יוסי בסוף לפני ר ויוסי
שמת ר עקיבא נולד ר ופירש לי דהריר ישמעאל בן אלישע הוו דאותו
שנהרג היה זקנו של אותו ר ישמעאל בן אלישע שראהו ר ישמעאל בר
יוסי דאיפשר שחיה הרבה אחר רבי עקיבא **והשנים** האחרים שלא
הזכיר הרב הוא ר צדוק ור אלעזר בנו כי רשי ובעלי התוכפות
אמרו שהם כהנים והרמבם ז"ל לא הזכירם ועתה בזה אאריך ראיות
וראיות לזה ואגב גרדא נרעה ענינים והלבות **ודע** כי זה ר צדוק
ובנו היו בעת החרבן אעפי שמצאתי בסנהדרין ירושלמי על
מה שהעיד רבי אלעזר בר רבי צדוק תינוק הייתי וראיתי בת כהן שנשרפה
כי אומר שם כשראה זה המעשה לא היה פחות מעשר שנים וכשהלך עם
רבי לא היה פחות משלשים שנה ותני אמר רבי מעשה שהייתי בא אני
ור אלעזר בר רבי צדוק מבית שריין ואכלנו ובו וזה היה לי תימא כי ר צדוק
אביו בעת החרבן היה זקן מאד כי בבר התענה שנה קודם שיחרב הבית
והיאך בנו אחר החרבן מאה שנה היה בן שנה ועוד כי ר אלעזר בר רבי
צדוק קרא עם רבי יוחנן בן החורונית שהיה בזמן הבית זקן מאד ובן בכוף
פרק בכל מערבין ר אלעזר בר רבי צדוק בזמן רבן גמליאל בר פלוגתיה רבי
יהושע וכן בפרק ואלו עוברין בפסח וכן בהוכפהא בפרק שני רסוכה
שהיה לסר עם ר יוחנן בן החורונית ובל המעשה בכו שהוא בספק דיבמות
ועוד בתוספתא בפרק ב דיום טוב אמר רבי אלעזר בר צדוק בעמים הרבה
אכלתי בבית רבן גמליאל ולא ראיתי שהיו מכבדין בין המטות ' עוד שם
אר אלעזר בר צדוק פעם אחת היה אבא מיסב בבית רבן גמליאל והביאו
לפניו אניגרון ועליהם פלפלים שחוקות ומשך אבא את ידו אל רבן גמליאל
אל תחוש להם מערב יום טוב הם שחוקות

עוד שם בפרק שלישי דיום טוב אמרו עליו על רבי אבא ועל רבי אלעזר
בר רבי צדוק ועל אבא שאול בן בטנית שהיו הנונים בירושלים כל ימיהם
והיו ממלאין מדותיהם מערב יום טוב מפני ביטול בית המדרש וכולי ·
ובפרק שלישי דתעניות בתוספתא אמר רבי אלעזר בר רבי צדוק אני הייתי
מבני סנאב בן בנימין וכולי · כמו שנבאר לדלן · והראש בתחלת פרק
מקום שנהגו כתב אמר רבי אלעזר בר רבי צדוק אני ממשפחת סנאב בן
בנימין וכולי · פירוש שאבותיו היו מקריבין קרבן עצים בו ביום בי באב
ור אלעזר בר צדוק אחר החרבן היה אלא כיון שאבותיו היו מקריבין קרבן בו
ביום ועשו בו יום טוב כל משפחתו היו נוהגין בו יום טוב ועוד בסוף פרק ב דמגלה
בהוספתא אמר רבי יהודה מעשה בר אלעזר בר צדוק שלקח בית הכנסת
של אלסכדריים שהיה בירושלם והיה עושה בו כל חפצו וכו' ומכל זה נראה
שהוא קדמון וקודם דורו של רבי והייתי חושב שאולי הם שנים והיה ניחא
לירושלמי שיהיה אחר בזמן רבי בפרק ז דכלאים אמר ר אלעזר כר צדוק
משם רבי מאיר ורבי מאיר רבו של רבי · וכן מעשה סיוע לזה מצאתי בזוהר
בפרשת ויצא יעקב כי קוראל רבי צדוק רבי צדוק חלשא משום שהתענה
מ שנה ובן בנו רבי צדוק זוטא עם רבי שמעון בן יוחאי והיו לו בנים גדולים
אז בזמן רבי שמעון נשואים ואולי נקרא אחר מהם רבי אלעזר בר רבי צדוק
זוטא · אבל בתוספתא בפרקשני דסוכה מצאתי זה אמר רבי פפס אחת
היינו באים אני ורבי אלעזר בר רבי צדוק אצל רבי יוחנן בן נורי לבית שערי
והיינו אוכלים ענבים ותאנים חוץ לסוכה וידוע הוא כי רבי יוחנן בן נורי הוא
חבר ר יהושע וכן מרבן גמליאל זקנו של רבי והוא לא היה בזמן רבי אבל
האמת כי בין בתוספתא ובירושלמי קורא לרבן גמליאל סתם רבי שהיה
חכם גדול ורבו של רבי עקיבה כדאיתא בברכות וכן בתלמוד בבלי בפרק
כל כתבי הקדש קורא אותו רבן גמליאל ברבי ופרשי לא שהיה בנו של רבי
אלא זקנו ונקרא כן כי הוא גדול בדורו · וכן בפרק דקדושין אמר רבי צדוק
עליו רבן גמליאל ברבי עומד ומשקה עליהם · גם לפעמים בסדרש ובאבו
דרבי נתן קורא גם כן רבי סתם לריב"ז והעולה עתה שהוא אחד ואין שני לו ·

ונראה לי למה התענה רבי צדוק מ שנה קדם חרבן הבית
כדי שלא תחרב משום דאמרינן בגמרא דיומא כי
מ · שנה קודם שנחרב הבית נפתחו שערי ההיכל עד שגער בהן ריב"ז ואמר
עד מתי אתה מבעית עצמך יודע אני שכבר נתנבא זכריה פתח לבנון דלתיך
וכולי · שהוא אות שיחרב הבית · וכן בסנהדרין ובריש מסכת עבודה זרה
כי מ שנה קודם שנתרב שגלתה סנהדרין ושבה לה בחנות משום הנפשי

רוצחים ולא ידינו דינו נפשות ומיד התחיל להתענות והיה בחוש עד כי ריבז בקש
מאספסינוס שהרופאים שלו שירפאוהו וכולי כראיתא בהניזקין וכן באיכה
רבתי ושם אומר אמר לי רבי אלעזר בנו אבא שלם לרופאים שכרם כדי שלא
יקחו משכר העולם הבא ורבי אלעזר בנו למד תורה עם רבי יוחנן בן החורונית
האמור בסוכה שהלכו זקני בית שמאי וזקני בית הלל לבקרו כראיתא בסוף
פרק דיבמות " שהם כהנים בברכות בפרק מי שמתו

הראיות

על ענין שאמר רבי אלעזר בר רבי צדוק מדלגין
היינו על ארונות של מתים ר"ל בקברות לקראת מלכי ישראל פרשי שהיה
כהן ואעפ"י שאמר ארון פירושו קבר שכן בכתובות בסוף פרק הנושא אמר
רבי חייא שראה קברו של רבי והוריד דמעות ופרש"י ארונו שאין מדקדקין
בזה " אבל הרמבן ז"ל אמר במדלגין הוא הארון ממש שהיה הכסוי נראה
בשדה שהוא הגולל ואין הכהן מזהר עליו " ובפרק כל הבשר על ענין שרבי
צדוק אבל חוץ לסוכה פחות מכביצה וכרך ידיו במפה לאכול ולא נטל ידיו ש
שהיה כהן שהתירו מפה לאוכלי תרומה כדרבי אמי ורבי אסי ולא התירו
לאוכלי טהרות והראש"ש ז"ל אמר בשאלות כי הוא הדין לאוכלי חולין לא א
התירו ומקו וכל שכן " אבל הרמבם ז"ל התיר לחולין על ידי מפה ובשעת
הדחק ראוי הרמבם ז"ל לסמוך עליו " גם התוספות פירשו כרשי שם שהיה
בהן מגבי מדלגין היינו כמו שאמרתי ובפרק כל פסולי המוקדשין בבכורות גבי
בוכרא דהוה לרבי צדוק וממעשה דסוף פירקא קמא דיבמות שהיה אוכל ח
חולין על טהרת תרומה עכ ואני אביא לך אלו השני מעשיות בסוף פירקא
קמא דיבמות אמר רבי אלעזר בר צדוק כשהייתי לומד תורה אצל רבי יוחנן
בן החורונית ראיתיו שהיה אוכל פת חרבה במלח בשני בצורת והודעתי את
אבא אמר לי הולך לו זתים והולכתי לו זתים ראה אותם שהיו לחים אמר
לי איני אוכל זתים באתי והודעתי את אבא אמר לי לך אמור לו חבית נקובה
היתה אלא שסתמוה שמרים ותנן חבית של זתים מגולגלין בית שמאי א
אומרים אין צריך לינקב ובית הלל אומרים צריך לינקב ומודים שאם נקבה
וסתמוה שמרים הצילה מן הטומאה ואעפ"י שמתלמידי בית שמאי היה עושה
כבית הלל " וכן בתוספתא בפרק שני דסוכה כמו זה אמר רבי אלעזר בר
רבי צדוק כשהייתי למד אצל רבי יוחנן בן החורונית ראיתיו שהיה אוכל פת
חרבה במלח שהיו שני בצורת באתי ואמרתי לאבא ואמר לי הולך לו זתים
נטלן והסתכל בהם וראה שהם לחים ואמר איני אוכל זתים באתי ואמרתי
לאבא אמר לי לך אמור לו חבית מנוקבת היתה כדברי בית הלל אלא ש
שסתמוה שמרים להודיעך שאוכל חוליו בטהרה שאעפ"י שמתלמידי בית

שמאי היה לא היה נוהג אלא כדברי בית הלל ' וכדי שתבין ענין זה בספר
טהרה לרמבם בפרק אחד עשר מטומאת אוכלין אומר חבית של זתים
מגולגלין צריך לנקב החבית כדי שיצא המוחל ואם לא נקב הרי אלו כבשירין
ניקבה וסתמוה שמרים והרי הם בלולים במוחל אינם מובשרים מפני שאינם
ברצונו שהרי נקבה ' עד כאן " עוד בספר טהרה
בפרק שנים ועשרים חבית המוקפת צמיד פתיל שניקבה
מצדה וסתמו שמרים את הנקב הציל ' עד כאן ' וההוכפות בפרק
הנזהל קמא הביאו זאת המשנה שהיא בפרק תשיעי דכלים בפרק ואלו מציל
ואומר חבית שניקבה וסתמוה שמרים הצילוה ופירש רשי מצלת על העליה
אם נתנוה בארובה וטומאה בבית דסתימת שמרים סתימה היא וההוספות
הקשו עליו ונראה לי שנדחק רשי לפרש זה אעפי" שאינה במסכת ש
אהלות מפני שבסוף פרק המצניע פירש כי בנקב הכלי אינו נכנס טומאה למה
שבתוכו אלא דרך פיו בענין צמיד פתיל ואם כן בין סתום ובין אינו סתום מציל
עד שיפחת רובו אבל בתוספות גם בפרק המצניע הקשו על רשי ופירשו כמו
שכתב הרמבם שמדבר בצמיד פתיל ומציל מה שבתוך הכלי " עוד המהו
התוספות שם דהכא אמרינן דסתמוה שמרים שמה סתימה ובסוף פירקא קמ"
דיבמות אמרינן חבית של זתים מגולגלין בית שמאי אומרים אין צריך לנקב
ובית הלל אומרים צריך ומודים שאם נקבה וסתמוה שמרים שהיא טהורה
רוצה לומר שהיא בנקובה ותירצו דהתם ודאי לענין הכשר מסתמא לא
ניחא ליה לבעלים במה שיוצא ממנה כיון שנקבה אעפי" שסתמוה שמרים
דלא סתימה מעלייתא אבל לענין להציל מטומאה הוייא סתימה מעלייתא '
ונחזור לענינו והמעשה השני הוא בבכורות רבי צדוק הוה ליה ההוא
בוכרא רמא ליה שערי בסל נסרים של ערבה קלופה בהדי דקא אכיל איבזע
שפיותיה אתא לקמיה דרבי יהושע אמר ליה כלום חלקנו בין חבר לעם
הארץ אמר ליה רבי יהושע כן בא לפני רבן גמליאל ואמר ליה לאו וכולי '
ופירש רשי רבי צדוק כהן היה וכלום חלקנו בין כהן חבר לכהן עם הארץ
דמי חשידנא אנא דשדינא בו מום בכוונה וכולי ועוד בנזיר מעשה באביו של
רבי צדוק שמת בגינזק והודיעידו לאחר שלשה שנים ובא ושאל לרבי יהושע
בן אלישע וארבעה זקנים ואמרו לאביו כשהוא שלם ולא כשהוא חסר מכאן
נראה שהוא כהן אם זה הוא רבי צדוק " ואני מוסיף עוד לפי דעתם דתנן
במשנה בפרק שלישי דמדות ובפרק גיר הגשה גפן של זהב שהיה בהיכל
אמר רבי אלעזר בר רבי צדוק מעשה היה ונמנו שלש מאות כהנים לפנותה
ולמה העיד הוא יותר מאיש אחר אלא שהיה כהן ' ועוד ביומא בפרק

וכפרק גיד הנשה גפן של זהב שהיה בהיכל אמר רבי אלעזר ב"ר צדוק מעשה
היה ונטו שלש מאות כהנים לפנותה ולמה העיד הוא יותר מאיש אחר אלא
שהיה כהן ועוד ביומא בפ"ב בשני כהנים שעלו למזבח וקדם א' לחברו ונטל
סכין ותקע בלבו עמ"ר צדוק על מעלות האולם בהר הבית ואמר אחינו בית
ישראל שמעו וכו' ופר"שי אולמות הרבה בנה הורודוס שם כמו שכתוב בספר
בן טריון על מעלות האול' בהר הבית גרסי' ונ"ל שרשי נשר כיצד יהיו ישראל
באולם אלא בהר הבית ופירש שאולמות היו בהר הבית וזהו גרסתו אבל מי
נתן שיהיה הוא הדורש אלא שראה המעשה והיה מן הכהנים ואמר לישראל
אחינו בית ישראל שאם לא היה כהן מה לו לומר אחינו וכו' וכן בפרק לולב
וערבה ר אלעזר בן צדוק אומר לול היה במזבח שאחר ע' שנה יורדים כהנים
וכו' ומצאתי גם כן בספר מגורת המאור האחר שאינו של רבי יצחק אבוהב
גרסי' באבות דר נתן שנשבה ר צדוק לרומי ונתנו לו שפחה לשכב עמה ולא
רצה ואמר מכהונה אני ממשפחה גדולה כל זה בהלכות תשובה

והראיה שאינם כהנים לפי דעת הרמבם אני אביא אותם בכאן וכן
קצת תשובה לכל האמור למעלה הראשונה בפר"ק
דתעניות וכן בשקלים ירושלמי ובפרק בכל מערבין בערובין דתניא אמר
רבי אלעזר בן צדוק אני הייתי מבני סנאב בן בנימין וחל ט באב בשבת
ודחינוהו לי' באב ולא השלמנוהו מפני שיום טוב שלנו היה וזה הי"ד כמו
שאומר במשנה כי היו מביאין עצים למערכה זאת המשפחה ביום י באב
בנרבה ומביאין קרבן על זה ועושין יום טוב ואחר שנחרב הבית לעולם
עושין יום טוב כמנהגן כי תענית ט באב לא היה בזמן הבית כמו שנראה
זה בשקלים ירושלמי ופרשי בסוף פרק בכל מערבין ר אלעזר בר צדוק
מבני סנאב בן בנימין משפחה היא משבט בנימין שנפל להם גורל בקרבן
העצים בי' באב בימי עזרא ויש הוא להם לעולם כדתנן בפרק בג' פרקים
בתעניות לאחר השבת שהוא י באב ב"ש שלהם ור אלעזר בר צדוק ברודו
של רבן גמליאל הוה כדתניא בביצה אמר ר אלעזר בר צדוק פעמים הרבה
נכנסתי אחר אבא לבית ר"ג עד כאן וכן בפרק ואלו עוברין בפסח ובמגלת
תענית מצאתי אר' אלעזר ברבי צדוק סושל הייתי על בני סנאב בן בנימין וחל
ט באב בשבת ודחוה לאחר השבת והתענו בו ולא השלימוהו אבל אין זאת
גירסת הגמרה בשום מקום ולא בדברי המפרשים ולא בתוספתא בפרק ג
דתעניות אלא אני הייתי מבני סנאב בן בנימין **והראיה** השנית מד"
שכתב בעל אדם וחוה בהלכות אבל בנתיב כח מד' ירושלמי
וכן בסוף יורה דעה וזה הלשון שם בראשונה היו קוברין במהטורות כלומר

בחפירות נתעכל הכשר מלקשין העצמות וקוברין אותם בארונות ואותו
היום היו מתאבלין ולמחר היה שמח שינוחו אבותיו מן הדין וכן כמו זה
אמרו בהרוגי בית דין במשנה בסנהדרין שאחר שנתעכל הבשר היו מכנסין
ונחזור לענינו אמר ר אלעזר בר צדוק אמר לי אבא בשעת פטירתו
בתחלה קברני בבקעה ולבסוף לקח עצמותי ותנם כארזים ולא חלקת אזה
בידך שלא יהיו בזויין בעיניך וכך עשיתי לו נכנס יוחנן וליקט ופירס עליהם
אפרסקל ונכנסתי וקרעתי עליהם ופרשתי עליהם את הסדין ונתתי עליהם
אפורין יבשים פירוש עשבים עכ בירושלמי ובמסכת שמחות בתשלום זה
המאמר וכשם שעשה לאבא כן עשיתי לו מזה המעשה נראה גם כן שלא
היה כהן שאם היה כהן אסור ללקט עצמות אביו ולישמא להם ומה לו
לאביו להזהירו בדישלא יהיו בזויין שהכהן אינו מטמא לאביו אלא שיהיה
כלו שלם כאשר הוא בחיים רל שאם חסר לו אבר כשהוא חי יטמא עליו
במותו אבל אם אחר המות נחסר ממנו כל שהוא אי נמתם הגולל לא יהיה
מטמא לו כלל ועוד שאמר שנכנס שם ופירש עליו הסדין וכן מה שעשה
יוחנן לאביו כן עשה לו שליקט עצמותיו ואם נאחר כי היה מזרע אהרן מבני
סנאב כן בנימין זה לאיעלה על הדעת כי אחר החרבן יעשה יום טוב
ביום י באב בעבור שהיתה אמו מהמשפחה ההיא אבל מזה המעשה
האחרון מהירושלמי נראה בפירוש שאינו כהן ומה שאמרו באבות דרבי
נתן שאמר מכהונה אני אולי אמר זה לדחיה המטרונית א שלא תתן לו
שפחה ומה שפרשי והתוספות לכל יש תשובה לגבי מרלגין עגארונות שהיו
אוכלים חוליהן בטהרה ובפרק ב דדמאי לא ישמא למתים אוכל חולין
בטהרה שכן ברבי יוחנן אעפי שהיה מזרע יוסף ולא כהן פרשי בגרמא
דעשיראה ביר שהיה פחות מכשעורה ובעל הערוך בערך גרם אמר וארם
קרוש כר יוחנן היאך היה נושא עצם מת אלא שן תלושה היה שאינו מטמא
אושלא היה עמו אלא כשהולך לבית האבל לנחמו כלום צערו יותר גדול
ואינו כהן כי לא אמר בעל הערוך מצד שהוא כהן אלא מצד שהוא קרוש
או כפי רשי זל והרמבן זל כי אפילו הכהנים אינן מזהרין על גולל ודופק
שאין הנזיר מגלח עליו והם פירשו על גבי ארונות ממש שהיו בקברות מגולין
על פני השדה בזמן ההוא וגולל רל כסוי הארון ודופק הדף שבארון בראש
וברגל שלא כרת ואוכלי טהרות מחמירין בזה זולת לדבר מצוה ומה שבסוף
פרקא קמא דיבמות גם כן אוכלין חוליהן בטהרה תראה כי רבי יוחנן בן
החורונית גם כן לא רצה לאכול ולא נמצא שהיה כהן והרמבם
שהביאו בכלל החכמים לא הביאו בכלל הכהנים וכן זה המעשה בפרק ב

דעדויות ובפרק ב דסוכה בתוספתא ואומר להודיעך שאוכל חוליו בטהרה
היה וכה שקשה יותר הוא מעשה דר צדוק בבכורות אבל גם זה יש השובה
שהישראל מותר לקנותו מכהן ושהנו עד שיפול בו מום ואולי קנאו מכהן
אעפי שבתחלת תמורה נראה שאסור לישראל לקנות בכור תם מכהן
בזמן הזה אולי נתנו לו במתנה ובמעשיות האחרים שהבאתי שהיו מעיהים
בענין המקדש אינו קשה בעבור שהיו מביאים עצים למקדש היו יודעים
ענינם שכן מצינו בר אליעזר בן יעקב שהעיד על כל מדות המקדש ולא
היה כהן גם כן במעשה שדרש ר צדוק על מעלות האולם זה היה בהר
הבית כמו שפרשי והיה זקן ונשוא פנים וחסיד ששום כהן לא ידרוש
לפניו כמו שהעיד ריבז הכהן עליו שאם היה בירושלים אחר כמוהו לא
יחרב הבית ובפרקא קמא דקדושין גבוהי כח עושי דברו בגון ר צדוק
וחבירו דתבעתיה מטרוניא וניצול ובפרק ג מסוכה בתוספתא אמרו עליו
ועל ר אבא זר אלעזר בר צדוק ואבא שאול בן בטנית שהיו חנונים
בירושלי כל ימיהם והיו ממלאין מדותיהם מערב יט כפני ביטול בית המדר
גם קשה על הרמבם אשר לא מנה אתר זכריה בן קבוטל ואתר זכריה
בן הקצב כי שניהם היו כהנים הא אמר במסכת יומא הרבה פעמים
קראתי לפניו בספר דניאל גם השני אמר רבי זכריה בן הקצב המעון
הזה לא זזה ידה וכולי אמר לו אינו נאמן ופירש רשי לפי שהיה כהן
אסרוה עליו ואלו השנים בלי ספק כי שכחם רבינו משה זל ואומר אני
על דרך הלצה אפס זכריה מפי הרמבם זל ואני על ידי שהיה שמם
זכריה זכרתים גם בפרק ה דסוטה אמר רבי יהושע היה דורש
רבי זכריה בן הקצב שני פעמים נטמאה אחד לבעל ואחד
לבועל וכן שכחרבי חנינא בן אנטיגנוס שהוא כהן כראיתא פרקעד
במה ושם פירש רשי כהן היה ואני רוצה להאריך עתה במה
שאמרנו למעלה על ר ישמעאל אשר דרש יג מדות שהתורה
נדרשת בתחלת תורת כהנים כיצד היה חבירו של ר עקיבא כמו שאמר
בעל ספר דורות עולם ולא תלמיד רבי עקיבא כמו שזכר הרמבם זל ואם
דא בהן כבר נשאר הדבר בספק בסיפרא אמר ליה רבי ישמעאל
לרבי אליעזר רבי הרי אומר וכולי אמר ליה רבי אליעזר דקל הרים אתה
נראה שהיה מתופח עם רבי אליעזר רבו של רבי עקיבא ובסוף יומא
שאל רבי כהיא בן הרש ברומי לרבי אלעזר בן עזריה שמעה ארבעה
חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש ובפרק שלישי דשבועות

רבי ישמעאל ששים ז את נחום איש גם זו דדריש דיבוי ומיעוטי דרש רבי
עקיבה ריבוי ומיעוטי וידוע שרבי נחוניא בן הקנה לא ראה
החרבן וכן הרמבם אמר בפרק רביעי וקיבל ממנו רבי ישמעאל ואם
היה תלמיד רבי עקיבה למה לא דרש כמותו ובסוף פרק איזהו מקומן
אמר רבי ישמעאל צאו ואמרו לרבי עקיבה טעית ואם היה תלמידו היה
אומר לרבו לפני אחרים טעית וכן בסוף יומא בענין המן אף
על פי שבשער הגמול להרמבן נמצא גירסא בזה ביומא שרבי עקיבה
אמר טעית זה לא נמצא בשום ספר הגירסא הזאת ועוד כי מה
שאמרתי בפרק איזהו מקומן יעיד על זה ואביא עוד כל
המאמרים שיורו זה שהוא חברו מבלתי שאקשה על כל אחד כי מאלו
הוא נודע בכל מקום דברי רבי ישמעאל קודם לרבי עקיבה אף על פי
שמצאנו בשני מקומות רבי מאיר קודם לרבי אליעזר זה הוא חדוש
אבל לא בכל מקום בפרק ארבע מיתות אמר ליה רבי עקיבה לרבי
ישמעאל ישמעאל אחי היה והיה עניו אמר בסוף בתרא אמר רבי
ישמעאל הרוצה שיחכים יעסוק בדיני ממונות שאין מקצוע בתורה גדול
מהם שהם כמעין נובע וכל הרוצה לעסוק בדיני ממונות ישמש את
שמעון בן ננס ואף על פי שקילס לבן ננס הלכה כרבי ישמעאל
וקוראו בן ננס ולא רבי כמוהו וידוע שבן ננס חבירו של
רבי עקיבה ובמסכת גרים רבי מתיא בן הרש משום
רבי ישמעאל ובפרקא קמא דעירובין משם רבי ישמעאל אמר
תלמיד אחד לפני רבי עקיבה והתלמיד הוא רבי מאיר ובסוטה
פרק היה נוטל בא רבי מאיר לפני רבי עקיבה ולא היה יודע מצד
הפלפול ובא ולמד לפני רבי ישמעאל וגמר ואחר כך חזר ולמד לפני
רבי עקיבה בסברא בפרק שלישי דסוכה רבי ישמעאל ורבי טרפון
ורבי עקיבה ובפרקא קמא דברכות היה רבי אלעזר בן עזריה יושב
ורבי ישמעאל מושה וכולי אמר ליה רבי ישמעאל אחי וכולי שהיה חבירו
של רבי אלעזר בן עזריה ולא עוד אלא שהיה חבר לרבי יהושע רבו של
רבי עקיבה בפרק ב דעבודה זרה שאל רבי ישמעאל את רבי יהושע
בגבינות הגוים וכולי ואמר ל ורבי יהושע ישמעאל אחי היאך אתה
קורא כי טובים דודיך בפרק ששי דמקואות אמר רבי עקיבה היה רבי
ישמעאל דן בנגדי לומר השלג אינו מעלה המקוה עד שהעידו אנשי
טרבא משמו שאמר להם צאו והביאו שלג ועשו מקוה בתחלה

ונביא עתה כל ענינו בפרק מרובה אמר ר ישמעאל מבעלי בתים של גליל
העליון היו בית אבא והיו דנין ביחיד ויש נוסחא ר שמעון בן שזורי אמר זה
וכן נראה ששזור היא עיר בגליל מכפרי צפת תל"ב בפרק ו דכלאים מעשה
שהלך ר יהושע אצל ר ישמעאל לכפר עזיז וניסחא אחרת חזיז והראה לו
ירושתו בגפנים ובאילנות ובפרק ה דכתובות לא פסק שעורים כפל מחטה
במזונות האשה אלא ר ישמעאל שהיה סמוך לאדום שהשעורים רעות
ובסוף פרקט דנדרים שרבי ישמעאל היה עושה טוב לבנות ישראל וברעב
מפרנסן כדי שיהיו יפות וכשמת כפדו עליו בנות ישראל אל ישמעאל
בכינה כמו על שאול המלך בישכם שני עם עדנים וכן בפ"ה דנדרים בתוספת
ושבועתו בפרק ב דנגעים היה ר ישמעאל אומר בני ישראל אני כפרתן
אשרי חלקו זה המאמר מפורש יותר שר טרפון היה לר עקיבה כמו רבו
והיה אומר לו ר הרשני כמו שאמרנו למעלה ור אלעזר בן עזריה ר השוה
לשניהם לר ישמעאל קרא אחי ולר טרפון קרא אחי בפרק ד דידים בו ביום
לר יום שהושיבו את ר אלעזר הכהן לגשיא אמרו עמון ומואב מה הם ולל
סיחון ועוג ששם גם כן עמון ומואב מה הם בשביעית בשנת השמטה גזר
ר טרפון מעשר עני וגזר ר אלעזר בן עזריה מעשר שני אמר ליה ר ישמעאל
אלעזר בן עזריה עליך ראיה ללמד שאתה מחמיר שכל המחמיר עליו
ראיה ללמד אמר ליה ר אלעזר בן עזריה ישמעאל אחי אני לא שנתי מסדר
השנים טרפון אחי שינה ועליו ראיה ללמד אור יהושע הרינו כמשיב על
טרפון אחי וכולי נכנו וגמרו מעשרין מעשר עני כדי שיסמכו העניים בשנת
השמיטה עליהם ובשבא ר יוסי בן דורמסקית אצל ר אליעזר ללוד ספר לו
המעשה ואמר סודה ליריאיו צא ואמור להם אל תחושו למנינכם כך
מקובלני וכו הלכה למשה מסיני שעמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית
ואם ויהיו דבריו של ר ישמעאל נשמעין בזמן רבותיו של ר עקיבה ר אליעזר
הגדול ור יהושע ור טרפון וכן ר אלעזר בן עזריה השוהו לר טרפון שקראו
אחי וכן בן עזאי שהיה תלמיד חבר לר עקיבה וכמו ר עקיבה שנבנס לפרדס
עמו אמר חבל לבן עזאי שלא שימש לר ישמעאל בפרק המקשה והוא
עשה ספר מואלא שמות עד סוף ההורה נקרא מכילתא וכן ר עקיבה עשה
מכילתה וראיתי מכילתא דר ישמעאל מהחדש הזה עד לא תבערו אש וכו
והיא מכונה לו כמו ספרי לר שמעון בן יוחאי **ואחר** שהשלמתי
בענין הכהנים אומר על דרך כלל סדר הדורות עד שאשלים
כל העשרת פרקים של הרמכם זל ומה שיש לי קושי עליהם ואחר זה בעה
אבאר כל חכמי המשנה באלפא ביתא כלם מי היו ואי זה זמן היו

מהפורסמים לנו כמו הלל וריבז או תלמידיו או הנשיאים עד רבי אור עקיבה
וחבריו או תלמידיו וכן באיזה שנה היו וכבר פירשנו למעלה בדורות עד
חרבן הבית ומה שהיה קשה מר מיאשה ונחום הלבלר ומה שאמר מעקביה
בן מהללאל עם שמעיה ואבטליון ולא די זה אלא שקדמו להם ונראה
בפירוש בעדויות ובגמרא דברכות וכן בספרי כי היה אחר מיתתו בברכות
המספר אחר מטתן של תח ראוי לנדוי ל אפילו אחר מיתתו וכן אומר אין
משקין את הגיורת ואמרו שמעיה ואבטליון השקוה ואמר השקוה ונדוהו
ואומר בספרי הדה אמרה המבזה זקן אחר מותו חייב נדוי וכן בברכות
המספר אחר מטתן והרמבם הרכיב שני פירושים הא הוא מבואר בספרי
שאומר שם דוגמא ל גרים כמותה והפירוש האחר לא מי המרים עצמם
אלא דוגמא להם שלא להרהיקה מתורת ישראל וכבר הארכנו למעלה
בזה אבל נסתפק לי שאעפי שר יהודה אמר שחס ושלום שלא נחנדה אולי
נתנדה ולא מת בנדויו שכן נראה קצת בסיפרי וכן הרמבם בפירוש עדויות
סתם הדבר ולא פירש זה בטוב ומובן מדבריו שקצת היה והעולה כי הידה
עקביה אחריהם בזמן הלל ושמאי וכן מה שאמר על ר יהודה בן בתירא
שהיה בחבורת הלל ושמאי ולא ראה החרבן בספר דורות עולם אומר
שהיה אחר החרבן בזמן כל העשרה הרוגי מלכות ובזמן בן עזאי ובן זומא
ור עקיבה ור חוצפית אלא שהיה בבבל בנציבין והיה חברו של ריבז והאריך
ימים הרבה וכן כתבתי למעלה בארוכה וראיה לדבריו שהיה בזמן הבית
בנציבין בפרקא קמא דפסחים על הגוי שאכל הפסח אמרו לו אתה בנציבין
מצורתך פרושה בירושלי ושהיה אחר החרבן זמן גדול כי ר יוחנן הסנדלר ור
אלעזר בן שמוע מהדור הג אחר החרבן בספרי פרשת ראה כי ר אלעזר בן
שמוע ור יוחנן הסנדלר שהיו הולכין לנציבין אצל ר יהודה בן בתירא ללמוד
ממנו והגיעו לצדון וזכרו ארץ ישראל ובכו וחזרו להם וכן בסוף כתובות
ובפרק חלק אומר שהוא ל ר יהודה בן בתירא מבני בניהם של המתים
שהחיה יחזקאל ואמר אלו תפלין שהניח לי אבי אבא וכן בסיפרי אומר ר
יהודה בן בתירא ור מתיא בן חרש ור חנניה בן אחי ר יהושע ורבי יונתן
בשיצאו חוצה לארץ קרעו בגדיהם שישיבת ארץ ישראל שקולה ככל
המצות והפירוש הנראה לי בזה שאלו לא היו ביחד אלא שבל א מאלו
יצא חוצה לארץ ר יהודה בן בתירא לבבל בנציבין ור מתיא בן חרש ברומי
בנזכר למעלה ור חנניה בן אחי ר יהושע לגולה והיה קובע שנים ואז אמר
לו בן בנו של זכריה בן קבוטל ור יוסי בן כיפר שלא יעשה כן ואמ להם שהם
כהנים בני כהנים גדולים ששמשן במקדש גם אמרו עליו בפרק שני דחגיגה

ח

משען ומשענה אלו בעלי משנה כגון רבי יהודה בן בתירא וחבירו שיודעין
תו׳ סדרי משנה שכן היה ממשה ועד הלל ויש נוסחא משענה כגון ר יהודה
בן תימא וחבירו ואולי בעבור זה כתב הרמבן בתורת האדם כי אולי רבי יהוד׳
בן תימא הוא רבי יהודה בן בתירא ואינו נראה וכן רבי יוסי שהוא מהחבורה
חג״ אחר החרבן אמר ביבמות פרק יב׳ אמר רבי יוסי כשהלכתי לנציבין ש
ומצאתי שם זקן אחר שהיה רבי יהודה בן בתירא תמיד על שולחנו והזקן
המיד עמו וכן בפרק מצות חליצה כתב הראש שאומר בירושלמי כי הלך ל
לנציבין רבי יוסי ובפרק בש ביבמות שאלו את רבי עקיבא בבית האסורין
ואסר ושאלו את רבי יהודה בן בתירא בנציבין ואסר וכולי׳ ובנזיר אומר כי
היה רבי יהודה בן בתירא דן לפני ר מאיר בנציבין וכן בתוספתא דנזיר בפרק
ה׳ וזהו זמן גדול אחר החרבן כי רבי מאיר מהדור השלישי אחר החרבן
והוא ירד לבבל בסוף ימיו כשמתה אשתו וכבר אמרנו למעלה בהזכירנו
שמעיה ואבטליון כי במדרש שמואל בפסוק ודע כל ישראל כי היה ר יהודה
בנציבין ובירך לאבא אבוהי דשמואל שיהיה לו בן חכם וכן נראה קצת בפר׳
כל הבשר שהיה בזמן לוי שאמר לרבי אתריה דרבי יהודה בן בתירא הוה
ורש להו כרבי יוסי הגלילי ׳ **ור פפייאס** נראה בעדויות
ובתמורה שהיה אחר החרבן וכן בפרק רביעי דשקלים
חולק עם רבי אליעזר והעיד עם רבי יהושע אמר רבי פפיאס אני מעיד שהיה
לנו פרה זבחי שלמים ואכלנוה בפסח ואכלנו ולדה שלמים בחג ׳ ואם זה
העדות היה בזמן הבית ישאלו לכהנים ולחכמים אלא היה אחר החרבן והעיד
מה שראה כזמן הבית ׳ **ור יוחנן** בן בג בג והוא הנקרא
בן בג בג לא נודע זמנו אלא שהיה בזמן רבי יהודה בן
בתירא בפירקא קמא דקידושין שלח יוחנן בן בג בג אצל רבי יהודה בן בתירא
לנציבין בת ישראל המאורשה לכהן אסור לאכול בתרומה ואמר לו ר יהודה
לבן בג בג אתה בקי בחדרי תורה וכן בפרק חמישי דכתובות בתוספתא ׳

ואלו הן שבע כתות או דורות שהיו בבית שני מתחלתו לסופו ׳
והדור הראשון שראו החרבן הם אלו ׳
ר אליעזר בן יעקב והוא הידוע שקבל ידיעת מדות
המקדש יותר מכל החכמים והאריך ימים ׳ ובפרק ד דכלאים
אמר ר אליעזר בן יעקב משם חנניה בן חכינאי וידוע שרבי חנינא בן חכינאי
חברו של רבי שמעון בן יוחאי והוא תלמיד ר עקיבא ׳ ואחי אמו היה לוי
במקדש בפירקא קמא דמדות ואולי משם ידע ענין המקדש והלכותיו הש קב

ונקי רוצה לומר מעשים והלכה כמותם אבל ראינו בתלמוד וכן בפירוש המשנ'
הלכות אחרות שאין הלכה כמותו ושמעתי משם הראש וכן ראיתי בפסקיו
בפרק מי שהוציאוהו כי כתב רבנו חננאל מפי הקבלה דבקב דברים הלכה
כמותו ותו לא " אבל השאר אין הלכה כמותו " וביבמות שמצאו ספר
בירושלים שהיה כתוב בו עם דברים אחרים משנת רבי אליעזר בן יעקב קב
ונקי היכא דמוכח הלכוד דלא כוותיה לא סמכינן אהא '

ורבי צדוק ורבי אלעזר בנו ורבן יוחנן בן זכאי ורבי ישמעאל
בן אלישע כהן גדול כבר אמרנו למעלה ורבי חנינא
סגן הכהנים ורבי שמעון בנו ור חנינא בן דוסא שהרג את הערוד שלמד לפני
ריב"ז כבר אמרנו למעלה על כל אלה וכן משמואל הקטן כבר אמרנו למעלה
שנראה שלא ראה החרבן והיה עניו וחסיד ובת קול מן השמים עליו שהיה
תלמידו של הלל ' ורבי אלעזר בן פרטא שעסק בתורה ובגמילות חסדים ו
ונתפס עם רבי חנינה בן תרדיון והוא ניצל ואליהו הצילו והיה זקן מאד כראית
בפירקא קמא דעבודה זרה '' ובבריתא יש לו בן נקראר שמעון בן אלעזר
בן פרטא וכן היה לו בן שנקרא רבי פרטא הגדול אביו של רבי אלעזר בן פ
פרטא אבל רבי פרטא בנו היה לפני רבינו הקדוש בפרק שלישי דגטין' ורבי
חנינא בן תרדיון חבירו אביה של ברוריה אשת ר מאיר והיא חכמה מאר
נזכרת בברית'שאמרו בתוספתא דמסכת כלים פ'יא"ובשנאמרו דברים לפניר
יהושע אמר יפה אמרה ברוריה ויש לה שם בתנאים ' ובפסחים בפרק תמיד
נשחט ומה ברוריה בת רבי חנניה בן תרדיון אשת ר מאיר דגמרא שלש מאות
שמעתתא משלש מאות רבנן ביומא רסתוא אפילו הכי בשש שנים לא יצאה
ידי חובתה וכולי' כמו שאמרנו בהקדמה ' צדק צדק תרדוף אחר רבי חנינא
בן תרדיון לסיבני ונשרף עם ספר הורה והוא מעשרה הרוגי מלכות מיד אחר
רבי עקיבה ונתפס כשמת ר'יוסי בן קסמא והוא הזהירו שלא יעסוק בתורה
ביון שגזרו שלא יקראו בתורה ורבי יוסי בן קסמא היה בטבריה כפי המדרש
והוא נזכר ביבמות בפרק האשה שהלך בעלה עם ר אליעזר ורבי יהושע וכן
בפרק קנין תורה 'ור חנניה בן תרדיון מפני הסידותו לא שמע לו' ונראה מזה
כי כל שמד שיגזרו בשב ואל תעשה אין אנו מחויבים לעשות כמו תפלה או
תפילין או קורא בתורה שהרי אלישע בעל הכנפים החביא התפילין כשבא
השוטר ואעפ"י שהיה שמד וכן קורא בתורה כמו שאמר רבי יוסי בן קסמא
לרבי חנניה בן תרדיון ובן פפוס החכם לרבי עקיבה ולא השיבו רבי עקיבה
שהיה שמד והיה חייב בזה '

אבל אם רצה להחמיר על עצמו לקדש את השם רשאין בשעת שמד או אפי'
שלא בשעת שמד אם הם רשומים כמו ר'חנינא בר פפי ורב כהנא וכמו דניאל
שהחמיר על עצמו ורבי חנניה בן תרדיון שעסק בתורה וכן רבי עקיבה כדי
להעמיד התורה' וכן אלישע בעל כנפים כשלא היה רואה אותו השוטר אבל
על עשה בידים שיכריחהו הגוי בין בצנעא בין בפרהסיא יהרג ואל יעבור זה
אפילו על ערקתא דמסנא ר'ל שלא ישחה עצמו לתקן סנדלו לפני עבודה זרה
אפילו שלא נתכוון הוא כלל לעבודה זרה כאשר פירש זה רב אחא גאון ב
בשאלתות או לרעת התוספות והמפרשים אפילו לשנות מרצועה לכנף
לשחורה שעושה היכרא שהוא כגוי חייב לקדש בשעת השמד וכ"ש אם אמרו
לו לעבור עבירה ולאכול דבר איסור וכיוצא בזה' ושלא בשעת השמד מה
שאמרו יעבור ואל יהרג אם עבר מתחייב בנפשו לרעת הרמבם' וגם כן נ
נהרגה אשתו על שלא מיחתה בידו שהיה מלמד השם לתלמידיו בפרהסיא
ולבתו אחות ברוריה אשת ר מאיר נתנוה בקובה של זונות והשם יתבר' הציל
בזכות רבי מאיר ורבי חנינא נענש על שהיה מלמד לתלמידיו השם בפרהסיא
ורשי פי'שהיה משתמש בשם של מ"ב אותיות וסביביו נשערה מאד והיה גזבר
על הצדק'ונתחלף לו מעות פורים עם הצדקה ונתן מביתו זה לשום שמים ועל
זאת המצוה אמר לו החכם שיוכה לחיי ה'ה כל שכן שעסק כל ימיו בתורה
ואמרו במדרש כששרף לופינוס קיסר לרבי חנניה בן תרדיון נדמה לופינוס
קיסר כרבי נחוניא בן הקנה וחתכו ראשו ואחר זה החיו בית דין של מעלה ל
ללופינוס קיסר והיה בצורת רבי חנניה בן תרדיון ושרפוהו כמו ששרף לרבי
חנניה בן תרדיון ונעשה נס ונדמה רבי נחוניא בן הקנה בלופינוס קיסר ומלך
על רומי ששה חדשים והרג ששת אלפים הגמונים ובכא לסיון רבי חנניה בן
תרדיון ואחריו הרגו לרבי ישבב הסופר אבא שאול מבית
מרמשא היה יחיד בדורו והיה כמו תלמיד חבר לריבז
אבא שאול אומר משמו אבל רב צמח גאון פירש משמו משם נפשו
ואבא הוא לשון כבוד כמו רבי ובמסכת שבחות צוה את בניו תחת מרגלותיו
של אביו שיקברוהו ויתירו תכלת מפליונו ובפרק המפלת אומר שהיה
קובר מתים ושראה לעוג מלך הבשן ולאבשלום ונראה שתלמידו ר טרפון
והיה מגוף גדול אעפ' שלזה המאמר יש צורה בודאי ובעניין קובר מתים גם
בזכולי' וזהו שאמרו שם אבא שאול ארוך בדורו ור טרפון מגיע לכתפו ור
טרפון ארוך בדורו ור מאיר מגיע לכתפו ור מאיר ארו בדורו ור מגיע לכתפו
ורבי ארוך בדורו ור חייא מגיע לכתפו ור חייא ארוך בדורו ורב מגיע לכתפו
ורב ארוך בדורו ורב יהודה מ"ל ורב יהודה ארוך בדורו ואדא דיילא מגיע

לכתפו ודיילא פירו שמש החכמי ואדא שמו ופרשתבינא דפוסבדיתא לאדא
דיילא עד פלגיה וכולי עלמא לפרשתבינא עד חרציה ורב צמח פי איש גבור
גבוה מכל העם ובהוספות פירש רשי שם איש וכן בערוך ואינו כן דאב היה
לו לומר מפוסבדיתא אלא פרשבם לשון פרנסות וממשלה **זה המאמר**
אומר דרשני אעפי שהפשט הוא אמת שהיו גדולי
הדור כמו שמביא מכאן רשי והערוך ראה על רב שהיה שמו אבא אריכא
אבל על האמת אומ שנתמעט החכמ מדור לדור כי הכל באמהרב לתלמידו
ולהגדיל על הכל אבא שאול חכמתו הגדולה על כלם היה קובר הסברות
הכוזבות שהם מתים בודאי כמו שאמרו על יונתן בן עוזיאל שהיה כל דבר
של דמיון ושיעור באויר מיד היה נשרף כי כלו מלא אמת אבל אבא שאול
בן בטנית קורם היה לזה אבא שאול כמו שמפורש בסוף שבת שהיה בזמן
אביו ישל ר צדוק וכו ובפרק הכותב תנא דבריתא אבא שאול בן אימא מרים
והלכה כמותו ואינו אבא שאול וכן אבא שאול גבל של בית רבי בפרק שני
דפסחים " **ור אלעזר המודעי** תלמיד ריבז חבירו ישל ר טרפון אעפי
שהוא קוראלר טרפון רביו טרפון קורא לומודעי בפרק בתרא דיומא אור
אלעזר בן פרטא אומר משמו וגם ר אלעזר בן עזריה בפרק שבועת העדות
וכן חנניה בן אחי ר יהושע אומר משום ר אלעזר המודעי והמלך בן כוזיבא
הרגו בבתר שהיה מתפלל שלא יקנה אדריינוס ולא היה יכול לכבשה ובא
כותי אחד ואמר לבן כוזיבא רכילות על ר אלעזר המודעי שהיה רוצה
להשלים עם אדריינוס קיסר וכשהרגו יצתה בת קול ואמר הוי רועי האליל
חרב על זרועו ועל עין ימינו שהיה רועו של ישראל ועין ימינו ובו ביום
נכבשה כיתר וזה היה לנב שנים אחר החרבן של בית שני אבל בספר דורות
עולם אומר עג שנים ויהיה אם כן לסברתו תחלת מלכות מלכי ביתר נב
שנים אחר החרבן השם יבנה אותה במהרה בימינו " ודרשן היה כאמרו
עדין צריכין אנו למודעי ותלמיד רבז יוחנן בן זכאי **ר אליעזר**
הגדול בן הורקנוס הידוע שעשה פרקי ראליעזר
ור ברוך בשם רבינו חננאל פירש כי המעשה של כותלי בית המדרש יוכיחו
וכולי היה שנתנמנם תלמיד אחד בבית המדרש וחלם חלום נבואה כל זה
ביום ההוא ולא גילו זה שהיה בחלום כי יאמרו החלומות שוא ידברו וסמכו
על אחרי רבים להשות ובפסיקתא כשעלה משה למרום אמר ליה הקב"ה
צדיק אחר עתיד לפתוח בפרה ר אליעזר אומר עגלה בת שנתה ופרה בת
שתים אמר ליה רבונו של עולם יהי רצון שיהיה מחלצי אמר ליה חייך שיהא
מחלציך הדה הוא דכתיב ושם האחד אליעזר ושם אותו המיוחד אליעזר

ובפרק עשירי דסנהדרין בתוספתא אמר ר עקיבה שלש מאות הלכות היה
דורש ר אליעזר במכשפה לא תחיה ולא למדתי אלא שנים במלקטין קשואין
אחד לוקה חייב אחד לוקה פטור וכו ואשתו אימה שלום אחות רבן גמליאל
הנשיא ואביו היה עשיר מאד וזה מפורסם בתלמוד ובמשנה הוא הראשון
שנזכר בשמו והוא רבו של ר עקיבא שהיה דמו שותת כשמת וכן בפרק ט
ממסכת שמחות ר עקיבה מכה על לבו והדם שותת ואמר ר הותר הנדר
ר ר רבב ישראל ופרשיו וכן בסוף פרק ארבע מיתות כי בעת מותו של רבי
אליעזר היה ברחוק ארבע אמות אפילו ר עקיבה תלמידו מפני דנדוי
שברכוהו כדאיתא במציעא בפרק הזהב וכשמת אמר ר יהושע הותר הנדוי
הותר הנדוי כן גרסת רשי ויש גורסין הותר הנדר ומימיו לא שכח דבר בורכיד
שאינו מאבד טיפה ולא אמר אלא מה ששמע ויצאה נשמתו בטהר בהלכה
ששאלוהו שאמר טהור ואז אמר ר יהושע הותר הנדר הותר הנדר וכן גריס
רבינו בפרק אדנדרים דנדוי נקראנדר ונראה שאחר מיתתו התירוהו וזה
תימא ומת בערב שבת עם חשיכה והוליכוהו במוצאי שבת מקסרי ללוד
לקוברו ואז ר עקיבה דרש עליו אבי אבי רכב ישראל ופרשיו וכיצד למד
התורה בדוחק גדול שברח מבית אביו והיה אוכל עפר אדום להלן בסוף
התנאים תמצא זה וכתב רבינו חננאל למה לא מינו לר
אליעזר ומינו לר אלעזר בן עזריה לנשיא שהיה תלמידו מפני שהיה זקן
מאד דתניא בפרק אחד דיני ממונות אין מושיבין בסנהדרין זקן וסריס ומי
שאין לו בנים ואכזרי ובן נשיב איך לא מנו לר דוסא בן הרכינס לפי דעתו
אבל אני אומר בעבור גמעמים שהיה מופרש מהחכמים בלוד ועוד שהוא
מסברת בית שמאי ועוד שהיה בר פלוגתיה של רבן גמליאל כמו שנתנו זה
הטעם על ר יהושע ובן מפני העושר ובפרקא קמא דעבודה זרה שנתפש
על עון ששמע רבר של מינות והנאהו ובן בתוספתא בפרק ב דחוליין שנתפש
למינות על שהנאהו הרחק מן הביעור ומן הדומה לביעור שלא תקרב אל
פתח ביתה ובפרק אלו מותרין שהין בניו יפים מאד מפני צניעות דתשמיש
וכן אמרו במסכת כלה ובפרק הבונה אמרו דתוספות
אף על פי שבפרקיר אליעזר אומר שם שלמד כשהיה
גדול היינו שלא עסק עד שגדל ורבו מלספור חכמתו ומדותיו שאם דיו
השמים גוילים וכל עצי הלבנון קולמוסין ומי הים דיו לא יספיקו לחכמתו
והיה יודע שלש מאות הלכות בבהרת עזה ובנטיעת קישואים על ידי שמות
וסודות גדולות אלא שלא היה מעביר על מדותיו כסו ר עקיבה תלמידו
והיה חריף מאד ובבר ידעת המעשה המפורסם בפרק הזהב על שברכוהו

ונכנע מפני חסידותו ואזמת בקרוב רבן גמליאל גיסו וקראו לו שמותי
ופרשי בשבת פרק ד אליעזר שברכוהו ובן פירש בתחלת נדה ועוד פירש
הוא עצמו פירוש שני משום שהיה מסכרת שמאי כדאיתא בתלמוד
ירושלמי בפרקא קמא דתרומה וכן כתבו התוספות ואעג דר אליעזר תלמיד
של ריבן תלמיד הלל קים ליה לתלמודא דבכל דבריו קאי כבית שמאי חוץ
מהלכות ידועות והסד שהלכה כמותו בנדה ואפי כנגד ר עקיבה תלמיד
הלכה כר עקיבה בפרק כיצד מברכין ובנו נקרא הורקנוס משם זקנו ובפרק
חבית אמר ר יהודה מעשה בהורקנוס בנו של ר אליעזר בן הורקנוס ובסוף
פרק ד מיתות שנכנס בשעת פטירתו לחלוץ תפלין ערב שבת עם חשיכה
ונכנסו אז ד זקנים ר טרפון ור יוסי הגלילי ור אלעזר בן עזריה ור עקיבה וכן
אומר בסיפרי ואמרו טוב אתה לישראל מהשמש וגשמים ואב ואם ואז
אמר בשעת מיתתו שר עקיבה ימות מיתה משונה ור יהושע אמר עליו אין
משיבין הארי לאחר מותו והרבה והרביץ תורה בישראל אשריו ובמסכת
סנהדרין אומר צדק צדק תרדוף הלך אחר ר אליעזר ללוד

ר יהושע בן חנניה הלוי ומשורר בדובן כדאיתא בערכין
ובספרי והיה גדול בבית קיסר כדאיתא
בפרק אלו טרפות ועשה שם ג דברים למלך דברים גדולים וכן בפרקא
קמא דבכורות אמר שם ופרת באויר השמים וכן בפרק ד מיתות בית דין
בסנהדרין ירושלמי דברים הרבה ושמות שעשה ר יהושע בן חנניה
שהתפלל על יהודי אחד שיוליד וזכה למיקמא לר יהודה בן בתירא
ובתוספתא בפרק חמישי דסוטה אמר רבי יהושע כך היה דורש
יהודה בן פטירי וכן בפרק ששי רבי יהודה אומר משום בן פטירי
ורבי יהושע דהיה אב בית דין של רבן גמליאל כדאיתא בפרק מרובה
ואף על פי שכשעלה עזרא קנס ללוים שלא יתנו להם מעשר
מפני שלא עלו שנאמר ומבני לוי לא מצאתי שם ואם היו עולין
כלם היה הקדוש ברוך הוא עושה להם נסים כמו שאמר ריש
לקיש אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף ובעבור שנתעצלו כעס
הקדוש ברוך הוא על ישראל והיו כל דברי בית שני חלושים וכן אמרו שם
ביבמות שהיו בראשונה שוטרים הלוים שנאמר ושוטרים הלוים
ועתה אפילו זה המנוי לא יתנו להם ולרבי יהושע בן חנניה בעבור
תורתו היה נותן לו המעשר רבן גמליאל אף על פי שבזמן ההוא
היו נותנין לרבי אלעזר בן עזריה שהיה כהן כדאיתא
בפרקא קמא דקדושין ובפרק חמישי ממעשר שני

ובפרק שנים אוחזין ובפרקא קמא דקדושין וכן היה אב בית דין כמו שאמרתי
למעלה ואחר כך מצאתי בפירוש המשנה בסוף מעשר שני שכתב הראש
זל שנתנו לו מעשר ראשון שהיה פרנסתו ברוחק כדאיתא בהוריות וכן
בברכות ולא קנסו לעני אן לדעת ר עקיבה כי קודם הקנס היה ללוי דווקא
ואחר הקנס גם לכהן ומה שלא נתן לו גם מעשר עני משום הנותן מתנותיו
לכהן אחד מביא רעב לעולם אינמי היו לו מאתים זוז אבל מעשר ראשון
יכול ליטול עד כאן ואני ראיתי סימן לזה כי מי שיש לו קק זוז לא יטול צדקה
הסימן הוא צדקה יטול ויותר לא ובעבורו נשתנה הנשיאות מן רבן גמליאל
לר אלעזר בן עזריה כעבור הג׳ דברים שהטריח לו רבן גמליאל בראש
השנה ובבכורו ובפרק תפלת השחר והיה פחמי ופירש רבינו חננאל עושה
מעשה מחטין שמלאכתו בפחמים בערך פחם ור שמעון דורא אן בפנים
חדשות כתב כי אינו עולה על הדעת שהיה פחמי כי היה אב בית דין אלא
שלא היה ביתו יפה אבל אמר בירושלמי בפירוש חזייה דיתיב ועביד פחמין
בפשוטו ואני מצאתי בפרק תמיד נשחט ואשכחיה עביד מחטין אבל בפרק
ב דמעשר שני אר עקיבה אני עשיתי לר׳ גו לר יהושע את כספם דינרי זהב
ממעשר שני ואם כן נתעשר ר יהושע ודשי פירש עושה פחם ויש אומרים
נפח ויש אומרים עושה מחטים עד כאן אבל בפרקא קמא דעבודה זרה
הפריז רשי על מדותיו ופירש דרך צורה כי מצו שהיה עוסק בתורה לא היה
מכבס לבושו וגופו וכן פירש שם חכמה בכלי מכוער וכן אומר פתיא אוכמא
על ר זירא ולא נהירא ליובפרקד מהלכות דרך ארץ רבה מעשה בארבעה
זקנים שהלכו למלכות הפנימית והיה שם פלוסופוס אחד חבר להם ואלו
הם רבן גמליאל ור יהושע ור אלעזר בן עזריה ור עקיבה ואמר לו ר יהושע
לרבן גמליאל רצונך שנלך ונקבל פני פילוסופוס חברנו אמר ליה הן וכו
ובאו לו ואמר להם שלום עליכם חכמי ישראל ולרבן גמליאל בראש וכולי
והיה ר יהושע גדול בבית המלכות והיה מכוער שאמרה לו בת קסר חכמה
מפוארה בכלי מכוער והביא לה משל מהיין שלא יתקיים בכלי כסף וכל ר
יהושע סתם במשנה הוא ר יהושע בן חנניה וכן חברו ר אליעזר סתם הוא
ר אליעזר בן הורקנוס שאלו השנים לבדם הרביצו תורה בישראל והרבו
תלמידים והוא היה בפקיעין הלך אחר ר יהושע לפקיעין אחר ר אליעזר
ללוד כי שלשה הנשארים תלמידי ריבז לא מצאנו להם אעפי שהיו חכמים
מפולפלים שהרבו תורה בישראל כאלה והם אשר נתבשרו בחיי העולם
הבא רוצה לומר ריבז וחמשה תלמידיו ותלמידי תלמידיו כדאמרינן בחגיגה
והלכה כר יהושע נגד ר אליעזר והוא שמש במקדש שהיה משורר שם ור

T.AKADEMİ KÜTÜPHANESİ TARA

ורבי יוחנן בן גורגדה חברו שוער' ונראה שהאריך ימים כי היה אחר מיתת
רבי אליעזר כמו שאמרנו למעלה ומכל שכן אחר מיתת רבן גמליאל בר
פלוגתיה ורצה לבטל רבריו אחר מותו אבל לא הניחו רבי יוחנן בן נורי וקם
בנגדו כדאיתא בפרק בכל מערבין ובן אחיו היה חכם גדול שמו רבי חנניה בן
אחי רבי יהושע כשם זקנו והוא נזכר בכל הברייתות '' וסתם חנניה אומר
בברייתא הוא כדאיתא בפרק מי שרוציאוהו ובגדה שעשה הוראה בזמן ר"ג
ורבי יהושע רודו ובסוף ברכות שהלך לעבר שנים ולא הניח כמותו בארץ
צדק צדק תרדוף הלך אחר רבי חנניה בן אחי רבי יהושע לגולה

ורבי יהושע בר ממל גמר מרבי יחושע בן חנניה ובתוספת
בפרק ה" סנזיר אמר רבי אלעזר מצאתי את
רבי מאיר ואת רבי יהודה בן בתירא הראש שהיו יושבין ודנין בהלכה ' רבי
יהודה אומר רביעית דם אין נזיר מגלח עליו ואין חייבין על טומאת ביאת מ
מקדש אמר ליה רבי מאיר מה תהא זו קלה מן השרץ מה שרץ הכל חייבין על
ביאת מקדש רביעי' דם חמור' אינו דין שתק בן בתיר' לפניו נמתי לו ר' מאיר אל
תבוז לו בקי היה לך ביהושע בן ממל אמר לי הן ובעל הלכות היה נמתי לו
בלטון הזה אמר לי משום רבי יהושע כל שהנזיר מגלח חייבין על ביאת מקדש
ורואה אני את דבריו וכן כי רבי יהושע בן ממל גמר מרבי יהושע בן חנניה
בראיתא בפרק כהן גדול ונזיר כל שמעתא דאתאמרה בבי תלתא קמאי א
ובתראי אמרינן מציעאי לא אמרינן שרבי אלעזר אומר משם רבי יהושע
והוא לא גמר אלא מרבי יהושע בר ממל והוא מרבי יהושע בן חנניה אמר
רב נחמן אף אנן נמי תנינן נחום הלבלר קבל מרבי מיאשה שקבל מהזוגות
ומהנביאים הלמ' ואלו כלב שהוא מהזקנים וכן יהושע שקבל ממשה לא
קאמ' מכאן נרא שאעפ' שיאמר חכם משם פלוני שלא יהיה רבו אולייהיה
רבו מרבו וזכור זה וכן תבין זה הא דידיה הא דרביה שאינו רבו כמו שאמרו
על רבי יוחנן עם רבי שמעון בן יוחאי בפרק יש נוחלין ועל רבי יהושע נאמר
אשרי יולדתו ופירש רשי שהיא גרמה לו שיהיה חכם שכל הימים שהיתה
מעוברת כמנו היתה מחזרת עלכד' מדרשות שהיו בעירה ואומרת לד"ם
בקשו רחמים על העובר הזה שיהיה חכם כדאיתא בירושלמי דיבמות '
והיה חכם גדול במרכבה ונעשה לו נס ר יוסי הכהן חסיד והיה
יודע במרכבה הקדושה כדאיתא בפרק ב דחגיגה
בשהיה הולך עם ר יהושע ושגעש לחם נסו ירדו מלאכי השרת והוא הרצה
הדברים לריבו ואמר אשריכם ואשרי יולדתכם שאני ואתם ותלמידיכם
ותלמידי תלמידיכם מזומנים לכת שלישית פירוש ג כתות ד"ה ישובות לפני

ט

השבינה ובמשנה הוא בערוות לבר ; ובפרק ו ממסכת שמחות מעשה
ביוסף הכהן שמתה אשתו בערב הפסח ושמאוהו על כרחו ' והאמת כדברי
הרמבם לא כדברי בעל דורות עולם שחשב ואמר כי זה הוא ר יוסי הגלילי
כי יוסי הגלילי חבר ר עקיבה וכן כתב הראש בפרק אלו נערות שהלכה כר
עקיבה משום שר יוסי הגלילי חברו **ר שמעון** בן נתנאל הי'א
חטא לא ראיתי ממנו ענין להאריך בו וחוא חתנו של
רבן גמליאל הזקן ודיו שהוא מן הה תלמדי ריבז שנתבשרו לחיי העולם הבא
אשרינו **ר אלעזר** בן ערך מעיין המתגבר מפולפל וכבר
ידעת מה שהאריך בפרקא קמא דחגיגה רבו ריבז
בשהי'ה דורש במעשה מרכבה שהוא נאה דורש ונאה מקיים אשריך
אברהם אבינו שאלעזר בן ערך יצא מחלציך נוסף על זה מה ששבחו רבו
באבות ' ובפרק ה דתרומות אסר הלכות בתוספתא ובשבת אמרו בסוף
פרק חבית כי במקום א נמשך אחר היין ושכח תלמודו ואחב חזר לקרות
והיה אומר במקום החרש הזה לכם החרש היה לבם ובזה סור ונקרא
ר נהוראי שהיה מאיר עיני חכמים בהלכה והיינו דאמרי רבי נהוראי אומר
הוי גולה למקום תורה וכולי שלא יקרא לאחר כמו שקרה לו ולהלן בעה
כשנגיע לר מאיר נאמר אם יש לו זה השם אבל האמת הוא כפרשי כי ר
נחמיה הוא ר נהוראי ולא ר מאיר ולאר אלעזר בן ערך ואמרו שהוא רבי
אלעזר הקלירי הפייט שאומר במדרש עליו הוא קרוי הוא תנוי הוא פייטן
כמו שכתב הרשבא וכן הוא קרוב ופירש הערוך דרשן אבל הראש כתב
בסוף פרק אין עומדין כמו שנהגו לומר זכרנו כן נהגו לומר קרובות בג
ראשונות ' וכן ר אלעזר הקליר שהיה מארץ ישראל מקרית ספר ובימיו
היו מקדשין עפ הראיה שהרי לא תקן שום קרובה ליום שני ' ויש אומרים
שר אלעזר בר שמעון היה הקליר כראמרי בפסיקתא כד דמך ר אלעזר בר
שמעון קראו עליו מכל אבקת רוכל דהוא תנא קרובן דרשן ופייטן ותיקן
קרובות עכ דבריו **הגהה** אמר שש זה אי איפשר שאני מצאתי
במחזור אשכנזים קרובת יום ז של פסח ראשי תיבותיו
אני אלעזר ברבי יעקב הקלירי מקרית ספר והבן ער כאן ' ובערוך פירש
קליר לשון עוגה ועל כן נקרא הקליר שאכל עוגה שהיה כתוב בה קמיעא
להתפקח ' ובמדרש רות אמר ר נהוראי אמר ר נחמיה בקרית שמעיש
רמח תיבות וכו והא רמז הם שליח צבור חוזר יי אלהיכם אמת ' ורבי
אלעזר בן ערך מת קודם חבירו כראיתא בתוספתא בפרק ו דנדרים אמר
ליה ר יהושע לר עקיבה חבל אלו דית בימי ר אלעזר בן ערך דהשבת
השובה זו אמר ליה ר אליעזר מקוה יוביחו כו ' ובפרק כל הבשר כתב דת כי

ר אלעזר הקליר הוא ר אלעזר בן ר שמעון בן יוחאי: **ר חנינא** בן
אנטיגנוס הכהן ונראה בסיפרא שהוא בזמן ר עקיבא ורבי
ישמעאל ובפרק עד כמה בבכורות כי ר יהודה ור יוסי נסתפקו להו מילתא
בטהרות ושלחו רבנן לגבי בנו של ר חנינא בן אנטיגנוס לשאול ממנו שהיה
חכם גדול ושומר טהרות: **ר חנינא** בן חכינאי מנאו הרב קודם
דורו של ר עקיבא בדור הראשון ואינו כן כי בחגיגה
נראה בפ׳ב שהרצה דבריו לפני ר עקיב כיכל תלמיד הרצה דבריו לפני רבו
והי החבר ר שמעון תלמיד ר עקיבא בפ׳בא סימן אר שמעון מצאני חנניה
בן חכינאי בצידון ואמרתי לו כשתגיע אצל ר עקיבא וכו וכן אמרו ר חכמים
ר יבנה בן עזאי ובן זומא אלעזר בן מתיא ור חנינ׳ בן חכינאי ובפ אעפי שהלך
ללמוד בשילהי הילולי דר שמעון בן יוחאי אחר שהיה נשוי שהניח בת קטנה
והיו חברים והיה רוצה ר שמעון שילכו ביחד והלך לו ר חנניה וישב ללמוד
יב שנים עד שלא היה יודע לחזור לביתו ונכנס פתאום לביתו ראתהו
אשתו סוי ליבא פירוש נסגר ליבה ובפר׳ עצמו מסוי לאפה ואז יצאה נשמתה
והתפלל לשם יתברך ונרפאה: וכן בויקרא רבה פרשה בזאת יבא כי רבי
חנינא בן חכינאי ור שמעון בן יוחאי הלכו ללמוד תורה עם ר עקיבא יג שנים
ושלחה אשתו של ר חנינא כי בתו בגרה וניבאר עקיבא ואל שילך להשיא
בתו והלך ונכנס פתאום וכו הכלל העולה שאינו כדברי הרב׳ ויש אומרים
כי הוא מי הרוגי מלכות ויש אומרים כי הוא לא היה מהם כי אם ר יהודה
הנחתום ולא ר חנני בן חכינאי **ר יהודה** בן אבא הוא בפ׳ו מעדויות עם ר
יהודה הכהן זה לא ידעתי מי הוא אלא שמנאו הרב בחבורת
הראשונ׳ ואם לא שמנה הרב ר יהודה בן אבא במנין הצא׳ וכן ר יהודה בן בב׳
לב׳ אנשים הייתי אומ׳ כי הו׳א ובבא ואבא הו׳ דבר א ואני תמיה מאר למה לא
הזכיר באלו הדורו׳ לר יהוד׳ בן בבא חכם גדו׳ וקדוש וסומך לחכמי׳ וניכר מאר
ותראה כי בפ׳ו מעדויו׳ אומ׳ כי ר יהודה בן אבא העיד ה הלכו׳ ובפ׳ תפלת השח׳
בגמ׳ אומ׳ כי הו׳ יהוד׳ בן בבא ור יהוד׳ בן בבא מי הרוגי מלכו׳ וחיה ע שנה ומח׳
שני׳ עד ע לא ישן אלא כשינ׳ הסוס ומימיו לא אמ׳ על טמ׳ טהור וישב בתעני
נו שנה וביום שנהרג היה עמו זקן אושמור ראובן בן אצטרובלי והיה רוצה
למות תחתיו ולא רצה והיה בתעניה וטהור **החבורה** השני׳ אחר החרבן
ר טרפון הכהן ובפר׳ ממסב׳ שמחו׳ מעשה בר טרפון שמתה אשתו ואמ
לאחות׳ וכו׳ ובגמ׳ דמק׳ זה המעש׳ על ר יוסי הכהן ושניהם כהני
וכו ואין חשש וכבר פירשנו רוב עניניו וחכמתו כשדברנו בכהני׳ ובפ׳ העומר
כי ר יהודה בר נחמיה אמר הלכ׳ לפני ר טרפון ושתקו צהבו פניו של ר יהוד׳ אל ר
עקי׳ צהבו פניך שהשבת לזקן תמיה אני אם יאריך ימים אר׳ יהודה בר אלעאי
בפרס הפסח היה ובעצרת כבר נפטר זל

ר עקיבה בן יוסף גר צדק הגדול שבחכמים ובפרק א דיני
ממונות ובפרקא קמא דעבודה זרה זה ספר
תולדות אדם שהראה לו דור ודור ופרנסיו כיון שהגיע לדורו של ר עקיבה
שמח בתורתו ונתעצב במיתתו ואמר ולי מה יקרו רעיך אל ומפני שאמר
על ז שבטים שאינן עתידין לחזור אמר ר יוחנן שבקיה ר עקיבה לחסידותיה
ובסוף פרק דורות עולם כי הוא היה ראש ישיבה אחר שמת רבן גמליאל
עד מותו ואחריו היה רבן שמעון בן גמליאל אביו של ר לראש ובסיפרי
ובני אהרן הכהנים יתקעו ר עקיבה אומר תמימים ולא בעלי מומין אמר ר
טרפון אקפח את בני אם לא ראיתי אחי אימא חיגר ברגלו אחת ומריע
בחצוצרות אמר לו הן שמא בהקהל יום הכפורים וביובל אמר לו העבודה
שלא ברית אשריך אברהם אבינו שיצא עקיבה מחלציך טרפון ראה ושכח
עקיבה דורש מעצמו ומסכים להלכה הא כל הפורש ממך בפורש מחייו
עד כאן ונקשיא לי אם היה ר עקיבה גר מבני סיסרא והוא שר סלך כנען
כיצד יצא ממתני אברהם ואולי יוסף אביו נשא בת ישראל מזרע אברהם
כיון שהוא ראש ישיבה ומעבר שנים בהברח יהיה אמו מישראל ומקרב
אחיך קרינן ביה והוא חיה קב שנה כמו שאמרנו שהוא נשא בת
כלבא שבוע בזמן הבית וחיה עד שנכבשה ביתר נב שנים אחר חרבן הבית
או עג שנים לדעת דורות עולם ובסוף סיפרי מ שנה שימש חכמים ומ
שנה פרנס את ישראל ואמר הרמבם זל בסוף משפטים כי היה נושא
בליו של בן כוזיבא מלך ביתר שחשב שהיה משיח אבל במדרשות לא
מצאנו שהיה נושא כליו אלא בעבור שהיה משבט יהודה והיה עושה
מלחמות וגבורות ומצליח חשב עליו שהוא משיח ודרש דרך כוכב מיעקב
וכו וכיון שראהו שלא היה מריח הרשעים שנא והריחו ביראת השם וכולי
נתייאש ממנו וזה שורש גדול בענין המשיח כנגד הגוים ורב צמח פירש
מעות כוזביות שם מדינה שנא והיה בכזיב ובן במשנה ממצרים ועד כזיב
ובפרק הגוזל קמא פרשי כוזביות הם ירושלמיות שהיה ממטבע בן כוזיבא
והם ירושלמיות ובפרק חלק שמלך שני שנים וחצי ואמר שהוא משיח
וכיון שלא הריח קטלוה וכן בפרשי בפרק הערל ובירושלמי כשחרב ביתר
נגדע קרן ישראל ואינה עתידה לחזור עד שיצא בן דוד ולכך סמכוה לבונה
ירושלים ונקרא ר עקיבה אוצר בלום ר"ל מעורב שלמד בעירוב הכל ואחב
בירר כל דבר ודבר בפני עצמו והתוספות בפרק המקבל בלוסבסמך כמו
עיסה בלוסה ולא במס כי אז הוא כמו עדיו לבלום ור נקרא רבותיו
והעיקר הואר אליעזר הגדול ובתלמוד למד עסר אליעזר ודדר גמרא

מר יהושע וסברא אחרי מות ר אליעזר וכבר אמרנו שהיה רבי יהושע אחרי
מות ר אליעזר ואמר אין משיבין הארי אחר מותו : ובפרק ב דחגיגה נחום
איש גם זו רבו של ר עקיבא כב שנה וכן בבר פרשת כג וכבר הוא
ירוע בפרק סדר תעניות ובפרק חלק בסנהדרין שהיה מלומד בנסים ושהיה
חיגר וסימא משום מעשה העניו וכו והאיש הזה נקרא כן שהיה אומר גם זו
לטובה וכן תלמידו ר עקיבא למד ממנו שהיה אומר כל מה דעבדין מן
שמייא לטב כדאיתא בסוף ברכות : ובערוך בערך גמזו יש שם מקום ובדה
יש שם אמן העיירות גמזו : ורבינסים גאון פירש על שם שהיה אומר על כל
צרה גם זו לטובה : ורבו הרביעי ר טרפון אבל לא היה אלא כמו תלמיד
חבר אעפי שבכתובות נסתפקו בזה ופסק הראש כר עקיבא כיר טרפון
הוא חבירו ובפרק כיצד מברכין קורא לרבן גמליאל רבו שאמר לו למדתנו
רבינו : וכבר אמרנו למעלה כי כל ימיו היה צנוע ומעולה אפי קודם שלמד
ובתעניות שנענה יותר מר אליעזר מפני שהיה מעביר על מדותיו : ובזוהר
פרשת ואלה שמות שדרש אז ר עקיבה לפייס לר אליעזר ואמר כי הוא
כעבד שאינו רוצה לדבר עמו המלך ונותן לו בקשתו מיד ורבו ר אליעזר
כמו שר שרוצה המלך באהבתו ואינו רוצה שיפרד ממנו ואינו נותן לו
שאלתו מיד והיה פרנס וגזבר העניים במו שנראה בפרקא קמא דקידושין
ובפרק ה ממעשר שני : ובמשנה גמרת סוטה כיר יהושע קרא לר עקיבה
תלמידו של ריבו אעפי שהיה תלמיד תלמידו של ריבו כמו שהיה ואחר
שנשא בת כלבא שבוע ישב כר שנים בישיבה שלא ראה אותה והביא כר
אלף תלמידים כדאיתא בכתובות בפרק אעפי וביבמות בפרק ו פרק הבא
על יבימתו שכלם מתו על שלא נהגו כבוד זה לזה מפסח ועד עצרת ויש
נוסחא אחרת עד פרס העצרת שהוא טו יום קודם וזה עד לג לעומר עד
יח אייר ואז מותר לינשא והסימן בן יח לחופה כאשר כתב בעל המכתם
והיה העולם שמם עד שלימד התורה לה זקנים ר מאיר ור שמעון וריוסי
ור יהודה ור אלעזר בן שמוע ובבר פרשת ויוסף אברהם יב זוגות אלף
תלמידים לר עקיבה ובלן מתו בפרקא למה שהיתה עיניהם צרה אלו
באלו ולבסוף העמיד שבעה ר מאיר ור יהודה וריוסי ור שמעון ור אלעזר
בן שמוע ור יוחנן הסנדלר ור אליעזר בן יעקב ומלאו כל ארץ ישראל תורה
ובאבות דר נתן במשנת יוסף בן יועזר כשהתחיל ר עקיבה ללמוד בן מ שנה
ראה אבן א חקוקה על הבאר אמר לו מי חקקה אמר ליה חבל של דלי
שעומד תדיר עליה בכל יום ואז דן קו בעצמו ואמר רך פסק הקשה ד"ה
שקשין כברזל עא"ב שיחוקק על לבו שהוא בשר מיד חזר ללמוד תורה

ובפ"ק דיבמות אל"ר דוסא בן הרבינס ששמעו הולך מסוף העול' ועד סופו והו'
היה בבני ברק האמור בספר יהושע הלך אחר ר עקיבה לבני ברק והוא לא
הניח כמוהו בכל א"י כשירד לנהרדעא לעבר שניס ולקבוע חדשים ואם נאריך
בדברים שנאמרו עליו לא יכילם ספר אלא זכרנו קצת משבחיו' וזכור זה שלא
תטע' במעש' דהרוגי מלכו' ומהקינו' שכתוב' במחזורי' שנרא' מה' שהי' עם רשב"ג
בזמן אחד ואינו כן כי רבן שמעו' בן גמליאל שהוא הראשון נהרג ביום החרבן
ורבי עקיבה קרוב מס' שנה אחריו '' וה' האחרונים בזמן שנכבשה ביתר
ע"ג שנים אחר חרבן הבית רוצה לומר רבי יהודה בן בבא ורבי חנניה בן
הרדיון ורבי סימאי ורבי חוצפית ורבי ישבב הסופר '' והקדוש ברוך הוא ה
הראהו למשה שיבא רבי עקיבה בסוף כמה דורות והלך משה וישב לסוף י"ח
שורות ושמע דבריו ושהיו אומרים מנין לך ואמר הלכה למשה מסני ושמח מ
משה אז והראהו שהיה ראוי במשה ואמר ליה מי מעכב על ידך וזה היה
בשהיה עושה הקדוש ברוך הוא בתר לאותיות ושיהיה רבי עקיבה דורש על
כל קוץ וקוץ תליתלים של הלכות ואז אמר לו למשה חזור לאחוריך וראהו
שהיו שוקלין בשרו במקולין ' פרש"י מקום הקצבין שוקלין בשרו במסרקות
של ברזל ואמר זו תורה וזו שכרה ואמר כך עלתה במחשבה לפני ' כל זה
במנחות בפרק הקומץ בענין התפילין ' **ותראה** שהוא כן
כי כל תורה שבעל פה מידו היתה לנו סתם מתני' רבי מאיר סתם סיפרא ר"ל
תורת כהנים רבי יהודה סתם ספרי רבי שמעון כי הם שני ספרים האחרונים
אחר ויקרא שהוא תורת כהנים '' ונקרא בתלמוד שאר ספרי דרב וסתם
הוספתא רבי נחמיה וסתם סדר עולם ר יוסי וכלהו אליבא דר' עקיבא משו'
רכולהו תלמדייהו והועיל לר מאיר הסתם מן המשנה שאעפ"י שר מאיר ור
יוסי הלבה כר יוסי ' ובעל הלכות עולם וכריתות לא פרשו יותר ואין זה כלל
כי בסנהדרין בפרק דיני ממונות בענין בר חמא דקטל גברא אמר רב פפי ה"מ
היכא דלא סתים לן תנא כר מאיר אבל היכא דסתים לן תנא כר מאיר הלכה
כר מאיר וכן כתבו הכחברי' ור עקיבא היה עניו ומקבל מוסר כראית' בערכי'
ובסיפרא פרשת קדושים אמר ר יוחנן בן נורי מעיד אני עלי שמים וארץ שיותר
מר' וה' פעמים לקה עקיבה על ידי לפני ר"ג שהייתי קובל לו עליו ועל כך הייתי
יודע שהוא מוסיף לי אהבה לקיים מה שנאמר הוכח לחכם ויאהבך ' ועוד לבן
של ראשונים כפתחו של אולם זה ר עקיבה ושל אחרונים כפתחו של היכל זה
ר אלעזר בן שמוע וכמלא נקב מחט סדקית ר יוחנן וכו' ור עקיבה נכנס לפרד'
ונכנס בשלום ויצא בשלום ' והיה יודע ע לשון וכן ר יהושע ור אליעזר כאשר
פרש"י בפ"ק דסנהדרין ' והוא נתעשר עושר גדול ששה פעמים כראיתא בנדרי'
בפר' הנודר מן המבושל ' ונשא בת כלבא שבוע ואחרי כן אשת טורנו' רופ'

הרשע שחרש ההיכל שר גדול מחיונים שנתגירה והיתה יפה מאד ועם עושר
גדול וניבא זה ר עקיבא לתלמידיו קודם שהיה כי היה מושגח מן השמים והוא
פתח פתח לנדר חותנו אבל הוא לא התירו כמו מר זוטרא דפתח פתחא לנפשי
ור לא התירו לבדו כי היה נוגע בדבר כדאיתא בירושלמי דנוגע ברבר אינו יכו
להתירו דהוה ליה כנדרי עצמו ותנן בנגעים כל הנדרים מתיר חוץ מנדרי עצמו
שנאמ' לא יחל דברו אבל אחרים מוחלין לו אפי' ת"ח וכן בשאלת מו"ר יצחק
בר שש' והא דאמרינ'אין פותחי'ב נולר יש' תרוצי' אם ניחם מעצמו או נתחרט
מעיקרו או נולר דמצוי וכו' **ותראה** באבות מאסר הכל צפוי
והרשות נתונה היאך ידע סודות התורה ועיקריה ועוד
תראה חסידותו בפרק ב דעירובי' כשתנפס והיה משמשו ר יהושע הגרסי שלא
עבר על נטילת ידים דרבנן ואמ'טוב שאמות ולא אעבו' על דעת חברי החכמי'
ובזקנותו ובבית האסורין וכבר היה יודע שמיתתו קשה כמו שאמרנו למעלה
כשמת ר אליעזר וגם מת מקללתו של ר אליעזר רבו על משא ומתן מההלכ'
של פסחים בהזאה שבות ואינה דוחה השבת ר'ל ההזאה מס' הפרה על הטמ'
שכל דבר שאיפשר לעשותה מערב שבת וכו' והשיב לו ר אליעזר עקיבה
משחיטה הושבתני בשחיטה יהיה מיתתו' וכן אמר לו בשעת מיתתו ר אליעז'
ובפרק ד ממסכת שמחות כש:הרג ר עקיבה בקסריון נקרא רומי זעירא שהי'
מגדל צר מקומו של ר אבהו ובא'שמוע'לר יהוד'בן בב'ולר חניג'בן תרדיון וקרעו
בגדיה'ורשו על ר'עקיב'לא נהרג מפני שחו'חשוד על הגזל או שלא עסל בתור'
בכל כחו לא נהרג אלא על המופ'שנ'והיה יחזקא'לכם למופ'כדי שלא יראה'הרעו'
ולא עבר יב חדש שלא היה מקו'ביהוד'שלא היו שם הרוגי'וכן כשנכנ'ר'חנינא בן
תרדיון למינו'גזרו עליו שריפ'ולאשתו להריג'וכו'וכן מיד לר'יהוד'בן בב'וכל עניין
ביתר ועו'שם המעש'שמבי'בסו'מוע'קטן כשמ'בנו של ר'עקי'ושמו ר'ש בן ר עקי'
חכ'גדו' והספידו לו כל ישרא'ואמ'שהו'מנוחם שידע כי בנו מזומן לחיי הע'ה'שהי'
חכ'ולים'תור'וזיכ'לרבי'ובאבו"דר"נתן במש'יוסי בן יועז'בארוכ"כיצ'למ'ר"עקי בן
מ'שנ'ושהי'עני מאד ושהיו לו אז בני'ובנו'אל'שפרנס'אותו ר חל אשתו ולסו'יו'שני
אה"ס'שנ'לים"ברבי'ושחעשי'שהיו לו שולחנו'של כס'זה'ועול'למטתו בסול'של
כס'ואשתו בעריי זה'אב'בן נשא'לו אח'מותו לדע'רשי'ורשב והערוך והוא רבי
יהושע בן קרחה שהארי'שי'שהי'עם רשב"ג אביו של ר ווה ר עקי'הו'הראמ'הרוגי
מלכו'כראית'בר"ה ובהרב'מקומו'שמעתי הרוגי מלכו'אין אדם יכול להיו כמחיצת'
אי לים'ר עקי'וחבריו פשיט'אלא הרוגי לוד ובס"ב'דתענית'טורינוס הרג ללולינוס
ופפוס בלודקיי'פרשי'צדיקי'גמורי'היו ולודקי'היא לוד והיינו דאמרי הרוגי לוד ויא
שנהרגו ע"י בת מל'שנמצא'הרוג'וגזרו שם'על ישרא'ואמרו אלו אנו תרגנה להציל

ישראל והרגום לאלו בלבד׳ אבל בערוך בערך דרג פי׳ כי שמעיה ואחיו הם
דרוגי לוד שנהרגו בי׳ב׳ באדר הוא יום טוריינוס כס׳פ׳ב׳ דתעניות ומביא שם
המעשה שכתב רשי על בת מלך שנמצאת הרוגה ולא פי׳ ברשי שאמר פ
פפוס ולולינוס בלודקייא ולודקי׳ הוא סיוע לרשי אב׳ בפ׳ כל כתבי הקדש נר׳
בי לודקייא היא בחוצ׳ לאר׳ ואינה לוד וכן במנחות כאשר פרשי בפרשת ויחי
יעקב ובזאת הברכה בברכת אשר וכן כתב יש לוד שיאנה בארץ כמו שאמרו
שעה ראשונה מאכל לודים אוכלי בשר אדם וכן ריש לקיש זבן עצמו ללודאי
וכן אמר הפסוק פול ולוד מושבי קשת ;אבל לוד שהיה בה ר׳אליעזר היתה יום
אחר מירושלים וכפי הגמרה יש צדדין לשני הסברות ובערך צו אמר ירושלמי
פ׳ דיני ממונו׳ על כל המצות יעבור ואל יהרג חוץ מע׳ז׳ וג׳ע׳ ושו׳ד׳ הרה דתים׳
בינו לבין עצמו אבל ברבים אפי׳ מצוה קלה אל ישמע לו כגון פפוס ולולינוס
אחיו שנתנו להם מים בכלי זכוכית צבועה ולא קבלו מהם אמר לא נתכוון מ
משמרתהון אלא מגבי ארנונין וכן בירושלמי במס׳ שביעית בפרק ד כגון
פפוס ולולינוס שנתנו להם מים וכו׳ כמו שאומ׳ התוספות בפרק כלל גדול וזה
סיוע לבעל הערוך ובבר פרשת ס׳ה בזמן רבי יהושע בן חנניה אחר החרבן
כשרצו לבנות המקדש ע׳פ קיסר טוריינו׳ אבי אדריינוס הושיבו לולינוס ופפו׳
טרפזין מעכו עד אנטוביא והיו מספיקין לעולי גולה טרפזין פירוש שולחנות
ובסו׳ ברכו׳ בשעה שהוציאוהו להריג׳ היה עת ק׳ש׳ והי׳ מכוין אמרו לו תלמידיו
עד כאן אמר להם כל ימי הייתי מצטער על מקרא זה בכל נפשך ואפילו נוטל
את נפשך ועכשיו שבא לידי לא אקיימו אמרו מלאכי השרת זו תורה וזו שכר׳
מתי׳ ידך מחלד אמ׳ להם חלקם בחיים יצתה בת קול ואמרה אשריך ר׳עקיב׳
שיצאת נשמתך באחד ושם שסרקו בשרו במסרקות של ברזל וכן שם מפפוס
בן יהוד׳ הויכוח שעשה עם ר׳עקיב׳ בשגזרו שמר שלא יקראו בתור׳ וזה פפוס
היה אדם גדול והכם גדול שהיו בבבדי׳ לישראל בעבורו ובפרק הלק הוא הנ׳
דברייתא׳ וכבר ידעת כי יש במדרש כי רבי יהושע הגרסי תלמידו הוא ואליהו
ז׳ל קבר אותו כשהחזרוהו לבית האסורים שלא לקוברו " ואמר לו אליהו
משום כבודו שבטלה כהונה ולא היה אלא בעבור שהיה מת מצוה " וגם חנן
בן פנחס היה תלמידו ויהושע בן בפוכאי היה חתנו שהיה בזמן רבי והיו ם
מבריזין עליו ברקיע הזהרו ברבי עקיבה וכולי ' בסוף קדושין ובפרק ר׳
ביתות אמר לטורנוס רופוס הרשע נהר סבטיון יוביח על השבת ' ופרשי׳
נהר של אבנים וחול וכל ימי החול הולך ובשבת עומד ונח ' וביום שבת ר׳
עקיבא נולד רבינו הקדוש וזרח השמש "

ר אלעזר בן עזריה הכהן ' לעורא כבר אמרנו למעלה שהיה עשיר

שהיה נותן למלך יג אלפים עגלים ממעשר בכל שנה ואינו זה מעשר בהמה
כי אחר החרבן גזרו שלא יוציאו מעשר בהמה שלא יבא לידי תקלה
וכשהיה בן יח שנים לפחות היה ה שנים אחר החרבן שהיה נשיא ריבן ועוד
רבן גמליאל ובן פירשו חתוספות ובעבור שלא מיחה בשכנתו בפרה
שיוצאה בשבת ברצועה שבין קרניה נקראת על שמו ובעל הסבתם אמר
ב״ט כי בירושלמי אומר אשתו היתה ונקראת פרתו כמו בשם שון לולי
חרשתם בעגלתי וכן הוא בפרק ב דביצה ובסוף מכילתא דר ישמעאל מעשה
בלוי הסדר ובר ישמעאל בנו של ר אלעזר בן עזריה והוא בן יח שנים
כשקבל הנשיאות ונולדו לו סימני שיבה עד שאמר הרי אני כבן ע שנה
ובירושלמי פרק תמיד נשחט שהיה בן יג שנים ולי נראה שלא נניח הפשט
והיה יותר מע שנה שאמר הרי אני כבן ע שנה והירושלמי לא דבר בזה
של כבן ע שנה ובפרקא קמא דיבמות אמר ליה ר דוסא בן הרכינס בן יש
לו לעזריה חבירנו עליו נאמר ולא ראיתי צדיק נעזב שגם אביו היה עשיר
גדול וחכם וחסיד וצדיק והיה מפרנס לשמעון אחיו שמעון אחי עזריה גם
בנו זה ר אלעזר היה דרשן גדול ולא היה דורו יתום ובות אבות ועושר והיה
דורש שבת א אחר שנעשה נשיא ורבן גמליאל שני שבתות ופרק תמיד
נשחט בירושלמי אחר שהחזירו לרבן גמליאל נשיא נשאר ר אלעזר בן
עזריה לאב בית דין כדי שלא יורידוהו מגדולתו ושבחיו וחכמתו רבו מלספור
והוא רבו המובהק לר יהודה בר אלעאי ונקרא קופה של בשמים ר״ל הגדות
והלכות וכל דבר ודע שבכל מקום שנזכר בתלמוד שונה הלכות הוא
המשנה לבדה פלוני תני הלכתא וספרא וספרי וכולי וכן היה עשירי לרבי
אלעזר זה ר עזריה שהיה חכם ודרשן כראיתא בפרק כל המנחות אמרו
ליה רבנן לר פרידה ר עזריה בריה דרבי אבטולס דהוא עשירי לרבי
אלעזר בן עזריה דהוא עשירי לעזרא קאי אבבא פרשי ר אלעזר בן
עזריה דהוא עשירי לעזרא ונשמר רשי שלא נפרש דעש רי לעזרא חוזר
לר עזריה וכן זו הגרסא בשאלת צד מר יצחק בר ששת וכיון דר פרידה היה
אז בזמן ר אמי הוא גורס בטוב אמר ר פרידה אי בר אוריאן הוא יאי אי
בר אבהן ובר אוריאן יאי ויאי בר אבהן ולא בר אוריאן אישא תיבלי אמרו
ליה בר אוריאן הוא וכו ובפרק כיצד מעברין בעירובין דר פרידה הוסיפו לו
ארבע מאות שנים והוא וכל דורו לחיי העולם הבא ששנה ת פעמים משגתו
לתלמידו פעם שנית וזקנו של ר פרידא מצא גלגלת יהויקים שכתובה זאת
ועור אחרת והיה בזמן ר אמי וכן במגלה שהאריך ימים ר ישמעאל
בבר הארכנו למעלה בו ונשאר בספק אם הוא כדין

ואמר רבינו חננאל כי הוא אשר פדאו ר יהושע בן חנניה ואינו נראה זה כי
הוא לא פדה אלא לר ישמעאל בן אלישע **ר יהושע בן** קרחה
בפרק שואל בשבת שהיה הוא עצמו קרח כמו
שמפורש שם במעשה המין הסרים אבל בעל הערוך פירש שהוא על שם
אביו ר עקיבה שנקרא קרח כראיתא בסוף בכורות שאמר בן עזאי כל חכמי
ישראל בקליפת השום חוץ מן הקרח הזה וכן פרשי בסוף בכורות ורשבם
בפרק ערבי פסחים ואמר כי בגמרת סוטה אומר חוץ מן הקרח הזה ובפרק ד
דכתובות בתוספתא מעשה ביהושע בנו של ר עקיבא שנשא אשה עם
שתהא זנתו ומפרנסתו ומלמדתו תורה וכשהיו שני בצורת עמדו וחלקו
התחילה קובלת עליו לחכמים וכשבא לבית דין אמר להם היא נאמנת
עלי מכל אדם אמרה להם ודאי כך התנה עמי אמרו לה חכמים אין כלום
וכן נראה דרך סבראי בפסחים ובפרקא קמא דשביעית ובכל מקום אומר
אמר ליה ר עקיבה לר יהושע בנו וכן כפי הזמן הארוך שחיה ששאל לו
רבינו הקדוש בא זה זכות הארכת ימים כד איתא כמגלה שזכה לימים
ארוכים כמו אביו וכן אמר במשנה ר עקיבא בעדויות שהאב זוכה לבנו
בחיים ובנוי ובעושר כפי השבע וכן שהיה יושב בישיבת רשבג אביו של רבי
והיו לפניהם ר אלעזר בר שמעון ורבי כראיתא בפרק השוכר הפועלים
וזה היה כי כיון שמת ר עקיבה ולקח רשבג הנשיאות ישב בנו של ר עקיבה
עמו אבל בשבת בפרק שואל התוספות משום רבינו חם מאריכין בראיות
חזקות דלא הוה ר עקיבה אביו אלא אינש אחרינא היה שמו קרחה וקרחה
הוא שם אדם כמו קרח וזה נולד זמן רב קודם ר יהושע בנו של ר עקיבה
עד כאן וכן נראה יותר דהיה לו לומר בן הקרח שם תאריי ועוד בעבור פעם
אשקראו בן עזאי כן במקרה יהיה שם בנו לעולם נקרא כן ובפרק חלק יש
ר יהודה בן קרחה אולי שהיה קרח או היה אחיו

חנניה איש אונו ומאונו ללוד גמילין כראיתא בסוף כתובות
וכבר הזכרנוהו כי הוא מהחמשה הדנים לפני חכמים
בן עזאי ובן זומא חנן וחנניה ובן ננס בפרק שני דמעשר שני ובפרקא
קמא דסנהדרין ויש גרסא חנניה בן חבינאי ושמעון התמני במקום חנניה
איש אונו ובן ננס **ר שמעון בן** ננס חבירו
של רבי ישמעאל שקלסו בסוף
בתרא והוא מחמשה הדנים לפני חכמים ונקראו על שם אבידם ובן
עזאי ובן זומא מפני שמתו בחורים ולא הגיעו לסמיכה א קידם שנסמכו
נקראו כן ואחר כך נקראו בשמם רבי שמעון כמו שאמרנו בבן זכאי

ובבן בתירא ובבן תימה והיה חכם בדינין ויהיו דבריו עם רבי עקיבה

ר יוחנן בן ברוקה חבירו של רבי אלעזר חסמא שהלכו לקבל פני רבי יהושע בפקיעין בזמן ר אלעזר בן עזריה

ר ישמעאל בנו של ר יוחנן בן ברוקה הוא חבירו של רבי בזמן רשבג אבין עם ר חנינא בנו של ר יוסי הגלילי והוא

ר יוחנן בן גודגדה הלוי מהשוערים ואעגדבסוף פרק החליל שם אומר דמגיפי שערים שכרן מלחם הפנים

האמור באבות

ואינו מותר אלא לכהנים לא קשיא כי גם דהיו שם כהנים שוערים בשלשה מקומות כדאיתא בפסכת תמיד וזה לוי שוער ושם אביו גודגדה כמו שנראה בפ הדר עם הנברי ביהודה בן גודגדה והיה בזמן המקדש כדאיתא בתוספת בפרק שני דשקלים שהיה ממונה על נעילת שערים בזמן המקדש עם ר יהושע בן חנניה משורר והיה חכם גדול במספר ובתבונה ובהוריות מבי מעשה שהלך רג ור יהושע בספינ ושטעו בים וכלה המזון לה״ג אבל לר יהושע היה לו מזון רב ושאל לו רג למה היה לו זה המזון אל מפני שיש כוכב שעולה לשבעים שנה ומטעה את הספנים וכן הוא האמת בתבונה שבשבעים שנה הולכים הכוכבי הקיימי מעלה אחת וכן כתב הראב״ע וכן אני ראיתי בנסיון מבטלמיוס ועד עתה שיש אלף ושע שנים אעפי שבטלמיוס חשב שתנועתם בס שנה וכן בעל כתר מלכות וזה כתבתי להראות לך חכמתם באמת בטו שתרא במולד הלבנה שתמהו כל חכמי האומות ואמרו כי זה הרקדוק מהיצירה ועד עתה לא נשתנש אפי חלק א כי זה דבר אלהיו וכן האמת ובברייתא של ש

ונחזור שמואל כי ישבר עלה לרקיע והביא תתרף חלקים למה שהינו בו כי אמר לו שזה מטעה הספנים ואמר לו כיון שאתה חכם כל כך כיצד נכנסת בספינ ולא יש לך עושר ואני תמיה והם שהיו עשירי למה ירדו שהיו רג ור אלעזר בן עזרי ור עקיבה אמר אל תתמה עלי כי יש ב חכמי ביבשה ר יוחנן בן גודגדה ור אלעזר חסמא שיורעין לשער כמה טיפין שבים ואין להם פת לאכול ולא בגד ללבוש ואמר לו כשנצא ליבשה זכור לי עליהם ואושיבם לראש כדי שיהיה להם פרנסה ושלח בעכורם ולא רצו ואמר להם אתם חושבים שאני נותן לכם שררה אני נותן לכם עבדות שנאמר אם תהיה עבד לעם הזה וכו׳ ובספרי פרשת אלה הדברים אמר שהושיבן ר ג׳ ביבשה זולתי ששם אומר שהיו ר יוחנן בן נורי ור אלעזר חסמא אבל נוסח התלמוד עקר ׳ אבל ר יוחנן בן נורי גם הוא היה בזמן ההוא וכשהושיבן לא הרגישו התלמידים לעת ערב הלכו וישבו אצל התלמידים וכך היתה מדתו של ר ג׳ בשהיה נכנס ואומר שאלו בירוע שאין שם

קינטור ואם לא היה אומר שאלו בידוע שיש שם קינטור נכנס ומצא רבי
יוחנן בן נורי ור אלעזר חסמא אמר אין אתם לעשות שררה על הצבור
לשעבר ברשותכם מכאן ואילך משועבדים לציבור . וכן נאמר בעזיהו
בשלא היה דן והיה מצורע בבית החפשית וכן זה בהוריות . ובני בתו של ר
יוחנן בן גודגדה או כני אחותו היו בישיבת ר והיו אלמים ושומעין והתפלל ר
עליהם ודברו והיו שומעים והיו יודעים כל התלמוד כראיתא בתחילת חגיגה
ובירושלמי בריש תרומות תניא ר יהודה אומר מעשה בבניו של ר יוחנן בן
גורגדה שהיו כלן חרשין ר אלמים והיו כל טהרות שבירושלים נעשין על
גביהן וזה מפני שאין צריכות מחשבה אבל בתורם אין תרומתו תרומה אבל
חרש המדבר ואינו שומע אם תרם תרומתו תרומה וכן בתוספתא בריש
תרומות אמר ר יהודה בניו של ר יוחנן בן גודגדה חרשים וכו . ויהודה בן
גודגדה הוא בברייתא תלמיד ר אליעזר . ר אלעזר חסמא הוא
תלמיד ר עקיבא וחבירו של ר יוחנן בן ברוקה
שאומר בפרק אחרון דראש השנה שירד לפני התיבה ופרשי לפי שמצוה
להתפלל במקום נמוך קחני ירד . וכן חבירו ר יוחנן בן גודגדה וזה ר אלעזר
היה תוכן ומספרי כמו שאמרנו והמשנה מעידה על זה שאמר תקופות
וגימטריאות פרפראות לחכמה . ובזה טעו קצת מהמפרשים שחשבו
גימטריאות שהוא מדבר בענין פסוקים ודרשות כמו מנין רדו והדומה וזה
אינו אמת כי זה הוא גופה של תורה וקבלה לא פרפראות שאינו עיקר
המזון נניח פירושים אחרים שיש במלת פרפראות אבל גימטריא חבירו
כעיד עליו שהוא צריך לתקופות שאמר שהם הקפות השמים . וצריך חכמת
הנדסה ושיעור ומרידה כמו שאמר עליהם התלמוד שיודעים לשער טיפים
שבים והוא לשון יוני גימטריא . מישריא הוא מרידה וגי הוא ארץ רוצה
לומר מרידת הארץ כי מכאן ידעו שאר מדות השמים וכן תראה לחכמת
החול בגורלות שקראו לה גומינסיא ומיניסיאה ר לנבואה ונקרא חסמא
כאכור ביקרא רבה בפרשת אחרי מות ששאלו לו דברי ברכות כמו שבעה
ברכות של חופה והדומה דברים שלא הורגלו החכמים ואמרו על מגן קורין
לה ר ובעבור זה נקרא חסמא מלשון לא תחסום שור עד שהלך ולמד לפני
ר עקיבה שהיה מלמד לתלמידים שיהיו אנשים בכל כראיתא במדרש
חזית ויש נוסחאות בזה המעשה ביצד היה והכל דרך אחת שאמרו לו
למפרס על שמע ולא ידע כי לא הורגל עד שבא אצל ר עקיבה ולימדו
וכן אמרו לו מהו למקרב אמר לא ופירש הערוך לדרוש כמו הוא קרוי ותנוי
וקרוב ופיטן אבל בפירוש התפלות אומר כי שצ נקרא קרוב משום כי הוא

M.T. AKADEMIA KÖNYVTÁRA

כמו כהן המקריב וכן במדרש שיר השירים ר אלעזר בר שמעון קרוי ת"ו
וקרובו פייטן ובירושלמי זעירא הוה סמוך לקרובא כדי שיהיה שוחח
תחלה וסוף ובבר פנחס ור לוי ור יוחנן בשם ר מנחם דמן גליא זה שעובר
לפני התיבה אין אומרים לו בא והתפלל אלא בא וקרב קרבנות צבור
עשה צדקנו ופייס בעדנו **ר יהודה בן** תימא אומר דהוי עז כנמר
ודהוא מי הרוגי מלכות וי"א **כיר אלעזר בן דמא** מעשרה
הרוגי מלכות ולא ר יהודה וזה ר יהודה הוא בסוף פרק השוכר הפועלים והלכ'
כוותיה ומאמרו הנכבד נזכר בפרק ערבי פסחים על מאמרו עקיבה עשה
שבתך חול ואל תצטרך לבריות ותנא דבי אליהו ר יהודה בן תימא אומר הוי
עז כנמר וכו ובמגן אבות כתב ר דוראן כי הנמר הוא ממזר כשהלביאה היא
מתחממת והולכת לבקש הארי ומצאה חזיר הבר בא על הלביאה וכשהארי
מרגיש בדבר בא להרוג החזיר והחזיר מטנף עצמו והארי שהוא מלך מצר
אסטניסותו עוזבו שכל ממזר הוא עז פנים **ר אלעזר בן** דמא
יש נוסחאות בפירוש המשנה שכתבו גם כן בזה הכת
ר אלעזר בן דמא ואולי הוא בן אחותו של ר ישמעאל הנזכר בפרק הרואה
ובפרק ב דעבודה זרה בן דמא בן אחותו של ר ישמעאל חסיד גדול וחכם
שמת מנשיכת נחש ולא רצה להשתמש בלחשים על זה המכה שלא לעבור
על דברי חביריו שלא ישכנו נחש דרבנן על אותו עון שהוא יותר חמור
מנשיכת זה הנחש שמיד מת ולא הרגיש בדבר וקרא עליו ר ישמעאל
אשריך וכו וכן בפרק ב דעבודה זרה ירושלמי ולא נשכו נחש בתמיה אלא
שלא ישכנו נחש לעתיד לבא ועוד שם יכולה אשה להטמין עצמה ולומר
גוי אני ולא האיש אבל בירושלמי מזכיר זה המעשה ביהושע בן דמא
שנשכו נחש ובא יעקב תלמיד ישו לרפאתו בשם ישו ולא הניחו ר ישמעאל
דורו ואב שמו ר יהושע ולא ר אלעזר כי ר אלעזר בן דמא הוא מעשר הרוגי
מלכות ולא ר יהודה כן תימא ויהיו רבי וזה ר אלעזר אחים ובפרקשתי
הלחם שאמר בן דמא לר ישמעאל כגון אני שלמדתי כל התורה כלה מהו
ללמוד חכמה יונית אמר ליה בקש שעה שלא יהיה מן היום ולא מן הלילה
שנאמר לא ימוש ספר וכו ובתוספתא דפרק ב דחולין אומר ר אלעזר בן
דמא שנשכו נחש וכו ואמר לו ר ישמעאל אשריך בן דמא שיצאת בשלום
ולא פרצת גדרן של חכמים שנא ופורץ גדר וגו **והחבורה** השלישית
הואר מאיר הגר צדק כמו ר עקיבה רבו המובהק ור עקיבה
מינה לר מאיר ולר שמעון ישב מאיר תחלה נתכרכמו פניו של ר שמעון
אמר ליה ר עקיבה דייך שאני ובוראך מבירין כחך ובפרק הניזקין ששלח

קיסר לנירון שר צבאו לירושלים קודם ששלח לאספסיינוס ושאל פסוק
להינוק ואמר ונתתי את נקמתי באדום ואמר בעא קודשא בריך הוא ל
לאחרובי ביתיה ובעא לכפורי ידיה בהדוא גברא ונתגייר ויצא ממנו זה
הגהה אמר שש בימי חורפי חרפוני צוררי הדוברים על
צדיקים עתק כי אמרו איך איפשר שנירון קיסר
יהיה אחר נפלו לפני אויביו ברומה כי שמה כתרוהו מנוחה הדריכוהו עד הרגם
אותו שרי החיל כאשר הוא מבואר ומופכם בספר זכרוניהם משלי אפר
ואני הייתי משיב להם כי לא אכר בגיטין נירון קיסר רק נירון שר צבאו ו
ואיפשר שזה נתגייר אחר כך ראיתי בספר זכרון חיי המלכים העשוי אחר כך
זמן רב אמר שקצתם אמרו שמת נירון קיסר וקצתם אמרו שברח ולא נודע
מקומו איו עד שאמר אגוסטין הבומר הגדול שנירון יהיה אנטי קרישטו
רוצה לומר הפך דתם והנה ראה גם ראה היאך דברו רבותינו זכרם לברכה
גבוחה ואין להרהר עליהם כי כל דבריהם האמת והצדק
ובפרק היה נוטל בסוטה בראשונה למד לפני רבי עקיבת
ולכד בסברא ופלפול וכן כמו זה בפירקא קמא דעירובין ועוד היה
רבו אלישע בן אבויה הנקרא אחר ותוכו אכל וקליפתו זרק וכעס רבי יוחנן
על רבי מאיר כשבא להצילו בעולם הזה כדי שיכנס בגן עדן שהיה
דינו תלוי אם יכנס או לא ועשה שיעלה עשן מקברו כדי שיקבלו דינו ואמר
רבי יוחנן מה רבותיה לשרוף את רבו אלא שיהיה מכניסו באור החיים בלי
שום דין כמו שעשה ואם כן הוא בכלל הצדיקים כמו שאמרנו בזכות
התורה שלמד ושליכד ובירושלמי דכלאים כי בתחלת חייו של רבי ישמעאל
רוצה לומר כשהתחיל ללמוד קרא עם ר מאיר ולמד בסוף ימיו עם רבי יוסי בן
החוטף אפרתי והיה רבי מאיר לבלר רוצה לומר סופר כמו נחום הלבלר והיה
יודע כל התורה בדקדוק על פה והלכה כר מאיר בגזרותיו אבל לא בקנסותיו
ומכריזין עליו ברקיע הזהרו בר מאיר בראיתא בסוף קדושין ובירושלמי
פרק היה קורא ר יוסי בן חלפתא היה משבח קמיהו דציפוריים דר מאיר
אדם גדול הוא אדם קדוש הוא צנוע הוא וכן בתוספתא בפרקיב בשבת
שחל הר מאיר והיה עושה לו רפואה רשב"א תלמידו ולא הניחו ואכר לו אף
על פי שאני מתיר לא מלאני לבי מימי לעבור על דברי חבירי ובעירובין
אומר שידוע לפני הקבה שאין בדורו כמותו אלא שלא עמדו חבריו על סוף
דעתו שהיה אומר על טהור טמא ומראה לו פנים וכן על טמא טהור והיה
יודע משלות שועלים משבח רבי מאיר בטלו מושלי משלים שהיה יודע
שלש מאות משלות שועלים וגם נראה שהיה ר טרפון רבו בכו

שאמרנו למעלה שהיה מגיע לכתפו כי כל המוזכרים שם כלם היו רבי
ותלמיד והיה חותנו ר חנניה בן תרדיון ואשתו ברוריה החכמה וכל מעשה
ברוריה בתחלת מסכת עבודה זרה וכשמתה אשתו ירד לבבל מפניה בושה
של אשתו ויש אומרים מפני השמד כשהרגו לחותנו והציל בתו אחות אשתו
מקובה של זונות שרשם פניו הקיסר כדי שיבירו אותו ואז אליהו זל הצילו
וברח לבבל והיה איש יפה מאד כשבו שהיה מאיר ביופיו כל הבית כנזכר
במדרשות ובפרק חבית ובתחלת חולין נראה שהיה לו אשה אחרת שאומר
העיד ר יהושע בן זרון בן חמיו של ר מאיר וכו והוא רבו של ר אבל נראה
שלא למד כל כך שאמר ר שראה לר מאחריו וכן רב הכה לתורה וכל שכן
אם היה רואהו בפניו וכן כשעשה ר חופה לבנו ובא ר מאיר
ואמר הותרה שבת ואמר רבי מי הוא זה שבא לרדותינו וכולי אבל
רוב סתם משנה הוא ר מאיר ואעפי שבבריתא חולק בפירוש ר מאיר עם
ר יהודה הלכה כר מאיר ביון דסתם לן בר מאיר במתני ואעפי כי ר מאיר ור
יהודה הלכה כר יהודה כמו שכתב רב אלפס בפרק כל הכלים נגר בעל הלכו
גדולות ובעירובין בפ תנא לא ר מאיר שמו אלא ר מאשה ונקרא ר מאיר
שהיה מאיר עיני חכמים בהלכה ולא ר נהוראי שמו אלא רבי נחמיה שמו
ולמה נקרא ר נהוראי שהיה מאיר עיני חכמים בהלכה ומכאן פירש
הרמבם בפרק ששי ר מאיר נקרא גם כן ר נהוראי והענין אחד ושמו בעיקר
ר נחמיה עד כאן ובסוף פרק חבית על משנת ר נהוראי תנא לא נהוראי
שמו אלא ר נחמיה שמו ואמרי לה ר אלעזר בן ערך ולמה נקרא שמו
רבי נהוראי שמנהיר עיני חכמים בהלכה ושם הדבר בספק ויותר
קשה מזה כי ר נחמיה לחוד ור מאיר לחוד כי בפרקא קמא דסנהדרין
אומר כי לרבי מאיר סמכו רבי עקיבה ולא קבלוהו משום דקטן הוה
ואחר כך סמכו רבי יהודה בן בבא עם חמשה זקנים
חבירו של רבי מאיר ואלו הם רבי מאיר ורבי יוסי ורבי
אלעזר בן שמוע ורבי יהודה בר אלעאי ורבי שמעון ורב
אויא מוסיף שסמך גם כן לרבי נחמיה ואם כן רבי נחמיה אינו
רבי מאיר ועוד דאמרינן סתם מתניתין רבי מאיר סתם
תוספתא רבי נחמיה ואני הייתי מפרש מה שאומר בפרקא קמא
דעירובין הוא בעבור שהביא כי רבי מאיר היה שמו גם כן רבי
מאשה הוסיף שם שגם יש חכם אחר שנקרא רבי נהוראי ורבי
נחמיה וכן בפרק ערבי פסחים כשאמר מחכם אחר שיש לו
שמות הרבה זכר אחרים שיש להם שמות איסי בן גמליאל

יוסף איש הוצל ר יצחק נפחא וכן בשבת פרק חבית אלא שזה של שבת אינו
יכול להעמידה לבד לר נחמיה כי גם נראה שאמר על ר אלעזר בן ערך שנקרא
ר נהוראי אב מה שאמ שם הנ לא נהוראי שמו לא ר נחמי וכו בא בטוב לפרושי
ביון שיש סברות שם שאומרים ואמרי להר אלעזר בן ערך שמו ולמה נקרא
ר נהוראי וכו ואחר זה מצאתי כי רח פירש כמו שאמרתי כי ר מאיר נקרא ר
כיאשה ור נחמיה הוא ר נהוראי וכן ר אלעזר בן ערך נקרא ר נהוראי ובמשנת
סוף נזיר ר יוסי חולק עם ר נהוראי ומשם נראה שאינו ר אלעזר בן ערך שלא
היה בזמנו וכן בסוף קדושין עם ר מאיר ור יהודה וכן נראה שפרשי כי בפרק
ב דסנהדרין בפר כהן גדול נוסחא של ברייתא ר נחמיה אומר ור נהוראי אומ
בן וכו ופרשי ר נהוראי אומר לא גרסינן לה בתוספתא ושיבוש הוא בספרים
דהא קימא לן בערובין דהא ר נחמיה הוא ר נהוראי

חגהה אמר ש עוד תימה על מי שאומר שר מאיר הוא ר נהוראי
שאם היה שמו ר מאיר למה החליפוהו בנהוראי אחר ש
שמאיר הוא לשון אורה ונהור עמיה שרי עכ והכלל העולה כי יש ר נחמיה חבר
לר מאיר ואינו כמו שאמר הרמבם וכן ר נהוראי לא נאמר על ר מאיר כי אם
לר נחמיה או לר אלעזר בן ערך ומה שאני תמיה יותר על הרמבם ז"ל כי השם
המוסכם לדעת הכל שר מאיר נקרא ר מאשה למה לא הזכירו ור מאיר נקרא
חכם וסופר וקפיד בשמות האנשים ובסוף הוריות שהיה ר מאיר חכם ור נתן
אב בית דין כמו שאמרנו למעלה ושינה שמותם רבן שמעון בן גמליאל הענו ותן
אביו של ר משום שהיו רוצים לביישו וקרא לר מאיר אחרים אעפי כי לפעמי
בתלמוד אחרים אינו ר מאיר כי ר מאיר חולק עם אחרים אלא נאמר שזה הוא
על הרוב ואחר אותו מעשה כי מה שנאמר בראשונה משמו נאמר וכן אמרנו
למעלה כל מקום שאומר משם ר ישמעאל אמר תלמיד אחד לפני ר עקיבה
הוא ר מאיר ששימש את שניהם ואפילו בן עזאי שהיה קודם לר מאיר אמר
חבל לבן עזאי שלא שימש לר ישמעאל וכבר ידעת כי בבתרא אומר כי בן ע
עזאי תלמיד חבר לר עקיבה ומזה נראה שלא היה ר ישמעאל תלמיד לר עקיב
ור מאיר מת קודם ר יהודה והבי יוסי חבריו בראיתא בפרק ב דקדושין ובנזיר
פרק כג כשנבנס סוכבוס ללמוד לפני ר יהודה וכן ר יוסי מת קודם רבי יהודה
כדאיתא בפרקא קמא דסוכה ובפירקא קמא דראש השנה ר מאיר במה דורות
אחר החרבן ר מאיר תלמיד ר עקיבה ור עקיבה תלמיד ר אליעזר ור אליעזר
תלמיד רבן יוחנן בן זכאי שבימיו נחרב הבית וכו אבל עם כל זה ראינו שהיה
בזמן הראשונים שאמר ר יהושע יפה אמרה בהוריה וכן פירש רשי בפרק ד
מיתות בית דין כי ר מאיר תלמיד ר אליעזר הגדול וכן ר מאיר תלמיד ר עקיב

ומשניהם למד **ר אלעזר** בן שמוע הכהן שהאריכימים
שהיה לו לרבי קצת ליכוד כמנו כדאמרינן סוף פרק הערל תניא אמר רבי
בשהלכתי ללמוד תורה אצל ר אלעזר בן שמוע חברו עלי הלמידיו בתרגולין
של בית בקיא ולא הניחוני ללמוד תורה אלא דבר אחר במשנתינו ר אליעזר
אומר אנדרוגינוס חייבין עליו סקילה כזכר פירש רשי של בקיא בקיאין וחריפין
ואינן מניחין תרגול ביניהם ' וכן בפרק הקומץ אמר רבי הרצתי מדותי לפני
ר אלעזר בן שמוע ומצאתי יוסף הבבלי יושב לפניו והיה חביב עד לאחת וכן
בזבחים אמר רבי בשהיינו יושבין לפני ר אלעזר והיה איסי הבבלי לפניו והיה
חביב לי עד לאחד ' ור יהודה בן שמוע היה תלמיד ר מאיר והוא ביטל הגזרה
של שמר כדאיתא בפירק' קמא דראש השנה שלא יעסקו בתורה ושלא יכולו
בניהם ושיחללו שבתות ואולי היה אחיו של זה ר אלעזר קטן כמנו או קרובו
ור אלעזר סתם במשנה הוא זה ' **ר יהודה בר אלעאי**
שהיה בסדרינין המצוייצין כמלאך ה' בערב שבת
והוא ראש המדברים בכל מקום במאמר קיסר כדאיתא בפרק במה מדליקין
ובכל מקום שאומר מעשה בחסיד אחד נאמר עליו או על רבי יהודה בן בבא
החסיד כמוהו שהוא סמכו כמו שאמרנו למעלה על ר מאיר ' ורבו המובהק ר
אלעזר בן עזריה וכן ר עקיבא ורבי יוסי הגלילי והוא האריך ימים על חבריו
ומשנולד עד מותו לא נמצא שחט' אלא במעש' שמבי' בקמא שהיה גונח מלבו
ונתנו לו חלב עז והיה העז קשור לו בברעי המטה ועבר על רעת חבריו
בשוגג שאין מגדלין בהמה דקה וכו' והוא העיד שכל ימיו לא חטא אלא בזה
והיה בזה המעשה הוא או ר יהודה בן בבא כדאיתא בתמורה ובפרק הגוזל
קמא ושלא נקרא חסיד אלא שיהיה מעיקרו כל ימיו ' בריש פרק הרואה מ
מטרונה אמרה לו פניו דומה מלוה ברבית ומגדל חזירי' אמר לה שניה' אסורין
אלא כ' בתי בסאות היו לו ' ירושלמי בפרק ערבי פסחים ר יהודה בר אלעאי
שתי ד כסי דלילי פסחא וחזיק דישיה עד חגא דסוכות חמתיה חדא מטרונא א
אפוינהירין אמר ליה סבא סבא חד מזתלת מילין אית בך או שתי חמר את או
מלוה ברבית את או מגדל חזירים את אמר לה תפח רוחה דההיא אתתא חדא
מן תלת אלין מלייא לית בי אל' אולפני שכיח לי דכתי' חכמת אדם תאיר פניו
ור אלעאי אביו הוא תנא תלמיד ר אליעזר ובפרק הקומץ כי גם ר יהודה ת
תלמיד ר אליעזר אולי מפני שהיה ר אלעאי אביו תלמיד של ר אליעזר '
ובפרק הנודר כי אזיל לבי מדרשא שקל גולפא אכתפיה ואמר גדולה מלאכה
שמכברת בעליה ושאשתו עשתה לו מעיל צמר טוב ובר מכסו ליה אומר
ברוך שעטני מעיל ושגזר רשב' תעני' ור יהודה לא אתא דאמרי לית כסוי

שדרליה גלים א ולא קביל והסיר המחצלת שתחתיו והראה לו עושר מיהו לא
ניחא ליה ראתהני בעלמא הדין וזה היה דרך נס׳ ובסוף מועד קטן שמת בנו
של רבי יהודה בר אלעאי והיה עמו רבי חנניה בן עקביה תורגמן וכן הוא בפרק
עשירי ממסכת שמחות ורבי אלעאי אביו חבר לרבי ישמעאל בפירקא קמא
דגיטין בא אחד לפני ר ישמעאל ור אלעאי ובשנדבר בו בעה אפרש יותר׳ ומה
שקשה לי יותר שם איך רבי אלעאי שהוא אביו של ר יהודה ור יהודה רבו של
רבי הביא קושיא ממתניתין שעשה רבי ממאמר רבי מאיר שהוא אחרון לו
לר ישמעאל ועוד שרבי מאיר תלמידו של ר ישמעאל כאשר אמרנו ברבי
מאיר ועוד נראה משם כי רבי ישמעאל גדול מרבי אלעאי שקרא לו רבי ורבי
ישמעא׳ קרא לו בני ואחר זה מצאתי בתוספתא דגיטין זה המעשה ולא הזכיר
רבי אלעאי לר מאיר וישר בעיני׳ וזה ר יהודה סתם חולק עם רבי שמעון
חברו ותמה על הרמב״ם זל׳ שהביא בזאת החבורה רבי מאיר ורבי יוסי ורבי
יהודה ורבי נתן שהיה יותר אחרון מר שמעון בן יוחאי והביאו בכת הרביעית
לרבי שמעון עם רבי וזה בודאי טעות מפורסם בפי הנראה מהתלמוד ולכן
בעזרת האל אביאהו מיד אחד זה החסיד׳ ובפירקא קמא דעבודה זרה
שסמכו רבי יהודה בן בבא ורבי יהודה חכם לכשירצה לכשיתישב בדעתו שהיו
בניו מתים בחייו׳ ויש אומרים שהוא ראש המדברים׳ ובסוף פרק האומר
בגיטין תוספות חכם לכשירצה יותר מרבי מאיר ודילמא רבי מאיר חריף ומקש׳
ורבי יהודה מתון ומסיק וכן בהאי גוונא בסוף הוריות׳ ורשי פירש כשרוצה
להיות מתון ומתישב בדבריו חכם ודוא נמצא לפני רבי טרפון במגלה ובפרק
ששי מנדרים וכבר ידעת שסתם סיפרא הוא רבי יהודה סתם אליבא דר עקיב׳
אשה יראת ה׳ היא תתהלל זה דורו של רבי יהודה בר אלעאי שהיו חכמים
בתכסים בטלית אחת ועוסקים בתורה וזה ר יהודה כשהיה קטן קרא המגלה
לפני ר טרפון שמכשיר בקטן וכן לפני ר״ג למד הוא וחנניה בן עקביה בפרק ח
דכתובות וכן בפרק הבונה ר״ג רבו של ר יהודה וכן אומר משום ר יוסי הגליל
בפ״ח דקמא

ר שמעון בן יוחאי

הוא סתם ר שמעון ואביו נקרא
יוחאי כדאיתא בפסחים שאל ר שמעון לרבי
עקיבה כשהיה אסור בבית האסורי׳ שילמד לו תורה ואם לאו אני אומ׳ ליוחאי
אבא ומוסרך למלכות ואמר לו יותר משהעגל רוצה לינק וכו׳ והוא הידוע בכל
העולם תלמיד מובהק לרבי עקיבה והיה תלמיד גם בן בוסן ר יהושע ור״ג בפר׳
תפלת השחר וסתם ספרי הוא וכן ספר הזוהר המאיר לכל העולם הנקרא
מדר׳ יהי אור שהו׳ מסודו׳ התור׳ והקבל׳ כנוהו על שמו א״עפי שהוא לא עשאו
אין שתלמידיו ובנו ותלמידי תלמידיו עשוהו על מה שקבלו ממנו כמו שאמרנו

שהמשנה וספרא וספרי והוספת׳ כלהו אליבא דר עקיבא א׳ עפי שאלו הספרי׳
נעשו על פיו יותר מס׳ שנה אחר מותו ובעבור זה דברי הזוהרהם יותר אמתיים
כי הם דברי האחרוני׳ שראו המשנ׳ ופסקי ההלכו׳ ומאמרים מהמוראים שם
ונתגל׳ זה הספ׳ אחר הרמבן והראש שלא ראוהו וכבר הוא מוסכם בישראל
שהרב׳ שלא יחלוק על התלמו׳ ואין מפורש בתלמו׳ ומצינו שמפרש שמקבלי׳
אותו כמו אמן של גאל ישראל א׳ עפי שרשי ור״ח וב״הג ורבי׳ יעקב הזכירוהו
אבל בתוספו׳ והרמב׳ זל׳ לא נמצא אבל בפסקי ברכות נמצא שפסק הראש
ברשי׳ וכן בקדוש של סעודה שלישית על היין שאינו מפורש בתלמו׳ והרמבם
אומר שצריך אעפי שהרא׳ אומר שאינו צריך ונתן טעם כי כמו שהוא די בליל׳
בקדוש א כן הוא ליום׳ וזה הטעם חלוש כי בליל׳ לא יש אלא סעור׳ א וביום
חייב ב סעורות מדרשת הפסו׳ והזוהר מסכים לדעת הרמב׳ זל׳ וכן בתפילין של
חה כי לא נשא׳ גאון וכן הראב׳ד והרמבן שלא אסרו אותו חוץ מבע׳ סה וחרא
ובתלמו׳ בבלי שלנו אינו מפור׳ אנו לוקחין סבר׳ הזוה׳ שהוא אסו׳ וכן ברב׳ המזון
שהרמבם פסק אינ׳ טעונ׳ כוס והראש פס׳ שטעונ׳ כו׳ ומצאנו בזוהר שאינ׳ טעונ׳
כוס ביחיד כי אם בג׳ בזימון כמו הג׳ אבות וכן כתבו המחברי׳ משם הרשב׳א זל
והוא למד תורה גם בן עסר יוחנן בן נורי בפ׳ק דעירובין ובגטין אומ שקרא
הרבה ושכח כל הדברים שאינם הלכה ואמר לתלמידיו שנו מדותי שהם
תרומות מתרומות מדותיו של ר עקיבה וכבר ידועמה שאומר בפו׳ ריבמות
אחר שמתו הכד אלף תלמידים שבא ר עקיבה ולימד אותם׳ רל לד״ זקנים
שהם ר יהודה ור״ יוסי ור שמעון ור מאיר ור אלעזר בן שמוע ושהם העמידו
התורה והוא גם בן נסמך מר יהודה בן בבא והוא רבו של ר והוא בפ לולב
וערבה אמר ראיתי בני עליה והם מעטים וכו עד שאמר אם שנים הם הוא
ובנו ר אלעזר הם וכי הוא ובנו יכולים לפטור דעולם מדין ואם יותם בן
עוזיהו עמהם יכולים לפטור משנברא העולם ובעל הערוך בערך פטר
בתב כי נתברר לו לרבי שמעון כי אלו השלשה רל הוא ובנו ויותם בן עוזיהו
לא קבלו כלל שכר בעולם הזה מהשמור להם לעולם דבא לכן זכותם
יותר משאר הצדיקים להגין על דורם וכבר מזכיר ר שמעון לאחיה השילוני
וכן בזוהר ואולי זכר אלו שכבדו מאד לאביהם וכבר הוא מפורסם כי הירד
סלומד בנסים כמו שנזכר במעילה שבא מארץ ישראל לרומי הוא ורב
אלעזר בר יוסי חבירו וביטל השמד שחזרו לגזור שמד אחר שבטלו רב
ראובן בן אצטרוביל שהכירוהו שהוא ידהודיושם היה ראש ישיבה אזר
מתיא בן חרש ברומי ושם נזכר מעשה דבן תסליון שהיה שר ונכנס בגוף בת
הקיסר והוציאו מגופה ר שמעון ויכלה הזמן ולא יכלו דבריו כי כבר ידעת
שהוא ובנו היו במערה מפני פחד השמד כדאיתא בבר׳ בפר ויבא יעקב שלם

ובפרק במה מדליקין והיה שם יב שנים וזימן לו הבה מעין מים וחרוב והיו
ערומים יושבים בחול עד צוארם ובשעת תפלה לובשים עד שבשרם היה
פילי פילי רל גומות וחבורות ואליהו זל היה בא אליהם ושיצאו מהמערה
שכבר בטלה גזרה והיו שורפים העולם עד שחזרו למערה שנה אחרת שהיו
יג שנים שם ויצאו ' ור פנחס בן יאיר החסיד האמ'ר בפרקא קמא דחולין
עם ר הוא המלומד בנסים היה חתנו כפי הגמרה בפרק במה מדליקין ושהיה
חכם גדול קודם ר שמעון ומזה נראה שנפל טעות בגמרות ושהיה חותנו
ובזוהר נראה שהוא חותן ר שמעון ושהאריך ימים ובשמת ר שמעון ראה
לר פנחס בן יאיר ולרב המנונא סבא שבאו ללוותו שמתו מקודם והתוספות
בפרקא קמא דחולין בשחלק לו הנהר פירשו שם שר של ים השיבו או רבי
פנחס היה מחשב בלבו מה הסיבה שלא חלק אם היה לשון לנדר לדבר
ודומה לזה בפרקא קמא דעבודה זרה על ר אלעזר בן דורדייא שאמר שמים
בקשו עלי רחמים עד כאן וכן פרשי שם בעבודה זרה שהוא כמו בפרק
שירה אילנות מה הם אומרים וכו' וזה המעשה של המערה הוא בפרק
במה מדליקין והוא ובנו ר אלעזר נקברו במערה אחת כדאיתא בפרק
השוכר הפועלים ובתוספת רשב"ג אומר משום ר יהודה בן יאיר אולי הוא אח
ר פנחס בן יאיר ואני תמיה כיון שמת ר פנחס בן יאיר קודם ר שמעון חתנו
איך היה בבית ר **ר יוסי דצפורי** ואני תמיה מה שאומר בפרק
במה מדליקין ר יוסי יגלה לציפורי והלא הוא
ואבותיו היו בצפורי כי ר חלפתא אביו בצפורי היה ' והואסתם ר יוסי בן
חלפתא ובסוף ראש השנה ר חלפתא בצפורי ור חנניה בן תרדיון בסיכנין
ובן בפרב דתעניו ובפרב דסנהדרין כי ר יוסי תקן תקנו וסתם סדר עולם הוא
ר יוסי ואעפי שמת בנו ר חלפתא נכנס לבית המדרש ודרש כל היום כלו
בציפורי וזה ר יוסי סתם הוא חבר החמשה שנזכרו סתם במשנה והוא היה
חי אחר שמת ר מאיר אבל קודם שמת ר יהודה נפטר ר יוסי כדאיתא בפרק
קמא דסוכה וזה כפי הנראה בתלמוד הוא ר יוסי בן חלפת והיה חסיד גדול
והלכה כמותו נגד חבריו משום דנמוקו עמו ול טעמו כדאית בפרק מי
שהוציאוהו בין במתניתין בין בברייתא הלכה כמותו וכן בגיטין בפרק התקב'
בסופו ' ובפרק כל כתבי שמימיו לא נסתכל במילה שלו ושלא ראו קורות
ביתו שפת חלוקו ודברים רבים שם ' והיו לו ה בנים חכמים גדולים וארזים
בישראל שבעל ושנה כדי שיהיו לו בנים לעסוק בתורה אבל במדר' אומרים
פרש' ויבם אותה בבר שהיו כלם מיבמו' ולא קיים בהם מצות עונה רק מצות
יבום ודרך כדין שלא יהנה כלל אלא מכל בעילה היה לו בן אחד ואלה

שמותם ר אלעזר בר יוסי שהלך לאלאסכדריא של מצרים כדאיתא בפרק
חלק וכן הלך לרומיעם ר שמעון וראה שם הציץ והפרוכת כדאיתא במעיל
בפרק קדשי מזבח וביומא ובפרק הרואה בתם שהורה ברומי והשני הוא
ר ישמעאל בר יוסי חבירו של ר אלעזר בר שמעון ושל רבינו הקדוש והיה
שמן ובעל בשר כמו חבירו ר אלעזר בר שמעון והג ר חלפתא בר יוסי כשם
אביו ור אבטולס בר יוסי ור מנחם בר יוסי והוא עצמו ורדימוס ונקרא כן
שהיה יפה מאד ופניו דומים לוורד וכן בסיפרא אמר ר ורדימוס בר רבי יוסי
ובפרק י ממסכת שמחות כי ר חלפתא בנו של ר יוסי מת בחיי אביו וקראר
יוסי עי תורגמן ביום ההוא ופרק ז דפאה כי בימי ר יוסי לא היו זתים בארץ
ישראל שאדריינוס החריב ארץ ישראל והזתים וזה ר יוסי היה מעבר עורות
שרוב החכמים היה להם אומנות בדי שלא יתהנו מאחרים בפרק במה טומנין
אמר ר ישמעאל בר יוסי אבא שלחא הוה ואמר להביא עורות לישב עליהם
ומה שנראה כי הוא ר יוסי בן חלפתא כששאל ר שמעון מר יוסי שיתן לו
בנו לחברתו ולשמשו לילך לרומי שלא רצה ר יוסי שילך עמו שאם יכעס על
דבר מה ר שמעון יענישהו והיה מפחד מאד עד שנדר לו שלא יענישהו
ואעפכ ענשו ונטה למות עד שנזכר ר שמעון מן הנדר והתפלל עליו ונרפא
כמו שמפרשי במעילה ואמר שם אמר ר יוסי בן חלפתא אבא וכן ובפרק
ואלו הנשרפים וכן במקומות רבות בתלמוד ובפרק מרובה אמר ר יוסי אבא
חלפתא אומר ופרשי שם אביו של ר יוסי הוא ר חלפתא וגם נקרא אבא
חלפתא בפרק ואלו נאמרין אבא חלפתא ור יוסי ור אלעזר בן מתיא וחנניה
בן חכינאי ואם בן ר שמעון בן חלפתא עסקן בדברים הוא אחיו של ר יוסי
ובספ כי היה אליהו עמו בכל יום עסר יוסי ושלא בא לו שלשה ימים
בעבור שקראו קפדן ל כעסן וכשבא אמר ר יוסי הא קפיד מר וכן בתחלת
ברכות המתין לו אליהו זל ר נתן הבבלי היה אב בד בישיבתו של רשבג
אביו של ר וכל מקום מחזיק התלמוד דבריו להלכה משום
דדינא הוא ונחית לעומקא דדינא ומזה תלמד לר יהושע בן חנניא ובחלק
חוה בהלכות יבום וחליצה בחלק ג כתב הרמה כי ר ור נתן הלכה כר נתן
ואעגכי הלכה כר מחבירו שאני ר נתן דרביה דר הוה ורביה דאבוה ואין
הלכה כתלמיד ועליונמצא בספרא דאדם קדמאה ר ור נתן סוף משנה
ונראה שגם אבותיו היו אבות בית דין שאמר לו רשבג כשנתפיים עמו על
הקנאה שאמרנו למעלה שקראו לר מאיר אחרים והוא לא נתפיים עמו ולר
נתן יש אומרים אמר ליה נהי דאהני לך קמרא דאבוך פירוש אבנט מזהב
ומרגליות לשוויי אב בית דין לשוויך נשיא מי מהני ומצאתי בערוך רב

נתן בבלאה היה אביו ראש גולה שבבבל ודיו ראשי גליות רגילין ללבוש
חגורות דאינון קמרי והיא רחבה יותר מאבנט מכסף וזהב לעמוד לפני מלכ'
פרס ועלה ר נתן לארץ ישראל והיה אב בית דין ואמר לו רשבג הלא די
לך זאת ובקשת לך להיות גם נשיא זה פירש רבי שר דא גאון זל : ובפרק יש
נוחלין אמר ר ר ילדות שהיה ליו והעזתי פני בנתן הבבלי ואמר ר לבנו אלו
רלר מאיר ור נתן בקשו לעקור כבוד אבותי וכו ואליהו זל מדבר עמו אל
אליהו לר נתן אכול שליש ושתה שליש וכו ". ועוד אומר בתלמוד ר נתן
בבלאה הוה קרי ביצית וסומכוס דארץ ישראל קרי דוגית ועשה ספרים
הרבה כמו משניות ואבות דר נתן והאריך בהם"

ר יוחנן הסנדלר בערוך שהיה עושה סנדלין תלמידו של ר עקיבא
חבר ר מאיר ור יהודה בחולין פרקא קמא וכן בפרק
הדכתובות ובפרק מי שכתו " ויש אומרים שהיה נוקב מרגליות וכמוהו בפל
מיתות בענין הנחש שמשגרו לדרום להביא סנדלרין פירוש מרגליות תרגום
ראמות וגביש סנדלרין וכו ולפירוש הראשון הריש לתפארת ובספרי שאל
ר אלעזר בן שמעון ור יוחנן הסנדלר את רבי שמעון ובאלה הדורות דיו
אחרים גרולים מאד ואני תמיה למה לא הביאן הרמבם כמו ר יוחנן בן נורי
בדורו של ר עקיבה אבל אני איני חושש ביון שכלם בעה אזכיר מי הם ובאי
זה זמן היו וכן ר יוסי הגלילי למה לא הביאו בדור ר עקיבה ור ישמעאל
ור אלעזר בן עזריה שהיה בדורם כמו שאזכיר והזכירו בחבורה השלישי עם
האחרונים" **ר יוסי הגלילי** רבו של ר יהודה כדאיתא בפרק
הלוקין ובפ החובל והוא מד זקנים שנכנסו
בשמת ר אליעזר הוא ור אלעזר בן עזריה ור טרפון ור עקיבא " וכן רבי
יהושע מבאן בפרק המגרש וכבר הוא ידוע חכמתו " ובנו ר אליעזר שעשה
לב מרות לתור כנגד לב נתיבות הבמה והארי ימים עד זמן ר מאיר שאמרה
לו ברוריה אשתו גלילי שוטה היה לך לקצר ולומר באי זה נלך ללוד ובפרק
כיצד מעבריזר חנינה בנו של ר יוסי הגלילי בבית דינו של רשבג אביו של ר
עם ר אליעזר אחיו בן ר יוסי הגלילי ועם ר ישמעאל בנו של ר יוחנן בן ברוקה
ובסוף מ"ק כשמתו בניו של ר ישמעאל נכנסו ד זקנים לנחמו ר טרפון ור
יוסי הגלילי ור אלעזר בן עזריה ור עקיבא " ור ישמעאל דרך כבוד קרא
לכלם רבותיו ובפרק אלו נערות כתב הראש זל ר יוסי הגלילי חבירו של
ר עקיבא ובסיפרי מגלה יותר חכמתו פרה ששתתה מי חטאת ביבנה התירו
את בשרה זה אמהדברים שהיה ר יוסי הגלילי רן לפני ר עקיבה וסילקו ר
עקיבה ואחב מצא לו תשובה אמר ליה אני לחזור אמר ליה לא לכל אדם

אלא לך שאתה יוסי הגלילי וכו אמר ר טרפון דאיתי את האיל מנגח ימד׳
וצפונה ותימנה ועשה כרצונו והגדיל זה ר עקיבא והנה צפיר העזים בא זה
ר יוסי הגלילי ועשה כרצונו והגדיל ולא היה מציל לאיל מידו וכו וכן כמו זה
המעשה סוף פרק אי זהו מקומן ובכל מקום ר טרפון זר יוסי הגלילי ור׳
עקיבה ובפרק ח דסוטה ר יוסי הגלילי אומר חוזר מעורכי המלחמה בין על
עבירות דאוריתא או דרבנן זר יוסי אומר על דאוריתא לבד וזה הבאתי
שלא תחשוב כי ר יוסי סתם הוא רבי יוסי הגלילי אלא ר יוסי בן הלפתא ור
טרפון רבו של ר יוסי הגלילי ואם איך ר יוסי הכהן תלמיד ריבז דן לפני ר
עקיבא ואם אינו אמת מה שאמר בעל דורות עולם וכן בתוספתא אמר ר
יוסי משום ר יוסי הגלילי **ר אליעזר** בנו של ר יוסי הגלילי כבר
חכמתו ידוע שאמרו עליו כל מקום שתמצא דבריו
באגדה עשה אזניך בארפכסת שהוא כלי עץ שפיר רחב למעלה וקצר
למטה ובו נותנין החטה על חריחים טולבא בלעז בפרק כסוי הדם ועשה
לב מדות לתורה והיה בימי רשבג אביו של רבי הוא ור חנינא אחיו ורבי
שמעון בן עזאי ובן זומא ור חוצפית התורגמן היה ראוי שיהיו בחבורה השנית
ולא בכאן כי אלו בזמן אלעזר בן חסמא והדומה אבל ביון שזכרם בכאן
אזכירם

ר שמעון בן עזאי כבר אמרנו בעבור שלא נסמכו
קראום בן עזאי ובן זומא
זה בן עזאי חשקה נפשו בתורה שהיה ארוס עם בת ר עקיבא
ולא נשאה כדאיתא בסוטה ובמדרש משלי פסוק ותקום
בעוד לילה ובשנכנס לפרדס מת נער ועליו נאמר יקר בעיני השם
המותה וכו׳ והיה תלמיד חבר לרבי עקיבה כדאיתא בפרק מי
שמת אמר רבי שמלאי בן עזאי תלמיד חבר לרבי עקיבא שאמר
לו שבאת והוא מהחמשה הדנים לפני חכמים שאמרנו
ובסוף פרק שני דבכורות אמר בן עזאי כל חכמי ישראל לפני בקליפת
השום חוץ מן הקרח הזה שהוא רבי עקיבה ובתחלת סיפרי אם
איני כמשיב על דבריו אלא כמוסיף על רבי עקיבא וכשמת שמעו
בן עזאי בטלו דשקרניז ואמר הבל לבן עזאי שלא שימש לרבי ישמעאל
ובכל דבר של חכמה מזכירו התלמוד אמר אביי אני כב
עזאי בשוקי בריה כי בן עזאי שוכן בטבריה ופרשי בפרק בכל מערבין
לא היה בימיו עוקר הרים כמוהו ובן בפרקא קמא דקידושין אמר אביי וכו׳

בן זומא הוא ר שמעון בן זומא כמו בן עזאי וזה גדול
מסנו וחולק עם ר יהושע והוא מארבע שנכנסו
לפרדס והציץ ונפגע ועליו נאמר דבש מצאת אכול דייך '' והיה דרשן
גדול בתורה שאמרו משמת בן זומא בטלו הדרשנין וראה אכלוסא שהם
ששים רבוא בהר הבית ואמר ברוך שברא כל אלה לשמשני '' אבל בבבל
קבלה מאבותיו שלא יהיה שם אכלוסא משראל כראיתא בפרק הרואה '
ר חוצפית ההורגמן לפני רבן גמליאל כשמינו לר אלעזר
בן עזריה והוא מעשרה הרוגי מלכות ויש ג
נוסחאות בסוף חולין דאלישע אחר ראה לשונו של רבי חוצפית מוטלת
באשפה ואמר פה שהפיק מרגליות ילחוך עפר ואז יצא למינות '' ויש
נוסחא שהיה לשונו של רבי יהודה נחתום וכולי ' ורבי חוצפית היה שקול
ביהונתן בן עוזיאל והיה שונה קע פנים בתורת כהנים והוא נזכר בסוף שביעי '
ובפירקא קמא דחגיגה שר חמשים אמר רבי אבהו אין מעמידין תורגמן על
הציבור פחות מחמשי ' שנה וכן ר יהודה הנחתום הוא בברייתא והוא מעשרה
הרוגי מלכות ' והתבורה הרביעית ר יהודה הנשיא
הענו כראיתא בסוף
דוריות ובסוף סוטה וירא חטא בנו של רבן שמעון בן גמליאל הענוותן הנזכר
בכל המשנה הלכה כרבן שמעון בן גמליאל במשנתינו חוץ מערב וציצין וראיי '
אחרונה אעפ'י שיש הלכות אחרות שהביאו המפרשים שאין הלכה כסותו ודי
למבין ' ובפסקי הראש פרק ואלו מגלחין שהלכה כרבי אפילו נגד רבן שמעון
בן גמליאל אביו ורבו כיון שהוא יחיד וזה רשב'ג בנו של רבן גמליאל דיבנה
בר פלוגתיה מרבי יהושע '' ור'ג בנו של רשב'ג הנהרג בחרבן הבית ולא
ראיתי מדבריו במשנה ויש אומרים שהוא הנזכר בפירקא קמא דאבות שמעון
בנו אומר וכן נראה כיון שהזכיר אחריו רשב'ג אומר וכולי ' והוא בנו של רבן
גמליאל הזקן בנו של שמעון בנו של הלל הזקן כראיתא בפירקא קמא
דשבת הלל ושמעון בנו וגמליאל ושמעון בנו נהגו נשיאותן בפני הבית ואם כן
רבי יהודה הנשיא שנקרא רבי בכל המשנה ונקרא רבי
רבה בפרק אלו טרפות וכן לפי דעתי נקרא ר יוחנן כן
בפרק עצמו ' והוא ז ' להלל מזרע המלוכה מצד אמו של הלל כשכתיה
בן אבישל אשת דוד המלך ' ובפרק במה בהמה אמר רב רבי דאתי מדוד
מוצא זכות לו ' ובפרק אלו קשרים ותותר ביסי רבי דאמר מר אדוריירית
דרבי עתיד משבור מלכא וכן בפרק השוכר הפועלים שבא מזרע דוד ' ובנו
רבן גמליאל ובן בנו יהודה נשיאה שהיה בזמן רבי אמי ורבי אסי ובנו של רבי

יהודה נשיאה ר הלל הנשיא שתקן העיבור לכל ישראל קודם שתתבטל
הסמיכה עד ימי ר המשיח והם עשרה דורות התחילו מהלל וסיימו בהלל
וכבר ידעת כי מזמן יצחק ואברהם אבינו ושם ועבר נתנבאו עליו ועל
אנטונינוס המלך מלך ימי הבירו של ר ואמרו שגירו בסתר ושלח המלך
דהבא פריבא בשקים וחטים למעלה בפיו ומת אנטונינוס קודם ר בראיתא
בריש עבודה זרה דאמר נתפרדה חבילה וכשראה הרעה אורך הגלות והשבת
מצויה אמר עת לעשות לה אעפי שהפרו תורתך לפי שדברי שבעל פה אינ
אותה רשאי לכותבן שנאמר כי על פי הדברים וכתב המשנה ולא פנה כפי
כבודו ועשרו לתענוגי העולם כמו שאמר ראה נתתי אפי באצבע קטנה וכו
והוא נקרא **רבינו הקדוש** כפי התלמוד על שלא שלח ידו מאבנטו
ולמטה כדאיתא בפרק כל בהבי אעפי שהיה נשוי בהוס
בפרק כל היד ואיך איפשר זה פירש בעל הערוך בערך אבה משם רבינו
האיי שהיה ידו מלובשת בטלית עבדה ושלא בשעת קינוח כי אז בצרור
יקנח' או נקרא קדוש כפי הירושלמי שהיה בעת לידתו שבד על ברית
מילה וקדשו אביו לשמים במילה וכן נראה כי כן אמרו יום שמתר עקיבא
נולד ר וזרח השמש ובא השמש ובירושלמי דסנהדרין שלא הביט בטיתו
כל ימיו ובספר לבנת הספיר ובזוהר שנקרא קדוש שקדשו אביו במילה בשעת
השמר כמו שאמרתי ואליהו שכיח במתיבתיה בפרק השוכר וחבירו הידה
ר אלעזר בר שמעון ואחר שמת רצה לקחת אשת ר אלעזר ולארצה הבולי
בפרק השוכר ובפרק הנזקין וכן בפרק אחר דיני ממונות מיפות משה ועד
רלא עמדה תורה וגדולה בסקום אחד רל בארץ ישראל אשר היה שם כי
בבבל היה ראש גולה בעניין ליתן רשות לדיינים גדול ממנו שראש גולה שבט
והוא מחוקק ורשי פישאין גדול בישראל גדול בתורה ובעושר כמוהו ויג שנים
היה ביסורין וכן חלה מעיניו ורופא שלו היה שמואל וחכמים וקדושים אין
חקר לספרם היו עמו דלא נמצא כמוהו שהרביץ תורה בישראל ובפרקא
קמא דבתרא כי ר פתח אוצרותיו בשני בצורת לתת לבעלי תורה ונדחק
יונתן בן עמרם תלמידו ואמר פרנסני בכלב ואמר ר אוי שנתתי פת לעם הארץ
ואמר ר ישמעאל בר יוסי בי היה יונתן בן עמרם שלא רצה ליהנות ואז אמר
שיכנסו הכל וכמו שאמרנו כי הוא ז להלל כן הוא בי דורות לתנאים בב
צורים שמעון הצדיק אנטיגנוס יוסי בן יועזר יהושע בן פרחיה שמעון בן
שטח שמעיה הלל הריז דורות שבעון בנו רבן גמליאל הזקן רבן שמעון בן
גמליאל רבן גמליאל ורבן שמעון בן גמליאל עם ר ומצד אחר הרי עד הלל
ז וריבו חור אליעזר ט ור עקיבה י ור שמעון ור מאיר יאור יב הדי דואו

לר"ל הז וכן הוא ברור יב לתנאים ממספר הכבבים ודמזלות והימים
והחדשים ובפרק בני העיר כי שאל ר' לר' יהושע בן קרחה במה הארכת ימים
ואמר ליה קצתי בחיי אמר ר' תורה היא וללמוד אני צריך ובשעת פטירתו
אמר ליה ר' ברכני אמר ליה יהי רצון שתגיע לחצי ימי אמר ליה ולכלהו לא
אמר ליה והבאים אחריך בהמות ירעו ר"ל בתמיה כיתחיה שנים רבות כמוני
איסתי יהיה גדולת בניך ותתעכב נשיאותם ובנר ד' כלל ב' חלק ב' פ"ג
שפעמים הצדיקים זוכים לשני עולמות כפי מעלתן כמו אברהם יצחק
ויעקב ומשה ואהרן ומרים ודוד שלא שלט רמה אפילו בגופן בחייהם ולאחר
פטירתן ואעפי שאמרו בפרק המקין מימות משה ועד ר' לא מצינו תורת
וגדולה במקום אחד ועל זה רמזו לא כל אדם זוכה לשתי שלחנות ר"ל שהם
מעטים כמו שאמר ר' שמעון ראיתי בני עליה והנם מעטים כלומר הזוכים
בב' העולמות לפי שזה הפך זה ע"כ ובירושלמי בפרק משילין כביצה שזכה
רבי לתורה על שראה ר' מאיר בהלויה דר' שמעון ברבי שהיו מטפחין
אחורי יריהון בשבתא עבר ר' מאיר ושמע לקלהון אמר רבותי הותרה שבת
שמע ר' קליה אמר מי הוא שבא לדדותינו בתוך ביתנו שמע ר' מאיר קליה
דר' ועדקנפקו אבתריה פריאפרח רוחא פקוליה מעל קדליה דר' מאי אודיק
מן כותא וחמא קדליה דר' מאיר מאחריו זה קשה לי כי ר' מאיר שמת קודם
ר' יוסי ור' יהודה ואחר שמת עדין היה ר' יהודה ראש ישיבה המדברים
בשנכנס סומכוס ויהיה ר' מאיר חי בחופת ר' שמעון ברבי ועוד בירושלמי ה'
שמעון בר' הוה אכיל בשוק חזייה ר' מאיר אמר ליה אין שבח לתלמיד חכם
לעשות כן ושמעתי אומרים כי מלאך היה ברמותו של ר' מאיר אבל בתלמוד
שלנו בפרקא קמא דעירובין אמר ר' האי דמחודנא מחבריא דחזינא לרב
מאיר מאחריו ורשי פירש שהיה יושב בישיבה אחריו ואלו חויתיה מקמיה
מחדרנא שפי דכתיב והיו עיניך רואות את מוריך ובפרקא קמא דסנהדרין
על שנתן רשות לרבה בר חנה לדון ולהתיר בכורות וכן לרב זולת שלא נתן
לו רשות להתיר בכורות אומפני חריפותו אומפני כבוד רבה בר חנה ואומר
בגמרא דסנהדרין אי גמירי למה להו למשקל רשותא משום מעשה שהיה
דתניא פעמא הלך ר' למקומא וטעו במה שדרש להם תלמידא שהם אמרו
מי בצעים אינו מכשיר ולא אמר כי אם מי ביצים וכתבו התוספות היאך טעו
שהשבו מי ביצים כמו גומא כלא בצה תאנא באותה שעה גזרו תלמיד אל
יורה אלא אב נטל רשות מרבו ואעפי שאמרנו למעלה כי היו שני בצורה
בימי ר' אבל ביג שנים שהיה ביסורין לא הוצרך העולם למטר והיה יוצא
לחות המים בארץ כי עקרי צנון מליא גומא בירא דמיא ובייסורי דר' אלעזר

בר שמעון לא שכיב אינש בלא זימניה והיו מאהבה ושל ר' מעשה והיה
נותן קולות בשנכנס לבית הכסא ועבר קליה לקול הפרדות עד דשמעי
ליה נחותי דימא ולר מתהלו בת בבית שערים ואעפ לא נמנע לדרוש כל
היום ר חנינא אזל גבי יהודה נשיאה נפק בחלוק דכתנא אמר ליה חזור
ולבוש חלוקך דעמרא משום מלך ביופיו תחזינה עיניך בירושלמי

ועתה אאריך מעט מי היו לבותיו של ר חוץ מרבן שמעון
בן גמליאל אביו ור יעקב בן קורשאי והם ה
תלמידי ר עקיבא האמורי למעלה שסמכם ר יהודה בן בבא כאמור למעלה
ואולי מפני שדרם רבותיו סתם שמתם דרך בכור לל יחס אביהם שלא
לקרות לרבו בשמו כי אם עד נעלם ואולי ר יעקב סתם במשנה הוא רבו
ולא ר יעקב אביו של רבי אליעזר אור יעקב בר ברתיה דאלישע אור יעקב
חטיא האמור בתחלת תגיגה ' והה הם ר יעקב סתם בשבת נכן בערובין אר
בשהלכתי ללמוד אצל ר שמעון בתקוע זה בפרק כל גגות וכן נראה
כי ר אלעזר בר שמעון חבירו והשני ר' אלעזר סתם הוא ר אלעזר
בן שמוע הכהן פרק יום הכפורים אמר ר בשעלינו ללמוד
תורה אצל ר אלעזר בן שמוע וכן בסוף פרק הערל ביבמות כמו שאמרתי
למעלה בר אלעזר ואעפי שתמצא סתם ר אלעזר בפרק ב דאבות הוא רבי
אלעזר בן ערך וזה דבר הלמד מעניינו ובזבחים אמר ר בשהיינו יושבים לפני
ר אלעזר בן שמוע היה איסי הבבלי לפניו והיה חביב לו עד לאחת פירוש
כנפשו שנקראת יחידה ' ובפרק הקומץ אמר ר בשהרצתי מדותי לפני רבי
אלעזר בן שמוע היה יוסף הבבלי יושב לפניו והיה חביב לו עד לחד רוצה
לומר תרגום מאר לחדה רל עד לכאר ובגיטין איסי בן יהודה חכם ור מאיר
חכם נסופר ובערוך ערך חב פיר ער לאחת כל מה שהשיב חביב לו חוץ מא
צהבו פניו של יוסף הבבלי מרוב שסחה דנראה לומה שפיר' ובסי מיגאנצא
בתוב עד אחת בלא למד ובגמרא זלגו עיניו דמעות לר אלעזר בן שמוע אמר
אשריכם תלמידי חכמים שורת חביבין עליכם ביותר קרא עליומה אהבתי
הורתך הג הוא ר יהודה סתם הוא ר יהודה בר אלעאי הוא קרא עמו
בקטנותו אמר ר בשהייתי קטן קריתי לפני ר יהודה בסגלה וזה באושא ובן
בסוף פרקא קמא דשבועות ר תלמידיה דר יהודה ובפרק המנחות ר יהודה
מוריינא דבי ר הוה פרשי מורה לבית ר הוראות ועל פיו עושים ועוד ביון
שר יהודה ראש המדברים בכל מקום גם ר ילמד ממנו ובתלמוד שאלות
רבות שהיה שואלמכנו וכן בדרכים וכן לפעמים ר יהודה סתם הוא בן
בתירה ומיד נראה שם דבר הלמד מעניינו והד ר מאיר סתם בן השר הגדול

מהקיסר שנתנייר בזמן אספסיינוס כבר פירשתי אותו למעלה וכשהיה
לומר ממנו לא היה יכול לראות פניו כמו שנראה בעירובין ורשי פירש שם
בפרקא קמא כשלמדתי לפניו ישבתי בשורה של אחריו וכו וכל המשנה קבל
ממנו׳ והה׳ הוא ר יוסי סתם הוא ר יוסי בן חלפתא ובפרק תינוקת שאל ר
לר יוסי ולר שמעון וכן אמ׳ בעל דורות עולם שהוא רבו של רבי׳ והתוספות
פירש רבי שמואל שזה מחמת נשיאותו דהא ר יוסי גדול מר כדמוכח בפרק
שני דנדה דאמר ליה ר ישמעאל בר׳ יוסי לר חמא בר ביסנא אביו של רבי
אושעיא רבה שהיה בזמן רבי ועשה ברייתות מניח דברי הרב שהוא רבי
יוסי ושומע דברי התלמיד שהוא רבי ורת׳ מפרש דוראי מתחלה היה רבי
תלמידו של ר יוסי אבל אחר נתחכם ר׳ ור חמא סבר רישמתיבתא שהוא
ר שביתי רבנן גביה ומחדדן שמעתתיה מכל זה נראה אפי לרת׳ ר יוסי היה
רבו של רבי וכן קרוב לאלה הדברים כתבו התוספות בפרק כל היד בנדה
דמשמע שם שר יוסי הבו שלר׳ ורשי פירש שאם היה ר יוסי חי יהיה כפוף
לפני רבי מחמת הנשיאו׳ שהיה האוי זה כמו למלך וכן נראה בפג דסנהדרין
וכן בפרק ראשית הגז אמר ר על ר יוסי אלמלא היו דברי ברבי ר׳ל דברי ר
יוסי קבלה ואתרי דברי תורה הייתי לוקח דברי ברבי כש כי הוא דת׳ שאמר
וארבע צאן שנקרא צאן ואחרים דברי קבלה ר׳ל דברי נביאים וברבי כבר
ידעת כי זה השם נקרא על גדול שבדור כמו שפרשי בהרבה מקומות וכן
רג זקנו של רבי נקרא ברבי וזה כתבתי לאפוקי מבעל דורות עולם שאמר
כי בני רבי הם ראושעיא ור שמעון ורבן גמליאל ור חייא ברבי ורבי אלעזר
הקפר ברבי וזה טעות גדולה כי בין באלה ובאחרים רבים שנזכרו בתלמוד
כמו שפרשי ר׳ל אדם גדול בדורו כי ראושעיא הוא בנו של ר חמא בר ביסנא
ובירושלמי מה שאומר בתלמוד בבלי ברבי קוראר רבה וכן אמרו ר אושעיא
רבה וכן ר חייא רבה והוא חבירו של ר דורו של רב ור חייא שם אביו אבא
בר אחא׳ וכן מצינו בתלמוד ר חייא אחר תלמיד ר יוחנן שהיה שם אביו
אבא׳ וכן ר אלעזר הקפר ברבי בפרק השוחט פרשי גדול בדורו והוא הנזכר
בפרקי אבות ובפרקי ר אליעזר הוא הנא גדול בדורו׳ אבל רבן גמליאל
זה מפורש באבות שהוא בנו של יהודה הנשיא וכן בכתובות בפרק הנושא
רבן גמליאל ור שמעון בניו ואליהו בשיח במתיבתיה כאשר אמרנו דאיחר
לבא ביום ר׳ח כדאיתא בפרק השוכר הפועלים ושבעה עשר שנים חיד
בצפורי כמו יעקב במצרים כדאיתא בבר ויג שנים חש בשינים ולעולם היה
דואג ועצב על גלות ישראל ובעבור זה בדי לשמחו אחוי לוי ור חייא קידר
לפניו וכיוצא בזה באשר כתב רשי בסוף סוכה׳ וביומא דאחיך רבי אתי

פורענותא לעלמא שהיה קדוש כדאיתא בפרק הנודר וכן בר קפרא היה
משמחו דהוה בריח בלשונו וכבר ידוע כל המעשה הארוך שמביא בכתובות
בפרק הנשא על ענין פטירתו ושיוסף חפני ושמעון אפרתי שימשוהו בחייו
ומתו קודם לו כדי שישמשוהו בעולם הבא וצוה שיהיה רבן גמליאל נשיא
אעפי ששמעון חכם יותר והוא הקטן אבל בענוה ממלא היה רבן גמליאל
מקום אבותיו והיה אז שם לוי׳ וכן אמרו שר חנינא בר חמא דלית בר אינש
ישב בראש אעפי שלא רצה ר חנינה עד שיטות ר אפס שהיה זקן מסנו
וכן היה שר חנינא היה אחב ראש ישיבה אעפי שהיה נשיא בזמנם וכן ר
יוחנן ראש ישיבה ונקרא מלך והיו בזמנו הנשיאים רבן גמליאל ור יהודה
נשיאה וכל מי שהיו בקבורתו זכו לחיי העולם הבא **וראני**
להביא בכאן כפי זמננו שראינו צדיקים שהרגו עצמם
ובניהם כדי שלא יוציאום על כרחם מתורת יי שזה היה מותר ודבר קדוש
כי בתלמוד כשבאו ספינות מילדים וילדות שנשבו לקלן לרומי אמרו לא
דיינו מה שהכעסנו בארץ אלא שגם בחוצה לארץ ואמרו אם נשליך עצמנו
לים אנו הולכים לעה ודרש להם זקן אחד אמר יי מבשן אשיב וכו והשליכו
עצמם הילדות ונשאו קו הזכרים וכו והשליכו עצמם לים ובפרק הנזקין
תוספות ובפסקי בשעת גזרות מותר להרוג עצמו כשדואגמן היסורין והראיה
קפצו כלם ונפלו וכו והא דאסרינן בעבודה זרה בר חנינה בן תרדיון דאסר
מוטב שיטלנה מי שנתנה ואל יחבול בעצמו שיפתה פיו לאש הכא יראים היו
מיסורי כדאסרי אלמלא נגדו לחנניה וחבריו וכו ועוד על כרחם של תינוקות
היו מענין אותם ולא היו הורגין אותם ; והמרדכי כתב בסוף דעז על ענין
חנינ בן תרדיון כתב רבי יוסף מיהו היב שמיסרין אותו ויראה שלא יוכל לעמוד
בנסיון סותר ראבל אני הכותב יש לי יותר ראיה מזה המעשה של פטירת רבי
בהרבובס שלא נזדמן ביום ההו להיות בקבורתו של רבי ושמעבי מי שהיה
שם בקבורתו זוכה לחיי העה שעלה לגגו הפיל עצמו ומת שהרג עצמו בעבור
שלא נזדמן להיות שם לקיים המצוה ויצאת בת קול שהו מזומן לחיי העה בלי
שום דין ועונש כמו שפירשו בזה וכן יוקים איש צרורות בן אחותו של יוסי בן
יועזר שהרג עצמו וכש בזמן השמדות שלא לחלל השם ולהיות מקדש השם
כמו ר יהודה בן השר אשר הקדוש בטוליטולא שנת קנא שהרגו עצמם הוא
ואשתו וחמותו אשת רבינו יעקב בעל הטורי׳ וכן בפורטוגאל החכם ר יצחק
בן צחין בן החכם ראברהם בן צחין מבונילייא דילא שיירא ובניו בשנת נרוכן
אמרו בסנהדרי׳ ואך את דמכם וכו׳ יכול כשאול שלא יתעללו בו הערלי׳ תל
אך מיעט וכן שמשון בן מנוח שידענו שזכה לחיי הה בזכות עין א כמו שאזל

ונהזור לעניין שקרא לרבן גמליאל ומסר לו סדרי נשיאות
ולשמעון בנו מסר סדרי חכמה ואולי הוא זה ככו
לרבן שמעון בן גמליאל אביו שיהיה רבן גמליאל נשיא ורבי חנינא אב בית
דין ורבי שמעון חכם אעפ׳ שהוא גדול משניהם בחכמה ואעפ׳ ששכונתו היתה
בבית שערים ובטברייה כראיתא בפ׳ קמא דמגילה ובן בכאן ביון שחלה
הוליבוהו לציפורי בסים אוירא שהיה בהר ובו ביום גזרו תענית והתפללו
והיה הולה מחולי מעים בשלשול מפני שדעתם עמהם עד המות ורשי פירש
בפרק כל כתבי שמתיסרין ביסורין ומהמרקין עונתם׳׳ וכן ראיתי בירושלמי
רבי אומר חכירים הראשונים היו מתיסרין לפני מיתתן בחולי מעים בעשרה
או עשרים יום בשביל למרק את הכל בדי שיבואו זכאין לעתיד לבא׳׳ וכן
בסוף פרק ג׳ במסכת שמחות ונאמר מצרף לכסף ובור לזהב׳ והתוספות בפרק
כל כתבי כי יש בסרש למרק אבילה מן המעים להיות נקיים וטהורי׳ במלאכי
השרת׳ ובתחלת פרק מי שהוציאוהו בעירובין ג׳ אין רואין פני גיהנם רקוקי
עניות וחולי מעים והרשות פירש רשי שיש עליו חובות תרגום נושא רשיא
ויש אומרים לשון ממשלה ועוד שם ג׳ מתים בשהן מספרים חולי מעים וחיה
והדרוקן נפקא מינה לכשכושי בהו זודתא פירוש הבריבין׳ וכיון שהיה רבי
מצטער בעמין התפילין ואעג׳ שחולי מעים פטורין מן התפילין לפי שאין יכולין
להזהר הטיב אבל רבי היה מנהיג עצמו בקדושה יותר מראי והיה יודע היטב
ליהר׳ ואז התפללה שפחתו שימות אדוניה מכאן בשהחולה הוא בצער גוסס
שטוב להתפלל שיצא מהצער ולא חיישינן לחיי שעה ככו שאמרו זל׳ מ
מהמצורעים וכולי׳ וכתב רבינו נסים בפרק אין בין המורה והיום ההוא בטלה
קדוש׳ רל בהונה כי לנשיא כיון שכל העולם חייבין בכבודו עשאוהו לגבי כהונה
כמת מצוה וכן כתב הרמבם זל׳ ורבינו יעקב ואני תמיה אם כן מה חידוש קמל
ברבי יותר מכל הנשיאים בשלמא לגבי רבי חייא חידושא קמל׳ והתוספות
כתבו במסכת ברכות ירושלמי בפרק מי שמתו דזה הו׳ ברשל רבי הוא בבית
הפרס דרבנן עכ׳ושם גורס בשמת רבי אבדו אין כהונה׳ גם זה לא ניחא לי כי
אפילו בכל אדם אבל העובר דרך שם יכול הכהן לילך אדריו לגדמו׳ ובעבור
זה נראה כי זה בעבור קדושתו והכמתו אפילו בראוריתא׳ והר׳ חיים כהן היה
אומר אלמלא הייתי כשנפטר רת׳ רבי הייתי מטמא לו׳ ויש אומרים דבטלה
קדושה רוצה לומר ענוה ויראת הטא כראיתא בסוף סוטה׳ ופירוש אחר בט׳
קדושה שהיו קורין אותו רבינו הקדוש שכל זה בכלל קדושה׳ וכד נח נפשיה
שיחו לבר קפרא וכולי׳ ואסר שנצחו אראלים למצוקים ונשבה ארון קדש
׳ ובשעת פטירתו זקף עשרה אצבעותיו כלפי מעלה ואמר רבונו של עולם

גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי ולא נחנתי אפילו באצבע קטנה שלי
ופרשי ולא נהנתי אפילו לפי שרח שיגעתי באצבע קטנה שלי ולא נתכוונתי
להנאתי במעשים שעשיתי אלא כלם היו לשם שמים יהי רצון מלפניך
שיהא שלום במנוחתי יצתה בת קול ואמרה יבא שלום ינוחו על משכבותם
על שאר הצדיקים היוצאים לקראתו ואומרים יבא שלום ובירושלמי בנזיר
פרק כהן גדול מהו שיטמא כהן לכבוד נשיא כד דמך ר יודן אבריה ר ינאי אין
כהונה היום כד דמך ר יודן נשיא דתף ר חייא רבה לר זעירא ריש כנישתא
דצפורי וסאביה ומסוגית זאת ההלכה נראה דאפי בדאוריתא והארכנו כל
זה בזה הקדוש ושלם בכל אף עלפי שלא אמרנו אלא קצת משבחיו בעבור
שלמרנו הלכות וקדושות מכל זה והוא סוף התנאים וכתב רח אין שם נשאת
מסונל על בית דוד שהרי יוסי בן יועזר נשיא והיה כהן כאשר אמרנו ומת
ר בצפורי ונקבר בבית שערים כאשר מפורש בפרק הנושא את האשה
בכתובות מקום קבורתו מוכן בבית שערים וכן פרשי בפרק נגמר דדין
שהוליכוהו מצפורי לבית שערים דרך כרכים לכבדו וביום שמת ר גולר
ר יהודה בבבל וזרח השמש ובא השמש **רבן גמליאל** בנו של
ר יהודה הנשיא האמור כבר פירשנו אותו
ואמרנו כי מפני שהיה רצון אביו שיהיה נשיא אחריו קבעו במשנה בשם רבן
ותראה שזהו כן כי הזקנים אינם קורין לנערים ובחורים מהם בשנים לא ר
ולא רבן כדאמרינן בפרק הוציאו לו ביומא על ענין ר חנניה וריבל שדהם
הזקנים קורים לבחורים ממנו ר כי הוא גדולה עליו וכבר ביארנו כי הידה
ממלא מקום אבותיו בענוה וראיתי שאומר בתוספתא כי כל שיש לו
תלמידים קורין לו ר נשתכחו תלמידיו ותלמידי תלמידיו וכו קורין לו רבן
אבל כבר אמרנו שאין זה אלא לנשיאים כאשר פירש הערוך ובפרק כל
הבשר שהיה אוכל טהרות ובפרק שואל תניא רבן גמליאל בר אומר
ונתן לך רחמים ורחמך כל הסרחם על הבריות מרחמים עליו וזה כמו
שאמרנו ממלא מקום אבותיו בענוה **רבי שמעון** בר כבר
אמרנו למעלה שהיה חכם גדול ושרבינו הקדוש
כסר לו סדרי חכמה וגם כי בחופתו היה ר מאיר ובפרק הנודר מן המבושל
ביר כתב לו בחופתו כר אלף רבוון דינרין נפקן על בית החופה הזאת ולא
אזמניה לבר קפרא אמר אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה
וכמה אזמניה אמר לעושי רצונו בעולם הזה כך לעולם הבא עאכו והוא
נזכר בסוף מכות בדרשת פסוק ולא הביאו עם הלז חכמים שכפר שני והביאו
בבאן והתוספות בסוף גיטין כי היה רבו שלר חייא וגדול ממנו בראיתא בברק

דקידושין ורבי שמעון בר׳ היה קולו עב שכן אמר לו ר׳ חייא בפרק הקורא את
הגלה עוכד ועוד באפוראים נדבר בו׳ ורבי שמעון בן יוחאי
שו׳ זכיר בבאן הרב בבר בחבנו אותו למעלה

רבי אלעזר בר׳ שמעון בן יוחאי היה חבירו של רבי לפני רבן
שמעון בן גמליאל אביו של רבי ולפני ר׳ יהושע בן
קרחה וכבר ידעת כי היה הוא עם אביו יג׳ שנים בצער מערה ושהוא שקול כמו
אביו ומלומד בנסים שלא שמענו כמוהו שהיה עשרי׳ שנה אחר שסתרן בביתו
והיה חבירו של רבי ישמעאל בר׳ יוסי ושמן כמוהו ושהיה שנים הרבה ביסורין
על סעק שהיה בידו כשהיה שוטר המלך אם הרג איש על לא עון אעפי׳ שיות׳
ורצי היה שלא עשה דבר שלא כדין וכן כשנתנו לו בעלי הספינות מסון רב
שבזכותו הצילם והוא ארי בן ארי ונשאר לו בן שהורהו ר׳ שמעון בן איסי בן
לקוני שלקחו רבי והיה חכם כאבותיו ושוה להם אלא שלא נקבר עמהם
בפני שלא היה בצער מערה ונקברוהו לרבי אלעזר בערב יום הכפורים
ואחב שאל רבי לאשתו שתנשא לו ולא רצתה שהיתה כלי של קדושה גדולה
כמנו ודבריו רבו מלספר בתלכוד ובזוהר אשריו ורוב דבריו בפרק במה
מדליקין ובפרק השוכר הפועלים׳ ובסוף פרק אין עומדין כתב הראש זל׳ כי
הוא ר׳ אלעזר הקליר בדאיתא בפסיקתא כד דמך ר׳ אלעזר בר׳ שמעון קרא
עליו דודו מכל אבקת רוכל דהוא תנא קרובן ודרשן ופייטן והוא תקן קרובות
וכן בתוס׳ בפ׳ כל הבשר כתב רבינו תם כי הוא ר׳ אלעזר הקליר בתוספו׳ התוך
הגחה אמר שמואל בבר כתבתי למעלה כי מצאתי בקרובה אחד של יום ז
של פסח ראשי תיבות׳ה אני אלעזר ברבי יעקב הקליר מקרית ספר והבן

רבי שמעון בן אלעזר חבר רבי ותלמיד ר׳ מאיר בפרק ארוס׳
בסוטה ובפרקי אליעזר דשבת ובפירקא קמא
דקידושין ובפירקא קמא דחולין שדריה ר׳ מאיר לאתויי חמרא מבי בותאי וכו׳
והלך ושבא וסיפר לרבי מאיר וכן היה רבו ר׳ יהודה ואומר משמו׳ ובפרק
ג דתעניות בשבא ממגדל עדר מביה רבו היה בשבחה גדולה שלמד תורה ש
הרבה ובדרך פגע עם איש מבוער ביוחר׳ ורשי פירש שזה היה אליהו זכרו
לטוב ונתכוון אליהו להוכיחו שלא ירגיל בדבר זה ואמר לו ריקה אם כל בני
בריגרו כן ואמר לו שילך לאומן שעשאו ואמר לו למה עשאו כן עד שיצאו
כל אנשי הבדינה לקראת רשבא וזה האיש לא רצה למחול עד שפייסוהו
הרבה ואמר מדול לו על בגת שלא יהיה רגיל בכך ויצא ודרש לעולם ידאדך
בקנה לפ׳כך זכה קנה לישול כמנו קולמוס לספר תורה והוא חולק עם ר׳ יוסי
בן המשולם בגולגלת שנקבה ונראה כי הוא בן ר׳ אלעזר בן פרטא

 ברבי יוסי בן חלפתא וטעה בעל הליכות עולם
שאמר כי כן הוא בן רבי יוסי הגלילי ואינו כן
בדאיתא בפרק כל כתבי ובהרבה מקומות׳ וכבר אמרנו שזה הבן הרשום
לחמשה אחיו במצעא בפרק השוכר הפועלים והיה שוטר המלך ואמר לו
אליהו זכרו לברכה שיעזוב זה האומנות ואמר ליה עוד עד מתי אתה מוסר
עמו להריגה ואמר ליה מה יעשה ואמר שיברח ללודקיא בכו שברח אביו
לאסיא ובן אמרו בשבת במעשה דרבי שמעון שגזר המלך על ר יוסי שיגלה
לצפורי על ששתק זה חברו של רבי אוחבו מאד ומסלא מקום אבותיו ובן
היה חבירו של ר אלעזר ברבי שמעון שסן וכבר יותר מרבי אלעזר עד שאמרו
כי היה איבריה בחמת בת ט קכין׳ והתוספות אמרו אלו הדברים נכתבו ש
שלא להוציא לעז על בני אדם שהם כך׳ והמשומרים כתבו זה לנוצרים
להלעיג עלינו ולבן טוב לידע הטעם׳ ורבינו ברוך פירש איבריה שיעור זרועו
בדאמרינן בריש ברכות גלי איבריה ונפל נהורא דרבי יוחנן ולא גרים דרעיה׳
ובעבור שהיה בבר היה לפעמים מתאחר ונכנס בבית המדרש ואתר שנכנס
רבי הוה הוא קא מפסע ואזיל אמר ליה אבדן מי הוא זה שמפסיע על ראשי
עם קדש אמר ליה אני ישמעאל ברבי יוסי שבאתי ללמוד תורה מרבי אמר
ליה וכי משה הגון היה שלמד תורה מפי הגבורה אמר ליה וכי משה אתה אמר
ליה וכי רבך אלהים׳ אמר רב יוסף שקליה רבי למטרפסיה בהאי עלמא
דקאמר ליה רבך ולא רבי פירוש שקל רבי גמולו על ששטע ולא מיחה׳
ובעל הערוך פירש גבה דינו הימנו ויש אומרים שנטל חלקו וגורלו מן העונש
בגד חובתו ארהבי אתא ההיא יבמה למיחלץ אמר ליה רבי לאבדן זיל ברקה
אזל למברקה כד נפק אמר ליה ר ישמעאל ברבי יוסי כך אמר אבא איש כתו׳
בפרשה אבל אשה בין קטנה בין גדולה לא אמר ליה רבי לאבדן תוב כבר
הורה זקן הוה קא מפסע אבדן ואתי אמר ליה רישמעאל ברבי יוסי מי שריך
לו עם קדש יפסיע על ראשי עם קדש מי שאין עריך לו עם קדש היאך יפסיע
על ראשי עם קדש׳ אמר ליה רבי לאבדן תיב א אתיך׳ תאנא באותה שעה
נצטרע אבדן וטבעו שני בניו ומיאנו שתי כלותיו׳ אמר רב נחמן בר יצחק
בריך רחמנא דכספיה לאבדן בהאי עלמא׳ כל זה בפרק מצות חליצה ונראה לי
שאין הלכה בזה ברבי ישמעאל כדאיתא במשנת פרק בא סימן בנדה׳׳

 בן יוסף בזה נסתפקתי אם הוא כהן וכיון שהוא
תנא הוא חבירו של ר יאשיה בברייתא ורבו של
רבי שמואל בר נחמני וכן הוא בפרק השואל ואומר רש׳ על ענין אמר ליה רבי

אלעזר בן פרת לרבי יאשיה דדריה שהיה בדורו אמורא כמוהו ויש להבין
מכאן כי ר יאשיה בר פלוגתיה דרבי יונתן עדין היה קיים בימי ר אלעזר ולהכי
איצטריך למיתני לר יאשיה דדריה לאפוקי ר יאשיה קשישא ובעבור זה מנאו
דרמבם בסוף התנאים' ומה שאמרתי שנסתפק ליאם הוא כהן כי בפרק
השוכר הפועלים בעא ר יונתן מרבי סימאי חסמה הפרה סבחוץ מאי אמר ליה
מבית אביך אתה למד יין ושכר אל תשת בבאכם הוא ראסיר בתמיה הא מ
מישתא ומיעל שרי' ורשי פירש מבית אביך כהן היה אבל בברכות בפרק מי
שסחור ר חייא ור יונתן הוו אזלי בבי קברי והוה שרי תכלתיה וכו' ואמר לו דלייה
וכולי' שנראה שלא היה כהן וזה נראה שהוא זה רבי יונתן כיון שהוא סוף
התנאין ורבי חייא בזמנו כי שניהם בימי רבי והוא בר פלוגתיה דרבי יאשיה ור
יונתן האחר הוא כהן' ובפרק כהמה המקשה ר יונתן אמר לבן עזאי והוא
בדורו של ר עקיבא ואולי הוא זה המוזכר בפירקי אבות ויש נוסחא רבי חייא
ור נתן הוו אזלי וכולי בברכות ולא ר יונתן וכן היה בזמן הרמבם ז"ל בלונדל
ר יהונתן הכהן שפירש הלכות רב אלפס' עוד תרע שהיה גם כן בדורו של רבי
הלמידו יונתן בן עמרם שאמרנו למעלה שלא היה רוצה ליהנות מכבוד ה
הורה" וכן בדורו של ר היה ר פרת אביו של רבי אליעזר ובפרק בני העיר
שהאריך ימים על שלא קדמו אדם לבית הכדרש ולא אכל מבהמ' שלא הורמו
מהנותיה ולא ברך לפני כהן ומקשי בגמרא למימרא דמעליותא הוא והאמר
רבה בר בר חנה אמר ר יוחנן כל תלמיד חכם שמברך לפניו כהן עם הארץ
אוחו תלמיד חכם חייב מיתה' שנאמר כל משנאי אהבו מות אל תקרי משנאי
אלא משניאי כי קאמר הוא בשוק' אבל הנוסחא האמתית שלקחו המחברי'
שזה היה ר פרידה" **אמר הרב** בפרק חמשי כל מקום
שתמצא ר פלוני בשם ר פלוני רע שהוא תלמידו
וכבר אמרנו למעלה בענין ר יהושע בן חנניה שזה לפעמים לא יהיה תלמידו
ושרי גברא ביניהו שתריר אמר ר אמר בשם ר יהושע בן חנניה והוא לא גמר
אלא מרבי יהושע בר מ[illegible] מר יהושע בן חנניה זה נרא' לי הפך בתלמוד
באמוראים על הרוב שא[illegible] אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי לא
היה תלמידו ולא שמעה מ[illegible] לא שמעה ממי שקבל ממנו אבל במשנה רבי
יהודה אומר משום רבי אלע[illegible] בן עזריה הוא רבו' ובתלמוד אמר רב יהודה
אמר שמואל הוא רבו וזה על הרוב וצריך עין כמו שנבאר ב"ה "
ובבירקא קמא דנדה התוספות אמר רבי יוחנן אמר רבי
שמעון בן יהוצדק וכולי הא דיריה הא
ורביה נראה מכאן כי הוא רבו של ר יוחנן ר שמעון בן יהוצדק ואני אברהם

אומר בי בכאן אמר אמת אבל אין זה בכל מקום כי בפרק יש נוחלין אמר ר
יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי על ענין הבנים וכולי' ומתרץ האדדיה הא
דרביה ואינו רבו ר שמעון בן יוחאי ולא ראה אותו כי אפי' בזמן רבי תלמיד ר
שמעון היה קטן ר יוחנן' ובן בפרק כל הבשר אמר שמואל משום ר אליעזר
וכולי האדדיה הא דרביה ופירש רשי כל היכא דקתני משום פלוני לא
שמע מפיו אלא מפי אחרים שאמרו מפיו ושמואל לא ראה רבי אליעזר מימיו
דרבי אליעזר בחרבן היה מתלמידי ריב"ז ושמואל מדורות האחרונים היה בסו'
שנותיו דרבי ואמר עוד בפירקא קמא דה ולין אמר ליה רבינא לרב אשי
אמרת משמיה דרבא פירש רשי כל היכא דאמרינן משמיה דפלוני לא שמעה
ממנו אלא מאחרים שמע שקבלוה ממנו כי האדרב אשי לא ראה את רבא
מעולם בדאמרינן בפרק עשרה יוחסין יום שמת רבא נולד רב אשי עד כאן
והרמבם ז"ל אמר עוד בפרק ובל מקום שנאמ' במשנה באמת אמרו היא הלכה
למשה מסני' זה לקח הרב ממה שאומר בסוף פרק הזהב באמת אמרו ביין
התירו לערב קשה ברך מפני שהוא משביחו' אמר רבי אלעזר עדא אמרה כל
באמת אמרו הלכה היא' ופרש' זאת אומרת עדא בכו הדא באמת הלכה
בדיהב טעמא למלתיה מפני שמשביחו ואין לגמגם בדבר ונקט בה
לפתניתין באמת שמע מינה כל הבא דתני באמת הלכה ואין להקשות ולגמגם
בדבר מזה נראה שאינו הלכה למשה מסני וכן כתב הראש ז"ל בגדת בתחלת
בקואות כשם רבינו תם בכו באמת אמרו החזן רואה מהיכן התינוקות קורין
בפירקא קמא דשבת שהוא גזירה מדרבנן וכן הלכות אחרות שהביא שם
ופירש הדבר בכו רשי' שהוא הלכה ואין חולק עליה' וכן פירש
רשי' בפרק ראשון מגיטין על שאמרו שיש שלשה הלכות בלא טעם מה
שהאב נתן בעת החופה לבנו בכורו וכולי' שהם כמו הלכה למשה מסני ואין
לזה מהם ואפילו להרמבם ז"ל היה פירוש שהיא ברורה כמו הלכה למשה
מסני' ובעל הערוך פירש כל מקום שתמצא באמת אמרו הלכה למשה
הוא' אמר בפרק שביעי בענין רבן שגדול מרבי כבר
פירשתי שזה השם לנשיאים ולפי דעתו שרביהו' פחות
מרבן אם כן רבי אליעזר ורבי יהושע ורבי עקיבא ורבי אלעזר בן ערך היו
לבטה מרבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא וזה גלוי לעין שיהיה טעות
אם לא שנאמ' טעם הנשיאו' אמר עוד גדול מבלן שכו כמו הלל ושמאי ולפעמי'
יעביר הכינוי ואינו הושש ואעפ"י שהכלל הוא קצתו אמת לא ידעתי מה חטאו
שמעון אחי עזריה ואלעזר איש ברתות' כי שמעון אחי עזרי' בהקש לעזר' וחב'
גדול שיצא בת קול מן השמים שיחלוקבה עם אחיו שעזרו להיות חכם גדול

וכבר ידעת למעלה שגם אחיו עזריה חכם גדול בראיתא בסוף סוטה רוצה
לומר שיצאה בת קול וכולי' ואלעזר איש ברתותא כבר ידעת חסידותו והיה
גם כן רבו של רשב"ג אביו של רבי" ושהיה עושה צדקות ושנעשה לו נסים
וקורא בתורה תמיד כראיתא בפרק סדר העניות אולי יש לו לרב עדות אחרת
אבל הנראה בזה על הרוב כמו שמעון בן עזאי ושמעון בן זומא ובן זכאי
שעדיין לא נסמכו כמו שאמרו על בן עזאי היבי דמי תלמיד הראוי להוראה
וכיוצא בזה אז שרבו קורא לו בשמו וכבר השלמנו מה שייחדנו לבאר כפי
הקדמתנו לענין הי"פרקים והשגתם ופירשנו הכתות השבע'והחבורו'הארבעה
ועוד דע כי רוב מהחבורה השלישית וגם מהרביעית היו בזמן החבורה הא'
שראו חרבן הבית כי ר שמעון בן יוחאי היה תלמיד בזמן ר יהושע ור אלעזר
ורבן גמליאל בפרק הפלת השחר וכן חנניא בן חכינאי חבר ר שמעון אמר ר
אליעזר בן יעקב משמו בפרק המפלת ובפרק אין דורשין אמר רבי יוסי סח לי
אבא אלעזר שעשה קרבן בירושלים כראיתא בחגיגה' וכן בשנה הקודמת
למעשה של רבן גמליאל בפרק תפלת השחר שהיה רבי שמעון היה רבי צדוק
בבכורות ובן ר מאיר אמר משמו ר אלעזר בן צדוק בפרק שביעי דכלאים
ובן ר יהושע אמר יפה אמרה בירוריה' וכן ר יהודה ור אלעאי אביו למדו עם
רבי אליעזר הגדול כראיתא במנחות ובסוכה וכן מהשאר ומזה נראה אורך
שנותיהם ' ועוד נתחיל באלף בית כדי שתמצא
כולם כזומנים בידך אבטולס כבר
אמרנו כי הוא אב בית דין מבני סנחריב חבירו של
שמעיה הנשיא רבם של הלל ושמאי בזמן בית שני כמו קכ שנה קודם חרבן
בית שני מהחבורה הששית אבטולמוס פרק ג
דעירובין אמר ר יוסי העיד אבטולמוס
משום חמשה זקנים שספק העיד כשר ובגמרא אומרים שהוא רבו של רבי
יוסי' ויש נוסחה אבשולים או אבטולס ויש נוסחא בן אבטולמוס' ובכסכת
מעילה קודם שבא רבי שמעון בן יוחאי ור אלעזר ברבי יוסי לרומי בטל שמד
בשלושה דברים שגזרו והיה קרוב למלכות ולא היו מכירים שהוא יהודי
והיה אז ברומי רבי מתיא בן חרש ובית דינו ואחר שהכירו שהוא
יהודי חזרו לגזור מה שגזרו עד שבא רבי שמעון בן יוחאי לרומי וביטלו
ובכריתא יש תנא שהוא בנו ר יונתן בן אבטולמוס ובפרקא קמא
דראש השנה אמר רבי יוסי העיד אבטולמוס משום חמשה זקנים אחרונים א'
לקיטתו למעשר וכו' ובסוף סוטה וכן בסוף פרק מרובה אבטולס בן ראובן
והיו לו לספר קומי שקרוב למלכות היה ופירש רשי

בחוף פרק מרובה ד״המספר קומי לפנים במצח מדרכי האמורי שמספרים
לפניהם ומשיירין בלורית מאחריהם׳ לשון אחר דרך רומיים לגלח שער
למעלה מן האזן כן בתשובת הגאונים עכ״ר והתוספות פירשו שם דא״ר חנן
במסכת מעילה שהלך אבטולמוס בן ראובן וסיפר קומי שלא יכירו שהוא
יהודי אבל אני ראיתי בגמרת מעילה כי אם ר״ראובן האצטרבולי אוליהוא
אביו׳ ורב צמח בערוך שלו כאות ההא פירש המספר קמי זה ד״המספר
בלשון מלכות שיש בה גידופין ולא התירו לבית רג״ לספר באותו הלשון אלא
מפני כבוד המלכות ולא נהיר אבי שם בגמרה אומר שהתירו לבית רג״ לספר
חכמה יונית משום דקרובין למלכות ואינו זוכר קומי כי אם לאבטולמוס בן
ראובן שהוא מטעם דרכי האמורי כאשר אמר בגמ אבל חכמה יונית היא
משום שגזרו חכמים בזמן מלכי חשמונאי הורקנוס וארסתובלוס כאשר צרו
זה על זה בירושלים כאשר כתוב זה למעלה ואחר ראיתי באות הסמך כי
חזר רב צמח גאון לפרש כפירוש רשי **ארמון** הוא גם דיין בזמן
אבטליון ובסוף כתובות כי ארמון בן גראי חנן בן אבשלום
ב דייני גזרות בירושלים וריבו אמר רואה אני את דברי ארמון בן גראי חנן
שהיו חכמים גדולים **אילה** חכם ביבנה להתיר בכורות בפרק ד
דבכורות והתירו לו שכר בטלה והואד איסרים בדק״
וששה בגסה בין בעל מום בין תמים ולא ידעתי באי זה הוא וכן יש
באמוראים רבי **אילה** זה בהכרח חכם שלא יוכל לד״התיר
בכורות כי אם חכם כי הוא חמור מהתרת נדרים כי במקום
יש חכם מומחה יוכלו להתיר ג הדיוטות דגמירי וסכירי מה שאין כן בבכור
חוץ אם היה חסרון אבר שאז ניתן רשות לג הדיוטות כדאיתא בפרקא קמא
דחולין ובפרק כירה בשבת ובזמן הזה אין מומחה להתרת נדרים כמו שאמר
הראש זל ואפילו לרב לא נתן ר רשות להתיר בכורות **אלעזר**
בן הקף הכהן הגדול שעשה פרה בזמן חוניהמעגל ובזמן
יהודה בן טבאי ושמעון בן שטח **ר אלעזר בן חרסום** תלמיד
ריבז החריף שבכולם שנקראר נהוראי
במסכת שבת כבר פירשנו דבריו אבל האמת כי ר נחמיה הוא רבי נהוראי
ר אליעזר הגדול בן הורקנוס הוא גם תלמיד הגדול של ריבז והוא
עשה פרקי ר אליעזר והדירו מנכסיו הורקנוס אביו שה ה
עשיר גדול עד שבא והתירו לו כי ידע שקרא בנו׳ ובאבות דר נתן במשנת
יוסי בן יועזר בארוכה כיצד למד ר אליעזר מריבז׳ וכשמת רג הזקן היה ר
אליעזר זקן ועוד ראה מיתתו של רבן גמליאל נכדו שהוא גיסו והיה מאיר

פניו כמו שאמרו פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה וגבר אליעזר
ברדושו וכבר פירשנו דבריו למעלה ואומר בבחיי ושם האחר אליעזר מי
אומר במדרש שהיה מזרעו של משה ואולי מצד האם

ר אליעזר בן יעקב הלכותיו קבונקי והאריך ימים מזמן הבית עד
דורות האחרונים ואחי אמו לוי במקדש ועל פיו
נעשה מסכת מדות ר"ל עפ"י אליעזר בן יעקב וכבר דברנו למעלה בזה

ר אלעזר בר צדוק בספר מצות הגדול בלא תעשה מצות רל"ה
פירש כי הוא כהן וכבר פירשנו כל עניניו ודאה
חרבן הבית והיה בזמן ר מאיר ונשאר לנו בספק אם הוא כהן ואמר משום ר
מאיר בפרק ז דכלאים וזה תימה ביראה ר אלעזר חרבן הבית והוא קרטן
וראה לבת נקדימון בן גוריון וכו בראיתא בפרק מציאת האשה ובפרק ד
מיתות שהיה גדול קודם הרבן הבית והעיד שראה בת כהן שזינתה ששרפוה
בחבלי זמורות ונראה שיהיה לפחות ס שנה קודם החרבן כי בטרם דבי
נפשות **ר אלעזר** בן עזריה הכהן עשירי לעזרא ונשיא ישראל
כבר פירשנו ענינו וחכמתו ורז"ל אמר בירבו רבי
אליעזר ובאלה המשפטים רבה כי רבן גמליאל ור יהושע ור אלעזר בן
עזריה ור עקיבה הלכו לרומי וכן הי"ד ר עזריה אביו חכם ועשיר ועוזר
לאחיו שמעון שיקרא ור דוסא בן הרכינס אמר יש בן לעזרא חבירנו ורא
ראיתי צדיק נעזב וכן נראה כי ר עזריה בר אבטולכוס אביו חכם גדול ל
לעזרה הכהן והיה לפני ר פרידה כראיתא במנחות פרק כל המנחות: אבל
יש נוסחא כי ר עזריה זה עשירי לר אלעזר בן עזריה כי זה ר פרידה הי"ד
בזמן ר אמי ועל זה פרשי עשירי לעזרא הוא ר אלעזר בן עזריה ונראה לי
כי זה פירש רשי בהברת משום דבפרק תפלת השחר אמר י לעזרא וכבר
ידעת הדבר של רבי פרידא בפרק כיצד מעברין ושהיה קורא ארבע מאות
פעמים לתלמידו ובעבור ששבח התלמיד ההלכה חזר לקרות עמות פעמי
אחרים עד שיצאת בת קול ואמר אם תחיה ת שנה אז תזכה אתה ודורך לחיי
העה והודה בחיי עולם הבא ואמרו לו זה וזה יתקיים וחיה ת שנה ונקנו של
ר פרידא מצא גלגלת יהויקים ושמר אותה ומצאתה אשתו ושרפה באש
שחשבה שהיתה של אשה אחרת שסתה לבעלה והיה כתוב בה זאת ועוד
אחרת וכבר הארכנו בזה לסעלה גם באמוראים נדבר בזה ובירושלמי
דבתרא ר פרידא נתן לר יודן נשיאה ב צנונות שנזרעו במוצאי שביעית בין
ראש השנה דבפור ותמה עליה באותה שעה התיר ר ירק במוצאי שביעית

ר אלעזר בן פרשא ובניו ר שמעון בן אלעזר בן פרשא ור פרשא
חבירו של ר ור פרשא שבזמן בן בנו של ר פרשא הגדול
וכבר אמרנו למעלה שהיה זקן מאד ונתפס על שעסק בתורה עסר חניה
בן תרדיון וניצול כדאיתא בפרקא קמא דעבודה זרה ושהצילו אליהו ז"ל
ורבו היה ר אלעזר המודעי בפרק כהן גדול **ר אלעזר המודעי**
כבר דברנו בו למעלה ושנהרג בביתר חבירו
של ר טרפון אבל הוא קרא לר טרפון ר והוא דרשן גדול ור אלעזר בן פרשא
אומר משמו וחנניה בן אחי ר יהושע ור אלעזר בן עזריה אומר משום רבי
אלעזר המודעי בפרק שבועת העדות עדין צריכין אנו למודעי
ר אלעזר בן פילא סוף פרק ז דטהרות ויש נוסחאות בן פאבי
והוא משיב על דברי ר עקיבה
אלישע בן אבויה כבר דברנו בו למעלה כי הוא הנקרא אחר רבו
של ר מאיר והוא מר שנכנסו לפרדס ושזכה לחיי העולם
הבא בעבורתורתו ותלמידיו ולא החשי אחרי שאמ' לר מאיר עכ תחום שבת
ושבא אש מן השמים סביב לקברו והכה להיות ר יעקב התנא בר ברתיה
שהודיע לנו סודות עולם הבא בפרקי אבות בסוף חולין וגם רבינו הקדוש
הכניסו לאלישע במסבת אבות הקדושים וראה החרבן והיה משבח לר
עקיבא והאריך ימים שהיה אחריו
ר אלעאי אביו של ר יהודה והוא תלמיד ר אליעזר בפרק
שני דסוכה ובפרק הקומץ רבה ובפרק שני דעירובין
וכמו חבר לרבי ישמעאל וקרא רבי לרבי ישמעאל והוא קרא לרבי אלעאי
בני בפרקא קמא דגיטין והיה בדרך מחסר אחר רבן גמליאל ובפרק שני
דפסחים שהראה לפני רבי אליעזר ורבי יהושע והיה זקן כדתניה ר אלעאי
הזקן אם רואה אדם שיצרו מחגבר וכולי
ר אלעזר בן מתיא בפרק ז דיבמות מד חכמי יבנה בן עזאי ובן
זומא וחנניה בן חכינאי והוא בפרקא קמא דקידושין
בבריתא בבבוד אב ואם ובתוספתא בפרקו מפסחים חולק עסר יהודה
דל ר אלעזר בן מתיא ובפרק ב דסוטה ר יהודה אומר משום ר אלעזר בן
מתיא וכו ובפרק ה אלעזר בן מתיא ואבא חלפתא וחנניה בן חכינאי שקלו
אבנים של יהושע
אבא אלעזר בן דולעאי בפרק שני דמקואות ונראה כי הוא בזמן
תלמידי רבי עקיבא רבי מאיר ורבי יהודה ורבי שמעון ורבי
אלעזר בן שמע ובפרק כל הגט תאנא דבריתא אבא אלעזר בן גמלא

ר אלעזר בן יהודה איש כפר ברחותא משום ר יהושע ובפרק ראשון
דערלה רבן שמעון בן גמליאל אומר משמו ובפרקא קמא
דפסחים אמר הלכה משם ר יהושע והוא חבר לר עקיבה וחסידותו והנס
שנעשה לו הכל בפרק סדר תעניות שנתמלא כל ביתו חטה והיו בורחים
גבאי צדקה שהיה נותן כל מה שיש לו ואלה האנשים שנקראו על שמות
ארצם שהיו רשומים וידועים במקום ההוא כמו איש צרירה או איש ירשלי
איש כפר חניה כמו דרך משל היה במלכותי בספרד וגם במלכיות אחרות
של הנוצרים כשיצאו הכפרים שעשיתי בתכונה היו אומרים ר אברהם
זבות איש שלאמנקה ואני יש לי רשות להתפאר בזה כמו שאמרו הלא אי זו
היא חכמה שתחשבו חכמים לעיני העמים הוי אומר זה חשבון תקופות
ומזלות ואני מעיד לשמים שהיו משבחין את ישראל מאד בזה וכל כוונתי
לא היתה כי אם להבין דברי חזל וההלכות שכתבו בזה ובתוספתא אלעזר
בן יהודה איש אוברים בפרקא קמא דמעשר שני ובן בפרק העור והרושב
בגטר וכו **ר אלעזר** חסמא כבר הארכנו בווכי דהיה תוכן גדול
ובעל מספר ותשבורת שהיא ההגדה כדאיתא
בהוריות והוא תלמיד ר עקיבה וחבירו של ר יוחנן בן גודגדה ומר אליעזר בן
יעקב בפרק שני דפסחים ומר יוחנן בן ברוקא ור יוחנן בן גור יולמה נקרא
שמו חסמא שנחסם בראיתא בפרשת אחרי מות בויקרא רבה וגם יש לו
הלכה בחסימה בפרק השוכר את הפועלים ובן מינה אותם בישיבה ולדון
רל לר יוחנן בן גודגדה ולר אלעזר בן חסמא **ר אלעזר** בן שמוע
הכהן שהאריך בפרק בני העיר רבו של ר וכבר פירשנו דבריו ורב היה קורא
לו טוביינא דחכימי ופירש רב צמח מופלא בחכמה ורשי פירש מאושר
שבחכמים ואמרו כי הוא אחרון מי הרוגי מלכות ובליל שבת נהרגו התחיל
לקרש בקדוש היום אל תניחוני עד שתצא הנשמה כיון שהגיע לאשר ברא
אלהים לעשות יצאת בת קול ואמרה אשריך אלעזר בני בעולם הזה היתה
נשמתך דומה כאלהים ויצאה נשמתך באלהים ואני חפיה מזה כי זה היה
רבו של ר כמו שאמרנו ונראה שלא היה שמר בזמן ר אעפי כי בסוף פרק
אם אינם מבירין פירש רשי משם רבו כי בקדוש החדש היה שמר בשלח
לר חייא אינו נראה זה כי אם כפירוש הראשון שפירש רשי שם
ר אליעזר בן יעקב כבר פירשנו דבריו למעלה כי הלכותיו קב ונקי
ובפרק ואלו קשרים הלכה בר אליעזר בן יעקב ונראה
שהכלל אינו מועיל כיון שהוצרך לזה והלכותיו קב כאשר כתב הראשבפרק

מי שהוציאוהו משם רח והו לא כמספר חבמי ד׳משנה שאמרו הלכה ויש
הלכו שאין הלכה כמותו מעט מזער אבל כל דבריו נקיים והאידע כל מהו
המקדש והאריך ימים ואמר הלכה משם ר חנניה בן חבינאי ואין הלכה
כמותו בפרק ד׳ דכלאים **ר אליעזר בנו** של ר יוסי הגלילי שעשה
לב מרות לתורה לב חכם לימינו וכו׳ וכל מקום
שתמצא דבריו באגדה עשה אזנך באפרכסת בפרק כסוי הדם והוא בזמן ר
עקיבה ור אלעזר בן עזריה ואחריהם כמו שנראה בתלמוד
ר אלעזר ברבי שמעון בן יוחאי כבר ידעת כל דבריו ושהיה במערה
יג שנה עם אביו וקבלתו יסורין של אהב׳ וכל דבריו הקדושי׳
בפרק השוכר הפועלים ושהיה חברו של ר אבל מת קודם ר שנים הרבה
ר אלעזר הקפר בפ׳ כל הצלמים ר יהושע בן לוי היה מהלך אחר ר אלעזר
הקפר בר׳ אבל בתוספתא בפרק ז׳ מחולין השיב ר אליעזר בנו
של ר אלעזר הקפר מה למילה וכו׳ ובפרק הדבתובות אמר ר מנחם בן נפה
משום ר אלעזר הקפר מעשה בר טרפון שקרש שנשים להאכילן תרומ׳ בשני
בצורות וכו׳ ואולי הם שנים׳ ובפרק אלו טריפות ריב׳ל שדר תרנגולתא לפני
ר אלעזר הקפר בר׳ ר׳ל גדול בדורו ובפרק כיסוי הדם נראה כי ר אלעזר
הקפר ברבי עסר חייא ובפרק ר אליעזר דמילה עם רשבא׳ ונראה שהוא
מן האחרונים אעפי שמביאו בפרקי ר אליעזר כי כבר ידוע שאעפי שהוא
מסונה לר אליעזר האחרונים עשו פרקין במו הזהר המכונה לר שמעון וכן
נמצא ספר יצירה המכונה לאברהם אבינו כמו שכתב הראב׳ע או דהם שנים
ונקרא ברבי פרשי בפרק כל הצלמים שהיה גדול בדורו והוא דרש בנזיר
מאשר חטא על הנפש׳ ויש נוסחאות בתחלת פירוש המשנה פרק ד׳ שהזכיר
בדורות בדור השני **ר אלעזר בן דמא** וכבר אמרנו שהוא בן
אחותו של רבי ישמעאל ושמת בנשיבת
נחש ומת בקדושה׳ ויש אומרים כי הוא מעשרה הרוגי מלכות ולא ר יהודה
בן תימא ושמא בנשיבת נחש הוא יהושע בן דמא בן אחותו של ר ישמעאל
ור אלעזר בן דמא הרגוהו שהיה כניח תפילין ועודן בראשו הרגוהו כדוש
וטהור **אנטיגנוס** איש שוכו שקבל משמעון הצדיק ובעבור
דבריו שדיבר במשנה סדתו צדוק וביתוס תלמידיו
הרשעים שיצא מהם המינות כמו שכבר זכרנו׳ ותלמידיו הסידים יוסף
בן יועזר ויוסף בן יוחנן הוא נשיא והב׳אב בר׳ **אנקלוס הגר** בר
אחתיה דטיטוס הוא תנא דבריתא בפ׳ המוכר
פירות תניא אנקלוס הגר אומר כרובים מעשה צעצועים והוא קיבל מרבי

אליעזר ורי יהושע וחרגם ה חומשי הורה ספיהם ואינו מן המשנה: ובתוס׳
בפרק ד׳ דמאי שהחמיר על עצמו כי מה שירש וחלק עם אחיו הוליכו
לים המלח שהיו גוים: נשלם אות האלף

אות הבית

בבא בן בוטא בבר פירשנו למעלה כי הוא תלמיד שמאי הזקן והוא
בפרק המקין שאמר כי הזרע אינו סולר מן האש
ולוכן ביצה סולד ומצאו כדבריו והיה חכם גדול וזקן: והמלך הורודוס כחל
עיניו רל שסימא עיניו כשהרג לחכמים בתחלת מלכותו והוא נתן עצה
שיבנה בית המקדש לכפרתו על שביבה הורודוס אור העולם שהם החכמים
ויעשה האור: ובסוף כריתות במשנה שהיה מתנדב בבא בן בוטא בכל יום
אשם תלוי חוץ מיום א אחר יום הכפורים: וזה נקרא אשם חסידים: ונשבע המעון
הזה וכו׳ אעפ׳ שאין הלכה כן שיבא בנדבה: ובן בנדרים סוף פרק אליעזר
שהיה דיין ועניו ועושה שלום: בן בג בג הוא ר׳ יוחנן בן בג בג וכבר אמרתי
כשנאמרו דבריהם לפני רבן והסכימו עליהם נכתבו כפי מה
שהיה אז שמן בן בג בג בן זכאי: וכבר פירשנו כי שלח לר יהודה בן בתירא
לנציבין כדאיתא בספרי ובקדושין והרמבם ז׳ל אמר שהוא מחבורת הלל
ושמאי ושלא ראה חרבן הבית ואנכי לא אודעתי בן בתירא בפרק
דתעניות בן בתירה הוא ריהושע בן בתירה וקודם שנסמך נקרא
בשמו ואינו רבי יהודה בן בתירה ומשם למד הרמבם ז׳ל כי בן בתירה סתם הוא
רבי יהושע כאשר כתב בפרק ששי והוא חולק עם ר יחושע בן הגניה בפרקא
קמא דזבחים ושם נראה כי לעולם היו בזמן הנשיאים אחר החרבן הסנהדרי
שאמ׳ בן עזאי מקובל אני מפי ע׳ ב זקנים ביום שהושיבו אתר אלעזר בן עזריה
בישיבה אבל יותר נראה זה בפרק דרה דגלתה סנהדרי עשר מסעות מלשכת
גזית להר הבית וכולי ולאושא בזמן ר׳ ש׳ ב׳ ג׳ אביו של רבי ולצפורי ולטבריה
בזמן ר׳ וזה בהכרח הם הסנהדרין כי הב׳ ג׳ שהם סנהדרי קטנה לא היו בלשכת
הגזית כי אם בעזרה בהר הביה וכן כאשר ר יוחנן רצה לסמוך השנים תלמידי
ולא עלה בידו כי היו מזרע עלי ואמר לעשות מכלל השבעים וכן בשמואל עם
ר׳ וכבר ידעת כי כל בני בתירה הם מזרע הנשיאים שהיו בירושלים קודם הלל
ושמאי ושהם מהמתים שהחיה יחזקאל ואם כן באות הזה לא יש בעצם אלא
אחד והוא בבא בן בוטא כי השנים האחרים הם באות היוד

אות הגימל

רבן גמליאל הזקן זה נכדו של הלל הזקן בנו של רבן שמעון בן הלל

ובפרק ב דערלה יועזר איש הבירה מתלמידי בית שמאי
ושאל את רבן גמליאל הזקן שהיה בשער המזרח וכן בפרק האחרון דיבמות
נחמיה איש בית דלי שהיה בנהרדע היה מקובל מפי רבן גמליא׳ הזקן שמאיון
האשה על פי עד אחד: וכן אמר רבי יהודה בן בבא ובסוף סוטה משמת רבן
גמליאל הזקן בטל כבוד התורה והערוך בערך בטל פירש בני אדם שמכבדין
בעלי תורה אבל יש פירוש שהיו בימיו לומדי׳ התורה בעמידה ואחר שמת בא
חולשה לעולם וקורין בישיבה וכן נראה בפרק הקורא את ההגלה מימות משה
ועד רבן גמליאל הזקן היו קורין בעמידה ובנו היה רש׳בג הראשון שנהרג מי׳
הרוגי מלכות ובנו של רש׳בג רבן גמליאל דיהנה שנשאר אז כשחרב הבית וזה
ל׳ברגקרא הזקן אולי בעבור שהאריך ימים

רבן גמליאל ריבנה זה היה נשיא אחר חרבן הבית אחר רבן יוחנן
בן זכאי והוא בנו של ר׳ג הזקן והוא ראה זקנו וראה
הבית כמו שנראה בסוף יבמות שנזכר ממעשה שראה בזמן ר׳ג זקנו׳ ועוד
בפרק כיצד צולין אמר רבי צדוק מעשה ברבן גמליאל שאמר לטבי עבדו צא
וצלה לנו את הפסח על האסכלה ופירש רשישם רבן גמליאל היה בבית
שני בראמרינן בגיטין שהיה אחד מתלמידי ריב׳ז שהוציאו אותו בסטה בשעת
חרבן׳ וכן תראה בקמא בפרק מרובה כי רבן גמליאל זה שהוא בר פלוגתיה
מרבי אליעזר ומרבי יהושע כשסימא עין טבי עבדו פגע עם ר יהושע ואמר לו
בשמחה שסימא עינו ויצא להירות ובעבור שר יהושע היה אב בית דין בבית
דין שלו לא יצא להירות כי מודה בקנס פטור והתוספות בתחלק נדה אמר
רשבם שפחתה של רבן גמליאל הוא רבן גמליאל הזקן׳ ומיהו אין רגילות
רבן גמליאל סתם שיהיה הזקן אלא רבן גמליאל דיבנה׳ ובברכות במשנה
שקבל הנחומין על טבי שהיה בשר׳ וכבר ידעת שהצילו ריבז מיד הקיסר
בשנחרב הבית׳ וכן כשחרש טורנוס רופוס ההיכל נגזר להריגה ובא ההגמון
לבית המדרש ואמר בעל החוטם מתבקש ונחבא רבן גמיל אל ובא לו ההגמון
בסתר ואמר ליה שיביאהו לעה׳ אם יצילהו ונשבע לו בן והרג עצמו ההגמון
בסתר ויצא בת קול שמזומן לחיי העהב ובסוף תעניות ופרשי בעל החוטם
בעל צדה כלומר גדול הדור ואני אומר בעבור שמיפה הפנים וכן מצאתי
בערוך׳ ור אליעזר גיסו נשא אימא שלום אחות רבן גמליאל ומשום נפילת
אפים שעשה ר אליעזר כשבירכוהו בת רבן גמליאל זה קודם הבירו רוצה
לומר ר אליעזר ור יהושע בראיתא בפרק הזהב׳ ורצה ר יהושע אחר מותו
לבטל כל ההלכות שהיה כנגדו וקם עליו ר יוחנן בן נורי ולא הניחו בראיתא
בפרק בכל מערבין׳ והוא נקרא ברבי ל גדול בתורה בפרק כל כתבי אמר

ר יוסי מעשה באבא חלפתא שהלך אצל רבן גמליאל ברבי לטבריה ומצאו
שהיה יושב על שלחנו של יוחנן הנזוף ובידו ספר איוב תרגום והוא קורא בו
אמר ליה זבור אני ברג אבי אביך שהיה עומד על גב מעלה בהר הבית
והביאו לפניו ספר איוב תרגום ואמר לבנאי שקעהו בבנין פרשי אבא חלפתא
אביו של ר יוסי חלפתא שמו רבן גמליאל ברבי לא שהיה בנו של רבי אלא
גדול בדורו רבן גמליאל אבי אביך הוא רבן גמליאל הזקן ורבן גמליאל זה
הוא אבי אביו של רבינו הקדוש ובבאן אני מאריך בזה המאמר כדי להסיר
השיבושים בפרק הקורא המגלה ובמגלה אפילו קורין ו מתרגמין פרשי
מתרגמין לא גרסינן שאין תרגום לכתובים ' ואינו נראה כי בזמן הבית ראינו
כי רבן גמליאל הזקן היה לו תרגום איוב וכן בפרק כל כתבי אמרו החוספות
משמע שבימי התנאים כבר נעשה תרגום של כתובים וכן תניא בפרקא קמא
דמגלה ובהלל אפילו קורין ו מתרגמין מה שאין כן במגלה אעפ שיונתן
לא עשאו מ שוב נעשה בימי התנאים ודלא כאומרים דתרגום של כתובים
רב יוסף עשאו ' וכן אני הכותב אומר כי אפי תרגום אנקלוס שהיה קרוב
לחרבן הבית קודם היה בימי עזרא בתחלת הבית כראית בפרק ד נדרים
ויקראו בספר תורת האלהים זה מקרא מפורש זה תרגום ושום שכל אלו
הפסוקים ויבינו במקרא זה פיסוק טעמים ואמרי לה אלו המסרות וכן ביומא
אומר כמו זה ואפי בימי עזרא לא היה התחלתו אלא ששכחו וחזרו ויסדום
כמו בימי משה ' ובפרקב דקידושין כתב רשי ואנקלוס כשהוסיף לא מדעתו
הוסיף שהרי מסיני ניתן אלא שנשתכח וחזר ויסדו כראמרין ושום שכל זה
תרגום ' וכן בפירוש בתחלת מגלה כי יונתן בן עוזיאל מפי חגי זכריה ומלאכי
ואונקלוס מפי ר אליעזר ור יהושע ושאלו בגמרה וכי הוא עשאו הלא בימי
עזרא ומשה וכו אלא ששכחו וחזרו ויסדום ' כמו שאמרו שמעון הפקולי
דסדיר יחברכות על הסדר ביבנה וכבר ידעת כי אנשי כנסת הגדולה
תקנום וסדרום כדמפורש שם בגמרה ומה שאומר בגמרה כמתרגם רב יוסף
על פסוק שתרגם יונתן בן עוזיאל שהוא ביום ההוא יגדל המספר בירושלים
וכו אינו רב יוסף אבל רל כמו שאנחנו קורים למי שידע מקרא שהוא בקל
פסוק אואם יודע הרגום אומרים לו שהו מתרגם בעבור שיודע אותו בדקדוק
והוא לא עשאו כן רב יוסף היה יודעו בדקדוק לפי שהיה צריך לו כי הידה
סגיא נהור וכתב רשי בפרק כל כתבי כי תרגום נביאים אמרו יונתן ולא כתבו
כי לא ניתן ליכתב ודברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם על פה ' ובתחלת
בבא קמא בתוספות נתנו הטעם הראשון שאמרתי ברב יוסף שיודע בדקדוק
התרגום ולא בעבור סגיא נהור כי כבר הותר משום עת לעשות לה ' ואני

אומר כי אף על פי שנכתבה המשנה היו האמוראים מדקדקים בזה
כל מה שאפשר שלא לאמר ואפילו לכתוב מה שנאמר על פה רבי יוחנן
ריש לקיש וכל האמוראים והתרגום הוא על פה ותראה שהוא כן כי
המחברים הביאו איך אנו אומרים הפסוקים של תורה בתפלה על פה
שנראה שהוא אסור כל שנוכל ותרצו הרבה פירושים ואולי יונתן
ואנקלוס פירשו יותר ממה שהתרגום היה קודם ולכן נקרא על שמם
אבל תרגום של כתובים שהיה קודם יונתן בן עזיאל לארצה השם יתברך
שיפרש יותר עליו וכבר אתה רואה כי בזמנו היה רבן גמליאל הזקן וכבר
היה לו תרגום של איוב והמגלות אף על פי שהם מן הכתובים קבלה בידינו
כי יונתן בן עזיאל תרגמם ואולי תרגם גם כן של איוב ומשלי אבל הששה
לא היה אלא שלא פרש יותר בזמירות דוד שכן כתוב בספר רבי רוד
אבודרהם בפירוש ובא לציון גואל ולא ושמעתי בשם הראש שאמר שעל
תרגום פסוק ימלוך השם לעולם יצאת בת קול ואמרה ליונתן בן עזיאל
מי הוא שמגלה סתרי תורה לבני אדם מפני שיש בו קץ משיח אף על פי
שרשי פירש שהוא דניאל שיש בו קץ משיח ואני ראיתי תרגום של
כתובים חוץ מדניאל ועזרא ודברי הימים **ונחזור** לענין
שהיינו בו כי כבר ידעת ממה שאמרנו כי נעשה דו נס
בשחרש טורנוס רפוס דרשע ההיכל ובסוף מועד קטן כי רבי אליעזר
ורבי יהושע היו במיתת רבן גמליאל הזקן והגדו בכפיית המטה וגם כן היו
במיתת רבן גמליאל דיבנה בר פלוגתם ואחריו כמו שאמרנו ואם כן ראומת
הזקן ונכדו וכבר ידעת כי מפני השלשה כחלוקות שנשה עם ר יהושע
א ע פ שהיה אוהבו ונותן לו המעשרות נתנו הנשיאות לרבי אלעזר בן עזריה
וכל כך חסידותו של רבן גמליאל וחפץ בתורה שלא מנע עצמו מבית המדרש
כמו שהוא בפירוש המשנה ואחר זה חזר לו הנשיאות ורבן גמליאל דורש שתי
שבתות ור אלעזר שבת אחת שבתו של מי היתה וכו ודע כי כל הנשיאים היה
מן הדי לנהוג בהם כבוד כמו מלך במיתתו כמו שאמרו בפ קדעזן וכן בפ זדשב
בתוספתא כמו ששורפים על המלכים כן על הנשיאים ומעשה שבת רג הזקן
ושרף עליו אנקלוס הגר סטחו וכלי תשמישו בע מנה צורי ר ל שהיה שוין כמו
ע מנה מעיר צור מכסף שכל מנה כ ה שקלים של תורה ויש מפרשים ע מנה ע
פעמים מאה שהם ז אלפים דינרים מכסף צרוף והכל עולה לדעת אחת וזה רג
הזקן היה ית שנים קודם החרבן ואז מלך רבן שמעון בן גמליאל בנו
ועם כל זה נהג רבן גמליאל הזקן קלות בעצמו והוציאוהו בכל פשתן

וכן בירושלמי בצואתו של רבי אל תרבו עלי מאד תכריכין ותהא ארוני
נקובה לארץ' וכן לשון הרמב"ם התכריכין של משתן לבנים ולא היו דמיהם
יקרים' ואסור לקבור בתכריכין של משי וכגדים מרוקמים אפילו לנשיא
שבישראל שזו גסות הרוח והשתתה ומעשה גויים עד כאן

רבן גמליאל הגדול בנו של רבי יהודה הנשיא הוא רבינו
הקדוש וכבר הארכנו למעלה בו ובמעותיו
והוא בנו הגדול ממלא מקומו ואחרון התנאים' וכל היבא דתני בב ספרא
משום חד דבי רבי הוא רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא

גרדים בעדויות שני גרדיים שבאו משעה האשפות והעידו
בשלש לוגין שפוסלין המקוה משאובים משם שמעיה
ואבטליון וקבלו חכמים את דבריהם יותר מהלל ושמאי ואלו החכמים לא
נתפרשו שמותם אבל בא להודיע כתר התורה על הבל שהם היו שוכני במקו'
הפחות שבירושלים שער האשפות והם מאומנות גרועה שהוא אורג שאין
נותנין שררה ומלבות למי שזה אומנותו וכן בתב רש"י בפירקא קמא דשבת
בדאיתא בקידושין אבל בסוף קידושין אינו מזכיר שם גרדי ואולי הוא גורס
שם גרדי ובהוספו' דעדויות אין לך אומנות יותרה אלא גרדי ולא הזכיר מלכות
והם הלכה כמותם בכל ישראל והוזכרו במשנה ואינם מהמנין' הנה
נשלם אות הגימל בשלשה נשיאים משם אחד רבן גמליאל הזקן ורבן גמליאל
בנו ריבנה ורבן גמליאל בן בנו של רבן גמליאל בנו של ר אליעזר והוא בן
רבינו הקדוש אות הדלית

רבי הוסא בן הרבינס
שהאריך ימים רבים כל זמן בית שני עד
ומן רבן גמליאל ורבי עקיבא אחר החרבן' ובפירקא קמא דיבמות העיד על
מדוכה זו ישב חגי הנביא וכדו ענין וזה דעת הרמב"ם זל' אבל בפרק הזורק גט
אמר ר יהודה בר אלעאי דורות ראשונים בית שמאי ודורות האחרונים ר דוסא
שאמר השביעה אוכלת בתרומה וכן הוא בפרק שלישי דעדויות בי זה אמר ר'
דוסא בן הרבינס ואם היה קודם בש כיצר הוא אחרון ועוד שאמר ביבמו' שהי'
לו אח בבור שמן מתלמידי בית שמאי ומן הנכנע נראה שיהיה לו אח גם כן מת'
שנה ואולי מה שהעיד בי על מדוכה זו ישב חגי הנביא היה קבלה בידו או ה
האריך ימים חגי הנביא כמו מאתים שנה וכן ר דוסא האריך ימים גם כן שהיה
זקן מאד' ושם אחיו היה ענתן בכור שמן רוצה לומר חריף מתלמידי בית
שמאי ורבי דוסא היה בערות החדש בענין ר יהושע עם רבן גמליאל

דוסתאי איש כפר דמאי ויש גרסא איש כפר יתמא ותוא

מתלמידי שמאי והוא בזמנו כדאיתא בפרק שני דערלה

דוסתאי ברבי ינאי הוא תלמיד ר מאיר שכן אומר באבות משום רבי מאיר ובסוף פרקא קמא דגיטין הוא חבר לר יוסי בן

כפר שהיה זהר יוסי בזמן ר חנניה בן אחיו יהושע נראיתא בסוף ברכות וכן הוא בפרק חמשי דערובין ובסוף פרק המפלת דרש מפני מה האיש מחזיר על האשה ובו' ואם כן אינו זה ר ינאי רבו של ר יוחנן אחר רבי כיון שבנו ר דוסתאי הוא תנא ובפרק חמשי דעירובין יש לו הלכה' ובפירקא קמא דקידושין איסר האיטלקי ר דוסתאי ברבי ינאי ור אושעיא שיערו וכולי' ובסוף פרקא קמא דגיטין שהלכו לנהרדעא הוא ורבי יוסי בן כפר אצל רבי אחאי בר יאשיה

ובילמדנו בפרשת וישב יעקב כי סנחריב שלח לכותים לשומרון לרבי דוסתאי בר ינאי ללמדם תורה' ולא תחשוב כי הוא ר דוסתאי זה תלמיד רבי מאיר כי יש אלף שנים ביניהם ' ובברית דרבי דוסתאי ברבי יהודה משום ר שמעון וכן אבא יוסי בן דוסתאי בפרק ארבע מיתות בסנהדרין ובפר אין דורשין אמר רבי משום אבא יוסי בן דוסתאי ואולי הוא בנו

אות ההא

בן הא הא אומר שמעתי שהוא עצמו בן בג בג כי הוא כחשבונו ד' ל כי בג הוא חמשה כמנין הא חמשה חמשה הא הא

וכבר פירשנו שהוא רבי יוחנן בן בג בג שהיה בזמן הלל אבל הרמב"ם ז"ל מנאם לשנים ונראה שהיו בזמן אחד שעל משנת בן בג בג הביא בן הא הא וכן יש אמורא שנקרא כן אמר ליה בר היה להלל אמר ליה אליהו לבר היהי אן אוליהוא תנא שהיה בזמן הלל בפירקא קמא דרחגיגה

הלל הזקן נשיא ישראל משבט בנימין מצד אביו' בפרקיו ממסכת סופרים הלל לא עזב חכמת שלא למדה אפי' כל הלשונות אפילו שיחת הרים ובקעות וגבעות שיחת עצים ועשבים שיחת חיות ובהמות שיחה שדים וממשלות כובסים ומשלות שועלים הכל למד כל כך למה משום וחפץ השם בידו יצלח ונאמר השם חפץ למען צדקו יגדיל תורו' ויאדיר' והוא ראש משפחת הנשיאים והיה מזרע שפטיה בן אביטל אשת דוד מצד אמו וכן הביא רבי דוראן מהירושלמי וכן מצאתי אני בבר פרשת ויזכור אלהים את נח וזה תימה כיון שמשפחת אם אינה קרויה משפחה למה ר חייא שהיה משמעא אחי דוד לא יהיה מיוחס כרבי שמתה בתו ארוסה של ר חייא שהיתה ארוס' עם בן ר והלל חיה קכ שנה כמו שאמרנו ובן מ שנה עלה מבבל ועליו נתקיים כל המקיים התורה מעוני סופו לקיימה מעושר ובפרק ב דביצה פרשי ומרוב ענוה שהיה בהלל היה משנה דבורו מפני השלום ובסוף

שבועות שתקן הלל פרוזבול לשמטה דרבנן בזה הגלות כי היה יודע בנבואה
שיחרב הבית וכן פירשו רבינו הם ' וביומא פרק הכמונה כל עניינו עם שמעיה
ואבטליון ורבותיו וכן בפסחים בפרק תמיד נשחט עניין נשיאותו ובסוטה פרק
היה נוטל שהיה לו אח שבנא שמו אעפ"י הזכירו התוספות כי כל שבנא הוא
בנף שבנא בפרקא קמא ושבת וכן שבנא איש ירושלים ההב' כדישלא יזכרו
על שם רשעים שבנא אשר על הבית אבל שם מתוץ שגם היה שבנא הסופר
שהוא צדיק ויזכרו על שמו ' וזה שבנא היה עשיר ולא סייע להלל אחיו כמו
עזריה לשמעון אחי עזריו ולא ניתן לו חלק עם הלל ביבוה יבוהו לו ובת קול על
הלל שראוי לשכינה שתחול עליו וכן נקרא תלמידו של עזרא ובסוף פרקא
קמא דסוכה אמר ריש לקיש כשנשתכחה תורה מישראל עלה עזרא וסדרה
חזרה ונשתכחה עלה הלל הבבלי וסדרה וחזרה ונשתכחה עלו רחייא ובניו
וסדרוה ' ומזה המאמ' תשובה לגויים שאומרי' כי כל התורה נשתכחה ושעזרא
כתב מה שרצ' שכבר ידעת כי בימי עזרא קודם שעלה הוא עלו הזקנים שראו
הבית הראשון יותר מהציהעם שעלו והיו שם הגיוזכריה ומלאכי ונחמיה שהיו
יודעים התורה ועזרא לא עלה אל אחר בנין בית שנישמצא שם את כל אלת
אלא שלא היו כל בני מלמדין אותה ומחזיקין בזה ללוטריה כמו עזרה שהיה
סופר מהיר וגם קצת הלכות שנסתפקו בהם היה יודע בעבור שקבל מברוך
בן נריה והוא ספר עצמו יותר מכל הקב' זקנים אנשי כנסת הגדולה שיקיימו
ישראל התורה וזהו היסוד ' וכן כשעלה ר חייא ובניו וחזרו וסדרוה וכי לא היה
שם רבי הקדוש שקבל מאביו ומרבותיו ה תלמידיו עקיבא והכמים אחרים
עד אין חקר אלא שר חייא מסר עצמו יותר כדאיתא בפרק השוכר שהיה
מלמד לנערים המשניות והמקרא והיה כותב להם כמו שאמרו גדולים מעשיד
חייא ' וכן הלל היו שם הכמים גדולים בני בתירה אלא שנתעלמה הלכה אחת
מהם ואז היו גם כן ר רוסא בן הרבינס ושמאי ותלמידי שמעיה ואבטליון
ומיפות משה ועד הלל הר סדרי משנה ומהלל ואילך תקנו ששה סדרים

ר הורקנוס יהיה זה בנו של ר אליעזר בן הורקנו ' כדאית' בסנהדרין
וגם אביאביו ואביו חכמים גדולים ככו שאמרנו ' ובפרק
חבית אמר מעשה בהורקנוס בנו של ר אליעזר בן הורקנוס שיצא בסודר שעל
כתיפו בשבת אלא שניטא בהובה לו באצבעו ' וכן בתוספת ' בפרק הדשבת
והוא במשנה בס' מצות הליצ' וכשנגיע בעה"ר יהושע בן הורקנוס שם נפרש
יותר באות הואו לא יש שם חכם אלא בברייתא ווררימוס בנו
של ר יוסי והוא רבי מנחם בר יוסי ונקרא בן

שדומין פניו לוורד יפה בפרק כל כתבי **אות הזין זכריה** בן
קבוטל חכהן ' וביומא שהיה קורא בליל יום
הכפורים ברניאל לפני כהן גדול והיה קרוב לחרבן ורב קורא קבוטל בבית
ולא בפא וכן בנו חכם גדול ובפרק יוצא דופן אומר משום רבי אליעזר ובסוף
ברכות ששלחו לו ולר יוסי בן כיפר הכהן אחר ר חנינא בן אחי רבי יהושע
שהיה מעבר שנים ח"ל וכב"ידעת חכמתו של ר חנינה למעלה צדק צדק תרוף
אחר ר חנינא בן אחיר יהושע לגולה והוא בן אמר שלא הניח בכותו בארץ
ישראל כשיצא ואעפ"כ אלו חכמים גדולים ר"ל בן בנו של ר זכריה ורבי יוסי בן
כפר ואמר להם שהם בני כהנים גדולים וחכמים ' ובפרק המפלת כי בזמן רבן
גמליאל ור יהושע דודו היה זקן ר חנינא בן אחיו והיה לו בן נשוי והוא ר"ל רבי
חנינא הורה אז הוראות **ר זכריה בן הקצב הכהן** ונראה
שהי' בשעת החרבן בפ"ב דכתובות
אמר ר זכריה בן הקצב המעון הזה לא זזה ידה מתוך ידי משעה שנכנסו הגוים
לירושלים עד שיצאנו אמרו לו אין אדם מעיד על עצמו וכו ורב צמח גאון פירש
בעבור שראה החרבן נשבע המעון הזה מלשון מעון אתה וכו ואין זה אמת
כי בבא בן בוטא בסוף כריתות נשבע כן וכן רבן גמליאל בתחלת בריתות וזה
מנהג בישראל ' ונראה שהוא חבירו של ר יוסי הכהן ששניהם העידו ובפרקה
מסוט' אמ' ר יהושע כך היה דורש ר זכרי' בן הקצ' ונטמא' ונטמא' ב' פעמים אחר
לבעל ואחד לבועל אסורה ' וכבר תמהתי למה לא הביא הרב בכהנים אלו
שני בני היצהר ושכח למי ששמם זכרון לטוב ' ולא תחשוב שהמעידים שם
בעדויות כלם היו שם ביום שמינו את ר אלעזר בן עזריה שהרי העיד יוסי בן
יועזר והיה יותר משלש מאות שנ' קודם זה וכן עקביה בן מהללאל קודם חרבן
הבית השם יבנה אותה במהרה בימינו **בן זכאי** כמשנה הוא
רבן יוחנן בן זכאי וכבר הארכנו בו שהוא כהן
וכשהיה תלמיד לפני רבו הלל נקרא כן וגם אחר מותו בפרק במה מדליקין
אמרו לר שמעון כאן קצץ בן זכאי תרמוסי תרומה ' ובכריתא פרק בני העיר
שאלו תלמידיו את ר זכאי במה הארכת ימים נראה שהוא אביו של רבן יוחנן
וכן האריך ימים בנו רבן יוחנן שהיה קב שנה כמו ר יהושע בן קרחה שהאריך
ימים כמו ר עקיבא אביו שזוכה האב בטבע שנותיו לבנו הצדיק
בן זומא הוא ר שמעון בן זומא הדרשן שנכנס לפרדס ובעבור שהפרדס
יש בו אילנות אמרו לאלישע אחר שטעה קצץ בנטיעות ' וזה
נפגע ר"ל שנכנס בחכמת האלהות יותר מחוקו ויצא מדעתו ' והוא אמר האיסור
של סידוס בזכר אפי' בכלב ' וכן בענין בתולה שעברה וכו והוא ראה אכלוסא

ונחן שבח לשם יתברך וכבר אמרנו כי כל עוד שלא נסמכו והיו בחורים קורים
אותם על שם אביהם כמו בן בתירה שלא נסמך ואחר שנסמך הוא ר יהושע
בן בתירה כדאיתא בפרקא קמא דתעניות

אות החית חוני המעגל

כבר פרשנו למעלה חכמתו וחסידותו ובערך סס קבא מגלונא דה פירש רב
צחק גאון עיר ששמה מגלו והיא ששרוי בה חוני המעגל זכרו לטוב ובפרק ג
דתעניות שהיה בזמן שמעון בן ששח וכן שם השינה שהיה לו של ע שנה
כשניתיו של אדם וגלות בבל ולפעלה הארכתי בזה אם הוא איפשר ושם
אומר שהיה חכם גדול בתורה וכן משפחתו בן בנו אבא חלקיה ובן בתו חנן
הנחבא כלם מלומדים בנסים וחכמים בבית שני **חנמאל**
המצרי כהן גדול בבית שני שעשה פרה אדומה
בפרק ג מפרה וכבר דברנו בו בכהנים ובזמנו שהוא קודם ישמעאל בן פאבי
חנן בן אבשלום ואדמון שני דייני גזרות בזמן דבית חכמים גדולים
ודיבז אסר רואה אני דברי ארמון וכו בסוף כתיבות וחנן המצרי
חבירו דיין **ר חנינא** בן דוסא המלומד בנסים שבכל יום יוצא
בת קול כל העולם ניזון בשביל חנינא בני
וחנינא בני די לו בקב שלוחרובין מעש לעש ״ וכל העולם ניזון בזכותם
והם לא היו נזונין בזכותם כמו ר חיא שפסק עיפוש מן דעולם ורוחות
רעות ובמלכושו היה תולעת עש כדאיתא בפרק כס י הרס וכבר שאל רבי
חנינא מזון נתנו לו רגל של זהב ולא רצה אשתו שהיתה מלומדת בנסים
כמוהו ולכל זה יש סודות עליונות בחכמת האלהות ורוב אלו הענינים בפרק
סדר תעניות וכן בברכות מתפלל על החולים ושהרג הערוד שנפתח מעין
מתחתיו כדאיתא בפרק אין עומדים בירושלמי ובערוך בערך חברבר בארוכ״
וכן בתחלת מדרש חזית מאמר מופלא לר חנינא בן דוסא והוא למד תורה
עם ריבז כדאיתא בברכות וראה גם כן החרבן והיה בימי רבן גמליאל ״
ר חנניה סגן הכהנים אמרו שנהרג בכה לסיון עם רבן שמעון בן
גמליאל ור ישמעאל וכבר פירש אותו בכהנים וסגן רל
משנה הכהן הגדול ואת כהני המשנה תרגום סגן כהניא וזה למעלה לכהן
גדול כמו שני למלך ושר צבאו זה כתב הרמבם ובפרק ב דסנהדרין סגן היינו
ממונה וכן בפרק אסר להם הממונה פרשי הסגן״ ונראה מדברי הרמבם
שזה אינו ממונה לשמש תחת כהן גדול אלא שהוא מעלה ״ ונראה כדבריו
כי בערב יום הכפורים מתקנין כהן אחר שאם יארע פסול בכג ישמש זה
תחתיו ואם היה הסגן מוכן לשמש תחת כהן גדול למה מתקנין כהן גדול אחר

בערב יום הכפורים זאבל בכוף תעניות פרשי סגן כהן מכונה תחת כהן גדול
משמש תחתיו אם אירע בו פסול ואינו נראה זה מדברי הרמב"ם ז"ל בספר
עבודה" ואולי משום מעלה היו מתקנין ליה כהן גדול אחר" ובירושלמי ה
דברים בסגן הסגן בימינו השניה אומר לכהן גדול הגבה ידך" ג בתמיד אחז
הסגן בימינו והעלהו ר הניף הסגן בסודרים ה לא היה מתכנה בכהונה
גדולה עד שנעשה סגן" וסברת רשי היא דברי הראש ז"ל כי בשאלות כלל
יג כתב סגן הוא המכונה לשמש תחת כהן גדול כשיארע לו טומאה כדאמרי
בנזיר פרק כהן גדול ולענין טומאה סגן עדיף דתניא אמר ר חנינא למה
תקנו סגן לכהן גדול שאם אירע לו קרי נכנס ומשמש תחתיו ואמרי בהוריות
דסגן משמש בח בגדים וקרי ליה התם משוח שעבר ואם נפשך לומר דמשמש
דוקא היכא דאירע פיסול בכהן גדול ונכנס ושמש תחתיו משום דמעלין
בקדש ולא מורידין כדמוכח התם ואם נדב שהיה סגן כיון שלא נכנס לשמש
תחת אהרן כיצד אמר רלוי מעיל הע חסרין הלא מעיל מבגדי כ"ג ועוד תינח
נדב אביהוא מה איכא למיכר אלא כיון שהקטירו לפני לפנים וזה אינו כי
אם לכהן גדול אמר לוי דרך אגדה כי עברו על ונשמע קולו בבאו אל הקדש
שלא במעיל דרך סמך" והוא ובנו ר שמעון בן הסגן היו ג"כ אחר החרבן כי
בפרקא קמא דיומא הוא ר חנינא חולק עם ר מאיר ור יוסי ובסוף פרקא קמא
דיומא כי ראה אש על המזבח רבוץ בכלב אבל לא היה מסייע באש ובבית
ראשון היה באריה כי בטל כחה שחסרו ה דברים בביה שני" וגם אביו של ר
חנינה סגן הכהנים היה חכם שהביא הלכה משכו בפרק ט מזבחים וכן הלכה

חנניה בן חזקיה בן גרון כבר פירשנו דבריו למעלה שהיה בזמן
הבית ופירש ספר יחזקאל וכתב מגלת תענית
ובביתו כ"ש ובה מזרו יח דברים כדאיתא בפרקא קמא דשבת והיה לו בן חכם
שמור אלעזר בן חנניה כדאיתא בסיפרי פרשת כי תצא בסוף וזה זכור לטוב
וכן יהושע בן גמלא שנשא למרתא בת ביתוס שהיתה אלמנה ועשירה
גדולה וקודם שנשאה נתנה לינאי מלכא תרקבא דדינרי רוצה לומר גקבין כי
תרקבא הוא שם מורכב תרי וקב שהם ג שהוא חצי סאה דדינרי מג באיפה
בראיתא בפרקא קמא דבריתות בענין בני יונה אמר רבן גמליאל לא חלין
עד שיהיה בדינרין ובבתרא בפרק גט פשוט ואלו המעות נתנת כדי שיעשה
לבעלה כ"ג וכן היה ונשאה ועשה טובות לישראל שתקן מלכדי הינוקות
בפרקא קמא דבתרא וזכור לטוב וכן במשנה בפרק אכר להם הממונה
עששה הגורלות שהיו של עץ או של אשכרוע ועשאן של זהב ומזכירין

אותו לשבח **ר חנינא בן גמליאל** הוא בן רבן גמליאל דיבנה
ובסוף מ"ק שהיה אומר שמועה ואגדה
בבית האבל ובפרקא קמא דגיטין שהטיל אימה יתירה על בני ביתו ובקשו
עבדיו להאכילו אבר מן החי אלא לצדיקים אין הקבה מביא תקלה על ידם
לאכול דבר שאסור לכל כי זה דבר מגונה כמו שאמרו התופסות אבל בענין
אחר מצינו לא יאונה לצדיק כל און און בגימטריה אוכל
ובתוספת' ר יהודה בן רבן גמליאל משום ר חנינא בן גמליאל ונרא' שהו' אחיו
וזה היה חכם גדול ובסיפרא ובן בתוספתא בפרק א מיומא והכהן הגדול מאחיו
פנחס איש הבירה עלה גורלו להיות כהן גדול והלכו אחריו גזברין ואמרכולין
ומצאוהו חוצ' באבני' ומלאו את המחצב דינרי זהב " אמר רבי חנינא בן גמליא'
וכי סתת היה והלא חתנו היה אלא חורש בענין שנאמ' וי'ב צמדים לפניו והוא
בי'ב והיה נראה ליאס כן שהיה בזמן הבית רוצה לומר רבי חנינא ושהאריך
ימים שגם ראינו שהיה בזמן ר שמעון ור מאיר ובפרק האומר בקידושין חולק
עם רבי מאיר אבל אחר זה מצאתי בפרקא קמא דנדה והא קשיש מיניה טובא
פרשי דהא רבי אליעזר היה בימי רבן גמליאל בנו של רבן שמעון בן גמליאל
שנהרג בהרוגי מלכות ובעל אחותו היה כראסרינן בהזהב ור חנינא בנו של זה
רבן גמליאל היה והתופסו' והא קשיש מיניה טובא ר אליעזר מר חנינא פירש
רשי שר חנינא בנו של רבן גמליאל דיבנה וכן נראה דבפרק המפלת אמר רבי
חנינה בן גמליאל נראין דברי ר מאיר בבהמה וחיה ואם תאמר והא בת"כ גבי
פנחס איש הסתת שעלה גורלו להיות כהן גדול וכו ואמר ר חנינא בן גמליאל
והלא חתנו היה הכהן הגדול ואי רבן גמליאל דיבנה אביו היאך היה לו חתן
כהן גדול והלא היה אחר החרבן ויל' דלאו חתנו ממש קאמר אל' חתן אבותיו
ובן משמע דלא אמר חתני אלא חתנו היה עכ' **ר חלפתא** איש
כפר חנניה בס"פ השוכ' הפועלי' תניא אבא חלפתא איש
כפר חנניה אומר משום ר מאיר ונראה ליכי כפר חנניה היא כפר כנה כפי
הנראה בפרק ט דשביעית כי שם תחלת גליל תחתון' ונראה שהוא תלמיד ר
מאיר והוא נזכר בפרק ג דאבות אבל אבא חלפתא חבר רבי חנניה בן תרדיון
שהוא אביו של ר יוסי חבר ר מאיר לא הוזכר במשנה כי אם בפרק ב דתענית
הוא ור חנניה בן תרדיון חבירו על מעשה שעבר אחד לפני התיבה וכו בראית'
במשנה' ואביו של ר יוסי היה בצפורי והיה בזמן הבית שראה לרבן גמליאל
הזקן כראיתא בפרק כל בחכי כמו שכתוב למעלה ברבן גמליאל' והיה גם כן
אחר הרבן בזמן רבן גמליאל דיבנה זקנו של רבי ור חלפתא אביו של ר יוסי
לבד לפני ר יוחנן בן נורי או ר' יוחנן בן נורי לפניו אשר היה בזמן רג ור יהושע

בקדו׳ ההדש ובזה יש ספק בתלכוד מי למד לפני מי וכן ראינו כי ר אלעזר בר ר
צדוק שהוא קדמו׳ אומר משום ר מאיר **ר חלפתא** אביו של
ר יוסי שהיה בבנין הבית ואחר החרבן ור חנניה בן
תרדיון חבירו בפרק ב דתעניות במשנה ובגמרה גם כן ואומר שהיה בציפורי
ובן בסוף ראש השנה ר חלפתא בציפורי׳ ור חנניה בן תרדיון בסיכני לאפוקי
מי שפירש באבות כי ר חלפתא איש כפר חנניה הוא אביו של ר יוסי כי הוא
טעות כי אביו היה בזמן הבית כמו שאומ׳ בפר׳ כל כתבי ואיש כפר חנניא ברור
הר׳ אחר החרבן תלמיד ר מאיר ועוד שזה איש צפורי והאחר איש כפר הנניה
ור חלפתא אביו של ר יוסי בצפורי בפרק ב דתעניות וכן פרשי אביו של ר יוסי
בצפורי ור חנניה בן תרדיון בסיכני׳ ואם כן הם שנים ואף כי הרמבם שכח זה
ולא הזכיר אלא אחד׳ ובפרק ר אליעזר דאורג תניא ר שמעון בן אלעזר
משום ר חלפתא בר אגרא שאמר משום ר יוחנן בן נורי ואולי הוא אביו של ר
יוסי כי למעלה אמרנו שלמד ר יוחנן בן נורי ובתוספת׳ בפרקא קמא דכלאים
רבן שמעון בן גמליאל אומ׳ משום ר יהודה בן אגר׳ איש כפר עכו אב׳ בפ׳ הזרוע
ר׳ יהודה בן אגרא משום ר׳ מאיר׳ ואוליהם אחים תלמידי ר׳ מאיר ווה נקר׳ ג׳ כ
אבא הלפתא הקדמון אביו של ר׳ יוסי סתם ומר׳ שמעון בן חלפתא ובני בנו ר׳
יוסי ה׳ ארזים בישראל שזכרנו למלעה׳ וחבירו של אבא חלפתא אביו של ר
יוסי אלעזר בן מתיא וחנניה בן חכינאי והוא נקרא גם כן אבא הלפתא בפרק
ואלו נאמרין **ר חנניה** בן תרדיון כבר דברנו בו למעמה שהו׳ מי׳
הרוגי מלכות בזמן שנכבשה ביתר אחר שנהר׳ ר׳ עקיבא
ובחו ברוריה אשת ר׳ מאיר ונראה שהיה לר׳ מאיר אשה אחרת קודם שאומר
ר׳ יהושע בן גרון בן חמיו של ר׳ מאיר׳ וכשמת ר׳ יוסי בן קסמא תפשו לו שהיה
מקהיל קהילות לתורה כמו ר׳ עקיבא ותפשו עמו ר׳ אלעזר בן פרטא וניצול
שעסק בתורה ובגמולות חסדים ור׳ תגינה בתורה לחוד ואעפי שהוא היה גזבר
במונה על הצדקה ונתתלף לו מעות פורים בצדקה ונתן משלו עכז׳ כדבעי ליה
לא עבד׳ וכבר הארכנו בו ורוב עניינו בפרקא קמא דעז׳ וכן מאשתו ומבתו
ר חוצפית התורגמן בסוף מסכת שביעית כבר דברנו בו למסלה כי
הוא בזמן רבן גמליאל ר יהושע שהיה תורגמן ר׳ל מפרש
לעם מה שהיה אומר לו הנשיא והוא מעשר׳ הדוגי מלכו׳ בסו׳ חולי׳ אעפי שיש
נוסחא שם לשון ר׳ יהודה הנחתום שראה אלישע אחר באשפה והוא תורגמן
בשמינו לר אלעזר בן עזריה **ר חנניה בן** חכינאי כבר דברנו בו
למעלה והלך ללמוד תורה מיד אחר שנש׳ ונתעכב
שם יב׳ שנים בפרק אעפי׳ והוא מתלמידי ר׳ עקיבא וחבירו של ר׳ שמעון בן

יוחאי ובפרק ד׳רבלאים ר׳אליעזר בן יעקב אומר משום ר׳חנניה בן חכינאי
והוא הרצה דבריו לפני ר׳עקיבא בחגיגה ובזמן חופתו של רבי שמעון הלך
ללמוד ובפרק בא סימן בנדה אמר ר׳שמעון מצאני חנניה בן חכינאי בצידון
ואמר לי כשתגיע לרבי עקיבא וכו׳והוא מד׳חכמי יבנה ר׳ל בזעזאי ובן זומא
ואלעזר בן מתיא ור׳חנינא בן חכינאי וכן הוא מה׳הדנין לפני חכמים וכן הוא
מצוי עם ר׳יוסי הגלילי בסנהדרין פרק ד׳סיתות וכן בסיפרא

חנניה איש אונו בפרק האומר בגטין כי העלה הלכה מבית האסורין
וחולק עם ר מאיר ועם רבי יוסי והוא מה׳ ד׳הדנין לפני
חכמים בפרק ב ממעשר שני ובמקומות אחרים ור׳ם בן עזאי ובן זומא ובן
ננס וחנן וחנניה איש אונו׳ אבל בפרקא קמא דסהדרין גרים שמעון התימני
וחנן המצרי וחנניה בן חכינאי ולא איש אונו ולא בן ננס׳ ובן עזאי ובן זומא

ר חנינא בן אנטיגנוס הכהן בתוספתא אומר אמר חנינא בן אנטיגנוס
מכיר הייתי המכים בחלל ובבכורות בפרק עד כמה כי רבי
יהודה ור יוסי איסתפקא להו מילתא בטהרות שדרו רבנן לגבי בנו של רבי
חנינא בן אנטיגנוס אמרו ליה ליעייל מר ביה אשכחוה דיתיב וקא מנטר טהרו׳
אותיב רבנן מדידיה גביהו וקאי איהו לעיוני ביה אתאן אמרו לר יהודה
אמר להו אביו של זה ביזה תלמידי חכמים ואף הוא מבזה תלמידי חכמי אמר
ליה ר יוסי כבוד זקן יחא מונח במקומו אלא מיום שנחרב בית המקדש נהגו
בהנים סלסול בעצמם שאין מוסרין לכל אדם׳ פרשי ביזה אגב ריתחיה
קאמר ולא היא כבוד זקן האב והבן סלסול מעלה ור חנינא בן אנטיגנוס כהן
ד׳היה ונראה בתלמוד ובסיפרא שהוא בזמן ר עקיבא ורישמעאל גם אמר
במסכת נדה בפרק המפלת נראין דברי ר מאיר

ר חנניה בן עקביה נא בן עקיבה בהחלת ערכין ובפרק ח
ד׳כתובות הנאור יהודה לפני רבן גמליאל וכן בברייתא בפרק יד דיבמות
ובשבת בפרק אין טומנין עם ר יהודה ובסוף מועד קטן כשכת בנו של ר
יהודה הוא היה תורגמן לפני ר יהודה

ר חנניה בן עקשיא הוא בסוף מסכת מכות ושם מאמרו הנפלא שרצה לזכות את
ישראל וכבר פרשו כל החכמים מאמרו המופלא כי הוא דומה לכמה שאומר
ר יוסי בן קיסמא לר חנינא בן תרדיון כי בשביל מצוה אחת לשכה זוכה לחיי
העולם גם הביאו זה המאמר בסוף מסכת אבות אבל אינו מקומו
כמו שאמר הרמבם זל אלא במסכת מכות והיבא מאמרו בסוף אבות כי
אין אומרים קריש על המשנה כי אם על ההגדה בראבדינן אמן יהא שמיה
רבא דאגדתא וכן כתב שם הרמבם וכן מנהג בל ישראל אבל עדיין לא בא

לידי ביאי זמן הוא ובגסקומות בתוספתא חנניה בן עקשיון על דברי עקיבא
גם סצינו בבריתות ג חכמים גדולים הא שאמרנו למעלה ר חנניה בנו של
ר יוסי הגלילי בפרק חמשי דחולין

וחנניה בן אחי רבי יהושע בן הנניה שיצא חוצה לארץ לבבל ולנהר פקוד ועבר
שנים והיו עמו רבי יצחק ורבי נתן ושלח לו רבן גמליאל אגרות שלא יעבר
השנה חוצ׳ לארץ בירושלמי׳ וכן הנניה בן אחי רבי יהודה בפרק אל הממונה
ובפר׳ המפל׳ ביד׳ כי הורה הלכה הנני׳ בן אחי רבי יהשוע וכא רבי יוסי הגלילי
וספר לרבן גמליאל ושלח רבן גמליאל לרבי יהשוע הבא בן אחיך וכולי
ונתגלגל הדבר בדרך על ידי כלת דבי חנינא כי משם רבי יהושע אמרה ושלח
לו רבי יהושע לרבן גמליאל מפי הורה חנניה אמר אביי שמע מינה צורבא מ
מרבנן דאם מילתא לימא בה טעמא דכי מרכרו ליה מרכר שאסר המפל׳ במין
נחש אסו טמאה הואיל ועיניו דומות לשל אדם עגולות

אות הטית ר טרפון

הכהן העשיר רבו של ר יוסי הגלילי וכמו כן לרבי עקיב׳ אבל ביבמו׳ פרק האש׳
וכן בפרק הכותב פסק כרבי עקיבא שהו׳ חבר לרבי טרפון וכן הרמבם ז׳ל ם
ובפרק קמא דבכורות רבי יהודה נשיאה הוה ליה פטר חמו׳ שדריה קמיה דרבי
טרפון ואני חמיה מזה כי יום שמת רבי עקיבא נולד רבי ורבי טרפון קדמון מר
עקיבא שהיה כמו רבו שיחיה שנים רבות ועוד בפרקו מסכת שמחות כשם
דבי שמעון בן יהוצדק באו ושאלו לרבי טרפון וזה היה רבו של ר יוחנן וכבר
הארכנו בו בכהנים ובפר׳ עד כמה בבכורות הלכת חמורך טרפון פרשי חפסר
חמורך שיתנו לבעל הפרה בשביל הפרה ובתוס׳ בסו׳ חגיגה שהי׳ אוכל תרומ
ובפרקא קמא דיבמות פרשי בי היה מבית שמאי וראייה לדברי רשי כי בפרק
קמא דברכות הטה לקרות כדברי בית שמאי

אות ויוד

בזה האות ובאות השין רוב שמות החכמים והסימן לה׳ חיל אוהבי יש אן יש לי
רב וכן הוא מנין העולמות שיורשין הצדיקים כדאית׳ בסוף כל המשנה שאסרו
ר׳ בל וא׳ על פי שהוא אמורא הביאו שם מאסרו המתוק ואולי כי אמרו לפני
רבי וכחכו בשמו כי רבי יהושע בן לוי גדול מרבי יוחנן ורבי יוחנן קר׳ לפני ר׳

ר ידוע הבבלי בפרק השוכר את הפועלים תלמיד רבי מאיר

יהושע בן פרחיה הנשיא אשר ברח לאסכנדריא של מצרים רבו של רבי שמעון בן שטח וכבר הארכנו בו למעלה ושהיה בזמן החשמונים

ר יהושע בן חנניה אשרי יולדתו וכבר אסרנו מש׳ הירושלמי ריבמות פ׳א

שאמו בשחית מעובר היתה הולכת לכ״ר מדרשו שיתפללו על העובר שיהיה
הכם וזהו אשרי יולדתו והוא תלמיד ריבז ואב כ״ד של ר״ג הנשי׳ והו׳ לוי ומשורר
במקדש כבר זכרנו כל זה ובתהלת נדה כי אחר פטירת ר׳ אליעזר קיים דבריו
אליעזר וכן אמר בסוף גיטין אין משיבין הארי אחר מותו לר אליעזר ובסוף
הגיגה שאמר בושנו מדבריכם ב״ש וכו׳ ונשטתח על קברי ב״ש ואמ׳ נענתי לכם
עצמות ב״ש ואמרו שכל ימיו הושחרו פניו מפני העניות יו

ר יהושע בן הורקנוס אולי הוא אחיו הקטן של רבי אליעזר בן
הורקנוס כי הוא היה ביום שמינו את רבי
אלעזר בן עזריה ואז ביום ההוא היה רבי אליעזר בלוד והיה לפני ר יהושע
בפרק ה׳ רסוטה הוא ור׳ עקיבא וקרא ר׳ יהושע לר׳ יהושע בן הורקנוס תלמיד
הלמידו של ריבזולר עקיבא מפני כבודו קראו תלמיד ריבז אף על פי שהיה
תלמיד תלמידו כמו זה **ר יהושע** בן קרחה הקרח רבו של ר והוא
בן ר עקיבה שהאריך ימים כפל שנותיו של ר שהאריך
ימים כמו ר עקיבה והיה יושב עם רשבג אביו של רבי וכבר פירשנו דבריו
למעלה בדורות ובפרק שואל התוספות משם ר״ת מאריכין בראיות חזקות
דלא הוה ר עקיבה אביו אלא אינש אחרינא היה שמו קרחה וקרחה הוא
שם אדם כמו קרח ונולד הרבה קודם רבי יהושע בנו של ר עקיבא וכן נראה
דהיל לומר בן קרח שם תאר אבל רשי ורשבם ובעל הערוך אמרו שהוא בן
ר עקיבא ובבריתא ר יהודה בן קרחה״ **ר יהושע בן מתיא**
בזמן ר ישמעאל והוא פירש ג דברים
לפני ר ישמעאל ואם כן הוא בזמן שמינו לר אלעזר בן עזריה והם ג אחים
תנאים ר אלעזר בן מתיא מד חכמי יבנה ור יוחנן בן מתיא בפרק ד׳ שוכר
ר יהושע בן בתירה והוא בן בתירה סתם ו ס ג בני בתירה וכולם
בעדויות והם ממשפחת הנשיאים שהיו ב מן הלל וכלם ראו
הבית ואחר הבית וזהו בפרק יב בשבת **ר יהושע** בן לוי הוא
מהאמוראים וכן כתב רשי בפרק כל היד אבל הרב
מנאו עם ד׳ התנאים ו׳ הוא בסוף המשנה וגם הוא בפרק שנו חכמים שהוא
בחובר מברייתות ואעפ״כי רצוני בעה לדבר בו באמוראים נאמר בבאן דבר
מה כי הוא היה חכם גדול וחסיד ובסוף פרק המדיר המעשה שנכנס
לגן עדן בחיים ושלא היה נשבע וחזר והוא בארץ ישראל עם בר קפרא וגם
היה לפני ר׳ והיה לוי כדאמרינן בחולין בפרק הזרוע כי ר׳ מיאשה בר בריה
דר׳ יבל לוי הוא והוא איש גדול בהגדות והלכה כמותו אפי׳ עם ר יוחנן ועוד
האריך בזה ובפרק הגולין בעבור איש אחד שאבלו ארדה ג פרסאות

שלא הגין זכותו עליו לא דבר אליהו עמו ג ימים

בתירה שהיה בנציבין בבבל ושהיה בזמן הבית ואחר
החרבן כבר הארכנו בו בטוב׳ ובפרק ד מיחות
שהתפללו ר אליעזר ור יהושע בן חנניה על איש א שיוליד וזכה
ה לר יהודה בן בתירה אמרו אלו לא עלינו אלא להעמיד את הצדיק
ריינו׳ ובפרק ט דנגעים הרצה דברים ודן לפני ר אליעז׳ ואמר לר יהודה
בן בתירה חכם גדול אתה וכן בפרק א יא׳ והרמבן ז״ל בתורת האדם נסתפק
אם ר יהודה בן בתירא הוא ר יהודה בן תימא בעבור שאמרו דבר אחר ולא
נהירא לי כי הירושלמי לפעמים לוקח תנא אחר שלא לקח הבבלי במו
מעשה ברבי יוסי הכהן שמתה אשתו וכו׳ ובירושלמי אומר ר טרפון באשר
בתוב בספר המצות׳ וכן בפרק מי שהיה טמא או בדרך רחוקא המשנה
זוכר ר יוסי שהוא בן חלפתא והברייתא שם זוכר ר יוסי הגלילי כי שניהם
ברעת אחד׳ וכן בתוספתא דפסחים בפרקה זוכר ר יוסי ור יוסי הגלילי
ברעת אחת׳ ואולי מבאן כמו זה טעה בעל דורות עולם כי אמר ביר יוסי
הכהן תלמיד ריבז הוא ר יוסי הגלילי וכן ר יוסי סתם בן חלפתא מצפורי הוא
בגליל אבל רבי יוסי הגלילי לא רבי יוסי הכהן ולא רבי יוסי סתם

יהודה בן טבאי חבירו של שמעון בן שטח מהזוגות ואם הוא אב
בית דין אונשיא היה ספק והיה חסיד גדול בכר
דברנו בולמעלה **ר יהודה** הכהן חבירו של ר יהודה בן אבא
בפרקו מעדויות והוא מהכת הראשון אחר החרבן
ונסתפק לי אם הוא בנו של ריבז הכהן כי בבר ידעת למעלה ביר יהודה
היה שמו של בנו של ריבז **ר יהודה** בן אבא הוא חבירו של רבי
יהוד הכהן והוא מהכת הראשון אחר החרבן וכבר
נסתפק לי אם זה ר יהודה בן בבא כי הכל שם אחד וזמן אחד

ר יהודה בן בבא הסומך שאלמלא הוא בטלו דיני קנסות מישראל
וכן הסמיכה והסמיכה לאו דוקא ביר כמו שעשה
משה ליהושע אלא אפילו בדבור בלבד כי שיאמר אני סומך אותך תהיה
סומך׳ וזה התכם כל עניניו ביצד סמך הה זקנים ר״ל ר מאיר ור אלעזר בן
שמוע ור יהודה ור שמעון ור יוסי ויש אומרים ששמך לר נחמיה גם כן וסמך
לר יהודה בר אלעאי שאמרנו החסיד כמוהו שלא חטא מימיו וכל מעשה
בחסיד א הוא ר יהודה בן בבא או ר יהודה בר אלעאי׳ וזה ר יהודה בן בבא
נהרג בשלש מאות חצים בין אושא לשפרעם וכלו בארוכה בפרקא קמא
דסנהדרין ועבודה זרה ושלא חטא כל זה בקמא בפרק הגוזל קמא ובחמורה

ר יהודה בן תי

והוא מי הרוגי מלכות וזכור דהוא למוב
הזכרנו למעלה כי הוא מי הרוגי מלכות ואמר על

ר עקיבה הוי עז כנמר ויש אומרים כי הוא לא היה מי הרוגי מלכות כי אנ

ר יהודה בר אלעאי

אלעזר בן דמא ונקרא בן דמא הוא רבי
יהודה סתם רבו המובהק רבי אלעזר

בן עזריה והוא גם בן נאמר עליו מעשה בחסיד א ראש המדברים והוא סתם
סיפרא שהוא תורת בהנים וכבר רבנו למעלה בו ובסוף ראש השנה
אמר רבי יהודה גרסינן ולא אמר לו ר יהודה שהרי לא ראהו מימיו לרבן

ר יהודה הנשיא

יוחנן בן זכאי דקדוש והעניו וירא חטא הנשיא
משבט יהודה מצד אמו ומצד אביו מבנימין

כדאיתא בכר פרשת ויזכור אלהים את נח וזהוא ר סתם כבר דברנו בו
למעלה מה שצריך לכונת הספר כי עשה המשנה והרביץ תורה בישראל
ועליו אמר דניאל כי בזמן שהמשכילים יכשלו בחרב ובלהבה שהם עשרה
הרוגי מלכות אמר עור ובהכשלם יעזרו עזר מעט זה היה רבי שהקים את
התורה ועשה טובות לישראל כאשר אמרנו וזהוא גר המערבי הזלדהלל
באשר דברנו למעלה וזכרו לטוב ובסוף תרומות כתב הראש שרוב
החכמים אוכלים על שלחנו של ר כדאית בפרק כיצד מעברין דאון נשריא
לקינהון וכן בפרקא קמא דבתרא שפתח אוצרותיו

יוחנן כהן

גדול שעשה חקנות רבות והוא הנזכר בתפלות
יוחנן בן מתתיה זה דזכיר הרמבם בפרק ו אבל בתפלות אינו אומר כי אם
מתתיה בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו דל יוחנן שנקרא חשמונאי ואם כן
היה אביו של מתתיה וכן הוא אומר ביסוד עולם כדברי וכן בפרקא קמא
דמגלה שמעון הצדיק ומתתיה בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו שעמדו
לישראל בימי יונים והיה צדיק והוא תקן הדמאי כי שלח בכל ארץ ישראל
והיו מוזהרין על תרומה גדולה שהיא לפחות אחד מששים שנאמר וששיתם
האיפה מחומר החמים והחומר שהוא הכור עשרה איפות ואם כן הוא
מששים ומדה אמצעית תרומה תרי ממאה ובעבור שהוא עון מיתה היו
מוזהרים אבל מעשר ראשון לא תיקן דהמוציא מחברו עליו הראיה וכן
מעשר עני אבל מעשר מן המעשר שהוא לכהן הוא נחשב כתרומה וזה ציוה
לבל שיוציאו אחד ממאה וזהו הדמאי על סבק אם נעשר אעפי שרוב עמי
הארץ מעשרין וכן מעשר שני לא פטר כי בעליו יבאו לירושלים
ויוציאו מעשר שני וכן העביר ודין מעשר שני כי אין אסר עשיתי בכל אשר

צויתני והוא לא עשה כסדר וכן ביטל בחול המועד קול הפטיש מירושלים
וזה לא הביאו דמפרשים כי נראה להם כפי האמור במועד קטן שזה
מותר אם אין לו מה יאכל אבל יוחנן ששימש בכהונה גדולה והיה זקן מאד
ולבסוף נעשה צדוקי הוא בן בנו של מתתיה יוחנן
בן שמעון בן מתתיה והוא הורקנוס הראשון והוא הנקרא ינאי ובסוף
התנאים בעה אאריך בזה. וזה יוחנן הצדיק עשה שתי פרות כדאיתא בפג
דפרה. ועוד ביטל המעוררין שהיו אומרים עורה למה תישן. וכן ביטל
הנוקפין שסידר טבעות של ברזל להפיל המורין לארץ לשוחטן לקורבנות
רבן יוחנן בן זכאי הכהן שחיה קב שנה והיה גדול עם קיסר ושאל
יבנה וחכמיה ולר צדוק רופאים והוא היה נשיא
ישראל והוא תלמידו של הלל הזקן ושמאי ובנו נקרא רבי יהודה והיו לו ה
תלמידים. ובפרק עושים פסים ברייתא שנכדרה במדרשו כמו תוספתא דר
חייא וכבר הארכנו למעלה בזה ומשמה בטלה זו החכמה **ר יוחנן**
בן נורי בזמן ר יהושע ור אליעזר והוא חולק עם רג בקידוש
החדש אבל אחר שמת רבן גמליאל ורצה ר יהושע לבטל דבריו זה עמד
כנגדו ופסק ההלכות כרבן גמליאל כדאיתא בפרק בכל מערבין. ובפרק
ז דתרומות בתוספתא מעשה שהלך ר יוחנן בן ברוקה אצל ר יוחנן בן נורי
לבית שערים וגם היה חבר לר עקיבה לפני רבן גמליאל שלקה על ידו
כדאיתא בערכין **ר יוחנן** בן בגבג דהוא בן בגבג סתם וכבר
פירשנו הוא באות הבית **ר יוחנן** בן מתיא כבר
אמרנו כי הם ג אחים וזה בפרק השובר במשנה שאמר
לבנו אפילו אתה עושה להם כסעודת שלמה וכו והם כלם בימי ר עקיבא
ובן עזאי ובן זומא **ר יוחנן בן ברוקה** חבר של ר אלעזר חסמא
שהלכו לקבל פני ר יהושע בפקיעין בזמן
ר אלעזר בן עזריה והוא אביו של ר ישמעאל בנו של ר יוחנן בן ברוקא
חבר של ר **ר יוחנן בן** גדגדה הלוי ושוער במקדש ואוכל כל ימיו
חולין על טהרת הקדש שזה חמור יותר מאוכל
חוליו בטהרה כדאיתא במשנת פרק אין דורשין והיה חכם גדול במספר
ובתכונה והיה במקום שעסר יהושע בן חנניה המשורר והיה חבר לר אלעזר
בן חסמא ומינם בישיבה רבן גמליאל כדי שיהיה להם מזון ואף כי
בסיפרי אומר כי לר יוחנן בן נורי היה זה אבל בהוריות בן נראה
ובני בהו או בני אחותו היו אלמים אבל היו שומעין ורבי התפלל ורבו
והיו יודעים כל התורה. גם בברייתא ר יהודה בן גדגדה תלמיד ר אליעזר

ר יוחנן חסנדלר חבר ר מאיר ור יהודה׳ ובפרק מי שמתו ר יוחנן
הסנדלר תלמידו של ר עקיבה והיה עושה סנדליז
וסמכו ר עקיבא בקטנותו כאשר פירשנו **ר יוחנן** בן חשיע בן חסיו
של ר עקיבה פרק גדירים אמ׳ כדברי בן עזאי וזה הוא

ידוע בזמן ר עקיבה ואם כן אשה אחרת נשא ר עקיבא שהוא חיה שנים רבות
ואם כן לפחות שלש נשים היו לו בת כלבא שבוע וזאת ואשת טורנוס רופוס
שר יונים שנתגירה **ר יוחנן** בן החורונית שהיה בזמן הבית
והלכו לבקרו זקני בית שמאי וזקני בי׳ הלל בסוכת
והלמידו היה ר אלעזר בן צדוק כדאיתא בפרקא קמא דיבמות בסופו

ר יונתן והוא בפרק דראבות ובאבות דרבי נתן ר׳ יונתן בן יוסף וכן
בתוספת׳ ושם גרסא ר יוחנן וטעות הוא כודאי ובפרק המקשה
נראה ר יונתן בזמן בן עזאי ור׳ עקיבא׳ ובבר פירש׳ אותו כי הוא בזמן ר׳ חבירו
של ר׳ אשיה״ וכן יש בברייתא יונתן בן כתירה שעלו זקני בית שמאי וזקני
בית הלל לעלייתו **ר ינאי** הוא קרטון ובניו תנאים ר׳ רוסתאי
בר ינאי ור׳ אלעזר בר ינאי ואל יעלה ברעתך כי זה ר
ינאי רבו של ר׳ יוחנן כי הוא מהאמוראים הראשונים וזה בזמן ר עקיבה ורבי
מאיר״ ובתלמוד בר בריה דר ינאי סבא בא לפני ר׳ ינאי רבה וזה ר׳ ינאי רבה
רבו של ר׳ יונתן׳ ובפרק דנדרים בר ברתיה דר׳ ינאי סבא אתא לקמיה דרבי
ינאי רבה כי ר׳ ינאי רבה רבו של ר׳ יוחנן **אבא** יוסי חליק ופרי
איש טיבעין חליק ופרי פירש הערוך מינוי לשם מקומו
אבל הרמכם ז״ל פירש חליק ופרי הוא כנוי וטיבעין שם מקומו והוא סב״ה
ופירש הלכה כב״ה וכי יותן מים על זרע עד שיתכוין ליתן ורבי יהושע אמרת
משמו׳ ובבר ידעת כי אבא הו׳ דרך כבוד כמו ר׳ יוחנן כמו אבא שאול ובסיפרי
ר׳ חנינא איש טיבעין **אבא יוסי** בן חנן בפרק ב׳ דמדות ונר׳
בזמן רבי אליעזר בן יעקב ואבא שאול בן בטנית
אומר משמו בסוף פרק מקום שנהגו׳ ובסוף פרק הריבכות אומר משום רבי
מאיר אבא יוסי בן חנן ולא הזכירו הרב ואמר בפרק ו׳ דשקלים שם׳ הירושלמי
שכו של זה התנא שאמר יג שערים היו במקדש ולא זכר הרב שאבא יוסי בן
חנן אמר בפרק ב׳ דמדות ומשם למד הירושלמי **יוסי בן יועזר**
איש צריד׳ חבירו של ר יוחנן איש ירושלים והוא
נשיא וכהן וחסיד והוא התחלת הזוגות והיה עד זמן ינאי מלכא בפרק יש נוחלין
והוא תיכה וקבל מאנטיגנוס ומשמעון הצדיק כאשר פירש׳ למעלה והדיר
נבסיו לשמים שלא היו בניו נוהגין כשורה בפרק יש נוחלין ואין הלכה כי אפי

ר יוסי הכהן חסיד

לשמים אסור להעביר הנחלה וכו
הלמיד ריבז ויודע במרכבה בבר
פירשו אותו ואמרנו כי אין זה רבי יוסי הגלילי כאשר חשב בעל דורוה עולם
ובסוף מועד קטן שמתה אשתו ואמר ל אחותה בבית הקברות לכי ופרנסי בני
אחותך רל שנשא אותה סיר ביום ה הוא אעפי שהיא היתה אכל' גם כן כמוהו
ואינה חייבת בבנים כיון שהוא חייב יכול אבל לא בא עליה עד ל'יום חדש שלם
אבל בירושלמי גורס ר'טרפון ולא ר'יוסי כמו שאמרנו ושניהם כהנים ובפרק'
קמא דשבת ר' יוסי הכהן חסיד לא נמצא כתב ידו ביר גוי מעולם וכן בתוספת'

ר יוסי הגלילי

בפרק ג בכר פירש בו ור'אליעזר בנו עשה
לב מרות לתורה לב חכם לימנו ורבו של רבי
יוסי ר' טרפון והוא מר זקנים שנכנסו יום שמת ר'אליעזר והם רבי אלעזר בן
עזריה ור'טרפון ור'עקיבא והיו לו ג'בנים הרשום הוא ר'אליעזר בנו באגדה ור
חנינא ור ישמעאל בניו של ר' יוסי הגלילי בכריתא ' ובפרק אלו נערות אמר
הראש זל'כי הוא הבר רבי עקיבא 'ובב'ר' פרש' יח'כי נשא רבי יוסי הגלילי בת
אחותו והיתה מבזה אותו וגרשה והיא נשאת לאיש אחר והיתה עניה ופרנסה

יוסי בן יוחנן

ר יוסי ומבשרך לא תתעלם " איש ירושלים
חבירו של יוסי בן יועזר הכהן אב'זה לא נזכר
לכהן אעפי שבפרק ז'כשכתב הרב שמות החכמים ששמם גדול מרבן ור'אסר
שם יוסי בן יועזר יוסי בן יוחנן כהן גדול ונראה לי שהוא טעות בספרים שהוא
ר'ל יוסי בן יוחנ'וכן יוחנן כהן גדול ומיוחנן ליוחנן דלג הסוף'וכבר ידעת מעלת'
שאמרו בטלו האשכולות ר'ל'איש שהכל בו'ומהם התחילה המחלוקת במשנה
בסוף ימיהם לסמוך על הקרבן ב'ט'ושלא לסמוך והיה זה על דברים שהם
מדרבנן ואיחרתי לכתבן כי כיון שכתבתי יוסי בן יועזר הכהן וחסיד כתבתי
בסמוך ר'יוסי הכהן וחסיד והוכרח לי מהטעם שאמרתי לכתיב ר'יוסי הגלילי

יוסף קטנותא

בסוף סוטה משמת יוסף קטנותא שהוא תמציתן של
חסידים ' ופירש הרמבם זל קטנותן של חסידים
בכללם שרשם לפי ששרש הדבר והתחלתו קטן' ואם כן יהיה אחר רבי יוסי
הכהן ור'יהודה בן בבא ורבי יהודה בר אלעאי כי הוי חסידי' אבל אין זה מכלל
הכמי המשנה כי אין לנו מעשה ממנו ולא דרשא והלכה אכל טב הוא לזוכרו
חכות הוא לנו ובירושלמי פרק המניח כי יוסף קטנותא הוא יוסף הבבלי הוא
יוסף בן יהודה חבר ר ואם כן הוא מהמשנת ר יוסף בן יהודה איש כפר הבבלי
והוא יוסי איש הוצל והוא איסי בן גור אריה הוא איסי בן גמליאל הוא איסי
בן סהללאל ומה שמו איסי בן עקביא שמו כדאיתא בפרק ערבי פסחים וכן

פירשו ההוספו׳ בפר׳ בנות כותיים בפרקא קמא

דזבחים ושמעון אחי עזריה חולק עליו ואם כן

יהיה בזמן הבית באהרונה בן קיסמא אוהב ההורה ולא

כסף וזהב והיה מכובד עם שרי המלכו׳ והוא מת זקן מאד

ר יוסי בן חוני

ר יוסי

וכיבדוהו מאד במיתתו והיה בזמן הבית ואחריה והוא נתן אות על כיאת המשיח

וביום שמת אמר לרבי חנניה בן הרדיון בעבור המצוה שעשה במעות פורים

שנחלפו לו׳ יהיה חלקו לעולם הבא ואמר לו ככר ידעת שזאת האומה של

רומיון השמים המליכוה ושלא יעסוק בתורה בעוד שיהיה השמד ולא שמע

לו ואמר אני אומר דברים של טעם ואתה אומר מן השמים ירחמו ככדומה לי

שישרפוך ולספר תורה וכך היה בימיר תפשו לר׳ חנניה בן תרדיון

ר יוסי איש דורמסקית תלמיד ר׳ אליעזר הגדול והוא מדמשק

תרגום דמשק דורמסקית׳ וביום שמינו לר

אלעזר בן עזריה לנשי׳ הוא היה שכובא ללוד לרבו כי הוא לא היה שם מפני

הברכה שברבוהו שהיה מרוחק מהחכמים עד יום כוהו ואחר מותו התיר אותו

ר׳ יהושע וכשהלך ללוד זה ר׳ יוסי סיפר לו המעשה שהסביבו עמון ומואב

מעשרין מעשר עני בשביעי ואמר שהוא הל׳מ׳סוד יי ליריאיו כדאיתא במשנת

פרקד׳ מידיכ׳ ובתחלת חגיגה בגמ׳ אומר שכעס עליו ר׳ אליעזר ושיצאו עיניו

וקבלם בידיו ואחר כך נתרצה לו והתפלל עליו וחזרו עיניו למקומם

ר יוסי סתם הוא בן ר׳ חלפתא כדאיתא בפרק כל כתבי וחבירו של ר

שמעון ור׳ יהודה וגם מר׳ מאיר ור׳ אלעזר בן שמע ובפרק ב

דיבמות אל ר יוסי לאליהו והוא היה הסידמאד והיו לו הבנים חכמים ומת

לו בן בחייו שמו ר חלפתא וכבר דברנו למעלה מה שצרין לכוונת הספר

ר יוסי בן משולם בפרקד דתרומות הואעל דבריו של ר אליעזר ור

יהושע ונראה כי הוא זקן מאד ובפרק אלו טרפות

חולק עם ר שמעון בן אלעזר תלמיד ר מאיר בגלגלת׳ והוא העיד הלכה

משום יונתן אחיו שאמר משום ר אלעזר חסמא בסוף פרקה ניזקין ובן פרק

ה דדמאי בהוספתא ואמרו עליו כי הוא קהלה קדושה והיה קורס מזמן רבי

ונקראקהלה קדושה יש אומרים כי יגעין בתורה בחורף ובמלאכה בקיץ

ויש אומרים שהיו משלשים היום שליש לתפילה שליש להורה שליש

למלאכה׳ אבל החסידים הראשונים ששעות לתפלה׳ אבל ר שמעון בן

מנסיא אינו מקהלה קדושה כמו שנראה בפרק אין צדין ביט מדברי רשי

וקושיותיו וכפי פשט ההלכה׳ אבל בסוף פרק כריתות לרבי שמשון נראה

שאינו חוזר קשישי כיניה טובא אלא לרבי מאיר רבי שמעון בן מנסיא

יו אמרו הלכה כר מאיר ואינהו קשישי רל מר מאיר ולירושלמי ניחא כי
ירושלמי בפרק כ דמעשר שני אומר כי רבי שמעון בן מנסיא ורבי יוסי בן
משולם הם עדה קדושה. אבל הראיות מרשי חזקות שהריר שמעון בן
מנסיא בזמן ר וחולק עמו בבכור ובזבאבות אמר זמרות שמנו חכמים
לצדיקים נתקיימו ברבי ובבניו. וכן ר יוסי בן משולם חולק עם רשבא תלמיד
ר מאיר כמו שאמרו אבל כפי הירושלמי שניהם עדה קדושה ויהיה ר מאיר
זקן מהם **ר יוסי בן** החושף אפרתי בפרק ג דכלאים תלמיר רבי
ישסעאל ואומר בירושלמי כי ר מאיר קרא עם רבי
ישמעאל בתחלת חייו של ר ישמעאל ור יוסי בן החושף בסוף ימיו וידע יותר
האמת וכן הביא גם כן בעל הליכות עולם בסוף ספרו **ר יוסי בר**
יהודה חבירו של ר והוא בנו של ר יהודה בר אלעאי
כדאיתא בסוף פרקא קמא דעירובין ובפרקת בנדרים ר יוסי ובנו של ר
יהודת והוא צוה לרבג דברים **ר יוסי בר יהודה** איש כפר הבבלי
הוא נזכר בפרק ד דאבות על דברי אלישע בן
אבויה ועתה לא ידעתי לברר יותר והייתי אומר כי הוא ר יוסי בן יהודה
האמור קודם זה אלא שהרמבם הביא שניהם. ובברייתא ר יוסי בן יהודה
הוא יוסי הבבלי חבירו של ר הוא יוסי קטנותא של חסידים בירושלמי
ר יוסי בן חלוקה ארם חשוב וחכם בזמן ר אליעזר ור יהושע ואינו מן
המשנה **ר** יעקב כבר אמרנו כי הוא בן בתו של
אליאע אחר וזה החזיק בכל מקום חיי העה בסוף חולין ובקדושין
ולכן נראה כי הוא האמור באבות שדבר גם בזה רל בחיי העה: ויש אומרי
כי הוא אביו של ר אליעזר בן יעקב ולא נהירא שלא מצאנו זה וגם לא
אמר ר אליעזר בר יעקב ועדיין נשאר לי ספק אם הוא ר יעקב דכפר חטיא
גם בברייתא חכם גדול וקדוש תלמיד ר עקיבא ורבו של ר הוא ר **יעקב**
בן קרושאי: נא בן קורשאי והוא הוזכר בהוריות במעשה דרשבג
עם ר מאיר ורבי נתן ור יעקב סתם הוא רבו של ר יהודה הנשיא בסוף פרקא
קמא דגיטין **יועזר איש הבירה** מתלמידי בש ואמר שאלתי את
רבן גמליאל הזקן עומד בשער המזרח בפרק
כ דערלה **ר יקים** איש חדיר הוא בזמן ר יהושע והוא בערויות
ר ישבאב הסופר בפרק ב דחולין במשנה: ובכתובות כי הוא חבירו
של ר עקיבא וכן במקומות אחרים על ענין דחומש
לצדקה. ובתוספתא בפרק ב דחולין אמר ליה רבי ישבב לר עקיבא אי אתה
זכור שהיה ר יהושע שונה כל שנתגבלה בשחיטה גבלה וטמא במשא

קורס שחיפה טריפה ושחיטתה מטהרתה וחזר ר עקיבא ז
בפרק ב דחולין ישב בכן הוא בראש השנה גבי משמרות ואנ
שם המשמרה היד יהוא מי הרוגי מלכות חכם גדול והרגוהו בז
אומר ועשו להם ציצית והיה בתענית והשליכוהו לכלבים ולא ו
הוקבר והיה כמשה חוץ מהנבואה אשריו **ר ישמעאל** בן
נהן גדול חכם וחסיד והרואהו בחלומו יצפ
ד חכמה והוא מהרוגי מלכות והפשיטו עור קרקפלו בחייו מפני יופיו ופראו
בשהוא קטן ר יהושע ברומי וזה הורה הוראות בישראל ושופט מואס בבצע
מעשקות בראשית חגז בדאיתא בבתובות וכבר זכרנו אותו אבל אינו מן
המגין אעפי שהביאו הרמבם בפ הד בחבורות כיון שלא מצאנו אותו במשנה
ר ישמעאל זה רבי ישמעאל חבירו של ר עקיבה וכן נראה בזבחים
וכן ביומא וכבר הארכנו בזה ונשאר ספק בידינו אם הוא
כהן ובמבוא כתב רבינו חננאל ר ישמעאל ודאי תלמיד ר יהושע שכן שאל
בגבינות ונקרא חנות מזונות והוא פותר חלומות ובר קפר שאל ממנו ואולי זה
של בן קפרא הוא ר ישמעאל בר יוסי וכן נראה והתלמוד מלא הלכות תאנא
דבי ר ישמעאל וכו **ר ישמעאל** בר נחמיה כבר ידעת כי רבי
נחמיה הוא חבר רבי מאיר שסמכו ר יהודה בן בבא
לדעת רב אויא נגית המחלוקת שיש אם ר נחמיה הוא ר נהוראי וכו וזה ר
ישמעאל בדורו של ר **ר ישמעאל** בנו של ר יוחנן בן ברוקה הוא
חבירו של רבי הקדוש בזמן רשבג אביו עם ר חנינא
בנו של ר יוסי הגלילי **רבי** ישמעאל בר יוסי חבירו האהוב של ר
ובבית דינו והוא שמן ובבד מאד חבירו של ר אלעזר ברבי שמעון שמן ובבד
במוהו כבר הארכנו בו למעלה ובפרק יב מבמות אמר אני ראיתי את רבי
ישמעאל בן אלישע וזה תימה אפילו לרבי יוסי אביו ומצאתי שם בתוספות
שהיה נכדו של ר ישמעאל בן אלישע בשם זקנו ובפרק אלו מציאות שעש
לפנים משורת הדין בהקם תקים עמו **ר ישמעאל** בן פאבי כהן
גדול וחסיד משכת בטלה אז הכהונה ובה קול יצא
עליו יבנס תלמידו של פנחס והיה כהן גדול עשר שנים ועשה פרה אחת
אות הבף כבר ראיתי בבאות היוד יש כמו נ חכמים צדיקים בקרבה
ובאות זה יש אחד לבדו הוא בן בוברי והוא בפרקא קמא
דשקלים בזמן ריבז והוא העיד ביבנה בן בוברי פירש בערוד שם אדם עושה
כבר ובפ התכלת גרים העיד בוכרי בבריתא ואם כן לא יהיה שום חכם בבף
מאזנים **אות הלמד ר לויטס**

איש יבנה בפרק ד' דאבות הוא איש רשום ביבנה עיר החכמים וכ"ש תוה"ולא
ידעתי עד עתה באי זה זמן הוא והוא בפרקי ר' אליעזר בפרק נא

אות המם הגהה

אמ"ש מונבז תנא פרק ג רשבועות ע"כ **ר מיאשא**
בבר אמרנו כי הוא בזמן האחרונים בבית שני וקבל
ממנו נחום הלבלר וכן בתלמוד קראו לר' מאיר רבי מיאשיה כמו לזה החכם
באשר כתבתי למעל' **ר מא"ר** ונקרא גם כן ר' מיאשה והוא
מזרע נירון השר הגדול של קיס' ששלחו קיסר להחריב
ירושלים קודם ששלח לאספסיינוס ושאל להינוק ואמר ונתתי את נקמתי
באדום ביד עמי ישראל והוא אמר בעא הקבה לכפוריה ידיה בהוא גברא
ונתגייר ויצא ממנו זה החסיד אור העולם תלמיד אור העולם הוא רבי עקיבה
נתלמידו אור העולם רבינו הקדוש וכבר הארכנו בו למעלה ורב ראה אותו
מאחריו וכן רבינו הקדוש **הגהה** אמר ש"ש כנר כתבתי למעל
מה שמצאתי בספר חיי המלכים על ענין נירון קיסר
ע"כ ונקרא אחרי' והסימן אחריו יאיר נתיב בענין לויתן' ונשא אשה אחרת חוץ
מברוריה כדאיתא בתחלת חולין **הגהה** אמר ש"ש בענין העיד
ר' יהושע בן זרוז בו' על ענין בית שאן ע"כ והיה רבי מאיר
אעפי שהוא ממחבורה הג' בזמן כת הראשונה שאמר רבי יהושע יפה אמרה
ברוריה **ר מתיא בן חרש** ישיבתו ובי' רינו היה ברומי צדק
צדק תרדוף הלך אחר רבי מתיא
לרומי ושם מצאו ר שמעון בן יוחאי ברומי ונראה שהיה זקן ממנו ובמדרש
בילקוט פסוק בן פורת יוסף שלא הסתכל באשה כל ימיו ונראה לו השטן
ברמות אשה וסימא ר מתיא את עיניו באש ושלח הקבה לרפאל וריפא את
עיניו ובבר אמרנו למעלה כי הי' בארץ ישראל וכשיצא חוץ לארץ קרע בגדיו
בדאיתא בסיפורי ר' אליעזר הגדול היה רבו כדאיתא במעילה ובסוף יומא
שלח ר' מתיא בן חרש לר' אלעזר בן עזריה **מתיא** בן שמואל ג"א
בתתיה בתחלת פרק ג' דיומא ובפרק ג' דתמיד שחלק על
הנא קמא שאמר כי רי באור הבקר שיהיה מבריק לשחוט התמיד שנקרא יום
והוא אמר עד שיאיר כל פני המזרח יותר עד שיאור בחברון והלכה כמותו
והיו מזכירין בחברון אעפי שגם לצד זה היה המזרח כדי לזכור זכות הקבורים
שבהברון בזמן התמיד ולא ידעתי באי זמן הוא סבית שני ונראה כי היה בסוף
הבית" והוא היה מסונה על הפייסות ר"ל הגורלות בבית המקדש כדאמרינן
ביומא ובפרק ה' רשקלי' והוא היה אחד מהשו' חסידים שהיו מסונין במקדש

ולא ידענו אם הוא כהן כי גם מרובי שנקר׳ פתחיה היה א׳ מהם שהו׳ ממונה על
הקנים וכן החסיד נחוני׳ חופר שיחין ובורות לעולם גולה מהם ולבתו נעש׳ לת
נס שנפל׳ בכור וניצל׳ כי ראת׳ ובר של רחל׳ עם זקן א שהו׳ אברהם ע״ה ואו ר׳
חנינ׳ בן דוס׳ בשקר׳ לה זה הוא עפ׳ מת בן בנו בצמא וסביביו נשפר׳ מאד כראית׳
בקמא וביבמות **מנחם** חבירו של הלל ויצא לעבודת המלך ונכנס שמאי
במקומו לאב ב׳ד וזה מנחם התנבא על הורודוס שימלוך וכן התנב׳
שיותר מל׳ שנה ימלוך שמלך לו שנה ונתן לו עושר גדול **מנחם** בן סיגנאי
הוא בפר׳ ז׳ דעדויות ונרא׳ שהיה בזמן רג׳ור יוחנן בן גודגדה ובתוסת׳ בסוף
עדויו׳ כי לר מנח׳ בן סיגנאי חושיבו בישיב׳ לרא על שהעיד ההלכו׳ והיו תמהין
עליו וכו׳ **רבי מנחם** זה מזכר ביומא ונראה כי הוא בנו של ר׳ יוסי שנקרא
ורימוס כראמרי׳ בפר׳ כל כתבי היינו ורדימו׳ היינו מנחם והוא
מוסי׳ שם על דברי ר׳ יוסי אבל יש דוח׳ לזה שהי׳ ראוי שיאמ׳ ר׳ מנחם בנו ובמגל׳
אומ׳ שהמשנ׳ דברי ר׳ מנח׳ בר יוסי סתימת׳ שנרא׳ שהו׳ תנא או זה ר׳ מנח׳ המזכר
ביומ׳ הו׳ ר׳ מנח׳ אחר אור׳ מנח׳ בן סיגנאי ולכן לא זכרנוהו והרמבם לא הזכירו
אב׳ נרא׳ שאינו ר מנחם בן סיגנאי שהיה מזכירו בזה השם ולכן נרא׳ שהוא בן
ר׳ יוסי וכן בתוספתא אר׳ יוסי מנחם בני אומר ואם תרצה הכניסהו במנין הס׳
אות הנון ר נחוראי
או בקו׳ חכמים על האחד שנסתפק לנו
בבר פרשנו כי נקר׳ בזה השם ר אלעז׳ בן ערך
כראיתא בשבת בפרק חבית בסופו אור׳ מאיר לדעת הרמבם אבל הפירוש
האמיתי כי זהו ר׳ נחמיה וכן פרשי בפרק כהן גדול דקיימא לן ר׳ נחמיה הוא רבי
נחוראי וזהו האמת וכן נראה בסוף נזיר כי חולק עם ר׳ יוסי וכן בסוף קדושין
חולקר׳ נחוראי עם ר׳ מאיר ור׳ יהודה וכן בתחלת פרק ב׳ דראש השנה שהלך
לאוש׳ בשבת שראה הירח וזה לפני אביו של רבי הקדו׳ **נחום הבללה**
רל׳ הסופר תלמיד ר׳ מיאשה בדור האחרון מבית שני
ובפרק שני דפיאה שהיה בימי רבן גמליאל הזקן בלשכת הגזית כי לפחות הוא
מ׳ שנה קודם חרבן הבית כי לשכת הגזית נתבטלה קודם החרבן מ׳ שנה ועשו
חנות בהר הבית כראיתא בפרק היו בורקין בסנהדרין ובברייתא נחום הזקן
ולא ידענו אם הוא זה אונחו׳ המדי כי נחו׳ סתם הוא נתו׳ המדי **נחום המדי**
בפרק המובר הספינה ובפרק ב דשבת ובפרק ה׳ מנזיר ושם
אומר במשנה כי היה בזמן הבית ואחר חרבנה כי התיר הנזירי׳ שעלו מן הגולה
ומצאו בית המקדש חרב ואמר אלו הייתם יודעים זה הייתם נודרים וכולי׳ ויש
בגמרא מי שאומר כי הוא משלשה דייני גזרות שהיו בירושלים
ר נחוניא בן הקנה בבר כתבנו למעלה שהיה בזמן הבית והוא
תלמיד ריבז ועשה ספר הבהיר הנעלם על

סודות הקבלה ונראה שהוא זה ר׳נחוניא הגדול תלמיד דיבנו ששאל לו רבי
עקיבא באיזה זכות הארץ ים ואמר שלא קבל מתנה ולא עמד על מדותיו
והרן כמוהו היה שמניח פרוטה לתנוני אבל שם הזר דהלכות ואבר בפרק בני
העיר שאלו תלמידיו את ר׳נחוניא בן הקנה בפת הארכת ימי׳ ואמ׳ שלא נתכבד
בקלון חבריו ולא עלתה קללת חבירי עמי וותרן בטפוני היתיו אלו חב׳ מדות
הוא בראשון ואולי סח שלא קבל מתנות שנא׳ ושונא מתנות יחיה שלא לבא
להתכבד בקלון חבירו שהיו נותנין לו ולא לחבירו והוא בפרק ד׳ דברכות ובבא
דאבות והוא רבו של ר׳ שמעאל בן אלישע בהן גדול

ר׳נחוניא בן אלנתן איש כפר הבבלי בפרק ו׳ דערוות חולק עם ר׳
אליעזר ועם ר׳ יהושע נ׳א רבי נחמיה ובסוף
פרק העור והדושב אומר על זה ר׳ נחוניה בן הקנה ונראה שהוא טעות בדפוס
ובברייתא ר׳נחוניא משום ר׳נחוניא הגדול **ר׳נחוניא** בן גדגדה
בפרק ו׳ דערויות הוא עצמו ר׳יוחנן בן גדגדה שהערות
עצמו אמר בנטין פרק הולכן לא הביאו הרמבם ובזה אין חשש כי אותיו׳ דרק
באת׳ כי בכלל נחוניא יוחנן כמו שמצאנו בפסו׳ כניה כניהו יהויכין ובב׳ פירשנו
לסעלה כי הוא לוי ושוער במקדש **ר׳נחמיה איש** בית דלי
ור׳עקיבא מצאו בשירד לנהרדעא לעבר
חשנה ואמר לו ששמע מרבן גמליאל הזקן בזמן הבית כי עד א׳כשר לעדות
אשה ואז אמר לו כי ר׳יהודה בן בבא אומר כמוהו ובא ר׳עקיבא והעיר
זה משמו ושמח רבן גמליאל נכדו של רבן גמליאל הזקן והוא גם כן נזכר מזמן
זקנו רבן גמליאל כמו שמפורש בסוף יבמות ובעדיות בפרק ח׳ כי עקיב׳ העיד
משמו **ר׳נחמיה** בפרק ח׳ דתרומות ובפרק ג׳ דמעשרות ובפרק ח
דשבת ובפרק ד׳ נדרים חבר רבי מאיר ואעפי שאמרנו
לדעת הרמבם זל׳ כי ר׳מאיר נקרא ר׳נחמיה בבר ביררנו זה כי הוא חבר רבי
מאיר ושסמכו ר יהודה בן בבא בדאיתא כפרקא קמא דסנהדרין ושם פרשי
כי הוא ר נהוראי כדקיל בעירובין **הגהה** אמר שמואל יש שני
נוסחאות בתלמוד האחד נוסחת התלמוד הראשון אשר
הודפס ראשונה ושם כתוב הנוסחת אשר הטעה לדהרמבם וגם לגמשכים
אחריו אבל בתלמוד אשר הודפס שנית כתוב שם בזאת הנוסחא לא רבי
מאיר שמו אלא ר מאשא שמו ולמה נקרא שמו ר מאיר שהיה מאיר וכו ולא
ר נהוראי שמו אלא ר נחמיה שמו ולמה נקרא ר נהוראי שהיה מנהיר ואמרי
לה ר אלעזר בן ערך שמו והכי פירושו שני חכמים גדולים היו בישיבה ולכל
אחד ואחד שבו בנויו עלי אור האחד שמו ר מאשה ובנו אותו ר מאיר והאחר
היה שמו נחמיה ובנו אותו ר נהוראי

וזהו אשר היה רבי אלעזר בן ערך דאמר הוי גולה למקום תורה דאיקלע ליה
ואמר החרש היה לבם דאם היה ר׳מאיר ור׳נהוראי דבר א׳הרי מאיר הו׳לשון
אור ונהור׳ עמ׳שרי והבן עכ״ ובפירו׳ אבות פירש כי ר׳נהוראי הוא ר אלעזר
בן ערך וכן מזכיר של רבי וגם נחמיה בפרק אלו הנחנקים וסתם מתניתין רבי
מאיר סתם תוספתא ר נחמיה וכלהו אליבא דר עקיבא שהם תלמידיו

רנתן הבבלי הוא אב בית דין חבירו של ר׳מאיר ר׳נתן דיינא ונחית
לעומקא דדינא וכל אבותיו היו ראשי גולה בבבל

והוא הנקרא לפעמים יש אומרי׳ מפני המעשה שהזכרנו למעלה והסימן
וכל אשר יש לו נתן ואליהו מדבר עמו והוא ור׳סוף משנה ואמר לאשה אחת
שלא ישול הבן הג״מיד ותיה וקראו לו נתן הבבלי על שמו

ניתאי הארבלי חבירו של יהושע בן פרחיה והוא אב בית דין והוא
מן חזוגות וארבל שם מקו׳ כשור שלמן בית ארבאל

והיא שומרון ויש אומרין כי הוא מקום אחר סמוך לנינוה שנקרא כן ושמו גדול
כרבן וכסוף חלה יש ניתאי איש תקוע הביא חלות מבייתור ולא קבלו ממנו
שהי׳בחוצ׳לאר׳ובירושל׳שהיה אד׳גדול וראוי לסמו״עליו ולכ׳לא קבלו ממנו
שלא ילמדו לקובעו חובה וכן שם בן אטיטס ויוסף הבהן וארסטון שהיו כלם
אנשי שם וחסידי׳ולכן הזברתי׳וניתאי הארבלי קבור בארבל בין ציפורי לטבריא

בן ננס הוא בסוף בתרא מעשה שבא לפני רבי ישמעאל ואמר
ליה בן ננס ובו׳אמר ר׳ ישמעאל הרוצה לעסוק בדיני ממונות
ישמש את שמעון בן ננס וזה נקרא קודם שנסמך ובפרק ג׳דבכורים ר׳שמעון
בן ננס חולק עם ר׳עקיבא ואם כן הוא חבר לר׳ישמעאל ולרבי עקיבא ואחר
שנסמך נקרא בשמו ר׳שמעון

ניקנור שהיה בזמן בית שני
ותימה על הרב לכה לא הביאו בכלל מהאנשים אשר
נזכרו על שם מעשה כמו שהביא בתחלת שבת לחנניה בן חזקיה בן גרון שעלו
בעלייתו ב״ש וב״ה וכן אבא שאול בן בטנית בסוף שבת״ וזה ניקנור שהוא
מוזכר במשנה פעמים רבות שהוא מן החסידים ולא עם האר״הסיד והוא נזכר
בפרק א״כמדות וכן בפרק ב׳ שיש פתח א׳לבד בעזרה במזרח והו׳שער ניקנור
ושני פשפשים היו לו א׳מימין וא משמאל וכן אומר בפרק שישי דשקלים והיא
מכוונת בנגד בית קדשי הקדשים שה״במערב שהשכינה שם ולכן בסוף ברכות
אומר לא יקל אדם את ראשו בזה השער של ניקנור שהיא במזרח״ וכן בפרקא
קמא דסוטה כי לפתח ניקנור משקין הסוטות ומטהרין היולדות והמצורעים
ובסוף פרק כיצד צולין כי לא נתקדשו שערי ניקנור מפני שמצורעין עומדי׳ שם

ומכניסין ידם לבהונות׳ ובפרק ג׳ דיומא וכן בתוספתא בפרק ב׳ ניקנור נעשו
נסים לדלתותיו ומזכירין אותו לשבח ואם כן ראוי לזוכרו והפירוש אומר
ניקנור היה איש מן החסידים והלך לאסכנדריא של מצרים ועשה שם שתי
דלתות של נחשת והתקין מלאכתן מאד והיה דעתו להעמידם לעזרה והביאם
על הים ויהי כאשר סער הים על המלחים השליכו א׳ מן הדלתות בתוך הים
להקל מעליהם ומהאניה ורצו להשליך השנית ומאשר ראה זה קשר עצמו
בדלת ואמר להם אם רצונכם ל׳ השליך זאת הדלת אל תשליכוה אלא עמי אני
עמד הים מזעפו וכאשר יצא הוא לנמל בעכו היה מצטער על הדלת שטבעה
ורצה הש׳ והשליך הים הדלת האחרת ששבעה לאותו מקו׳ שיצא זה החסיד
ויש אומרי׳ רג גדול הקיאה וזהו הנס שנעש׳ לדלתותיו והעמידום לרוח מזרחית
מן העזשה לעומת ההיכל ובפרק שני דמדות כל השערים של זהב חוץ משל
ניקנור מפני שנעשו נסים בהם ויש אומרים שמצהיבין כזהב׳ ובספר יוסף בן
גוריון אומר כי שער ניקנור נקרא גם כן שנעשה שם נס שהרגו שם לנקטור שר
יונים בימי חשמונאי וכן נראה בסוף פרק ב׳ דתעניות גם בהר הבית היה שער
המזרח שמצויר עליה שושן הבירה לדעת הרמבם שיהיה עליהם פחד ממלך
פרס אבל זה זמן מועט היה כמו לר׳ שנים מלכות שושן ופרס ואיך היה שם כל
זמן הבית ומ׳ שזה עשו בני הגולה כדי שיזכרו הנס של פורים שנעשה בשושן
והוא פ׳ טוב וכזה השער של הר הבית היה רואה כ׳ג השורף הפרה כי הר הזתי
למזרחה של ירושלים ששם שורפין הפרה ולדעת ר מאיר היה כ׳ג השורף ואין
הלכה כן וכן כרם רבעי שעולה לירושלים מהלך יום אחד לכל צד אילת מן
הדרום ועקרבת מן הצפו׳ לוד מן המער׳ והירדן מן המזרח בפרק ה׳ דמעשר שני

אות הסמך סומכוס

פרק אותו ואת בנו סומכוס אומר משום ר׳ מאיר והוא
חלמידו המובהק ובפרקא קמא דעירובין שהיה אומר על כל דבר של טומאה
מ׳ח טעמים וכן על כל דבר של טהרה מ׳ח טעמים ורצה לקרות עם רבי יהודה
אחר מות רבי מאיר ולא עלה בירו כדאי׳ בקרושין ובמקומות אחרים שהיה
מפולפל מאד ברבו ובברייתא תניא סומכוס בן יוסי אומ׳ וכב׳ דברנו בו למעלה

אות העין עקביה

בן מחללאל בזמן הלל כאשר אמרנו ור׳ יהודה בן אלעאי
נאמן רוח מבסה דבר העיר עליו שלא היתה עזרה נגעלת שהוא בים ערב
פסח על אדם בישראל בעצה ויראת׳ חט׳ כמוהו וכן מורה זה בעדויות כשאמרו
לו ש חזור מההלכות שאמר ויעשוהו אב בית דין לישראל ואמר כחסידותו
שלא יהיה רשע לפני המקום שעה אחת שיאמרו בשביל שרדה חזר בו וכן

במסכת אבות הורה לנו הענוה והשפלות ובעת מוחו צוה לבנו שיקח סברת
חכמים ולא סברת אביו ונתן התנצלות למה הוא לא עשה כן בג׳ הלכות כי
הוא שמע מפי מרובים כמו חכמים אבל בנו לא שמע כי אם ממנו לבד ואז
אמר לו בנו שיצוה עליו לחכמים ולא רצה ואמר ליה בעשיך יקרבוך
ומעשיך ירחקוך׳ וכיון שביסה הדבר ממה שקרה לו בענין הגיורת שהשקוה
דוגמא ר יהודה בר אלעאי החסיד די לנו בזה . ר עקיבא בן יוסף
גר צדק מבני בניו של סיסרא אשר שמו יצא בכל
העולם ושימש את נהום איש גם זו בשנה וכבר פרשנו כי גם זו שם נקום או
שהיה אומר גם זו לטובה וכן ר אליעזר רבו המובהק וכן ר יהושע וקצת למד
מר טרפון אבל הבירו נקרא והלכה כר עקיבה נגד ר אליעזר רבו בדאיתא
בפרק כיצד מברכין והיה קב שנה כמשה והלל ויבן והיה חגן כן פנחס
הלמידו ור יהושע הגרסיהוץ מהה׳ הידועים רבי יוסי ור מאיר וכן והיה בזמן
הבית ואחר חרבנה כמו ג שנה ולאיכיל ספר להגיד דברי וכבר זכרנו למעל
קצת ממנו והוא מהי׳ הרוגי מלכות והוא העיקר שכן אמרו ר עקיבה וחביריו
ונפטר בקבלת עול מלכות שמים ובאחד כמו יעקב עם בניו ובכוף מועד קטן
שמת לו בן והספידו לו כל ישראל ובמסכת שמחות אומר שהיה שמו שמעון
חכם גדול ויום שמת ר עקיבה נולד רבי כדאיתא במדרש שמואל ובקדושין
בן עזאי הוא ר שמעון בן עזאי והוא תלמיד חבר לר עקיבה וכבר
דברנו בו ועוד נדבר באות השין בשמו

אות הפא ר פפייאס

בערוכין ובתמורה הגיד עם ר יהושע ור אחד
חרבן הבית ואמר אני מעיד שהיה לנו פרה של
זבחי שלמים ואכלנוה בפסח וולדה שלמים בחג ובפרק ד דשקלים חולקים
ר עקיבא ור אליעזר והוא דרשן׳ דרש רפפייאס וכו אמר ליה ר עקיבא
דיך פפייאס אין דורשין כן והוא באחד וכו . פפוס בן יהודה בזמן
רבי עקיבא חכם גדול בברייתא וחיד טוב לישראל
בעבורו ובפרק חלק תנא משום פפוס שני דרשות ודוא בסוף ברכות
כשמת ר עקיבה ואין זה פפוס שהזכיר ר אליעזר המכונה לאביו של הנוצרי
הנז בסוף גטין ובשבת ובברייתא יש רבי פרת הזקן אביו של רבי אלעזר
וזקנו של ר פרת בנו של ר אלעזר ובפרק הספינה בירושלמי רבן גמליאל
ור יהושע ראו את פפוס בן יהודה אמר רבן גמליאל לר יהושע מי הוא
זה אמר ליה פפוס בן יהודה שכל מעשיו לשום שמים

אות הצדי ר צדוק

אביו של ר אלעזר בר צדוק גם אביו של רבי צדוק
חכם במשנה הוא בסוף שבת וזה ר צדוק התענה מ שנה שלא יחרב הבית

ובבר הארכנו בו למעלה ובענינו ואם היה כהן והבאנו מאמרים ממנו או
מבנו ונשאר הדבר בספק אעג כי באבות דר נתן גרסינן שנשבד"ר רבי צדוק
לרומי ונתנו לו שפחה לשכב עמה ולא רצה ואמר מכהונה אני ממשפחת
גדולה וכן בהלכות תשובה ממנורת המאור השני ואמרנו שאולי ד"התנצל
בזה ולא היה כהן. וכן בקדושין גבורי כח עושי דברו בגוזר צדוק דחבעתיה
מטרוניתא והוא היה עם ר' אליעזר ור' יהושע בחופת בנו של רבן גמליאל
בפרקא קמא דקדושין וכן ריבז היה עמו והצילו ובתוספתא דכלאים אמר
על השוהר הזה ישב חגי הנביא וכפי זה חיה ר צדוק שהיה בשעת החרבן
ת שנה וכן כתב ר דוראן בפירוש הפרקים עם ר דוסא בן הרכינס

באות הקוף והריש לא מצאנו שום חכם כי רק הוא למעט ובגמרה יש

קטיעה בר שלום גר צדק שנתן סמונו לר עקיבא וחבריו
ולקח החצי ר עקיבא והחצי תלמידיו שנא והיתה

לאהרן ולבניו וכולי והיה שר קיסר והובטח בחיי העה ומל עצמו **בריש**
נביא ראש ישראל הנקרא סתם **רבי** הנקרא רבינו הקדוש ופעם אחת
במעיו ונתרפ"ביין של תפוחים שהיה מע שנה כדאית"בספ אין מעמידין וכבר
פרשנו כל דברו שהיה מושגח מן השמים וכן בברית"חכם גדול בימי ר שמעו

ר ראובן האצטרובלי שהיה בין גדולי רומי והציל לישראל **אות השין**

שמעון הצדיק הכג ועשה ב פרות והוא משיירי כנסת הגדולה ונקרא שמו
עירו מזרע יהושע בן יהוצד"הכהן הגדו"כי בתחל"בית שני היה יהושע כהן גדו"
ויהוצד"אביו בסו"בית ראשון ואח"שמת יהושע היו בניו ובני בניו בהני"גדולי"במ
שנר"בספ"עזרא עד שהגיע הכהו"לשמעון הצדי"ושימש מ"שנה והרב"דברי"היו
בזכותו בבית המקד"כמו שכתבנו ושביכרו אלסנדרו"מוקדון והשתחו"לו ובספ"
דברי הימי"של הנוצרי"בעבו"שהיה רחמן עם העם לא כראשוני"נקרא שמעון
הצדי"ובפרייתי" **שמעון** הפקולי הסדי"ח"ברבו"לפני רג"הזקן פרשי"סוב"צפר
גפן והערוך פי" פשתן נקי ובזוה"אומ"מלשון פקו פלילי"שהוצי"
מדי"של גהינ"את אביו וכו **רבן שמעון** בנו של הלל הזקן נשי"ישרא"
כאביו כדאית"בפ"ק דשבת לא נזכר במשנה **רשבג**
בנו של רג הזקן גם הוא נשיא ישרא"ונהר"בחרבן הבית והוא מי"
הרוגי מלכו"נכרו של רבן שמעון בנו של הלל גם כן לא נזכ"במשנ"ולא הזכירו
הרמב"ויא"כי הוא הנז"בפק"דאבו"שמעון בנו אומ"כל ימי ושהי"בחור כשא"זה
וכן נרא"שמזכי"מיד אחריו רשבג"אומ"על ג"דברי"והו"נכרו ואביו של רבי"הקדו"
ועוריש בפא"מסכ"כריתו"מעש"שעמדו הקני"ר"ל"בני יונה או תורי"כרינרי זהב
ואמ"רשבג המלון הז"לא אלין ה ליר"ער שיהיו בדינרי"רל"של פס"שהם כ"הדינ
זהב ובא לב"ר ולטר שאם הביא"האש"קרבן א"אפי"על הלידו"ובו"ועכדו ביום

והוא ברביע דינר כסף וכן הפירוש אומר רשב"ג ואם כן בהברחשזה בזמן
הבית והוא שנהרג ולא אביו של ר"שהיה זמן מה אחר החרבן ואם כן יהיה זה
כהכינן אבל יש נוסחא וגרסא בגמרה דבתרא אמר רבן גמליאל לא אלין
הלילה וכו ובמשנה אומר רשב"ג ובזה נאמר ויפול הגורל על שמעון להיות
הראשו' מי'הרוגי מלכות אשריו **רשבג** הנשיא אביו של רבינו
הקדוש והוא בנו של רג'ריבנה בר פלוגתיה דר'יהושע
ר'ל' רג'ריבנה וזה רשבג הוא הנזכר בכל המשנה והלכה כמותו חוץ מהלכות
ידושות והיה זה עניו מאד יותר מיונתן בן שאול ובני בתירא והיה רבו אלעזר
איש ברתותא והיה עמו ר'יהושע בן קרחה בן רבי עקיבא וכן ר'נתן אב בית
דינו ור'מאיר חכם ור'אלעזר בר'שמעון ורבינו הקדוש בנו לפניו וכל אלו היו
נשיאים מבית הלל מצד האם מיהודה אבל לא היו ראשי גליות כי אם בבבל
מצד האב מיהודה וכל אלו נקראו רבן **ר שמעון** בנו של ר
והוא הקטן בשנים וגדול בחכמה והוא מזברבסיף
מכות והוא חכם גדול והיה ראוי לנשיא ויותר חכם מר'חייא זולת כי היה אחיו
רג'גדול ממנו כדאיתא בפרק המדיר והוא נכדו של רשבג האמור ואם כן הם
ארבעה כלם שמם בשם זקנם וכיון שזכרנו שם רבן שמעון בנו של הלל שהיה
בזמן הבית זכרנו כל השלשלת' ובפרקא קמא דבתרא כי'לזה נולדה לו בת
וחלשה דעתו וניחמו רבינו הקדוש אביו אעפי'שהיה עשיר גדול בסו שאמרנו
למעלה ובסוף פרקא קמא דגטין נשאר בחיקו אם זה חיה נשיא או לא כן פי'
רבינו חננאל **שמעון** בן שטח הנשיא ועם אחותו היה נשוי
ינאי המלך מהחשמונים והוא עשה תקנות כדאית'
בפרקא קמא דשבת ותלה פ'נשיכמבשפו'ביום א'ובפ'א'דיני ממונות על שהרג
איש לחבירו בלא עדים התפלל הוא עליו ובא נחש ונשכו והרגו גם בשהרג
עבר המלך לאיש אחד עשה שיבא המלך לפניו ושיקום לפני הסנהדרין והם
כבשו פניהם ואמר שמעון בן שטח בעל מחשבו'יפרע מדם ובא גבריא'וחבשן
בקרקע ואז גזרו מלך לא דן ולא דנין אותו והו' חבר יהודה בן טבאי ותלמידיו
שמעיה ואבטליון **שמעיה** חבר אבטליון מבני בניו של סנהדרין והיו
חכמים גדולים ומעשיהם כבני אהרן והם רבותיו של
הלל ושמאי **שמאי** הוא חבירו של הלל ונראה שהאריך ימים
כמו הלל חבירו כי לעולם נקרא שמאי הזקן ולא
היה לו מחלוקת עם הלל כי אם כג'הלכות כדאיתא בפרקא קמא דשבת וכבר
ידעת כי אעפי שהיה כעסן כנגד הרשעים היה עניו עם הצדיקים וכולו לשם
שמים ובן מחלוקתו כי הוא הלך במקלו אצל יונתן בן עוזיאל אעפי שהוא

AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

תלמידו כי כל התלמידי שהיו להלל כן היו משמאי כי כבר ראית אמרכ זל פ
תלמידים היו להלל הזקן וריבז אחד מהם עכז אומרים באבות בפרק שני
ריבז קבל מהלל ומשמאי שלעולם היו שניהם בית המדרש ביחד הא נשיא
ושמאי אב בית דין וכן היו כל הזוגות וזה שהלך שמאי ליונתן בן עזיאל בפ
יש נוחלין בבתרא **שלאי** דהזקן בפרק שני דערלה וזהו בבתיבת
דדפוס ונראה ש הוא טעות בסופרים כי הוא שמא
הזקן וזה כי ר דוסתאי איש כפר יתמא מתלמידי בש אמר משמו ולכן לא
זכרתיו בכלל הקו וכן מצאתי אחר בספר מדויק שאינו של דפוס שמאי
שמעון איש המצפה בזמן הבית לפני רג הזקן בפרק ב דפאה ובתוספתא
בפרקא קמא דיומא **שמעון** אחי עזריה הוא בדן
דורו שלר אלעזר בן עזריה ונקרא על שם אחיו
על שם שעזרו לפרנסה כסו בני זבולון ליששכר כראיתא בפרק היה
נוטל בסוטה ושיחלוק עם אחיו בחיי העה בפרשת קרושים בילמדנו והלא
שמעון גדול מעזריה אלא שנותן בפי שמעון נקראת ההלכה על שמו וגם
אחיו חכם ונכבר בבית הכהנים ט לעזרא **רשמעון** בן נתנאל
תלמיר ריבז אמהה והוא ירא חטא ובתוספתא בפרק ג דעז
ומעשה ברבן גמליאל הזקן שהשיא בתו לשמעון בן נתנאל ופסק עמו על
מנת שלא תעשה טהרות על גבי רשבג אומר אין צריך שאין כופין דחבר
שיעשה טהרות עג עם דארץ וכולם ראו הבית וחרבנה ונתבשרו בחיי
העה **רשמעון** בן הסגן ל בן ד חנינא סגן הכהנים וגם ראה
הבית וחרבנה ובפרק ב דכתובות רשרג משום ר שמעון
בן הסגן וכן בסוף שקלים ובפרק יא ממנחות **שמעון** התמני במשנה
פרק ג דתעניות ופרשי מתמנת היה כרכתיב שמשון התן
דהתמני על שם תמנת וכן בפרק אדידים וכן הוא בפרק ד דיבמות עם רבי
עקיבה ובפרק הרבל וכן בפרק ט שמעון דהתמני לא בא לילי ישלבית
המדרש לשחרית מצאו ר יהודה בן בבא אמר ליה למה לא באת אמש וכו
הנה כי היה חבר להם אבל הוא קורא לר עקיבה ר שהיה גדול ממנו ואמר
אני חולק עליו הרני כמוסיף על דברי ר וזהו בסופרי על כי לא יראני הארם
וחי והוא מד חכמי יבנה ר אליעזר ור יהושע ור עקיבא ושמעון דהתמני ר ן
לפניהם בקרקע **שמעון** בן בתירא בבו ידעת כי הם ר המיוחסים
ושרים ונשיאים שהיו בזמן הלר הזקן בזמן הבית ומוסיף על
דבריו ר עקיבא בעדויות והם נזכרים שם שלשה רבי יהורה בן כתירא ורבי
יהושע בן בתירא ור שמעון זה ורשי בפרקא קמא דתעניות כי הי שניהם

יהודה וריהושע בני בתירא ושהם היו שנתנו הנשיאות שלהם להלל ושכח לזה
השלישי ועוד קשה לי אם הם היו קודם הלל בנשיאות והלל מלך קשנים
קודם החרבן איך אומ׳ בירושלמי דסנהדרין כי׳ יהושע תלמי׳ תלמידו של הלל
וכה שיוליד אביו לר יהודה בן בתירא ואל׳ אינם בני רתירא שהיו בזמן הלל
אלא אחרים כשמם **ר שמעון** בן ננס הוא בן ננס שתם שביבו
אותו רבי ישמעאל הרוצה שיעוסק בדיני ממונות
ישמש בן ננס והוא הבר גם לבן עזאי ולבן זומא ולרעקיבא בפרק ג׳ רבכורים
והוא מה׳ הדנים לפני חכמים ונקרא בן ננס כמו שפירשנו למעלה קודם
שנסמכו **ר שמע** בן זומא הוא על שם אביו והוא מארבעה
שנכנסו לפרדס והוא מד׳ חכמי יבנה ומהה׳ הדנים
לפני הכמים והוא דרשן גדול וראה אוכלוסא בהר הבית **ר שמעון**
בן עזאי תלמיד חבר לרבי עקיבא וחשקה נפשו בתורה
וטרינתו טבריה בס״ ערכים והיה שקדן עד שאמרו משמת בן עזאי בטלו
השקדנים והיה חתנו של ר עקיבא ובתחלת סוט׳ יש ס״ק אם נשא אותה והוא
אמר חבל לבן עזאי שלא שימש את ר׳ ישמעאל וכבר ידעת כי מת רך בשנים
שנכנס לפרדס וכד״ נכנסו לפרדס ומהה׳ הדנק לפני חכמים ועליו נאמר יקר
בעיני השם המותה לחסידיו **ר שמעון** שזורו על שם מלאכתו
בן כתב הרמבם זל אבל יותר נראה כי הוא על שם
מקומו ובגלי׳ העליון קרוב לצפת יש כפר אחד שנקר׳ שזור עד היום והוא קבור
שם כאשר ראינו בכתבים ששלחו מארץ ישראל מקברות הצדיקים׳ וכן בפ׳
מרובה יש נוסח אמר רבי שמעון שזורי מבעלי בתים של גליל העליון חיו בית
אבא וכולי ובסנרא אמר ר׳ ישמעאל שזורי ואולי הוא אחיו או הוא אחד משם
וכן בפרק ד׳ מבריתות ר׳ שמעון שזורי ור׳ שמעון אומרים ובן ר׳ יהודה ואם כן
מצאנו חבר לר׳ מאיר ור׳ יהודה ור׳ שמעון בן יוחאי ולר׳ יוסי בפרק יח׳ מכלים
אבל בפרקא קמא רראש השנה ר׳ יוסי בן כיפר שהיה בזמן חנניה בן אחי רבי
יהושע אומר משום ר׳ שמעון שזורי שנראה יותר קרוב׳ וכן בתוספתא בפרק
ד׳ דדמאי ששאל לר טרפון וכן במנחות שאל לר טרפון על טבל שנתערב לו
ברולין **ר שמעון** בן יוחאי הוא רבי שמעון סתם ואף על פי שרבי
שמעון סתם מצאנו בפרק ב דאבות שאמר הוי זהיר בקש
ותפל׳ שם הוא ר שמעון בן נתנאל דבד הלם׳ מעניינו ובפרקא קמא דעירובין
שהלך ללכוד חורה אצל ר׳ יוחנן בן נורי אבל רבו המובהק רבי עקיבא וסתם
ספרי ר׳ שמעון ולא ר ישמעאל כאשר נתוב בסוף שער הראשון מהליכות
עולם כי הוא טעות שם כי רבי ישמעאל אינו תלמיד רבי עקיבא וכן מפורש

בתמורה וכן כתב הרמבם זל"ל בתשובותיו' ובפרק כהן גדול ונזיר בעבור שאמר
על ר'עקי'שלא חזר בו אלא אם משמת חזר בו אני יורע ותנא הושחרו שיניו
בפני תעניותיו לפי שאין דרך ארץ לדבר על רבו כך ישב והתענ'ימים רבים ויא
שהיה ר שמעון דמן קצטור זה שאמר ובכר ידעת קדושתו וקדוש'בנו במערה
והזוהר הנקר'יהי אור שעשו הכל כהוב למעל'בארוב'בחבור'הג **ר שמעון**
בן חלפת'עסקן בדברי'בתרגול'שנמטל'הנוצה להוציא מלבו של
יהודה ועור שניס'דברי שלמה בנמל'שאין לה קצין ועו'ניסה ששונ'הגזל כי נפל
הטה אחת מנמלה אחת ובאו כל האחרות והריחו בחשה ולא לקחו אותם עד
שבא בעלה בעבורה והוא בעל בשר ובפרק ר'מיתות שנעשה לונס באריות
שניצול ושנפל בשר מן השמים ורבריו בפרק אלו טרפות ובמדרשות ובויקרא
רבה פרשת צו נר"כי ר'שמעון בן חלפתא אעפי שהוא זקן מאד שהיה כתלמיד
לפני ר'לפני אנטונינוס וכן בסוף ואלה שמות רבה שהיה כמו תלמיד לרבי וכן
בפרשת זאת תהיה וכאשר היה זקן ר'שמעון לא הוה יביל למיסק לילף וכן בפ
שואל כי מצד זקנותו לא היה מקבל פני רבי כמו שעשו אבותיו לאבות רבינו
הקדוש' ונראה שזה אחיו הקטן של ר יוסי בן חלפתא הוא ר יוסי סתם החבר
של ר שמעון ור מאיר ור יהורה ובפרקא קמא דמ"ק שהיה עם רבי ובסוף ואלה
שמות רבה שנתנו לו מרגלית מן השמים והחזירה והיה הנס האחרון גדול מן
הראשון דמן שמיא יהבי ולא שקלי **ר שמעון** בן אלעזר כבר
פירשנו שהיה זה תמיד עם רבי מאיר והוא רבו המובה'
ובפרק ר'אליעזר בשבת אומר משום ר'מאיר וכן בפרק ארוסה בסוטה וכן
בפרקא קמא דחולין הלך רשבא וספר לר מאיר וכן אומר משם ר יהודה ובכר
פירשנו למעלה מה שאומר בפג'דתעניות שקרה לו עת האיש המכוער שאמר
רשי כי הוא אליהו זל'עד שדר' לעול'יהא אדם רך בקנ'ואל יהיה קשה כארז
לפיכך זכה קולמו'לבתו'בוסת'וכן היה הול'עם ר'יוסי בן המשול'בפ'אלו טרפו
בנק'הגלגל' **ר שמעון** בן עקשי'בסו'קני'שהו'סוף סדר קדשי'ואולי
הו'אחיו של חנני'בן עקשי'ובשנר'זמן זה נדע זמן האחר ונר'
ביון שהוא מרב'בענין שדיב'ר יהוש'ובן עזאי ודימה דבריו למה שאמ'ו כי הם
בזמנו וכן בסוף מבות ר חנניה בן עקשיה עם ר' חנינא בן גמליאל ור שמעון
ר שמעון בן מנסי'בזמן ר כמו שאמ'ו מדות שמנו חכמי'בצדיקי'בלם נתקיסו
בר'ובניו ובפ'אין צרין אם לר'רורו' שלפנינו על ר שמעון בן יוחאי
רבו של ר ואינו נר'כפי פרשי שיהי'זה מקהל'קדוש'שבירושלי'שהיו זקני'יותר
כי היו ר יוסי בן המשול'ויונתן אחיו בזמן ר אלעזר חסמא ובל זה שם בארוכה
ובמשנה בפק'דחגיגה חול'עם ר שמעון בן יוחאי אב'בפר' הנחנקין בירושלמי

ר מנשה בן מנס׳ אומר הנוי והכח והעוש׳ וכו׳ והני רשב״ג אומ׳ אלו ז׳ מדו׳ ששנו
חכמי׳ זל׳ כל׳ נתקיימו בר׳ ובניו אב׳ בפב׳ דמעש׳ שני בירוש׳ אומר כי ר׳ שמעון בן
מנסיא ור׳ יוסי בן משולם הם קהלה קדושה

ר שמעון בן יהודה חבירו של ר הוא נקרא איש כפר עכו ובפרק העור
והרוטב איש כפר עיכום והוא אומר משם ר שמעון בפרק ג
דמכות ובפרק י דנגעים ובסוף פרק ב דשבועות ובפרק ואלו נאמרין בכל
לשון וכן משם ר יוסי פרק ג דמעשר שני ובפרקא קמא דשבועות והוא ראה
בגליל אבנים מנוגעות ונראה שהוא אחר יוסי בר יהודה ויהיו בניו של ר
יהודה בר אלעאי ובקמא אומר משום ר שמעון בן מנסיא **אבא שאול**
בן בטנית כמן הבית בזמן אביו של ר צדוק בסוף שבת ופרשי
בפרק אין צדין חכם גדול היה ומפני ביטול בית המדרש היה ממלא מדותיו
וכנס שלש מאות נרבי ייזמתמצית ובירורי המדות שהי׳ כוכר ונתן להקדש
ובנו היה חכם ושמו בטנית בזמן ר והוא התיר נדר לרבי שמעון בן ר׳ ובסוף
פרק מקום שנהגו הניא אבא שאול אומר קורות שקמדה היו בידיהו ודהיו
בעלי זרועות נושלין אותם בזרוע עמדו בעלים והקרישום לשמים ועלידם
אמר אבא שאול בן בטנית משום אבא יוסי בן חנן וכולי ונראה מזה המאמר
שני פרושים או אבא שאול בן בטנית או אבא שאול אומר מה שאמר אבא
שאול בן בטנית שהוא קרמון מכנו ובן כהבם דהרמבם זל לשנים

אבא שאול גם זה בזמן הבית וגם למד עם ריבן והוא קובר מתים וראה
לעוג ולאבשלום והוא ארוך בדורו ור מרפון מגיע לכתפיו
וכבר הארכנו זה למעלה **שמואל** הקטן ההסיד והעניו שנפנסו
לעבר השנה יותר משבעה ואמר שהוא מה שעלה
שלא ברשות וללמוד הלכה כדי שלא לבייש את חבירו וקם לצאת ואמר
לו רבן גמליאל שב בני שב ראויות כל השנים להתעבר על ידך שהיה יודע
בחכמת התכונה כמו שמואל ירחינאה הכהן חבירו של רבו במסכת שבועות
שבת בלא בן ונתנו מפתחו ופנקסו בארונו והספידו ר אלעזר בן עזריה
ורשב״ג והנבא אז בלשון ארמי ונראה שהיה סמוך לחרבן הבית שהנבא
על רש״ג וישמעאל בן אלישע לחרב ביום פטירתו וכוליכדאתא בכנהורין
ובסוף סוטה והוא תיקן כרכה המינין ביבנה ועליו יצא בת קול מן השמים
שהיה ראוי שתשרה שכינה עליו אלא שאין דורו ראוי לכך וכשמת אמרו
עליו איעניו איחסיד מתלמידיו של הלל ופרשי באבות שנקרא קטן בערך
שמואל הנביא **הגהה** אמר שש חמצא זה הפירוש בירושלמי
דסוף סוטה עכ ונראה כי מפני שהיה מקטין עצמו מצד

הענוה והנה סיימנו בזה הצדיק וחסיד וענו שזה קבלנו מסיני
שנאמר בעבור תחיה יראתו על פניכם לבלתי חטאו על פניכם זו הענוה
שבה נכתר אדון הנביאים שנאמר והאיש משה ענו מאד הקבה ישלח משיח
לנו ונזכה לזה שנאמר לבשר ענוים שלחני וכולי וענוה גדולה מכולן עקב
ענוה יראת יי אסן וכן יהי רצון

ערך האמוראים על דרך אלף בית

אבא בר אבא הכהן הוא הנקרא אביה דשמואל והיה חסיד שהיה
שומר נכסי יתומים באמצע מעותיו ברבית פרק מי שמחו ונקרא
אבוה דשמואל על שנין שאירע לו ומביאו בהלכות גדולות הגיטין משום
מעשה דאבוה דשמואל דאתא בשם ושמש ומאי טעמא דכי אזיל אבוה
דשמואל למערבא אשכחתיה מדית אדהות ידעה בלישנא דציפורי אמר
ליה אזרקיק לי ואנא אתן לך כך וכך זוז משום דהוה ידעה דנפיק מניה
גברא רבא ערק מינה והדר אתא בשם ההוא ליליא לגביה דביתהו
ואזרקיק לה והדר אזל לסוף אישתמעת מילתא דמתעברא אתיוה לבי דינא
אלקיוה אמר שמואל בכרסה דאימיה איכוף רישאי דלמא מטאי לידישא
דשוטא וכאיב לי כף רישיה בכרסא דאימיה ומטיה דיש שוטא

אבא אריבא במסכת נדה הוא רב חבירו דשמואל גדול מכל האמוראים
תלמידו של ר חייא דודו אחי אביו וחמשה אחים היו אביו אביו של
רב ושילא וחנא ומרתא וחייא כולהו בני דאבא ברסלא מכפרי כסנהדרין
ושם אמר ר חייא בן אחי יורד לבבל וגם בן אחותי יורד לבבל יורה יורה ידין
ידין ופירוש בן אחותי על שם החכמה אמור לחכמה אחותי את אבל האמת
שהיה בן אחיו ובן אחותו שהיתה לרבי חייא הגדול אחות מאם ונשאה איבו
והוליד את רב וזה ר חייא הגדול כשהיה בנזיפה מלפני רבינו הקדוש כמוזכר
פרק הנישא דירושלמי אוליף לרב כל כללי דאורייתא ואשתו הות מצערא
ליה ובנו של רב הנקרא חייא על שם דודו הוה מהפך הדברים כמוזכר
ביבמות פרק הבא על יבמתו וגם היה בן אחר לרב נקרא איבו בשם זקנו
כדאיתא בפרק ערבי פסחים סתם רבותינו שבבבל רב ושמואל · ובירושלמי
אמר ליה שמואל לרב אכול משחא דארמאי ואילא כתבנא עלך זקן ממרא
ואטרח עלוי ואכל · ובפרק אין מעמידין רב ושמואל ור יוחנן קראי פירוש
שרבריהם כמו מקרא רב חנא הוא ופליג פירוש כי הוא חבר לוי ובר כפרא
ובניר שהם רבן גמליאל ור שמעון שהם תנאים · ורב האיי גאון זל פיר ש
כי בג מקומות מצינו שהוא תנא חדא בפרק ג שאכלו רב אבא אמר צריך
שיאמר הודאה חחלה וסוף · ואידך בפרק האשה שנפלו לה נכסים רבאבא

אמר שאלתי לסומכוס ואדך בשבת פרק ר אליעזר רב אבא אמר הטבילה
ואחר כך ילדה ואבא הוא רב אבל זה שאמר הגאון זל בשבת אני לא
מצאתי בגמרא ולא ברשי זל ולא בתוספות שאומר אבא אלא רב חמא
ואני מצאתי בתוספתא בפרק ז מחולין אחרת שאומר אמר ר אבא זה אחד מן
הרבים שהיה רבי חייא אומר אין להם תשובה והשיב ר אליעזר וכולי וכן
בפרקא קמא דביצה בתוספתא וכן בפרק כסוי הדם בגמרה" ובאות הריש
בעה נאריך בשם רב ורב היה אומר על רב חיננא בר שילא שהיה לו אהבתו
באב לבן כראיתא בפרק בן סורר" וכן בירושלמי ובפרק במה אשה אמר ליה
שמואל לרב חיננא בר שילא כולהו רבנן דבי ריש גלותא לא ליפקו בשבת
נסרבלי חתומילבר מינך דלא קפדי עלך דבי ריש גלותא פרשי זל שחיו עושי
חותמות לטליתות שלהם כעין עבדים להראות שכפופים הם לריש גולה ואי
בפסקי מרתתי ומקפלי להו ולא קפדי עלך אם שלך בלא חותם" והערוך
בערך סרבל פירש שהיה מפני פחד המכס שאם לא ימצאו החותם שעשה
יאמרו שגנב המכס ור חנינא שהיה לו נשיאות פנים לא היה ירא ונ"ל פרשי זל
עיקר" ורב אדא בר אהבה תלמיד רב היה בשפת קבורתו של רב כראיתא
בפרק כיצד מברכין" ושמש רב לר"ור חייא בישיבה ור"יוחנן שימש בעמירה
והוא רב גבר בכולא בתורה ובחסידות וי"מילי דחסידותא נמצא ברב כמו
שנפרש כולם בשם רב" ובפרק אלו טרפות אמר ריש לקיש עליו זכור אותו
האיש לטוב" ובפרק ראשית הגז אמר ר יוחנן לאיסי בר הינימאן ריש סדרא
בבבל אמר ליה אבא אריבא אמר ליה אבא אריבא קרית ליה נהירנא פירוש
לשון זבירה כמו האי כוכב יהיה נהיר וחכם פירוש זכרן וחכם כאשר פירש
הערוך נהירנא כד הוינא יתבין אחר יז"שורות אחוריה דרב קמיה דרבי ונפקי
זיקוקין דנור מפומיה דרב לפומיה דר"ומפומיה דר"לפומיה דרב ולית אנא ידע
מה אמרין ואת אבא אריבא קרית ליה" ובפרקא קמא דביצה פירש רשי זל
וקשיא דרב אדרב דאעג"דרב אמורא"הוא מקשינ"מינ"מפני שרבן של בני גולה
הוא ברור ההוא חוץ משמואל

אבא הבהן

אמר ליה לרבי
יוסי הבהן תמיה אני אם קבלר יוחנן תשובת
ריש לקיש" ושם בגמרה חזר לומר עליו ר אבא בר כהנא לר יוסי הבהן אבל
בגמרה אחרת לבל אומר ר"אבא הכהן ובמקום אחר אומר אמר ר אבא הבהן
משום ר"יוסי הבהן מעשה ומתו בניו של ר יוסי בר חנינא והם בזמן רבי יוחנן
ובפרקבל הבלים אמר ליה ר"אבא בר כהנא לר"ירמיה

אבא אומנא

ר"ל מקיז דם והוה ליה שלמא מרקיעא כל יומא ולאבי
כל מעלי שבתא ולרבא במעלי יומא דכפורי חלש דעתיה דרבא על אבי ואבי

על אבא אומנא ואמרו לו לא מציף וכולי בתעניות ושדר אביי זוגא סרבנן
למברקיה ועשה צדקות עמהם **ר אבא** כי סליקר אבא אשכחיה
לר אבין' ויש נוסחא לר יוחנן בסוף יום טוב ואשכחיה
לר חנינא בר פפי ולר זירא ואמרי לה ר' אבחו ולר שמעון בן פזי ולרבי יצחק
נפחא' ובפרק אין מעמידין ארבא דמוריסא ראתא לנמל עכו אותיב רבי
אבא דמן עכו נטורי אמר ליה ר אבא לרבי אבא דמן עכו עד האידנא מאן
נטריה וכולי ובפרק אלו טרפות כי רבי אבא בבבל בזמן רבא בר פלוגתיה
דאביי והוא ורבי זירא עלו לארץ ישראל וכי רבי זירא עלה קורם וכן היה רבי
אבא בבבל עם רב הונא ורב ירמיה בר אבא כי סליק רבי אבא מבירב ורבי
אלעא ורבי יוחנן בן אליקים ורבי אלעזר כולם ביחד ונראה כי רבי אבא סתם
מבבל ובזה נסתפק לי מאד מי הוא רבי אבא סתם בתלמוד אם הואר אבא
בר ממל או אחר ובעבור זה אאריך בזמנו ובשמו איתיביה רבי אבא לעולא
ומעשה דנסכא דרבי אבא לפני רבי אמי נראה כפי גרסת תגמרות כי הוא רבי
אבא בר ממל ואומר התלמוד נסכא דרבי אבא בפרק שבועת העדות והוא
רבי אבא בר ממל ובפרק הגוזל קמא רבי אבא שלח לרב ספרא לגבות
מעות מרב יוסף בר חמא אבוהי דרבא ואז רבי אבא זקן מאד ואז רבא נתן
עצה לאביו כיצד יתן המעות ובפרק אלו מציאות התוספות רבי אבא תלמיד
רבי אמי מנסכא דרבי אבא ולי נראה להפך כי ר אמי אמר רבותינו שבארץ
ישראל רבי אבא ומשום דרבי אמי היה אז ראש ישיבה בארץ ישראל
בסקים רבי יוחנן רבו אומר שם יתיב רבי אבא קמיה בפרק כל הנשבעין
ובפרק המפקיד יתיב רבי אמי ואמר שמעתא איתיביה רבי אבא בר ממל לרבי
אמי ובעבור זה לפעמים אומר משום רבי אמי הלכה בסוף כל
הכלים אמר רבי אבא אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן אף על פי
שלא יהיה רבו משום דאמרה משם רבי יוחנן
וכן בסוף פרק חזקת הבתים רבי אמי שדרה לרבי אבא בר ממל
בעא רבי אבא בר זבדא שהוא תלמיד רב הונא מרבי אבא
אגל רב הונא גדול ממנו ובפרק השולח גט אמר רבי אבא לרב
הונא לכדתנו רבינו וכן בסוף מוער קטן דרש עליו ראוי היה
רבינו שתשרה שכינה עליו וכולי אפר רבי אבא אמר רב הונא
אמר רב' ובפרק אלו טרפות כי סליק רבי אבא אשכחיה
לרבי זירא אמר ליה הי מר מיומא דסליק מר להכא הוה
לן פחחון פה קמיה דרב הונא וכולי ומצאתי לרבי ירמיה בר אבא
פרשי רבי זירא ורבי אבא הרוייהו מבבל הוו ורבי זירא סליק ברישא ואמר
ליה רבי אבא חייך אחר שעלית מבבל וכולי

ובפרקא קמא דחולין יתיב רבי אבא אחוריה דרב כהנא ורב כהנא קמיה דרב
יהודה ואזל ר׳אבא ואמרה קמיה דרבי אלעזר ואזל רבי אלעזר ואמרה קמיה
דר׳יוחנן׳ ובסוף יומא כי רבי ירמיה שאל מהילה וכפרה בעבור שהקניט לרבי
אבא׳ רבותינו שבארץ ישראל רבי אבא בפרק שני דסנהדרין והטעם משום
נסבא דר׳אבא כדאיתא בפרק כל הנשבעין׳ אמר ליה ר׳הייא בר אבא לרבי
אבא׳ ר׳אבא ור׳ירמיה׳ וכן אמר ר׳אבא לרב ירמיה בר אבא׳ בעא ר׳אבא
ברב הונא ונראה שהיה עשיר כי בכל ערב שבת זבן ג׳אסתרי פשיטי מיג
טבחי ואמר אשור הייא כמו שפרשי׳ זל׳ שני פירושים׳ רבי אבא
חבריה דר׳זירא או ר׳זירה חבריה דר׳אבא׳ ויש נוסחא בסוף חולין בעי רבי
אבא בר ממל ואמר ליה ר אבא תא שמע וכולי ר אבא קמיה דר אמי ואין זה
תימה לפירושי כי היה ר אמי ראש ישיבה ודומה לזה בפרק אלו מציאות רבי
אמי אתא לקמיה דר אסי ופירשו התוספות אעג דהוא גדול מר אסי אין תימה
שבא לפניו לישאל שחבירו היה אבל אי גריס כי בא לפני ר אבא קשה דרבי
אבא היה תלמידו של ר אמי כדמוכח גבי נסבא דר אבא ואיך היה בא לפניו עד
כאן׳ ולפי מה שפירשתי למעלה יהיה הגרסא לפני ר אבא טובה וכן אכרתי
למעלה שדרה ר אמי לר אבא שהיה כמו חבירו ולמד בבבל עם רב ורב הונא
וכן בפרק החולץ בפסקים כתב הראבר הלכה כרבי אבא משום דהוא דיינה
דארץ ישראל כדאיתא בשבועות ודיינא נחית לעומקה דדינא׳ רב יוסף אחוריה
דר אבא לפני רב הונא מתיב ר אבא לר אסי ולר אבהו ונראה שהאריך ימים
כי היה בזמן רב עד רבא שענש לרבא בדמי השור שהטריף רבא וכן נראה
שחזר לבבל כמו שנפרש בקטינא שהוא ר זירא ובפרק האומר בקדושין כי
היה עולה לרגל לפני ר יצחק נפחא ושקנה שדה והוא לא ירע דרב גדל היפך
בו בראשונה והפקירו בעבור זה ומתקרי׳ ארעא דרבנן **ראבא**
בר אחא אמר ר אלעא אמר ר אבא בר אחא משום
רבינו ופרשי רבינו הוא רבי ואינו זה אבא בר אחא אביו של ר חייא הגדול אף
על פי ששמו כן ובפרק ג שאכלו אמר ר אילעא אמר ר יעקב אמר ר אבא בר
אחא משום רבינו גם כזה נסתפק לי מעט אם הוא ר אבא סתם **ר אבא**
זוטי בפרק הקומץ זוטא ורשי חביאו שם ולא פירש ונראה שחסר
בפירוש **ר אבא** דמן עכו בפרק מקום שנהגו עכו היא מדינת
היס ר׳ל חוצה לארץ ובפרק מי שאחזו אינה מדינת
הים וזה ר אבא מנשק כיפי דעכו משום כי רצו עבדיך את אבניה׳ ונראה כי
עכו היא קרובה לצידון כן פירש רשי זל וירכתו ער צידון היא עכו או קרוב
לצידון עכו ובפרק יש נוחלין זבולון עלה לו תחום עכו ונפתלי גנוסר׳ אבל

במסעות דר בנימין אומר ביום אחד מצור הקדומה והחדשה והיא עכו
אשר היתה בגבול אשר והיא תחלת ארץ ישראל והיא נכל גדול בשפת הים
עכ' ובתחלת ספר שופטים אשר לא הוריש את יושבי עכו ואת יושבי צידון
וא"ב הוא בחלקו של אשר ואינה צידון אבל היא קרובה לצידון ובתחום ויהיה
גב' בגבול זבולון שלא יהיה קשה לרשי ולגברה' והרמבם זל בפי' משנת גיטין
אמר שעכו אינה מארץ ישראל ובפרק ו' מהלכות שבתות מעשה ביוסף הכהן
הבבלי שהיה מסכא ויצא ה"ל אצל ר' יוסי בצידון ובפרק מי שהוציאוהו הלך
ללמוד תורה לצידון פרשי הוצה לארץ הוא" אבל בסוף ספר מצות הגדול
במצות קלג' עכו מקצתה חוצה לארץ כאשקלון ומקצת' בארץ כדכותב ירוש'
וכן נראה בי אם עכו אינה מארץ ישראל דמה רבי אבא מנשק כיפי דעכו
והסולמי כתב כי אלו הכיפים היו עשויים להבדיל בין הקרש לחול כי חציה
חוצה לארץ והחדושין עשו מפא ומתן על זה בתחלת גיטין ואמרו גם כן זה
בחציה בארץ וכן כתבו התוספו' שם וכן בסוף כתובות ור יום טוב האשב לי
כתב בירושלמי אומר שחציה בארץ ואם כן מצד החצי שבארץ ישראל יהיה
מנשק וכן בפרק מי שאחזו שהיא מארץ ישראל ובפרק ב' דכתובות אמר רבי
זירא האמילתא מר אבא שמיע לי ואם לאו ר' אבא דמן עכו שכתהיה והר
אבא ענו כאר ולר אבהו היו מכנין לראש ישיבה ולא רצה משום ר אבא דמן
עכו ואמר עד שיצילנו מבעלי חובות ואמר זה כדי להעשיר ושיתנו לו מתנות
בפרק ואלו נאכרין בסוטה **ר אבא** דמן קסרי בפרק קדר תעניות
ג' ר' זירא דמן קסרי ובסוף מועד קטן תני ר אבא דמן
קסרי קסיה דרבי יוחנן **ר אבא** בר מסל בפרק המוכר את
הבית סאי מסל פירש ר אבא בר מסל מפרכתא והיא אכן
שנותנין על הזתים ומשברן או הכור העליון שכותשין בו הזתים אמר ר אבא
בר מסל אמר רב איתיבי ר אבא בר מסל לר חייא בר אבא איתיב ר אבא בר
מסל לפני ר אמי ר יוחנן בשם ר אבא בר מסל וכבר אמרנו כי נראה כי הוא
זה ר אבא סתם זולת כי בסוף הולין נראה כי ר אבא תירץ לר אבא בר מסל
הכעיא אבל בגרסת הגמרות מדפוס מדוייקות אינו מזכיר לרבי אבא בפרק
ג' רשבועות ירושלמי אמר ר זירא כל ימיו של אבא בר מסל לא מצאנו תשובה
עד שמתו ואז מצאנו תשובה **אמר ר אבא** בר אבא אמר ר יוחנן
משתינין מים בפני רבים ואין שותין מים בפני רבים
ומעשה כאחד שבקש להשתין ולא השתין ונמצאת כריסו צרה בפרק מזכין
בבכורות ואולי הוא טעות ויהיה ר' חייא בר אבא **הגהה** אמר שש
ואולי הוא אביו של שמואל והראיתי במסכת בכורות

אמר כי שמואל היה דורש ורצה להשתין וצוה והביאו בגד אחד להפסיק
והשתין ואבין חקפיד עליו וצוה שיצא וידרוש שאפי׳ בלא הפסק מותר ויצא
ודרש משתינין מים לפני רבים כו׳ ע״ש **ר אבא** דמן חיפ׳ ורבי אבא
איקלעי לבית ר אסי ור אסי תלמיד ר יוחנן
אבא קשישא בפרקא קמא דסנהדרין ואולי הנוסחא אביי קשישא
ר אבא דמן יפו **אבא** בר ירמיה אמר שמואל ור יונה ורבי
זירא או׳ משמו אבא אבוה דרב ירמיה בר אבא
ובפ׳ התכלת חני אבוה דרב ירמיה בר אבא ואמר רב עליו שהוא בעל תשוב
ברורו כמו יאשיהו המלך׳ ואמרי לה כי זה היה רב אחא אחוה ר אבא זה
אבוהי דרב ירמיה דאמר מר אבא ואחא אחי הוו בזמן רב בפ׳ במה בהמה
יוצאה **אבא** בר חם אמר רב חסדא אמר לי אבא בר חם וכו׳ בפר
ישמעאל ופירש רב צמח גאון בר פלטוי בערוך שלו כי דהוא
שם חכם **ר אבא** בר זימונא בשם ר אליעזר זעירא אם הראשונים
מלאכים אנן בני אינש ובו׳ בבר׳ ששלחו ירמיה לר זירא
סל של תאנים ואכלום בלא תיקון המעשר וכן במסכת שקלים וכן בפר ואלו
קשרים אמר ר זירא אמר ר אבא בר זימונא אמר ר אם ראשונים מלאכים
אנן בני אינש ואם הראשונים בני אינש אנן חמורים ולא כחמורו של רבי
פנחס בן יאיר בחולין פרק א׳ ולא כחמורו של ר חנינא בן דוסא דהאמור
בתעניות כן פר׳ רשי ואני לא מצאתי שם כי אם עזים אבל באבות דרבי נתן
במשנת יוסי בן יועזר אומר כשם שהצדיקים חסידים בדמתן חסידים
כגמלים של אאו׳ כן חמורו של ר פנחס בן יאיר וכן כחמורו של ר חנינא בן
דוסא שגנבוהו והניחו לפניו שעורים ולא אכלן עד שהוציאוהו והלך לביתו
ואכל ללמדך כשם שהצדיקים חסידים בחמתן חסידים׳ וזה דהמאמר
כשאמר חזקיה על ר יוחנן תלמידו לית דין בר איניש אודין ב ראיניש וכן כמו
זה בפרק עושין פסים׳ ובירושלמי ר יונה ור אבא בר זימונא בשם ר זירא
ור אבא בר זימונא אמר לר אבהו שצריך להזכיר מעין המאורע ר״ל בשבת
ויום טוב בברכה מעין שלש ביון דחש לה ר זעירא ובפרק ג׳ דסנהדרין ירושל
ר׳ אבא בר זימונא הוא חייט אצל גוי ברומי ואל אכול נבלה ואי לא קטלנא
לך אמר ליה אי בעית למקטל קטל דלא אכילנא ואמר ליה הגוי מאן מודע
לך דאלו אכלתיה הוינא קטיל לך או יאודי או רמאי׳ וכתב הראש בפרק
אין מעמידין ומסתמא בצנעא היה בביתו של גוי אלא שרצה להחמיר על
עצמו **אבא** כהן בר דלא אמר ריש לקיש משמו דאמות קונות
למציאה שאינה בר״ה מתקנת רבנן וכולי ונראה שהוא
תנא דבריתא מהאחרוני׳ ובסיפרי באלה הדברים אבא יוסי בן חנינא משום

אבא כהן בן דליה **אבא** אבוהי דר אמי אמר ר אמי בר אבא אמר רב
הונא ואולי זה ר אבא סתם **אבא** בר אבימי לפני ר חנינא וא מרי לת
לפני ר חנינא בר פפא **אבא** אבוהי דר חייא בר אבא ובנו תלמיד
סובהקמר יוחנן **רבי אבא** בנו של ר חייא בר אבא תלמיד רבי
יוחנן ור אבאור זירא גמירי מר אבא בר חייא ור זירא
קרא לו סבא וזה רבי אבא בנו של ר חייא בר אבא בשוקא דקסרימקומו
של רבי אבהו ור אמי שם ראש ישיבה ור זירא אמר לרבי אמי לא שבקתן
למשאל לסבא דשמיע ליה מאבוה ר חייא ור חייא מר יוחנן **אבא** רבי
אבא בר אבינא ושאל ממנו ר אבא בר זבדא תלמיד רב ר"ל רבי
אבא בר אבינא **אבא** בר ז כדא והוא אחוהי דר יהודה בר זבדא והוא
תלמיד רב הונא והוא עקר ולהלן נאריך בו **אבא** אמר ר
אבא בר רב אדא אמר ר יצחק ויש נוסחא ר אבין בר רב אדא
ר אבא בר סורמקי ורבא בר עולא ויהיה אחיו של רב חביבא **אבא**
אמר ר אבא בר יעקב אמר ר יוחנן **ר אבא** הכהן בר פפא לפני רבי
יוסי בר זבידא **אבא** ר אבא בר פפא אמר ליה ר זירא
עול לגבי רבי יעקב בר אידי שהוא יושב בצור ונראה שהוא
האמור קודם זה ר אבא הכהן **אבא** ר אבא בריה דרב פפי ורבי
יהושע דסכנין בשם רבי לוי **אבא** אמר רבי אבא בר רב דהונא
אמר רב **אבא** אמר ר אבא בר זוטרא אמר רבי חנינא נדהוא
תורגמן לר יוחנן זהור אבא בר ממל ור אבא בר זבדא
כלם בזמן אחד **אבא** אמר ר אבא בריה דרב נחמן בר רבא אמר
רב חסדא **אבא** בר חסדא אמר רב חסדא אמר לי אבא בר חסדא
אמר זעירי הלכה וכולי ודע כי לפעמים נמצא זה השם של
אבא בקיצר ותמצאהו באות הריש אם לא תמצאהו באות האלף כמו רב
ורבא ר אבא וכן רבין הוא ר אבין וכן אומר בפרק המקבל אמר ליה רב
יהודה לרבין אבין אחי וכולי וכן בירושלמי אמר ר בא אמר רבי חייא בר בה
אבא ר אבא בריה דרב ספרא ור יהושע דסכנין בשם ר לוי **אבא**
מר בריה דרב פפא אפסיק ליה רב פפא ואחר עמו אעפי ששנים
אין מפסיקין לאחר כשאוכלין ג ובפרק הכותב אמר רב פפא כגון אבא מר
ברי מרענא שטרא אפומיה ובפרקא קמא דקדושין ובפרקא קמא דכתובות
רב פפא בהלוליה דאבא מר בריה **אבא** יוסי בן דוסאי ורבנן אמר
ר יוחנן דפליגי ואולי דהוא תנא אחרון **אבא** מרי ריש
גלותא ואזל רב נחמן בר יצחק לפיוסי לאשתו על נדר וכולי וכן כמו זה בפ
תנוקת ובירושלמי יש גם בן אבא מארי אחוה דרבי יוסי שהוא אמורא

אבא מרי אמר רנחמיה בר ברוך אמר ר'אודי בר אבין. וכן גריס רשי
אבא מרי כך שמו נ'א אדא מארי אבא בר מרתא בע'
מאביי בפרק ב'דביצה והוא אבא בר מניומי ר אבא בר טבל'
בשם רב אבא בר ירמיה אבא אמר ליה רבי אבא לרב
אשר בפרק שואל בשבת ובגדה בפ'האשה
ובפרקא קמא דתענית ובפרק הקוסץ ובפרק השולח גט' והתוספות בריש
מעילה רב אסי לר אבא גרסינן כי לא ראה רב אשי לרבא ר אבא
בר ביסנא בשם ר יוחנן ר אבא קרטיגנאה אבא
בעא אבא בריה דרב בנימין בר חייא מרב הונא
בר חייא בזמן רב אסי אבא ר אבא כהנא ור אבהו בזמן רבי יוחנן ורב ואולי
הוא בנו של רב כהנא תלמיד רב אבא בר מניומי דהוא אבא
בר מרה בזמן רבה בסוף יבמות ומועד קטן ר אבהו ורבי
יצחק נפחא ואבא בר מניומי ור חנינא בר פפא ורב ספרא בפרק המביא גט ופ
השולח גט פרע מעות לרב' בשעת שמיטה ובזכו' זה פטרו ראש גולה מהמעות
שהיה צורבא מרבנן בסוף פרק כל כתבי אבא בר מרת הוא אבא
בר מניומי שכתבנו קודם זה והוא בעא מאביי בפרק ב'דביצה
ואביו מניומי חבר רב נחמן בירושלמי אבא מרי אחוי דר יוסי
אבא אמר ר אבא בר יצחק אמר רב אבא בר ברי
רב פפא אידס לו אבא בר טש ואמרי לה בר
דמש בפרק המפלת אבא בר חנינא ר אבא בר רב יהודה בשם
רב' אבא בר יודן ר אבא בר בר חנה והוא דבה בר בר
חנה תלמיד ר יוחנן ונראה ששמו אבא בשראה מתי מדבר אמרו לו כל אבא
חמרא ובלבד בר חנה סירסא פ'שוטה והוא יתיב לפני רב יהודה ואזל בתר ר
אלעזר ואינו זה רבה בר בר חנה בן אחיו של ר חייא כי היה מורה בזמן רבינו
הקדוש וזה יושב לפני רב יהודה שנולד רב יהודה כשמת ר אבות שלת
אבות בריה דרב גניבא לרבא ילמדנו רבינו בסוף פרק יש נוחלין
ואביו חכם גדול בר פלוגתיה דמר עוקבא אבא
נרשאה תרגמה קמיה דרב יוסף נא'אדא ברשאה אבא
מהגרוניא אביו של רב שמואל ואשתו נשאה ר אבא בזמן רב יהודה
אבא בר מריא אבא בריה דרב מנימין בר חייא ר
אבא בר אלישיב בזמן רבי ס'בריה
דרבי יונה אבא אמר רב אשי כר אבא אמר ר יוחנן ר אבא בר רבי
יהודה בירושלמי אבא אמר ר

אחא בר אבא א"ר יוחנן ואולי הוא אביו של ר חייא בר אבא ור אחא היה אחיו
אבא אמר רב אחא בר אבא לרבינא איקלע אמימר לאתרין ויש גרסא
ברי דרב וכן נר כי רב אחא ורבינ חברי אבא ר אבא בר זבד והוא
היה עקר מפרקיה דרב הונא ורב גדל ורב ששת חברים לוהם גם כן
עקרים ושיתין סבי חוץ מרב אח בר יעקב מצד שהיו מתעכבי להשתין מים כדי
ללמוד בעא ר אבא כר זבדא מר אבא והוא קרא לר אלעזר בפרק קמ רמגלה
אבא סוראה חמוה דרב פפא בזמן רבא אבא ר אבא אחוה ידר יהורה בר
זיבדא אבא בר שמואל הוא רבה בר שמואל אביי
הכהן בר פלוגתיה דרבא ובפרק הזרוע
כילא היה לוקח מתנות כי אם בערב יום הכפורים שידעו שהוא כהן ואומר
בגמרא וליפרוס ל שיברך ברכת כהנים ומשני אנסי ליה עידני פי התלמידים
קורין עמו כי בשעה שהיה נשיאות כפים היו קורין עם אביי והראש פירש
אנסי ליה כלומר חולה במעיו היה ולא היה יכול לשהו ולפי לא היה יכול לפרוש
בפיו והפירוש הראשון פירש רשי והערוך בערך עדן ובפרק במה מדליקין
גם כן לרבא אנסי ליה רבנן עירניה שהיה משהה נקכיו ובא לו הדרוקן ורבו
המובהק רבה בר נחמני הכהן אחי אביו שכן קבלו הגאונים ושניהם מבית עלי
הכהן ורבה היה שנה שעסק בתורה ואביי שעסק בתורה ובגמילו חסדי חיה
ס שנה ובפ חלק נר כי גם רבה עסק בתורה ובגמילות חסדים דאמר לו אביי
בן ואביי שמו נחמני כשם זקנו אביו של רבה והוא נשאר יתום מאביו ואמו
כמו רבי יוחנן כי כאשר נולד מתה מיד אמו וקורם זה מת אביו ואמרו שאביי
רוצה לוכר אשר בך ירוחם יתום ובעבור שגדלו רבה בר נחמני
בביתו כאשר כתב רשי בפרק המקבל אומרים שרבו קרא לו אביי
שלא לזוכרו בשם אביו ויש מפרשים להפך כי שם העצם אביי ורבו מתוך
שגדלו בביתו ולמדו תורה קראו נחמני על שם אביו שהיה לו כבן
וכן פירש רשי זכרו לברכה בגשין אבל הסברא הראשונה היא קבלה
מהגאונים זכרם לברכה אבל רבו חבירו רבו מוכהק הוא רב יוסף סגיא נהור
סיני אעפי שבמרקא קמא דקדושין נראה כי גם רב יוסף רבו מובהק של אביי
בענין כבוד הרב אבל מה שנראה כי אביי לרב יוסף כמו תלמיד חבר הוא
בסוף פרק יוצא דופן אמר ליה אביי לרב יוסף מי פליגתא נדאה שלא היה
רבו אלא רבה שלא אמר מי פליג מר ובפרק האשה בגמרא נדה אמר ליה
אביי את אמרת ניהלן וזה הדקדוק שעשיתי עשו כן בברכות על רב ירמיה
בר אבא הלמיד חבר לרב ועוד בפסקי עירובין כת רבי סאיר דהלכה כאביי
נגד רב יוסף חוץ במחצה שהיא מג הלכות שהם כרב יוסף

ובמחצה לא פליג עליו אלא אביי וזה בפרקא קמא דעירובי׳ ואביי נשא אשה
בזקנותו והיא חומה ברתיה דאיסי בריה דרב יצחק בריה דרב יהודה בת
גדולים והיתה יפה מאד ובשנשאה אביי כבר היתה אלמנה משני בעלים
חכמים גדולים הראשון רחבה דפום בדיתא והשני רב יצחק בריה דרבא בר
בר חנה והשב אביי שאין הלכה כרבי כי בתרי זמני הויא חזקה ונשאה
ומת במהרה׳ ואחר שמת רב יוסף שהיה ראש ישיבה מלך אביי ואחריו
רבא וזה פשוט בתלמוד בסוף פרק הנזקין ובסוף ברכות ובחלומות דהרואה
ובסוף הוריות ובכתובות בפרט וכן כתב הראש בפרק הזרוע להבחיש פי׳
רב אלפס שפי׳ נזוף היה רבא מאותו מעשה דל ממעשה דתעניות שהביא
מטר בתמוז על שהרג לאיש אחר במלקות בבית דינו וזה הפירוש אינו אפש
אעפי׳ שגם בעל הערוך פירש כן כריף בעבור שזה המעשה של תעניות כבר
מלך רבא שבבית דינו נעשה וזה של הסתנות שלקח עי׳ אחר היה רב יוסף
חי ואחר רב יוסף מלך אביי ואחר אביי מלך רבא וכל שהיה ראש ישיבה
נקרא מלך שהיה שופט בסוף ברכות בתר דמלך רבא עברא ליה בת רב
חסדא אשתו חלון ומניח ידיו עליו והתוספות אמרו שם לא מלך רבא עד
פטירתו של אביי והפירוש האמתי נזוף מאותו מעשה עצמו כמו שפי׳ הראש
ורשי בפירו׳ השני אביי יהיב ידא לסבי רשי פירש בו שני פירושים ורב אחא
גאון פרוש ג שהוא חובה לחכמים מפני כבוד התורה להכריח שיקומו לפניו
כי אביי סומך ידיו לזקנים כדי שיקומו מפניו אביי רב פפא מימיניה ורב הונא
בריה דרב יהושע משמאליה ומה שאם אביי אמרה לי אם אינה אמו כי אם
מרבנהיה **ההגה** אשש ואביו של אביי נקרא כייליל בזבחין׳ חד
ברא הוה ליה לכייליל ולא מתקן עד כאן ובנו של אביי
רב ביבי שהיו אומרים לו משום דאתון ממולאי אמריתו מילי מוליאתא רל
שהם ממשפחת עלי שהם נכדתין או כפי׳ רשי בפרק המקבל כמו מוליאתא
שהיא כמו גבשושין קשים וגבורים וכן פירש הערוך בערך מל אבל בערך
ממלא פיר׳ פירוש טוב שהוא שם מקום וראיה לזה בבר׳ר מאיר אזל לממלא
ראה אותם שחורי הראש שלא היה בהם שער לבן אמר שמא ממשפחת
עלי אתם וכן במדרש שמואל ועל רבא בסר אריך שאינו כדין ובשמינו
לאביי לראש ישיבה היו עמו ר זירא ורבה בר מתנא ורבא וכולהו איפריבו
והוא לא איפריך והיה לראש ואמר לו רבא פתח נחמני ובפרק ערבי פסחים
גזר על אגרת בת מחלת שלא תבוא ביישוב ואמרה לו דמכרזי עליו ברקיע
הזהרו בנחמני וכן שם כשבא עולא לפום בדיתא שהיה אביי עם רב ז ה
ורב יצחק בריה והיה שוכן בפום בדיתא הוא ורבה רבו במבוי אחר כראיתא

בעירובין ורבא שוכן במחוזא ובחלומות דהריאה כי מת אביי בפום בדיחא
ובאו בני ישיבתו לרבא למחוזא ' וכן בפרק בכל מערבין כי נח נפשיה דרב
הונא היה אביי עם רבה ורב חסדא **ר אבהו** בפרק מקום שנהגו רב
אדא ורבא בר חנן אתו לרבי . אבהו זה היה מבבל
ואינו זה ר אבהו הידוע תלמיד ר יוחנן כי זה היה בבבל כן כתב ר ישמעאל
חכמון **ר אבהו** הוא חבר לר חייא בר אבא וכבר ידעת כי בסוטה
פרק ואלו נאמרין שר אבהו דורש אגדה ורבי חייא
שמעתתא ועזבו לר חייא ואז רבי אבהו נתן משל לדברי ר חייא מרגליות
ודבריו מיני סרקין לפיוס לר חייא בר אבא ועוד שבראשונה היה רבי חייא
מלוהו עד ביתו משום יקרא דבי קיסר והיום ההוא ר אבהו הלוהו לר חייא
בר אבא' וכן היה ר אבהו חבר לר אמי ולר אסי בזמן ר יוחנן והיה רבו רבי
יוחנן וכן למר עם ר יוסי ברבי חנינא ורבי ירמיה יתיב לפני ר אבהו ואמר לו
ירמיה ברי והיו לו ה בני' ל בני בנו אבימי הבן החשוב ומכבד אביו מאד ואלו
הה כלם חכמים ור אבהו יפה מאד יותר מר יוחנן כי היה לו הדרת פנים ל
זקן וכן אמרו שופריה דר אבהו מעין דיעקב עה והיה קרוב למלכות כמפורש
בסנהדרין ובכתובות פרק ב וביבמות פרק ו אמתה דבי קיסר אמרי לרבי
אבהו רבא דעמיה ומדברנא דאומתיה בוצינא דנהורא על יופיו יתיב רבי
אבהו ור יצחק נפחא ור חנינא בר פפי אמר להו ר אבא וכל אלו הג חכמים
היו סמוכים כראיתא בפרק המביא גט ור אבהו היה מנצח למינין בלשונו
הצח והיה טוב לישראל ומכבדין לישראל בעבורו ולרבי אבהו רצו למנות
ראש ישיבה ולא רצה מפני ר אבא דמן עכו הענו ור אבהו שיבח לעצמו
שהיה ענו אבל אמר שר אבא דמן עכו יותר ענו ממנו ' ואחר שמת ר יוחנן
היה עם בית דינו של ר אמי ור אסי ור חייא בר יוסף בפרקא קמא דחולין
והיה יושב בקסרין ושלח לר חנינא בנו לטבריא ללמוד וכולו ואמר ליה
המבלי אין קברים בקסרי שלחתיה ובמגלת תעניות כי ר בסיון אחידת
מגדל צור שהיא קסרי שהיתה חזקה ויום שכבשוה עשו אותו יום טוב אתקין
ר אבהו בקסרין תקיעה ובפרקא קמא דמגלה עקרון תעקר היא קסרי בת
אדום יושבת בין החומות והיתה ליונים והחשמונים לכדוה וקורין לה אחידת
מגדל צר קסרי וירושלם חרבו או ישבו שניהם אל תאמין שנאמר אמלאה
החרבה ולאום מלאום יאמץ ושם ר אבהו **רב אבהו** אביו של
רב שמואל והוא רב אבהו דורש לפני רפרם ר אבהו
מגדף בה יש אומ' שהוא מרבנן סבוראי שהיו אחר רב אשי מפני שנוי הלשון
ועוד נאריך בזה בסר' אבל זה הלשון גם נמצא באמוראין וכן כתב רת ברב

אחאי פרוך שהם אמוראים כי למל אמורא היה לו לשון משונה כמו תהי בה ד
יוחנן וכן בפרק י יוחסין רבי אבהו עצמו אמר מגדף בה וזה האמת ב סוף קמא
איתיביה ר אבהו לרב אשי **אבדימי** דמן חיפא ור יצחק נפחא **ר אבדימי**
בר המרורי ריש לקיש ורבי אבא פירשו דבריו ר **אבדימי**
אבוה דר יצחק ר אבדומא אמר ר אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה
ההר כגיגית פרשי זל קובא שמטילין בה שכר ואמר רב אחא בר יעקב מכאן
מודעא רבה וכולי וכן בהוריות אבדימי בר חמא **אבדן** והוא
שמו אבא יודן תלמידו של רבי ונעטרע וטבעו שני בניו
מפני שדבר על ר ישמעאל בר יוסי מהאיתא ביבמות והיה חכם גדול וחסיד
ובפסקי ברכות פרק תפלת השחר משם הירושלמי שהיה תורגמן רבי וכן נראה
ר אבוה סבא אמר ליה לרב פפא והוא רב אויא סבא בואו **אבוה**
דרב פפא בא לפני רבה בר רב הונא בפרק אלו מציאות
ואם כן היה לרב פפא אב ידוע וכן תני **אבוה** דר זירא קטיה
דר זירא ואמרי לה אחורי דרבי זירא ובסוף פרמצות
חליצה כי אביינתן עיניו ברב פפא שהיה לו אב ואם לפרנסן ומתו שניהם מיד
אביו ואמו של רב פפא כפני זה שהיו שם בעיר אבל בספר קבלת החסיד
שפירש הפרשיות על הקבלה אמר כי ר זירא ורב פפא לא נודע להם אב כמו
לבן סירא וזה אינו כן כי התלמוד מזכיר אותם תני **אבוה** דר ירמיה
בר אבא בסוף התכלת **אבוה** דר הושעיא ובר קפרא
חולקים ונשאל שם אסר הושעיא שמעה מאביו או מבר קפרא
וכבר ידעת כי הוא ר חמא בר ביסנא שהיה בזתן רבינו הקדוש **אבוה**
בר איהי אתא לקמיה דשמואל בפ ק דמציעא ובס פ הדר עם הנברי
דאבוה בר איהי ושמואל היו דרים במבואה אחתזרב ענן **אבוה** תני
אבוה דר אבין קטיה דר זירא **אבוי** דרב צפרא שאל
לר זירא בירושל **אבוי** שלרבינא אמר משמיה דרב יוסף
אבוה דשמואל והוא אבא בר אבא הכהן שאמרנו **אבוה**
ובנו רבה בר אבוה רבו של רב נחמן **אבוה** בר איהי
שאמרנו שבא לפני שמואל וכניסין בר איהי אחיו דר מאכיל לעבדי
מכל כינא ומשתעי אליהו בדיה וכו ובפרק בני העיר שלא הסתכלו בגוי ולא
עשו שותפות ובפ ק דמציעא בא לפני שמואל וכן בפ ד דנזיר בא לפני שמואל
ואמר ארבעה הלכות **אבי** קשישא אמורא ואבי אמר תני אבי קשיש
בכתובות ובפר במה בהמה יוצאה אבי קשישא רמי דרב אדרב
שרוא מקשה על דברי רב **אבי** בר אבין ור חנינא בר אבין ואבי עמהם

תנו תרומות בי רבה ופגע בהו רבה בר מחנה **אבוה** דר' אפטוריקי תני
ברבי ר חייא הוא ר' דרוסאי הני אבוה דרבי ירמיה בר אבא' ר
אביתר שלח לרב חסדא ודבר לו אליהו ור יונתן חבירו ואמ' הקבה אביתר
בני אומר אכת בענין פלגש בגבעה בנטין **אבימי** מהגרוניא
משמיה דרבא **אבימי** אחוה דר איפא ור איפא תני שבועות
בי רבה ואבי חברו והוא בן ר רחבא דפום בריתא אמר רבי
אבימי בר חמא **אבימי** ניותאה משמיה דרב פרשיגל שם מקום והערוך
פירש מן ניות ברמה שם מקום בערך גות ויש נסתא אביבי סנותאה
משמיה דרב פתן ושמנן ויינן וכו בתחלת שבת **אבימי** תני מנחות בי רב
חסדא לא שלמד מסנו אלא שנאה לפניו לזכר' בטוב ורב חסדא
לסר מאבימי ופגע בו רב נחמן ואם היה תלמידו רב חסדא למה לא שלח
בעבורו סבר הכי מסתייע טפי **בשאלת** יו'אבימי בנו של רב חסדא
בראיתא בערבין פר'שום היתומי' ובמנחות פרקא קמא אמר רב
חסדא קולפי טבי בלעי מיניה דאבימיעלה דהך שמעתתא **אבימי** בר נאזי
חמיה דרבינא הוה ואלו בזמן רב כהן ור אבהו בסוף קמא ר **אמבכיס**
לפנ"ר אלעזר ור יוחנן ר **אברומה** בר ברתיה דר
טבלי בשם ר יאשיה ' ר **אברומה** רצפורי **אבימי** ברית
דר אבהו החשוב וקיים מאד מצות כבוד אב ואם והיה
עושה בעצמו אעפי שהיו לו לאבימי חמשה בני סמכי **אבימי** ועיפא בני
רחבא דפום בריתא חריפים ורחבא היה בעל של חומא שהיתה
אח כ'אשת אביי ונרא' לי כי זה עצמו אבימי אחוהי של איפא שאמרתי למעל'
כי האלף והעין ממוצא אחד וכן חיפא **אבימי** מבי חוזאי **אבימי** בר פפי
אמר ליה לר זירא יתיב רב נחמן ועולא ואבימי בר פפי ורב
חייא בר אמיור זעירא **אבימי** אבא בר אבימי לפני ר חנינא ואמרי לה
לפנ"ר חנינא בר פפי **אבית** דחילא אמר ליה שמואל לאבית
דחילא בנזיר תני **אברם** תני הוא אמורא בפרק הנזקין ונרא' קור'
רבא בפרק מי שאמר ובפרק יו משאלתות ר יצחק בר ששת תני בר יחזקאל
אעפי שהוא אמורא בריתא היא אלא שהוא היה מקובל בה והיה שונה אותה
ועל כן נקרא' על שמו וכן כל תניוכו **אבוכרם** אמר רבינא אמר לי סמא
בר חילקאי אקשי בה אבוה דבר אבוכרם ואמרי לה אחוה
דבר אבוכרם פרשי שם האיש אבוה דבר אבוכרם הוא אבוכרם עצמו
ומבירין היו את הבן ולא את האב והיו קורין אותו על שם בנו שעשה את בנו
סימן לו בפרק השוחט והערוך פירש אבוכרם שם חבם **אביטול** ספרא

בשמיה דרב אבין אמר ר אבין בר הונא אמר רבי חמא בר
גוריא אמר רב׳ ר אבין דמן נשקיא איקלעו בביתו רב יהודה
ורב ירמיה בר אבא ורב חנן בר אבא ר אבין בר פרטא ר אבין
נגרא רב הונא חליף אפתחא דאבין נגרא ודהוו
זהירי בשרגי אמר תרי גברי דברבי נפקי מהבא והם רב אידי בר אבין ור
חייא בר אבין ולזה ב פירושים יצאו שני חכמים בעבור ששניהם איש ואשתו
היו זהירין או שהיו זהירין בשרגי ר׳ל נר שבת ונר חנוכה ונראה שזהו כדר
נשיא ורב שזבי אומרים רגילא בשרגא ולא אמרו רגילי בשרגי אבין בר
חסדא אמר ר יוחנן בסוף חבית ר אבין בר שמואל
בירושלמי אבין צפוראה לפני ר יצחק בן אלעזר בפ׳ג׳
דהוריות בזמן ר׳ל אבין רמאה שהיה מרמה על
המצות שהיה מניח הקהל להתרב והיה אחר נותן כנגד
כולם והיה באמצע החכמים לקיים מתן אדם ירחיב לו בילמדנו ר אבין
בר רב אדא אר יצחק אמר ר אבין בר רב אדא אמר רב מנחם איש
כפר שערים אמר ר אבין זוטרתי אמר ר יהורה בן זבינא
נא בזבידא נא׳ ר אבין בר
רב נחמן אל רב יהוד׳ אבין אחיר אבין הלוי בסו׳ ברכו׳ אבין הלוי ברבי דר
אבא בר כהנא׳ רב אבין אחיו של ר אבין הלוי אמר ר׳ גאי׳ בעולם
בכדרש׳ ר אבין ור זירא ור אסי היו לפני ר׳ יוחנן וזה קבל בדקדו׳ מר׳ יוחנן
כמו ר חייא בר אבא והוא חכם גדול ובפ׳ מי שמת נר׳ שהיו בימי ר אבהו
שני חכמים שמה ר אבין א׳ זקן וא׳ נער ר אבין ור מיאשה ור ירמיה אמר ליה ר
ירמיה לר אבין כי אזלת להתם לקמיה דר אבהו׳ אמר רב נחמן בר יצחק
לא ר אבין בר חייא ולא ר אבין בר כהנא אלא ר אבין סתמא למאי נפק׳ מינא
למירם׳ כדידיה אדידי׳ ר אבין בר חייא בעא מניה מר אבין בר כהנא
בירושלמי בון בר חייא בעיקומי דר זירא ר אבין
בר כהנא אמר ר אבין אמר ר אלעאי אמר ר אבין אמר ר
יוחנן ר אבין בר חנינא ואיתימא ר אבין בר חייא׳ ר אבין
בעא ר אבין בר אבין מרב הונא ר אבינא
כחמרא דנהר פניא נא׳ פקוד שנתן לו גניבא החכם בר
פלוגתיה דמר עוקבא ד מאות זוז ביום שיצא להריגה גניבא ואמר ליהו זירא
שילך ר אבינא לרבו רב הונה בגטין פרק האומר ר אבינא אבוה דרב
ביבי אבינא ר אבא בר אבינא ושאל ר אבא בר
זבדא מכנו בזמן רב הונא אבינא שילא בר אבינו שילא

תלמיד רב חבר רב אסי תלמיד רב שמתו ביום אחד כראית בסס
גדה ר אבינא הראשון ר"ל בשם רבינא ובספ המצות ברבית מצות ק"צג
האי רבינא אינו רבינא שהיה תלמי חבר לרב אשי אלא רבינ קדמון שהוא גב
בפ אלו טרפו שהשיב רב יוסף עליו וכן כתב הראש זל בפ הנשרפין בסנהדרין
וזכור זה בפי החכמי שהיו בזמנו ובפ הקור את המגל אמר רב חסד ראויה כל
התור ליכתב על ידך וספיך שהיה כמו ר מאיר הגהה אמר ש"ש בנפח
תלמודנו כתוב ר חננאל ע"כ ר אבינ אמ גניבא משמי דרב אר
אבינא אר ירמיה בר אבא אמ רב אבינא רבינא הלמי חבר לרב
אשי והם סוף הוראה שנ עד אבו' אל מקדשי אל אבינ לאחרית'
ונר שהוא בהן כי לרב אחא בנו נתנו לו פדיון כבור ובאות הריש תמצא גב כל
אלו אגרא תני אגרא חמוה דר אבא בפ כל חבשר וכן בפרק
הקומץ בא לר אבא נ"א חמוה דרב דימי ואעפי שאומ תני
הוא אמור וכן פרשי זל תני רמי בר חמא הוא אמור ושונ הברית וכן בפ השול'
תני הלל אמור הוה רב אדא בר אהב בפ יום שמת ר אמ נבואה
רב אדא בר אהב היום ישב בחיקו של אברה ע"ה מ שביום ההו מת
רב אדא בר אהב ואב אינו זה רב אדא שבתלמוד אבל פרשי זל שנמול ביום
ההוא שנכנ בברית אברה וכן בבר פ ויהיו חיי שרה יום שמת רבינו לדר רב אדא
בר אהב והארי ימים רבים עד האחרוני כימי רבא ורב נחמן בר יצחק כראיתא
בגמ בבתר גם אמ ר שביום ההו נולד רב יהודה ובפ סדר תעניו רב ושמואל לא
עברי אאשית רעוע אמרו איבא בהדן רב אדא בר אהבה דנפיש זכותיה ולא
מסתפינא וכן רב הונא עמו והיו בו סדו טובו ולא הלך ד אמות בלא תור ובלא
תפלי ובפ בני העיר כי הארי ימים וכן פרשי למעל והו תלמי רב וקר עלי כדאי
בפ כיצ מברכין והו מוס עצמו על קדוש השם מתון מתון ד מאו זוזי שוי בברכות
והו דקד בחכמ התקופו יות משמוא כי עליו אנתנו נסמכי בשני מעוברי בשמו
את חדש האבי שיהי יום העומ באבי של תקופ בהלכ ומעש רברבלת דמתון פי
רב צמ גאון זל טשו שעטנז עשה ו פי אחר והערו פי בגד אדום כמו כרבלתא
דתרנגול' בפב דבתר רב דימי מנהרדע הבי סחור ואמ ריש גלות לרב פוק חזי
אי צורב מרבנן הו שיתנו לו השוק ואז שלח רבא לרב אדא בר אהבה לברוק
לרב דימי והיה סבה שנפסד סחורתו ואז מת רב אדא בר אהב וכל אלו כשעת
מיתתו רב יוסף ואבי ורבא ורב דימי ורב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע ורב
נחמן בר יצחק וכלם אמרו על מיתתו אני גרמתי וכו עד שהוסכם שם כי רב
נחמן בר יצחק ענשו שנפל נבואה בפיו ובשאלת יז לר יצחק בר ששת מה
שאמר רב נחמן והאחרים אנא ענישתיה

לרב אדא היה מתוך צער שמצעשר כל אחד על שניגנש בסכתו גם עגיש
לצדיק לא טוב ובתוספות פרק יוחסין פירש רי דתרי רב א־א הוו ורב אדא
בר אהבה מסדר מתניתיה כל זימנין ועייל קמיה רבא וריש לקיש היה מסדר
מ זימנין כימים שנתנה תורה ועייל קמ״ה ר יוחנן ״ בפרקא קמא דתעניות רב
אדא תלמיד רבא וכן נראה בבתרא שאמר רב אדא עצמו שהוא תלמיד
רבא אעפי שאמר שיתנו לו בשר השבוז קורם עבדו של רבא ובפרק אחרון
דתעניות שהיה בזמן רב ושמואל אדם גדול וחסיד וכן בברכות שהיה תלמיד
רב וכן נראה מפרשי ״ל בפרק ״ יוחסין כי רב אדא תלמיד רב שגולה בזמן
ר רל כשמת כי הוא עצמו בימי האחרונים אבל לא נהירא לי ולא בעבור
רבוי השנים שהם יותר מקם שנים כי זה גב אמרו בפ״ בני העיר שהאריך ימי
אלא איך רבא שהי בחו שהיה עדין רב יוסף רבו קיים אם במעשה דרב דימי
מנהרדעא היה משתמש בו כתלמיד אדם גדול כי רב ושמואל היו מכבדין
לו ועוד רב דימי שאמר לו לרב אדם אם דהוא רבא וכי לא היה מכיר זה
שרבא אז לא היה מלשנה כפי המנין ורב אדא מקם שנה וכ״ש שאמר א
רב אדא שרבו היה רבא ושם שאלוהו רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע
הלכות שאמר משמיה דרבא ומי שרב ושמואל אומרי בצלו נחיה יבא אחר
ק שנה שיבזו אותו שיקח עבדו של רבא בשר קודם לו אעפי שהבשר דהיו
לוקחים לרבא ושיאמר רבא אנא עגישתיה בעבור זה ובפ הבא על יבמתו
קרא לו רבא מבלילב ועוד בפרק אלו דנשרפין אמר רבא לרב אדא בר
אהבה אדא בריבי לזקן קדוש וחכם יאמר בני וכן בפירוש בפרק קמא
דתעניות שהיה תלמיד רבא ובסוף תעניות וכן בברכות שהיה תלמיד רב כמו
שאמרתי וכן בפר תולין שהיה רבו רב אדא מרב אחא בר יוסף הזקן דודו של
רב נחמן בזמן רב הונה ושאל לו ר חיא בר אבין ובפרק אלו הן הלוקין ובפ
מרובה ובפרק שני נזירים נראה כי מת רב אדא קודם רב הונא דאמר כלהו
שני דרב אדא לא דהיו בנים לרב דהונא כמו שאמרו כל ימיו דרב לא היו
לשמואל בניסוכו לכן נראה לי כפי השכל והסברה שהם שנים דהא בזמן
רב שגולה כשמת ר והשני בזמן רבא אעפי שהיה זקן מרבו ולמד לפני רבא
והיה משבח למוד רבא שהיה בשר שמן על לימוד אביי שהוא גורר עצמות
יבשות וכן בסוריבמו שיבח לרבא שהו חריף על אביי ומכאן נר כי אביי ורבא
היו להם ישיבות בחיי רב יוסף רבם כמו שנראה מזה המעשה מרב דימי וכן
בפרק הזורק בשבת ואין להאריך יותר רב אדא בריה דרב יצחק
ואמרי לה רב שמואל בר יצחק אולי הם אחים
אדא בר אבימי לפני ר חנינא ברפפי נאאבא בר אבימי

ארא בר אבימי בזמן רב נחמן ופרשי זל חכם אחד שהיו מכיריו בו
שהוא גורס משניות ושוכח ומשבשן **ארא** בר חבו חכם אחד
גדול ובא לפני רב אשי בבן פקועא פ בהמה המקשה
רב ארא בריה דרבא בר **ארא** משוחאה דל מודר קרקעות אמר
רבה בר ארא משוחאה אסברה לי אמר רב יהודה
לרב ארא משוחאה הזהר במדה **ארא** הרפנאה ר אמי בר ארא הרפנאה
בעא מרבה אמר ליה הקדר ארא בר אהבא אמר רב נחמן אמ שמואל
ארא תני ר ארא דמן קסרי תני רב ארא סבא דמן קסרי קמי דר יוחנן והוא
רב ארא בר אבויה קמיה דר יוחנן **ארא** אמר רב ארא בר מרי
אמר ר נחמיה בר ברוך אמר חייא בר אבין אמ רב יהודה בערוך
ארא מרי כמו אבא מרי וכן גריס רשי ול כפ במה אשה אבא מרי ולא ארא
מרי ואמר כד שמו ר **ארא** דמן יפו ואולי הגרס ר אבא דמן יפו רב
ארא מסורא אמר ליה לרחיננא מסורא וכו בפרק הינוקת
ארא רב אחא בר ארא משמיה דעולא אמר רב אחא בר ארא
אמר רב והיה רב אחא זקן מאד בזמן דבא רב **ארא** נרשאת
קניה דרב יוסף ואל אביי רב **ארא** קרחינאה ומתקיף
על מאמר ר אלעזר בפרק חלק רב **ארא** בר אחא אמר רבי יצחק
ארא דיילא תלמיד רב יהודה ומגיע לכהפו כאשר אמרנו
באבא שאול ופרשי זל דיילא משמש החכמים ויש אומרים שואב
מים ורב יהודה סברך על האור שבביתו במוצאי שבת רב **ארא**
קרטיגנאה קמיה דרב כהנה משמיה דרבא בפרקא קמא דיבמות
ארא בר מניומי אמר ליה לרבינא וכתם דייני דנהרדעא רב **ארא** בר
מניומי רב **ארא** בר שימי אמר למר בר אידאי רב **ארא**
בר אבין ויש נסחא רב אידי בר אבין רב **ארא**
בר מתנה קמיה דאביי ולא ריחם על בניו כדי להלוך ללכוד
תורה בפרק ב דעירובין והוא אמר לרבא דחריפא סכינה דל שהיה חריף
ובפרק פי שמתוכי רבינא הראשון חבירו בזמן רבא ר **ארא** בר
חייא **רב אחילאי** היה משיא בנו בי רבי יצחק בר
שמואל בר מרתא אמר רב אחילאי ואמרי לה רב
חזקאל ורב יחיאל אמר רב אחילאי אמר שמואל **אהבה** אבוהי
דרב אדא בר אהבה **אהבה** תני אהבה ברידה
דרב סימין בר חייא נא בריה דרב מניומי בר חייא **אהבה**
תני אהבה בריה דר זירא בסוף דה אמר ליה ר זירא לאהבה בריה

ובירושלמיר אחוא בריה דר זעירא והיה בקסרין בר אהינא אסברא
לרבא בפרקא קמא דקדושין פרשי זל שם חכם בר אהינא'
רב אהרן אמר ליה רב אהרן לרבינא בפרק הגוזל עצים בקמא'
אויא רב אויא סבא דגברא רבה הוא וכן רבה בר
רב הונא לרבא בריה רב אויא לא על לפרקי' דרב יוסף בפו'
בדיתא ושלח לרב דימי בר יוסף לו ואמר ליה זיל צנעיה פירוש דרך נדוי דרך
גבוד ר"ל הכבר ושב בביתך ורב אויא אמר שלא בא כי היה חלש בפרק תפלת
השחר ואעפי שרשי לא פירש שם בפרקא קמא דקדושין במקום אחר פירש
בכו זה' ונשא רב אויא אחותו של רמי בר פפא ומת בחיי רב יוסף ורב אחא
בנו אמר לרב אשי אמר רב אויא הוה קאימנ' קמיה דר'אמי רב אויא ורבא בר
חנן' רב אויא איקלע לבי רבא ואמ' ליה הא רבה ורב יוסף אמרי וכו אמר רב
נחמן בר יצחק בריך רחמנא דלא בספיה רבא לרב אויא בפהקכירה בשבת
רב אויא הוה יתיב קמיה דרב יוסף ארכריה רב פפא לרב אויא סבא רב
אחא בר רב והוא זקנו של רב משרשיא ר"ל אבי אביו כדאיתא בפרק
הנשרפין וכתב הראש זל כי זה רב אחא חוא חבירו של רבינא
הקדוש רב אחא בר יעקב שתין סבי כולם איעקור שלא היה להם
בנים מפרקי' דרב הונא שהיו משהין עצמם להשתין חוץ ממני
וקיימתי בעצמי והחכמה תחיה בעליה והיתה ישיבתו בפפוניא ורב פפא הוה
קמיה וכתב ס"ת מעורות עגלים ונזדמן לו ארכו כהקפו ויהבו רבנן ביה עיניהם
ונח נפשיה' אמר ר אחא בר יעקב אמר ר יוחנן משכח ליה רבא לרב נחמן בר
אחא בר יעקב דאר'גדול הוא' וזה רב אחא חסיד מלומר בנסים שהרג המזיק
שהיה בבית מדרשו של אביו רב אחא מרפתי אמר לרבינא לפני
רבא בפרקא קמא דיבמות ואימנו לאותובי' ראש ישיבה ולא
איסתייעא מילתא בפרקא קמא דבתרא והיה אז ראש ישיבה מר בר רב אשי
שחותם טביומי ומשום הכי הוה אמר רב אחא בפרק מרובה כל המריעין לו
אין מטיבין לו וכו' ולא היא דמשום צרתו היה אומר זה' ובריש פרק ג שאכלו
יהודה בר מריסר ומר בר רב אשי ורב אחא מרפתי כלם שוין בחכמה רב
אחא בר ביבי אמר לרבינא משמיה דרבא בפרקא קמא דיבמות ונר'
שהוא כהן כי רב ביבי בנו של אביו רב אחא בר
חחליפא לפני רבא ומשמיה דרבא אמר הוא ורב אחא
מרפתי ורבינא אמר ר אחא בר אבא אמר ר יוחנן אמר ר אבהו
היינו דר אחא ר' אחא שר הבירה ור פנחס בריה דר חייא איש
כפר עכו אתו לקמיה דר אמי אמר ר אחא שר הבירה

מעשה בא לפני ר יצחק נפחא באנטוכיא ויש רב אחא שר הבירה בברית כפר
בתוספתא רב אחא בריה דרבא משמא דגמרא אמר לרב אשי פרשי
בך קבל מרבו ורבו מרבו עד ר מאיר ששמעו משמו ולא מדעתו
מפרש טעמא דר מאיר וכן אמר לרבינא איקלע אסיר לאתרין רב אחאי
פריך רב אחאי פרק ג דיבמות ופרקא קמא דקדושין יש אומרים כי
הוא מרבנן סבוראי אבל בפרקא קמא דכתובות התוספות פשט רב אחאי
לא כמו שפי׳ רשב״ם שהוא רב אחאי גאון משאלתות אבל ר״ת אומר שהוא
אמורא בזמן רב אשי וכל אמורא תופס לשונו במו מגרף ר אבהו תהי בה רבי
יוחנן לייט עלה אביי פריך רב אחאי בפרק שבועת הדיינין רב אחא
בריה דרב איקא משמיה דרב ביבי בר אביי ובפרק המדיר שהוא
בן אחותו של רב אחא בר יעקב׳ ר אחא בר חמא תלמיד ריב״ל
דאחא מדרומא ר אחא בר חנינא ור יעקב בר אידי רב נחמן ור
טבלא אמרו משמו וכן אר״ אחא בר חנינ׳ ר אחא בר רב הונא והו׳ תני
שבועות בי רבה והוא בעא מרב ששת ושלח׳ קמיה דרב יוסף ואל
רב אחא לרב נחמן אמר רב אחא בר רב הונא אמר רב ששת אל רב אחא בר
רב הונא לרבא אמר רב חסדא רב אחא גברא רבא הוא ר אחא
חנא ובריתא עם ר שמעון בן יוחאי׳ רב אחא בר אבא משמי׳ דעולא
אמר רב אחא בר אדא אמר רב המנונא והוא אביו של רב פפא
ושמע מרבי׳ רב אחא בר יצחק ור אבא בר ממל הלכו׳ ר אחאי
בעא ר אחאי מר חייא והיה שונא בבי ר חייא פרשי הוא שם
חכם ונראה שהוא בן ר יאשיה בזמן רבי׳ ר אחאי בר יאשיה היה
לו כלי כסף בנהרדעא אמר ליתנם לר דוסתאי בר ינאי ולרבי
יוסי בן כיפר וכולי בסוף פרקא קמא דגיטין ואם כן הוא מהתנאים בזמן רבי
ובריש עשרה יוחסין ביום שמת רבי נדה בבבל לאנשים שחללו השבת
ונשתמדו ונראה שהיה בנהרדעא בסוף פרק שואל כי רב נהמן דבר לו
בקבורה ולמדו וכולי אחאי רבי אחאי ורבי אמי ורבי אסי
ובר הדיא ביחד והיה מכונה אגשי ושלחו הזהרו
ברבינו אחאי שמאיר עיני הגולה הוא ובר מחלוקתו רב שמואל בריה דרבי
אבהו׳ רבי ברכיה ורבי אחאי בשם ר שמואל בר נחמן׳ לרב אחאי
בריה דרבינא שלח רב אשי שבכר זוזי לפדיון הבן ונראה
שהוא כהן׳ רב אחא מפרזיקא אמר לרב אשי בפרק הבא
על יבמתו׳ רב אחא גלילאה אמר לרב נחמן בר יצחק
בפרקא קמא דע״ז

ר אחה אהוי דר יוסי מברקתיה היה לפני רבי יעקב בר אחא ר
אחא אריכתני קמי דרב הונא והוא ר אחא בר פפא ואיתיביה לר
אבא בפ ואלו קשרי רב אחה בר עוירא אמר רב אסי אמר ר אחא בר
עוירא אמר ר שמעון חסידא וכן אומר אמר ר יעקב בר אידי
אמר ר שמעון חסידא אמר רבא בר שלח רב אחא בר עוירא אמר רב
אחה בר יבא משמיה דמר זוטרא רב אחה ברידה דרב יוסף
אמר לרב חסדא אם הב אחא בריה דרב יוסף
לרב אשי אמר מר זוטרא משמיה דרב פפא וחלש רב אחא ורב כהנא ריפה
לן בפח שרצים רב אחא בר נתן ומר זוטרא בריה דרב מרי אמרו
לרבינא והוא זקנו רל רב אחא אבי אביו מרב משרשיא
שהיה בזמן רבא כראיתא בפרק אלו טרפות וכן בפ הנשרפין בתב הראש
זל כנ׳ רב משרשיא תלמידו של רבא נכדו של רב אחא ורב אחא בר
פלוגתיה דרבינא הקדמון רב אחה מבי חוזאי חנא בר איסי איתי
אחא מבי חוזאי בפרק המפקיד רב אחה בר דלא
אמר לו רב רב אחא בר רבעולא
אמר אביי רבי אחיה הגדול תנא דבריתא יתיב רב
אחא בר עול אלפני רב חסדא רב אחה ברידה
דרב עזא אסר רב אביי יתיב רב המנונא קמיה
דרב אחא בר אחוזא יתיב רב אחא בר עזא קמיה דרב הונא
וכן קמיה דרב חסדא ויש נסחא רב אחא בר רב אויא קמיה דרב חסדא אמר
ליה רב חסדא מאן ציית לך ולר יוחנן רבך אמר ליה רב אחה
מאבא לרב אשי נא רב אחא סבא אמר לרב אסי והוא בן
רב מארי בר איסור רב אחוי אמר רב אחוי ומר אחא בפרקא קמא
דקדושין ואולי רל אחיו דמר אחא ושמו רב בריש פרק אלו
קשרים בעי רב אחדבוי רב אחה ומר זוטרא ורבא פירשי בפרק
האומר כלם אחים וכלם בני רב מרי בר איסור גיורא
באו לפני רב אשי ואם בן זה בן נינו של שמואל כפי רשי וזה רבא אינו רבא
פתם תבר אביי כי רבא בן רב יוסף בר חמא רב אחה בר מניומי
איתיבי ר אחא בר מניומי לרב נחמן וכן לאביי רב אחה
בר רב אבל הנסחא האמתית בר רבא בפי החכמים שבזמנו
וכבר כתבנוהו רב אחא סבר לה כרב אחא בר יעקב רב אחה
ורבינא חברים וסברו תתוספות בפרק השואל את הפרה

כי הם ראשונים לרב פפא אבל אינו נראה כי בפר"ק דחולין רבינא ורב אחא
בריה דרבא יתבי קמיה דרב אשי וכן בפרק אלו טרפות רב אחא ורבינא לפני
רב אשי ואסיכר ובבר בהבנוהו למעלה וזה רב אחא בר רבא ר אחא
בשם ר אליקים בשם ר שמואל בר נחמני בשם ר יהונתן ר אחא
שאל לר אבהו אחיה השבלי בתחלת כתובות השיב קושיא לבר
קפרא ויבשת ידיו יצרו ונ"ל כי הוא ר חייא הבבלי הבירו של
רבי שאמר לור לר חייא במועד קטן אחיה וכן ראינו שקרא לו בר קפרא עייא
במקום חייא ופרשי במועד קטן דרך גנאי כמו האסיגון אחיך ובבריהא יש רבי
אחייא ויהיה חברו של הגניה בן אחי ר יהושע בסוף ברכות וכן בגסרא דמי דר
חייא לר אחיה ותירץ ר חייא לחור ור אחיה לחוד ר אחא סלא בר בריה
דר אחא סלה הגדול וכו' אמר אביי סוף בתובות ר אחא סלא
הגדול זקנו של ר אחא סלא אמר אביי ואולי זה זקנו של ר חייא
הגדול רב אחא בר אויא אמר לרב אשי ויש נוסחא בר אחא בריה דרב
עויא קמיה דרב אסי ובבר זברנו ביהוא רב אחא בר עוא
אחא בר הויא דמתקרי אייא כך היתה חגיבתו ואינו מן החכמים בפרק
השולח זה כתוב בספר המצות מצוה ג רב אחא בר קטינא
בסוף פרקא קמא דתענית ר אחא בר חושעיא אמר רב אחא
בריה דרב אשי בובחים רב אחא מהוצל אתא לקמיה דרב אשי
ובסוף כתובות בבל לא הזי חבלי כשיה תרגם אהוצל והוצל קרוב לנהרדעא
ושם מקרש עזרא הסופר וגם יש הוצל דבנימין מוקפת חומה מימי יהושע
אחי שקרא אמר אנא אפיקתיה לרב הונא מהיני לשילי ומשילי להיני רב
אחא בר פנחס משמיה דרב יוסף בזמן אביי רב אחא בר ר
זעירא רב אחא אחוה דאבא אבוה דרב ירמיה בר אבא ואמר רב עלין
שהוא בעל תשובה בדורו כיאשיהו המלך אמר ר אחא אמר רבי
חייא בר אשי אמר ר אמי ומתם ר אחא הוא זה אחיו של אבא אבי ר ירמיה
רב אחא בר פפא רמי לר אבהו ולר אבא והוא עצמו רב אחא אריבא
שאמרתי למעלה דרש ר אחא בר חנילאי הוא אחיו של ר תנחום
בזמן ריבל ור אבהו אמר היינו דר אחא ר אחא
בעי ר אחא אחוהי דמר אחאי בר פ' ואלו קשרים ר אחא
בריה דרב נחמן רב אחא בר יוסף בפרק תולין
בשבת אתא לקמיה דבר עוקבא אמר ליה תני רבי רב אדא
ואמרי לה תגידבי מר בר רב אדא אמ ליה ר חייא בר אבין אני שאלתי לרבך
רב אדא בר אהבה ולרב הונא רב אתא בר יוסף זקן מאד מסתמיך ואזיל

אכתפיה דרב נחמן בר יצחק בר אחתיה אמר ליה בי מטינן לבי רב ספרא
עילי והוא רב אחא תלמיד רב הונא ונ"ל כי אין זה בן רב יוסף כי זה הוא
בזמן מר עוקבא ושמואל אבל רב יוסף תלמיד רב יהודה תלמידו של שמואל
ויש נסחא רב חייא בר יוסף אכתפיה דרב נחמן בר יצחק · רב אחא
קרשיגנאה ואמרי לה רב חנא קרשיגנאה מישתעי מעשה שבא
לפני ריבל אחא אמר ליה רב אחא בר אביי לרבינה רבי אחא בר
שלקא ור יהושע דסכנין ור לוי בשם ר סימון אחדבוי
בר אבין אמר רב: רב אחדבוי בר אמי והוא
בעא מרב ששת ומרב גם כן והוא עולא משגש ארחתא
דאמיה ולא רב ששת לאפוקי פירוש רשי כאשר הארכנו בזה בעולה משגש
ואמו היתה מנקתו של רב ששת וזה רב אחדבוי שכח תלמודו ואמו בקשה
מרב ששת ואיתסי בפרקא קמא דבתרא' רב אחדבוי בר אבדימי אמר רב
אחדבוי בר מתנ'אמ'רב מתנ'ורב מתנ'חבר רב יהוד'ואחיו רב טובי בר
מתנ'ורבה בר מתנה חבר אבי' רב אחלי ואיתים'רב יחיאל כזמן שמואל
בפ'ק דעירובין בר איבו בסוף ימיו של רב אשי לא בר איבו
חליץ ולא בר קיפוף חליץ נ'א'בר אבין חליץ אמר ר' איבו בר ניגרי
אמר ר חייא בר אבא ואקלעו שניהם בבבל ופרשי זל תלמיד ר יוחנן
איבו בר ניגרי ובן פזי ור יודן ור איבו משום ר יוחנן רב איא בפ'ח'שרצים
וא'רב אויא ר איבון בשם ריבל בברכות ירוש' איבא רבי
איבא ור אבא בר ממל ור אבינא כלם בזמן אחר בירושלמי איבו אבוהי
דרב איבו וחנה ושילת ומרתא ור חייא כלם בני אבא בר אחא שילא
מבופרי' אמר ר איבו אמר ר ינאי אמר איבו הוה קאימנא לפני ר אלעזר בר
יצחק והביאו ערבה וחביט ולא בריך איבו וחזקיה בני ברתיה דרב הוו
לפני רב ואמר איבו הייתי לפני ר אלעזר בר יצחק אמר ר איבו אמר
רב חמא בר עוקבא אמר ר יוסי בר חנינא' איבו אתא לקמיה דרב נחמן ואמר
להו רב נחמן לא תשתעו מניה דאיבו דאכיל נהמה דארמאי ובו'גם יש שם אשה
נקראת איבו כיר חנינא בן דוסא קירה ביתה שהאריך הקורות בתפלתו בנס
איבו בנו של רב בשם זקנו ואמר ליה דב לאיבו בריה טרחי בך בשמעתא
ולא איסתייעא תלמוד דרך ארץ ארחלא בברעך זכינך זבין וכולי
בפרק ערבי פסחים' ר אידי אבוה דשמואל בר אידי בירושלמי רב
אידי סרסיא דרב ששת הוה פירוש שמש ופרשי בסו'פרק
המפקיד סרסיא ממונה על הבית והרב אידי שמע הלכה ואזל אמר'
בבי מדרש'ולא אמרה משמי' שמע רב ששת איקפד אמר מאן עקץ עקצתיה

עקרבא פרשי זל שמתא ור ששת מאי נפקא ליה מיניה אי דאמר רב יהודה
מאי דכתיב אגודה באהלך עולמי וכי איפש לדור בשמי עולמות אלא שיאמרו
שמועה מפיו וכו בפרק כל פסולי המוקדשים ר אידי אבוה דר יעקב
בר אידי וזה נקרא ברבי רב דהד יומא בזמן ר יוחנן בפרקא קמא
דחגיגה שהיה הולך ג דרשים בדרך עד ישיבת ר יוחנן וקורא יום אחד והוזר ג
חרשים ויושב באושפיזה יום אחד וכו ובעבור שהתלמידים היו שוחקים מזה
נתירא ר יוחנן שלא יעניש אותם ודרש ר יוחנן ואותי יום יום דרושון וכי ביום
דורשין ולא בלילה וכו וכה על פורענות של מרגליב יום לכנה כש יום לשנה
לשבר טוב שמרת רחמים מרובה ובנו הוא הגדול מתלמידי ר יוחנן אידי
בן גרשם אמר לוי בן פרטא ורב שמן בר אבא אמר משם רב אידי רב
אידית אמר רב נחמן מאן דלא ידע להשיב למינין בענין אל תמר בו כרב
אידית לא ישיב פא דיני מכונות רב אידי בר אבין נגרא
ורבו רב עמרם ואשתו בהנת בראיתא בפר ואלו עוברין וזכה
שיצאו ממנו תרי בני סמכי רב ששא בריה דרב אידיור יהושע ברי דרב אידי
פרשי זל ראויין לסמיכה ובן שם בגמרה סמיכי כד אלא ראויין דסיכה ואולי
הוא זה כי בזמנם בנר בטלה סמיכה או שהיה בבבל ולא הלך לארץ ישראל
שום אחד מהם לסכוך והוא אתקין בנרש והוא קרא לרב פפא ולרב הונא
בריה דרב יהושע דדקי בפרק שני דפסחים אמר ליה אבי לרב אידי בר
אבין וכן רב חסדא ורב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע איקלעו בבית בנו
של רב אידי בר אבין רב אידי בר אבא נוסחא אחרינא רב אדא
בר אבין ואולי הוא רב אידי בר אבין אידי אמר רב
יוסף תנ אידי ואמר רבא אידי אסברה ליפרשי זל אידישב
חכם בפרק שנים אוחזין רב איהי מתני איפכא ובנין אבוה בר איהי
ומניסין בר איהי שהיו עם שמוא והיה אליהו זל מדבר עמהם
אין אמר רב דתני אין ובסוף ביצה פירש רשי זל שם חכם וכן אמר עולא
ליתא לדאין מקמיה מתניתין פרק ג דעירובין אילס
ר הלל בנו של ר אילס נסחא אחרינא ר הלל בנו שלד
ואלס וכן גריס הערוך בואו בפרק ר ישמעאל נראה כי הוא בזמן רבי אילא
אמר רבי אילא אמר ר יוחנן ובירושלמי ר הילא בהא ואולי נקרא ר
אילעא כי בירושלמי דולג אות אחת ר אילא ור ירמיה ור אבהו ור יצחק נפחא
ור חנינא פפיור אלעזר ורבי שמעון אולי זה רבי שמעון בן לקיש או בר אבא
ובפרק הדר עם הנכרי אמר רבי אילא בשלשה דברים ניכר אדם בכיסו
בכוסו בכעסו ויש אומרים אף בשחקו

אילא משגש ארהתא דאמיה נא עולא ובאות העין המצאנו

ר אילעא סליק בדרגא דבי רבה בר שילא אמר רבי

אילעא בר רבי שמעון משום ר יהודה בר שמעון

אשכחיה ר יונתן לר אילעא אמר ר אילעא אמר רבאחא בר יעקב

ר אילעא ור זירא ר אילעא ור חייא בר אבא ר אילעא ור שמעון בר אבא

ור יעקב בר זבדי אמר ר אילעא אמר ר יעקב אמר ר אילעא אמר ר חנינא

אמר ר אילעא אמר ר אבא בר אחא משום רבינו ר אילעאי בן

אלעזר נא בן אלישע והוא אמורא ונראה שהוא

בזמן שמואל אילפא בפרק במה אשה יוצאה בגמרה של דפוס אל

אילפא לרבה בר בר חנה אחזן תלמידי דר יוחנן עבידו כותיה

אנן נעבוד כר חנינא אבל גרסת רשי זל הוא אילפא בן רחבא דפוס בדיתא

ואינו זה ובסוף פרק מציאת האשה פרשי זל אילפא שם חכם ובפרק

סדר תעניות הוא חבירו של ר יוחנן והלכו שניהם לסחורה ושמע רבי יוחנן

מלאך שהיה רוצה לעונשן על שעזבו התורה ומלאך אחר אמר לחבירו

כי לאחר מאלה התכמים קיימא ליה שעתא ושמע זה ר יוחנן וחזר מן הדרך

ועשאוהו ראש ישיבה ובראשונה היו עניים וכשבא אילפא אמר כי הוא

היה ראוי לזה כי אילפא היה יודע כל תנא דבי ר חייא ודבי ר אושעיא באי

זה מקום במשנה יהיו דבריהם פשוטים ולפעמים קורא לו חילפא

אילפי זה בימי ור גזר תעניתא ונחית קמיה ר אילפי ואמר מוריד הגשם

ואתא מטרא שהיה עוסק במצות ומביא יין לקדוש ואבדלתא

לאנשי מקומו ובירושלמי ר אילפי בא לפני ר אסי ונראה שהוא אחר ואינו

זה ר אילפי ואמרי לה ר אילפאואולי הם הכתובים למעלה

איסי בר נתן הלך אחר רב ששת לנהרדעא ולא אשכחיה

ואזל למחוזא ואשכחיה נא איסי בר נתן איסי בר

הינו עלה מבבל בזמן רב לפני ר יוחנן ועולא איקלע בביתו

איסי תני איסי אבוה דר זירא ואמרי לה אחוה דר זירא בסוף מועד

קטן איסי בן עקיבא אומר אסור לרכוב על הפרדה

מקומבגדים וכו ובתוספתא בפה דכלאים ובמסכת דרך ארץ

איסי הבבלי אומר אסור לרכוב על הפרדה מקומו והשיבו לו משלמה

שהמליכוהו על הפרדה ואמר שהוא בריה מששת ימי בראשית בירושלמי

ובפכקי כלאים מהראש זל והוא תנא דמתניתין ובריתא חבר אהובלרבינו

הקדוש והוא איסי הבבלי ואיסי בן גמליאל ואיסי בן גור אריה ואיסי בן

יהודה ואיסי בן מהללאל והוא יוסף הבבלי הוא יוסף איש הוצל הוא יוסף

קטנותא של חסדים איסי **איסי** בריה דרב יצחק בר רב יהודה וזה
איסי אביה של חומר אשת אביו **איסור** גיורא
ורב ספרא ורבה בר רב הונא ביחד והוא נשא רחל בת
שמואל ובנו דרב מארי הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה שקדם שנולד
בנו נתגייר וזה כפי דעת רשי ז"ל אבל דעתי כמו שאריך עוד בתב מארי כי
לא נשא איסור גיורא לבת שמואל כי אם לרחל אחרת ורב מארי האחר בן
בת שמואל לא היה גר ובפרק מי שמתו בן בפרק השוכר בגמרה דעבודה
זרה כי אמר לרבה כי כאשר היה גר הי' חושב שישראל אינם שומרים
שבת דאי מצו כים דדינרי בשבת לוקחין אותו ולא הייתי יודע שמטלטלו
פחות פחות מד אמות וכולי והי' חכם ובניו ובני בניו אמוראים והוא ורבו
ספרא עכיר עסקא ואתו לקמיה דרבה בר רב הונא והוא נתן בעת פטירתו
לפני רבא לרב מארי בנו שלא היה אז שם במקום איסור אביו יג אלפי זוזי
בהוראה מפני שהגר אינו יורש לאביו **איפא** תני שבועות בי רבה
ופגע בו אבימי אחיו אמר ליה איפא לרבה בר בר חנה
אתון דתלמידי ר יוחנן עבירו בוותיה אנן נעביר בר חנינא ופרשי ז"ל איפא
שם חכם ובנו של רחבה מפום בדיתא בפרק במה אשה יב אמר אביי הא
דאיפא הוא כמר וזה גם כן נזכר בעין איפא ובירושלמי בחית אבימי וחיפא
והכל אחד והם עיפא ואבימי בני רחבא דפום בדית תלמיד רב יהודה וקורא
לו' יהודה לרבו דרך מעלה כמו שפירשו ד' התוספות בתחלת ביצה ואלו
נקראו חריפי דפום בדיתא בסנהדרין **איקא** אמר רב איקא בריה
דר אבין אודכיק ליה רב לרב חננאל ויש נסחא אמר רב
איקא בר אביי אמר רב חננאל אמר רב **איקא** בריה דר חנינא ורב
אשי רב **איקא** בריה דרב אמי לפני רב יוסף
ורבא רב אתא בריה דרב איקא רב **איקא**
בריה דר חנינא מפשרוניא אמר לרבא ואולי הוא סד
שבתבנו למעלה רב **איקא** בריה דרב אידי רב **איקא**
אבוה דרב אחא בזמן אביי והוא נשוי עם
אחותו של רב אחא בר יעקב בפרק המדיר **איתי** אמר ליה רב
איתי לרב אסי אמר רב איתי אמר רב **איתי** שהיה בזמן
רב אשי ואב הם שנים ר **אלעזר** בן פרת הכהן נהקיים
בו באהבתה חשגה תמיד שהיה עוסק בתורה בשוק התחתון
דצפורי וסדינו מוטל בשוק העליון ונחש ברוך עליו לשמרו (זהו רבי אלעזר
סתם דאמוראים ור אלעזר בן שמוע הכהן רבו של רבי הוא אלעזר סתם

ד תנאים ובן פרשיזל בסוף פרקא קמא דשבת ובן בריש פרק הערל ביבמות
ובפרק המוכר הספינה ובפרק הדר עם הנכרי כי שמואל רבו של ר אלעזר ב
הוא היה מבבל כמו שנאמר להלן ובבבל בישיבות היו רואין נס כדאיתא בסוף
פרק היה קורא׳ אמר רב אשי הני בני מהא מחסיא אבירי לב נינהו דקא חזו
שבחא דאוריתא תרי זכני בשתא ולא קא מיגיירי וכתבו התוספות משם רבי
יהודה בר ברזילי שכתב בספר העתים ששמע שהיה עמוד של אש יורד מן
השמים עליהם בכלה דאלול ובכלה דאדר ובן בפרק הספינ׳כי סליק ר אלעזר
אשכחיה לזעירי ובסוף תעניות שהיה עני מאד והראו לו יג׳נהרי דאפרסמון
לעול הבא ובו׳ופרשיזל שם אמורא הוא ומריה דארעא דישרא׳ ובעל הוראת
ובפרק אלו טרפות כי לא לקח שום מתנה מבי נשיאה ובי מזמניה לסעודה
דא אזיל ובן זירא לא לקח מתנה אבל אי מזמנילי׳ אזיל שאינו מתנה כי אם
כבוד שלהם שיאכל ר זירא עמהם ובפרק השוכר את הפועלים נראה שהיה
היבשמת ר יוחנן וריש לקיש וזה מפורש יותר בפרק אין דורשין אמר ליה רבי
יוחנן תא ואגמרך מעשה מרבבה אמר ליה אכתי לא קשאי בד קש נח נפשיה
דר יוחנן אמר ליה ר אסי לר אלעזר תא ואגמרך מעשה מרבבה אמר ליה אי
זכינא גמירנא מר יוחנן רבך׳ והר אלעזר בן אחותו של בר קפרא׳ והוא רבי
אלעזר סתם מריה דארעא דישראל ובסוף פרק כל היד בגמרה דנדה למה
נקרא מריה דארעא דישראל שהיה בקי בדרכים ואמר שהוא דם היבוד וכולי
ורבי אמי ורבי אסי כהנים עשו חופתו כדאיתא בפרק היה קורא ואם בן נשא
אשה בטבריה כי שם היה ר יוחנן גם רב היה כמו רבו בפרק כל הבשר׳ והוא
הלמיד חבר לר יוחנן כדאיתא בפרקא קמא דסנהדרין׳ ירושלמי אף על פי
שבפרקיש נוהלין בבלי אומר אם יכפור רבי יוחנן ברבי אלעזר תלמידו
לא יכפור ברבי ינאי רבו׳ ובן קרא לו הלמידו בסוף פרק שדיבמות והמעשה
עצמו בשקלים ירושלמי רבי אלעזר אמר שמעתתא ולא אמרה משם רבי
יוחנן וכעס עליו ונכנסו רבי אמי ורבי אסי לפייסו ולא נתפייס עד שפייסו רבי
יעקב בר אידי ואמר לו אלעזר הלמידך דורש כתב והכל יודעין שהוא מפיך
כמו יהושע שהכל יודעים שהוא מפי משה רבינו עליו השלום׳ ובן קרה לו
עם ריש לקיש ואיקפד כדאיתא בפרק שתי מדות ורבי פדת שבזמן רבי הוא
אביו וגם היה לו בן הכם גדול שמו רבי פדת בשם זקנו ואף על פי שבגמרה
דברכות נראה שלא היה לו בנים שאמר לו רבי יוחנן אי משום בני דין גרמא
דעשיראה ביר פירשו התוספות בפרקא קמא דנדה שאחר שאמר זה נולד לו
זה הבן או שכתו לו בנים הרבה ונכאר לו דברו זה הבן׳ שלהו מתתב הוא
רבי אלעזר וזה היה בבבל כדאיתא בסוף כתובות בשנסכך

ודע סור העיבור ובשקלים ירושלמי אמר ר יוחנן חדה אלעזר בבלאה וכן
במדבר סיני רבה זה המעשה רבי אלעזר אמר קמיה דשמואל אמר ליה רבי
אלעזר לריבל רבי אלעזר בעא מרבוגם מרב הונא ובשהיה נפטר מרבי יוחנן
היה הולך לאחריו כנפטר מהשבינה ' ומה שנראה שהוא כהן כי בסוף
מועד קטן אמר למלאך המות שהוא אוכל תרומה ואינו נראה כי רבי אלעזר
אשר זכרו שם שהיה רבי אלעזר בן שעוע הכהן התנ'כי שם מדבר באמוראי'ן
ובפרק בני העיר היה נראה שאינו כהן שיש נוסחא שאמר רבי פדת לא ברכתי
לפני כהן אבל יש נסחא אחרת שאומר רבי פרידה שלא בירך לפני כהן וכן
גרסת התוספות בפרק הניזקין ואם כן רבי אלעזר זה הוא כהן וכן בספר
המצות בברכת כהנים אומר מהירושלמי רבי אלעזר כשהיה חלש נפיק
לבראי וכן רבי שמעון בן פזי ואם כן נראה שהוא כהן' וכן בפירוש התפלות
לר דור אבודרהם אמר כי בפרק אין עומדין ירושלמי ר אלעזר נפק לברא ור
יהודה בן פזי ' אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים
שלום בעולם שנאמר וכל בניך למודי ה ר'ל בוניך וכן במשנה בפרק תשיעי
דמקואות רבי יוסי אומר הבנאים מעד אחד ועבור משני צדדין ובגמרא דשבת
פרקו אלו קשרים מאי הבנאים אלו החכמים שעוסקים בבנינו של עולם כל
ימיהם שהיא התורה שנאמר אם לא כריתי יומם וכן בסוף ספר המצות מאי
הבנאים אלו החכמים שעוסקים בבנינו של עולם כל ימיהם " ואמר רבי
יוחנן אי זהו תלמיד חכם שמחזירין לו אבדה בטביעות עין זה המקפיד על
הלוקו פירש רשי זכרו לברכה לובשה כשהיא הפוכה מקפיד עליו והוכו
שמקפיד עליו שלא יראו התפירות המגונות ואמרי החלוק ובעבור שהחכמים
הם נקיים ומקפידים על כתם בגדיהם אפילו מצד אחד חוצץ בשבילה של
אותו לבוש אבל בבור שהוא עם הארץ אינו חוצץ עד שיעבור הכתם משני
צדדין " רבי אלעא' ברבי ברכיה בסוף סוטה'
נסחא אחרינ' רבי אלעזר
בר ברכיה ר אלעזר בר צדוק בפ'לולב וערבה
ונראה שהוא היה אמורא כי איבו וחזקיה בני ברתיה דרב
היו לפניו וכן אמרו משמואל הלך גפרסאו בע'ש' וכו'ויש נסחא ר אלעזר בר
יצחק א'ר' אלעזר מסורא ובזמן הזה אל יאמר אדם לאשתו אל תסתרי עם
איש פלוני שמא הלכ'כר יוסי שאם'קנוי ע'פ'עצמו ר'ל אפי'בלא עדי'
ושמ'תסת'ואין היו'מי סוטה לברק'ונעשי'חתיכ'ראיסור' ' אר אלעז'בר'אבינ'
וכן כבר'בפ'אמרפל ר מנחם חתני'דר'אלעזר' רבי אלעזר בן פפוס
אולי הוא תנא כי פפוס הוא תנא דברית'' ר אלעזר בר סניוס

אמר רב נחמן הינו דר אלעזר בר מניומי אמר ר אלעזר בר יצחק
ואיבו וחזקיה בני ברתיה דרב עמו ואיבו קרא לפניו ר
אלעזר דמן רומא ר יוחנן אמר משמו ואולי הוא ר אלעזר בר יוסי בן
חלפתא שהלך לרומא עם רבי שמעון בן יוחאי כדאיתא
במעילה ר אלעזר בר קפרא ר אלעזר בר ינאי בזמן
ר יוחנן רבו של ר אלעזר בן אנטיגנוס ר אלעזר
בר בר חנא ר אלעזר בן פרטא משום ר אלעזר
ברבי שמעון בפרקכ בסנהדרין ונראה שהוא אמורא
מהראשונים אבל בירושלמי רבי אלעזר בן פרטא בן בנו של רבי אלעזר בן
פרטא לפניר אלעזר דמן נווה אמר רבה בר בר חנה אני ראיתי את רבי
אלעזר דמן נווה שיצא בסנדל שעם ובירושלמי לכל ר אלעזר כותב
בלא אלף ר לעזר בן עזריה וכן בכלם ר אלעזר בן תראי והוא
תנא דבריתא בפרקהדר עם הנכרי ובפה דעירובין בתוספת
ר אלעזר בן מרום בסוף מסכת סופרים בפרק נא אלעזר
בן דורדיא במסכת עבודה זרה ולפי שחזר
בתשובה שבא מבינה שנא ולבבו יבין ושב ורפא לו זכה שנקרא ד ולחיי
העולם הבא כי השב בתשובה הוא חכם ר אלעזר בר מנחם
אמר לר אבהו בסדרש תני אלעזר גיותאה והוא אמורא בפרק
הניזקין שמיזורל שהוא מגיית ברתה נאניזאה נאשופאה
ר אלעזר בן אנטיגנוס משום ר אלעזר בר ינאי בזמן ר יוחנן בפ
כל הגט ובפרק אלו טרפות וכן בירושלמי ואב אינן
תנא ר אלעזר בן תורתא ור חלבו אומר משמו ואולי הוא אח
של ר חנינא בן תורתא ר אלעזר אביו של ר יצחק בן
אלעזר שנקרא יצחק חקולא או ר יצחק נפחא שהעיד על טליתו של רבי
אלעזר בן פרת שהיה מונח בשוק כסו שאמרנו ובא אחר לישלו ומצא עליו
שרף נחש ועל זה אומר בגמרה תאנא ר אלעזר מהגרוניא
ורב אחא בריה דרב איקא איקלעו לאתריה דרב אחא
בר יעקב אסר ליה רב אחא בר חליפא ולא חיש מר לכבא רב אחא בר
יעקב דהוא מופלג בחכמה ובשנים זה בפרק הדר עם הנכרי ובפרק סדר
תעניות בזמן רבא חלם ר אלעזר מהגרוניא חלום טוב ובא מטר שהיה עת
רצון אבא אלעזר בן גומל נראה שהוא בזמן ר יוחנן אמר ר
אלעזר בן מלאי משום ריש לקיש אלעזר
זעירא הות סיים מסני אובמי ואמר שעשה

זה לאבלות ירושלם והיה זה בנהרדעא ותפשו ריש לקיש לראות אם הירח
חשוב ליקח זאת היוהרא והיה שם שמואל ובית דינו ובו בפרק הכונס בקבא
ושם עוד כיר אמי ורבי אסי היו לפני ר יצחק נפחא ונמצא שהיה זה אליעזר
זעירא חכם גדול ותלמידו החכם והחסיד ר אבא בר זימונא הנזכר בתלמוד
ירושלמי ובבלי ובמדרשות רבי אלישיב ובנו ר יצחק בר אלישיב
ר יצחק בן אלישיב ור אבא ורבי הושעיא כלם בזמן
ר יוחנן רבי אלעא ור שמעון בר אבא ורבי יעקב בר זבדי ובפרק
כיצד מעברין בי אשתו אחרונה היתה בהגת ובן שלמד סדר
קדשים באחרונה ומפני עומקה לא יוכל לישן וזה אמר ר אבהו במשל על
ר אלעא ר אלעא ור זירא ונראה כי הוא מה שכתבנו למעלה ר אלעא
ביור אולפנא בפרק הדר עם הנכרי אמר רב חנין בר אסי משמיה
דאולפנא והיה נראה שהוא חכם אורל כמו שאומ
במקומות אחרים משמא דגמרא אבל רשי ז"ל פירש ששמע מרבו ורבו מרבו
אלצי בר בריה רב אליקים שמעיה ותלמידו של רבא
אליקים אביו של ר יוחנן בן אליקים כי זה
ר יוחנן ור אבא זר אבהו ור אלעזר ורבי חגינא בר פפי ורבי
יצחק נפחא ור אלעא כלם ביחד רבי אלסנדרי בזמן ר חגינא בר
פפא ובזמן אביי אמר ר אלסנדרי אמר ריבל ר שמואל בר נחמני בשם רבי
אלסנדרי ובמדרש ר אלסנדרי בר חגרי ור אלסנדרי קרובה אסרו ובולי בן
אלעשה חכם ועשיר מאד חמניה דרבינו הקדוש שאסרו עליו לא
לחגם פיור בן אלעשה מסונו אלא להראות תסבורת כהן
גדול כסום יכסמו ראשו של זה בצד עיקרו של זה אלישע בעל
כנפים אמר ר ינאי תפלין צריכין גוף נקי שלא יפיח בעורם
עליו כאלישע בעל כנפים והגאוני ז"ל כתבו שאינו הלכה כי לא ניתנה תורה
למלאכי השרת אבל האחרוני כתבו שהוא הלכה ויכול אדם בשעת תפלה
לעמוד עצמו ובפרק אין טומנין ובן בפרק מילה בשבת מביא המעשה לסר
קראו לבן בעבור הנס שנעשו התפלין ככנפי יונה והקושיא שיש בזה כי
בזמן השמה היה מחביא התפלין כבר תיצרנו למעלה בתנאים זה ונראה כי
הוא בזמן התנאים ר אמי בר אבין בפרק ב דעבודה זרה ונראה
בזמן רבי אסי הבהן אמי אמר רבה אמר לי אבי פי הערוך
הקצר חכם שלא נסמך כמו רב נתן בר אמי אמי בר
חגי נ אאיסי בר הינו נא איסי בר הינו וכבר כתבנו הוכי עולא
איקלע בביתו והיה עסר יוחנן וגם עם רב רבי אמי בר טובי

אמי ברחה בשם רב ' רבי אסי הכהן חבירו של רבי אסי
הכהן התלמיד המובהק והגדול רלר אמי מר יוחנן
והוא נשאר למלא מקומו להיות ראש ישיבה בטבריה ור אסי חבירו אינו
רב אסי הגדול שהיה תלמיד רב וכן אמרו התוספות וכן הוא באמת
הה ר אמי כתב ארבע מאות ספרי תורה ואמרו בגמרה כי לא כתב בכל ספר
כי אם פסוק אחד שהוא תורה צוה לנו משה שהוא ככל הספר שיש בו ז'
תיבות כמנין ז' ספרים שאמרו שיש בתורה כי פרשת ויהי בנסוע הוא ספר
אחר חצבה עמודיה שבעה ובמדרש שמואל רבי אמי עסקן בדברים הוה
וראה העורב שעזב בניו ואחר ג ימים ראה אותן שמשליכין צואה ונלר
ממנה יתושין ואוכלים אותם הדה לבני עורב אשר יקראו אמי יכין
לעורב צידו ובחולין האריכו התוספות שהם שני מינים עורב העכקי שהם
לבנים הגהה אמר ' שש כבר נמצא במקום אחד בהודו נקרא
טרילינגום עורבים לבנים וצדקו דברי זל עד באן
וכן שחורים כעורב וכן האריך בכתובות על ענין עורבא בעי בני ובן בשבת
ובירושלמי ר אמי בבלאה ובפרק הניזקין ר אמי ורבי
אסי כהני חשיבי דארעא דישראל ובפרק אלו מציאו'
שמצא אודיא דדינרי פירוש סל זהובים ואמר לו רומאה לא תירא כי אין
אני כמו הפרסיים שאומרי' האברה לסלך והם כהני חשיבי דארע' דישראל
וכייפי לרב הונא ובפרק ב דבתובות ובפרקא קמא דסנהדרין כי סמכינהו
לר אמי ולר אסי אמרי לא מסרמטין וכו' דייני ארץ ישראל ר אמי ור אסי
בי דינא דר אמי ור אסי דאלימי לאפקועי ממונא ולעשות פרוזבול
ובזמנם היה רב חסדא דיינא בבבל ובפרק מי שמתו שהיה בטבריה ר אמי
וגם ר אסי וכן בפרקא קמא דברכות הוו מצלו ביני עמודי ובפרק כל חבשר ר
אמי תלמיד ר יוחנן והוא נשאר במקומו ופרסי ידייהו לברך ובפרק הזרוע
שזכה בשקא דדיגרי ששלחו לישיבה וכיון שהיה ראש ישיבה הוא קורם
לאחר שנא והכהן הגדול מאחיו שיעשרוהו אחיו ופרשי זל שזכה להלקו
לבני ישיבתו ולא לו ודע כי הסמיכה היא בג' חכמים אבל למנותו ראש
ישיבה צריך יבמו למר בר רב אשי שהוא שביומי אמי אמר ר אמי
בר אבא אמר ר יצחק אמר ר אמי בר אבא אמר רב הונא ר
אמי בר שמואל בר אמי אסי ורדינאה אמר ר אבהו פרשי זל נאה כורד
ובגיטין קרי ליה אמי שפיר נאה לא' ורדינא שם מקום וכן בעירובי'
וראה כוכרא דבי נשיאה ואם ר שפיר עבד והיה בזמן ר אמי ור יהודה נשיא
אמי ר אמי מיני אמי בר נתן בזמן ר אמי ור ירמיה ור זריקא כדאיתא

בפרק השולח רמי בר חמה חתן רב חסדא ומת בקצרות שנים ועוד
נכתוב אותו באו' הריש ואח'מותו יותר מ'שני'נשא רבא אשתו אר
אמי בר דיקולי אמר שמואל שהיה מלקט כהגגות ערב יום הכפורים בבדי
וטחלי כראיתא בחולין ' רבי אמי בר אדא הרפנאה בעא
מרבה א'ל ה'קרב ארא בר אהבה אמר רב נחמן אמר שמואל
אמי תנוראה שרא ליה רב יהודה למגדל תמרא בחול המועד ולא ידעתי
אם הוא חכם' רבי אמי בר טביומי ובירושלמי רבי אמי בר
מובי ובא אכיי ופי' דבריו ' רב אמי שלחה לו אמיה דשכור
מלכא דינרי לחלק לעניים ולא קבלם ושלחה לרבא וקבלם וכו'
בפרק'קמא דבתרא' אמר ר אמי בר יודן אמר רב' נ'ארמי בר רב
יודן אמר רב ' אמימר בריה דמר ינוקא הוה קאים קמיה
דרב חייא בריה דרב אויא וכבר ידוע כי מר ינוקא ומר קשישא
בני רב חסדא הכוהן אמימר אמר ליה רב ששת קפדיתו אסנא אמר
אמימר אנא מסבי נהרדעא אנא והיה דיין אמימר
בן בתו מרמי בר חמא אמר ליה רב אשי ואולי זה שאמר אנא
מסבי נהרדעא אמימר ומר זוטרא ורב אשי בפרק אלו טרפות אמר
ליה רב אשי לאמימר פרשי נהרדעא הוא כדאמרינן
בשנים אוחזין התוס'בפ'המצמ'אמים'היה הרבה אחר רבא ואפי'אחר רב פפא
שהיה תלמידו של רבא ואולי רב זביד אחר מעשה דאמים'שמע'משמיה דרבא
ולא מרבא עצמו עב' ובפ'אי זהו נשך אמר רב אשי למר בר אמים'אי שכיב
אביך שהו'חסיר כשגגה היוצא'מלפני השלי'שהו'רב אשי ומת אמים'אמר ר'בן
אנסיא אמר ריש לקיש בפ'יש כבור ' ר אנטונינוס בסכילת'ר ישמעאל
הנא דברית ר אסי הכהן ושמו ר ייסא בירוש'חברו של רבי
אמי הכהן ונסכו שניה'תלמיד יוחנן ובפ'אין מעמידין נר'כיר אסי
גדול מרבי אמי כי רבי זירא בעא מרבי אסי ורבי אמי מרבי אסי ורבי אסי
מר יוחנן ור יוחנן מר ינאיור ינאיור יונתן בן עמר'ובפ'אלו מציאות התוס'פי'
על ר אמי בא לפניר אסי אעג רבכל דוכת'חשיב ר אמי ברישכ'דאסרי'ר אמי
ורבי אסי כתי וכולי אף על פי שהוא גדול אין תימה שבא לפניו לישאל
שהבירו היה אבל ר אבא תלמיד ר אמי ובירושלמי כד דמר ר ייסא פשט רבי
חייא בר אבא וקבל אבלוי ואבלן בשר ואשקיתון חמר והוא מבבל ר'ל רבי
אסי ובעבור אמו עלה לארץ ישראל בפ'ק' דקדושין לפני ר יוחנן וגם בא לפני
ר אלעזר אבל יותר נראה כי זה שעלה הוא רב אסי תלמיד חבר לרב ' והם
רבי אמי ור אסי דיינו ארץ ישראל ובסוף פרק גיד הנשה קרא ר אלעזר לרבי
אסי תלמיד ר יוחנן סופת הדור ר'ל' גדול הדור כמו כי אנשי סופת חסה

רבי אסי הארוך והוא איסי הבבלי בכל מקום שהיו רואים אותו היו
אומרים שם היה רבינו הקדוש רל שלא היה נפרד ממנו נא
ר יוסי הארוך רב אסי תלמיד חבר לרב והוא חבר לרב כהנא
הראשון ולרב הונא ולרב נחמן ולרב יהודה אמר רב הונא אם
רב אסי ההוספות בפרקא קמא דחולין שהיה רב אסי גדול מרב הונא אבל
ראמיור אסי בחני חשיבי דארעא דישראל מיכף כיפי לרב הונא רב אסי
אפי לסברא דרב לא היה צריך במגלה בעשרה וכן בפר דיני ממונות אם לא
קנו אפילו בפני גאין כותבין חש דבלה דרב אסי וכן בפרק האיש מקדש
דאינה אוכלת בתרומה חש לה רב לדרב אסי בפרק חבית רב לא ישב על פי
סדיא פי לכר שהוא כמו כר וכסת משום כבוד רבותינו ומנו רב כהנא ורב אסי
ופרשיזל שלא היה להם דבר לישב וישבין עג קרקע ורב כהנא ורב אסי היו
לרב תלמידי חברים ובפרק אחד דיני ממונות רב כהנא ורב אסי לגמרי
דרב צדיקי ולסבריה לא צריכי ובפרק מרובה כירב אסי תלמיד רב גדול
משמואל ולא היה שמואל נכנס לפניו ובפרק יוחסין כתב הראשזל לא
מצד זקנה כי שמואל זקן מרב כהנא חברו ורב כהנא ילד ונער כשעלה לפני
ר יוחנן כדאיתא בירושלמי ובגדה פרק בנות כותיים המעשה שהיה לועם
שילא בר אבינא תלמיד רב כשמת רב וחשב רב אסי שאמר לו רב שינדהו
אם לא ירצה לחזור מסברתו ונדהו וכו ואמר אנא איסי בן יהודה דהוא איסי
בן גור אריה דהוא איסי בן גמליאל דהוא איסי בן מהללאל הוספות יש תנא
בערבי פסחים שיש לו כל השמות הללו ועוד קרי ליה התם יוסף הבבלי
הוא יוסף איש הוצל ולא תנא אחר הוא כמו שיש מפרשים לשם דהא בפרק
הוציאו לו פריך מאיסי בן יהודה ליוסף איש הוצל מדידיה לדידיה והכא לא
מיתי אלא שמות דאיסי דדמו לרב אסי עב ואיסי רל מכתשת של נחשת ור
שילא אמר לו שהוא בוכנא דפרזלא וכולי כמו שכתבתי בשין בשילא בר ר
אבינא ומתו שניהם ביום אחד והיה הדס על הארונות ונפל מזה עלזה ואין
ידעו כי עשו שלום והוא עלה לארץ ישראל ספני אמו כראיתא בפרקא קמא
דקדושין אסי ר אסי מנהרביל אומר ור ירמיה מדפתי אומר אמר ר
אסי בר שאול אמר ר והוא בעא מר אבל נסחא אמתית רבי
יוסי בן שאול רב אסי איקלע לבי רב אסי בהלוליה דמר בר רב
אשי אסי בעא מניה רב אסי בר נתן מר חייא בר אשי שהוא
תלמיד רב נאר יוסי בר נתן נא אסי בר נתן נא רב אשי בר נתן
אסי בר היני איקלע עולא בביתו וכבר כתבנוהו ביוד איסי בן
יהורה הוא חבר ר ואוהבו ונקרא איסי בן גמליאל ואיסי

בן גור אריה ואיסי בן עקביה ויוסף איש הוצל ויוסף הבבלי ויוסף קשנותא
ואיסי בן מהללאל איסור גיורא חתן שמואל לדעת רשי זל ובעה
אני אאריך ברב: מארי שאיסו גיורא לא היה חת שמוא
והוא אב רב מארי והיה חכם בזמן רב ספרא ורבה בר רב הונא וכבר כתבנו הו
אפרים ספרא תלמיד ריש לקיש ואומר משום ריש לקיש בסוף מציעא
ופירש רבי ברוך מה שאמר שם שבור מלכא אפוריה הבו לירה
לריש לקיש הוא לגנאי שלא הודה לו ומפני ששמואפרים אמר תנו הא אפר
שלו לריש לקיש כראמר רב לקרנא קרנא תיפוק בעיניה ויש אומרים לשון
חזבלשון פרס או יפרה וירבה הגהה אמר שש וכן הוא האמת כי
אפרין אומרים בלשון פרס על מי שאומר דבר גאה ומתקבל
עד כאן אפרים מקשאה תלמיד ר מאיר הוא תנא דברית תנא
דברית אפטוריקי בן רבי דרוסאי רבי אפס
מבית דינו של ר וישב בראש אחר שמת רבינו הקדו שהיה
ב שנים וחצי גדול מר חנינא בר חמא ואחר מותו ישב ר חנינא בר חמא ובפרק
מי שמתו בברכות וכן בכתובות בפרק האשה ובפרק במה אשה יוצאה
אריוך הוא שמואל הכהן וכן נקרא שבור מלכא כמו מלך פרס הית
בקי בדינין ובסוף מציעה יש ספק שם אם אומר שבור מלכא על
המלך או על שמואל כאשר פרשיזל שם והתוספות הבר יעו שהוא על
מלך פרס ואמרו סימן אריוך מלך אלסר חוץ מאיסור והיתר שהלכה כרב
ואעפ הרבה הלכות באיסור הוא כשמואל ועוד ג הלכות אמר אביי בפרק
איזמדליקין שהיה רבה עושה כשמואל ופרשי זל בפ במה בהמה יוצאה
אריוך על שם שהיה בקי בדינין ושופט כמלך לשון ריכא מלך והתוספות
אריוך שם מלך טפי משאר מלכים שמובלע בו ובפרק בהמה המקשה פירש
רשי זל אריות קרי שמואל על שם אריוך מלך אלסר דהלכת כותיה בדיני
ובפרק התכלת פרשי זל אריוך לשון מלך כגון אורגור אריה יהודה להכי
קרי לשמואל אריוך דקיל הלכה בשמואל בדיני כי היכי דדינא דמלכותא
דינא ובערוך הקצר אריוך נקרא כן לפי שהיה רופא מגאעלה ארוכה
לך ויש אומרים על שם שהאריה מלך החיות ויש אומרים ארך היה עכ
ואני אברהם אומר שאינו כן כי הוא היה קצר אולי דרך סגיא נהור והוא
לשון מסשלה הגהה אמר שש ומנין ידע המחבר שהיה קצר ול
דבנדרין פ ששי אומר שם על שמואל איביש גוצא הוא וכו עכ
רב אשי ראש ישיבה בסורא שהיא מתא מחסיא כדאיתא בפק
דשבת ובפרק הרואה שראה חלום רב אשי כמו רב פפא

ושניהם ראשי ישיבות וכן ראה אוזא ובא עליה והיה ראש ישיבה וראה
לפת בטרפיהן והיה עשיר ואמרו שהיה ראש ישיבה ששים שנה ובימיו היה
ריוח לישראל והוא חבר התלמוד בבלי כפי דעת ספר המצות ועשה ב
מהדורות לתלמוד כדאיתא בפרקמי שמת בבתרא אמר רבינא מהדורא
קמא דרב אשי וכו' פי' הערוך משם רח"ל בער הדר פי' רח"ל קבלה בידינו
בשמתעסקין בכל שנה ב חדשים שהם אלול ואדר שרם חדשי דהכלה
משלימין בל שנה ועוד חוזרין מבתחלה ורב אשי האריך בישיבה ס שנה
והשלים התלמוד פעמים' ובמהדורא קמא כשהגיע בזה הענין פירש
לתלמידיו ראשון קנה ואב מהדורא לשון חזרה והנכחא האמתית
יום שמת רבא נולד רב אשי אעפי שכתב הרמבם זל שרב אשי קבל מרבא
כי לפי סברתו הוא כמו בשמואל ועלי הרח השמש קודם שבא שמשו של
עלי זרח שמואל ושמואל קבל מעלי ובסוף האמוראים שם נבאר ממי קבל
רב אשי ושלא קבל מרבא' בגיטין פ' הנזקין וכן בסנהדרין פרק דיני ממונות
מימות רבי עד רב אשי לא מצאנו תורה וגדולה בסקום אחד אלא ברב אשי
ואפילו רב הונא בר נתן שהוא גדול הדור ובתורה הוה כייף ליה אבל בסוף
מועד קטן אמר לרב אשי המלאך אחר שנתן לו זמן משלשים יום שבהכרח
שיסות כי בכר דחקית רגליה דרב הונא בר נתן רוצה לומר שהגיע לו השעה
כי אין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא ולא ידעתי לרב אשי מי היה
אביו ובן לר יוחנן ובפרק דיני ממונות קורא לו רבנא אשי ושלשים יום קודם
שמת נראה לו מלאך המות ואז חזר כל תלמודו משום אשרי מי שבא לכאן
ותלמודו בידו' במצות מ"ח כתב רבינו יוסף טוב עלם רב אשי ורבינא הלכה
כרבינא ורי כתב דהלכה כרב אשי' ודע כי לפעמים תמצא בגמרות שאומ'
רב אשי בסקום רב אסי או לחפך כפי שנוי הגרסאות וזה דבר קשה אבל על
הרוב מהחכמים שהיו בזמנו של כל אחד תבין זה כמו שאפרש בעה"
ובזמנו רב כהנא שהיה כהן והוא רבו אמר רב אשי כי הוינא בי רב כהנ' בפ"ק
דיבמות ובפ' השובר במציעא ורב אשי מסר עבדו מניטין לרבינא ולרב אחא
בריה דרבא ויש נסחא כי רב אשי לקח לאשה בת רמי בר אבא ואין זה אמת
כי אם רב אסי שהיה בזמנו רמי בר אבא וגהה אמר ש"ש בגמרא
דילן ב"ט פ"ג עלה כט כתוב נוסח אמר רב אשי האי דידן בר תי'
דרמי בר המא וזה אפשר בפי הדורו' עכ ויש רב אשי קדמון בזמן רב רב אשי
בר נתן בעא מר חייא בר אשי נ"א רב אסי בר נתן רב אשי מאוריא
ב"ג משבועות נ"א מאוזרגיא פרשי זל שם מקום בזמן רב אשי
ורבינא אשי הקדמון בן רב חייא בר אשי תלמיד רב

אשי אמר רב אשי בר אבין אמר רב יהודה נ"א רב אידי בר אבין רב
אשי מהחצל והוצל היא בכבל' אתקין רב אשי בהוצל כלי לנטילה
ורב הונא אמר לרב אבין בר אבין רב אשי מהוצל קאי כותך' אשי
אמר רב אשי בר אבא אמר ר' יוחנן אשיאן תנא דבי ר אמי ווהוא בעא
מר אמי אשיאן בר נרבך חתניה דרב ייבא אמר משמיה
דרב' ר אושעיא ראינו בגמרות נסחאות זה אומר בכה וזה
אומר בכה במקום אלף הא ולהפך הושעיא אושעיא ולא תהוש
כי אינו מזיק כי מיר נודע מי הוא ומהם אביא בכאן ומהם באות והא והראש
הוא ר אושעיא רבה' ובתלמוד בבלי קורא לו ברבי ר"ל אדם גדול בחורו והוא
ור הייא עשו תוספתא ומתנית' וכן ספר בראשית בפר' ביצד מעברין בעירובי'
ובפרק בני העיר שחאה רבו של ר יוחנן יח' שנים והיה כמו ר מאיר שלא עמדו
חבריו על סוף דעתו ואביו ר חמא בר ביסנא חבר בר קפרא וזה ר אושעיא
קבל מאביו ומבר קפר' ומרבי חייא ומב ת דינו של רבי ור' חמא אביו אדם גדול
וישב יב שנים בבית רבו אחר שהיה נשוי וכשחזר לא היה יודע הבית ועל
אלו השלשה נאמר והחוט המשולש לא בטהרה ינתק זה רב
אושעיא בר חמא בר ביסנא ופירשו התוספות והחוט המשולש
הוו בזמן שכל השלשה הם בחיים אב ובנו ונינו וכלם חבמים וכן אני מצאתי
בפרק חזקת הבתים כי שאלו הלכה ביום אחד לכל השלשה
והזקן הכריע בבן בנו רבי הושעיא ואומרים שם והחוט המשולש
אמר רבי אלעזר אמר רבי אושעיא ועשה ברייתות ובראשית רבה
אמר רבי זירא כל מתניתא דלא מתניא ברבי רבי חייא ורבי אושעיא
משבשתא היא ולא תותבו מינה בבי מדרשא וכן אמרין תני רב אושעיא
ע אבות תנ ר חייא בר רבי אבות ופרש רשי זכרו לברכה בפרק שילוח הקן
רבי חייא ורבי אושעיא מדרו את הבריתא ורקרקו בדברי כל חכם לומר
כמו שאמר אבל יש תנאים הרבה שמוסיפין על משנתם בדמי כי
חכא שמוסיפין גגבוגזלן מטעם רבי יהודה ובפרקא קמא
דשבת והתניא אפר והתניא עפר ופירש רשי זכרו לברכה חדא תנייה רבי
חייא וחדא תנייה רבי אושעיא ומזה נראה כי כל תניא שבתלמוד
היא מדברי אחר מאלו השנים' ואמרו שספר בראשית שעשה הוא
לבאר דברי המשנה ובריש הגוזל קמא אומ' רבינו תם זכרו לברכת כי
המשניות היו קודם רבי אלא שרבי סדרם אבל הבריתות שהיה שונה רבי
חייא תלמידו הוא מה שהוסיף רבי על המשניות ואם כן מה שאמר ר יוסי
אשריך בלים שסיים בטהרה ניחא לרבינו תם

אושעיא איש טריא בקמא בסוף ירושלמי שהיה כובס ולבושיו מצמר אחר
שלא יאכרו שהו׳ גזל וגם מצא והזר לגוי מפני קדו׳ה שה׳ הסיד אבא
אושעיא ויום שמת נולד ר יהושע בנו לקיים וזרח השמש ובא השמש במדרש
שכואל ר אושעיא כי אתא אמר ליה לרבה כי עילת לקמיה דרב
הונא בעי מניה בפ׳ב׳ דבכורות ר אושעיא
ור יהודה נשיאה אקילעא דרב יהודה ואולי הוא ר אושעי׳
שהארי׳ מים ואמר לו רב ספרא משה שפיר קאמרת בסוף ׳ט׳ ופרשי׳ זל בפר׳
גיר הגשה משה פי׳ תלמיד חכם וברב ספרא עור המצא ב׳ פירושים לרשי׳ זל
אבל בפר׳ המפקיד נרא שאין זה ר אושעיא רבא דאמר ליה ר אושעיא לרב
יהודה ר אתה אומר כן ובריש פ׳כל הגט בעא מרב יהודה ואמר לו אושעיא
ברי מה ענין פסחים ׳ ובפר׳ב׳ דיבמות תוספות אומר ר׳ת׳ זל דר אושעיא דסוף
׳ט׳ אינו ר אושעיא דפר׳הדר׳ ועוד איך היה בבבל ׳ ועוד קשה לי מי נתן ר׳
יהודה נשיאה בבבל אקילעא דרב יהודה ואולי הלך שם פעם אחת או רב
יהודה הלך לארץ ישראל ולא ידעתי ר אושעיא בר שמאי ור יוסי
בר בון ר אושעיא זעיראדמן חברי׳ פרשי זל צעיר
הישיבה ולי נר׳ דאושעי׳ זעירא היה נקרא דמן חברי׳ שמבני
הישיבה עכל בפ׳ השוחט ובפ׳ג׳ דחענויות פרשי זל צעיר שבישיבה והאי דקרי
עליה הכי משום דאושעיא אחרינא הוה התם דבי נשיאה גזר תעניתא ובפ׳ק
דחולין התוספות דמן חברייא שם מקום כראיתא בבר אבימי חברייא מבקר
בישא והערוך פי׳ זעירא מפני שיש אושעיא רבה כי אתא רב אושעיא מנהר
דעא ורב אושעיא בזמן רבא רב אושעיא אמר ליה לרב בר רב
אשי ואולי הוא מה שקורם לזה ר אושעיא בר חייא
ור אושעיא ברבי ור חייא בלם ביחד הוא תני לה והוא אמר
לה הלכה כר נתן פרשי זל הוא שונה המשנה מרבו והוא אמר מדעתו שהלכה
כר נתן רב איתי אמר רב ויש נסחאות רב איתי קמיה דרב בפרק
פסולי המוקדשי׳ אמר רב איתי לרב ואולי הם שנים ובבר אמרנו זה
למעלה סיום האלף אם היה חסר אחר מן הסנהדרין היו לוקחין אחר
מהראשונ׳ מג׳ שורות של תלמידי חכמי׳ שהיה לפניהם ואעפי
שבראשונה היה ראש ועתה הוא זנב לסנהדרין אומרים לו הוי זנב לאריות
ואל תהי ראש לשועלים בפ׳ אדיני ממוות ובירושלמי מתלא רב מן מתניתין
דאם׳ הוי זנב לאריות ממתלא אומר הוי ראש לשועלים ולא זנב לאריות
דתנינן צרכו להיות סומכין מן הראשונה

אית הבית

ר בא בר יונה בשם רב בא

בא אמר רב בא אמר רב הוא ר אבא עצמו וכן בירושלמי דולג האלף ר
זירא ורבי בא וחזר שם לומר אמר ליה ר אבא לר זירא וכן בפרק מי
שמתו בפסקי הראש ר בא באלי אמר ר באלי אמר ר חייא בר אבא
אר באלי אמ'לי אביתי ניותא' משמיה דרב ' וכפרק ב'דתעניות
פרשי' באלי שם חכם בבתו אמר ליה רב בבהו לרב אשי בסוף פרק שני
דיבמות 'בן בוניס הוא ישראל עשיר מאד ושלח לרבי ארבעה
מיני בגדים של פשתן טובים בפר' הניזקין שהיה טלית גדולה וסדתו
באגוז וחצי וכולי וכן בפרק כיצד משתתפין שלח לו בן בוניס לרבי מורייא
קנטיסא דמן ניסא וזה בן בוניס בא לפניר וביבדו כי היה לאביו אלף ספינות
בים ואלף עיירות ביבשה כי רבי היה מכבד העשירים וכן ר עקיבא ואמר רבי
לבן בוניס שילבש מלבושים יקרים יותר ממה שהיה לבוש כפי עושרו רבי
עקיבא מכבד עשירים כדדרש רבה בר מרי ישב עולם לפני אלהים חסד ואמת
מן ינצרוהו פרשי זל פרק כיצד משתתפין ישב עולם בזמן שיש בו עשירים
שגומלין חסד ומזמנין מזונות לעניים ומן ינצרוהו לשון מזונות בערוך אמר
דוד המלך ישב עולם בשוה העניים והעשירים אמר ליה אם כן חסד ואמת מן
ינצרוהו 'ר בון בר חייא בעא מר זירא הוא רבי אבין ובירושלמי קורא לר
אבין ר בון' רב ביבי בריה דר אמי כנ'ר ר בון שם חכם 'רבי
בוריי ר אבר בר בהנא בשם ר בוריי ביקרא רבה בודיא אמר
ליה רב בודיא לרב אשי פרק לולב וערבה פרשי זל שם
חכם בטנית בריה דאבא שאול בן בטנית אמר לרבי שמעון בן רבינו
הקדוש רב בבי בשם ר חייא רבה 'אמר רב ביבי בר אבין
אמר ר יוחנן אמר ר זעירא זכה בה רב ביבי בשמעתיה דאנא
והוא יתבי קמיה דר יוחנן כי אמרה להאי שמעתא וקדם איהו ואמרה וזכה בה
והנסחא אמתית בכאן רב ביבי בר אבין ולא בן אביי פרק כלל גדול שבתא
דרב ביבי הואי ואיקלע ר אמיור אסי פרשי זל הגוע יומו להיות עומד ומשמש
על התלמידים' ירושלמי ר מנחמא בשם ר ביבי אמר ר ביבי בר אבין אמר ר
עמרם אמר ר יצחק אמר ר יוחנן והם כלם בזמן רבי יוחנן וזה רב ביבי שהיה
בארץ ישראל כשעלה ר זירא לפניו רב ביבי אכר לר אמי ולר אסי במערבא
ואמר לו ר זירא חיי דמר דאנא ורב אסיור חייא בר אבא' אמר רב נחמן רב
ביבי דשתי שכרא בעיין בנתיה טפלא' רב ביבי קמיה דרב נחמן' רב ביבי
קמיה דרב יוסף ורב אדא ובסוף קדושין רב ביבי אבל עם רב יוסף בעליה
וירד רב יוסף ואשתו ואמר רב יוסף שיסירו הסולם שלא יתיחד רב ביבי עם
אשתו ואעפי שבעלה בעיר ואפי'בבית דשאני רב ביבי דשושבינה'היא ורגיל'

בו וכן הביא זה הדין בעל ספר מצות הגדול ברגילין בבית שיש לשמור זה
ותמה מחמחברי שלא הביאו זה אפילו בבית כי אם בעיר לבד שער כ'א מאבן
העזר ורבי טרפון לא נתייחד עם כלתו ולגלג עליו תלמיד אחד ונכשל אותו
תלמיד בחמותו שכל דברי חכמים אמת יתיב רב פפא אחוריה דרב ביבי קמיה
דרב המנונא רב ביבי בנו של אביי ובערוך ביבי נקוד בסרי וחירק
כך נקוד בפירוש ר"ח זל בפ"אל הממונה ובערוך אחר ביבי בצרי
ובקמץ וזה רב ביבי הוא כהן מזרע עלי וקרא לו רב פפא משו' דאתון ממולאי
וכו' וכבר פירשנו זה באביי אביו' אמר רב ביבי בר אשי נ"אמר רב ביבי
אמ'רב אשי רב ביבי אושפיזי'דרב אדא בר אהבה הו' גיורא מנצ
הוא ורב ביבי בענין שררת הצבור והגר אמו מישראל אתו לקמיה
דרב יוסף אמר רב ביבי דגברא רבה הוא ליעיין במילי דשמיא והגר במילי
דמתא פרשי זל בגבוי צדקה וחלוקתם וסדר והפטרה ותרגום הוא מילי דשמיא
ומילי דמתא שאר צרכי צבור לחומה ולדלתות למעיות ביזנא
אבות דרב מארי ביזנא רב חנא בר ביזנא
בזמן רבנחמן ביזנא אמר ר ביתא בר ביזנא ביתא
אמר ר ביתא בר ביזנא אר עוקב' אר פרנא
אר תנחום אר בירים משום זקן אחד ומנו ר מנאה ור מנאה משו' זקן א' ומנו ר
נהוראי בפרק הרואה' נ"א ר ביזנא בר זבדא אמר ר עקיבא אמר ר פרנא ' ר
ביסא נ"א ר ביסנא והוא אבוה דר חמא והוא זקנו של רבי אושעיא רבה
והוא מבית דינו של רבי עם ר ישמעא'בר יוסי שאלו הלכה אחת
לר אושעיא ולר חמא ולר ביסנא ביום אחד וקרו עליהו והתוט המשולש פרק
חזקה הבתים בנימין הצדיק שהוסיפו לו עשרים שנה בעבור
הצדקה בפ"ק דבתרא 'נ"א ב"א שנה ויש נסחא כ"ב שנות
ונראה בזמן התנאים 'אמר ר בנימין בר יפת הוא תלמיד ר יוחנן
אבל לא דייק דברי ר יוחנן כמו ר חייא בר אבא וגם לא מחדד
תלמודיה כל שלשים יום כי סליק ר זירא מצאו לפני ר יוחנן 'וכן אמר ר בנימין
ששמע מר אסי כשהיה שואל מר יוחנן 'ר בורקי קומי ר מנא
בארן בערוך אמר בארן שם חכם רב ביבי
בפ"ק דעירובין רב ביבי בריה דרב משרשיא
בריה דרב ביבי ואמרי לה ר אבהו בריה דרב ביבי' אמר ר ביבי
בר רלא אמר רבי שמעון חסידא נסחא אחרינא רב ביבי בר
גוזלא אמר רבי שמעון חסידא בסוף קמא בלווטי אמר ר יוחנן
בפר אין בערבין פרשי זל בילווטי שם חכם ובנו חזקיה

בן בליטי בפרק המקדש דערכין רבי בנימין בר לוי ר אבין
כשר בנימן בן לוי אמר ר בנימין בר גול אמר ר
יוחנן ר בנימין בר חייא אבי של אבא
בנימין אמר רבי בנימין אמר רב הסדא אמר מר עוקבא
בנימין רעיא כריך ריפתא ואמר בריך רחכנא מלכא מריה דהאי פיתא ואם
רבא יצא ר בנאי אמר ר בנאי אמר שמואל ויש נסהא אמר רבי
יצאי אמר שמואל כפ המוכר פירות נ׳א רבנאי בנו של ריבל נתחתן
בנשיא וכו בנאה רבו של ר יוחנן אר יוחנן אר בנא כך היו הצעה של משנ׳
זאת והיה חכם גדול ודיין ומבין סורו ומשלי ו׳ציין מערת אדם הראשון
ומער אב ר׳ אליעזר קאי אבב׳ וכם׳ סודו בקבל׳ נאמ׳ טל זה אעפי שהתוספו
פי׳ כפשוטו ואמר שיש רשו׳ לנשמו׳ אם ירצו לירד בכאן אעפ׳ ישהוא אחר
יב׳ חדש כדאית׳ בשבת׳ בעא ר יוחנן מר בנאה תניא היה ר בנא׳ אומ׳ וכולי
רבי בצלא ור ברכיה אומר משמו בר לואיהיה לפני מר עוקבא
וגרא׳ שהוא בנו של לוי כמו שנראה שם בפרק שמונה
שרצים בר דלא אמר ר יוחנן תני בר דלא פרשי זל שם חכם
אמר ריש לקיש משום אבא כהן ברדלא ובספרי קורא
לו בן דליה וכבר זכרנו אותו באבא כהן ברדלא אמר רב ברדלא
בר טיביומי משכיה דרב רב ברוקא אמר רב ברוקא
חוזאה הוה קאי בשוקא דבי אלישפט אתא אליהו אתחזי ליה
ועבר אז ברונקא פיר׳ יהודי שומר האכורין במנעלין שחורין ובלי צציות
ובין הרי גברי בריתי ואמר אליהו זל שאלו הגמזומנין לחיי העהב בפרק ג׳
דתעניה ובפ הנושא ברוקא פרשי זל שם חכם ביבר חבו כותב תפלין
בזמן אביי ובערוך בער׳ אבא ברזנא אמר רבבדונא אם
רב׳ רב ברונ׳ ורב חננאל חברים תלמידי רב ואולי שהיה אח לר
אלעזר ואר אלעזר נא ואר אלעא לעולא שאיל ברב ברונא אחי דאדם
שמח במצות או הוא אוהבו וקראלו אחי ברכיה אמר ר ברכיה הכהן בר
חמא׳ ר ברכיה משום רבי חלבו והרבה חכמים תמצא שהם בני
ר ברכיה בשם ר אבא ור ברכיה ור חלבו ור אמי ובסוף פרשת כי תשא
ברבה׳ ר ברכיה הכהן ברבי בשם ר שמו אלבר נחמני הלוחות ר׳ ארכן
ורחבן ואתז משה בטפחיים והקבה בטפחים ושפחיים באמצע ומשם נטל
קרני ההוד ורבנין אמרי מן המערה שנא והיה בעבור בבורי ר יהורה בר
נחמני בשם ריש לקיש משה כותב בקולמוס וגשתייר קימעא יהעבירו על
ראשו וממנה נעשו קרני ד׳ההוד
ר ברכיה ברסימון בריה דריבל הוה ליה בלע פ׳ שבלע ניסא של מים או

נחש ולחש עליה המין ולאחר שיצא השרץ שאל לו מה אמר ואמר כי
זכר לישו בן פנדרה ואמר הלואי שיסות ולא שמע זה והיה בשגגה שיוצאה
ומת אז בקדושה ר' בירנא א"ר בירנא א"ר אמי בס"פ הישן ופרשי זל
שם חכם ברקוא פרשי זל שם חכם בכתובות תני רב יהודה
במתנית' דברקוא ברבי שם חכם בברית א תניא ברבי
בפ' אלו טרפות ופרשי זל לא ידענא מנו אלא אר' גדול היה ועל שם
כך נקרא ברבי כראשבחן בעירובין א"ר אלעזר הקפר ברבי בפ' שני ר יוסי
ברבי ועוד פרשי זל בפ' אלו טרפות ברבי שם חכם בר בריה דר ינאי
סבא כא לפני ר ינאי רבא ובתחלת בבא מציעא ברוריה
היא בתר חנינא בן תרדיון אשתר מאיר וחולקת עם תנאים
בפ' א' בתוספת' דכלי' ור יהושע אמ' יפה אמר' ברוריה וכבר בתנאי' פירשנו יותר
בטי בן טאבי לא הבאתי בכאן זה אלא כדי לפרש מי הוא והדין היוצא
ממנו בסיף ע' ר יהודה ובטי בן טאבי קימי מקמ' רשבור מלכא ולקח
סכין ופסק אתרונא ונתן לבטי ואחכ' נעץ המלך הסכין בקרקע' פעמים ונתן
לרב יהודה אמר למלך ולא יהודאה בטי אמר אנא ידע דרב יהודה פרוש
ולא יאכל וכו מפירוש רבינו שלמה זל נראה שהוא יהודי אבל התוספות
ור"ת זל אמרו שהוא עבד כנעני ואמר יהודאה אנא שבקים קצת מצות ובן בפ'
יוחסין בטי בן טאבי מגסו' הרוח לא נטיל גיטא דתירות' ועבר מותר בגויה וכן
השפחה שלא הוזהרו בנשגז כישראל גמור לפיכ' א"ל שבור מלכא ראה מה
עשית בלילה ששכב עם גויה ולא רב יהודה וכן רב ששת היה מוסר שפחתו
לחיל המלך כדי שלא יקחו מכנות ישראל והראש זל בגמ' דנדה כתב כמו זה
בספ' יוצא דופן' א"ר בתא אר יוחנן' אל ר אבא לבת' מי פלגיתו את
ועולא אל רבי יצחק בתא מכאן ומכאן הוא ר"ל מבכל ומאי
ואולי הוא זה ר' בתא בר כהנא שאמרנו למעלה בפרק מצות חליצה

אות הגימל גביה

בן פסיסא כבר זכרנוהו שהיה חכם
גדול בימי שמעון הצדיק ונצח לאומות
בדבריו לפני אלסכנדר ומרוב ימים היה לו עקמימות באחוריים והוא
אשר נתן טעם ועקר לתחית המתים יותר מכל החכמי' כי אין פילוסוף שיכחיש
זה וזהו מאמרו מאן דלא הוה הוה מאן דהוה לאכ"ש גביה סבי כתיל
אמר לרב אשי ואמר קמיה דרב אשי רב גביה מארגזיא
הוא שם מקום ורב הונא בר נתן אמר לרב אשי כי זה החכם אמר טעם
בפסוקים רב גדא שמעיה דרב ששת גורין
אמר גורין בן אסטין משמיה דרב

נורין אמר רב יוסף תני גזריון מאסיפורק פירב צמח נאון בערוך גוריון
שם חכם הוא ושם עירו אספורק גוריון ואי תימא רב
יוסף בר שמעיא אמר לרב פפא גוריא אבוה דרב חמא
תלמיד רב ויש גוריא בר חמא אחר בזמן רבא כי רבא
מברך במוצאי שבת על האור שלו שהיה סמוך לביתו והסיבו
בנו של זה כשם אביו של זה רב גזא בפרק חבית ובפרק החולץ
אמר רב גזא איקלער יוסי בר אבין ור יוסי בן זבידא לאתריז ורב
יוסף הביא מעשה ממנו גידל אמר רב גידל האל הגדול שגדלו
בשם המפורש ביומא ובסנהדרין אמר רב גידל אמר רב
והוא עקר שלא הוליד מפרקיה דרב הונא והוא יתיב אשערי טבילה ואום
דומין שלי כקקי חיווריו ולא רצ לקבל מתנת השדה של ר אבא דכתיב ושונא
מתנות יחיה אמר רב גידל אמר שמואל רב גידל ור אבא ור זירא ור יצחק
נפחא לבר רבו של ר אבא והשאר חברים אמר רב גידל אמר רב חייא בר ר
יוסף אמר רב יתיב ר זירא אחוריה דרב גידל ויתיב רב גידל קמיה דרב הונא
רב גידול בר מניומי לפני רב הונא ורב חייא בר רב ורב חלקיה בר
טובי רב גידול בר מניומי קאי קמיה דרב נחמן גידול
בר מנשי אמר שמואל ובפרקמי שמת שלח ליה גדול בר
מנשיא לרבא ילמדנו רבינו ואולי הוא אחר גידול דמן נרש אמר
רב הונא תני גידול דמן נרש אמר רב נחמן בר יצחק לא גידול בר מנשי
ולא גידול בר מניומי אלא גידול סתמא למאי נפקא מיניה למרמי מדידיה
לדידיה רב גיורי אמר ר יעקב בריה דרב גיורי משמיה דר יוחנן
בפרק ואלו מגלחין ובפוף תעניות פרשי זל שם אדם ו רבי
גמדא ובנו ר חייא בר גמדא זה בירושלמי גמדא רב גמדא משמיה
דרבא אמר להו לרב אשי ואמימר ומר זוטרא ובערוך
רב גמדא בפרק מרובה בגמרה השוחט ובפרק הגוזל עצים גניבא
בזמן רב היה שהיה הולך לביתו אמר גניבא אמר רב אסי ור חייא
בר אבא אמר לדידי מיפרשא לי מגניבא זה הידה חולק עם מר עוקבא
ורוחק לו עד ששלחו אלעזר בני אדם העומדים עלי מד אני למוסרן
למלכות ושרטט וכתב ליה דום לה והוא יפילם חללים ומיד נתנו לו בקולר
בפרקא קמא דגטין ובסוף פרק הניזקין רב תונא ורב יהודה הוו יתבי ואזיל
גניבא גבייהו ואמר חד לחבריה ניקום מקמיה דבר אוריין הוא אל מקמיה
פל אדם ניקום פרשי זל חולק על דברי חכמים שהיה מצער למר עוקבא
שהיה אב בית דין כדאמרינן בפרקא קמא ובן בסוף פרק כל הגט רב הונא

ורב חסדא יתבי וחליף גניבא ובפרק התקבל בגטין שיצא גניבא בקולר
ליהרג במלכות ונתן ד מאות זוז לר אבינא מחמרא פקוד׳ ובפרק מי שמתו
בברכות גניבא משמיה דרבי וכן בסוף פרק הניזקין אמר הלכות כשמיה דרב
ונהן שלום כפול להכמים כמו למל״ך׳ ר גמליאל בר אלעיא בעא קומי
ר מנא׳ רבן גמליאל בכפר דגאונים זל הוכיר כי זה הסדר רבי׳
הקדוש ור״ג בנו ויהודה נשיאה בנו והלל בנו אשר תקן העבור
כמו שחביאר שמעון בר צמח דוראן בפי׳ ההזהרו׳ ורבן גמליא׳ בנו של זה הלל
ויהודה בנו ור״ג בתראה שנת תקל לשטרות גמליאל זוגא שאל לר
יוסי בר בון גרדסא בן דארי משמיה דרב בפ״ג דעירובי׳
סיום הגימל בפרק במה טומנין תניא רוחץ אדם ידיו ורגליו ופניו
בכל יום בשביל קנו שנא׳ כל פעל ה למענהו פרשי זל לכבוד קונו שנא׳ כי
בצלם אלהים ועוד דהרואה בריות טובות מברך ברוך שככה לו בעולמו כל
פעל ה הבל ברא לכבודו **אות הדלת** דייני גולה הוא
קרנא בזמן רב ושמואל ומר עוקבא
דייני דסורא רב הונא ורב חסדא דייני דנהרדעה רב
אחא בר מניומי דוסתאי דרש ד דוסתאי
דמין בירי נ״א דמן בארין פרשי זל שם מקום רמי ליה ר עולא
רבה לר דוסתאי דמן בירי רומנוס נ״א ר רומאמס בריש דווא
בי אתא דווא דמן חריב בפרק הספלת פירש בערוך
שם חכם ורשי זל גורס זוגא ר״ל שני חכמים וגרסת הערוך זוא דמן חריב
במועד קטן ובנדה ופירש שם חכם ובשמח רב הונא היה שם דימי
בר ששנא אמר משמיה דרב והוא אחר רבא עם רב הונא בריה דרב יהושע
נ״א רב דימי בר חינן׳ רב דימי בר יצחק אתא לקמי דרב יהוד׳ דימי
רב דימי בריה דרב נחמיה בריה דרב יוסף ׳ רב דימי
בר חיננא אמר הא דרב׳ מחלוק׳ ר שמעון היא רב ספר׳ ורב דימי בר
חיננ׳ רבין בר חינ׳ ורב דימי בר חינ׳ אחים ובאו לפני רבא אמ׳ רב חסד׳ טרגל׳
בפומיה דרב דימי בר חיננא דימי רב דימי אחוה דרב ספרא ומת ולא
צוה ובאו לפני רבא ובערכין רב דימי אחוהון דרב ספרא חלש
על רב ספרא לשוולי ביה ואמר תיתי לי דקיימית כל דאמר רבנן אל מי קיימת
לעולם אל יסגר אדם בטובתו של חברו ׳ רב דימי בר חמה ואמר
רבא כשמו ובפרק ר עקיבא רב דימי בר חמה בר חסיא מלמד
אמר רב דימי בר אבין אמר רב עמרם אר יצחק אמר ר
יוחנן רב דימי דמן חיפא נ״א אבדימי דמן חיפא ור יצחק נפחא
דימי אמר רב דימי בר יוסף אר אלעזר אמ׳ ליה שמואל לרב

דימי בר יוסף וזה אינו בן רב יוסף כי רב דימי קודם לו ואולי הוא אח לרבי
יצחק בר יוסף תלמיד ר יוחנן כי אתא רב דימי אמר ר יוחנן ואמר ליה אביי
ומי אמר ר יוחנן הכי וקרא לרב דימי קרפנא פרשי זל אדם חשוב ולי
נראה מלשון ראש כמו קרקפתא דתפלין וכן קרקפלו של ר ישמעאל
בעא רב דימי מרב נחמן אמר רב דימי אמר ר יצחק בן אבדימי משום רבי
אמר רב דימי אר זעירי אר חנינא כי סליק רב דימי אשכחיה לרירמיה שהיה
שולח לרב יוסף רב דימי בר יוסף אמר רב נחמן ובברכות בפרק תפלת
השחר כי היה במדרשו של רבי יוסף הוא ורב אויא אמר רב דימי בר יוסף
אמר רב אמר ליה רב דימי לאביי האליס עיני ראו ולא זר מפומיה דר ירמיה
ור ירמיה מר זירא ור זירא מר חייא בר אשי ור חייא בר אשי מרב בפר חבית
ובא לדין לפני רב נחמן על ענין אחותו ובנו של רב דימי בר יוסף חכם
דימי רב דימי בריה דרב הונא מדמהדין אמר לרבינא בריה דרב
כהנא והוא בנהרדעה רב דימי מנהרדעא סוף יבמות מיא
כי איכא מבה מרזו כי ליכא מבה צמית אכל אשתהי במים תפח
רל נפוח וזה הביא סחורה ואמר רישגלותא לרבא פוק חזי אי צורבא
מרבנן הוא וכולי ועדין רב יוסף חיו אז ביום ההוא מת רב אדא בר אהבא
והיה שם רב יוסף ואביי ורבא ורב הונא בריה דרב יהושע ורב נחמן בר
יצחק בפר לא יחפור בכתרא והוא פסק הלכה כרב הונא כי סליק רב דימי
לנהרדעא וקשה לי כי נהרדעא בבבל ואמר לשון עלידה ואולי בעבור
שהיא על הספר כדאיתא בפרק מי שהועיאוהו אבל בערוך בערך על
אמר בפרקא קמא דתענית עילאי בעו מיא תתאי לא בעו מיא פירוש
כי שמואל בנהרדעא ורב בסורא ותרויהו על פרת ונהרדע לעיל מן סורא
טפי מן עשרים פרסי ושמואל ונהרדעי בעו מיא ורב וסוראי שהם תתאי
שהמים נקוים שם לא בעו מיא וצם כן הוא נורס שאמר
רב יוסף כלפני ס ושמואל כלאחר ס ורשי זברו לברכה פירש עילאי
בעו מיא שהוא רב לפי שבא מארץ ישראל רוצה לומר שארץ ישראל
עליונה ושמואל לא בעו מיא שהוא בבבל תחתונה ונרחק לזה כפי גרסתו
וקשה לי מאד זה כי רב ושמואל שניהם מבבל ושניהם עלו לארץ ישראל
ללמוד עם רבי ושמואל אסייה דרבי וירחינאה ורצה רבי לסומכו ולא
עלה בידו ושניהם ירדו מארץ ישראל לבבל ושמואל ראש ישיבה בנהרדעא
ורב בסורא אלא ששמואל בא ראשונה לנהרדעא ופל זה מבואר בתלמוד
בלי ספק ונראה לי דבריבעל העדוך ועור כי הוא הלך לבבל
ודאה בעיניו וכן דהוא

ובפ׳ אלו טרפות כי סליק זעירי לנהרדע׳ פרשי זל כי סליק זעירי מבבל לנהרדע
כמו פי׳ הערוך דימי בר ליואי שרא אביי לרב דימי בר ליואי דניאל
אד דניאל בר רב קטינא אמר רב הונא וכבר הוא ידוע
כיר זירא נקרא רב קטינא שהיה קטן הגוף ובן בירוש׳ קורא לר׳ זירא׳ זעירא
אולי הוא רב קטינא אחר אביו של ר׳ דניאל כיון שר׳ זירא משיב על דברי ר׳
דניאל בר רב קטינא ולא שנה בשמותם כראי׳ בפ אלו טרפות וכן בסוף קמא
אמר רב דניאל בר רב קטינא אמי רב ורב חנן בר רב קטינא הוא אחיו וכן יש
נסחא רב שמואל בר רב קטינא וכן רב הונא בר רב קטינא ורבה בר בר חנה
עשה חופת בנו בביתו של ר׳ דניאל דניאל חייטא פתר קרא בויקרא
רבה׳ תני דרוסאי אבוהי דר אפטוריקי ואמרי לה
אחוה דר אפטוריקי בספ אלו טרפות אבל בשאומ׳ בתלמו׳
כמאכל בן דרוסאי הוא אדם ליסטים ומרוב פחדו שלא ילכדוהו היה אוכל
בשליש הבישול או הצלי וקוביוסתו׳ פרשי זל גונב נפשות והכל תפשו עליו כי
הוא מלשון משחק בקוביא שהוא ירא מן השחר שלא יתפשוהו בעבור
חובותיו ובירוש׳ נדרנא ולא מרוחנא לקוביסטא פי׳ קוביא ובפ׳ דשבת שם
פרשי זל דרוסא דארו בר פפא בפ׳ אין מעמידין והם יא׳ בני רב
פפא סבא שהיה בזמן רב ומהם בני רב פפא שהיה מזמן אביי
ורבא׳ ואלו הם דארו סורחב רכיש רפרס אבא אחא רמי חיננא אבא מר
נחמן בר פפא ושמעתי מאבא מרי זל שקבל מהחכמים הזקנים זכר׳ לברכה
שמעלו לשכחה ושיאמרו אוחם שבעה פעמים ושזה הסגולה ש׳ להכמ׳
בזכירת אליהו זל במוצאי שבת דארו בר פפא משמיה דרב

אוה חתא בר הדיא

קמיה דר אחאי ורבי אמי ורבי אסי והוא
ראה בטבריה בחול המועד׳ לנשים רוחצות בגדי פשתן והקשה אביי על
דבריו ובפרק כל הבשר אמר בר הדיא הוה קאימנא קמיה דרבי אמי
הכהן׳ בר הדיא חכם ופותר חלומות בפרק הרואה בזמן
אביי ורבא רב הונא הונא בבלאה ורבי זירא
קורא לו רב הונא דמן בבל ופירש ר׳ זל בפרק ג׳ שאכלו היינו
רב הונא סתמא והיה חכם גדול כי רבא שאל חכמתיה דרב הונא והוא
הלמיד מובהק לרב בפרק מפנין בשבת ובסוף יום טוב אמר רב
הונא אמר רב והוא קבל מרב ואפילו רבי אמי ורבי אסי כהני חשיבי
דארעא דישראל כייפי ליה ורב הונא קרי בכהני אעפי שלא היה כהן
אבל רב אסי תלמיד חבר לרב היה גדול מרב הונא

ורב הונא היה קורא ב"ג אמוראי ר"ל מתורגמני לעם שהי' העם רב מאד שהיה
האבק של העם עולה לשמים ואמרי בנערבא קם ליה מתיבתא דרב הונא
בבלאה והוו פיישי עמו ל עולם ה"ה רבנן והוא אמר לרב נחמן בר היב דאין
והברין של רב הונא רב יהודה בר יחזקא ורב נחמן בר יעקב ורב כהנ דראשון
ושילא בר אבינא ורב אסי ואמר ריש גלותא לרב הונא וכתם דייני כורא
שהיא מתא כחסיא רב הונא ורב חסדא חלמידו ותיכא על רשי שפירש בפרק
דדר עם הנברי בי רב הונא הוא בפום בדיתא והאמת כמו שאמר בעל דורות
עולם כי היה בסורא וכן נראה בסוף פ"ק דסנהדרין ושם אשתו חובא ובערוך
רב צמח גריס חובה בכף ולא נתקיים לו זרע כל ימי רב אדא בר אהבה כשום
מעשה דפרק מרובה שהית' שומרת בהבה דקה וכו' וכן מעשה אחר בפר' שני
נזירים שהקיפה ראש הקטן וכו' ויש מי שפירש בי ח"ו שקלל אלא דרך ניחותא
או תמיהא וכי קברה בניה שאין לה מי שיקיף בנה הקטן אלא היא ובשגגה
שיצא מלפני השליח לא אתקיים לי' ונראה כי כבר היה לו לרב הונא בנו העניו
רבה בר רב הונא קודם זה המעשה בעבור בי רב הונא מת קודם רב אדא בר
אהבה כפירוש רשי ולפי דעתי כת רב אדא קודם רב הונא ' או היה לו מאשה
אחרת ובפרקא קמא דברכות כי נתחמץ יין של ח"חביות וכו' ומברן בשווי היין
הטוב והיה אסתניס רב הונא בראיתא בפרק כל הבשר ובפרק ג' דתענית רב
הונא ורב חסדא מחסידי דבבל וחסידי ארץ ישראל ר יונה ור בני בנו ' ולדעת
ר"ת זל אמרי בי רב הוא רב הונא בראיתא בפרק פרה ובסוף פ"ק דסנהדרין
ובפרק ביצד הרגל תוספות סתם אמרי בי רב הוא כשמיה דרב ובסוף מועד
קטן פרשי זל על גזע ישישים עלה מבבל וסת עמו על רבה בר רב הונא כי
רב הונא ראש גלות דעדיף מנשיא דארץ ישראל ואינו נראה זה בתלמוד
בקדושין כי רב יהודה הלך אליו ואמר לו שילך לרב נחמן התן ראש גולה
כשום כבודו וכן כתב בעל דורות עולם כי היה קרוב לראש גולה ובפ' המובר
את הבית אמר ליה רב נחמן לרב הונא הלכתא כוותן או כוותיכו אמר ליה
הלכתא כוותיכו דשכיחי דייני דמקרבי לריש גלותא ובפרק קמא דסנהדרין
רבה בר רב הונא כי הוה מנצי בהדיה ראש גולה אמר לא נקיטנא רשותא
מנייכו דאנא נקיטנא מאבא מרי רב הונא ואבא מרי מרב ורב מר חייא ורבי
חייא מרבי ופרשי זל אינו כפוף לראש גולה " וזה רב הונא היה גוצא ר"ל קטן
הגוף ובידך לו רב רבו כשמשבן חגורו להביא יין לקדוש דתיטום בשיר אי
ודתאה בערוך תרגום עשב דתאה ונתקיים ברכתו ורב הקפיד למה
לא אמר לו רב הונא גם אתה תהיה מבורך כראיתא במגלה בפרק בני העיר
וביומא דעיבא מפקי ליה בגוה דקא דרהבא והיה בוגה בתים משלו אם הין

רעועה ולא היה לבעליו ממון' וכן בכל עשה כל ירקא דהוה יתיר לגנאי זבין
ליה ושרי ליה לנהרא וכולי בתעניות' ורב חסדא הכהן תלמידו וקרוב לתלמיד
חבר" ואמר לו רב חסדא בסוף פרק אלו מציאות לרב הונא תלמיד וצריך לו
רבו ואמר לו רב הונא שלא היה צריך לו והתענה רב חסדא ס יום על שהקפיד
לרב הונא ורב הונה התענה גם כן ס יום על דחשריה לרב חסדא וכשמת רב
הונא העלוהו לארץ ישראל וקברוהו במערת ר חייא ובניו וכשהכניסוהו למערת
אמר ליה יהודה בנו של ר חייא הגדול שהיה שם קבור מימין אביו לר חזקיה
אחיו קום כי רב הונא בא וכשקם היה עמוד א דנורא ונבעת ר חגא תלמידו של
רב הונא ורב חגא הכניסו למערה כי בן יח שנים היה כשלמד כל התלמוד מרב
הונ' ולא ראה קרי והוא העיד על רב הונא שנפסק לו רצועה דתפלין ושב ס יום
בתענית ורשי זל גורס איתהפיכא ליה רצועה דתפלי ושב ס יום בתענית דלא
הוי לבר דצריך שיהא אותיות שדי נראות מבחוץ בקשר של רצועה ולכן
התענה ושריבץ תורה בארץ ישראל כר חייא ומת רב הונא בתאוס ודיו
דואגים כי היא מיתה חטופה עד כי שם אמרו משם רב הונא עצמו כי זה
הוא קודם שהגיע לגבורות אבל הגיע לגבורות שהוא פשנה הרי זה מיתת
נשיקה כמשה אהרן ומרים ורב הונה עבר מפ שנה ודיו אז בארץ ישראל
ר אמיור אסיור אילא ור חנינא כל כי זה ר חנינא פפי אבל רב חסדא היה
בבבל בימן פטירתו שהיה תלמידו' ור חלבו אמר שרב הונא לא ישב על
מטה שסת עליה' ובאדם וחוה כתוב בתשובות הגאונים זל דמי שנהפכה
לו הרצועה כשמניחן מה שבפנים לצד חוץ ולא תקנה בין של ראשו בין של
ידו חייב לישב בתענית רפושע הוא אבל לתיבו להתענות מ יום ברב הונא
בשנהפכה לו רצועה של ראש לא דמרוב חסידות הוא דעבד' ונר' זה כפרשי
זל שאמר שהיה זה בראש רב הונא ובירושלמי קורא לו רב הונא רבה
בשם רבור אבאדרש על רב הונא ראוי היה רבינו שתשרה שכינה עליו
אלא כי בבל גרם וכו וכן לבנו רבה בר הונא ולרב המנונא העלום ביחד
ארונם לארץ ישראל ועבר בגשר הגמל שהיה נושא לרבה בר רב הונא
בראשונ כי היה בן איש גדול שהו' רב הונא אבל רב המנונא הוא היה לבדו
איש גדול' ואמרו שרב הונא היה מ שנה ראש ישיבה ורב ספרא תלמידו
היה שם בעת מותו וכן רב חסדא כאשר אמרתיו לא ידעתי אם הוא זה רב
הונא זוטי כי גם שם בנו רבה אן כדי להבדילו מרב הונא הידוע וכן נראה
כי רב הונא זוטי נהרדעה ורב הונא עשה שבעים ספרי תורה ולא אתרמי
אלא אחד שהיה הקפו כארכו וזה צע גם כשמת רב חסדא היה שם ר יצחק
בר אמי גם זעירי היה רבו של רב הונא אמר רב הונא אמר זעירי

רב הונא ראש גלות בבבל בזמן רבי ומת בחיי רבי ונקבר בארץ
ישראל והיה מזרע יהודה מיהויכין המלך מצד הזכרים
אבל ר היה מצד האם מיהודה ומצד האב מבנימין כמו מרדכי וזה שהיה ר
מצד האם ר להלל הזקן ראש המשפחה של רבינו הקדוש שהוא ז לו ודה
בבראשית רבה פ ויזכר אלהים את נח ובבר הארבנו בזה בסוף התנאים
ושם כל המעשה רב הונא הכה בקמשה בר עצור בסוף בתרא
ובגמ דערכין בפרק שום היתומים משה בר עצור ערבא דכלתיה
הוה רב הונא בריה צורבא מרבנן הוה ורחיקא ליה מילתא אבר אביי
ליכא דנסבי עצה לרב הונה דליגרשה דלסרנה והתבע כתובתה מאבוה
וליהרג נהדרה אל רבא והאנן ידור הנאה שלא יחזירנה תנן ואביי אמר
כל דמגרש בבי דינא מגרש פרשי זל בבי דינא מגרש שיאמרו לו דור הנאה
ילך בצנעא ויגרשנה לסוף איגליא מלתא דכהן הוא אבר אביי בתר עניא
אלא עניותא ומי אמר אביי הכי והא הוא דאמר איזהו רשע ערום זה
המשיא עצה למכור בנכסים ברשבג כימי שאמר בשעת מיתה נכסי לך
ואחרי לפלוני יוכל הראשון למכור ולאבול ואין לשני אלא מה ששייר ראשון
וזה אסור לתת עצה זאת לראשון בריה שאני וצורבא מרבנן שאני וקכלן
שאני שהיה ביד אבין מטלטלי הבתוב ירעון כי היה חכם וכהן בזמן אביי ורב
רב הונא בר אמי אמר ר יוחנן רב הונא מברניש בזמן רב אשי ויש נוס
רבא מברניש רב הונא בר קטינא פערבי פסחים בזמן רב חונא ופ ק דחולין
אמ לריש לקיש רב הונא בר חיון או בר חליון אמ לרב אשי פ תולין רב
הונא בגדתא או רב חנא בזמן שכוא ורב יהוד רב הונ בר אבין הכהן בזמן
ר אבהו רב הונ בר חיי אבוהי דלוי תלמי רב וחול עם רב נחמן פ יש נוחלין
רב הונ בר ר דרב יהוש בפ כל בתבי ובפ ק דקידושי שלא הלך ד אמו בגלוי
הרא והי חב לרב פפ ולרב נחמן בר יצח אב לא נהי ראשיב אלא שהי ראש
לבני גילו פ הרוא והי עשי מדאי פ בתר דהוריו והי אובל הרב כראי בפ האשה
דבסחי והארי ימי רבו בת דאנגי וחל כראי בפ א בתר רב הונ בר מתנ בזמ רב
ואבין חבר רב יהוד בפ בתר דקידושין רב הונ בר אשי רב הונ בר יוסף רב הונ
אחיו של רב אחאי רב הונ בר מניומי בזמן רב יוסף רב הונ בר תורת פ העור
והרוט לפני שמעו החסי ואמ בכדר שעל שפרתו שמר שב וחזר יהודי בעבור
נק בן תורת רב הונ בר סחור לפני רב המנונ ולפני רבה סו בבורו הונ מר לפני
רב אשי רב הונ צפורא ור יוסי מרא לפני ר רבה שחו ר יהור הנשי בך פ רשי
ואינו נר בי בפ ארו טרפו אמ רב עויר לפני ר רב והי בזמן אביי וחב ספר אלא
ר ל גרו הרו ובפ אחרון של ר הנר שהי תלמיד ר יוחנן הונמר בריה דרב אירי
בזמן רבינ הונ בר ברכי אמ משמ ר אלעז הקפ רב הונ בר חלוב בזמ רב נחמן

הונא בריה דמר זוטרא בזמן רב אשי' רב הונא זוטי בזמן רב יוסף
והוא היה בזמן רב הונא הגדול ולזה אמרו זוטי או שדו א
היה רב הונה בעצמו והיה אניש גוצא כדמשמע במגילה' רב הונא בר איקא
פרק כיצד מברכין עם רב פפא תלמידי ר אבהו' הונא בר פפי ובנו מר
זוטרא בזמן רבינא הונא בר חנילאי בזמן רב הונא הונא
כדהמרא בזמן רב יוסף פרק דיני ממונות' רב הונא
ווראן והוא שם מקום בזמן רב חסדא' רב הונא בר מנוח תלמיד
רבא' רב הונא בר נתן בזמן רב אשי ורב הונה בייף ליה ואחר שמת רב
אשי מלך רב הונה בר נתן ויזגדר מלכא תקן האבנט של רב הונא
הנ'ל ונתקיים בו והיו מלכים אמניך כדאית'פר' ב'דזבחים' ובפרק כיצד צולים
א'בעל השם אני ורשי פיר'שמנעוריו קראוהו כן ורבינו חננא'אמר כי סמכוהו
וקראו לו רב הונא רב הונא בחיננא בזמן רב ששת וכנו בזמן רב פפא
הון בריה דמר זוטרא בזמן רבינא פרק הספינה הון בריה דרב
נחמן רב פפא נשקראשו ונתן לו בתו בהוריות ונקרא ג'כ רב הונא
בר נחמן והונא מר בר נחמן' רב הונא בר יהודה תלמיד שמואל הונא
מפרזיקא לפני רב אשי הונא בר תחליפא בזמן רב פפי הונא
בריה דר הלל ירושלמי רב הונא בר ביבי הונא
בריה דרב ירמיה בר אבא אביו של רב מארי הונא בר בזנא אר שמעון
ר הונא ור הושעיא תלמידי ר יוחנן דבעי ר יוחנן למיסמכינהו ולא
אסתייעא מילתא שהיו מבית עלי' רב הונא מצאתי בס'החדש של
הליכות עולם שרב הונה שנים ביון שמצאנו בעא מניה
שמואל מרב הונהולא נהירא דכיון דהוו בייפי ליה אף על גב דהוא תלמידיה
בעא מניהומצינו הרבה בתלפוד שהרב שואל לתלמיד פרק ב'דזבחים בעא
אבוה דשמואל משמואל וכן פרק ר ישמעאל בעא מניה ר ינאי מר יוחנן וכן
בהוריות בעא רבי מר חייא מה אני בשעיר ולכן איפשר דהוא א'ואין שני לו
ואם הם ב' בהכרח הם שלשה א'גדול משמואל וא'קטון והג' קטן מר ירמיה
דאמרי'פרקא קמא דגיטין רב הונה יתיב קמיה דרבי ירמיא הונא
מר בר מרימר לפני רבינא רב הונא מרזקרתא
בזמן רבא רב הונא בזמן רב הונה בזמן ר
ירמיה הינק שם אמורא או תנא היהי
אמר ליה בר היהי להיהי בפרקא קמא דחגיגה
הלל הנשיא בנו של ר יהודה נשיא' תקן העיבור על דרך תקופת רב אד'
ער שיבוא משיח בן דוד והיה בזמן אביי ורבה וכן כתב רבי שמעון

דוראן בפירוש הא הדות והיה בשנת תר"ע לשטרות ואחריו לא היה ב"ר עוד ר'
הלל אבוהידר זעירא' ר הלל בן פזי' ר הלל בזמן
רבי פר' המובר את הספינה' ר הלל
חבר רב אשי' הלל ויהודא בני ר"ג פרק מקום שנהגו' הלל
בריה דר וולס בגשין הלל שאסר אין משיח לישראל בזמן
רב יוסף בר המדודי בזמן שמואל ריש שמונה שרצים ובעל הערו'
פירש חם הודי' רב המנונא שנים הם א' חבר רב הונא והב'תלמיד רב חסדא
ואמרי בי רב המנונה וצע' ונקבר בארץ ישראל שהוליכו ארונו עם רבה בר רב
הונא ואולי הוא רב המנונא השני אשר משתבח רב חסדא לרב הונא ברב
המנונא דאדם גדול הוא וכו' כדאיתא פרקא קמא דקידושין ושם אומר לאו
המנונא את אלא קר נינה פירוש יושב קרנות והערוך פירש קר נונא ר"ל דג קר
ובולי' רב המנונא זוטי בהילוליה דמר בריה דרבינא והוא הבר ר זירא
הושעיה הכהן תלמיד ר חנינה וכבר פירשנו' רב הושעיא
ורב חיננא הם אושכפים ועושים מנעלים לזונות פ"ק'
דקדושין ובסנהדרין רב הושעיא ורב חיננא עסקי בהלכות יצירה ואיברי
להו עיגלא תילתא פרשי שליש בגירול וי"מ שלישי לבטן והקש' רשי רבבריא
מאי שלישי לבטן איכא ונראה שנברא ב"כ' יפה כמו שלישי לבטן ואולי
שהיו אלו הכהנים הכתובים למעלה שלא נסמכו שהיו מבית עלי הושעיה
בר זעיר' ואולי שהו' בן ר זירא' ר הושעי' רבו של ר יוחנן ובתו' באלף
אות הו
ו ואלס פ'הנזקין ובמו ר הלל אמורא פ'ר ישמעאל ר וסטיני בזמן
ריש לק ש סוף מציעא ותיק באומות זה אברהם
ספ הכונה הגהה אמ'ש לפחות היה לו לחבר לשומו
בער'התנאי ופירו'ותיקין עגוים פ"א'מפרק הרים הרגמו מותק טוריא
אות הזין זבולון בן דן הלמיד שמואל פ"ק דקידושין
רב זבידא בזמן אביי רב זביד
רב כהנה אספדיה לרב זביד סוף עשרה יוחסין רב זברא אבוהידר אבא
בר זברא הלמיד ר יהודה ורב הונא ' רב זבדי בערכין בזמן רב ' רב זבירא
לרב אשי ' רב זביד אבוה דר שמעון בר זביד בברכות רב זביד בר אושעי'
פרק השוכר בזמן אמימר ' זבדי בן לוי ' רב זוטי בפרק הקומץ בזמן רבאשי
רב זוטרא בריה דר זירא ' זוגא דמן חדייב פרשי שני חכמים ופירש' בדלת
' מר זוטרא חבר רב אשי והריח מר זוטרא ריח חבשיל בית המלך ונתנו לו
כדאיתא בכתובות ' מר זוטרא בר נחמן והיה מוחל בכל יום למאן דמצער

ליה ' מר זוטרא בר אבדימי לרבינא ' רב זוטרא בר טוביה לרב יהודה
' רב זוטרא בר שמואל בזמן רבה ' מר זוטרא זוטא בזמן רב פפא ' רבי
זוטרא תנא דברייתא ' רב זוטרא חסידא כי מכתפולי אמר כי לא לעולם
חסן סנהדרין וכד הוה מנדה צורבא דרבנן הוה מנדה לעצמו ראשונא פרקא
קמא דנדרים ' מר זוטרא בריה דרב הונא בזמן רבינא ' מר זוטרא בר
רישבא בזמן רב אשי והיה בכור ' זיותאי חתניה דר מאיר ' רב זירא הוא
ר זירא אחר שסמכוהו בארץ ישראל נקרא רבי ומקודם לא היה רוצה להסמך
סוף כתובות וגדול בבבל וגדל בארץ ישראל ומת בטבריה ונקרא קטינה חריך
שקי פ השוכר ' ובסנהדרין דאשכחיה מלאכא על ענין הציצי דא קטינא קטינא
מרגלא בסיתוא וכו והוא חדש מאמר בנות ישראל החמירו על עצמן והוה ר
זעירא ככו קטינא אור זירא מובלע העין ' ר זכריה חתניה דר יהושע בן לוי
רבי זכריה בן אבקולס ונראה שהיה תנא ' רבי זכאי קמיה דרבי יוחנן
' ר זכאי בפרק המוציא יין הוא תנא דברייתא תלמיד ר שמעון ברבי ' רבי
זעירא בריה דר אבהו בקיסרין " ר זעירא בר הלל ר זעירא הנ בסדר שות
ירושלמי חכם גדול בזמן ר יוחנן ' ר זעירא בר חמא אושפיזכניה דר ל '
זעירי למר מרב והיה מיוחס מבבל ולא רצה לקחת בת ר יוחנן בתעניות ולא
ידעתי למה לא נקרא רב והיה מדבר רל עמו אשר לא היה מדבר עם רבה בר
בר חנה " ר זעירי מרהבת בזמן רבינא ' ר זריקא בזמן ר אבהו מכילתא
דרבי זריקא פרק השולח גט

אות החית

חביבי רב היה קורא לרבי חייא חביבי שהיה דודו רוצה
לומר אח אבי והבליע אותיות מה וגם רוצה לומר
אוהבי ' בר חבו תפילין רבי בר חבו בזמן אביי '
ר חביבא רב ורבי יוחנן ורבי דנינא ורבי חביבא
מתנו בבל סדר מועד דאיכא כי האי גוונא הלופי רבי יוחנן
ועיילי ר יונתן ' רב חביבא בריה דרבינא ' חביבא
מסורא בזמן רבינא רב חביבא בר סורמקי
פרק השוכר בזמן רבי חביבא רב חביבא בר רבי יוסף
בר רבה ' רב חביבי מחוזנאה אמר לרב אשי ' רב חגאי
תלמיד רב הונא הגדול והוא קבר לרב הונא בבועד קטן ' רב חגא
בזמן רב נחמן חתניה דרב אדא בר אהבה ' רב חגא בר חגא
בזמן רב ששת ' רב חגאי מדרומא בזמן ר תנחומא רבי חגאי מזמאי
ר חגאי בן אלעזר ' רבי הדקא תנא דברייתא פרק כל כתבי ר

הוניא בזמן ר יהודה בר סימון ' חזקיה רבו של ר יוחנן בנו של רבי
חייא הגדול והוא ויהודה אחיו חתנו של רבי ינאי נוצרו מטפה אחת ונחלקה
לשנים וחזקיה נגמרה צורתו שלשה חדשים קודם ויצא שלשה חדשים לפני
יהודה והיו להם שתי אחיות שנולדו תאומות גם כן ואמם אשת ר חייא
שתתה סם עקרות מפני צער הלידה וכל זה בארוכה ביבמות סוף פרק
ששי וירעת בפרק השוכר כי רבי חייא ובניו כנגד אברהם יצחק ויעקב
רבי חזקיה בזמן אביו ' חזקיה ואיבו בני ברתיה דרב בזמן
רב ' ר חזקיה תלמיד רבי ירמיה ' חזקיה בר פרנך לפני
ר יוחנן ' חזקיה בר בליוטי ערכין פרק המקריש ' רבי
חייא רבה הוא רבי חייא הגדול והוא רבי חייא בר רבי והוא ור הושעיא
רבה עשו תוספתות ביחד ונקרא משום רבי חייא וכבר כתבנו כי הוא
ושני בניו שקולין כאבות ואשתו יהודית שלקחה סם עקרות ותחלה למד
בבבל ולזקנותו עלה ולמד לפני רבי בפרקא קמא דקדושין והתוספות
בסוף גיטין אמרו שרבי שמעון ברבי היה רבו של רבי חייא ובפרק
בל היד פירש רשי דרבי חייא תלמיד רבי והתוספות אמרו תלמיד חבר
ובערך רבי ירמיה נפרש מהו תלמוד חבר והם היו חמשה אחים
איבו אביו של רב וחנא אביו של רבה בר בר חנא ושילא אביו של רבא
ומרתא אמו של רבי יצחק בר מרתא וחייא הגדול וכלם היו בני אבא בר
סלא מכפרי פרקא קמא דסנהדרין והיתה פרנסתו משל רבי ולא היה
מקפיד עליו רבי שמעון בנו כדאיתא פרק אין צרין על ענין שבעה דגים
שלקח רבי חייא חמישה ורבי שמעון שנים וזה מרוב חבתם והוא תנא
מצד ואמורא מצד כדאיתא פרק המפלת ובפרק הנושא אמרו כי חוו
מנצו רבי חנינא ורבי חייא מי רבץ תורה יותר
ובבראשית רבא פרשה ויזכור אלהים את נח דנהג נזיפות מקמי רבי על
ענין ארונו של רב הונא הגדול ואז בשלשים ימי הנזיפות למד רב מסנו כל
כלל התורה והוא מזרע שמעה אחי דוד בפרק מציאת האשה ורבי
היה יודע במשנה שלשה עשר דרכים וחלה ושכחם ורבי חייא החזיר לו
השבעה וכובס אחד החזיר לו הששה כדאיתא בנדרים ולא היה יכול
אלראות ארונו כדאיתא בפרק השוכר הפועלים
רבי חייא בר אבא כהן תלמיד מובהק של רבי יוחנן והיה
גם כן תלמיד רבי חנינא והוא מהדר תלמודיה
לפני רבי יוחנן כל שלשים יום

ומת קודם ר יוחנן אבל בירושלמי נראה שהיה אחר ר יהודה נשיאה כ"ש אחר
ר יוחנן ור חייא בר אבא חבר ר אבהו דאמרינן בסוטה כי היה דורש הלכות
ור אבהו אגדות אולי היה זה בעצמו או בן בנו הנקרא על שמו ועלה מבבל
ור יוחנן קורא לו בבלאי פרק האורג ר חייא בר אבין תלמיד שמואל
ואמר משם רב חכדא ורב ששת רבי חייא בר פפא רבי
חייא בר רב שהיה מהפך העינים אשר היה שואל רב לאמו
מפני שהיתה קנטרנית ואמר לו אביו אפי' הכי למדו לשונם דבר שקר ובולי
פרק הבא על יבמתו ור חייא בר אשי ורב חנן בר אבא ורב חננא בר שלמיא
היו רבותיו והיה לו בן תלמיד חכם וחריף יותר מאביו ונקרא שימי בר חייא
ובסוף מנחות אמר ליה רב שימי את שהקשה קושיא לזקנו ר חייא
בר אשי תלמיד רב ושמואל ותלמיד זעירי ואירע לו מעשה כדאיתא
בסוף קידושין על שאמר רחמן הוא יצילני מיצר הרע ונכנס בתוך תנור
אש ועשן ר חייא בר קונא ויש נוסחא בר הונא פעד כמה בבכורות
שהיו רוצים רבה ורב יוסף ד' ארבע זוגי רבנן לשאול ממנו
הלכות ושמעו שנעשה גבאי למלך ולא רצו ללכת והוא חזר בו ורבה הלך
ורב יוסף לא רצה לפי שחבר ונעשה גבאי אינו מקבלין אותו אחב"ר המבם
בתב פז הלכו משכבו ומושבו פירש ממעשיו הרעים הרי הוא כשאר כל אדם
ר חייא בר הונא תלמיד אביי ורבא ר חייא בר יוסף בזמן
ר יוחנן ורב ושמואל ר חייא בר אמי הכהן
ר חייא בר חנינא בר חמא ר חייא בר אבא בר
אחתיה דבר קפרא והיה קולו ערב ר חייא
איש כפר עכו ר חייא טירנאה תלמיד ר יוחנן פרק ד מחוסרי כפרה
ר חייא בר בריא ור יונא ר חייא בר אויא בזמן רב
חסדא ר חייא מחגרא בימי שמואל
ר חייא כר מתנא תלמיד שמואל ר חייא בר זרנוקי ור שמעון בן
יהוצדק פגע בהו ריש לקיש בסנהדרין ר חייא אבוהי דרב
יוסף סיני חבר רבה בר נחמני ר חייא פרוראה בזמן רב נחמן ר חייא
בריה דרב יצחק בזמן רבינא בירושלמי דתרומה ר חייא בר חייא ר
חייא בריה דרב נחמן ר חייא מהורמין פ חזקת הבתים אישתעי לרב נחמן
בר יצחק משמיה דרב נחמן ומכאן נראה סיוע לתוספות שפירשו רב נחמן
סתם רב נחמן בר יעקב ר חייא בר לוליאני פרק סדר העניות ובהרבה
מקומות ר חייא בר נחמיא לרב אסי ר חייא בר נתן בזמן ר יוחנן ר חייא
בר יוסתא וב חבריו כתו על שהיו מלעגים מרב פפא פרקא קמא דתעניות

ר חייא בר גמדא בזמן ר יוסי בר חנינא פרק אעפי ' ר חייא ארינא מדיפתי
בזמן רב חסדא פרק א דשבת ' ר ביחייא ברונא ור ייסא שהוא ר אסי
רבי חייא בר יוסף מסתמיך ואזיל אכתפיה דרב נחמן בר יצחק בר אחתיה
' ר חייא בר יהודה מיפו ' ר חייא בר זאמקסרין ' ר חייא
בריה דרבה בר נחמני תלמיד ר ישמעאל האכורא ' חילפא והוא אילפא
חבר ר יוחנן בתענית ' חלפתא קרויא תלמיד ר חייא בר אבא '
חילפי בר בריה דר אבהו רב חלקיא בזמן רב ור חלקיא אבוהיה דר
מנימין כלם בזמן א ר חלקיא אביו של ר מני בזמן ר אלעזר ' רבי
חלבו דאעקר מפירקיה דרב הונא יבמות ותלמיד רב הונא ' ר חלפתא
דמן דדפא בזמן ר יוחנן ' ר חלפתא בן שאול תלמיד רבי ' רב חמא
מנהרדעא בזמן רב פפא והיה ראש ישיבה בנהרדעא שנים רב
חמא בר ביסנא אביו של ר הושעיא שמצא בנו קטן כאשר בא מהישיבה
ובבתרא שחלקו בהלכה ר חמא ור אושעיא בנו והכריע הזקן ר ביסנא בר
אושעיא ואמר עליו והחוט המשולש וכו ' רבי חמא אביו של ר חנינא בר
חמא שאמר רבי ישב בראש ור' חאמר שהוא בנו של ר חנינא בן דוסא '
ר חמא בר אושעיא ' רב חמא שאמר עליו ר אחא בר יעקב אסור עלמא
ביודא דטפשאי שלא ידע לר' השיב תשובה לשבור מלכא ששאל לו
קבודה כהתורה מנין בסנהדרין ' רב חמא בר אדא שליח ציון פרק אין
צדין שכל שלא היה עולה לירושלים ביסיר יוחנן ' ר חמא הכהן אביהם
של ר ברכיה ור פנחס בבל הסדרשות ' רב חמא בר גוריא בזמן שמואל
' רב חמא ב עוקבא בזמן ר זירא ' רב חמה בר יוסף בזמן רב פפא
ומת בקצרות שנים ' רב חמא אבוה דרב יוסף בר חמא זקנו של רבא
חבר אביי ' רב חמא בר אבא בזמן ר אבהו ' רב חמא בר שוביה שעה
בב' דברים פרקד מיתות והוא מהאמוראים האחרונים ' רב חמא בר
ברתיה דחסא אדם גדול בזמן רב נחמן ' רב חמא בריה דרבה בר אבוה
בזמן ר אבהו ' רב חמא בר בוזי קסיה דדבה ' רב חמא בר מארי חנינא
בר חמא ישב בראש והיה כהן ולא קבל שהיה ר אפס גדול וכולו לא רצה
ללבת כל ימיו של ר אפס לישיבה והמעשה ארוך פ הנושא כתובות ומתה
לו בת ולא רצה לברות דאמתיכלא ועוירא בפרק שואל והוא התיר בנותיו
של מר שמואל חוץ מרחל שלקחה איסור גיורא בעזה ואחב נתגייר והיה
מביא סטר לצפוראי וזה היה הולך עם רבי אצל אנטוגינוס ולא רצה המלי
והיה רוצא דאמר בחולין מסילא שאלני אדם על מכת פירה לבנה וכולי
ורוה מינצי עם ר חייא הגדול שאסר שאם משתבת תלמוד מתיר מפלפולו

פרק הנושא ' רבי חנינא אגרול זקנו של ר חנינא בר חמא ' ר חנינא קרא
' ר חנינה בר פפי שניצול מהמטרונית שתבעו בקידושין וכשמת איפסיק
עמודא דנורא וקרב אליו ר אלכסנדרי שיניח שיעשו לו כבוד לקבורה פרק
הכריר זה אינו אלא לא' שבדור אן לשנים ' ר חנינא בר אבהו שלחו אבינו
בקיסרין ללמד והיה קובר מתים ושלח לו אביו המבלי אין קברים בטבריה
שלחתיך לקסרין בירושלמי ' ר חנינא אוזנאה בזמן רב נחמן ' רבי חנינא
קרשנאה לפני ריבל ' ר חנניה בזמן רבה ' רב חנינא בר אבין תלמידי ר בא
אמר ר חנינא רבר זה למדני יונתן בבואה אית להו וכו' פרשי יונתן שד או בקי
בשדים ועניין כבואה כתבו הגאונים דלא בקיאינן בה ולא עבדינן עובדא
ר חנינא בר הלל ירושלמי ' ר חנמאל בשם ר זירא ירושלמי ' ר חנינא בר
איקא ורב פפא ורב הונה בר יהושע יהבו ביה עיניהו ומית ' רב חנינא מסור'
דפרת ופרשי סורא אחרת והיה תלמיד ר חייא בר אבא ' רב חננא בר שלמי'
תלמיד רב ורבו של חייא בר רב ' ר חנינא דצפורי ירושלמי פרק תמיד נשחט
' ר חנינא רבינא איעסק לבריה בי רב חנינא ' ר חנינא טירטאה בזמן רבי
יוחנן ' רב חיננא בריה דרבא מפשרוניא ' רב חננא בר שילת בפרקא קמא
דמציעה פירש רשי שרב חיה אוהבו באהבת חאב לכן ' רב חנינא בר
אבדימי בזמן רב ארא בר אהבא ' ר חנינא בן עגיל סוף פר' שור שגנח שאל
ר חנינה בן עגיל את ר חייא בר אבא על ענין לוחות הראשונות דלא כתיב
בהו טוב ' ר חנינא בן עקיבא תנא דברייתא ' ר חנינא בן עקביא תורגמן ר
יהודה בר אלעאי תנא בזמן רבי' ר חנינא בר ששת' ר חנינא
בר ליואי ' ר חנניא קמיה דרבא ' רב חננא סבא משמיה דרב
' רב חננא ורב אושעיא עסקי בחלבות יצירה וברו גברא והם תלמידי
ר יוחנן אחי רבה בר נחמני ' רב חננא משמיה דרבה ' ר חנינא
בר אידי תלמיד שמואל ' דבי חנינא בר ביבי בזמן רב אשי והוא גיז
אביי ' ר חנינא בר מניומי בזמן אביי ' ר חנינא בן תורתא
פירשתיו למעלה ' רב חנינא בר יוסף בריה דרבה ' רב חנאל
ורב ברונא תלמידי רב ' רב חנן בר אבא תתניה דרב פרק גיד הנשה
וחותנו של רב הסדא פרק עשרה יוחסין והיה תלמיד רב ורבו של חייא בר
רב' רב חנאל בר פפא פרק ר עקיבא' רב חנא בגרתאה על שם עירו
בגראד תלמיד שמואל רב חנא בר ארא תלמיד רב יהודה רב חנא בר קשינא
ואחיו ר דניאל תלמידי רב הונא ' רב חנין אחר לרב אשי ואמרי לה
רב חוני פרק אלו טרפות ' ר חנא בר ביזנא אחר ר שמעון הסדא
' ר חנא שאונא תלמיד ר יוחנן ' רב חנן מגהדרעא בזמן רב
בחנה השני ' ר חנן פתוראה לפני ר יוחנן ' רב חנן בר רב תחליפא

על שם הוהנו רב חנן בר אבא ' אבא חנן בזמן רב נחמן ' רנינא
בר יצחק ' חנן מגופתא קמיה שמואל ' רב חנן בביצלוהיה
ורב פפא בנו לפני שיבי בר אשי ' ר חנן בן זבדי בזמן ריבל '
ר חנינא שלקא בזמן רב ' רב חנן בר כולדא בזמן רב הונא '
חנן הייטא פרק התכלת ולמד הלכה לרב יוסף ' ר חנן בן פנחס
תלמיד ר עקיבה ' רב הנא אבוה דרבה בר בר חנא אחיו של ר הייא
' רב חנא קרטיגנאה בופן ריבל ' רב חנא בר ייבא בזמן רב
' רב חנן בר יצחק תלמיד שמואל ' רב הנא בר חנילאי עם רב
חסדא ועשה צדקות הרבה ואחר כך נתחרב ביתו והיו על החרבה עולא ורב
חסדא ואמרו דיו לעבד להיות כרבו בפרק הרואה ' ואית דגרסי רב
חנן בר טובי ' רב חנן בר אמי בזמן רבי יוחנן ' ר חנן התגיה דבי
נשיאה כי ביום שמת נולד לו בן וקראו לו חנן על שמו בעד קטן ' רב
חנילאי בר אידי אחיו של ר יעקב בר אידי בזמן ר יוחנן ' רב חסדא הכהן
תלמיד מובהק של רב הונא ורשי פירש פרק אין צדין שהיה תלמיד רב '
והיה עני והעשיר כדאיתא פרק תולין בשבת ובפרק כי שבת אם בנתן עריפן
שבני אולי יצאו הכמים אבל בנותי נשבל כבודי יקחו אותם ואחב היו לו ז
בנים הכמים או יותר וב' בנותיו נשואות לב אחים בר עוקבא בר הנא ורבי
בר חמא ואחב מת רבי בר חמא ונשא רבא כמו שנבא הוא ואמר ואנא בהרא
ובערך רבא נאריך והיו בביתו ששים חופות ועושר ואריכות ימים והיה ראש
ישיבה אחר רב הונא ורב הונא אמר לו חסדא שמך והסדאין מילך ז בניו א
רב מארי ב' רב פנחס ג' מר עוקבא ד' מר קשישא ה רב נחמן בר רב חסדא ו רב
תחליפא ז' רב חנן בר חסדא ודברי רב היו חביבים בעיניו מאד והיה נותן מתנו'
בעבורם בכוזב ר בשבת פרק אובערובין פרקו אומר כי היה מפולפל מאד
עד כי רב ששת חבירו הוה כרתע כוליה גופיה כפלפולו ורב חסדא מרתען
שפוותיה מתניתא דרב ששת ורבה בר נחמני בטום בריתא ורב חסדא בסורא
ורב חסד' נשא אשה בהיותו בן יו שנים כמוזב' בקידישין פא וכתם דייני דסור'
רב הונא ורב חסד' והיה רב חסד' כמו תלמי' חבר לרב הונא ובפ' אלו מציאות
תלמיד וצריך לו רבו סאי והתענו רב הונ' ורב חסד' כל אחד ארבעי' תעניות
והבעש' ארו' ובסוף מועד קטן כי לא הוה פסיק פומיה מגירס' ולא היה השטן
יכו' לו עד דפק' ארז' דבי רב ' רב חסד' בר עס' בע' בר ידמי ' ' רב חסד' בר
אשי הקדמון ורבו זעירי ' רב חסא גבר' רבה בזמן רב ואשבע במי כו' יבמות
חריפי דפו' בדית' עיס' ואבימי בני רחב' אות הטיה טאבי
אר' יוחנן ' טאבי בר בר' דמר טבי בזמן שמוא'
טאבי זקנו של טבי בזמן מר עוקב' טאבות רישבא פ' ציד ו' מ' ראש בית אב
רב טבות ואל רב פבזומי דאי יוחב

ליה חלליה דעלמא לא הוה משני בדיבוריה פרק חלק ופרק ההב
טביומי הוא מר ברב אשי כי כל ימיו היה טוב לישראל ובפרקא קמא
דבתרא כי היה חותם קודם שנעשה ראש ישיבה טביומי ובנבואת השוטה
מלך הוא ולא מלך רב אחא מדפתי ואמר כל המרעים לו אין משיבים לו רב
טוביאני תלמיד ריש לקיש · רב טובי בר קישנא לרבא · רב טובי
בר נחמיה לרב יוסף · רב טובי בר יצחק · רב טובי בר מתנא בזמן
רב יוסף ובפרק חזקת הבתים שאיש אינכנס למערתו ואחז בזקנו אחר
שמת ואביו חלה פניו שיעזבהו · רב טוטאי פרקא קמא דקידושין ·
ר מולי אמר לרב הונא · ר שאלא תלמיד רב אות היוד יורקרת
פרק א קידושין יורקרת קא חזגיא הבא פירוש
יוד קטנה עשאוה עיר גדולה והערוך פירש שם חכם במו ר יוסי דיודקרת
· ר יוד פרק גדתעניות אמר ר אמי בר יוד ואולי היה קטן ר יאשיה
דדריה בזמן ר יוחנן ור אלעזר לאפוקי רבי יאשיה קשישא והערוך פירש
דדריה בן גילו ר יאשיה ראושא בזמן רבה בר בר חנא ר יאשיה דהוצל
בגיטין מאתרי דר יאשיה את קרו עליה וצריך יסוד עולם והוצל בבבל קרוב
לנהדרעה והבית הכנסת קרוב למדרש עזרא ובית עלמין דהוצל ים שם
מקום ויש בית הקברות כי הולך האדם אל בית עולמו רב יאשיה ורב
עובדיה פרקא קמא דבתרא תנו בי רבא רב יבא סגא תלמיד רב ולהלן
בב יודין · יתורא בריה דר חייא וכבר פירשתי בערך חזקיה כי שניהם היו
מטפה אונחלקת לשנים ויהודה יצא ג חדש ם קודם חזקיה ועליה סגא פרק
אחר דיני ממונות נבנס יין יצא סוד וזה יאורה היה חתנו של ר יגאי וכל ערב
שבת בי שמשי היה בא לביתו וערב שבת אלא בא ואמר רינאי אילמלא
יהורה קיים לא ביטל עונתו והיה כשגגה היוצאה מלפני השליש ונח ופשיה
ותמיה לי למה לא נקרא בשם רב או רשם לא נסמכו וידעת שאביהם והם
שקולים כגאבות · רב יהורה בר יחזקאל תלמיד מובהק של שמואל
ויום שמת רבינו הקדוש נולד הוא כדאמרינן בפרק י יוחסין ולא היה מפסיק
בין רה לתפלה כרשבי ואמר כגון אנו אין מפסיקין ואשתו היתה קנטרנית
פרקכה גדול והבא על יבמתו וכי שלף מסאניה אתי מטרא בברכות
ושמואל היה קוראלו שיגנאל חכם מחודד ושנון ויש מפרשים בעל שנים
גדולות ואמר עליה לית דין ברנש ולא הלך ד אמות בקוסה זקוכה משום כולא
כל הארץ כבודו והגאוני פירשו בענין עולם הפוך ראיתי שראה את שמואל
למטה מכדרגה מרב יהודה בתראפ א בתוספו על שהוכיחו פ במה בהמה
דאמר ליה ליה ליה לסר אשמא גומזעקתדל וכו והיה מרקדק בדבריו אפי

ספקי דגברי גרים ובג מקומות בתלמוד מביא שתבף היה נענה בתפלתו
בברכות ובתעניות ופרק חלק וכי תורתו היתה לששונדה לחכם גדול ברורו
ולא רצו חבירו להתירו ואירע לו ענין ארוך עם רב נחמן פרקי יוחסין ע"
שרב נחמן הורה ולא בוש חכמתו ואת יקר תפארה גדולתו ועניניו עצמו
מספר : יהודה בר הונא בזמן רבא פרק במה מדליקין : רב יהודא בר
אבא אמר רב : יהודא בר שמואל : ר יהודה בר סימון בזמן ריבל
: יהודה הנדואה ונכנס מר זוטרא וזכה בממונו פרק בא סימן הואובנו
ר שמואל נתגיירו : מר יהודא בזמן רבא : רב יהודא חמוהי דרב סלא
חסירא שנכנס לפני רב הונא כד תקיפו ליה ת דני דחסרא ברכות ר יהודה
בן מנסיה חנא דבריתא : ר יהודה בן זכינא לפני ר חנינא : ר יהודה
בן אחו של ר חנינא סוף פרק יש נוחלים : יהודא בר חנא לפני רב
הונא בר יהושע ר יהודה קלוסטרא תלמיד ר יוחנן יהודה בר חביבא בזמן רב
יהודה : רב יהודה בר נתן בתריה דרב המנונא : ר יהודה בר שמעון
בזמן ר יוחנן פרק יש נוחלין : ר יהודא בר חנינא פרקי יש נוחלין ובפרק
החובל בירושלמי דחד ברנש איקפד לר יהודה בר חנינא וקנסיה ר"ל לישרא
דרחבא ובפרקא קמא דעירובין מפרש שהיה ר יהודה בר חנינא רבו של ר"ל
והלישרא מאה דינרין ולטרא הפוך רטל : ר יהודה בן פזי ופרשי פרק שני
תעניות פזי שם אמו נכרו של ר חייא הגדול ואני מצאתי בירושלמי ר יהודא
בן פזי בשם ר פזי והוא שם חכם כנראה גב מהזהר : ר יהודא בן שלום
בזמן ר אבהו : ר יהודה בן צרוייה : ר יהודה אחוה דרב כהנא קמיה
דרב הונא : יהודה בר אושעיא פרק חלק : יהודה בן ישמעאל :
יהודה בן לקיש תנא דבריתא : ר יהודה בן נריא אריבל ששים הלכות
למדתי ממנו בחרושה וכו מדרש קהלת על פסוק כיהעשק יהולל חכם
ר יהודא מספרתא : רב יהודא מהגרוניא : רב יהודא בר מרימר
לפני רב פפא ופרק גשאבלו : ר יהודה הגזר פרקי ר אליעזר והיר
מוהל בזמן רבינו הקדוש ר יהודא נשיאה בנו של רג בנו של רבי יהודא
הנשיא הנסראר בינו הקדוש והוא אמורא והוא ביתדינו נמנו על שמנן של
גזים והתירוהו ולא היה רוצה רב לאכול ואמר לו שמואל אכול ואי לא
בתיבנא עלך זקן ממראבדאיתא בעז והוא אביו של ר הלל שתקן העיבור
והיה בזמן ר יוחנן ור"ל ור אמי ור אסי ורב חנן בר אבא תתנו של רב וחותנו של
רב חסדא הספיר עליו בבבל יהודא גרגרות יומא רב יהודא בריה
דר יהושע בן מרתא תלמיד רב ר יהודא בן ספרא ר יהודה בר שילא
בזמן ר אסי ר יהודא בן פדיה ב, אחותו של בר קפרא ר יהודה בר

זבוא ' רבי יהודה בר נחמני מהורגניה דריש לקיש פרק א בתובות
' ר יהודא בן נקוכא סוף פרק מרובה ' ר יהודה בר פנחס ' רב יהודה
כדואי בנא בניה ד יוחנן ' רב יהודא בר איכה רא ' יהודא בר עולא בזמן
ר אסי ' יהודה בר בתהיא ' יהודה בן גרים אביו ואמו גרים הלמידי
כנעקן בן יוחאי והיה הכם גדול כדכשכע בכוער קטן שעלה רשביאת בנו
אליו ואל ר יונתן בן עכמאי כדי שיברכוהו ואהב כשיצא כדכערה רשביובנו
נתנו פיניו בו ונעשה גל של עצכות ושם בתוכפות דלא גרסינן נעשה גל וכו'
אלא גת נפשיה לפי שהכם גדול היה וברבות וירושלמי קורין לו ר יודן בר
גיורי ' ר יודן ברבי לשון חריפות וחכמה והיה גדול הדור ' ר יודן ענתוריא
' ר יודן משכר יוחנן ' ר יודן קפודקיא ' ר יודן בר ישבעאל ירושלמי
פרק אין בין המודר ' ר יודן בן טרפון ' ר יודן איש צריין בסוף יבמות
וקידושין ' ר יהושע בן לוי אביו נקרא לוי והוא היה לוי כדאיתא בפ' הזרוע
ואביו היה צדיק והסיר בכוהו בדמובח פרק הלק ונבנסלג' בהייעל שהיה
נברך עם בעלי ראתן וכלמד להם תורה ולא נשאל מימיו על שבועתו כדאית'
סוף פרק הבדיר והיה בדרום ארץ ישראל ישיבתו והיה בזמן ר חנינא בר חמא
ושניהם התענו על שאלת גשמי' בדרום ולא נענו עם היות כי ר חנינא בציפורי
נענה ונתנו הסבה שאנשי דרום לא היה לבם נכנע לעבודת שמים ברבוכח
בתעניות ירושלמי ' והלכה כמותו אפי נגד ר יוחנן בן כתב הראש פרק לולב
וקרבה חוץ סהלכות כועטות תפלות באמצע תקנום ובפ' כיצד צולין כחיצה
של ברזל אינה מפסקת ואפילו הכי רוב הגאונים פסקו כריבל בן כתב המנהיג
ובפ אלו נאמרין הביאו זה המאמר להלכה פסוקה בענין ברכת בהני' וקלגרא
פקרעז' אין הלכח כמותו דתניא בר יוחנן' וכן גזרת פחותה מג שנים שהתירה
לכהן אינה חלכה וכן מה שאמר שאסור לטעום שעת הכנחה עד שיתפלל פק
דשבת ופ' תפלת השחר' והלכה טוקטן מצטרפין ר' חורביו האיי בלבד פסקו
במותו ' ובהרוכות ירושלמי שלא דבר אליו אליהו לפי שבסר את עולא בן
קושב א' ע' פי שהדין כך אבל אמר לו ובימשנת חסידים היא זו והסידותו יבלו
ימים וללות לספר' אבל מדברי רז' ל בסו' אלה שמות רבה נר' שכת דהוא ובדי
בן לויר יוסיבן פטרוס בשעת סילוקן אמרו ב' א' פסוק אח' אעפי שיש לתרץ
דבשעת סילוקן קאבר ובסוף קידושין קורא אותו ברבי ' ר יהושע בר אבא
אושעוא איש טריא שעלר יום שכח אביו בפסוק וזרח השמש ' רבי יהושע
הלוי בר שלום ' ר יהושע בר אבון ' ר יהושע דרומאה ואולי הוא ריבל
' רב יהושע אביו של רב הונא בר יהושע ' ר יהושע בר נחמן אחיו של ר
שמואל בר נחמן ' ר יהושע בר טרהא בן אחי ר חייא ' ר יהושע בן

קפוסאי תנא דבריתא בזמן רבי ר יהושע בר אבא בזמן עולא
ר יהושע בר אידי בר אכין עגרא והיה בזמן שנפטר רב בהנא
בראיתא פרקא קמא דפסחים ר יהושע דסכנין בשם ר לוי
ר יהושע עזאה בזמן ר יוחנן ר יהושע הגרדי ששמש את ר עקיבא
בבית האסורים בראיתא בעירובין ר יוחנן היה ראש ישיבה פ
שנה כיוסף במצרים והיה מזרעו דאסר אנא מזרעא דיוסף קא אתינא בשעת
שהיה יושב על שערי טבילה בראיתא בברכות והיה יפה עד מאד אבל לא
היה לו הדרת פנים שהוא הזקן בראיתא פרק השוכר וחשבו אנשי שהיה בהן
ואינו אמת רק כי היה אוכל חולין בטהרה ומתו כל בניו בחייו כמוזכר דאסר
לרבי אלעזר בן פרת דין גרמיה דעשיראה ביר ואסרו שהיה עצם פחות
בשעורה וקצתם פירשו שהיה שן ואינו מטמא וקצתם פירשו דעשיראה ביר
רוצה לומר הבראה ולא היה עצם ארם הגהה ואני שראיתי
במגלת סתרים למר ניסים גאון בי חיו לר יוחנן עשרת
בנים והתשעה מתו מיתת עצמם והעשירי נפל בתוך יורה גדולה אשר היתה
רותחת על האש ר תיחה חזקה ותכף שנפל שמה הותך בשרו ולא נשאר רק
העצמות ולקח רבי יוחנן אצבע קטנה והיה מנחם האנשים בו ואמרו
שנשאר לו בן אחר ושמו רב מתנה ותכף ומיד שלחו אל בבל ללמוד
עם שמואל והיה חבר רב יהודה עד כאן ואמו הריתה
ביום הכפוררים ולחשו באזניה ותכף השקיט הילד ואסרו עליו
בטרם אצרך בבטן ובולי ורבותיו בפרט היו ארבעה האחד
היה רבינו הקדוש בראסרינן פרק אלו טרפות כירב היה משמש לרבי
בישיבה ור יוחנן בעמידה והשני הוא ר ינאי פרק האשה רבה אמר
רבי יוחנן לרבי ינאי רבינו ובפרק מי שמת אסרו
אם יכפור ר יוחנן ברבי אלעזר תלמידו לא יכפור ברבי ינאי רבו
והשלישי ר אושעיא רבה פרק בני העיר שלמד לפניו רבי יוחנן אחר
עשרה שנה והרביעי חזקיה בן רבי חייא פרק אלו קשרים ופרק
עושין פסין גם כל רבי יוחנן ברבי בנאה בראיתא בבתרא ורבי שמעון
בן יהוצדק בסנהדרין והראש כתב פרק מי שמת כי בר קפרא רבו של רבי
יוחנן ור יהשוע בן לוי גם כן היה רבו כמו שפירש הרמבם זל פרקא קמא
דגיטין ונקרא בר נפחא על שם יופיו או על שם סגי נהור פרק חלק והיו
מסייעין לפרנסתו רבי נשיאה בראסרינן בסוטא לא כיוחנן רבי נשיאה
ונשארו לו בנות שהיה רוצה שיקח זעירי בתו ולא רצה זעירי
ואסר אורייתין כשרה ובתי לא בסאיעא

ור"ל" היה נשוי עם אחותו ובן ריש לקיש נשתייר קטן לפני ר יוחנן פרק א'
דתעניות נקרא עוקא דריש לקי' ולא היה מניח תפלין של ראש ביכות החורף
לפי שהיה בזיק לו הבף וזה אוכר בירושלמי פרק היה קורא ובזה נראה בכמו
שפסק הראש בשאלות בלל ג חלקד שאין צרי' שיהיה דבר חוצץ בתפלין בין
הפילין של ראש בין תפילין של יד והרן' והרשבא ובר ששת אמרו רבוהר ונר'
ולא ראו הירושלמי דאם איתא דמותר למה ר יוחנן היה כבטל כ"כ מצות עש
ולא הי' משים על אי זה כובע או דבר אחר חוצץ אלא ודאי הוא כמו שאמרנו
ובן הרשבא עצמו בתשוב' אחרת נסתפ' בדבר ולא התיר לגברי' ובעת זקנתו
היה שותה דבריה המים ואמ' הוא שחזר לנערותו פרקמי שאחזו וארע לו דבר
גדול עם רב כהנה תלמידו סוף קמא ויארך הזמן ולא יכלו עניניו אשרי
ואשרי בנו אחריו ועשה הסדרים ירושלמי ומסכת נדה ' ר יוחנן סלחשך
פרק הדר ופרק כל גגות ופרשי לא ידעתי ואפשר שהוא ר יוחנן עצמו ונקרא
בן ע"ש כי לחשו לאמו ביום הכפורים ' רב יוחני פרק ערבי פסחים '
ר יוחנן איש בקעת חוריתין בזמן ר יוחנן ' ר יוחנן בר ארזא בזמן ר יוחנן
' ר יוחנן בר ברכיא דמסכת סופרים ' ר יוחנן דיסו בזמן ר סימון '
ר יוחנן בר אבין ' ר יוחנן בן אחוהו של ר יוסי בר חנינא ' ר יוחנן בן
אלעזר בזמן רבה בר בר הנא ' ר יוחנן קסקסקאה בברכות אמ' יסלא פי
תהלתך שצריך שתהיה הפה ריקנית בשעת הברכה ' ר יוחנן חקוקאה ריש
פסחים פירוש כמו מחוקק וי"א ע"ש עירו ' ר יוחנן בן אליקים ור אלעזר בן
פדת דיינים סוף קמא ' ר יוחנן בר רבינא בזמן רב נחמן בר יצחק פרק
המצניע מר יוחנא בריה דרב הנא בר ארא בזמן רבא ' מר יוחני בזמן
שמואל ' בר יומיה פרק בסה טומנין איתיביה ההוא מרבנן בר יומיה לרבא
פרשי אותו היום נכנס למדרש וי"א נכנס לשורה והמפרש בר יומיה על ר אידי
אבוה ר יעקב בר אידי דהוה רגיל לבא יום אחד למדרש וג חדשים בכחורה
בדאמרינן בחגיגה טעה דאיך בא אביו של ר יעקב בר אידי שאמ' ר יוחנן עליו
ביבמות בבן אידי חברנו וכעת בא אביו לפני רבא וגם בי הוא לא היה יוצא
בארץ ישראל וזה בבבל ' ר יונתן בן שאול תלמיד ר ורב ג אחים יונתן
ויוסי והלפת בני שאו' פ כל הכלי' ר יונתן בר הילא ירושל' ר יונתן בן עכבאי
ור יונתן בן אלעזר ור הנינא גבירו בזמן רבינו הקדוש ר יונתן ור אביהר בעניין
פרנש בגבעה פרק א דגטין ' ר יונתן בן יוסי בן לקוניא בעא מאחיו שמעון
בן יוסי בן לקוניא ביסי ר שמעון בן יוחאי ורבינו הקדוש והם כהנים בראיתא
בבכורות ר יונתן בן עסרם תלמיד רבי ולא היה רוצה להתפרנס בכבוד
הורה אפילו בשנת בצורת פרקא קמא רבתרא ר יונתן רבו של ר שמואל

AKADE KONY TARA

בר נחמני חבירו של ר חייא ור ינאי • ר יונה אביו של ר בני שנידם
חכמים וחסידים תלמידי ר זירא • ר בי יונה בר ר הליפה היה בודק
לו רבה חץ והיה שוחט בו בעוד שהיה פורח חולין פרק ג • רב יוסף
חבירו של רבה בר נחמני הנקרא רב יוסף בר חייא והיה רב מובהק של רבא
אבל רבה בר נחמני היה רבו מובהק של אביי ורודו ורב יוסף ורבה למדו עם
רב יהודה ורב הונא ורב יוסף היה סגיא נהור דאמר פרק החובל מריש הוה
אמינא מאן דאמר הלכה כר יהודה דאמר כוכא בטור בן המזון דא
עבידנא יומא טבא לרבנן וכו׳ ומלך רבה כב שנים ואחר כן הוא שני שנים
וחצי בסוף הוריות והתענה בכה תעניות עד שקראולו לא אמשו כפיך וכו
במציעה והיה בקי בתרגום ולכן קאמר בדפתרגם רב יוסף בהרבה מקומות
בתלמוד והוא נקרא סיני שהיה בקי בשניות בנתינתם בסיני ורבה עוקר
הרים שהיה חריף בסוף הוריות ובכהדרין קרא רב יוסף על עצמו ורב
תבואות בכת שור שהיה כבו׳ יוסף בכור שורו הדר לו והיה יותר מכל שנה
ועבר יומא טבא לרבנן בסוכה ולולב ושכח תלמודו מריש כתובות בו שיעל
בריה דאברהם הגהה אשש ראה תואה דבין שידע בעצמו ששכח תלמודו
לא היו נהגין בו בבוד אמ׳ הרב בזקן ששכח תלמודו מחמת אונסו שהרי
לוחות ושברי לוחות מונחות בארון זבחים ואביי כאשר ה מקשה לו היה
אומר עליו בויים כו׳ אשכחן דאמר בזבחי חד ברא הוה לכייל ולא מתקן
ביליל ה׳ה שם אבאביי אח רבה בר נחמני וכשהיה מתרץ בעדו אם עליו מר
דגברא רבה הוא ידע מאי קאמינא קרי עליהו בני קטורה הל על המקשים
בזבחים גכ׳ • רב יוסף בר שמעיא בזמן רב פפא • יוסף ושמואל
בני רבה בר בר חנא • יוסף בר נחוניא בזמן רב יהודה
ר יוסי בר נתן בזמן רב • ר יוסף בר אבא בזמן רב • רב יוסף
בר חמא אביו של רבה פרק יש נוחלין שלח ר אבא לרב יוסף בר חמא
• ר יוסי מדאה פרק אלו טרפות • יוסתאי בר מתון
פרק טבולי יום • ר יוסי בן פטרוס סוי שמות רבה ובהרבה מקומות
• ירושלמי • ר יוסף בר ריבל חתן הנשיא פרק אלו טרפות
ר יוסי בן נהוראי רבו של ר יוחנן כך פרשי פרק המפקיד והתוספות אמרו
שהיה תנא ולא היא דבירושלמי אשמע ר יוסי בן נהוראי מאי דקא׳ ר לעזר
• רב יוסף בריה דרב כהנא • ר יוסי מנהרבול
ר יוסי קוצירא חתניה דר יוסי בן יוסי • ר יוסי מעונאה פירש פסוק
שמעו זאת הכהנים על הנשיא ואקפד פרשת ותצא דינא בכר ר יוסטא בן
יעורה פ הבית והעליה יוסטני תלמיד רשבל יוסי בן שאול ואחיו תלמידי ר
בן

' רב יוסף בר אדא ' רב יוסף בר חכוש מיא בזמן ר אבהו ' ר
יוסי דמן קסרי ' ר יוסי דמן יודקרת בפרק ג תעניות פירש שם מקום
שלא חטל על בנו ובתו והיה לפניו ר יוסי בר אבין ונקרא מקומו בארץ ישראל
אבו אל מעונשי ' ר יוסי בר אבין בזמן ר ירמיה ' ר יוסנא בזמן רבי
אמי ' ר יוסי בן אליקים בזמן ר יוחנן ' ר יוסי בר חנינא וסמכו ר
יוחנן וסתם מחבו עליה במערבה הוא הוא ' רב יוסף בר מניומי קבל
מרב נחמן ' ר יוסי בן זבידא חבר ר יוסי בר אבין וסתם תרי אמוראי
במעשה בה ר יוסף בר אבין ור יוסי בן זבידא ' רב יוסף ציר נאה בזמן רב נחמן
בר יצחק ' ר יוסי בן זמרא כהן מתותנו של רבינו הקדוש פרק אלעפי
והוא אחרית התנאים וראשית האמוראים ' ר יוסי המבוסי ' יוסף
איש הוצל פרק הוציאו לו תנא הוא יוסף חבבלי הוא יוסף איש הוצל הוא
תנא דבריתא ' ר יוסי הכהן ' ר יוסי ממלחייא במדרש איכה פסוק
ותרד פלאים ' רב יוסף בריה ורבה בזמן רב יוסף פרק כל כתבי '
אבא יוסי בן סימאי בזמן רבי תנא דבריתא ' רב יוסף בריה דרב מנשיא
מדויל תלמיד רב ושמואל בפ' מי שאחזו שלח לשמואל ילמדנו רבינו ' ר
יוסי ברבי אלעזר ברבי שמעון בן יוחאי אסמכיה רבי פ' השוכר את הפועלים
ר יוסי גלילאה בזמן ר יוסי בר חנינא ' ר יוסי הארוך אשר היה תמיד
עם רבינו הקדוש שמות רבה ' רב יוסף בר יהושע חלש פ ואלו עוברין
יוסי איש צייתור ויקרא רבה פ' אמר ' ר יוסי בר גופתא לפני ר מונא
ר יוסי בר חנן בזמן ר אבהו ' יוסף מוקיר שבי פ' כל כתבי
ר יוסי בר אשיין משתעי בלשון חכמה תנא דבריתא ' רב יחזקאל אבין
של רב יהודה ורמי בר יחזקאל ולמד עם בנו רב יהורה קידושין פ' א רב
יחיאל בזמן רב חסדא פ' ק' דביצה ' רב יבא סבא בזמן רב ' רב
יבא אבוה דרב ספרא ורב סמא ' רב יסר קסיה דאמימר ' רב יסר
מדפתי ' רב יסר בר שלמיא ואל רב יסר בר שזבי פ' ח' ברכות ' רב יסר
בר חשוי בזמן רבה ' ר יסא הוא ר אסי בלשון ירושלמי ' ר ינאי רבו של
ר יוחנן פר אין מעמידין ר אמי אצל ר אסי ור אסי לר יוחנן ור יוחנן לר ינאי ור
ינאי אל ר יונתן כן עמרם ור יונתן אל רבי והוא חותנו של יהורה בזר חייא
בכתובות ורב היה גדול ממנו כי רב היה מביה דינו של רבי בפ' הניזקין ור ינאי
מעט חשש בעינין כדאמרינן בכתרא ובפ' ח' שרצים שלח למר עוקבא שיתן לו
מקלורין של מר שמואל והוא אמ' לפין מקלקלתא ולא ילפין מתקנתא על
פרדסו בכועד קטן ירושלמי ' ר ינאי בן רב יוסף בן רבא בזמן רב כהנא
ר ינאי בנו של ר שמעון ברבי ' ר ינאי בר אמי כהן בזמן רב ספרא ' רבי

ר ינאי בר ישמעאל בזמן ר"ש ברבי ' ר ינאי בר בריה דר ינאי סבא
' ר ינאי בר שמואל בר ינאי ' ר ינאי קפורקאה לפני רב הונא ' רב
יעקב בר אבא בזמן רבא פרקא קמא דעירובין ' רב יעקב בריה דרב אחא
בר יעקב ואב ובן לכדו לפני אביי ורב אחא בר יעקב מלומד בניסין בקידושי
פ"א ' ר יעקב בר זבדי בזמן ר אבהו ' ר יעקב בר אבא תלמיד אביי
ר יעקב בר אבא תלמיד רב ' ר יעקב בריה דבת שמואל בזמן רבא
ר יעקב בר נחמני תלמיד שמואל ' ר יעקב אבוה דרב אחא ' ר
יעקב בר תחליפא תלמיד ר אבהו ' ר יעקב בר אידי תלמיד חבר ר יוחנן
שאמר ביבמות כבן אידי הבירנו ר יעקב בר אדא בזמן ר"ל ' ר יעקב
בר נפתלי בזמן רבינא ' רב יעקב מנהר פקוד קמיה דרבינא ' רבי
יעקב איש כפר נבוריא בזמן ר חנאי ברבי ' ר יעקב בר חסרא פרק
המפקיד אב"ם חבנים לרב חסרא ' ר יעקב בר גיורי תלמיד ר יוחנן
' רב יעקב אביו של רב נחמן בר יעקב פרקא קמא דמציעא אמר רב
נחמן חני אבא ופרשי על אביו קאמר והיה סופרו של מר שמואל ' ר
יעקב בר אחא גדול הדור עם רבי דהוא דחיל חטאים ובר אוריין בשבת
ר יעקב דכפר חנן ' יעקב קרחא פר' תולין ' ר יעקב דרומאה
לפני ר יוסי פ"סדר תעניות ירושל' ר יעקב בר יעקב ור יעקב בר סיי ור
יעקב עומסייא בירושלמי ר יעקב הדייבא כך גריס הערוך פ"לא יחפור
לפני רב חסרא ר יעקב בר אבינא ר יעקב בר בריה דר יעקב בר
אידי גדל עם זקנו בסוף סוטה ר יפת אבוה דר בנימין בר יפת תלמיד ר
יוחנן ' יצחק ריש גלותא כך היה שמו פ"האשה ביבמות ולא שהיה ראש
גלות כמו שכתו' בשאלות הראש כלל חמשים כי איך היה הולך יחיד וגם איך
אמר הישינן לתרי יצחק ר יצח' סתם שביר' לרב נחמן אילן אילן במה אברב'
בריש תעניו' חבר ר אמי ור אסי ר יצח' בן שבל' הוא ר יצח' נפח' הוא ר יצחק
חקולא הוא ר יצח' בן אלעז' הוא ר יצח' בר אחא דשמעת' הוא ר יצח' בן פנחס
דאגרת' וסי' שמעוני אחי וכו פ"ערבי פסחי' ונוב' לפר' שכול שם לאיש א' או שד'
שמו' הם לר יצחק נפח' ור יצחק בן אחא סת' ר יצחק האמו' בשמעת' ור יצח' סת'
באגד' הוא ר יצח' בן פנח' ור יצח' נפח' נק בתלמו' נפח' ור יוחנן בר נפח' וכתב נו
בער' ר יוחנן ור אמי ור אסי קמי' דר יצח' נפח' פ"הכונס ר יצח' בר אר' תלמי' רב
ר יצח' רובה עם רבי פ"כיר' ירוש' ר יצח בן רב יהוד' אבי אביה של חומה אשת
אביי ' ר יצחק בר נחמני אחוה דר שמואל בר נחמני בזמן ריבל ' ר יצחק
בר יוסף לרבא ' ר יצחק קסקאה קמיה דר יוחנן ' ר יצחק בר אמי א ריבל
יצחק תלמי' רב פפא בהלולי' דאבא מר בר רב פ"אא פ"ק דקידושין ' ר יצחק בר
אבדימי ב"היו כאש' פי' חתוספו' א רבו של רב בראי' בפ בל הבשופ המוב' הספינה

ומצינו בריש יבמות ופר׳ אלו הן הנשרפין אחר רבו של רבא והראשון מצינו
פרק כירה אמר ר׳ יצחק בר אבדימי פעם אחת נכנסתי אחר רבי לבית
המרחץ והב׳ פרק תפלת השחר אמר ר׳ יצחק בר אבדימי משם
רבינו והו תלמיד רב רבו של רבה ר׳ יצחק מגדלאה בזמן ר׳ יוחנן
ר׳ יצחק בר משרשיה בזמן רב אשי ר׳ יצחק בן חלוב
פרק גיד הנשה בזמן ר׳ אמי יצחק בר יעקב בר גיורי בזמן רבי
ר׳ יצחק בן פזי בזמן רבי שמואל בר נחמן יצחק סומקא
תלמיד מובהק לר׳ יוחנן אבל לא סמך התלמוד עליו כמו על ר׳ אבין שהיה
תמיד עם ר׳ יוחנן ואם היה חוזר בו ר׳ יוחנן היה נמצא עמו ר׳ יצחק פסקאה
פסוק ותרד פלאים ר׳ יצחק בן אלישיב בזמן ר׳ יוחנן רבי
יצחק בר חיפא תלמיד ר׳ אמי ר׳ יצחק בר שמואל בר מרתא קמיר
דרב נחמן ומרתא זקנו דוד ושל רב ר׳ יצחק בריה דרבה בר בר
חנא היה בעל חומא אשת אביו ומת ואחר נשאה אביו רבי יצחק
בר זירא ר׳ יצחק בר מרון ר׳ יצחק בר אשיאן תלמיד רבי
אמי ר׳ יצחק אבוה דרב נחמן בר יצחק ר׳ יצחק בר ביסנא
בזמן ר׳ פדת ר׳ יצחק איש כפר עיטוש תלמיד ר׳ יוחנן
ר׳ יצחק בר אבוה סוף פרק הקומץ זוטא ר׳ יצחק בר חייא מדרש
שמואל ר׳ יצחק קריצפא בשם ר׳ יונא רבי יצחק בר
שילא תלמיד רב חסדא ר׳ יצחק בן לוי פרקא קמא דיומא
ר׳ יצחק קרטיגנאה ר׳ יצחק בן קיסמא ר׳ יצחק בר חנינא
ר׳ יצחק איש כפר עכו ר׳ יצחק בר רדיפא תלמיד ר׳ אמי ר׳
יצחק בר אבין בזמן רבה ר׳ יצחק בר אבא ר׳ יצחק בר
זעירי ר׳ יצחק הכהן ר׳ יצחק בר אמי תלמיד רב חסדא
ר׳ ירמיה מרפתי בזמן רבינא ר׳ ירמיה בן אלעזר שנים
אתנא דברייתא ואמורא פרק הרואה ופרק עושין פסין ר׳
ירמיה בר אבא תלמיד חבר לרב פרק תפלת השחר אמר ליה לרב מי
בדילת ולא אמר מי כדיל מר רב ירמיה סתם בעל הכיעיות תלמיד רב
דונה פרק בקדושין אשר היה לעולם מביש את הבבליים ואומר בבלאי
טפשאי אבל נראה בתלמוד כי היה קודם מבבל דאמר פרק דהמדיר ותר
בנן כי סליק להת׳ עדיף כתרי מנייהו דהא ר׳ ירמיה וכו׳ ונשא כהנת ואפקות
מבית מדרשא על בעיותיו פרקא קמא דבתרא ובסוף בתרא על שאמר אני
איני כראי שאתם שלחתם ליעלדא עיילוה לבי מדרשא רב
ירמיה בר תחליפא תלמיד ר׳ ירמיה בר אבא סוף פרקא קמא דתענית

ר ירמיה מגוכתא אבוה דרב פנחס תלמיד רב יהודא ' ירמיה
בר נתן ' ירמיה ביראה בזמן רב יהודה ' ירמיה בר אחא תלמיד
רב ר ישבב בשם ר לוי ' ישמעאל בר תנחום תלמיד ר ירמיה '
ישמעאל איש כפר ימא בזמן ר אמי ' ישמעאל בר אבא תלמיד רשב"ל
' ר ישמעאל בר נחמן תלמיד ר יוחנן ' ר ישמעאל רבו של ר חייא
בר נחמני ' ר ישמעאל אביו של ר ינאי ' ר ישמעאל בר יצחק כמו
אלישע הנביא שלא נראה קרי על סדינו ' ר יששכר רבפר סגדי בזמן
רבי ' ר יתא ירושלמי אות הבף רב כהנה
תלמיד חבר לרב כמו רב
אסי וכן כתב הראש פרק המוכר את הבית ובפרק אדיני ממונות לגטריה דרב
צריכי ולסבריה לא צריכי ורב כהנה היה יפה עד מאד בפרק חזקת הבתים
ואולי בעבור זה תבעו מטרוניתא בקידושין ואירע לו ענין גדול עם ר יוחנן
רבו בסוף קמא ואם חיה אחב אן לא יש סברות מתהלפות ע"ש כרשי ורב
כהנא עלה לארץ ישראל ב פעמים אמצא לר שמעון ברבי כדאית' בזבחים
פרק קדשי קדשים והפעם הב' בזמן רבי יוחנן זמה שיש לסמוך בו אם הוא
כהן או לא שבחולין אמר רב כהנה אכיל בשביל אשתו ובפסחים אמ' אי לאו
דנסבי כהנתא לא איגלאי ובוראי זה שגלה היה רב כהנה הראשון כמ"ש שרב
כהנא השני בזמן רב אשי היה כהן כראמרינן בפרקא קמא דקדושין שהית
לוקח סודר על פרין הבן ובסקוטות אחרים נראה שהיה כהן דאמרי' פרק
ערבי פסחים ופרק יש נוחלין אמר ליה רב לרב כהנא פשוט גבלתא בשוקא
ולא תימא כהנה אנא אעפי שיש לרחות ולומר שרב כהנא היה בעל השם
ואומר שלא יאמר כהנה אנא גברא רבא אנא וכו ובפרק המוצא תפילין אמר
רב כהנה מסייע כהני ויש פנים לכאן ולכאן אבל במדרש שמואל אומר על
פסוק לכן נשבעתי לבית עלי שרב כהנה היה מאריך בתפלתו ור חייא בר אבא
נתכעס עליו שהיה אחור ר חייא ואמר שם מה אעשה שאני מכית עלי וכו
נראה בפירוש שהיה כהן שזה היה בזמן ר חייא בר אבא וכן בירושלמי פרקא
קמא דסנהדרין ובפרק ב דראש השנה ירושלמי אמר שכשמת השאיר יורש
לר יאשיא ור אלעזר כתב ערי העואה ' רב בהנא חבירו של רב יוסף
לפני רב יהודה ' רב כהנא ורב ספרא לפני רבה פרק היו בודקין זה
היה תלמידו של רבה ורבו של רב אשי הכהן לוקח הסודר פרק קמ"ד קידושין
' רב כהנה בר נחמיא תלמיד רב יהודה פרק סדר העניות
רב כהנה בר חיננא תלמיד שמואל ' רב כהנה חמוה דרב משרשיה
בעא מרבא ' רב כהנא בר תחליפא משכיה דרב ' כהנה

בר מתתיה משם רב בהנא בר מניומי משם רב כהנא בר מלכיו משם רב כהנ'
רבי ר' פרקא קמא דעירובין ' רב כהן אחיו של ר חייא בר אבא ' אבא
בהן בר ולא זכרנוהו באות האלף ' כדיואל ברי אינו שם חכם כמו שחשבו
אלא שנאמר בלא זכירת חכם כמו כדי נסבה ר' חנם וכן בכדי ספדו סגדיא
בתעניות ולכן אין ראוי לכתוב בגט וכדי אלא וכדו ' ר בירים בזמן ריבל פרק
ברובה ' בר כפרא פ' קדסנהדרין ואית דגרסי בקוף ' ר כרוספדאי בריה
דר שבתי תלמיד ר יוחנן ובמדרש הזוהר אומר שהם שנים ובתלמוד ירושלמי
כתוב שנפטר בחול המועד אות הלכד לוי
סתם הואר לוי בר סיסי
תלמיד רבי ועל שלא הלך לישיבת ד' אפס אחר שמת רבי לא הכניסוהו
לישיבה של מעלה שיעור אותם השנים שלא הלך לישיבה עד ששמואל אמ'
לאביו אי אנא חשיב בהוא עלמא יכניסו ללוי לישיבה של מעלה פרק מי
שסתו ושם פרשי לוי חבירו של שמואל והרמבם כתב ששמואל קבל מר חנינא
בר חמא והשיג עליו הראבד שלא קבל אלא מלוי וכן נראה בפרק ח שרצים
ופרשי פ במה אשה לוי ור חנינא בר חמא שוים בחכמה ובשנים אבל ר אפס
גדול מהם ב שנים וסתם למדין לפני חכמים לוי מרבי ' ר לוי בר ברכיה
ר לוי ברבי שמואל בר נחמני ר לוי בר לחמא תלמיד ר חמא בר חנינא
ר לוי בר הינו ר לוי בר שלום ר לוי סתם בתלמוד ובכדרש הכם דרשן
בפ' המוכר הספינה ר לוי חתניה דר זכריה לוי בר הונה בר חייא
ורבה בר רב הונא הוו קא אזלי באורחא קרמיה חמריה דלוי וכו' על מנין
שאין מכבדין בדרכים אלא אם כן יצאו בחבורה אחת הוספות פרק ג שאכלו
ר לוי בן פרטא בזמן ר בירים לוי בר סימון בזמן רב יהודה לוי בר
שמואל הכהן בזמן רב יהודה ואחיו רבה ורב פפא ורמי בני שמואל לוי בר
טברי משם ר לוי בר יצחק לוי בר פיטס לוי בר בוטא תלמיד רב הונא
לוי בן חתא ור יוסי בר חנינא לוי בר זכריה לוי בר דרגא איני יודע אם
דומא תא שהביאו ראיה ממנו שפדה בתו בינ דינרי זהב לוי בר בורי בזמן
ריבל ר לא הואר הילאי ר לוטי תלמיד ר יוחנן פ' אערבין לוי בר
סיסי שנתב"ש ולא ידע להשיב ג תשובות על שעשו לו כבוד גדול יבמו' ירוש'
ואבר אחב אם נבלת בהתנשא בו' הנה הוא לוי הנ' למעלה תלמי' רבי לודא
תנ' לורא בזמן שמוא' פ' הזורק שבת ופר' כילה ר לוליאני בר טגרי אביו של
ר חייא בר לוליאני לילי בר מאניא בזמן שמואל פ' קדיבמות

אות המם

רב מארי בר ביזנא מארי בר אבוה מארי בר מד בזמן שמואל

רב מארי בר רחל בת שמואל שנשבית ונתעבר מגוי ונתגייר ושטו איסור גיורא
והיתה הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה כך פרשי פ איזהו נשך והתוס אמ
כי הו בזמן רבא ואיך אפש שרב אכשרי ומגייה בפורסי דבבל כפ התולש משו
דאמו מישראל אשר הוא נין ונכד שמואל ואיך לא אכשרי שמואל ולו א לא
גר רב אכשרי אלא רבא אכשרי ועור קשה ראם רב מארי היה גדול בזמן רב
דאכשרי איך היה לפני רבא ריום שמת רב יהורה תלמיד רב נולד רבא ועור
קשה מכולם לרע רחדגרים רב אשי אכשרי ועור קשה לכולם כי בפ האשה
שנתאלמנ אמ שנשבו בנות שטו ונפדו ובאו לפני ר חנינא ואסרו שהם טהורו
והתירן ר חנינא לכהונה אב לא לקחב גוי אלא צריך לומר שמה שאומר רב
מארי בר רחל אינו בן איסור גיורא ולא בן גר בשום פנים רק אפשר שהיה לו
אב ולא היה כ כ הגון ולא רצה לכנותו לאביו ולכבודו כנוהו לאמו כמו שאמ
בהרבה מקומות ר יעקב בריה רבת שמואל פ מי שמתו ואותו שהיה בזמן רבא
אן רב אשי היה בן איסור גיורא ואותו הוא דהכשירוהו אבל לא גרסינן רב
אכשריה בשום אופן ואביו של רב מארי בת שמואל היה שמו רבה כראיתא
בס ף שבת רב מארי בר פנחס בר רב חסד רב מארי בר רב חסדא
רב מרי הקדמון קודם רב נחמן פ שואל מארי ברי דרב הונא בר ירמיה בר
אבא רב מארי אביו של מר זוטרא בר איסור גיור מארי בר איסק קמיה
דרב חסדא והיו שנים מבוג אמר רב משמיה דמבוג פ כל הזבחים רב
מונא ורב חסדא תלמיד שמואל ר מונא תנא דברייתא מיאשא
בר בריה דריבל ומת בחיי ר אמי שחטפתו מיתה מכתיר פ כיצד מעברין
נתייעץ במכתיר והנגיב למפיבושת פי על ר יוחנן שהיה מכתיר ומסייע
התלמידים וכו ואית דמפרשי שם חכם מלאי אביו של ר אלעזר בן
מלאי בזמן ר ל מלביו אמר רבה מאן חכים כרב מלביו דגברא רבה
הוא מלביא רב מלביא שפור שפחות וגוסות בכתובות ועבודה
זרה ר מטל אבוה דר אבא בר מטל
ר מלוך ערבאה דר בערביא בזמן ר אמי ור אסי ר מנא
דשאב בשם ריבל פרק אלו קשרים ר מני דצור בזמן ר תנחום
ר מני בריה דר יונה קמיה דר יצחק בן אלישיב והיתה אשתו כעורת
וכמה נסים נעשו לו פרק סדר תעניות והיה ר יונה אביו שותף עם ר יוסי
בר חנינא בגרבי יין וכשמת ר יונה אמר ר מני לר יוסי כל חבית שכתוב
עליו יונה שלי הוא ירושלמי פרק שני דמעשר שני ר מנא בר תנחום
ר מניומי בזמן רב נחמן מנימין בר חייא בזמן רבא רב
מנסיא בר בריה דר מנסיא משמיה דרב מנסיא רבה

מניומי בריה דרב ניחומי בזמן רבא ורב יוסף פרק המקבל מניומי
ברחלקיה בזמן רב מניומין כנדוקא מנימין סקסקאה תלמיד
רב ומה פחיי שמואל מנימין בר איהי ואהיו פרק אעפי והסידוהם כר
בני העיר ר מנחם בר סיכאי פרק ערבי פסחים נגרא בנן של קדושים
ופרשי פרק רישמעאל תראנו משם ועיין בירושלמי פרק כל הצלמים וקורא
לו קדש קרשים ר מנחם אחוהי דר גוריון ר מנחם דמן
גליא ר מנחם בן בפרי הנאדברייתא ר מנחם בן גופהא שנא
עליו שרו של בעל פעור בסנהדרין ר מנחמא בר זעירא
ר מנחם איש כפר שעריב בזמן בני רחייא מנחם יורפאד עיין
פירוש התוספות פרק ג דמעילה מנשיא בן עזת שאל לריאשית
בבית עלמין דהוצל רב מנשי תלמיד רביהורה פרקאקמא דחולין
סימן מכנים אזמל בזכרים רב מנשיא בר יעקב בזמן רב נחמן
מנשיה בר מנחם בזמן רב רב מנשיא בר גדא בזמן אביי
רב מנשיא בר יהודה בזמן רבה בר נחמני רב מנשיא מדויל בזמן
שמואל רב מנשה בזמן עולה רב מנשיא בר חליפא
ולא זמן עליו רמי בר חמא ואיענש פרק ג שאכלו מרימר בר חנינא
בזמן רבא מרימר ומר זוטרא תלמידי רב הונא מרימר
ור אבא בר זבדא תלמידי רב הונא תלמיד רב מרימר האחרון אמר לית
הלכתא כרבא ביתרת מרי טבי בזמן שמואל ומארי כמו מר מר
בריה דרבינא וירא שמים יוצא ידי שניהם ומנו מר בריה דרבינא פרק כיצד
מברכין ופרק במה אשה ונעשו לו נסים גדולים פרק ההואה והיה מתענה
כל השנה חוץ מב ימי פורים ומערב יום כפור ובתבו הגאונים והתוספות דעל
תענית חלום היה מתענה שפוחר בשבת והמרדכי כתב שאף ביש דיה
מתענה מכאן כמך למתענ בראש השנה ושבת בנתיס והיה מעונבי אמו
היתה עושה לו בגדים לז ימי השבוע כדי שלא יעקצנו כנה ובטל מלכודו
בדאיתא בפרק הרר עם הנכרי ובחופת בנו ראה החכמים שהיו שפחים
ביותר ושבר לפניהם כוס זכוכית לבנה שוה ארבע מאות זוז ובחופתו זמרו
ויי לן דמייחנן כלומר שאין אנו קיימין באיש וצריכין אנו אל פריה ורביה
להיות קיימין במין ולקחו משל בכל התלמוד ממנו על חכירותו ואומרים
אטו מר בריה דרבינא חתים עליה פרק כ דיבמות כר בר איראי
מר בריה ורב יוסף מר ממשוכי אייתי תכילתא בשני רב
אחאי מר בר ישמעאל מתקיף על רב נחמן פרק תפלת השחר

משה בר עצרי אביו של רב הונא הכהן בזמן אביי ורבין
מר דקאמר אביי כל מילי דמר עביד כרב כדאיתא בשבת הוא רבה בר נחמני
דודו מר יניקא ומר קשישא הם ב בני רב חסדא הגהה
אמר ששׁ ראיתי בתוספות בתרא דאמר מר יניקא הוא
הזקן ול שגולד בינקותו של רב חסדא ומר קשישא שגולד בזקנותו ואומר
אני ששׁ שההכרח הוא שמזכיר התלמוד את מר יניקא לפני מר קשישא
עכ מר קשישא בריה דרבא בסוף פרק המצניע מר בן המדוד
לפני שמואל מר בר אחא בריה דרבא מר בר רב אדא בר
אהבה מר בריה דמר זוטרא לפני רבינא מר בר אמימר לרב אשי
מר בר רב אשי לפני רבא פרק המוציא תפלין וצל ד הוא רב אשי
קדמון דיום שמת רבא גולד רב אשי מר בריה דרב סמא בר רב אשי
מר בר חייא בזמן אמימר מר בר רב אשי שהתם תלמוד בבלי ועיין בערך
טביומי שהיה חותמו רב מרדכי בעא מרב יוסף ר מרינוס
אביו של ר שבתאי בתוספות דטהרות ובנור שבתאי לפני ר חייא
ר מרינוס בר אושעיא רב מריון בר אבין לפני רבינא ר מריון
לפני ריבל מרתא דודו של רב שהיוה אחים סנהדרין פרקא קמא
רב משרשיא מתונסיא שלח לרב פפי ילמדנו רבינו פרק ד ריבמות
משרשיא בר חקלאי בזמן רב כהנא פרק אלמנה רב משרשיא
בן רבא ורבו המובהק אביי פרקא קמא דקידושין אמר רבה חכים ברי
בטרפות כר יוחנן פרק אלו טרפות רב משרשיא בר חנין אמר
לרבינא רב משרשיא בר רב והה רב בזמן רב הונא בר יהושע פרק
עושין פסין רב מתנן מפפוניא דרש איקלשין אלא במים שלנו חשבו
כל העם שהיה אומר שלא ירושו אלא במימיו ואתו כל עמא בבלי
לפתחיה ואמרלהו דביתו קאמינא ול שלנו מהלילה שהיה להם קור מוחש
מתתיה בר יהורה תלמיד שמואל פרק אלו טרפות ר מתון
תלמיד ריבל רב מתנה חבר רב יהודה פ יוחסין שהיה יג שנה שלא
בא לנהרדעא ואותו היום בא בענין רב נחמן מתנה אביו של רבה
בר מתנה ר מתניה בנו של ר יודן ירושלמי

אות הנון

נדבך אשיאן בר נדבך תלמיד רב רב נהלאי בזמן רב הונא נהוראי
תלמיד שמואל רב נחמן סתם הוא רב נחמן בר יעקב ובאן צדקו דברי
הוספות על רשי זל שפירש פ כל הגט שרב נחמן סתם הוא רב נחמן בר יצח
וליתא מראיות מוכיחות כי רב נחמן תתן הנשיא סתם בתלמוד היה קודם

בזמן ובמעלה על רב נחמן בר יצחק יתיב רב נחמן בר יצחק אחוריה דרבא
ורבא קמיה דרב נחמן ויתיב וקאמר פרק מי שהצאוהו ופרק עושין פסין ופרק
השולח ורבו היה שמואל ורבה בר אבוה פרק מי שמתו וא"ל רבה בר אבוה
לרבנן עיינו ברב נחמן אי בשרו מעלה הבל איהב ליה ברתי שרב נחמן לא
היה זקנו מלא רק מעט הנה ומעט המה והוא תקן שבועת הסת והערוך פירש
לשון כבדות ויש מפרשים לשון כי יסיתך שהוא לשון עצה ור"ן פירש לשון
הסתה שיסיתוהו בבית דין לישבע והיה בנהרדעא ואירע לו עם רב יהודה
ענין נפלא פרק יוחסין עד ששלחה לו אשתו ילתא שתבף יעשה לו דינו שלא
ישים אותו עם הארץ ובתו נקרא' רונג שם והלכה ברב נחמן בריני דאמר רב
נחמן לרבה בר שמואל אמר הונא חברין עלי אנא ושבור מלכא אחי בדיני
פרק הגזול קמא רב נחמן בר יצחק האריך ימים והעשיר שאמר שלא
היה צריך לבי נשיאה ואמר רב נחמן בר חסדא עליו מנה בן פרס פרק סדר
העניות שא"ע"פ שהיה אביו של רב נחמן סופר של מר שמואל מכל מקום לא
היה נסמך רב נחמן בר אושפזתי לרב פפא פרק ג דתעניות והערוך
פירש דאושפזתי שם אמו של רב פפא רב נחמן בר רב חסדא
דמא כרגא ארבנן אמר ליה רב נחמן בר יצחק עברת אאורייתא אנביאי
ואכתובי פרק ב דבתרא רב נחמן בר בהן פרק ב דייני גזירות
רב נחמן ספרטא בזמן רב אשי רב נחמן בר
ברוך רב נחמן בר אבדימי רב נחמן בר חנין
ר נחמן בר שמואל בר נחמן רב נחמן בר פפא רב נחמן
בר זבריה בזמן אביי רב נחמן בר מניומי לאביי
רב נחמן בר רב זבדא רב נחמן בר רבא רב נחמן
בר אושעיא רב נחמן בר נתן רב נחמן בר גוריא
תלמיד רב רב נחמא רב נחמיא דיפו נחמיא
בר ברוך בזמן רבא נחמיא בר יוסף בזמן רבא
רבנא נחמיה ורבנא עוקבא בני ברתיה דרב חולין ר נחמיה איש בקעת
חוריתין סוכה ר נחוסי בר חייא בר אבא הכהן רב נחמן בריה
דרב יוסף ר נהמיא חתניה דבי נשיאה נחמיא בריה דרב הונא
בר חנילאי פרק מי שהוציאוהו ר נחוניא בריה דרב יוסף נחום איש
קדש קדשים הוא ר מנחם בר סימאי ירושלמי פרק כל הצלמים שלא הביט
בצורת מטבע וכן בסוף מועד קטן נחום בן ירמיה רבי נחום
אחוה דר אילאי ט"ט נחום בר נפח רב ניחומי זקנו של רבא בר מניומי בזמן רב
נחמן נחו"בן זבדי"בעא מאביי רב ניחומי בר אר"תלמי"שמוא' נחמני אביו של

דבה בר נחמני בהן וכן נקרא אביי נחמני ונהגנו הטעם בערך
אביי ובפר' השולח גט שנאבד לו חמור בן הכותיים ונתן סימן שהיה בטנו לבן
ושלחו לו אי לאו דנחמני את ר"ל' שאינך משקר נחמני אביו של רבי
שמואל בר נחמן ניולי אמר ניולי אמר רב הונא פרשי זר פרק
אלו טרפות שם דכם ' נוולא פרשי פרק איזהו נשך את ונוולא אתה
והוא ' ניותי פרק כל כתבי פרשי על שם מקומו מניות ברמה
נימוס אמר ר יוסי שח לי נימוס פרקא קמ' דבכורות נאגאי בריה דרב
יוסף בר רבא ניקמכי לפני ר זעירא ירושלמי ניתאי ואמרי לה
זיתאי חתניה דר מאיר ותלמידו פרק שואל ' ניתא יהלמיד שמואל
בתרא ' נפחא הוא ר יוחנן וכבר פירשנו ' נפחא
אביו של ר יצחק בר נפחא ' נתן בר אמי אכפיה ליה רבא ת' זוזי
לצדקא ואף על פי שהיה מצות עשה ששכרה בצירה מיהו לפי שהוכפלו בה
כמה מצות עשה ולא תעשה פרקא קמא דבתרא ' רב נתן בר אושעיא
הלמיד ר יוחנן ' רב נתן בר אבין תלמיד רב חסדא '
ר נתן בר ברביה תלמיד רבי ירמיה ' נתן בר מר זוטרא לרב אשי
' ר נתן בר טובי לפני ר זירא ' ר נתן בר מניומי תלמיד
רב ' נתן בר שילא ריש טבחייא דציפורי לפני רבי ' נתן
דצוציתא אמרו כי הוא מר עוקבא בר נחמיא ריש גלותא בזמן רב יוסף שאמר
הוה יתיבנא בפירקא והואי קא מנמנם והזאי בחלמא דקא פשט ידיה וקבליה
ועל זה פירש רשי בשבת דצוציתא על שם שאחזו המלאך בציצית ראשו
ורבינו תם פירש שמצא במדרש שהיה נר דלוק על ראשו וכך פרשי פרק דיני
ממונות ורגאונים כתבו שנקרא כן בעבור כי היה מסלסל בשערו בקטנותו
והיה עושה קוצותיו תלתלים ועוד פירשו הגאונים כי יצא לשון אש מצציותיו
עד שברחו ממנו היושבים לפניו ועיין בשאלתו' פ' וארא ובפ' כי תשא ג' כ' ואם
היה נתן דצוציתא מר עוקבא או אבא אבוהדרב ירמיה להלן בערך עוקבא
המצאנו ' רב נתן אבוה דרב הונא בר נתן קמיה רב פפא ' נתן אסיא
הלך ב' ט' שני של גליות ונגדיה רב יוסף יום טוב

אות הסמך

סבא אשכחיה ההוא סבא הוא אליהו תוספות פרקא קמא דחולין עיין
סבא קרויא בעא מר יוחנן פ כירה סבי דפוסבדיתא רב יהורה ורב עינא
סנהדרין סוגא ואל' פוגא שמעיה דר יוסי בר חנינא סורחב בר פפא
רב סחורא כי פתח פתחא לנפשיה בנדרים ורב סחורא האיר במשנה א'
עיני רבה וקרע בגדיו עליו בעת פטירתו ר סימאי פ ר עקיבה ר סיסאי אביו

של לוי תלמיד רב ר סימון בן תדאי ירושלמי דפרה ר סימון אחיו
של ר יהודא בן זברי רב סימונא מרבנן סבוראי סיני הוא רב יוסף שהיה
יודע כל התלמוד בנתיבתו בסיני ברכות והוריות וקרי רב יוסף על יה דנפשיה
ורב תבואות בכח שור סנהדרין רב סלא בברבו' על לגביה רב יהוד' אחוה
דרב סלא חסיר' ורב סל' הוא היה החסי' כרא' בפ' בהמ' המקש' רב סל' חסיר'
רב סמא בר חלקאי ורב סמא בר יאודא ורב סמא בר
אתי ורב סמא בר אשי ורב סמא בריה דרבה ורב סמא
בר רקתא ורב סמא בר ירמיה ורב סמא בריה דרב
משרשיה ורב סמא בריה דרב ייבא סמליון סוטה פ המקנא
פרשי שם חכם והערוך פי' שם מלאך רב ספרא עלה לא' ומצא רב
זריב' והיה בזמן אביי ובבתר' דקיים בעצמו ודובר אמת בלבבו בענין החמור
ובעז דמשתבח ר אבהו למינאי ברב ספרא דאדם גדול הוא ובקידושין דרב
ספרא רווק הדר בכרך הוא ואל משה שפיר קאמרת ופרשי ביקרא דמשה
משתבע ומ' אדם גדול כמשה ובפ הגזל שנעשה לו נס שלא נאכל חמורו
ונל משום שלא חמד דמי החמור ותני רב ספרא משום חד רבי רבי הוא רג
ברבי וכד נח נפשיה צוה אביי שיקרעו עליו שהלכותיו בכל יום מצויין
בבית המדרש רב ספרא בריה דרב ייבא בזמן רבינא
רב ספרא בר טוביה רב ספרא בר שעורים אחוהי דרבא

אות העין

עאדא אמר ר שמלאי עובר דרש עובר
גלילאה פ השוחט ופ בן סורר ומורה

עולא היה עולה מבבל לא' בנדרים ומת בחל ונקבר בא' בכתובות ונקרא
ר עולא רבה ור עולא סבא פקדגיטין ואמרה לו ילתא אשת רב נחמן
ממהדורי מילי וכו ברכות עולא בר עילאי לפני רב נחמן רב
עולא בר אבא ענותן פ הנחנקין עולא בר חננא בזמן ר ירמיה
עולא בר ישמעאל לאביי עולא בר זבאי פ אלו טרפות רב
עולא בר אידי רב עולא בר אשי בעא מאביי מגילה עולא
משגש ארחתיה דאמיה פקדבתרא ורבו הפירושים מי היה משגש אם רב
ששת או רב אחדבוי כי רב צמח גאון והערוך מפרשים אותו על רב אחדבוי
כי גרם שתגלה אמו שריה כי הניקה לרב ששת ורשי פירש על רב ששת
ואמיה ר' יונקתו ור' פירש ואסר דאי אפשר דרבה קרא לרב ששת עולא
משגש ארחתיה דרב ששת גבר רבא הוא לגבי רבה ומי שגורם אילעא ויש
גורם עילא ויש גורם עיולא ורב ששת קירא לרב אחדבוי קבסתן פרק ד
מיתות רב עירא מפטיר בנסיות פ אלו טרפות פרשי מבניס ומוציא

התלמידים לבית המדרש • עוא קמיה דרב חסדא ור יוחנן רבו
עזיאל ברבי עזיאל משמיה דעזיאל רבה ירושלמי מר עוקבא
אב בית דין ובשהיו יושבים לדין היה מר עוקבא על שמואל ובשעת התלמו
מר עוקבא לפני שמואל ומר עוקבא מלוה למר שמואל עד אוזפיזיה בכועד
קטן ובפרק מציאת האשה שהיה מלומר בניסים ובשעת פטירתו מצא
אלפים דינרי זהב שעשה צדקה ואמר אורחין רחיקה וזודין קלילא ובזנז
שליש נכסיו דבשעת פטירתו רשאי ובכנהדרין ששלחו לו לדזיו ליה כבר
בתיה ויש גורסים ביתיה על ביתיה בת פרעה ויש גורסים ביתיה והכל על
משה ואמרו שהיה בעל תשובה ויצא לו אור בראשו והוא נתן דצוציתא אבל
זה אא שהיאך היה נתן דצוציתא לפני רב יוסף והוא אב בית דין לפני שמואל
ואיפשר שהיו שנים והאמת כי נתן דצוציתא היה אבוה דרב ירמיה בר אבא
וגניבא הידה מצערו ושלח לר אלעזר בני אדם העומדים עלי וכו ושלחלו
דום ליה השכם והערב לבית המדרשות • רבנא עוקבא ורבנא נחמיא
בני ברתיה דרב פרק גיד הנשה אדבריה רב חסדא לרבנא עוקבא ודרש פי
רב צמח גאון נתן דשות לרבנא עוקבא ודרש ברבים • רב
עוקבא ממישן לרב אשי • רב עוקבא בר חמא אחוה דרמי בר חמא
ושניהם חתני רב חסדא רב עקביה אמר רבא מאן חכם למיעבר
אילאו ר עקביה דגבר ארבה הוא על יורה גדולה בפסחים רב
עובדיה קמיה דרבה והריח דם חמור בנדה • רב עזא בזמן רבין •
ר עזריא דכפר חנן בזמן ר יוסי בר חנינא ר עזרא בר אבטולס במנחות
לפני ר פרידא והוא בר אורין ובר אבהן • עיא הוא ר חייא וקרא לו לשון
לעג במועד קטן • בן ערל ספ הזרוע על שם ערל שפתים ויש גורסים
בן ערל שהיה בן אדם שלא היה מדקדק בשמועתו ואבי היה גורס בן תדל
ראשי תיבות תן דעתך להבין • רב עילש גבר ארבה הואודע בלשון
העופות והלך להוצי בנותיו של רב נחמן ולא מצאן כפי רצונו גיטין פ השולח
• עיפא ואבימי בני רחבה חריפי דפום בדיתא • רב עינא
סבא לרב נחמן ובפ כסוי הדם אמר רבא לשמטו אכוראי מיניה פרשי לשונו
לא האמורא מתורגמנו רב עילאי אבוה דרבה בר עילאי לפני
רב נחמן רב עמרם בריה דר שמעון בר אבא רב עמרם חסידא
ובספ ב אוהזים קרא לו רבה תרדא ופי משועמם ואירע לו ענין גדול ברבר
השבויות פי יוחסין וילחא אשת רב נחמן עשתה לו רפואה בריש פ הנזקין
ומת קודם רב יוסף פ אין מעמידין ר עעאי בר ששון אפיתחא דבי
נשיאה • רב ענן והיה אליהו עמו בסוף כתובות ובפ מציאת האשה

שלח ליה רב ענן לרב הונא הונא חברין שלם ושלחו לו ענן ענן ממקרקעי
או ממטלטלי ומאן יתיב בי מרזחא בראש וכו רב ענן בר תחליפא
לרב יוסף ענן בר חייא סוף יבמות עקיבה בר זברי
ר עקיבה דקסרי רב עוקבא מפשרוניא ר עקיבה אמורא אר
עקיבה משמיה דבר פדה מציעא פ המקבל

אות חפה ר פדיה אל בר קפרא לבר פדיה רבו של ריבל ר פדת
אבי ר אלעזר בן פדת והאריך ימים ר פדת בן ר אלעזר
אמרו התוספות בפק דנדה אעפי שמתו לו בניו מ"מ נשאר לו זה הבן בר
פדה ור יוחנן חולקין חולין וחולקעם ר יוחנן פ"ד נדרים פדאי ר חנינא בר
פדאי פוגא ואל כוגא ר פזי ר יהודה בן פזי בשם ר פזי פ איזהו נשך
ואב הוא חכם ואינו בן בת ר חייא בר פיולי קמיה דשמואל פיר"ה ערוך
שם חכם ואל שם טבח חולין פלימו בזמן רבי ובפרק הקומץ בעא
פלימו מרבי אדם שיש לו שני ראשין וכו אדהכי אתא ההוא גברא דאתיליד
ברא בתרין ראשין על ענין ה סלעין ובסוף קדושין שאירע לו עם השטן
ענין נפלא דאמר גירא בעיניה דשטנא רב פנחס ורב מארי בני רב
חסדא חסידים ואליהו מספר עמהם והיו כהנים פנחס אחיו של מר
שמואל וגיסו וקרי שמואל עליה פנחס בזזו בז ערכין שידע הלכה אחת
ובמועד קטן שחתך צפורניו במועד וכו' והם כהנים כדאיתא במגילה
ר פנחס הכהן כסדרשות ר פנחס בר חמא שרצה רופא אחד ללמד לו
שם המפורש ולא רצה ירושלמי ר פנחס בריה דרב מארי בר איסור גיורא
ר פנחס בן ערובא ' ר פנחס צפוראה ' ר פנחס החבר בשם ר
חנא ' רב פפי ואשתו בת ר יצחק נפחא ' רב פפא בר אבא פרקא קמ
דקמא ' רב פפא סתם נשא כהנת והיה עשיר פרק ערבי פסחים דקיימא
ליה שעתא וכן נר' בסוף הוריות ונשא אשא בת אבא סוראה ובנו לקח בת
אבא סוראה כך פרשי פ נערה שנתפתתה ונקרא סורני פרקא קמא דנדה וכן
אמרו תמרי בחלוזך לבי סודנא דהוט פרק כיצד מברכין וישב בתענית על
שאמר הני רבנן פרק חלק ' רב פפי השני והוא רבו של רב אשי ' רב
פפא בר חנן מבי צלוחיה היה לפני רב יוסף והוא סופר רבא ' רב פפא בר
שמואל שקנה עבד וצבע זקנו בסוף פרק הזהב ' רב פפא בר אחא בר
אדא משמיה דרבה בר עולא ' רב פפא בר נחמן ' רב פפא בר אבא
לרבינא ו"ה בעל בשר וכבר פרקא קמא דקמא ובפרק השוכר אבריה דרב
פפא וכולי ואמרו בתוספות כדי שלא להוציא לעז על בניהם
דבי פרנך אמר ר יוחנן ' ר פרידא פרק כל המנחות אמרו ליה רבנן לרבי
פרידא וכולי וכבר פירשנו בערך עזרא והוסיפו לו ת"שנים על שחור לתלמידו

ח פעמים כדאיתא פרק כיצד מעברין וקנו מצא גולגולת יהויקים והענין ארוך
פ חלק ' ר פרטא בן אלעזר בן פרטא בן בנו של ר פרטא הגדול תנאים בזמן
ר חנינא בן תרדיון וזה ר פרטא בזמן רבי פלופיא בר פרוטה לפני רבי
יונא ירושלמי אות הצדי
ר צדוק תלמיד רבי מהאמוראים הראשונים סוף פרק אין דורשין
ר ציתאי פרק כ יבמות רב יהודא שרי לביר ציתאי למיעבר בחולא דמועדא
צורבא דרבנן פרשי מחודר כמו צרבת השחין וזה נקרא בתלמידים
הבחורים אבל בזקנים לא ולא נהירא דבפרק מי ששתו שדבר רב פפא על
מר שמואל אמר בתלמוד שאני צורבא מרבנן דק'ב'ה תבע ליה ביקריה ובפרק
השולח גט אמר רבא על אבא בר מניומי שהיה זקן צורבא מרבנן ובפרק
המפלת אמר על ר יהושע בן חנניא שהיה זקן מאד ש'מ צורבא מרבנן דאמר
מילתא ליסא בה טעמא אלא מי שקרא ושנה ושמש תלמידי חכמי'ד'חייב
תלמוד הוא צורבא מרבנן כמו רב מנשיא בר תחליפה פרק שלשה שאכלו
אות הקוף ר קסרא
בזמן ר שמואל בר נחמני בר קפרא רבו של אושעיא ברבי ועשה
משנת בר קפרא והוה מזכין מילי בדינרי סוף ברכות והוא נקרא שמעון בר
קפרא סוף חגיגא ובשמת רבינו הקדוש שלחו לו לראות אם מת רבי והמעשה
ארוך פ הנושא ובנדרים שעשה שירקוד ר בחלוליה רר שמעון בריה ובפ'ק
דקידושין איקפ' ר שמעון על שלא עמד מפניו בר קפר' ' קלא שם חבס פ
האש'בנדה' מר קשיש'בן רב חסד'פי'בער'יוד ' ר קריספ'בשם ר יוחנן קרנא
ריני גולה קרנ' שהיה לוקח מבעלי דינין שבר בעבו' לדון וכפ'ח שרצים שיצא
לו קרן בין עיניו והיה חבר שמוא' קטינ' חריך שקי הוא ר זירא ונק'כן עיין פ
הפועלי'ובמנחו'ראשכחי'מלאב'וא'ל'קטינ'סרינ'בקייט'סרכל'בסיתו'וכו ובא ב'
פעמי'לא'י'א בזמן רב יהורא וא בזמן רבא והארי'ימים ומת ברקת שהי' טברי'
במ'ק' וכב' פירשתיו בער'זירא רב קטינ'אבוהי דר דניא' בר קיפו'בס'ק'
תלמי'רב אשי' קהל'קדיש'שביו ושל'יומ'פ בא לו הוא ר יוסי בן משול'ולפי
הידוש'גם ר שמעון בן מנסי'שהיו משלשי'ימותם וכו ועיין בערוך ערך קהל
אות הריש ר ראובן הוא רבין בר נחמן רב חוא אבא
אריכ'והיה לו שר בכבל אוהבו כמו אנטונינו'לרבי
ושמו אדרבן וכשמ'אמ'רב נתפרד' חביל' ורב בן אחיו ואחותו של ר חייא ושם
אביו איבו והארי'ימי'עד כי שימי בן חיי'היה חב'גדו'בימיו אל שימי את סו'מנחו'
ופרשי שלא היה רואה לעיל'מד'אמות וזה אמי'דברי' של חסידות שהיה עוש'
א זה שאמר'למעל'ב לא הלך בגלוי הראש ג' מקיי'ג סעודו'ד מכוין לבו לתפיל'
ה דלא חביש לצרדין והיה מקיף שלא לחטר ח הציבו' ז לא אכל בסעור'רשו'

הגהה אמר ש"ש' שזה ההסירות מוטל אף על כל תלמיד חכם שיהיה
וכה ראו על ככה למנותו בכלל י' דברי הסירות ואני
בעניי מצאתי בפסו' ויגרס בחצץ שני מגיל' איכה שרב אחר שאכל כל מטעמי'
שבעולם היה אוכל אפר לקיים מה שנאמר ויגרס בחצץ וכולי ואמרתי לסימן
אפיק שפה ועייל שפה בתרא' ח' כל מי שמקניט לו היה הולך לפייסו ט'שהיה
קולו ערב והיה יורד לתרגם הי' שהיה רגיל בציצית ותפילין ויש סמך מעט
לדברי הרמבם זל שרב קבל מר ינאי שאמר רב בר ינאי' ורב קרי בכהני כדאי'
במגילה ורב מבבר לשמואל קמא ונקרא בי דינא רבה בקידושין פרק האומר
וישיבתו בסורא ור יוחנן היה כותב לו לקדם רבינו פרק גיד הנשה ואשתו היתה
קנטרנית כתבנו בערך אבא אריכא והלכתא ברב באיסורי הוץ מג פרק בסח
מרליקין ודברי הקדוש הזה רבו לספור ור חייא קורא לו בר פחתי מן פחת יהול'
והוא מזרע שמעא אחי המלך ובשמת גזרו שלא יביאו הרס וענפי דקלים
בגינון לפני חתנים ואחד פרץ גדר ונשכו נחש רבה בר בר חנא בן אחיו
של ר חייא ור חייא נתן לו רשות לדון בסנהדרין ואשתו מתה בזמן רב פ חזקת
הבתים ובסוף פרק האומנין על הנהו שקולאי וכו למען הלך בדרך טובים וכו
אעפי שבנוסחא שלנו כתוב רבה בר חנן ויש אחר תלמיד ר יוחנן רבא באלף
בר בר חנא ועל זה אמרו כל אבא חמרא וכל בר חנא סיכסא וכל העניינים
שאירעו בפרק הספינה לזה היו וזהו שלא היה מדבר ר"ל עמו ויש הכרחיות
עצומות שהם ב מסוף חבית וסוף פרק כל היד ופרק מקום שנהגו שהיה זה
בזמן אביי ולפני ר אמי ור אסי פרק כל הבשר רבה בר נחמני הכהן
דורו של אביי אחי ביליל אביו וכן פירש ר"ח בסוף כתובות על הלכה כר יהודה
בכרות לפי שהיה מזרע עלי ובפרק חלק שעסק בג"ח' אבל אביי עסק יותר
מסנו ראיה במ"ק רבה ורב חסדה תרוייהו צדיקי גמורי וכו ורבה
חיה מ שנה ואירע לו ענין נפלא פרק השוכר את הפועלים דאגב שמדה נח
נפשיה והיה זהיר בציצית פר' כל כתבי ואביי קבר לרבה דודו ויצאה בת קול
ואבר' לכו לבתיכם לשלום ונקרא שבור מלכא פרק יש נוחלים והיו לו אחים
בארץ ישראל והם רב חנניא ורב הושעיה תלמידי ר יוחנן והלכה כמותו נגד
רב יוסף הוץ מג הלכות שדה קנין ומחצה וקבל מרב הונא כדאית' בהשגות
רבא חבירו של אביי ורבו המובהק רב יוסף והוא בר פלוגתי' ורמי
בר חמא ואביי ולא היה כהן והיה לוקח מתנות כהונה בעבור אשתו שהיתה
בת רב חסרה ונשאה אחר שמת רמי בר חמא כאשר התנבא רבא ואנא בתרא
פרק א רבתרא וכשהי' נפטר מרב יוסף היה הולך לאחוריו ובנהרים ועירובין
שמזג לו הכוס ובין המזיגה ואם' לא תיתיב אברעך ונקרא רבא בר יוסף בר

חמא ולמד ג׳כ׳ עם רב חסדא חוהנו פרק מנין וכהובות וסוף ברכות ואחר
שכת רב יוסף היה רבה בר שנים והוא ורמי בר רבא כיקרו גברה ודדר
סברא והיו ידיו מוכות ונגוכות בדם ולא היה יודע פרקד עקיבה ודוא נשאבת
רב חסדא אחר ששהה עשרה שניב אחר כיה רמי בר רבא עד כאבו רבא
לה מרגני רבנן אגהריך ר׳ל׳ שילדת אחר שהיה עשרה שנים יכיה רמי בר
חמא אמרה ליה דעתאי עלך דוה מיום אשר אמרת ואנא גברא ונקוכו היה
במחוזה מקום של עונג ורבא נזוף ויה כראיתא בחולין ושם ב פירושים והלכה
כמותו נגד אביי הוץ מיעל קגם ויום שכת רבא נולד רב אשי רבה בר
רב הונא והיה חסיד ועניו ודיין וקללתו עשתה פירות פרק המקבל והוא רב
המנונ׳ העלום לאר׳ ישראל ורבה ורב יוסף ורב חסדא היו חבריו והיה לפני רב
נחמן ג׳כ׳ ורב הונא אביו צוה לו חטוף ובריך סוף ברכות רבה בר רב
הונא זושי אולי הוא זה הנזכר לעי׳לפי שאביו היה קטן כראיתא במגילה או הם
שנים רבה בר ליואי ובפרק כל שעה אותביה לרבא על שהתיר
למכור לגוים חטים שרויים במים ובסוף ע׳ז׳ אותביה ג׳כ׳על חטים השרוין ביין
ובשניהם חזר בו רבא אבל איתזק בזוגות רבה בר יחיאל רבה
בר חנן בר אבא היה נכדו של רב וגיסו של רב חסדא ואמר במ׳ק׳ אביי לרבה
בגון סר דסבו ליה כולהו דפום בדיתא מאן אחים הספדא אמר ליה ספתאי
את ורבה בר רב חנן רבה בר רב נחמן בר יעקב ולפי שחתך אילניו
של רבה בר רב הונא וקללו לא נתקיים לו זרע בפרק המקבל רבה
בר רב כהנה תלמיד רב יהודה רבה בר אבוה רבו של רב נחמן והוא
במחוזה ובפרק המקבל דמצא לאליהו על ענין סדור בעל חוב ואמר ליה
לאליהו לאו כהן מר וכו׳ ואמר ליה בר׳ לא מצינא בו׳ מצינא שהיה עני ונתן
לו עלי גע ונתן לחתנו לוסחי בנותיו הגהה אמר שמואל מצאתי
בתשובת שאלה לרב שרירא גאון דאמר ואנ מזרעא
דרבה בר אבוה מבית דור עד כאן רבה בר שמואל והיה חריף שהיה
מקשה לרב חסדא בקמאוהוא בזמר שמואל הכהן ויש ב אחרון עם רב
פפא ורב הונה בר יהושוע פרק מי שמתו רבא בריה ו גאוא סבא
לרב אשי מנחות רבה בר אחיתא לרל סוף בכורות רבא בר זוטרא
פרק השולח רבה בר איבו פרק השולחגט רבה מגי זיקא לרב
אשי רבה בר שילא לאליהו ובפרק כל הגט אמר ר זירא הלכה משמו
והוא דנגיד גברא ונעשה לונס שאם שבעל המורתה בברכות תבר
תוספאה דכשיר מעוברת סיב חדש של יהיה עוברה ממזר ולדעת
הראש אפילו הודו שניהם שלא באתוך יב חדש פרקי יחסין והוא סוף

כח

האמוראים ואמרו שקורין אותו יש אומרים גל רבא בר המדורי פ"ק
דיבמות תלמיד שמואל רבה בר חייא קטופסאה עשה חליצה לפני שמוא
יבמות רבה בר רב אדא ואחיו רבי זכי רב יהודה רבה בר שמעון
רבה בריה דרב אידי בר אבין עבד עגלא תליתאפרק מילה
רבה מקיבי פ"ק דקדושין ומר בר רב אשי קנה ממנו סודר שוה י ביג רבה
בר רב עולא לרב יוסף רבה בר שאלתה בזמן רב נחמן בר יצחק
רבא בריה דרבה בר הונה רבה בר ירמיה אמר שמואל רבה בר
שילת בזמן רב רבא מברניש לרב אשי רבא בר איתי לרב אידי
בר אבין רבה בר שימי והם שנים רבה בן רב מארי בר איסור גיורא
לפני רב אשי רבה בן רב חננא סבא רבה בר מארי אל רבא
לרבה בר מארי מנה הא מילתא וכו והרבה ענינים סוף פרק החובל
רביא בר קיסי ום שמת רביא בר קיסי אמר רבינא אמר לי ר ירמיה טעם
בשעיר המשתלח ונתנוסימן רביא בר קיסי מכפר כשעיר המשתלח יומא
רבה בר חליפא בזמן רב ירמיה בר אבא רבה בר יונתן רבה זוטי
לרב נחמן פר פסולי המוקדשין ובפר הקומץ לרב אשי רבה מפשרוגיא
בזמן רב פפא רבה אושאה רבא בר נתן לרב הונא רבה בר
שירה מתקיף לרב יוסף פ כמה אשה רבה בר עפרן קידושין רבה
בר יצחק תלמיד רב רבה בר שאונא תלמיד ר יוחנן רבא בר אבינא
רבה בר ממל רבא בר שרשום קמיה דאביי רבה בר מחפיא
אשר נתן לו רב חסדא מתנות שיאמר לו הלכות בשם רב שבת פא
רבה בר מתנה חבר ר זירא ר זירא חריף ומקשה רבה בר מתנא מתון ומסיק
תיקו סוף הוריות רבה בר עילאי רבא בר רב פפא רבה בר המנונא
רבא בר נחמיה רבה בר ברונא תלמיד רב רבה בר אמי רבה בר
ענן רבה בר שומני רבה בר חקולא סרב הונה רבה בר אהילאי רב
זוטי דבי רב פפי סוף שבת ורשי גריסר אבא זוטי פ הקומץ רב אחוי דמר
אחא פ"ק קידושין רב אבוה דרב משרשיא פ עושין פסין רבא בר לימא
מתקיף ליה אביי רבה בר עסבי בזמן רב יהודה רבה בר סרין פרק אלו
מציאות עיין תוספות רבה בר נחום רבא בר ישמעאל כתב ר"ח כי רבא
באלף הם יב ובהא הם לו ואני מצאתי יותר רב בר סניומי רב בר
שבא קסיה דרבינא רב טרפתי אביו ר ירמיה רבינא בר נחוניא פ"גדתעניו
רבין כבר פירשתיו בערך אבין רבין בר רב נחמן אמר ליה רב
אבין אחי רבינא בר שילא תלמיד רב מתנה רבין בר
אדא ואחיו רבא תלמידי רב יהודה פ"המביא יט רבנאי אדעה דר חייא

בר אבא דבנאי חזאה אחוה דרב תחליפא פרק ב דמיצה רבין
בר חננא קמיה דרב חסדא רבינא הקרסון אשר רב יוסף משיב על דבריו
בך כתב ס׳המצות מצות קצג רבינא האחרון רבינא ורב אשי סוף הוראה
פרק הפועלים עד אבא אל מקרשי אל סימן לרב אשי אבינא סימן לרבינא
לאחריתם אחרית האמוראים רבין סבא קמיה דרב פפא ובפרק כיצד
צולין רבין סבא עבר תבשילא לרב ואם כן הם שנים או רב פפא יהיה פפא
סבא רבין דנרש עשה רפואה לבתו של רב אשי פרק מי שאחזו
רבינא זוטי בן אחותו של רבינא הקרסון ובא לפני רב ששת ז׳ אלכנה ניחונת
ויש רבינא זוטי לפני רב אשי רובין ירושלמי דחלה אמר ר יוחנן באו
הרובים ובטלו המעשרות והראש פי׳בע׳ז פ׳ר שמעאל על חכמי ישראל א׳ג
על בומרי הנוצרים שתקנו מעשרות ובטלו מעשרותינו ואני אומר כי אולי הם
בני ר חייא שנזכרו בהלמוד רובים פ׳ק דחולין ר רומאנוס בזמן רבי
רחבה אמר ר יהודה והוא בעל חומה שנשאה אח׳ב אביי ודייק שמעתא
פסחים ובניו עיפא ואבימי בני רחבה רב ריחומי מת בערב יום הכפורי׳
בחתונא לפני רבא רכיש בר פפא משמיה דרב והוא בר פפא הקרסון
רמי בר חמא הוא חתנו של רב חסדא ותותן רב אשי אמר רב אשי הא
דיתן כרוחה דרמי בר חמא עם טוב והוא חבר רבא ומת בקצרות על שלא
הזמין לרב מנשיא ברכות והוא זקנו של אמימר והיה חריף מאד ותלמיד
רב חסדא ול יסו רבא היה מקשה לוי הגהה אמר שמואל
אף שהאבת כן שהיה תלמידו כדמוכח בפרקא קמא
דבתרא מכל מקום קשה בעיני דבפרק שני דקמא אמר לו רב חסדא ענין
ושאל מכנו דבר ואמר לו לא אודיעך עד שתשכשניו שקל סודרו וברך לו ואז
השיב וקנא רבא בו ואמר כמה לא חלי ולא מרגיש וכו עיין שם עד כאן
רמי בר ברבי רמי בר יחזקאל אחי רב יהודה ובפרק הנשרפין מתני
ליה רב יחזקאל לרמי בריה והדר לבני ברק רמי בר פפא ואחותו נשא
רב אויא והוא הסביר לרב אויא והיה בזמן רב יהודה רמי בר אבא
רמי בר תמרי דהוא רמי בר דיקולי באולמר הלכות רבות
משמיה דרב יהודא ואמר אלו הואי באתריה דרב יהודא אחוינא לך הרפאי
רמי בר מרי נכדו של רב ירמיה בר אבא רמי בר ברכיא
רמי בר עדן פרק חמישי דזבחים ריסטא בר ינאי
רפרם מסיבראה פרק המפקיד רפרם בר פפא קמיה דרב חסדא
אות השין ר שהיה פ׳ג׳דזבחי׳ ר שאול בזמן ר זירא שכור מלכא
הוא שמואל ובפ יש נוחלי׳ שרבת ג׳ב׳נק שכור מלכ׳ואר ברוך

שר"ח' של שמואל הוא שבור מלכא רב שבא בזמן רבא שבתאי בר
מרינוס איקלע לבבל ולא יהבו ליה עסקא ולא מזונות ואמר שבאים מערב
רב רב שזכי אביו היה רגיל בנר שבת ואמר רב חסדא שיצא אדם גדול
ממנו שזבי בר יימר לרב חס"א רבי שילא איש כפר תמרתה ודרש רבי
חנינא בר פפא משמו ר שילא היה שופט על פי הקיסר ונעשה לו נס
על המלשין שהלשינו כדאיתא בברכות ר שילא אשר היה בזמן רב
ושמואל והתיר במים שאין להם סוף וכו ובפר קמא דיומא דרב נעשה לו
מתורגמן ולא רצה פירו"ע שאמר רב כי ה המתורגמן לר חייא והיה מקבל
דבריו עש"ש ר שילא משלניא לרב אשי שילא בר אבינה ואירע לו
ענין נפלא עם רב אסי עיין פ בנות כותים שילת אביו של ר שמואל בר
שילת מלמד תינוקות והגאונים אמרו כי שילא היא נקבה אחות רבי חייא
ואינו כן דבגיטין פ חלק אמרו מבני בניו של המן למדו תורה ומנו ר שמואל
בר שיל' ולא היו מערבין משפחת' שהם משמעיאחי דוד עם גרים שיל' מרי

שימי בר אשי שהי' אומ' רב פפ' עליו רחמנ' ליצלן מכיסופ' דשימי ושמע
וקבל שתיקותא פרק הקורא את המגילה עומד והוא בלע נחש ונרפא על ידי
אליהו פרק ח שרצים וריפה צרעת לגוי פרק מי ש אחזו ועל זה סמך חרמכם
לרפאת לישמעאלים ולגוים סמג מצות מה ל"ת' שימי זעירא קמיה דרב
פפא רב שימי מקסרי אבוה דר הושעיא רב שימי בר עוקבא
רב שימי בר אבא שנים א בזמן ר יוחנן ואבזמן רב פפא רב
שימי בר חייא נכדו של רב והוא היה משיב לרב ורב היה אומר לו שימי את
בלשון חביבות שהיה הריף סוף מנחות ועוד פירו' אחר שלא היה זוקף רב עינו
למעלה מד אמות ע"ש שימי בר יוסף לרב פפא רב שימי מנהרדעא
ורבא תפח ליה בסנדליה פרק המניח רב שימי מחוזנאה - רב שימי
בר אביי רב שירה פרק התכלת רב שישה בר אידי בר אבין ורבי
יהושע אחיו בני סמכי ואמם כהנת רב שישא בר הונא שכחת בר ה
דר חנינא ויש נוסחא בריה דרבינא לא שכיב שכחת ברי אלא דקץ האינתא
בלא זמנא ר שלמיה בזמן רב ובנין רב חננא ורב יימר בזמן אביי
ר שלמן מבי צלוחיח פרקא קמא דביצה ר שלמן תנ' קמיה דרב
נחמן בר יצחק ואמר ליה שלום אתה ושלמה משנתך ששמת שלום בין
התלמידים רב שלום רבה פרשת אמור שמואל חכהן בריח
דאבא בר אבא אבוה דשמואל והיה לו אח שמו פנחס ולשמואל ד שמות הא'
שמואל וקבל מלוי ואביו ונקרא שקוד פרק נערה ונקרא אריוך ופרשי ע"ש'
אריוך מלך שחיה שופט במלך ו"מ' ע"ש שהיה הלב' במותו ברינו ולא באסורי

והכי פירו׳ אריוך מלך אלא סר ר׳ל׳ אלא אסורי ונקרא שבור מלכא ע׳ש׳ מלך
פרס דאמ׳ בקסא דאמ׳ רב נחמן אמר הונא חברין עלי אנא ושבור מלכא אזי
בדינו ונהירן ליה שבילי דשמיא כשבילי דנהרדעא שהיה מקומו והיה חכם
בכל החכמות בפרט בתכונה והיה רופא גדול ורופא של רבי ורצה רבי לסמכו
ולא עלה בידו ואל שמואל שראה ספרו של ארס הראשון שכתוב בו שמואל
ירחינא׳ חכם יתקריר לא יתקרי ואסותא דרבי על ידו תתא ואולי שבא מזרע
עלי שלא נסמך ונשכו בנותיו בשגגה היוצאה מלפני השליש אביו כתובות
ובאו לפני ר חנינא והתירן לכהונה ובפרק ח שרצים שלא נתקימו לו בנים כל
ימי חייו של רב שקללו בחשבו שהיה מעיר שמואל והעניין ארוך ובפרק
הנודר אמר שהיה קטן הגוף ואחב בפרק מרובה ראינו שהיה נוהג בו כבוד רב
על שקללו ואחב ראינו שהיו לו בנים לוי ורמי ורב פפא ורבה בני שמואל והיה
מחמיר בנטילת ידים פרק הקורא עומר ואכלט חכם גדול בתכונה חבירו
כראיתא בשבת וקרי רב עליה כל רז לא אניס לך פרק אלו טרפות ונקרא מר
שמואל ומת אחר רב ששה שנים ובסוף מ׳ קשקרע שמואל עליו יג בגדים
ובחולין שהיה שולח ר יוחנן לרב לקדם רבינו וכשמת כתב לשמואל לקדם
חבירנו וכתב לו כב שנים מעיבור ולא קבלו לרבו דא׳ חושבנא בעלמא ידע
אח׳כ שלח לו יג גמלי דספקא דטרפות ואמר ר יוחנן אית לי רב בבבל ורצה
ללכת ואמר לינוקא פסיק לי פסוקיך ואמר ושמואל מת ונחה הסכסתו ללכת
ובמגלה רב ושמואל קראי פי׳ דבריהם כמו מקרא והערוך פי׳ קראי אדונים
בלשון יון רב שמואל בר שילת מלמד תינוקות ואמרו עליו ומצדיקי
הרבים ככוכבים וכו והיה סבני בניו של המזכדאיתא פרק חלק ואמרו בפ׳ק
דבתרא שיג שנים לא ראה הגן שלו כדי שלא להניח ד׳ תינוקות ובפרק
אעפ הטיילין בכל יום כגון רב שמואל בר שילת דלא עבר פרסתקא דמלכא
בפתחו וכתבתי בערך שילת מה שאמרו הגאונים רב שמואל בר יצחק
היה זקן מאד והיה לוקח בדי הרס ומרקד לפני הכלה עד שהיו אומ׳ החכמים
מיכסיף לן סבא ואח׳כ עמד עמוד של אש בשעת מיתתו ואיפסיק בינהם
פרק כ דכתובות ושם אמר אהני ליה שטותי או שיטתיה או שוטיתיה ובבר
פרשת ואברהם זקן אמר שנעקרו כל האילנות ובתוספו שם שהיה העמוד
בצורת בד של הרס רב שמואל בר יהודא פרק בא סימן ומצות חליצ
דזה ואביו נתגיירו כאחד ואביו נקרא יהודא הנדואה עש׳ רב שמואל
בר ביסנא קמיה דרב יוסף רב שמואל בר אחא לרב פפא רב
שמואל סבא חמוה דרב חנינא סוף ברכות רב שמואל בר אמי רב
שמואל בר קטינא לרב יוסף רב שמואל בר יעקב פרק הקוצץ רבי

שמואל בר פסרטאי שהלך לרומי ומצא מציאה שהבריח המלך שמי שיביאה
תוך ל יום יקח בזה ובזה ומי שימצא בידו אחר ל יום יהרג והוא שמע הכרוז
ולא ההזירה כי אם אחר ל יום ונתן טעם שאם היה מביא תוך ל היה נר שהיה
מיראת המלך אבל כעת מביאה מפני פחד הצבאות ומודר גאונו ואמר המלך
ברוך ה אלהי שמואל וקדש את שם ירושלמי דמציעא ר שמואל בר
אחתאי רב שמואל בר אניא משמיה דרב סוף פ כהן גדול רב
שמואל בר אהינאי רב שמואל ואחיו ר יוסף בני רבא בר רב חנא
רב שמואל בר זוטרא שלא שנה מדבורו רב שמואל בר רב שבא פ ק
ומגלה רב שמואל בר זעירא ר שמואל בר נרב חתניה דר הנינא
ר שמואל בריה דר אבהו אבר אבא מרישי כלי דרפרם הוא אלו
טרפות ר שמואל בן חלפתא ירושלמי ר שמואל בר חייא אבר
רבי אלעזר ר שמואל אחיו של ר פנחס הכהן בר חמא ועיין ענין נפלא
בדרש שמואל רב שמואל בר בהנא רב שמואל אחוה דר בריה
רב שמואל בר אבא מהגרוניא ובא הוא ובעל אמו שכו ר אבא לדין
לפני רב יהודה ורב הושעיא בפ' הרואה לפי שאמו כתבה נכסיה לבנו
ר שמואל בר יוסי לרב פפא ר שמואל בן גוריא אולי הוא אחיו של רבי
חמא בר גוריא תלמיד רב ר שמואל בר אבדימי לפנים מני ר שמואל
בר יצחק אברומא שמואל אחוה דר נחמיא רב שמואל בתואך
שורבא מובנן וירא שמים פ בנות כותים מר שמואל סריונר כי הוא ראש
גולה והיו עברין פריצים ר שמואל בר צדוק שמואל בר בידרי פרק
הקומץ שמואל בר יבא אבר לר אבא רב שמואל מזרוקניא
רב שמואל בר מרתא אחיו של ר חייא ואינו נודע אם מרתא איש או אשה
הגהה אמר ש"ש אם היה שם אשה לא היה מזכירו התלמוד
בסנהדרין קורס ר חייא דאמ' אייבו וחנא ושילא ומרתא
והיא ואם מונכסד' תולדות' ניחא עכ שמואל בן נחום אחי אמו של ר אחא
בר חנינא אבר לר תנחום בר חנילאי תלמיד דיבל רבי שמואל בר רב
חסדא ברבות ירוש' ואב הם ט בני רב חסדא ר שמואל בר תחליפא
בר אבימי שמואל מרפתי ר שמואל בר ינאי ר שמואל בר
ארא אבר חגיא אחי אומר פ' ערבי פסחים רב שמואל קפוטקאה פר'
השוחט רב שמן בר אבא הכהן דאל ר חנינא שישא אחת מקרובותיו
בנות שומאל הבהנות פ האשה שנתאלמנה והוא תלמיד ר עחגן ור יוחגן היה
בוכה שלא סמך אותו ואיפשר שתוא אחיו של ר חייא בר אבא שמלאי
שמעיה דר והורא נשיאה ודר ינאי ר שמן מסיבראה לרבינא
ר שמלאי שהיה כלה ר ישיבתו בנהרדע' ולא רצה ר עחגן ללמדו ספר יוחסין .

פסחים ר שמלאי בר מלאה ' ר שמעיה מקל נבוס פ'ק דיומא ר שמעון
בר זירתאני פ' יוחסין רב שמעיה בזמן רבינ' ר שמעון ברבי הקטן ור חייא
היה עמו והיה חכם יותר מר'ג' אחיו והיה קמצן ונתנו סימן עליו וסימני' עשירי
מקמצי' פ אלו טרפו' ר שמעון בן לקיש תלמי' חבר של ר יוחנן ובפ' דגיטין
אל ר'ל למרתנו רבינו ובפ' השולח ר'ל זבן נפשי' ללוראי והיה גיסו של ר יוחנן
ובנו ינוקא דר'ל למר לפני ר יוחנן ואמו הס רו מלפניו בתעניו' פ' אבגיטין היה
אום כרסי כרי כראמרינן בזבחי' רמי ר'ל על מעוהי בי מדרשא ומקשי' ובמציע'
פ הפועל' לרע' תוס' שקוד' שבא ר'ל לפני ר יוחנן היה חכם עיין שם וברשי
שמעון בן פזי כפי הזוהר שאביו נק' פזי וכן בירוש' שהיה ארם פרק איזהו נשך
ובפ' בתעניו' פרשי שם אמו של ר יתורא בן פזי בת ר חייא ר שמעון בריה
דר יעקב דסן צור ר שמעון בר לוי ר שמעון בר ביסנא ר שמעו' בר אב'
הו' בקי במדגנית' ולא הי' רו לחם לאכו' במדר' קהל' פ' לא לחבכי' לח' ר תמעון בן
אבישלום פ חזק' הבתי' ר שמעון בר זביד כד דסך דרש עליו ר אילא כי יש
לכסף מוצא ר שמעון נזירא פ במה בהמה שמעון בן יהוצר' וקרי ליה ר'ל
רועה בקר פ זה כורד והיו בוא בימי טרפון מ שמחו' ר שמעון בן יוסי בן
לקוניא והוא מבית דינו של רבי וכהן היה פ על אלו מומין ר שמעון בן זירוז
וסמכו ר יוחנן ר שמעון בן יסינא אסר'ל פ כלל גדול ר שמעון בן יקים ואית
דגרסי בן אליקי' אש' היה רוצה לסמוך את ר יוסי בן חגינא ר שמעון הצירוגי
ר שמעון בן לוריא ר שמעון בן שטת אמורא ירוש' דמציע' ר שמעון
בר זירא ר שמעון בר יונא ר שמעון בר חייא חוזאה מתני לחייא בר רב
ר שמעון בן גודע תנא דבריית' ר שמעון חסיר' נדרי' רב שעורי' אחות
דרבא ונמצ' בעת שמת רבא מ"ק ר שפטאי אר יוחנן פ בני העי' שקוד בר
אמרנו כי היה שמוא' ששקד על ההלכ' רב שרביה משמי' דרבא פ' ג' דיבמות
והם ב שרשום ובנו רבא לפני אביי רב שרשיה בר אידי פ הקוכץ זוטא
רב ששגא בריה דר שמוא' בר אבדימי וכשנימול היה שבת ושכחו האיזמל
ושאלו לר מני ולר יצח' בן אלעז' ונרחה ליום א' רב ששת אמ' תיתי לי דקיימית
מצות תפילין ובפ לולב וערבה כתב הראש כי בתשוב' הגאוני' מצאו הלכ' כרב
ששת כאיסורי וכרב נחמן בדיני וחיה בקי גדול ורב חסדא מרתע שפוותיה
מבקיאותיה דרב ששת בעירובין וכל ל' יום חוה מהדר תלמודיה ואסר חדאי
נפשאי חדאי נפשאי פסחים והראה חבמתו כשהיה הולך לראות הסלך דאסר
לו חצבי לנהר' וכו ברכו' ורבו חמובה' רב הונא ואיעק' ספירקי' יבמות והוא
חלך לרב ענן ואמר לו ענן ענן ממקרקעי או ממטלטלי ומאן יתיב בי מרזחא
ברישא והיה סגי' נהו' הו' ורב יוס' רב שש' מקרטיזא פ הקור' הכגל' ב בזמן רב
ששת אות התו תאוני

ורל אמר משמו הדאי ירושלמי דשבת פ כירה ויש חנאדבריהא אלעזר
בן חדאי בזהדל פי בבן ערל תן דעתך להבין תודוס איש רומי משיל
מלאי לכים של חח פחים וברכות ר תומא בר פפיאס בירושלמי
רב תחליפא בר אבדיכי ואל בר אבימי רב תחליפא אבוה דרב הונאבר
תחליפא ורב תחליפא בריה דרב הונה רב תחליפא בר רב חסדא
ר תחליפא חמוי דרב חסא רב תחליפא בר מערבא קמיה דר אבהו
בפק דכתוכות רב תחליפא דקסרין רב תחליפא בר גזה רב
תחליפא בר אבינא רב תחליפא בד שאול תחליף אבוה דרבנא
חזאה ר תנחום דכפר אגגן בר חייא ר תנחום בר יהודה רבי
הנחום בריה דר הייא בד אבא ר תנחום בר יודן עסר חייא בר אבא
ר תנחום בר חנילאי וזה ד תנחום היה מותן חצי מאכלו לעניים כדאי
בילמדנו פרשת משפטים ר תנחום דמן נוי פרק במה מדליקין רבי
תנחום בר אמי לא הורה בכקים ר מני דמן צור ר תנחום דמן פרווד
תלמיד בר קפרא ר תנחומא בר אבא הרשן שלמד לפני רב הונא
הכהן ר תנחום שניצול מגובה דאריוהא שנצח לקיסר בסנהדרין

אמר שש ה השוב יכפר בעד אשר קצרנו יד מהדפים כל דברי
ד מחבר במקום ד זה אשר אנכי בקרבו לפי שהוא לקח
כל דברי בעל דורות עולם כמו שדהם ותפס עליהם והשם אנא ליודיפו ספר
הקבלה לחסיד הראבד והוא מודפס דפוס ויניציה נמצא ביד כל אדם ולכן
אכתוב רובי דברי המחבר ודברי הראבד לא אדפיסם אך אומר כתב החסיד
בעל דורות עולם ואכתיב עליו דברי המחבר וזה החלי כתב החסיד
בדע ירד רב לבבל שנת גאלפים תתקעט אא זה נמשך לדבריר שמואל בן
חפני הגאון שכתב שנת תקל לשטרות ואנחנו מצאנו בכל הספרים חדשים
גם ישנים שהיה שנת גאלף ותתקמט שהם תק לשטרות קכ שנה ל חרבן
בית שני כתב עוד ומצא שם ר שילא ולא רצה לימנות ראש ישיבה אא
לקח זה ממסכי יומא שרב עשה עצמו תודגמן לר שילא כתב עוד ולא
רצה גב להיות ראש ישיבה בנהרדעא מקומו של שמואל אא כן הוא האמת
כי שמואל ירד קודם כי כאשר היה בא רב שלח שמואל לקרנדה לכרקו
בהלכות פרק ח שרצים ומת רב שנת ד אלפים ושלש ובימיהם היה רבי
יוחנן לראש בארץ ישראל שקבל מר אושעיה ברבי אא כבר בחבתי בערך
יוחנן מי היו גב רבותיו כתב והיה פ שנה ראש ישיבה ועשה תלמוד
ירושלמי ה סדרים ומסדר טהרות מכב נדה אא כי בדסת הא נוטר שבכוף
שניו של רבי שהיה תק לשטרות בקרוב מת רבי ואחב מלך ר אפס ואחריו

ר חנינא בר חמא עשר שנים ואחריו יוחנן פ שנה אב קרוב לקק שנה אחר
החרבן נעשה תלמוד ירושלמי כתב ומת ר יוחנן שנת ר אלפים ולט ואחריו
ר אמי ובימי ר יוחנן היה רבן גמליאל נשיא ור יהודה נשיאה בנו וזה גם כן
בזמן אמי אא לפטה בדור שלישי נאריך הדור השני
כתב רב יהודה היה לראש בנהרדעא אחר שמואל
אא דמשמע סוף פרק חבית ופרק יוחסים ובפרק ערבי פסחים שרב יהודה
היה בפומבדיתא וכן פרשי בפרק הניזקין כתב ורב הונא בסורא אא כן הוא
האמת שהיה לראש אחר רב מוסכם בכל התלמוד ובימיהם רב נחמן
בנהרדעא וכן פירש הערוך ערך נהר כתב ורב יהודה היה גדול מרב
הונא בחכמה אא דרב הונא היה חכם יותר ראיה ממאי דקאמר במועד קטן
אמר רבא ג דברים שאלתי חכמתיה דרב הונא ויהבו לי ועותריה דרב חסדא
ויהבו לי וענותנותיה דרבה ולא יהבו לי אם כן מדשאל חכמתיה דרב הונא
ולא חכמתיה דרב יהודה אב רב הונא היה חכם יותר ועוד כי אמרי בברכו
דרבי הודה מטי רב יהודה בעוקצין הוה אמר הוויתי דרב ושמואל קא חזינא
הכא מסתמא שלא היה חכם גדול בל כך אבל היה חסיד גדול ואעפי שהיה
קוראלו שמואל שיננא איפשר שהיה מחודד בעדך אל שאר התלמידים או
יהיה פי כאשר פי קצתם שרל שיננא שהיה שניו גדולו ולפיכך גברה ישיבת
סורא שהיה רב הונא חכם ועשיר וקרוב לנשיא כתב ומת רב יהודה
ותזרו בהישיבות לרב הונא והיה ארבעים שנה ראש ישיבה ומת שנת ד
אלפים וחמשים אא למטה נאריך וקסטנתין אשר חזר לדת ישו הוא ואמו
עי הנכון א שמו שלוישטרי שרפאו מהצרעת עם שיחזור נצרי היה בימיו
באשר כתב ר שמעון דוראן בסוף חלק ב ממגן אבות הדור השלישי
כללות דברי החסיד כי רב הונא מת שנת חמשים ורב
חסדא מת שנת ששים ועמד אחריו רבה בר נחמני כב שנים וחיה ארבעים
שנה כטוזבר במקומת שנת שנים ושמונים לאלף ד חמשי אם כן נולר כפי
זה חחשבון ג שנים אחר מיתת ר יוחנן וזה אי איפשר שהרי בסוף בהובות
אמר שלחו לו אחיו של רבה לרבה שיעלה לארץ ישראל וזה ברבדי
מליצות וסוף דבריהם אמרו ואת אין לך דב בארץ ישראל יש לך רב ומנו
ר יוחנן ולפחות ראוי להיות מיח או עשרים שנה ועוד קשה דכלם מודים
שרבה תלמיד רב הונא בדמוכח בסוף בתרא ובסוף פרק בכל מערבין ופרק
בל הגט וכן הראבד בהשגותיו ואב לפי זה החשבון שאמר כי רב הונה מת
שנת חמשים ורבה שנת פב אם כן היה רבה בר נחמני בן שכונה שנד דבר
דלא אפשר ועוד קשה לדבריו שאמר הוא שרבה בר נחמני לבד עם רבי
יהודה וכן הוא האמת בדמשמע ריש פרקת שרצים ואם כן הקושיא היא
כט

יותר עצומה שלרב הונה חזרו הב׳ ישיבות כאשר מת רב יהודה והוא בעצמו
אמר זה לכן אני אומ׳ שקבלתו בזה אינ׳ נכונה רק שרבה ורב חסדא היו ראשי
ישיבות ביחד רבה בפום בדיתא אחר רב יהודה ורב חסדא בסורא אחר
רב הונא ורב הונא מת שנת ששים והיה אז רבה בן יח׳ ראוי לסמיכ׳ כאשר
שלחו לו אחיו ומלך כב שנה תכף שמת רב הונא והסברה נותנת שאז מת
ר׳ יוחנן ורב יהודה או שנה אחר׳ קודם לפי שרב יהודה היה זקן גדול ויושב
בישיבה ועיניו כהו ולא ד׳ היה יכול לקרות ולחתום כד׳ פירשי בפרק שני
דגיטין ואפ׳ ד׳ היה רבה בזמן רב יהודה גב ואחר שמת רב יהודה מלך רבה
תכף דאמרינן בפרק הנזקין הוא שיפורא פירוש שופר דהוה כי רב יהודה
ולבסוף בי רבה ולבסוף בי רב יוסף ולבסוף בי אביי ולבסוף בי רבא ופרשי
דהוה בי רב יהודה שהיה ראש ישיבה בפום בדיתא וכשנפטר ומלך רבה
נתנוהו בביתו ובתר רבה מלך רב יוסף שתי שנים בראיתא בסוף הוריות
ואח׳כ אביי ואח׳כ רבא בר יוסף בר חמא ובפרק המפקיד בתוספות משמע
כי היה דן רבה בזמן רב חסדא ואם רב יהודה מת קודם רב הונה דבה מלך
קודם רב חסדא ולא כמו שאמר בעל דורות עולם שרבה אחר רב חסדא
וגם התלמוד מזכיר לעולם רבה ורב חסדא הדור הרביעי
כללותו אביי אחר רב יוסף יד שנה ונפטר
שנת ד אלפים צ׳ ורבא אחריו במחוזא יד שנים אחרות ונפטר שנת ארבע
אלפים קיג׳ אז ובו ביום נהרגו ד׳ בני רב פפא ואומר בתלמוד כי אותו
היום נולד רב אשי הדור החמישי כללותו רב נחמן בר יצחק היה
בפומבדיתא ד׳ שנים ומת שנת קיז׳ והיה בגרש רב פפא
ראש ישיבה יט׳ שנים ונפטר שנת קלב ובזמנו היה רב חמא מנהרדעה טו
שנים ומת גב שנת קלב ורב הונא בר יחושע לא הוזכר בראשי ישיבות אלא
שכך מצינו בהרואה דרב אשי ראש ישיב׳ ורב הוניבר יהושע ראש לבני גילו
הדור הששי כללותו שרב אשי אשר היה לו תורה וגדולה במקום א
כראיתא בגיטין מתו ז ראשי ישיבות בפומבדיתא בימיו
והוא מלך בסורא ס שנה ואלו הן בימי רב פפא שנת ד אלפים קכז היה רב
אשי ראש ישיבה ובשנה החמישית מתו רב פפא ורב חמא ורב זביד בפום
בדית׳ ח שנים ואחריו רב דימי ג שנים ואחריו רפרם בר פפא ומת באות שנה
ואחריו רב כהנא השני כח שנים ואחריו רב אחא בריה דרבא ב שנים וכולם
מתו בזמן רב אשי ורב אשי נפטר אחריהם יד׳ שנים שנת ד אלפים קפז שנת
ת׳שלח קצירה לשטרות והחל לכתוב את התלמוד ולא הספיק לסיימו
אבל בין רב כהנא לרב אחא מלך מר זוטרא ב שנים ואחר רב אחא בריה

דרבא מלך רב יומר ז' שנים והיה שנת קפה' ותחפש בספר המצות בהקדמתו
ותמצא שאומר כי רב אשי חתם התלמוד אבל סברתי היא שבדורות עודם
דבר האמת כי מצינו בתלמו' ענינים שלא בתבם הוא כמו ענין מר בר רב אשי
עם רב אחא מדפתי בבתר אורבדים אחרים הדור השביעי בתב
החסיד שמריסר היה ראש אחר רב אשי ולא נהירא דכפי סברת
התלמוד בס"ק דאמר דחקיה רגליה דהונה בר נתן נראה שהיה לראש אחר רב
אשי כתב ואחריו רב אידי בר אבין א"א' אני יודע מי היה זה אם הוא
אותו שבימי רב חסדא יהיה עתה קרוב ממאתים שנה רק הם
שנים וכתב שאחר כל אלו ישב מר בר רב אשי על כסא רב אשי אביו שנת ד
אלפים ורט"ו שנה ומלך יג' שנים וכל ימיו היו ימים טובים לישראל וע"ז נקרא
רב מביומי פרק ה' דבתרא ומת שנת רבח וא"א שראיתי בתשובת רב שרירא
גאון כי בימיו גזר מלך פרס שמדות על ישראל ובעא מר בר רב אשי רהמי
ובלעו תנין בבית משכבו ונתבטל השמד ויתר דבריו אמת ומבוארים הם

אמר ש"ש' יען בעל הספר בעמין ובזמן רבנן סבוראי והגאוני' לא בתבם בתקנ'
לכן ראיתי להדפיס זאת התשובה לרב שרירא ז"ל כי הוא היה קרוב להם ואח'
כך אחזור לדברי בעל הספר בדורות אשר אחר הגאונים

תשובת שאלה לגאון

דב שרירא דאש ישיבה גאון יעקב ורב האי ראש ישיבה גאון יעקב
ושאלתם כיצד נכתבה המשנה אם אנשי כנסת הגדולה התחילו לכתבה
וכתבו מקצתה חכמי כל דור ודור עד שבא רבי וחתמה הרי רובה סתמא היא
וסתם מתניתין ר מאיר ורוב חכמי התלמוד ששמותם מפורשים בה ר מאיר ור
יהודה ור יוסי ור שמעון וכלם תלמידי ר עקיבא הם והכללות שלמדונו ר"ל
בתלמו' הלכה בר עקיבה מחבירו וכר יוסי מחבירו וכלן היו בסוף בית שני
ומ"ט שבקו רבנן קמאי רובא לבתראי וכ"ש אם לא נכתב' כלום מן המשנ' עד
סוף ימי של רבי ועוד אם סידור חסרר' מסודר כהוגן סדר המסכיות מה טעם
עשו בזה הענין מה טעם הקדימו כפורים לשקלים וסוכה ליום טוב ושתיהן
לראש השנה וכן מסכת' ומסכת' שלא נסדרה עם חברתה בענין ותו התוספת'
ששמענו שר חייא כתבה לאחר חתימת המשנה נכתבה או בזמן אחר עמה
ומה ראה ר חייא לכתבה אם עשה בה תוספת דברים שהם מפרשין את עניני
המשנה אמאי הניחן רבי ולא בתבן והלא משם חכמי המשנה אמורים וכן
הבריתות כיצד נכתבו וכן התלמוד כיצד נכתב וכן רבנן סבוראי כיצד נסדרו
אחרי רבינא ומי מלך אחריהם וכמה שנים מלכו מאותו הזמן ועד עכשיו
הבין תזינא ודראי שיתא סדרי משנה רבינו הקדוש תרצענן כי היכי דגרסי לתו

הלכתא רבתר הלכתא ואין להוסיף ואין לגרוע והכי אמרינן בגמרה דיבמות
בפ׳הבא על יבימתו מתני׳ אימת אתקין ב״ש ר׳ ודקא אמריתו מ״ט שבקו קמאי
רובה לבתראי לא שבקו קמאי דובה לבתראי אלא כולהון מילי דקמאי גרסי
וטעמיהון מתני׳ דהא הלל הזקן כשסינוהו בני בתירא נשיא עליהם אמר להם
מי גרם לכם שאהיה נשיא עליכם עצלות שהיתה בכם שלא שמשתם שני
גדולי הדור שמעיה ואבטליון כדאיתא בפסחים והכי הויא מילתא דראשונים
לא אתירעו שמהתהון אלא שמותם של נשיאים ושל אבות ב״ד בלבד משום
דלא הוה מהלוקת ביניהון אלא כל טעמי דאורייתא הוו ידעין להון ידיעה
ברורה ותלמוד אי נמי הוו ידעי להון ידיעה ברורה והויות ודקדוקי׳ במשנתן על
בל דבר ודבר דהא תנו רבנן בפרק יש נוחלין שמונים תלמידים היו להלל הזקן
שלשים מהם ראויין שתשרה עליהם שכינה כמשה רבינו ושלשים מהם ראויין
שתעמוד להם השמש כיהושע ועשרים בינונים גדול שבכלם יונתן בן עזיאל
קטן שבכלם רבן יוחנן בן זכאי אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי שלא הניח
לא מקרא ולא משנה ולא תלמוד ולא הלכות ולא דקדוקי תורה וחקדוקי
סופרים קלין וחמורין גזרות שוות תקופות וגימטריו׳ וממשלות כובסין וממשלו׳
שועלים שיחת דקלים שיחת שדים שיחת מלאכי השרת דבר גדול ודבר קטן
דבר גדול מעשה מרכבה דבר קטן הויא דאבי׳ ורבא להודיעך דאפילו הויא
דאבי׳ ורבא לא מדעתיהו הוו אלא כלהון נהירן לראשונים וכמה דהוה ב״ה׳
קיים כל חד וחד מרבוותא הוה מגמר להו לתלמידי טעמי אוריתא ודמשנה
ודתלמוד במילי דמחבר להון בשעתיה וכורו לתלמידייהו כי היכי דחזו והות
נפישת חכמה ולא הוו צריכין לטרחי אחריני והיא פלוגתא דסמיכה בלחוד
היא דהות ביניהון וכר אתו שמאי והלל נמי בתלת מילי בלחוד הוא דאפליגו
דאמרינן אמר רב הונא בג׳ מקומות נחלקו שמאי והלל וכיון דחרב ב״ה ואזלו
לביתר וחרב נמי ביתר ואתברו רבנן לבל צד ומשום הנך מחומות ושמדים
ושבושים שהיו באותו זמן לא שמשו התלמידים כל צרכן ונפישו מחלוקות מן
כד נח נפשיה דרבן יוחנן בן זכאי והוה רבן גמליאל והוה נמי עזריה בן דוסא בן
הרכינס ואחריני נמי מהנך ראשונים הוה פלוגתא בין בית שמאי ובית הלל
ואע״ג דאדחו ב״ש ונקבעה הלכה כב״ה היתה פלוגת׳ ברורו של רבן גמליאל
בדברים אחרים ביר אליעזר דהוה שמותיור יהושע דאגון תלמידי רבן יוחנן
בן זכאי והוו נמי בההוא דרא ר יוסי הגלילי ור אלעזר בן עזריה ור יחנן בן
נורי ור יוחנן בן ברוקא ור חנינא בן תרדיון ור אלעזר בן תרדיון ור אלעזר
חסמא ואבא הלפתא ור יוסי בן קסמא ולפניהם שמעון בן עזאי ושמעון בן
זומא ורבנן אחריני נפישי דהוו בההוא דרא ושניים להם שהיו תלמידים וחברי׳

והיו בימיהם כגון ר עקיבא ור אליעזר המודעי ור יהודה בן בבא ור ישמעאל
ועוד אותה שעה היה ר יהודה בנציבין ואעפי שהיה ר יהוד׳ כנציכין בזמן הבית
היה עדין אחר הורבן הבית היה שם וזמן חשוב היה שהוא אחר שקיטתן
מחורבן הבית ובאותו זמן ישבו לאחוז הלכותיהם שהיו באלו אבדות בשגוש
והשמד ומחלוקת בית שמאי ובית הילל והוו נפישי רבנן בההוא עדנא מנהון
איכא רכוותא דאית להו ספסל בית מדרשא ויתכי בהו ומנהון איכא רבנן
אחריני דיתבי קדמהון דביומא דאתוקם ר אלעזר בן עזריה אמרינ׳ ההוא יומא
איתוספו כמה ספסלי בימדרשא ואמר ר יוחנן פליגי בא אבא יוסי בן רוסתאי
ורבנן חד אמר ד׳ מאה ספסלי וחד אמר שבע מאה כדאיתא בברכות וכד
איתוסף הבי כמה הוה העקר ומסר רבי עקיבא את עצמו להריגה אחר שנטש׳
רבי יוסי בן קסמא ונהרג ר חנינא בן תרדיון ונהמעטה החכמה אחריהם והעמיד
ר עקיבא תלמידים הרבה והוה שמדא על התלמיד׳ של ר עקיבא והות סכא
דישראל על התלמידים שניים של רבי עקיבא דאמור רבנן שנים עשר אלף
תלמידים היו לו לר עקיבא מגבת ועד אנטיפטרס וכלם מתו מפסח ועד עצרת
והיה העולם שמם והולך עד שבאו אצל רבותינו שברדום ושנאה להם רבי
מאיר ור יוסי ר יהודה ורבי שמעון ור אלעזר בן שמוע והם העמידוה כאותה
שעה כדאיתא ביבמות ור מאיר הוה גמיר וחריף ומחדד טפי מכלהון וסמכו ר
עקיבא אעג׳ריניק הוה וסמכינהו לשארא בתר ר׳ עקיבא ר יהודה בן בבא והדר
סמכיה לרבי מאיר דאמרינן אמר רב יהודה אמר רב ברם זכור אותו האיש
לטוב ר יהודה בן בבא שמו שאלמלא הוא בטלו דיני קנסות בישראל שפעם
א גזרה מלכות הרשעה על ישראל שכל הסומך יהרג וכל הנסמך יהרג ועיר
שסומכין בה תחרב ותהום שסומכין בו יעקר מה עשה ר יהודה בן בבא הלך
וישב לו בין שני הרים גדולים ובין שתי עירות גדולות בין אושא לשפרעם
וסמך שם חמישה זקנים רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון
ורבי אלעזר בן שמוע ורב אויא מוסיף אף רבי נחמיה וסקשינן כדאיתא
בסנהדרין והאמר רבה בר בר חנא אמר ר יוחנן כל האומר רבי מאיר לא
סמכו רבי עקיבא אינו אלא טועה ואמרינ׳ סמכיה ר עקיבא ולא קבלוה דיניק
הוה והדר סמכיה ר יהודה בן בבא וקבלוה ובהדין דהוה הרשבג׳ נשיא ועלה רבי
נתן הבבלי והיה אב בית דין כדמפרש בגמרה דהוריות אמר ליה רשבג׳ לרבי
נתן נהי דאהני לך קמרא דאבוך לשוויך אב בית דין למהוי נשיא מי אהני לך
ורבי מאיר היה חכם הדור כדמפרש התם כד הוו עיילי ר נתן ורבי מאיר לבי
מדרש׳ הוה קים׳ כולא מתיבת׳ מקמיהו והוו נמי חכמי גדולי׳ בההו׳ דרא דרביצי
אוריתא תרידא כגון ר ישמעאל בנו של ר יוחנן בן ברוקא ור יהושע בן קרחא

ור אלעזר בן יהודה ור שמעון בן יהודה ור אלעזר ב"ר' שמעון ור יעקב איש
בפר חטיא ר פרידה ר פדת קרמא'ור זכרי' בן הקצב ור מתיא בן חרש ואלעז'
בן ערמיה והגן בן פנחס ואבא חנן ופלמו וסומכוס ור שבעו'בן אלעז'ור חנינא
בן גמליאל ור יהודה בן גמליאל ור אלעזר בן תראיור פנחס בן יאיר ורבי
עקיבא בן דוסא ואסי בן יהודה ור חנינא בן חבינאי ור ישבב חסופר ורבי
אלעזר הקפר ור ראובן האצטרובלי והכמי' שעמהם וכל ימיו של רשבג'גדל
רבינו הקדוש בנו להלמוד תורת דקאמרינן במציעא כד הוו יתבי דשבג' ורבי
יהושע בן קרחא האספסלי הוו יתבי קמיהו רבי ור אלעז'בר שמעו' הוו מקשי
ומפרקי אמרו מימיהם אנו שותים והם יושבין על גבי קרקע בנו להו ספסלי
ואסקינהו ושמשר אותם החכמי' ראמר ד בשהיינו למדין תורה אצל ר שמעון
בתקוע וכו והלכתא דמתניתין מנהון גמר דאמרינן ביבמות אמר ר
בשהלכתי ללמוד תורה אצל ר אלעזר בן שמוע חברו עלי תלמידיו כתרנגולי'
של בית בקיא ולא הניחוני ללמד אלא דבר אחד בסשנתינו אנדרוגינוס חיבין
עליו סקילה בזכר וכד מלך בתר אבוה היה בהדי בנוהי של אותן החכמים
בגון ר ישמעאל בר יוסי ור יוסי בר יהורה ד יעקב איש כפר חטיא ותלמידי'
אחרים כגון ר חייא שעלה מבבל ור חנינה בר חמא ור אפס ורבן גמליאל ור
שמעון בנו של רבינו הקדוש ור ינאי והם הרביצו תורה הרבה ובכל השנים
האלו נתפרשו כל ההלכות שהיו תלויות בכל המדרשות מפחדי ההפסד גדול
שהיה בחרבן הבית והספקות שהיו להם באותן המהומו'ובל החלוקות שנולדו
בג'רורות הללו נפסק'הלכה בהם ונודעו ביניהם דברי היחידים ודברי המרובים

בתר דטרחי דרגן בהו טרחי נפישי ודקן בהו דוקא דבתר דוקא ודקדקו הרבה
כל השמועות והמשניות לתקנן ולא הוסיפו על ממרא דקמאי מאנשי כנסת
גדולה אלא טרחו טרחי נפישי ודקו דקדוקי רברבי עד דאסיקו מאי דהוו
אמרין הגך ראשונים ומאי דהוו עבדין עד דאפשיטו להון כל ספקי דאית
להו ולא הוו חד מן הראשוני' דכתב מדעם עד סוף יומי דרבינו הקדוש וכן
נמי לא הוו גרסי כולא בפה אולשון א אלא טעמיהו הוו ידעין להון וכלהון
דעת אחת הות בהון ולא הות בגירסיהו פלוגתא וידעי מאי דאיתיה דברי
ד־כל ומאי דאית ביה פלוגתא ומאי דאיתיה ליחיד ומאי דאיתיה לרבים
ולא היו להם דברים סתוקני ומשנה ידועה שהכל שונין אותה בפה אחד
ולשון אחר אלא אותן חטעמים והשמועות שהיו ידעין אעפי שד־חכמים
כלן היו שונין בהם כל אחד ואחד מתני לתלמידיו באיזה חבור שירצה ובאי
זה דרך שירצה יש שאותן דרך קצרה כדאמרינן משנת ר אליעזר בן יעקב
קב ונקי ואמרינן לעולם ישנה אדם לתלמידיו דרך קצרה ואית דתני בללות

ואית דפרטין ואית דממוחין ופשטין דמוי ודמוי דרמוי וכל חד וחד מרבנן
תני כד אחנייה רביה האי מקדים להא מילתא והאי מאחר לה האי קייט
לישניה והאי מרווח ליה ואית נמי מאן דרביה יחיד דאמר מלתא תני לה
בסתמא אעג דידיע ליה דההוא יחיד הוא ואמרינן חייב אדם לומר בלשון
רבו ואיכא דמתני מאן דמסתברא ליה חדא כי האי תנא וחדא כי האי תנא
ומשום הכי פרשי בגמרה האי מני ר פלוני היא ואמרינן מאן תנא להא דתו
וכו כמאן כי האי תנא ואמרי בכמה דוכתי מי ששנה זו לא שנה זו ומדקדקינן
במתניתא במלתא ומלתא מינה ומסיקינן דישא בחד תנא וסופא בחד תנא
והנך מתנייתא כלהו מקרין ברייתא בתר דתריץ ר ברייתא דילנא ודהוו
אמרין קמאי דתלת עשרה אנפי הויין ביני רבנן במתניתי והוה רגמיר כולהון
כדגרסינן במסכת נדרים ר הוה גמיר תלסר אפי הלכתא אגמריה לר חייא
שבע מניהו חלש ר ואעקרו מיניה אהדר ר חייא שבע קמיה והנך שית
אחריני אזדו להו הוה ההוא קצרא דהוה שמע להו כד הוה גרים אזל ר חייא
וגמרינהו קמי קצרא ואתא ר חייא ואהדרינהו קמי ר וכד הוה חזי ר קצרא
אמר ליה אתה עשית אותי ואת חייא ואיכא דאמרי הכי אמר ליה אתה
עשית את חייא וחייא עשה אותי וכיון דחזא ר דאיכא שנויא כולי האי בתנוי
דרבנן אעג דטעמיהו לחדא מילתא סלקין חש דלא נפיש ואתי פסידא
מינא דמלתא הואיל וחזא דקא ממעט לבא וקא מסתם מעין החכמה
ומסתלקא תורה כי ההיא דאמר ר יוחנן בעירובין לבן של ראשונים כפתחו
של אולם ושל אחרונים כפתחו של היכל ואמרינן מאן ראשונים ר עקיבא
אחרונים ר אלעזר בן שמוע ואחסנוהו לר מן שמיא דהוה ליה תורה
וגדולה והוו כייפין ליה מכל אתריה כלהו שני כי ההיא דאמרינן בגיטין
אמר רבה ברי דרבא ואי תימא ר הלל בריה דר ואלס מימות משה ועד רבי
לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד ושקטו רבנן ביומי רבי מכל שמדא
משום רחמנותא דאיכא בין אנטונינוס ורבי ואסכי לתרוצי הלכתא כי היכי
דלגרסי רבנן כלהו פה אחד ולשון אחד ולא ליגרוס כל חד וחד לישנא
לנפשיה משום דהנך ראשונים דקמי חרבן הבית לא אצריכו להכי הואיל
ותורה שבעל פה הוא ולא אתמרו טעמיהו ברבים ידועים כגון תורה
דכתיבא אלא ידעי וגמרי טעמיה בלבבהון וכל הד וחד מגמר להו לתלמידי
באדם המספר לחברו ומלמדו באי זה לשון שירצה וכיון דמבנפין בלשכת
הגזית ובבתי מדרשות הם מסודרין לאומרן מיד ומשלתא אית להו בלא
עקתא ובלא פחדא ומן שמיא הוו מסייעין להון והוו ברירן להון טעמי
תורה כהלכה למשה מסיני ולית בהו חלוף ולית בהו פלוגתא כדאמרינן

אר יוסי בתחלה לא היה מחלוקת בישראל אלא ב׳ר של שבעים ואחד היו יושבין
בלשכת הגזית ושתי בתי דינין של כ״ג אחד יושב על פתח הר הבית ואחד יושב
על פתח העזרה ושאר בתי דינין של עשרים ושלשה יושבין בערי ישראל
הוצרך הדבר לשאול וכו׳ ברייתא עד משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו
כל צרכן רבתא מחלוקת בישראל ונעשת תורה כשתי תורות ורבנן דבתר הכי
דבימי הלל ורבן שמעון בנו אבתי קא שקלי וטרו והוו קיימין פלוגתא דתנאי
בהדי הדדי ולא איפשׁ׳ להו למגרסינהו בפה אחד ולשון א׳ וביומוי דרבי בנו של
רשב״ג אסתייע׳ מילתי׳ ותרצינהו וכתבינהו והוו מילי דמתני׳ במשה מפי הגבורה
אמרן וכאות וכמופת דמיין ולאו מליביה חברינהו אלא הנהו מלי ההוו גרסי
הנהו ראשונים דלקמיה ומנא לן מרתנן מעשה וברק בן זכאי בעוקצי תאנים
ואמרי׳ בגמר׳ מסתברא דבן זכאי דעלמא דאיסר׳ רבן יוחנן בן זכאי הכא קרי
ליה בן זכאי והכא קרי ליה רבן יוחנן בן זכאי ומקשי׳ והתניא מעשה וברק בן
עזאי בעוקצי תאנים ואסקינן אלא תלמיד היושב לפני רבו הוה ואמר מלתא
ואסתבר טעמיה לרביה וקבעיה בשמיה דאלמא מן ההוא זמן דהלל ושמאי
דתנו רבנן מעשה וברק בן זכאי בעוקצי תאנים תנייה רבי הכי במתניתין ולא
מתנייה ועוד מרתנן פרק כיצד מעברין את העדים ואמ׳ ר איב׳ איניש דלשאיל
להו לבני יהודה דרייקי לישנא מאברין תנן או מעברין תנן דאלמא לר גופיה
דהרציה למתניתין מספקא ליה היכי תנן ואמר מאן דתני מאברין לא משתבש
ומאן דתני מעברין לא משתבש כגון אשה עוברה שמעינן מינה דבלשון הזה
הוא אמורא קמידר איבא התני לה הכי ואיבא דתני לה הכי
ואף מסכייתא נמי הוו מספקא מקמיה דרבי מדקאמר ליה רבי מאיר לרבי
נתן נימא ליה לרשב״ג פתח תני בעוקצין דלית ליה ומעשה בר יעקב בן
קרשאי דאזל ויתיב להדי בוותא דעליתא דהוה יתיב בה רשב״ג גרס ותנא
עוקצין גרס ותנא אמר רשב״ג אי איבא מאן דקא שאיל בעוקצין יהב דעתיה
וגמרא ואיבא דוכתא דאוסיף בהו ר פרושי כגון האדתנן הבנים יוצאי׳ בקשרי׳
ובני מלכים בזוגים הכי הוה מתני׳ מפומא דראשונים ואוסיף בה רבי ופריש בה
וכל אדם אלא שדברו חכמי׳ בהווה לבד מן מלי דאתנין ביומיה וביומי דבתרי׳
דקאמרינן זו משנה ראשונה משנה אחרונה אמרו וכו׳ וכן מסכת עדויו׳ דאיתי
ביומא דאתוקם ר אלעזר בן עזריה דאמרינן אף עדויות בו ביום נשנית ושנינו
כל בו ביום ביומא דאתבוה לר אלעזר בן עזריה בישיבה ותנא לן ר בגוה בתר
הכי כלי דאתנו ביבי אביו כגון ר יוסי אומ׳ ששה דברים סקולי׳ ב״ש ומחומרי ב״ה
וכו׳ וכגון אמר ר יהודה ה״ו׳ שעקביא בן מהללאל נתנדה שאין עזרה נגעלת
בחכמה וביראת חטא על כל אדם בישראל בעקביא בן מהלל א׳ אכל מסכיית׳
אורגיתא אעג׳ דטיעמיהון הוו תנו להו רבנן קמאי ר תרצינון להלכתא אית

מניהו דהוה תני להו בלשון הראשון ואית מניהו דהוה תני להו בדחזא וסתם
מתני׳ר מאיר ולא אמרן מלבו אלא ההיא אורחא דגמרי׳דר מאיר הוה גמיר ר
ובאותו דרך דהוה מתני ר מאיר לתלמידיו אותה גמרא אחז ד וקבעיה לאתנויי
לכולי עלמא ור מאיר אחז דרך הגמרא שלו מר עקיבה רבו ור עקיבא קבלם
מרבותיו הראשונים דאמרינן אמר ר יוחנן סתם מתני׳ר מאיר סתם תוספתא
ר נחמיה סתם ספרא ר יהודה סתם ספרי ר שמעון ובלהו אליבא דר עקיבא
והני ברייתא ותוספתא וספרא וספרי הילין ברייתא בלהו הוו תנו להו רבנן
קמא׳ ואתו ר יהודה ור נחמיה ור שמעון וליקוטינון כל חד מניהו דיליה ר יהודה
תוספתא ר נחמיה ספרי ר שמעון ומתני׳ ר מאיר ובלהו אליבא דר עקיבא כי
בלם תלמידי ר עקיבא הם אבל ברייתא אחרנייתא לא איכפת לן בהו משום
דהני מובחרין דרבנן הוו דלקטינהו וחברינהו והנהו הוו תלמידי של ר עקיבא
וכך אמ׳ שמעון לתלמידיו בני שנו מדותי שמדותי תרומות הם מתרומו׳ מדותיו
של ר עקיבא והא אמרינן לבן של ראשונים בפתחו של אולם אחרונים בפתחו
של היכל וקא מפרשינ׳ ראשונים זהו ר עקיבא וקא מפרשי רבנן דאפילו אדם
הראשו׳ שמח בחכמתו של ר עקיב׳ כשהראהו הבה׳ דור דור וחכמיו וגם ר דוסא
בן הרכינס אמר לו לר עקיבא אתה הוא עקיבה בן יוסף ששמך הולך מסוף
העולם ועד סופו ביבמות והגדול שבכל תלמידי רבי עקיבא רבי מאיר הוה
דאמרינן בעירובין אמר ר אחא בר חנינא גלוי וידוע לפני מי שאמ׳ והיה העול׳
שאין בדורו של ר מאיר כמותו ומפני מה לא קבעו הלכה כמותו לפי שהיה אום
על טמא טהור ועל טהו׳ טמא וסרא׳ לו פני׳ ומשו׳ הכי הוה חביב ליה לר עקיבא
וסמכיה מינקותיה ונקט ר בהלבתא ארתא דר מאיר והיא הות ארח׳ דר עקיבא
ביון דחזא ר דארתא דר מאיר קצרה וקרובה ללמד ודבריה מחוברים חבור
יפה כל דבר עם מה שדומה לו ומדוקדקין דבריו הרבה יותר מכלהו רבנן תנאי
ואין בהן שפת יתר וכל מילתא מסקא לטעמא בדלא אמיר בה מילי דמיפיי׳
דלא צריכין ולא מחסרא ולא מיתרא מדעם אלא בדוכתא מיעוט תא וארחא
קייטא ובכלל כל מלה ומלה גדולות וגפלאות ולאו כל מאן דחכים ידע להון
לחבורי הכי כתיב לאדם מערכי לב ומי׳ מענה לשון ואע׳ דכלהו רבנן שוין
בטעמי כיון דר עקיבא היה רחב לב ור מאיר תלמידיה נמי רחב לב הוה ש׳ירא
תריצתהון ועדיפא מדכלהו תנאי אחריני משום הכי לקטה ר ואוסיף בה מאי
דהות ביומיה ותרצה ברחזי ופריש בה נמי כלהו תרפי ועקרי דפלוגתא דרבנן
דבין דהוה מרבנן דשמעי מרבוותא דפליגי אי נמי דיחידי׳ דפליגי ותנו מיסריהו
סתמא אי איכא אינש דשסע להון אתי למטעי ובר מפרש הכי הוה מילתא
בסתלק ספקא דתנן אמר ר יהודה לסה הוובדו דברי יחיד בין המרובי׳ לבשלם

שאם יאמר אדם כך אומר מניין לך שמא יאמר להם מקובל אני כך אומרין
לו שמא כדברי איש פלוני שמעת וכך חזו כולי עלמא צורתא דתרצתא
דמתניתין ואמתת הדברים ודוק דמלות שבקו הנך תניני דהוה תני ופשטין
אלין הלכתא בכל ארץ ישראל והויין שאר הלכתא כלהו אשתביקו והויין
כגון ברייתא ומאן דמעיין בפרושי או בלישני צויתי אבל סמכא דישראל על
אלין הלכתא הוה וקבלינהו ישראל כד חזינון באמונה וליכא איניש דאפליג
בהון ' על הדין ארחא תרצינהו ר לשתא סדרי משנה ולאו דשבקו קמאי
רובא לבתראי אלא קמאי לא הוו צריכי לחבורי ומילי דמגרסן על פה אינון
וכל חד וחד מרבנן ידעי להו בקבלה ולא הוו צריכי לחבורינהו ולמכתב
ביניהו עד דחריב בח וקמו תלמידיהון דהנך קמאי דלא הוו ידעי כותהון
והוו צריכין לחבורי דהא ר אליעזר בן הורקנוס דהוה ריש תלמידי רבן יוחנן
בן זכאי כד שיילי מניה הנך מילי דמפרשן בשני שעירי יה חלה פלגי כבשה
מסזר בית אשם סימן ' ולא אזדר להון מדי אלא דחנון ותניא לא מפני
שהפליגן בדברים אלא שלא אמר דבר שלא שמעו מפי רבו לעולם ולהכי
אצטריך ר לחבורי ולתרוצי שיתא סדרי משנה בתר דנפ עלמא בדורות מן
ההוא שמדא של חרבן הבית ' ולענין מסכתא דחזיתון דאית בהון מוקדם
ומאוחר ' ר בר תרצינהו למתני לא סדרינון למסכתא חדא בתר חברתה
אלא חדא תנייד באפי נפשיה מאן דניחא ליה לאקדומי מקדים לה ומאן
דניחא ליא לאחורי מאחר לה ולא ידעינון היתני ר ברישא אבל הלכתא
פרקי כל מסכתא ומסכתא הכי תרצינון ר חדא בתר חדא דאמר רב הונא
בחדא מסכתא לא אמרינן אין סדר למשנה אבל בתרתי מסכתא אמרינן
אין הלכה כסתם ומחלוקת ואחר סתם בתרא מסכתא אמרינן הלכה בסתם
אבל בתרתי מסכית' לא אמרינן משום דאין להם סדר ' ורב יוסף נמי הכי
סבירא ליה וסיהו אומר בבבי דנזיקים דכלהו חדא מסכתא נינהו ' ודקא
אמריתו שש הקדימו כפורים לשקלים אנן הכי אתנינון בי רבנן שקלים ואחר
כפורים אבל ודאי סכה קמי יום טוב תנינא ובתר דהכי ודאי ראש השנה
ואיפשר דתנינון להון בחלוף מיהו אית למימר שיש להקדים מסכת שבת
תחלה חואיל וחשיב שבת טובא ובתרה מסכת עירובין דדמי לה וחד ענינא
הוה ' ובתרה מסכת פסחים שהפסח הוא ראשון לכל המועדים והחגים
של כל השנה ובתרה שקלים שהוא סלפניו ובאחד מעניניו ובתר שקלים
תנינן סדר יומא דדמי לשבת ועירובין משום דיומא דכפורי לשבתא דמי
ובתר סדר יומא תנינן מסכת סכה דבתר יה הוה וחג גדול הוא ' ובתר מסכ'
סכה תנינן מסכת יט דחד ענינא הוא ' ובתרי ט תנינן מסכת ראש השנה

בי דיכי דלתני בתרי מסכ׳ תעני כשו׳ דאחר ר׳ה זמן רביע׳ ומן זריע׳ ואחר עניינ׳ דמי
הכי דגילי ר׳ בנ׳ למתני ואי אי דנ׳ה׳ לי׳ לאקדומי ולאתורי חרשו׳ בירו ואע׳ג דחזינ׳
מסכיית׳ דקאמרי׳ כבדי הנא כמסכ׳ פלו׳ כליק כגון כסכ׳ סוט׳ דקאמרי׳ בגב׳ כבדי
הנא כמסכ׳ נזיקא׳ כלי׳ ובגון מסכ׳ שביעו׳ דקאמרי׳ כבדי הנא כמבו׳ כלי׳ אלמא
דיש להם סדר ולעניין תוכפ׳ דר׳ חייא ודאי הוה הרצ׳ ולא כסייבא לן כ׳ לה׳ אי
ביומי׳ דר׳ חרצ׳ אן בתרי׳ דכתמהינ׳ בהנוש׳ על שצוה׳ ר׳ חנינ׳ בר חכא ישב כראש
וקא אמרי׳ והא איכ׳ ר׳ חיי׳ דעדיף סיני׳ וכהרץ נה נפשי׳ דד חיי׳ ואע׳ג דבקשי׳ והא
אר׳ חייא אני ראיתי קברו של ר׳ והורדתי עליו דמעו׳ ותו והא אר׳ חיי׳ אותו היום
שמת ר׳ בטל׳ בהונ׳ ותו כשחל׳ ר׳ נבנס ר׳ חייא לכקרו ובו׳ ואמרי׳ אי בעית אימא
איפו׳ ואי בעי׳ אים׳ בגון דר׳ חיי׳ עוס׳ במצו׳ הוה כבר לא אפגרי׳ אלמ׳ מספקא לן
מיהו אמרי רבנן דביומי׳ דר׳ אתרצן תוס׳ ומתניין מן ההו׳ זמנ׳ בבדרשי׳ ר׳ ומתחזי
מדהי׳ מימר׳ דמסכ׳ חגיג׳ מהנהו אלמי שהיו בשבבותי׳ ר׳ בני אהתי׳ ר׳ יוחנן בן
גורגו׳ ואמרי לה בני ברתי׳ ר׳ יוחנ׳ בן גורגו׳ וכל אימ׳ דהו׳ עיי׳ל ר׳ לבי׳ מדרש׳ הוו
עיילי ויתבי קמי׳ ומרחשן שפותיהו ומנידי רשיהו בעא רחמי׳ ר׳ עליהו ואתסיאו
ואישתב׳ דהוו ידעי חלבת׳ וספר׳ וספרי׳ ותוספ׳ וכולי תלמוד׳ ודאמריתו מהראה
ר׳ חיי׳ לכתב׳ ואמאי לא כתב׳ ר׳ אלו בקש׳ ר׳ לכתוב ולחב׳ כל מה שהי׳ שנוי בימ׳
אריכן מילי׳ ואתעקרן אלא ר׳ עקר הדברי׳ חקן וכת׳ ובגון קלו׳ ולשנ׳ קייט׳ דאפי׳
מתר׳ מילת׳ מגם׳ ממנו במה טעמי׳ ותלי׳ תילי׳ של הלבו׳ והגדות גדול׳ ונפלאות
דבס׳ עת׳ דשמי׳ אתאמר׳ מתני׳ ואת׳ ר׳ חיי׳ ופשט בברית׳ פרטי׳ ואנפי׳ לתו עיקרי
ובללי׳ רובי דטעמי׳ דנפשי׳ ומרווחי׳ בברית׳ עקר׳ דילה׳ בסתני׳ ועל עקר דמתני׳
סמכינ׳ כראם׳ בתעני׳ אלפ׳ תל׳ נפשי׳ באסקרי׳ דספינת׳ אם׳ אי איכ׳ אינ׳ דשאיל
מינאי מילת׳ בדבי ר׳ חיי׳ ודביר אושעי׳ ולא פשיטנ׳ ליה מתני׳ נפיל׳ מאסקרת
וטבעינ׳ אלמ׳ כל מאי דאיכ׳ בדבי ר׳ חיי׳ ור׳ אושעי׳ אי׳ לן למפש׳ מתני׳ ובא אלפ׳
להראו׳ חכמתו משו׳ דהו׳ מעש׳ דילי׳ בהדי ר׳ יוחנ׳ וכד אתו׳ סב׳ ותנ׳ לי׳ תאוס׳
חנו שק׳ לבני בשב׳ והם ראויין לת׳ לה׳ סל׳ נתני׳ להם סל׳ וכו׳ האסני׳ ואוקם׳ כר׳
מאי׳ דא׳ סגו׳ לקיי׳ דברי הם׳ ואלו את׳ ר׳ חיי׳ בברית׳ לאפלוגי עלי׳ ר׳ אין שומעי׳
לו כגו׳ מלת׳ דחזי׳ ר׳ הלב׳ וסת׳ במתני׳ אע׳ג דהוי בה פלוגת׳ מעקר׳ וכד את׳ ר׳ חיי׳
מפר׳ דפלוגת׳ הי׳ מעיק׳ אע׳ג דסתים׳ מתני׳ כמתני׳ עבדינ׳ ולא נקטינ׳ סוגי׳ דאית
לן מפלוגת׳ דרבנ׳ דר׳ מאי׳ ור׳ יוסי׳ בי׳ פליגי תרוייהו הלב׳ כר׳ יוסי׳ היכ׳ דסתי׳ ר׳ כר׳
מאי׳ במתני׳ כסתמי׳ עבדינן אבל הכ׳ ר׳ פלוגת׳ דמתני׳ עבדינן כסוגין דעלמ׳ כגון
ל׳ מאי׳ אוס׳ כך ור׳ יוסי׳ או׳ כך הלב׳ כר׳ יוסי׳ ואי חזא ר׳ חייא טעם׳ דר׳ מאיר דהוה
פליג בהדי׳ ר׳ יוסי׳ במתני׳ וסתמי׳ בברית׳ כר׳ מאי׳ לא מקבלינ׳ סיני׳ וכדבעי מינ׳
בערובין נחום שמעי׳ דר׳ אבהו מר סת׳ במתני׳ ומחלוק׳ בברית׳ מאי׳ אל׳ ובי׳ ר׳ לא
שגא׳ ר׳ חיי׳ מנין לו משו׳ דר׳ חיי׳ תלמיד׳ ר׳ הוה ומאי דאמרי׳ ר׳ הוה אמר׳ וליח

ליה לר חייא אלא מאי ראית ליה דר' ואפי' דוקא מילי דמתני' מכרע בברייתא
בהדיא בהדיא פלוגתא דמבוי פרוץ כעומד אמרינן תיובתא והלכה כותיח
דרב פפא תיובתא והלכתא ומפרקינן אין משום דדיקא מתניתין כותיה רקא
תני שלא יהיו פרוצות יתרות על הבנין וספרא וספרי דרשי דקראי אינון והיכא
דמיזא הלכתא בקראי ומעקרא במקדש שני ביומי דרבנן קמאי לפום הדין
אורחא הוו תני להון וכד חזו רבנן דברייתא אחריני דלא הוו מרבי חייא ורבי
הושעיה דאית בהו שבשתא ואית בהו פרטי דדמיין כללי דיחידים ומילי דלא
דייקן והני ברייתא דתרצי ר חייא ור הושעיא עדיפא מרכלהו ולקטינהו רבנן
ותנוהו בי רבנן ועליהון אמרינן בגמרא תר' ואעפ הוו שביחי ברייתא אוחרני
וגרסי רבנן להו כל חד וחד מאי דאגמריה רביה ותנאי נמי תני יתהון קמיהון
בגון אחי תאנא דבי ר חייא בר אשיין תנא דבי ר אמי ובר קפרא נמי תני משניות
אחרות ובכמה דוכתי אמרינן כדקאמר לוי במתניתין ורר חייא ורר הושעיא
עדיפן מכלהו וכל חד וחד מנהון איתלהון ברייתא על כל מסכתא ומסכתא
בדאמרין תני רב משרביא בקדושין דבי לוי והוא נמי כבר שמעי'ר כבר קפרא
זבר חי'ובר'הושעי'ורבנ'דבב' דהוו קמי רבנ'הוו להו מתניית'דהא הות בהו תור'
מרובה שהיו מרביצין כדוכת' דמתיבת' דתנן אר' עקיבא כשירדתי לנהררעא
לעבר שנה וכו ובפומבדית'דהוה ביה ר חנינא בן אחי ר יהושע ותר בסנהדרין
צדק צדק תרדו'הלך אחר כר יפה ומפרשי'אח'ר חנינ'בן ר יהושע לגולה והוא
שקראוה גולה משום דהתם היו משיאין משואות כדתנן בר'ה' עד שרואה כל
הגולה לפניו כמדורת אש ואמרינן עלה מאי גולה פומבדיתא והלל הזקן
עלה מבבל והיה נשיא בארץ ישראל וביומי דר וכתריה הנהו מתניתא דבבל
אי הוו מקריין משנת ר נתן בארץ ישראל' ומדשמואל נמי אמרי'בכמה דוכתי
תאנא דבי שמואל והנך משניות דהוו תני להו ת'ח הראשוני' לא מתאמר'בשם
רבי עקיבא דאמרי'בכמה דוכתי תנא דבי שמוא' ותנא דבי ר אליעזר בן יעקב
והויין נמי ברייתא לראשוני ראשונים כדאמרי'בעירובי'תני רבה בר מרי ברבי ר
יוחנן בן זכאי 'וכלהו הנך ברית'לא קבעינ'למגרסינהו כולי עלמ' כדאקבעון
ברייתא דרבי חייא ור אושעיא ולא אמרי'מנייהו ת'ר אלא תניא ותנא תונא
וספרא וספרי נמי לאו מתחלה פשטו רבנן בהו במשנתינו דמשעת תקנ'פשטה
בכל ישראל אלא קלי קלי כדאמר'ביבמות א'ל'ר יוחנן לריש לקיש דאיתי לבן
פרת שיושב ודורש כמשה מפי הגבורה ואל'לאו דידיה היא מתניתא והיכ' תני
לה בתורת כהנים נפקר יוחנן תנייא בתלתא יומי וסברא בתלתא ירחי ובתר
הכי אקבעון ספרא וספרי ותוספתא וכולי תלמודא והנך ברייתא לא אית להו
קץ וכל חד וחד מן רבנ'גריס להו מפום רבי' בדאמרי'במציע'אשכחי'רב פפ'בר

אבא לרבה בר שמואל אמר ליה תני מר מדי בשכיר אמר ליה תנינא ורבנן
אמוראי דבתרר הוו צריכין מזובה להלין ברייתא דמנהון מנפקן כל מילי
עמיקתא דאמרינן במתניתין בלישנה קייטא וכרמיזי ובכללי ווצאין מדם
ענפין וחדושי ותולדות כי לא חבר להון ר אלא עקרי דלהון ולא פשט דמוי
דאית להון והוו צריכין רבנן נמי פלפולא וסברא והוה נמי מנהון מאן דצריך.
ליה מלתא וצריך לדמוי מלתא כל מאי דדמי לה ולהביאה בעקר שלה
דאמרינן בעירובין רב חסדא ורב ששת כד הוו פגעי בהדדי רב חסדא מרתע
ממתניתיה דרב ששת ורב ששת מרתע מפלפוליה דרב חסדא ושבחו רבנן
למאי דגמיר טובא דמגליין ליה טעמי תורה דכיון דגמיר וידע כמה תניני
תני מלתא דקייט ליה ומלתא דמרווה ליה ומלתא דעמיקא במשנה זו ברורה
במשנה אחרת כההיא דסנהדרין דאמר ר אחא בר חנינא אמר ר אמי אמ
ר אסי אמר ר יוחנן מאי דכתיב כי בתחבולות תעשה לך מלחמה במי אתה
מוצא מלחמתה של תורה במי שיש בידו חבילות חבילות של משנה קרי רב
יוסף אנפשיה ורב תבואות בכח שור ואעג דמאן דתני ולא ידע לפלפולי אי
זה הדוש ואי זה נולד אתי מיניה דלא תני במתניתין בהדיה ולא ידע לדמוי
ולאפוקי עקר דיליה ממתני אעפ עריף ממאן דמפלפל וסביר ולא גמר
מאי דתניו ולא מאי דאמ משדהה דגמיר יכיל לאורויה נה מדעני דשמעינון
הלכה למעשה והוא דסביר לאיכיל משדמאן דלית ליה גמר מאן נפקינן
ליה מסברא אבל מאן דאית ליה גמרא לפום מאי דאמור דהוא ולא מה
נפקינן ליה מגמרא והיכא דפליגי אמוראי וסוגיין בעלמא כתר מנהון ותניא
בברייתא כאידך עבדינן כהוא דתנייא מתניתין כותיה כההיא דאמרינן
בזבחים רב יצחק בריה דרב יהודה הוה שכיח קמי דרמי בר חמא שבקיה
ואזל לקמיה דרב ששת יומא חד פגע ביה אמר ליה רמי בר חמא אלקפטא
נקטן ריחא אתי לך ליד משום דאזלת לקמיה דרב ששת הוית לך כרב ששת
אמר לאו משום הכי אלא מר כי בעינא מילתא מיניה פשיט לי מסברא ואי
משכחנא מתניתין דפרכא לה אמרת לי אי תניא תנא ורב ששת כי בעינא
מיניה מילתא פשיט לי ממתניתין ואי משכחנא מתניתא דפרכא לה אמר
לי מתניתא ומתניתין אמר ליה בעי מנאי מלתא בעא מיניה בשל במקצת
כלי טעון פי הכלי מריקה ושטיפה או אינו טעון אמר ליה אינו טעון מדי
דהוה אהזאה אמר ליה והא לא תני בברייתא הכי דתניא בשל במקצת כלי
טעון פי הכלי מריקה ושטיפה מה שאין כן בהזאה אמר ליה אי תניא תניא
ומשום הכי בהוריות כי איבעיא להו סיני ועוקר הרים אי זה מהם עדיף כד
אצטריך עלמא לרבה דהוא עוקר הרים ולרב יוסף דהוה סיני דהא אמרי

דקרי אנפשיה ורחב תבואות בכח שור ' שלחו מתם סיני עדיף דהבל
צריכין לסר חטיא דזה הוא גמרה ' ראחר חייא ותרצינן לברייתא דילה דאנון
דשתא הגך דר חייא בלחוד דמתניתין כי רבנן משום דהגך קמייתא כלהו הוו
נפישן טרייתהון ותנייתהון ' וסאי דאצטריכו רבנן מנהון אמרי בגמרה ורקדקו
בהו והנפיקו בהו טעמיהו ושארא אשתכח דלא צריכינן להו ' ואעג דבריתא
דרב ושמואל דהות בבבל דיקא ותריצא דאמרינן בסדר יומא על פר ושעיר
הנעשה בחוץ אמר רבא לא משכחת מתרצתא אלא אן ראליעזר דבי שמואל
אן רבי עקיבא דתוספתא ואף על פי כן אשתביקא חך דבי שמואל וכר
משכחינן נסחאי דבריתא לא סמכינון עליהו דלא מתניין ולא ידיען אי קושט
אינון אי לא אלא הגך דרבי חייא בלחוד הוו גריסן בי רבנן ובבריתות נמי
אחרות דקרו להו קטישות דלאו לאורוי מנהו בגון הלכות דרך ארץ והגדות
אחרות ' ותלמוד נמי דשאלתין עלוהי אפילו ראשוני ראשוני אית להון תלמו
דהא אמרינן דאית להו הלכתא דגריסן להון דאמרי מעשה וברקבן ובאי
בעוקצי תאנים ואף על גב דלאו כלהו גרסי בפה אחד ולשון א אבל הטעמים
ידועים הם שהם שוין וכלהון חד וכל חד וחד מתני לתלמידיה חבורים משונים זה
מזה כל חד וחד כדאגמריה רביה והלכותיהם וטעמיהם שוין אפעל פי שגרסת
מחולקזה מזה ' והוו עיקרין דידהו קלין וחמורים וגימטריות ופנים של מדרשו
ומנהון שלש עשרה מדות שהיה רבי ישמעאל דורש ' ומנהון דברים אחרים
בגון סרוס מקרא ויתור מקרא ורבויין ומיעוטין ודורשין סמוכין והקש ב כתובים
הבאים באחד איך מלמדין ולמד עליון מתחתון ותפשת מרובה לא תפשת
תפשת מועט תפשת ודרשת ע טעם מקרא ונורעין ומוסיפין ודורשין ויש אם
למקרא ויש אם למסורה נאמר כאן ונאמר להלן מקרא נדרש לפנין ולפני פנין
ואין מקרא יוצא ידי פשוטו אין מוקדם ואין מאוחר בתורה דברה תורה כלשון
בני אדם דבר שנאמר בזה ובזה ואינו ענין לו תנהו ענין לחברו דבר שחברו
מוכיח עליו דבר שנאמר בזה והוא הדין לחברו פרשה שנאמרה ונשנית לא
נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה דון מינה ומינה ואוקי באתרא ודין לבא
מן הדין להיות כנדון ודברים הרבה כאלה ' כד הוו אמרי ראשונים הלכתהון
כל חד וחד כדגריס להון אילין מילי הויין תלמוד דילהון לגלויי טעמי תורה
וכדאמרינן בעירובין אמר ר אבהו אמר ר יוחנן תלמיד אחד היה לו לרבי מאיר
שהיה אומ על כל דבר ודבר של טומאה מ ח טעמי טומאה ועל כל דבר ודבר
של טהרה מ ה טעמי טהר ' וכן נמי אית להו אנפי אחריתי לתלמוד דידהו למחזי
חדושין וענפין והולדות היכי דיניהון והיכי אנפי דדמוייהון והיכי מהדרינן ענף
לעיקר דילהון ' ובגא לן דהוה להון תלמודא דהא על רבן יוחנן בן זכאי אמרן

דעד הויא דאביי ורבא חוה גמיר ותנן רבי יהודה אומר הוי זהיר בתלמוד
ששגגת תלמוד עולה זדון ותר במציעא העוסק במקרא מדה שאינה מרדה
במשנה מדה שמקבלין עליה שכר בתלמוד אין לך מדה גדולה מזו ' ובתר
דתקין רבי הלכתא ומתני דידה הוה תלמודא מפרשין בה דוקיא דמתני ופרטי
וכללי ושעמי מדרשי כדתנו רבנן שם הוי רץ למשנה יותר מן התלמוד ואמרי
עלה האי גופה קשיא אמרת בתלמוד אין לך מדה גדולה מזו והדר אמרת וכו'
אמר שבקו כולי עלמא מתניתא ואזלו בתר תלמודא הדר דרש להו הוי רץ
למשנה יותר מן התלמוד מאי דרש מדדרש ר יהודה בר אלעאי והגד לעמי
פשעם ולבית יעקב חטאתם הגד לעמי פשעם אלו תלמידי חכמים ששגגות
נעשות להם כזדונות ולבית יעקב חטאתם אלו עמי הארץ שאפילו זדונות
נעשות להם כשגגות והיינו דתנן ר יהודה אומר הוי זהיר בתלמוד ששגגת
תלמוד עולה זדון ותלמוד הוא חכמת הראשונים דסברין ביה טעמי משנה
ותר שם רבו שאמרו לא רבו שלמדו משנה ולא רבו שלמדו מקרא אלא רבו
שלמדו תלמוד ואיבא דתנו רבו שלמדו חכמה ותרויהו חד טעמא אינון
דקתני רבו שאמרו לא רבו שלמדו מקרא ולא רבו שלמדו משנה אלא רבו
שלמדו תלמוד דברי ר יהודה ר מאיר אומ כל שרוב חכמתו ממנו ר יוסי או
אפי לא האיר עיניו אלא במשנ אחת זהו רבו ואם רבא כגון רב סחור דאסבר
לי זוחמ לסטרון ' ולא הוה להון להנ קמאי עד דאפט ר חבור כתוב וגרסין לי
על פה ' כגון פרושי כתיבי להו דמפרשי השתא אנחנ לתמידי דילנא דכלהון
גרסין לי והאי כתר באנפ חד והאי כתו באנפ אחרי הכי הוו מפרשין משנתהון
וקרי להו לפרושי תלמו והוה רויח לבא ולא צריכי אלא עיקרי וכר אסתים
משנונה נפשי דר אסעיט לב ואצריכו למלקט תלמודיהו ולמגרסי ואוסיפו כי
במה ארחת אחרנית ותקינו בי הנך ראשוני ראשוני כדאמ מהמ ודרשי קראי
ותקינו בהו חדושי ותולדו מלת מלת כדמפרש כי היכי דהו בימי קדמוני ותקינו
בי נמי מאי דלא הוו צריכין ביה הנך קמאי כגון פירו דברי עמוקין דהנך קמאי
שהיה לבם רחב לא היו צריכין לפרשן ונתמעט אחריהם החכם דתנן בסוף
סוט משמת ר אליע נגנז סת משמ ר יהוש בטל עצה ומחשב משמת ר עקיב
בטלו זרועי תורה ונסתמו מעיינות החכם והכי נמי הויא ביומי דר ותקינו בה
דקדוקי אחרינ מלתא דבתר מלתא למאי אתניא ואמרינ מכדי תנא ליה הא
למה לי למתנה תו הא והיכא דלא יכיל לתרוצה אמרינן ביבמות כאן שנה ר
משנה שאינה צריכה ומפקינן אצרכת דכל מלתא ומלתא ואמרינן מאי קמל
ופרטין פרט ומדמיין דמוי כלהו הנימילי כד הוו בימי ר הוה פריש להו פרוש
וכל מלתא ומלתא למאי הלכתיה ואצטריכו למילי אחרנייתא דלא הוו

צריכין להון קמאי היכא דחזא ר מדעם ולא חזיה רבנן בתראי פרשוהו כי
היכי דלא נסמוך עליה כגון דסתם ר דברי יחיד משום דאסתבר ליה דהלכת
כוותיה ולא אסתבר להו לרבנן בתראי בההיא דמצות חליצה דכד אמר
יחיד מדי וחזי ר טעמיה דהלכתא כוותיה תאנא לה סתמא כראמרינן באלמנה
דכתובות האמני ר שמעון דהיא ומי שמת לענין מקנה משכיב מרע בשבת
מתניתין ר יהודא היא ובהוציאו לו את הכף ואת המחתה נמי סמן ורבות
באלה דאמר לך מני ר פלוני היא ואתני לה ביחידאה אעג דסתמה ר לא
עבדי כותיה והיכא דסתים במקום מחלוק עדיף טפי כההיא דתנינן החליצה
והמיאוני בשלשה דמפרשא במצות חליצה אי נמי דתני לה לממרא דיחידא
בלשון חכמים כי היכי דלעבדון כותיה דאמר ר חייא בר אבא אמר רבי יוחנן
דאה ר דבריו של ר מאיר באותו ואת בנו ושנאן בלשון חכמים וראה דבריו
של ר שמעון בכסוי הדם ושנאן בלשון חכמים ומהכא גמרי דסתם ר מאיר
לאו דיליה הוא דיחידאה הוא דרבותיה הוא מר עקיבא רביה והילכך כד
ידע ר דהאי מימרא דר מאיר באותו ואת בנו דרבותיה הוא קתני לה בלשון
חכמים וכי ההיא דשאור ישרף דתנן וחכמים אומרים זה וזה האוכלו חייב
כרת ולא תנייה בשמיה דר מאיר דפליג עליה דר יהודה כי היכי דלא ניטעי
ונימא כסוגיין בעלמא ר מאיר ור יהודה הלכה כר יהודה והלכה כר מאיר
דאמר רבא מס דר מאיר אין לך כל סדקוסדק מלמעלה וכו ותניא נמי הכי
השתא אתו רבנן אמוראי של התלמוד ומפרשין המ דיכא דחזו כד חזא
ר ולא מגליא להו מלתא כההיא דהמביא במסכת יט אמר רב יהודה אמר
שמואל אין מביאין עצים אלא מן המוכנין שבקרפף ומקשינן והא אנן תנן מן
הקרפף אפילו מן המפורר תיובתא דשמואל ומפרקינן מתני יחידאה היא
ואשתכח לה סיעתא מן ברייתא והיכא דמשכחינן כמתני מלתא משבשא
וצריכא למסמי מינא מדי דאית בה קושיא ולא סליק אמרינן סמי מבאן כך
וכך כי הנך דאותו ואת בנו דאמרינן אמר ר חייא אמר ר יוחנן פרת חטאת
אינה משנה עגלה ערופה אינה משנה אלמא אי סלקא מתניתין ולא סלקא
מברייתא ואף מסברא דחינן מתניתין כולה כי ההיא דתנינן בטהרות מסרק
של פשתן שנטלו שניו ואמרינן בד חולץ ר יוחנן וריש לקיש דאמרי תרויהו
זו אינה משנה ולא עבדינן כוותה ממאי דמסיימי דווקני וכו ואי צריכא
מתניתין לחסורא מחסרינן לה ואי צריכא לתרוצי מתרצינן לה ואי אית בה
כמתניתין שבשתא וברייתא עדיפא מינה מבררינן לה למלתא כדתנן ב ש
אומרים לא ימנה ישראל עם הכהן על הבכור וביה מתירין ואפילו גוי ואמרי
עלה בית הלל דסתניתין ר עקיבא דברייתא היא והלכה כר עקיבא דברייתא

דאמר ר עקיבא אפילו זרים אפילו גוים לא ואי פליגי תנאי אמרינן במאי קא
בפלגי ואמרינן טעמא דכל חד וחד מנהון ומחפשינן על ברייתא דשכיחא לברור
למלתא ולמפשט מנהון ההיא בעיא ואמרינן להו היבא דמשכחינן להו כההיא
דהשולח בסכת גיטין דאמ' ליה ר ירמיה לר זירא פוק עיין בך במכלתך ומדק
דייקינן בהו ומסקינן הדא חדא למעמי ולהלבתי וחדא חד מאן אמרה ואליבא
דמאן נינהו לבר מן פלוגתא דאמוראי וקושייהון ושיעוייהון ותיובתיהון ופרוקיהון
ודחיתהו ואוקמתהו ולאפושי ולמכת ארמי דהלמו דנפישי טוב" והכי הו בעידנ
דרבנן קמאי כדמפרשנ אנחנ השת פירושי דילן כל חד וחד מן רבוותא כדחזי
ומגמר לכל חד וחד מתלמידי לפו מאי דצרי ולפו מה דיביל "מנהון איב דאמרי
להו ראשי דברים ועיקרין ושארה מבין מדעתו מנהון איבא דצריבי למפשט
וארווחי להון ולדמויי להון דנמויי והא דאמרינן עד דאפטר ר גמריהון דכלהו
תלמידי כל חד וחד תלמ' לפני רבו הוה ' ונקאי דאתריקמתנ' כל חד וחד תלמורו
לפי משנתו היה ובתר דאתרצה כל עומידר לכל חד וחד פשיט להון כמני וגמר
להו טעמי הלכתא דיליה ובתר דנח נפשיה דר אצטריכו למלקטיה ולמגרסיה
בפה אולשון אח ובתר ר הוו הנאי מן התם כגון ר נתן ור שמעון ורבן גמליאל
ברביומן הבא כגון רבי יאשיה דמן הוצל מיהו לא תני מדי ממתני אלא ההוא
דהוה תניא קמיה הכי כדמפורש בספרו של אדם הראשו ר ור נתן סוף משנה
והוו נמי רבנן אחריני דאיתינן תנאי ואמוראי כגון ר חנינא ור ינאי ורב דהוה
תלמידי דר וגמריה מר ורבי חייא דאמרינן בחולין אמ' ר יוחנן נהירנא בר הוינא
יתבין שבע עשר שורן אחורי דרב ורב קמיה דר והוו נפקין זקוקין דנור מפומי
דר לפומיה דרב ומפומיה דרב לפומיה דר ולא הוח ידענא מאי קאמרי ובכמה
דוכתי אמרי רב תנא הוא ופליג והוו נמי רבנן אחריני דהוו אמוראי בלחור כגון
שמואל ור שילא ורבה בר בר חנא ורב כהנ קמא ורב אסי ובימיהם בסופם רב
אדא בר אהבה ורבח בר אבוה זקנו ומן רבית נשיא הוה דאנחנ קיטנ בקבלה
דמן בית נשיאה אנחנא ומזרעיה דרבה בר אבוה ובתר הכי הוה ר תנינא התם
ור ינאי ור יוחנן ור שמעון בן לקיש ור יהושע בן לוי ור שמעון בן אלעזר דהוה
שמעיהון ושמעא דרב ושמואל בבבל ואפי הכי חכמה בבבל הוה נפישא טפי
ובתר דריהון רב נחמן ורב יהודה ורב הונא ורב חסדא ורב ששת בבבל ורבנן
אחריני דהוו סלקין ונחתין כגון עולא ור הייא בר אבא ור יוחנן ור שמואל בר
נחמני ורבנן דהתם דסלקיקו מהכ' ר אמי ור אסי ובתר הכי רבה ורב יוסף בבבל
ורבנן דהוו סלקין ונחתין בגון ר אבא דהוא יתר ראשונים ור יצחק נפחא ורבי
זירא ור ירמיה ור אבהו ור חנינא בר פפי ובתר הכי אביי ורבא ונפיש שמדא
מא' ואמעיטא הוראה תמן טובא ונחית מן דהוה תמן מן בבלאי כגון רבין ורב

דימי וכלהו נחותי דנחיתו להכא ובכל דרא ודרא מן אלין דרי אית להון
שמעתתא דגרסי לדהון רבנן ומסדרין להון תדיר תדיר כדאמרינן בפסחים
רב חייא בר אבא הוה מהדר תלמודי כל תלתין יומין ומחלי בעבור דדשא
ואמר חדאי נפשאי לך קראי לך הנאי והני שמעתתא דהוו גרסין להון כלי
עלמא כל רבה ורבה מפרש להו לתלמידיה פרושי אחריני ודקדוקי יתירי
ומחדשי נמי דעבדי עובדי בבעיי דבעו מיניה ושקלי ותרו והוה להו פלוגתא
בין כל חד וחד לכד זוגיה אתא דרא אחרינא ואמעיט לבאו הנך טילי דהוו
פשטיקלהון לראשונים ופרשי להון לתלמידיהו והוו כגון הנך פרושי דלא
צריכי כלי עלם למגרסינהו ולמקבענהו בגמרא הוו השתא בהדהו אדרא ספיקי
וצריכין למקבעינהו בגמרא ובגירסא ואמרין להו יתהון במתיבתא וקבעין להו
בגמרא רסיזלהו בגמרא רבנן כדאמרי ערוב שנתנו באילן יתיב ר חייא בר אבא
ור יוחנן ויתיב רב נחמן גביהו ויתבי וקאמרי האי אילן דקאי היכא אלימא
דקאי ברשות דיחיד וכו ואמרי בסופא אמר ליה רב נחמן יישר וכן אמר
שמואל אל פתריתו ליה כולי האי אמר להו אתון נמי פתריתו בה טובא
אלא הכי אמר להו קבעיתו לה נמי בגמרה: וכל דרא דבתר דדאמטעיט
לבא דאמר ר יוחנן בעירובין ואנו לבנו נקב כמחט סדקית אמר אביי ואנן
בסיבתא דגודא לגמרא ואמר רבא ואנן כאצבעתא בקירא לסברא ואמר
רב אשי ואנן כאצבעתא בברזא לשבחא וכמה דאמעיט לבאו אתילדו ספקי
הנך פרושי הראשונים דלאו הוו קביעין ביומיהון מקבעין דהשתא ומגרסין
ועובדי דעבדי הנך רבנן קמאי ומתני השתא בגמרה ואי בלהו מרבנן שמעוה
למלתא ואמרוה כחדא ליבא מאן דקרים ואמרה מתאמרא סתמא ואי חד
הוה קרים דשמעה ואמרה סתאמרא משמיה אר פלוני דאמרי בפסחים עולא
איקלע לפומבדיתא אל רב יהודה לרב יצחק בריה זיל אמטי ליה כלכלא
דפירי וחזי היכי מבדיל אזל שדדיה לאביי כי אתא אל הסבדיל בין קדש
לחול הוא דאמר אתא ואל לאבוה אנא לא אזלי לאביי הוא דשדרית ואמ
לי הסבדיל בין קדש לחול הוא דאמ אל שדרותיה דמר ורבנותיה דמר גרמא
ליה דלא מתאמרא הלכתא משמיה וכמ רדייק חכם ואמ שמעתתא מפומא
דרביה ולא מפומא דאחריני טפי עדיף שמעתיה דאמרינן אמר רב נחמן בר
יצחק קבעה עולא לשבשתי בר בנימן בר יפת תהי בה ר זירא וכי מה ענין
ר בנימן בר יפת אצל ר חייא בר אבא דייק וגמיר שמעתתא מפומא דרביה ור
בנימן בר יפת לא ועוד דכי אמר מפומא דחד רבה טפי עדיף דאמרינן פ אלו
טרפות כי סליק ר זירא אכל מוגרימת דרב ושמואל אמרו ליה ולא מאתרי
דרב ושמואל אתת אל מאן אמרה יוסף בר חייא יוסף בר חייא מכלי עלמא

גמיר שמע רב יוסף ואקפד אמ׳ אנא מכולי עלמ׳ גמירנ׳ אנא מרב יהודה גמירנא
דאפ׳ ספקי דגברי גרים האמ׳ רב יהודה אמ׳ רב ירמי׳ בר אבא ספק משמיה דרב
ספק משמי׳ דשמואל שלש מתירין את הבכור במקו׳ שאין מומחה ספק דבלהו
רבנן קא אמרי׳ אמרילה בדי׳ באילן מיליא בסוף תלמוד׳ דרא דבתר דרא הוה
מתאמרן דכל דרא ודרא קבעין ביה בתלמודא מילי מן ספיקי דבתהדשן להו
ומעשי׳ ובעי דמחבעו להו כי ההוא דמסב׳ סנהדרי׳ דאמרי רב בהנ׳ור ספרא חנו
להו סנהדרי׳ בי רבה אמרי ליה ומאי אמרי׳ בסנהדרי׳ גרידה׳ וכולא שכעת׳ ודקו
נמי דוקיי והויי דמוסיפין ומחדשין רבנן בתראי ולאו דלאו הוו ידעין ליה רבנן
קמאי אלא דשבקינהו לדרא דאתי בתריהון לאתגורי בהון ולא אצטרי׳ עלמא
להו בימיה׳ כדאמ׳ רבנ׳ העי׳ר יהוש׳ בן זרון בן חמיו של ר מאי׳ לפני ר על ר מאי׳
שאכ׳ על׳ ירק בבי׳ שאן והתיר ר את בית שאן כלו על ידו חברו עליו אחיו ובית
אביו אמ׳ לו מקו׳ שאבותיך ואבו׳ אבותיך נהגו בו איסו׳ ואת׳ תנהוג בו התר דרש
להו מקר׳ הזה ובתת נחש הנחוש׳ אשר עשה משה בי ער הימים ההם היו ישראל
מקטרי׳ לו ויקר׳ לו נחשתן איפש׳ בא אסא ולא ביערו והלא כל עז שבעול׳ אסא
ויהושפ׳ ביערו׳ אלא מקו׳ הניחו לו אבותיו להתגדר בו אף אני נמי מקו הניחו לי
אבותי להתגר בו מכאן לתח׳ שאמ׳ רבר הלכה שאין מזניחין אותו ואמרי לה
אין מזיחין אותו ואמרי לה אין מזחיחין אותו מאן דאמ׳ אין מזניחין אותו דכתיב
בי לא יזנח לעול׳ יי מאן דאמ׳ אין מזיחין דכתי׳ ולא יזח ההושן ומאן דאמ׳ אין
מזחיחין אותו דתנן משרבו זחוחי הלב רבו מחלוקו׳ בישר׳ זאת התשוב׳ למאי
דאמריתו מ״ט שבקו קמאי רובא לבהראי דהא משכחיתו דבר מופל׳ דאמרוהו
בתראי דקמאי שבקו להו׳ לאתגדור׳ בהון ולאנפושי נמי באילן מילי דאתוס׳ בה
תלמודא דרא דבתר דרא בדאמרי׳ שבע מאה בעיי בעא דואג ואחיתופ׳ במגדל
הפורח באויר ואמ׳ רבא גברותא למבעא בעיי והא בשנייה דרב יהודה כלהו
תנויי הוו בנויקין ואלו אנן קא מתני׳ ד׳ סרר׳ ואלו רב יהודה בד הוה מטי האשה
שכובשת ירק בקדרה ואמרי לה זיתים שכבשן כטרפיהון טהורי׳ אמ׳ הויא דרב
ושמואל קא חזינן הכא ואלו אנן מתנינן תליסר מתיבתא ואלו רב יהו׳ כד הוה
שליף מסאניה אתא מטרא ואנן קא מצערינן נפשין וליכא דא שגח בן אלא
קב״ה ליבא בעי ולפום הכי איתוספא הוראה בתר דרא עד רבינא ובתר רבינא
איפסיק׳ כדחזא שמואל ירחינאה בספרי׳ דאדם הראשון דהוה כתוב ביה אשי
ואכינה סוף הוראה ובתר הכי אעג דואי הורא׳ לא הות הוו סבוראי דמפרשי
דמקרבי להוראה ואקרו אנהו רבנן סבוראי וכל מאי דהוה תלי וקא פרשוה
בגון רחומי ורבה ורב יוסף מבי חתים דאמרינן בהמביא גט ממדינת הים
וצקלגומו ובי חתים עיר בסביבי נהרדעא ורב רבאי מרוב דמפרש במסכת

סנהדרין ראמ' ר היוצא ליחרג משקין אותו קורט של לבונה כדי שתטרף דעתו
עליו משום שנא' תנו שכר לאובד ויין למרי נפש ותנא נשים יקרות שבירושלי'
היו מתנדבות אותן משלהן ובעינן ואם אינן מתנדבות משלהן משל מי אמ' רב
רבא ידמן רוב מסתברא משל צבור משום שנא' תנו וגם רוב עירו של רב רבא'
היתה בסביב ישיבות נהרדעא היא ואסרי רבנן דרב רבא' גאון הוה ואוריך
שניה טובא ' וכמה סברי אקבעו בנס' ראנון מרבנן כתרא' כגון רב עינא ורב
סימונא ונקטינן מן הראשונים בגמרא דהאשה נקנית בג' דרכים דתנינן ברישא
מנא הני מילי וכו עד בכסף מנא לן כלהו אינך פרוקיוקושיי דמתרצי בגמ' רבנן
בתרא' סבוראי תרצינהו וקבעינהו ' ודכתבתון כיצד נכתבה המשנה ונכתב
התלמו' תלמו' ומשנ' לא אכתיבו אלא תרוצי הוו מתרצי וזהירין רבנן למגרסיהו
על פה אב' מנסחי דכתיבי דאמרי' בתמור' דכרי' שבעפ' אי אתה רשאי לאומר'
בכתב שנא' כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ברית אלה אתה כותב
ואי אתה כותב הלכות ' ודבעיתון רבנן סבוראי היאך נסדרו אחרי רבינא ומי
מלך אחריהם מאותו זמן ועד עכשיו חזינן לפרושי להו עקרא דהא מילתא
והיכי הוה ראשונתיה דישראל מקדם והיכי אתפליגו תרתין מתיבתא משום
דאית בה מלתא הוו יודעי' דמעקרא כד גלו ישרא' בגלו' יכניה והחרש והמסגר
וכמה נביאי עמהם אייתינהו לנהרדע' ובנו יכניה מלך יהודה וסיעתו כי כנישתא
ויסרוה באבנים ועפר שהביאו עמהם מבית המקדש לקיים עליהם מה שנאמר
כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחננו וקריה לההוא כי כנישתא ביה
בנישתא דשף ויתיב בנהרדעא כלומר שנסע בית המקדש וישב כאן ודות
שבינה עמהון כראמרינן במגילה בבל היכא רב אמר בכנשתא דהוצל
ושמואל אמר בכנשתא דשף ויתיב כנהרדעא ולא תימא הכא ולא
הכא אלא זמנין הכא וזמנין הכא אמר אביי תיתי לי דבי מרקחנא פרסה
התם מצלינא והדא כנשתא דהוצל קרובה היא לבית מדרשו של עזרא
הסופר למשה מנהרדעא היא וכיון שעלה עזרא מבבל והגולה עמהם ובנו
בה והוו שם ראשי סנהדרין כגון שמעון הצדיק ואנטיגנוס איש שוכו ושאר
אותן הזוגות ורובן מבבל היו עולי והלל הזקן היה עולה עמה מבבל ואעפ
היו מרביצי תור הכא והו' להו ראשי גלות מבי דוד אבל ריש מתיבת וסנהדרין
לא הות בהון דהדא מלת הוו אמרין דלא הוו אלא מן המקו' אשר יבחר יי ועד
דאפט' ר בריש גלות הוו נהיגין בבב' ולא בראשי מתיבת ונשיאי דאנון ראשי
סנהדרי' באי הוו כדמפרש באבות עד הלל ושמאי ובתרי שמעון בנו ובתרי
רבן גמליא' הזקן בנו ובתרי' רשבג קמא דאקטיל קמי חרבן הבית ור ישמעא'
בן אליש היה כהן גדו' ואליך ד דדי הוו בכלל הנהו ק שני דאסרי ביציאו' שבת

הלל ושמעון גמליא. ושמעון נחנו נשיאותן בפני הבית מאה שנה ובתר רשבג
דאקטיל בהרוגי מלכות הוה רבן יוחנן בן זכאי והוא הוה בעדן חרבן הבית
ואפקוה ליות אספסינוס קיסר ובקש מכנו שושלתא דרבן גמליאל ויבנוה
וחכמיה וכד שקש רבן יוחנן בן זכאי ורבנן ביבנה תקינו להו עשר תקנות
דתנן משחרב בית המקדש התקין ריבז ובתריה רבן גמליאל בנו של רשבג
הזקן שנהרג עם עשרה הרוגי מלכות ואתו רבן גמליאל היה נשיא ביבנת
ור יחושע אב בית דין וכיון דצעריה רבן גמליאל לר יהושע תלתא זמני
עברוה ואוקמוה לר אלעזר בן עזריה דהוה עשיר והוה עשירי לעזרא
הסופר והדר פייסיה ואהדריה לרבן גמליאל ולא עברוה לרבי אלעזר בן
עזריה אלא רבן גמליאל תרתי שבתא ור אלעזר בן עזריה חדא שבתא
כדמפרש בגסרא דתפלת השחר ובתריה רבן שמעון בנו היה נשיא ובתריה
רבינו הקדוש בריה שהיה בצפורי ובית שערים וביומי דר הוה רב הונא
קמא ריש גלותא בבבל היינו דאמרינן בעא מניה רב מר חייא כגון אני מר
אני בשעיר אל צרתך הרי בבבל ומני רב הונא ומתני רב ספראדהתם שבט
והכא מחזקק כראמרי בסנהדרין לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו
לא יסור שבט מיהורה אלו ראשי גליות שבבל שרודין את ישראל במקל
ומחוקק מבין רגליו אלו בני בניו של הלל שמלמדין תורה ברבים אלמא הני
דבבל עדיפו טפי הואיל ושבט אינון וביומי דרבי נח נפשיה דרב הונא בבבל
ומפרשי רבנן בירושלמי דכלאים וכתובות שהיה ר ענו ביותר והיה אומר ר
כל מה שיאמר לי אדם אני עושה חוץ ממה שעשו זקני בתירה לזקני דשרון
גרמיהון מנשאותא ומניאוניה ואי סליק רב הונא ריש גלותא להכא אנא
מותיבנא ליה לעיל מינאי דהוא משבט יהודה ואנא משבט בנימין הוא מן
רבריא דיהודה מן דוכריא ואנא מן רקתא מנקובתא חד זמן עייל ר חייא
רבה לגביה אל הא רב הונא לבר נחכרכמו פניו של ר אל ארונו בא אמר
ליה ר לרבי חייא פוק חזי מאן בעי לך לבר דקולא אשכח ברנש וידע רבי
חייא דכעס עליה ר ונהג נזיפותא בנפשיה תלתין יומין ולא עייל לגביה דר
תלתין יומין אמר ריוסי בר בון בהילין תלתין יומין ליף רב מניה כל כלילא
דאוריתא ואתמני בתר רב הונא בבבל מר רב עוקבא כד הוו גרסין הוה יתיב
מר עוקבא קמיה דשמואל בד אמות דידיה וכד הוה יתיב בדינא הוה יתיב
שמואל קמיה דמר עוקבא בד אמות דידיה ואמרינן בשבת אמר ליה שמואל
לרב הונא שננא רישך בקרירי ורישא דרישך בחמימי חא מר עוקבא ובית
דינו קיים וכתוב בהוכה אמר יי בית דוד דינו לבקר משפט ביומי דר נחת
רב לבבל בשנת תקל שנה למלכות יון דרגילנא ביה שנת שלשת אלפים

ותחקעש לשירה * והוה הכא ר שילא רישא בי רבנן נתר ד והוה מקרי ריש
סדרא בבבל ר שא דדבנן דאמרין רב איקלע לאהריה דר שילא קם עליה
באמוצא * וכר נח נפשיה דר שילא הוו רב ושמואל הכא ואדברי רב שמואל
מקמיה ולא אצטבי רב למהוי רישא עליה ולאותוביה לשמואל קמיה ואף
שמואל לא אצטבי למהוי רישא עליה דרב ולאותוביה להב קמיה דהוה
קשיש רב לשמואל מובא כי ההיא דאמרינן בגמרה דכרובה רב ושמואל
ורב אסי אקלעו לבי שבוע הבן ואמרי לה לביישוע הבן רב לא עייל קמיה
דשמואל שמואל לא עייל מקמיה דרב ורב אסי לא עייל מקמיה דרב אמרי
מאן נטרח וכו * ומשום הכי שבקיה רב לשמואל בנהרדעא דהוא דוכתיה
והוא מקים תורה ואתרחק לדוכתא דלא הוה ביה תורה והוא סורא דהיא
מתא מחסיא והוו ישראל נפישי התם ואפילו אסור והתר לא הוו ידעי ואמר
רב איתיב הכא כי היכי דלהוי תורה בהאי דוכתא כי ההוא מעשה דכפורש
בפ כל הבשר רב בקעה מצא וגדר בה גדר וכי איקלע לטשלפוש אגמרינון
ואורינון אסור בחלי ואקרי ריש סדרא דקאמר ליה ר יוחנן לאסי בן היכי מאן
ריש סדרא בבבל אמל אבא אריכא ואקים ביה חלמא דחזיה ליה ר חנינה
דזקפוה התם כי היכי דמפורש בפיום הכפורים וקנייה רב לגינתיה דבי רב
בצורתא דהויא נכסי הגר ובניף התם תלמידי טובא ורבץ שם תורה הרבה
וקבע שם בד * והוו בבבל שני בתי דינין גדולים חד בנהרדעא שהיה כבר
וחד בסורא דקבשי רב והיינו דאמ שמואל לא כתבינן פרוסבו אלא או בפי
דינא דסורא או בבידינא דנהרדעא * והוין להו לרב ושמואל תרתין מתיבתא
דאמרי בהמבי גט ממדינ הים בבל רב אמ הרי היא כאי לגיטין ושמוא אמר
כחוצה לארץ ופשטי כיון דרב סבר ראיב מתיבת משכח שביתי ושמואל סבר
מתיבת בגירסיהו טרידי ולפרקין הוו חזו רב ושמואל אהדדי ושביב רב בשנת
תקנח והוא ד אלפי וג ליצירה ונהג שמואל בתריה לחודיה ז שנין והויא חדא
מתיבתא וכמה דהוה מקיים הוה כתיב ליה ר יוחנן לקדם רבנו שבבבל ובתר
דנח נפשי דרב הוה כתי ליה ר יוחנן לשמוא לקדם חברנו שבבבל אמ אכתי
לא ידע דאנא רביה כתב ושדר ליה עבורא דשתין שנין אמר אכתי חשבנא
בעלמא הוא דידע כתב ושדר ליה טעון תליסר גמלי ספק טרפתא אמר שם
אית לי רבה בבבל אזיל ואחזייה כדאמרינן בחולין ושביב שמואל בשנת
הקסר והוא שנת די ליצירה והוו תלמד ה רב נחמן בנהרדעא ורב יהודה
בפומבדיתא ורב ששת בשלחי ובשנת תקע שנה אתא פפא מן נצר ואחרבה
לנהרדע ואזל רבה בר אבוה זקנו לשבנציב ולשלחי ולמחוז והוה התם רב
יוסף בר חמא אבוה דרבא ורבנן דילן בפומבדיתא דמן יומי בית שני הוה עקר

גולה כדתנן ברה עד שרואה את הגולה לפניו במדורת אש ואם אפיי גולה
הוא פומבדיתא ובתר שמואל מלך רב הונא דהוה מן בני נשיאה וארבעין
שנין מלך ורבץ תורה הרבה דאמרינן בכתובות כד הוו מפטרי רבנן מבי רב
הונא הוו פיישי תמני מאה רבנן מבי רב הונא ונפצי גלמיהו והוה סליק אבק
ומכסי ליה ליומא ואמרי במערבא קמה לה השתא כתיבתא דרב הונא
בבלאה וכד אמרינן בפרק הבא על יבימתו רב אבא בר זבדא ורב ששת ורב
חלבו ורב גדל ורב אחא בר חנינה כלהו אתעקרו מפרקיה דרב הונא אמר
רב אחא בר יעקב לבד מינאי דקיימית בנפשאי והחכמה תחיה בעלידהו
וביומיה דרב הונא שכיב ר יוחנן באי ואמרינן דתמנין שנין מלך רבי יוחנן
בארץ ישראל בתר ר חנינה דהוה בתרר אפס דהוה בתר רבינו הקדוש
כדמפרש בפרק הנושא ובשנת תקץ אפטר ר יוחנן ור אלעזר בשתא חדא
ומלך ר אמי ואגבר רב הונא טובא דהוה מבי נשיאה ורב יהודה מפומבדית
ותלמידיה קמיה והוה מתחזי ליה לרב הונא לפרקים ורב נחמן בשלחי
ובמחוזא עם רבנן דנהרדעא ולא אשכחינן דהוה עייל רב נחמן לקמיה דרב
הונא אלא כבני זוגיהו דבכם דוכתי אמ רב נחמן הונא חברין מוקי לה במלא
אחרי ובי מדרשיה דרב הונא קרוב למתא מחסיא הוא ורב חסדא חבר הוה
לרב הונא ובסורא הוה ובשניה דרב הונא בנייה רב חסדא לבי רב בשנת
תרד ושכיב רב הונא בשנת תרח ואסקוה לארונו לאי כי היכי דמפרש כאלו
מגלחין במועד היכי זקפיה רב לארונו בקברו של חייא ואמרינן התם האי
דלא מענשי דבי ריש גלותא משום דזקיף ארונו דרב הונא וחיה ר יהודה
אחריו שתי שנים וכלהו רבנן אתו לקמיה לפומבדית ובתר רב יהודה דשכיב
בשנת תרי מלך רב חסדא בסורא ישנים ושכיב בשנת תכ שנה ורבה ורב
יוסף דהוו בפומבדיתא בהדיה דרב יהודה כל חד וחד אמר לחבריה מליך
אתי לא קבילו על נפשיהו רבנות למהוי רישא כדמפרש בסוף מסכת הוריות
ובסוף מסכת ברכות דרבה ורב יוסף איצטריכא להו שעתא שלחו מתם
רב יוסף קרי דהוא סיני והכל צריכין למרי חטיא ואפילו הכי לא קביל
עליה רב יוסף דאמרי כלדאי לאימיה דמליך רב יוסף תרתין שנין ופלגא
מלך רבה כב שנין ומלך רב יוסף בתריה ב שנים ומחצה וכיון דכל חד וחד
מדהי לגבי חבריה קמת מלותהון והוה אזיל לגבי רב חסדא לסורא כמדה
שניא ובסוף יומי דרב חסדא כד חזא רבא דאצטריכא ליה מלתא טובא
קביל עליה ראשונתה ומלך כב שנין ומת בשנת תרלא ושמענא מזרבוותא
דילנא דהנהו שני דבתר רב יהודה דלא קביל ראשונתא מלך רב הונא בר
חייא בפומבדיתא והוה ליה התם מדרש גדול הגהה אמר שש חימא

לדברי הם דאמרינן בגיטין ההוא שיפורא דהוה ביה רב יהודה ולבסוף ביה רבה
ולבסוף ביה רב יוסף ולבסוף ביה אביי ולבסוף ביה רבא ואם איתא לדרב הונא בר
חייא קורס רבה היה לו לתלמוד להזכירו ולומר ביה רב יהודה ולבסוף ביה רב
הונא בר חייא והוא בעצמו מזכיר זאת המימרא למטעם וכד שכיב ואצטריך
ליה מלתא לרבה למהוי רישא קביל עליה דאשונתא ביה ביי דלא תבטל
תורה בסתיבת בפומבדית דרוב דרבנן וישר הוו התם ומלך רבה דהו רבה בר
נחמני בפומבדית ורבץ שם תור הרב ובשמר דאורית נתנפשי דאכלו בי קורצ
דקא מבטי תליס אלפי גברי ירח בקיש וירח בסיתוא דאינו תרי ירחי דכל אדר
ואלול ועדר מן פרסתק לאגמא ושכיב התם ונפל פסתק מן שמיא בפומבדית
רבה בר נחמני נתבקש בישיבה של מעלה וכל המעשה כלו כמו שמפור בגמר
דהשובר את הפועלי ובאלין שנין דהוה רבה בר נחמני בפומבדיתא רבה בר
הייא הוה מרביץ הורה בסורא ובתר רבה בר נחמני מלך רב יוסף בפומבדיתא
תרתין שנין ופלגא ושכיב בשנת תרלד ובתריה מלך אביי הליסר שנין ושכיב
בשנת תרכט שנה והכי מפורש בפרק הנזקין האי שפורא הוה מעיקרא בי רב
יהודה ולבסוף בי רבה ולבסוף בי רב יוסף ולבסוף בי אביי כלומר דהני הוו
רישי מתיבתא דמאי דאתי להון מישרא מותבי לגוה כדתנן בשקלי יג שופרו
היו בסקרש וכתוב עליהן תקלין הדתין ותקלי עתיקי ולבתר אביי מלך רבא
בסחוזא דמן פוסכריתא הוה בדמפרש בהרואה בר חדיא מפשר חלמין הוה
וכו עד לנח לנפשה דאביי ואתיא מתיבתא לקסך ורבנן דכולי עלמא אבנפו
לקמיה ואעג דבדנח נפשיה דרב חסדא לא הוה גאון בסורא מיהו מלכותא
דרבה טפי הוה נפישא והוה שליט טובא ואתקיים ביה ברבתא דרב יוסף
בדאמרינן בפרק הוציאו לו רבה בר הוה אפטר מביי רב יוכף מסגי ואזיל
לאחורי וכנקף להו לברעיה עד דכלא אסקפת דביי רב יוסף דמא אתו ואמרו
ליה לרב יוסף אמר ליה יהא רעוא דיתרוס רישך אכולא ברכא ושני מלכותא
דרבא הוו ארבע סרי שנין ושכיב בשנת תרכג ובכלהו אילין שנין דרבא לא
הויא אלא חדא כתיבתא דרב נחמן בר יצחק בפומבדיתא ארבעה שנים ושכיב
בשנת תרסו ורב פפא דהו בנרש שהו קרוב לסור ומלך בה תריס שנין ושכיב
בשנת תרפו ובתר רב נחמן בר יצחק מלכו בפומבדית כמה גאוני ושכיב בשנת
תרנח והיינו דאמרינן בפרק כל הנשבעין ההוא דיינא דעבד כרבי אליעזר הוה
ההוא צורבא מרבנן התם אמר אנא מיתינא אגרתא ממערבא דלית הלכתא
כר אליעזר אתא לקמיה דרב המא ואמר ליה דיינא דעביד כר אליעזר עבד
ובתריה מלך רב זביד בפומבדיתא ושכיב בשנת תרצו ובתריה מלך רב דימי
מנהרדעא ושכיב בשנת תרצט שנים ובתריה מלך רפרם ושכיב בשנת תשו

ובתריה מלך רב כהנא ושביב בשנת תשכה שנים׳ ובתריה מלך רב אחא בריה
דרבא ושביב בשנת השל שנים׳ ובכלהו אלין שנייא מכתר רב כפא הוה רב
אשי גאון במתא מחסיא וסתרא לבי כנשתא דבי רב ובניה כדאמרי׳ בהשותפין
ועבר כמה תקנתא שפירתא וקבע להו רגלי והעניתא דלא הויין אלא לריש
גלותא ובנהרדעא ושוייה לרגלא דריש גלותא בגוה הואיל והוה כפליג ונפישא
תורתו וגדולתו והונא בר נתן דהוה ריש גלותא בהנהו יומי ומרימר ובר זוטרא
דהוו בתריה בלהו היו כייפין ליה לרב אשי ושוינהו לרגליהון במתא מחסיא
דאמרי׳ בגיטין אמר רב אחא בריה דרבא אף אנו נאמר מיכות ר עד רב אשי
לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד׳ והא הוה הונא בר נתן שאני הונא בר
נתן דמיכף הוה כייף לרב אשי ובין דאתקינו רגלי דריש גלותא במתא מחסיא
והוו צריכי רשותא דפומבדיתא למיזל תסן בשבת לך לך דההוא שבתא דהוה
רגלא דריש גלותא ואקבעו רובא דרישי גלותא למיזל תסן׳ ובמה דעבר רב
אשי לא בטילא אחר כן כדבטילא בשנייה דרב יהודה ורבה ורב יוסף ואבי
ורבא דלא הויא אלא חדא כתיבתא בפומביתא ובתר רב אשי הויין תרתי
כתיבתא והיינו דאמר רב אשי במסכת שבת אנא עבדי לה למתא מחסיא דלא
אחרבא ובכל שתא ושתא דהוי ריש גלותא במתא מחסיא דקבע רגלא בבי
רב אזלין לקמיה רשותא ורבנן דפומבדית׳ והכן נהיג׳ מילת׳ הדין עד שיעור
מאתן שנין מן השתא הואיל והוה להון לריש גלותא מרות קשה ושולטנותא
רבתא בימי פרסיים׳ ובימי ישמעאל ם דהוו זבנין ליה לראש גליותיה בדמים
גדולים׳ והוה בהון דמצערי רבנן טובא ומעיק להו׳ ואבהתא דילנא דבי נשיאה
אינון מיהו שבקוה כל הני ארחתא בישתא דנשיאות ועייל׳ ברבנן במתיבתא
למבעא ענוה ושפלו׳ ונסיבות ולא מבני בסתנא אנחנא אלא מקמיה הבי עייל׳
זקנו ברבנן דמתיבתא׳ ובין דשליטין הבי נשיאה לא הוו יכילין רשוואת׳ דלא
מנעי למיזל קמיהון ברגליהון ובאמצ׳ ימי ישמעאל׳ בימי דור בן זבאי אשתפלו
מן שולטנותא דמלכא ולא אזלו רשוואתא דפומבדיתא בתריהון אלא כד
ניחא להו לנשיאים למהוי להו רגלא בפומבדיתא אזלין להתם וקבעין ליה
והשתא לא אשתייר מכלהון דבי נשיאה אלא חד ינוקא ונהג רב אשי רשוותא
במתיבתיה קרוב לשתין שנין והיינו דאמרי׳ בפרק מי שמת במחדורא קמא דרב
אשי אמר לן הכי ובמהדורא בתרא דרב אשי אם לן באנפא אתרי דהבי תקינו
רבנן למתני בכל שתא ושתא תרתין מסכתא חן חסר והן יתר דהדר תלמודא
כוליה בתלתין שנין וכין דרב אשי מלך לקרוב שתין שנין הוו הכי תרי מהדורי
ושביב בשנת השכג׳ ובתריה רב אידי בר אבין ושביב בשנת תסג׳ ובתריה רב
נחמן בר רב הונא ושביב בשנת תשסו ונפל שמדא ונגר יון גרד לבטולי שבתא

ומלך במחסיא רב טביומי דהוא מר בר רב אשי ושכיב בשנת תשעט במוצאי
יום הכפורים ובתרי רב תוסאה ושכיב בשנת תשפא ובארבע בשבא דהוא
יג בכסלו דשנת תתיא שכיב רבנא אבינא בריה דרב הונא דהוא רבינא והוא
סיף הורא׳ ובתריה רב ריחומי ואית דחלפי רב רחומי ושכיב בשנת תשס בערן
שמרא דגזר יזדגרד ובתריה מלך רב סמא בריה דרבא ובאותו הפר׳ דיליה ודמר
בר רב אשי שמענו מן הראשונים וראינו כתוב בספרי זכרוניהם דבעו רחמי
ובלעיה תנינה ליזדגרד מלכא בכי משכבו ובטל שמדא ׳ וביומיה רודין רב
סמא בשבת בטבת בשנת תשפא אתסרו רבנא אמימר בר כר ינוקא והונא מר
בר רב אשי ריש גלותא ומשרשיא בר פקוד ׳ ובשמנה עשר יום אתקטילו
הונא בר מר זוטרא נשיא ומשרשיא ובאדר דשתא דא אתקטילו רבנא אטיכר
בר מר ינקא ובשנת תשפא אתסרו כל בי כנשתא דבבל ואתנקיטו בי יהודאי
לאמגושי ובשנ׳ תשפז שכיב רב סמא בריה דרבא ובתרי מלך רב יוסי וביומיה
סוף הוראה ואסתיים תלמודא ׳ ורובא דרבנן סבוראי שכיבו בשנים מועטות
דהכי פרשו גאונים בספרי זכרוניהם בדברי הימים בשנת תתטו שכיב רבנא
סמא בריה דרבנא יהודאי בסיון ואמרין דדיינא דבבא הוה ובחד בשבא דהוא
ארבע באדר שנת תתיז שכיב רב אחאי בר רב הונא וכניסן דשתא דא שכיב
רב רחומי ואית דמחלפין רב דחומאי ובשנת תתיז שכיב רב שמואל בר יהוד
דמן פומבדית ובאדר שכיב רבינא בר אמוציא ובשנת תתיט שכיב רב הונא
ריש גלותא ובשנת תתכב ביום כפור הוה זעפא ושכיב רב אחאי ברי דרבה
בר אבוה ׳ ובשנת תתכו שכיב רב חחנא ומר זוטרא בני חיננא ואשתייר רבה
יוסף גאון במתיבתי כמ׳ שנין ובתר הכי רב עינ׳ בסור׳ ורב סימוניה בפומבדית׳
ובתר הכי רב רבאי מרוב ומן מתיבתא דילן הוה ואמרין דגאון הוה ׳ והויין
שני שמד וצרות בסוף מלכות פרסיים ולא הוויכלין למקבע פרקי ואתו בי
מתיבתא ומרכר מנהג גאונים עד בתר כמה שנין דאתו רבנן דילנא מפומבדי
לסביבות נהרדעא למדינתא דפרוז שבור ואילין גאונים דהוו במדינת׳ דילנא
בפומבדיתא בתר אילין מלין בסוף מלכות פרסיים משנת תש שנה מלך מר
חנן מאשקייא ובתריה מלך מר רב מרי זקנו בריה דמר רב דימי סורגו ובית
מדרשו נודע בפירוז שבור עד היום נקרא בי רב מרי ובימיו מלך בסורא רב
מר בר רב הונא בשנת תתקב׳ ואחרי רב מרי סורגו מלך בנהרדעא מר רב
חיננאי מן בי גיהרא ובימיו יצא מחמר לעולם ׳ שנת ארבע אלפים ושבע
ליצירה ואמרי דהוה בסורא אותו העת רב חיננאי ורב חנא גאון פומבדיתא
ומור רב יצחק גאון והוא שהיה בפרוז שבור עת שבבשה עלי בן אבוטאלב
ויצא מריצחק מן פרוז שבור לקראתו והקבי פניו בסבר פנים יפות ואחריו מר

רב רבא שתקנו בימיו לתת גט לאלת׳ לאשה דלאו כשמעת׳ דכלתי׳ דרב זביד
וכו׳ ובימיו היה בסורא רב ששן׳ דכתיב על חומרחיה משרשיא בר תחליפא
ובתריה מר רב כוסתנאי בפומבדית׳ ובתריה מר רב הונא מרי בן מר יוסף
הוה גאון בשנת אלף ובתריה מר רב חייא כמישן׳ ובתריה מר רביא ובתריה
מר רב נטרונאי בר מר רב נחמיה ומלך בשנת אלף וידיע דמר רב ינקא
חתניה דהוה מחתן בדבית נשיאה אתקיף מרות על רבנן ועדקו למתבתהון
ובתריה מלך מר רב יהודה ׳ ובתריה מלך מר רב יוסף דהוה ידיע בכל
בהותאי שנת אלף וחמשין ובתריה מלך מר רב שמואל בר רב מר שנת אלף
ונט׳ ובתריה מלך מר רב נטרוי בהנא בן מר רב אמונה ומן בגרד הוה ומן
תוחירא ברא וביומיה סליק רב אחא משבחא לארץ ישראל דכר רב נטרוי
שמעי׳ הוה וכד ארבעינהו נשיאה עליהו סליק להתם ובתרי׳ מלך מר אברה
כהנא׳ ובתריה מלך מר רב דודאי בר מר רב נחמן בשנת התרעב והו׳ אחוה
דמר רב יהודה גאון ובתריה מלך רב חנניה בר רב משרשיא בשנת תתרעה
ובתריה מלך רב מלכא בר מר רב אחא בשנת תתרפב והוא אחתיה לרב
נטרונאי נשיא בן זבינאי בפלונתא על זכאי בר מר אחונאי דהוא נשיא קמי
הכי כמה שנין ואתכנשו תרתין מתיבתא עם זכא הנשיא ועברוה לנטרונאי
ואפטר רב מלכא לגזעדן׳ ורב נטרונאי נשיא אזל למערב׳ ובתר רב מלכא
מר רב רבא בריה דרב דודאי זקנו בשנת תתרפד ובתריה מרך מר בר שנו׳
ולא האריך׳ ובתריה מלך מר רב חנינאי גאון כהנא בר מר רב אברהם גאון
בשנת תתרצג ועבריה נשיאה וקם באתריה מר רב הונא מר הלוי בר יצחק
בשנת תתרצו ׳ ובימיו תקנו למגבי כתובת אשה ובעל חוב מיתמי אפילו
ממטלטלי ובתריה מלך מר רב מנשה בר מר רב יוסף בשנ׳ התרצט וגובאה
הוה מן בני בי עוקבא ׳ ובאילין שני כלהון גאונים דהוו במאתא מחסיא לא
נהירנא להו שפיר על הסדר ואית בהון תופנתא׳ ונטרותא דנשיאי׳ דמעברין
להון מחדדין להוומה דבריר לנא בכר בתיבנ׳ להון אבל מן שנת אלפ׳ ואילך
קים לן בהון ובאילין ק שני מאלפ׳ ואילך דפרישנ׳ להון גאונים דמלכו בפום
בדיתא מלכו בסורא אילין גאוני מר רב חיננאי מנהר פקוד חמש שנים ׳ מר
רב נהילאי הלוי מנרש יח שנים ׳ אחריו מר רב יעקב הכהן מנהר פקודיתא
שנים ׳ אחריו מר שמואל שנים ומישיבתו של פומבדיתא דהיה ומבני
בניו של אמימר דהיה ואביו של מר שמואל זה דהיה בנו של מר
רבא גאון שכתבנו שדהיה גאון פומבדיתא ובהדיה הוה רב הונא
דמתא מחסיא וחכם גדול הוה ובנוהי בפומבדיתא ואיתמן זרעיה
קדמנא בסתבתא ואית בדהון מאן דמחתן בנא

ובתריה מר רב מרי הכהן מנהר פקוד ח׳שנים ובתריה מר רב אחא חצי שנה
ובתריה מר רב יהודאי בר מר רב נחמן ג שנים ומחצה והוא נמי מפומבדיתא
ולא הוה מאן דמפליג בחכמה בסורא כותיה׳ אף הוא נמי שקליה שלמה נשיא
ומנייה להתם ומאור עינים היה והוא ואחיו היו גאונים בתרתי מתיבתא בפרק
א ובאותן הימי׳ נפק ענן הגיהה אמר שׁ״ש בתו׳ בספ׳ קבל׳ החסי׳ דענן
זה ושאול בנו שרים היו מזרע בית דוד ולא סייעוהו מן השמים
לסמיכה ונעשה זקן ממרא עם בית דין וחזק אמונת הקראים ער כאן
ובתרי׳ מר רב יהודאי בר מר רב אחונאי כהנא בר מר רב הונא ה׳שנים׳ ובתריה
מר רב מרי הלוי בר רב משרשיא ג׳ שנים ומחצה ובתריה מר רב ביבוי הלוי בר
מר רבא מנהר פקוד עשר שנים ומחצ׳ והוא היה עם מר רב הונא מר הלוי ועם
מר רב מנשה גאוני פומבדית׳ למגבה לכתובה ובעל הוב ממטלטלי ואלו תומ׳
ק שנה׳ ובריהון גאונים מפומבדיתא רב ישעיה הלוי בר מר אבא ומן כלוארי
הוה מתא דמקרבא לבגדד ומלך בשנת קז׳ ובתריה מר רב יוסף בר מר רב
שילא משלחי בשנת קט ובתריה מר רב כהנא גאון בר מר רב תינאי גאון
בשנת קטו ובתריה מר רב איבומאי גאון אחי אביו דמר רב אברהם
גאון בשנת קכא ולא הוה׳ דוכתיה דהוה מר אהרן קמוי דהוא אב בית דין
והוה גסיר ועריף טפי מיניה מיהו על ידי חלום ארברוה למר יוסף גאון והוה
חסיד טובא וזקן מאד ואתמר דהוה אליהו זל אתי ליה ויתיב במתיבתא ביומי
די ליה יומא חד אמר להו לרבנן כד סיב ואשטיף ארוחו ליה לגבר׳ סבא דאתא
לגביה ולא חזו ליה רבנן וידעי דאליהו זל הוה וארוחו ליה טובא והאי דמרוחי׳
השתא מצד ימין מסטר רישא מההוא מעשה הוא דעבדי ואבי גאון היה סופרו
ועומד בכל צרך הישיבה לפניו בכל ימיו וביומא דאפטר הוה זעף גדול ונדת
ארעא ואתמר נמי דהוה מצער נפשיה טובא על גירסא בינקותיה וברביה מר
רב שנוי רביה גאון ואל תזכה דתדבר אומתך ותרתן שנין מלך וקם בתריה מר
רב אברהם בר מר רב שרידא בשנת קכז ומלך יב שנים והיה מר רב יוסף בר
מר חייא אב בית דין ובפליגתא דדניאל ודוד דור נשיאים אקרי מר רב יוסף
בגאונות ולבסוף נתפייסו עם מר רב אברהם ואמרו דתרויהו מר רב יוסף ומר
רב אברהם מקרו תרויהו גאונים מיהו כד מכנפין תרויהו בחדא דוכתא מתני
רב אברהם ויתיב מר רב יוסף קמיה וזמנא חדא אתו לבגדד ואתרמי דהוו ביה
בנישתא דבר נשלה בכולא רבתי וברקם שליחא דצבורא ואכריז שמעו מאי
דאסברוה ראשי מתיבתא למימר׳ בכו ישראל וליכא דשמיע להון כד אמר
ראשי מתיבתא ואף מר רב יוסף אזרעזע וקם על רגלוי ואמר סליקית נפשאי
מן גאונות ואהדרית לאבות ב״ד וברביה מר רב אברהם ואמר רחמנא לזכך

לעלמא האתי דיליה ובתר מר רב אכרהם מלך מר רב יוסף דנן בשנת קכט
ו'שנים ובתריה מר רב יצחק בר מר רב חנניא שנת קס"ו ואחתוהו ברגל מר רב
יוסף בר מר רב דבי דהוה רב בשני דרב יוסף בר מר חייא והוה בר בריה דמר
רב אבא גאון זקנו ' ובר רב יצחק הוה קשיש מיניה ובר סמכיה דור בר הונא
נשיא למר רב יצחק קשיש מר רב יוסף הוה דיינא דבבא אתא רב יצחק לותיה
ואמר ליה לא לקשי לך דיינא דבבא דאנן כרבה ורב יוסף אנן ' אמר מובטח
את דהוית זכית בתראי וסבר וקכיל רב יוסף וארצי ליה קמי ריש מתיבתא
ומלך שש שנים ' ובתריה מר רב יוסף דנן שתי שנים בשנת קן ובתריה בשנת
ק"ג מר רב פולטוי בר מר רב אביי שש עשרה שנה ' ובתריה מר רב אחאי
דהוא בר מר רב ששה חדשים קס"ט ובתריה הוה פלוגת' בין רב מנחם גאון בריה
דמר רב יוסף גאון בר חייא ומובהרים דרבנן הוו בהדי שתא ופלגא ובין מר
רב מתתיה בר מר רבי והוו לרבנן אחריני בתריה ונח נפשיה דמר רב מנחם
בשנת קע"א ' והדרו כלהו רבנן בתר הכי קמי דמר רב מתתיה עשר שני ' ובתריה
רב מר אבא בר מר רב אמי בשנת קפ"ו והוא בן בנו של מר רב שמואל שהציבו
שלמה בר חסדאי ריש גלותא במתא מחסי' כמו שפירשנו למעלה ' ושתי שנים
ומחצה מלך ' ובתריה בשנת קפ"ג מר רב צמח גאון בר מר רב פולטוי גאון ' והוא
אבי אמו של גאון ומלך תשסרי שנין ' ובתריה בשנת ר"א מלך מר רב האיי בר
מר דוד שבע שנין ומחצה ובאלו מאה שנה שעמדו במחסיא גאונים
מר רב הלאי בר רב מרי תשע שנים ואחריו מר רב יעקב הכהן בר מר רב
מרדכי יד שנים ואחריו מר רב איבומאי אחותי דרב מרדכי שמנה שנים
ואחריו מר רב צדיק בר מר רב אשי שתי שנים ' ובתריה מר רב חלאי בר מר
רב חנינה ג שנים ומחצה ' ובתריה מר רב קיטוי בר מר רב אשי ג שנים ומחצה
והויין פלוגתא דליבא למסמך עליהון ' ובתריה מר רב משרשיא כהנא בר מר
רב יעקב עשר שנים ופלגא ' ועמדו שתי שנים בלא גאון ובתר הכי אסתמיך
מר רב כהן צדק בר אכומאי גאון עשר שנים ומחצה ' ובתריה מר רב שלום
בר מר רב עשר שנים ' ובתריה מר רב נטורנאי גאון בר מר רב הילאי גאון בר
מר רב מרי עשר שנים ' ובתריה מר רב עמרם בר ששנא יח' שנים וקמי הכי
הוה פליג ליה רב עמרם ואקרי גאון ונחית מיניה ' ובתר הכי מלך כרפרישנא
ואפטר ' ובתריה מר רב נחשון בר מר רב צדוק גאון שמנה שנים ' ובתריה מר
רב צמח בר מר חיים אחיו של מר רב נחשון גאון שבע שנים ' ובתריה בר מר
רב מלכא חדש ימים ואפטר לגן עדן ואתפטרו ושביבו רובא דסבי דמתא
מהסיא בשעור תלתא ירחי ואסתמיך בתר הכי מר רב האיי גאון ' בריה דמר רב
נחשון גאון י שנים ' ובתריה מר רב הילאי בר רב נטרונאי גאון ח שנים ובתריה

מר רב שלום בר רב מישאל ז שנים ' ובתריה אדרדלא מלתא טובא במתא
מחסיא ולא אשתיירו בה חכימי ובתריה מניה למר רב יעקב בר רב נטרונאי
ג שנה ובתריה לא הוה בהון ראוי וכמכיה דוד נשיאה למר רב יום טוב
בהנה בר מר רב יעקב אעג דאורגהוה הואיל ולא הוו תמן רבנן כולי האי
ומלך י שנים ובתריה אתמר ביני רבנן לבטולי למתא מחסיא ולמתייה מאן
דמשייר בה לפומבדיתא ולבסוף אסכימו למסמך למר רב נתן אלוף אחי
אבינו בריה דמר רב יהודה גאון אבינו בשם גאונות מחסיא כי היכי דלא
ליבטיל שמא ' ואדהכינה נפשיה ואתייה דוד נשיאה למר רבינו סעדיא בר
רב יוסף ולא מבני רבנן דמתיבתא הוה אלא ממצרי הוה וידיע בפתומי וסמכי
באייר שנת רלט וכניף מאן דאשתיי מבניהון דרבנן מחסי ומן עלולי דסמיכו
על רבנן דפומבדי ואותיב מתיבתא דמתא מחסי תרתין שנין ונצא בהון ובר בנו
סעדיה דוד הנשיא וקרייה רבנא סעדי לאחוהי דדוד הנשיא דמתמרי יאשיהו
להיו ראש גלות ולא על בירו ואדהי יאשיהו לברסאן וקריי דוד הנשיא לרבינו יוסף
ברי דרב יעקב דידיע בברסטיא להיו גאון במת מחסי ורך בשנייה ותלמי
קשן היה לגבי מר רב סעדי ונחב מר רב סעדי גאון במה שני משם בשבי איסת
מחלוקת דוד הנשיא ורב יוסף נהג גאונו במתא מחסי ולבסוף אפיים רבי סעדיא
עם דוד הנשיא ורב יוסף קם ברוכתי כלל שני דמר רב סעדי תרתי סרי שנין
ושכיב רב מר סעדי בימי הגאון אבינו בשנת דיג בתר דוד הנשיא ואתיחד רב
יוסף במתא מחסיא ואדרדלה מילתי ולא הוה ליה פתחון פה אפי בהדיה רב
אהרן גאון ושבקי לבבל ולמתא מחסי ואזל ויתיב במדינת דבצר ושכיב התם
ובתר הכי לא הות מתיבתא במתא מחסיא ובאלו ק שנים אחרים מלכו בפום
ברית גאונים ואלו הן בתר מר רב האיי גאון בר מר רב דוד מר רב קימוי
גאון בר מר רב אחאי גאון ומלך בשנת כט הבני סרי שנין ופלג ובתר מלך מר
רב יהודה קנגו שהוא אבי אבינו בר מר רב שמואל ריש כלה בראש שנת ריז
יא שנה ומחצ ושבי באדר שנת רכח והות פלוגת בין רבנן דמתיבתא דרוד הנשיא
דרבנן דמתיב אכנפו וקריוה למר רב מבשר בהנא גאון מר רב קימוי גאון ורוד
הנשיא קרייה למר רב כהן צדק כהנא בין מר רב יוסף והות פלוגת ביניהון עד
חדש אלול שנת רלג ועבדו שלמא דוד הנשי עם מר רב מבשר גאון ויתיב רב
מבשר גאון ורבנן דיליה לברס ומובחרי דרבנן הוו בהדיה ומר רב בהן צדק
ודבנן דיליה לברס ובשנת רלו בכסליו שכיב מר רב מבשר גאון ואתו רבנן
דיליה לות כהן צדק ושכיב בשנת רמז ובתר מלך מר רב צמח גאון בר מר רב
כפאי תרתין שנין ופלגא ושכיב בראש שנת רמט ובטבת שנת רד מלך רב
חננא אבינו גאון בריה דמר רב יהודה גאון ה שנים ופלגא ושכיב בשנת רנד

ובתריה אסתמיך מר רב אהרן בר מר רב יוסף הכהן ולאו מכני רבנן הוה אלא
מן הגרי הוה ומר רב מכשר גאון סמכי בדלא רבא במתיבתא ולאו דהוא הוה
ראוי לגאונו בתר גאון אבונא אלא דוכתהות למר רב עמרם אחי אמנו ראש
כלה וקפיץ עליה מר רב אהרן והוה עז מאד ודהיל מניה מר רב עמרם ואזל
לקמיה ובתר כמה פליג עליה מר רב נחמיה בר מר רב כהן צדק בתר דיתיב
קמיה ומר אהרן הוה עדיף מניה ולא פרשו רבנן מניה ובתר דשכיב מר רב
אהדן בסוף רעא הדרו מקצתהון דרבנן לקמיה דמר רב נחמיה ואנחנו ורבנן
נפישי דילנא לא אשוינ עמיה ולא אזלינ לקמיה והוינא ההוא עדנא אב בר ולא
קבילנ גאונו עד דשכיב מר רב נחמיה ובשנ רעט אסתמכי בגאונו וסמכנוהו
להאי בנו באבו בר משעור ב שנים יהי רעוא מקמי קב דלשוי יתנא חשובים
עם הכתובי לחיים ויזכי יתנא לרבורי ישראל בקשט כהגן וכראוי ויתיה למשיח
בן דוד בעגל וכזמן קריב בחיינו ובחייכון ובחיי דכל בית ישר וכן יהי רצון ונאמר
אמן נשלמה תשובת רבינו שריר גאון אביו של רבינו האי גאון זל

דורות העול בקצור מאדם ועד דוד כן זכאי שעש מחלוק עם רבי סעדי
זל והמעלו שנתעלתה ישיבת סורא על פומבדי אדם שת אנוש
קינן מהללאל ירד חנוך מתושל למך נח שם וארפכש שלח עבר פלג רעו שרוג
נחור תרח אברה יצחק ויעקב יהודה פרץ חצרון רם עמינד נחשון שלכון בעז
עובד ישי דוד שלמה רחבע אביה אסא יהושפט יהורם אחזיה עתליה יהואש
אמצי עוזיה יותם אחז יחזקי מנשה אמון יאשיהו יהואחז יהויקי יהויכין נחמיה
משולם חנניה ברכי חסריה ישעיה עובדי שכניה שמעי חזקיה יוחנן שפט ענן
נתן דצוציתא הונא נתן נחמיה עוקבא אבא בר הונא נתן מר זוטרא מרימר
בהנא הונא מר זוטרא הונא מר כפנאי בסתנאי חסדאי שלמה ריש גלותא דנר
בן זכאי שעשה המחלוקת עם רבינו סעדיה פיומי זכרו לברכה

אלה המעלות שנתעלתה בהם ישיבת סורא על פומבדיתא
בתתל בימי רב שהי סוף תנאין ותחל אמוראי
לא היתה עדין ישיבה בבבל אלא הנשיאי שהיו שם לא היו קורין אותם אלא
רישי סדרא כדאמרי מאן ריש סדרא בבבל אל אבא אריכא והוא רב ולאחר
שנפטר רב עשו ישיבה בבבל על דרך אי והיא ישיבת סורא ומלך בה רב הונ
ס שנה והוא היה ראשו לכל מי שהיה ראש ישיבה בבבל ואחב מלך אחריו רב
חסר ונמשב מלכותו י שני ובסוף ימיו של רב חסד הלך רבה בר נחמני ועשה
ישיב בפומבדי ומאותו היו ואילך היתה ישיב בפומבדי והי ישיב גולה ומלך רבה
בר נחמני כב שנ ואחריו רב יוסף ב שני ומחצ ואחרין אביי יד שנ ואחריו רבא

על פומבדית' ועל סורא בסיעתא דשמיא ובברכת' דברביה רב יוסף כרנקטיה
ראל יהא רעוא דתרום רישך אכולא כרכא ושני מלכותו יד שנה ומלך אחריו
רב פפא יט"שנים ואחריו רב אשי ס שנה ' ואחריו מלך רב טביומי בריה דהוא
מר בר רב אשי ומלך אחריו רבה יוסי שבימיו נסתם התלמוד' וכשנפטר רבנא
יוסי נשארו שתי הישיבות בלא גאון עד שהסכימה דעתם של רבנן סבוראי
והם שהיו אחר חכמי התלמוד שיהיו עושין ב ישיבות כמו שהיו בימי רב הונא
מפני שרבנן סבוראי אעפ שלא הוסיפו על התלמוד ולא גרעו ממנו אעפכ היו
ראשי הישיבות והן הגאונים יושבין ודורשין והיתה הוראה יוצאת מהן לכל
ישראל וכך היו נוהגין בישיבתן עד היום הזה ' ואלו המעלות שנתעלתה בהם
ישיבת סורא על ישיבת פומבדיתא שלא יהא גאון מפומבדית' אלא מסורא
על פי ראש הישיבה שלה' ועוד אם יתקבצו ראשי הישיבה שתיהן על ראש
גלות בארץ עתיקה בבבל בשבת שרגילין להתקבץ אליו ראש ישיבת סורא
ותלמידיו קורין על ראש גלות ספר התורה כפני גדולתו וראש ישיבת פומבדית
לשסאלו ' ועוד אם יסבו בסעודת מצוה אצל א מראשי גלות ראש ישיבת סור'
בוצע תחלה והוא מברך ברכת המזון ' וכן בכניסה ובן ביציאה ראש ישיבת
סורא קודם לראש ישיבת פומבדיתא ואפילו היה ראש ישיבת פומבדיתא זקן
בן שמנים שנה וראש ישיבת סורא קטן בשנים ממנו השדרה לעולם לראש
ישיבת סורא ' ועוד בשהיו משלחין אגרות זה לזה ראש ישיבת פומבדיתא
כותב יתקרי הרין ריסקא קמי גאון ורבנן דסור' וריש ישיבת סורא יתקרי הרין
ריסקא קמי רבנן דפומבדיתא ואינו כותב לו גאון ' ועוד אם קורא ראש גלות
בספר התורה ראש ישיבת סורא מתרגם עליו וראש ישיבת פומבדיתא יושב
ודומם ועוד בשימות ראש גלות כל הרשויות שלו ינתנו לראש סורא ואין בהן
לראש ישיבת פומבדיתא חלק כלל ובראשונה היתה ישיבת סורא נוטלת שני
חלקים וישיבת פומבדיתא חלק א עד שמלך בהן צדק בפומבדיתא ורבו בני
הישיבה ולא הספיק להם חלק הג' שהיה מנהגם לקחת ונפלה קטטה ביניהם
על זה הדבר עד שנתקבצו ראשי הדור ועשו פשרה ביניהם שהיו חולקים כל
מה שיבא להם חלק כחלק בשוה וכך היו נוהגין עד היום הזה' ואשר אמ'ר נתן
הכהן בר יצחק הבבלי ממה שראה בבבל על ראש גלות עוקבא שהו'מזרע דוד
שבא לאפריקיא ונהג שררה בבבל שנים רבות שלא עכד במספרם והיה ראש
ישיבה בימיו סר רב כהן צדק מר רב יוסף בפומבדיתא ם שנה עד שנפלה קטטה
ביניהם על רשות כרסאן מפני שבראשונ'היו נוטלין רשות ברסאן מפומבדי'
וכל הנאה שתבא ממנה לפומבדית' חגיע ובקש רב עוקבא זה להשיב הנאת'
אליו ומנעו רב כהן מורה צדק ' והיו לו עתרים יוסף בן פנחס וחתנו נטירא עם

קצת פנות הדור עד שהוציאו עוקבא מבבל וגלה למקום הנקרא קרמיסין ודרך
הימים במזרח בבל ובעת ההיא היה עכרם בן שלמה ראש ישיבה סורא וישב
עוקבא בקרמיסין עד שיצא מלך בבל לטייל בקרמיסין מפני שיש בה מים גמות
ופרדסי וכל מרבום שבבבל ממנה הוא בא ודוץ ממנה מכו חצי מיל מקום הנקר'
שפראן ויש בו בנין יפה ובשיבא המלך לשם בו היה מטייל והיה בו בית אחד
גבוה כשיעור שהי קומות והיו בו שתי צורות אחד של מלך ואחד של פילגשו
ובהחתיתו רכות סוס הלול ויצאו מים מן ההר ובנסו בו ויצאו מפיו והיה המלך
בבל יום ויום יוצא לאותו מקום לטייל בו והיה עוקבא מכוין אותה שעה שהיה
המלך שם ועומד לפניו ומברך אותו בדברי ערבי ובשירי נאים וכך היה עושה
לו בכל יום ויום עד מלאת לו שנה וסופר ומלך כותב שיריו ודבריו בכל יום
ויום וראה שמה שאמר היום אינו אומר למחר פעם אחרת וכן עשה כל השנה
מראשה ועד סופה לאחר מלאת השנה הגיד הסופר למלך שלא היה עוקבא
שונה הדבר מראש השנה ועד סופה בקש ממנו המלך שיתן סימן לדבריו כי
לא האמין בדבר הביא לו פנקסו ושירי עוקבא בתובין בו ואין בהם דבר שנוי
ומשולש צוה המלך שיכנס עוקבא אצלו וכשנכנס אמ' לו המלך שאל מה אתן
לך ושאל ממנו השבתו על בנו כתב לו המלך מכתב בשאלתו וכיון ששב היה
קשה הדבר על נטירא ועל יוסף בן פנחס ועל הגלוים עמהם והיו מדברי עליו
אל המלך עד שצוה המלך שיצא והגלה אותו פעם שניה וכתבו עליו מכתב
מעכ הארץ שלא יכנס בבל למלכות בבל לעולם ואם יכנס ידרס כל רמשו ולא
נשא אותו ארץ מכל ארצות מזרח ויצא אל המערב ונשארה השררה ככוד'
אז ה'שנים בלא ראש עד שהיה קשה הדבר מאד על ישראל ודברו על דוד בן
זכאי שהוא בן דודו של עוקבא נשיא שעבר שיעשו אותו ראש גלות והיה
בהן צדק שהוא ראש ישיבת פומבדיתא קשה עליו הדבר שלא רצה בשררות
דוד בן זכאי לפי שהיה קרובו של עוקבא ראש גלות שעבר אבל ראש ישיבת
סורא הנהיג אותו על עצמו וכתב לכל אנשי ישיבתו לתלמידים ולתנאים שבה
שיברכוהו ויכתבו לו על נפשם וינהיגו אותו ראש עליהם ועשו כאשר צום
והלכו כלם לקראתו עד שהגיעו למקום אח' הנקרא קצר בדרום בבל בינו ובין
סורא ז'מילין והוא מקום דוד בן זכאי והיא ארץ מולדתו וברכוהו והנהיגו אותו
ראש עליהם ועכ' היה ממאן כהן צדק ראש ישיבת פומבדית' ואינו רוצה בדבר
עד ג' שנים והיה שם אדם א'מאור עינים נודע בנסים ראש בלה נהרואני והיה
נכנס ביניהם בדרך שלום אולי יוכל להנהיג אותו על ישיבת פומבדית' שיתרצה
בו כהן צדק ראש הישיבה עד שהלך לילה א' והיה פותח כל מנעולי בבל בשם
פתח אותו הלילה י'ר' מנעולים עד שהגיע אליו ועכד על ראשו ומצא אות

גורם בחצי הלילה כיון שראהו כהן צדק חרד לקראתו ושאל לו על עסקי
ביאתו ואמר לו חי נפשך ארוני לא הגעתי אצלך עד שפתחתי יד מנעולים
אמר לו ומה רצונך עכשו אמר לו בקשתי שתברך ראש גלות ותנהיגהו
על עצמך השיבו שיעשה כדבריו יצא משם נסי אל ראש גלות והודיעו
וקבע לו זמן ביום אשר יבא בו וחזר אצל כהן צדק והודיעו הזמן אז
צוה כהן צדק לכל תלמידיו ולבני ישיבתו וכל אשר היו עמו להקהל
ולעמוד על נפשם ולצאת לקראת ראש גלות יצאו לקראתו אל המקום הנק
צרצר מהלך חצי יום מבבל כיון שהגיעו אצל ראש גלות והנה גם הוא בא
במחנה כבד מאד ועמו כל תלמידיו וכל הגלוים אחריו וחזרו אחריו וכבר
הכינו לו חצר בכפר ידוע בארץ עתיקה להיות בה וכשהגיעו לשער מדינת
בבל היו אומרים שירים ערבים ופזמונים נאים עד שבאו אל החצר אשר
הכינו לו ונכנס ושכן בבבל הוא וכל אנשיו ונשיו וכל נפשות ביתו ואחר
השנים מת ראש ישיבת סורא ומלך אחריו מר האיי בר קיומי והוא היה
ראש דורו באותו זמן ונהג ישיבת סורא כ שנה ומת וכהן צדק ראש ישיבת
פומבדיתא עודנו חי וכשמת ראש ישיבת סורא נשארה ישיבת סורא גלמודה
והיה ראש גלות מתיעץ מי ינהיג בה ונמלך לבו על רבנו סעדיה פיומי
ועל צמח בן שהין כי הוא היה בר אבהן ובר אוריאן ושגר ראש גלות אל
נסי נהרואני להיות ראש ישיבתן ואמר לו לא יתכן כי ראש ישיבה נקרא
נהורא דעלמא והוא חשוכא דעלמא אמר לו מה תראה כדבר זה אמר
לו כל אשר חפצת עשה הודיעו ראש גלות מה שבלבו לעשות וכי נפלה
עצתו או על רבינו סעדיה או על צמח בן שהיאן השיבו נסי שינהיג צמח בן
שהיאן ולא רב סעדיה אעפי שהוא אדם גדול ומופלג בחכמה אינו מתירא
מאדם בעולם ואינו מסביר פנים לשום אדם בעולם מפני רוב חכמתו
ורוח בפיו ואריכות לשונו ויראת חטאו אמר לו ראש גלות כבר נפלה
עצתי והסכמתי על רבינו סעדיה פיומי השיבו נסי עשה מה שאתה חפץ
כי בתחלה הראשון שישמע לדבריו וישב לפניו אני הוא ואני אהיה ראש
הרוצים בו הנהיגוהו אותה שעה בפני כהן צדק ובפני תלמידי ישיבת פום
בדיתא ומינוהו להיות ראש ישיבת סורא ולא היו ימים מועטים עד שנפלה
קטטה בין ראש גלות ובין רב סעדיה ונחלקה מלכות בבל לשנים וכל עשירי
בבל ותלמידי הישיבות וחשובי המקום היו עם רב סעדיה לעזור אותו
בכח ממונם ובהסברת פנים אצל המלך ושריו ויועציו והיה בבבל אדם
חשוב אחד ושמו כלב בן שראגדו עוזר לראש גלות והיה בעל ממון ונתן
ממונו ס אלף זוז כדי להסיר את רב סעדיה ממקומו ולא היה יכול מפני
שהיו עם רב סעדיה בני נשיר וכל עשירי בבל ונתקנא כלב זה ברבסעדי מפני
שהי כלב זה בעל לשון ואדם גדול בחכמה וכל שאלו שישאל היה משיב

עליהם טעם א ושנים אבל רב סעדיה מוכיח עליו עשר ידות והיה מתקנא
בו בדבר זה ועקר רב מחלוקת רב סעדיה וראש גלות היה על עסקי חצרות
שהיו לאנשים שהיו מתחת ראש גלות וממון הרבה שנפל להם בירושתם
ובקשו חלוקתם ונפלה ביניהם קשה עליו עד שנתנו לו מעשר מכל
מה שנפל להם בירושה להסיר התנאות להוציא לאור משפטם והגיע
לראש גלות בחלקו זמאות זהובים מן המעשר שנתנו לו וכתב להם מכתבות
וחתם עליהם וצוה להם שילכו לראשי ישיבות לקיימם ובשהגיעו הכתבי
אל רב סעדיה עמד עליהם וראה בהם דברים שלא ישרו בעיניו ואף בכל
זה אמר להם בסבר פנים יפות לכו אצל בהן צדק ראש ישיבת פומבדיתא
וחתם בהם ולאחר שחתם בהם בהן צדק חזרו אצל רב סעדיה שיחתו בהם
ויקיים אותם אמ׳ להם רב סעדיה למה תבקשו בתבירי הנה בירכם חתים
ראש גלות וחתימת בהן צדק ראש ישיבת פומבדיתא אינכם צריכין לחתים
ידי אמ׳ לו למה אינך הותם אמר להם אני יודע ונמנע מלגלות להם הדבר
עד שהשביעוהו במה פעמי שיאמ׳ להם מה ראה בשטרותם ולא יכול
לעבור על השבועה ולכחד מהם והודיעם מה שראה בשטרות ומאי זה
טעם נפסרו חזרו אצל ראש גלות והודיעוהו חזר אליו ראש גלות יהודה
בנו ואמ׳ לו ואמור לו בשמי שיקיים את השטרו׳ הלך יהוד׳ בנו של ראש
גלותו אמ׳ לרב סעדי׳ בשם אביו שיחתו׳ את השטרו׳ אמ׳ לו חזור אצל אביך
ואמור לו כי כתוב בתורה לא תכירו פנים במשפט חזר אליו פעם שניה
ואמ׳ לו אמ׳ לו חתום את השטרו׳ ואל תהי שוטה חזה הנע׳ ואמ׳ לרב סעדיה
בסבר פנים יפות ולא אמ׳ לו דברי אביו אבל אמ׳ לו בבקש׳ ובפיוסין שיחתו׳ את
השטרו׳ כדי שלא תפול מחלוק׳ כל מה שאמ׳ לו אביו אבל מפיס ממנו פיוסין
גדולי׳ שיחתו הכתבי׳ כדי שלא תהא מחלוקת בינו ובין אביו בדבר זה כיון
שהשריחו אביו בהלב ובחזר׳ חרה אפו והרים ידו ברב סעדי׳ ואמ׳ לו אם לא
תחתו׳ השטרות׳ כמו שאמר לך אבי אז אשלח ידי בך הדבר יצא מפי הנער
ואנשי רב סעדי׳ גררוהו והוציאוהו חוץ לפתח ונעלו השע׳ בפניו כיון שהגיע
אצל אביו וראה עיניו זולגים דמעות שאל אותו על מאורעו וספר לו כל
המעשי׳ כיון ששמע אביו כך החרי׳ ברב סעדי׳ והנהיג רב יוסף בר יעקב שיהי׳
ראש ישיבת סורא במקומו וגם רב סעדי׳ כששמע הדבר החריגם הו׳ בראש
גלות ושלח את חסן אחי דוד בן זכאי רהוא יאשיהו להיותו במקום בן דוד
בן זכאי אחיו ונחג ג שנים ומת ונתחזק המחלוק׳ ביניה׳ עד שנתיעד שאירע
דין בין שני אנשי׳ שנתעצמו בדין האי׳ ברר לו רב סעדי׳ ואחר ברר לו ראש
גלות שלח ראש גלות אל האיש אשר ברר רב סעדי׳ וברח מעליו והכוהו
פצעוהו והלך האיש המוכה קרוע בגדים וילך הלוך ועשק על כל הקהל
והגיד להם מאורעו

והיה הדבר קשה עליהם עד מאד כי היה מנהגם שכל איש שהוא מרשות
ראש גלות אין לראשי ישיבות עליו לא דין ולא משפט ולא לערער על אחר
מהם על חברו בשום דבר שיהיה מרשותו ' ואם היה גר בארץ ובא מארץ
נכריה ואינו לא מרשות זה ולא מרשות זה ילך למקום שירצה ומפני שהאיש
הזה המוכה אינו מרשות גלות קנאו הקהל למאורעו ונתקבצו כלם על בשר בן
אהרון שהוא חותן כלב בן שראגדו שהוא אדם גדול בבבל והיה מחשובי
מקומו וספרו להיכן הגיעה מחלקתם של ישראל וכמה קשה מורעם אמרו לו
קום כי עליך הדבר ואנחנו עמך ואולי נוכל להסיר המחלוקת שאינה תלויה
אלא בחתנך כלב בן שראגדו והלך אצל גדולי הדור וקבצם לתוך ביתו והיה
עמהם ראש גלות ודבר אליו בפניהם מה המעשה הזה אשר עשית ועד מתי
אתה מחזק במחלוקת ולא תשמור עצמך מן העונש ירא את אלהיך והסיר
עצמך מן המחלוקת כי אתה ידעת כמה גדול כח המחלוקת ועתה ראה איך תתקן
דרכיך עם רב סעדיה ותשלים עמו ותניח מה שבלבך עליו ' השיב ראש גלות
לדבריו וענהו לשלום שיעשה כדברו ' ועמד והלך אצל רב סעדיה והביאו
לביתו הוא וסיעתו הגלוים עמו ודבר אליו כל אותן הדברים שדבר אל ראש
גלות וענהו גם הוא לשלום והיה ראש גלות בבית אחר הוא וכל הגלוים עמו
וכל אנשיו ורבינו סעדיה הוא וסיעתו וכל אנשיו בבית א כנגדו ושניהם היו
בחצרו של בשר זה שהלך ביניהם בדברי שלום ועמדו אנשים מראשי הקהל
ונחלקו לשני חלקים חלק א תמכו בידיו של ראש גלות והחלק השני תמכו ביד
רב סעדי והלכו אלו מכאן ואלו מכאן עד שפגעו זה בז ונשקו זה את זה וחברו
זה את זה והיה זה הרב בעל תענית אסתר וכשנשל דבר זה ביניה שמח בשר על
הדבר כשנשלמו על ידו והשביע אותם ואת כל העומדים שם עמהם שילינו שם
אצלו אותה הלילה ושיקראו הסגלה כביתו ולא רצו לא ראש גלות ולא רב
סעדי אבל אם ראש גלות יסעד אצל רב סעדי או יסעד אצלך הטילו גורלות
ביניה ונפל הגורל על ראש גלות שילך רב סעדיה אצלו וכן עשה הלך אצלו
וסעד עמו סעודת פורים וישב עמו ב ימים וביום הג יצא בשמחה ובטוב לבב
וכשנעשית הפשרה ביניהם אותו רב יוסף בן יעקב שהחזיר ראש גלות ועשה
אותו ראש ישיבה במקום רב סעדיה כל אותן השנים שהיתה המחלוקת ביניהם
עבשיו שבטל המחלוקת ישב לו אותו רב יוסף ראש ישיבה בביתו וא ע פ כ
החוק שהיה לוקח כשהיה ראש ישיבה לא מנעוהו ממנו אלא היו שולחין לו
בביתו נפטר ראש גלות ובקשו להנהיג בנו במקומו ולא עמד אחריו של אביו
אלא ז חדשים בלבד ונפטר גם הוא והיה לו בן קטן כמו בן יב שנים ואספו
אליו רב סעדיה ונתן אותו בבית הספר עד שנפטר רב סעדיה ולא נמצא

באותן הימים מי שהיה ראוי להיות ראש גלות אלא איש א שהיה מבני הימן
שהיה בציבין ולא הספיקו למנותו עד שארע לו דבר שנתקוטט עם גוי א בשוק
והעיד ועליו שקלו את הפסול ונהרג ואחר פטירתו של רב סעדי נהג רב יוסף
בן יעקב ישיבתו בסורא ' ולאחר פטירת כהן צדק ראש ישיבת פומבדיתא
נהג אחריו צמח בר כפנאי ישיבתו יג חדשי ונפטר ומלך אחריו כלב בן יוסף הנק'
כלב בן שראגרו' ומה שאמר עוד ר נתן הכהן על דברי ראש גלות היאך יתסנ'
והיאך יכרתו לו כל העם ברית בשעה שיתמנה כך הוא הדבר אם הסכים דעת
הקהל למנותו מתקבצין שני ראשי הישיבו עם בני ישיבתן עם כל ראשי הקה'
והזקני בבית אדם גדול שבכבל מגדולי הדור כגון נטיר וכיוצ כו וזה שמתקבצי'
בביתו מתכבד בדבר ויש לו שבח גדול בו וכבודו מתעצם בהקבץ הגדולים
והזקנים בביתו ומתקבצין בבית הכנסת ביום החמישי ומברכין אותו ונותנין יד
עליו ותוקעין בשופר להשמיע את כל העם מקטן ועד גדול וכששומעין הדבר
כל א וא משגר לו מנחה כפי כחו והשג ידו ' וכל ראשי הקהל ועשירי שולחי'
לו בגדים נאים והכשיטים יפים וכלי כסף וכלי זהב כל איש ואיש כמתנת ידו
והוא טורח בסעודה ביום הה ובים ו בכל מיני מאכל ומיני משתה ומיני מגדים
בגון מיני מתיקה וכשמשכי ללכת יום שבת בבה רבים מגדולי הקהל מתקבצין
עמו ללכת בבה וכבר הכינו לו בבה מבעוד יום מגדל עץ ארכו ז אמות ורחבו
ג ומורסין עליו בגדים נאים מן המשי ומן התכלת ומן הארגמן ובתולעת השני
עד שיתכסה כלו ולא יראה ממנו כלום ונכנסי תחתיו בחורי שנבחרו מנשיאי
הקהל ומגדוליהם בחורים ותיקים בעלי קול בעלי נעימה וקולם ערב ובקיאין
ובכל עניינה וראש גלות עצמו יהיה מכוס במקו עם ראשי הישיבות והבחורים
עומדי תחת המגדל ולא ישב עליו אדם וחזן הכנס מתחי' בברו שאם והבחורי
עונין על כל דבר ודבר מברוך שאמר ברוך הוא וכשהוא אומ מזמור שיר ליום
השב עונין אחריו טוב להודו ליי וקורי כל העם כאח פסוקי דזמר עד שגומרין
אותן ועומד החזן ופותח בנשמת כל חי והבחורי עונין אחריו תברך את שמך
הוא אומר דבר והבחורי עונין אחריו עד שמגיעין לקדושה ואומר אותה הקה'
בקול נמוך והבחורי בקול רם ומיד שותקין הבחורי והחזן לברו משלי עד גאל
ישראל ועומדין כל העם בתפלה וכשעובר לפני התיבה ומגיע לקדושה עונין
דבחורים אחריו האל הקדוש בקול רם ומשלים התפלה ויושבין כל הקהל
וכשיושבין כל הקהל יצא ראש גלות מהמקום שהיה מכוסה בו וכשרואי אותו
כל העם עומדי על רגליהם עד שישב על המגדל שעשו לו ויצא ראש ישיבת
סורא אחריו וישב על המגדל לאחר שיתן לו כריעה כפוף ויחזיר לו ואחר כך
יצא ראש ישיבת פומבדיתא ויתן לו גם הוא כריעה וישב לשמאלו ובכל זה כל

העם עומדים על רגליהם עד שיתקנו שלשתם ישיבתם ויושם ראש גלות
באמצע וראש ישיבת סורא יושב ליבינו וראש ישיבת פומבדיתא יושב לשמאלו
ובינם לביתראש גלות מקום פנוי ועל מקומו פרשו עליו בגד נאה על ראשו
ממעל למגדל אחוז בחבלי בוץ וארגמן וחזן הכנסת מכניס ראשו בסדינו
בפני המגדל ומברך אותו בברכות מתוקנות שהתקינו לו מאתמול שלשום
בקול נמוך כדי שלא ישמעו אותו אלא היושבים סביבות המגדל והבחורים
שהם החתיו ובשעה שהוא מברך אותו עונין אחריו הבחורים בקול רם אמן
וכל העם שותקים עד שהוא גומר ברכותיו ופותח ראש גלות ודורש בענין
דפרשה של אותו היום או יתן רשות לראש ישיבת סורא לפתוח ולדרוש
וראש ישיבת סוראנותן רשות לראש ישיבת פומבדיתא והם נוהגים כבוד
זה לזה עד שפותח ראש ישיבת סורא והתורגמן עומד עליו ומשמיע דבריו
לעם וכשדורש דורש באימה וסותם את עיניו ומתעטף בטליתו עד שהוא
מכסה פדחתו ולא יהיה בקהל בשעה שהוא דורש פוצה פה ומצפצף ומדבר
דבר וכשירגיש באדם שמדבר פותח את עיניו ונופל על הקהל איסה ורעדה
וכשהוא גומר מחחיל בבעיא ואומ ברם צריך את למילף ועומד זקן א חכם
ורגיל ומשיב בענין ויושב ועומד החזן ואומר קדיש וכשמגיע בחייכון
וביומיכון אומ בחיי נשיאנו ראש גלות ובחייכון ובחיי דכל בית ישי ובשגומר
הקדי מברך ראש גלות ואחכ מברך ראשי ישיבות וכשהוא גומר את הברכ
עכד ואומ מדינה פלוני וכל בנותיה כך וכך יבא מהן וזוכר כל הישיבות שהן
משלחו לישיבה ומברך אותם ואחכ מברך האנשים שבהם שמתעסקים
בנגבה עד שתגיע לישיבות ואחכ כוציא ס״ת וקורא בהן ואחריו לוי וחזן
הכנס מוריד ס״ת לראש גלות וכל העם עומדין והוא מקבל ס״ת בידיו ועומד
וקורא בה וראשי הישיבות עומדין עמו וראש ישיבת סורא מתרגם עליו
וכחזיר ס״ת לחזן וכחזירה לתיבה וכשהוא מגיע לתיבה הוא במקומו
ואז ישבו כל אדם במקומם ואחריו קורין ראשי כלות ואחריה תלמידי ראשי
ישיבות אבל ראשי הישיבות עצמן אינם קורין בס״ת באותו היום מפני שקרמן
אחר וכשמפטיר המפטיר עוכד אדם גדול ועשיר ומתרגם עליו ויהיה לו
שכח וכבוד בדברו זה וכשמשלים יוסיף לברך ראש גלות בס״ת וכל שלוחי
צבור שהן רגילין ובקיאין בתפלה עומדין סביבו התיבת ואומרי אמן ומברך
אחר כך ראשי ישיבות שניהם ומחזיר ס״ת למקומה ומתפללין תפלת מוסף
ויוצאין וכשיוצא ראש גלות כל העם יוצאין לפניו ולאחריו ואומרי לפניו דברי
שירות והושבחות עד שהוא מגיע לביתו אבל ראשי ישיבות אינם הולכין
עמו עד ביתו וכל התלמידים שהולכים עמו ומלוין אותו עד ביתו אינו מניח

אחד מהם שיצא מביתו עד ז׳ ימים ומאותו העת ואילך אינו יוצא מפתח ביתו
והעם מתקבצין ומתפללין עמו תמיד בין בחול בין בשבת בין בימים טובים
ואם רוצה לצאת ולעשות צרכיו רוכב מרכבת המשנה כמרכב׳ שרי המלך
בגדים נאים והולכים אחריו עד ט׳ אנשים ועברו יהיה רץ אחריו וכשעובר
על א׳ מישראל רצים אליו ומחזיקים בידיו ומסבירין פניו וכן עושה כל א׳
מישראל שיעבר עליו עד שיתקבצו עליו כמו נ׳ אנ׳ ס׳ עד המקום אשר הוא
בא שם וכשהוא חוזר אל ביתו עושין לו כזה המנהג ולעולם אינו יוצא עד
שהולכין אחריו כל סיעתו ורומה בהליכתו כאחד משרי המלך וכשהוא
רוצה ליכנס לפני המלך לבקש ממנו דבר או לראות פניו מבקש משרי המלך
ועבריו הנכנסין אליו תמיד לדבר אל המלך שיתן לו רשות ליכנס אליו
ונותן לו רשות על השוערים להכניסו וכשהוא נכנס רצין לפניו כל עבדי
המלך והוא כבר הכין בחיקו זהובים ווזים שיתן לאותם העברים הרצים
לפניו עד שלא יכנס והוא סכניס ידו לחיקו ונותן לכל א׳ וא׳ מה שיזמין לו
הקב׳ והם מכבדין אותו ואוחזין בידו עד שהוא בא ועומד לפני המלך
ומשתחוה לו והוא רומז עליו שהיה עומד על רגלו אחד וסומכו בשני עד
שרומז המלך לא׳ מן העבדים עליו ולוקחו בידו ומושיב אותו במקום שרמז
לו המלך במקום שיושיבנו בו ואחר מדבר עם המלך והמלך שואל אותו
על שלומו ועל דבריו ועל מה נכנס אליו והוא מבקש רשות ממנו שידבר
בפניו והוא מרשה אותו ואז מתחיל כהלולים וברכות המוכנים לו מקודם
לכן ומסדר לפניו מנהגות אבותיו ואבות אבותיו ומפייסו בדברים
ערבים עד שעושה בקשתו ונותן לו שאלתו וכותב לו כל חפציו שיבקש
ממנו ויוצא משם ונפטר ממנו בשמחה ובשלום׳ ואלה החקים אשר
היו לראש גלות לקחתם בכל שנה ושנה ממקום אחר הנקרא נהרואן וכל
פרוורה והוא רחוק מבבל כמו חצי יום כמזרחה ומוציא אליהם דיין ברשותו
וברשות ראשי ישיבות וכותב לו אליהם כי לקח רשות מהם ומוציא אליו
מן המקום ההוא ויכנס לו משם כמו׳ אנ׳ עזהובים ובשהוא מגיע לשם
בורר לו שנים מחשובי המקום להמנות עמו על כל פסקי דינין שעושה ואם
היה אותו דיין הממונ׳ ישר בדרכיו ובקי בדיניו כתבו ראשי המקו והחשובי׳
אל ראש גלות ומשבחין אותו בעיניו ואם שמא חו׳ שיהיה בו דבר רע או
ימצאו בו שום דופי כותבין אל ראש גלות ואל ראשי הישיבות פלוני כסדר
מקולקלים מעשיו וכמה מקולקלים דרכיו והן מסירין אותו וממנין אחר
תחתיו׳ וזה החוק שהדיין נוטל מאנשי המקום מכל אחר שהוא מבן
עשרים שנה ועלה שני זוזים בשנה זו בפסח וזו בסוכות

ובהבהובה וגט ושטר חוב ושטר מתנה ושטר מכירה יש לתת לבעלים ד' זוזי
ופרוש במשקל ישכעאל והסופר אין לו אלא הקבלנות שפוסק הדיין לתת לו
ושנה והבל לדיין וכך היה דמנהג לתת כל זה לדיין בין שהיה שם בין שהלך
למקום אחר והדיין יש לו שני בני אדם שמעיינין וחוקרין ומשקיפין על כל
רשותו שלא יהא אדם עושה מאלה הדברים שכתבנו אלא על פיו וכל מי
שכותב בשטר בסתר מנדה אותו וקונס אותו שיתן שכר השטר ומלקהו ואם
היה עני לתת הדבר הקצוב נוטל ממנו הסופר כפי השגת ידו ברשות הדיין ויש
לדיין על הטבחי זוז בכל שבוע ושבוע וגם לראש גלות יבא אליו מרשות מדינת
פרס בכל שנה עשרים זהובים על זה המנהג ויש לו מקום אחר הנקרא הלואן
בינו ובין בבל מהלך ה' ימים ומקבל ממנו קנ' זהובים בשנה על החוק הנז' וגם יש לו
מקום אחר הנקר' קצר והיא ארץ מולדתו ויוצא לו ממנו ל' זהובים בשנה ויש
לו בבבל מקום ששם ביתו והוא ברשותו ויש לו שם על כל א' וא' מישראל שני
זוזים בפסח ובסוכות ואינו נוטל מן העניים כלום כי העשירים מקילין מעליהם
והטבחים נותנין לו רביע זהוב בכל שנה ' וכללו של דבר שמגיע אליו בכל
שנה ושנה מכל אלו המקומות ת' ש זהובים ואם רצה כותב למקומות דרוקים
שיסמכוהו ויכבדוהו כותב להם ועושין לו בקשתו ' ואם יצא בנו של ראש
גלות לכל מקום שירצה נושאין לו פנים ומכבדין אותו ונותנין לו מנהה ואינם
נמנעין מזה הדבר אבל עושין עמו כל א' וא' לפי כבודו ולפי גדולתו ואם לא
ישאו לו פנים ולא יכבדוהו במתנותיהם שולח אביו פתיחות וחרמות ואסר ר
נתן שראה בנו של דוד בן זכאי שיוצא לכדינת פרס שהוא מרשות אביו ולא
כבדוהו ולא נשאו פניו ושלח והוריע את אביו ואביו הוציא עליהם פתיחות
וחרמות והוריע למשנה והמשנה הוריע למלך וכתב המלך את מלך פרס
לסמוך ידו ולעזרו עליהם וכשישכע מלך פרס והגיע כתב מלך בבל לידו שלח
ידו בהם ונטל מהן ממון הרבה מפיוס שהוא ראשות אביו ומכל פרוורהא והגיע
והזר לבבל ולא היה א' בראשי הישיבות מי שיערער עליו בדבר זה ' וכשיטות
ראש גלות בל הרשויו שלו ינתנו לראש ישיבת סורא ' וכופר ראש גלות נוטל
שכרו מראש גלות ' ואין לראש גלות בנדרי ' ונדבות שמשגרין קהלות ישרא'
אל הישיבות כלום כי אינם משגרים אותם אלא עם שאלותיהם ובשאלות אין
לראש גלות עסק בהם ובמו כן מנהג ישיבות בשיתמנה אחד מהם כן כנהגם
לעשות לו כדרך שעושין לראש גלות כשממנין אותו חוץ מס' ה שאין מורידין
אותה אליו אלא הוא עולה אליה כדרך כל אדם וכך היו נהגין ראשי ישיבות
בכל מקומות רשויותיהן שמוציא אליו הדיין שלהם כמו שכתבנו שמוציא
דיין ראש גלות מרשותיו ואלו הרשויות שיש להם לראש ישיבת סורא הנק'

וסאט ויוצא אליו ממנו ומפרוריה ק"ן זהובים השנה ומבצרה ומפרוריה ש'
זהובים השנה והוא הנקרא כלח ועוד לו מקום הנקרא גמוס בינו ובין אופיר
מהלך ב ימים וכן אופיר עצמה ברשות סורא כללו של דבר מה שיוצא לסורא
מרשויות שלו בכל שנה אל ף ות"ק זהובים השנה לבד הגרדיב והנדבות
ויש להם בכבל רשויות צפונה דרומה מזרחה ומה נודגין עמרב בכו שנוהג
ראש גלות במקומות שלו שיש לו בבבל כמו שכתבנו למעלה וטבחי רשויות
סורא נותנין לראש ישיבה שלהם רביע זוז השבוע ' ובעמים שיריה לישיבת
ראש גלות צוק הזמן ושולחים כתבים לכל קהלות ישראל ומודיעים לדם עניים
ולחצים וכל קהל וקהל שולחים להם מתנות כפי כחן וכפי השגת ידן וכמו כן
מנהג ראש ישיבת פומבדיתא בכל רשיותיו וכל השאלות שמשתלחין לא'
מראשי הישיבות בשמו אין לראש ישיבה האחר בלום בגדרי' ונדבות הבאות
עם השאלות ובאשר נשתלחו השאלות בשמם הם יקחו נדרים ונדבות הבאות
עמהם ' ואם משתלחין סתם חולקים שתי הישיבות בשוה וכך היה מנהגם
בחלוק כל מה שמגיע אליהם מנדרים ונדבות בכל השנה הן מניהן הבל ביד
ארם נאמן לצורך הוצאת דתלמידים הבאים מכל המקומות שהם יושבים
ומתקבצים ובאין מכל המקומות בחדש כלה שהוא הדש אלול בימי הקיץ וא'
בימי החורף וכל א'וא' מן התלמידים במקומו גורס ומעיין בל אותם ה'חדשים
המסכתא שאמר להם ראש ישיבה בצאתם מעמו ובאדר אומר להם מסכתא
פלונית נפרש באלול וכמו כן באלול אומר להם מסכתא פלונית נגרוס
באדר ' ובאין כלם ויושבין לפני ראשי הישיבות באדר ובאלול ' וראש הישיב'
עומד עליהם על גרסתם ובודק אותם ' וזה סדר ישיבתם ראש ישיבה יושב
ולפניו עשר' אנשי' והיא נקראת דרא קמא ופניהם אל פני ראש ישיבה והעשר'
שיושבין לפניו ז מהם ראשי כלות וג חברים ולמה נקראו שמם ראשי כלות
שכל א מהם ממונה על עשרה מן הסנהדרין והם הנקראין אלופים וכך היה
מנהגם אם נפטר א'מראשי כלות ויש לו בן הממלא את מקומו יורש מקום אביו
ויושב בו ואפילו היה קטן בשנים וכן מן החברים כשיפטר א' מהם אם היה בנו
ממלא את מקומו יושב בו ואין אחר מהם דולג על מפתן חבירו ואם אינו ממלא
מקום אבותיו והוא ראוי לישב באחת משבעה דרי ישב בה ' ואם אינו ראוי
לישב עמהם יושב עם בני רב ועם שאר התלמידים שהם כד' מאות איש והס'
סנהדרין שהם ז שורות שורה ראשונה יושבת כמו שזכרנו ואחריהם עשרה
עד ז שורות ופני כלם אל פני ראש ישיבה וכל התלמידים יושבין אחריהם ואין
א מהם מכיר את מקומו אבל הז' שורות כל א'וא' מכיר את מקומו ואין א מהם
במקום חבירו ואם יהיה א' מהם מן הז שורות גדול בהכם' מן האח' אין מושיבין

אותו במקומו מפני שלא ירשה מאביו אבל מוסיפין לתת לו יותר מחוקו מפני
חכמתו ' וכשירצה ראש ישיבה לנסותם בגירסתן יועדו עליו כלם בר'שבתות
כל חדש אדר והוא יושב והשורה הראשונה גורסין לפניו ושאר השורו'שומעין
ושותקין וכשמגיעין למקום הצריך להם לדבר ידברו בו ביום לבין עצמם וראש
ישיבה שומע אותם ומבין את דבריהם ואח'כ' קורא והם שותקין ויודעין שכבר
הבין מחלוקתם ובשישלים קריאתו דורש וגורס באותה מסכתא שגרסו ביסי
החורף כל א'וא' בביתו ומפרש בכלל דבריו הדבר שנהלקו בו התלמידים
ועתים שהוא שואל מהם פירוש הלכות והם מכבדין זה את זה והכל מכבדין
את ראש ישיבה ושואלין אותו פתרונן ואין א'מהם יכול לדבר בפניו עד שיתן
לו רשות והם מדברי'כל א'וא' בפי חכמתו והוא מרחיב להם דבריו בפתרון כל
הלכה והלכה עד שיתברר להם הכל ובשמתברר להם הכל יפה עומד א' כדרא
קמא ודורשה ברבים עד ששומעין אותה בקשון כגדול וכל מי שרואה אותו
עומד יודע שאינו עומד אלא לברר הברייתא שמסנה סיוע השכוע'ואז מדקדקין
בה שאר התלמידים וחוקרין אותה ומבארין אותה באר היטב וכך היו עושין
כל ימות החדש ' ובשבת רביעית קורין כל הסנהדרין וכל התלמידים וראש
ישיבה מעיין מהם וחוקר אותם ומנסה אותם עד שיתברר לו המהיר בחכמה
מחבירו וכשרואה את אחד מהם שאין תלמודו סדור בפיו יקשה עליו יותר
ויגרע לו מחוקו וגוער בו ומוכיחו ומוריעו המקומות שנתרשל בהם ושנתעצל
עליה'ומזהירו בנפשו ומתרהו שאם ישנה כן פעם אח'ולא ישי'לבו על תלמודו
שלא ינתן לו כלום ולפיכך היו מתחרדין ומתעסקין בלמודם עסק יפה כדי שלא
יבשלו לפניו בדבור הלכה וכל חשורות אינם הולכות מעמו עד שמודיע'המסכת
שיתעסקו בה כל א'וא'בביתו ולשאר התלמידים אינו צריך להודיע אלא כל א
וא'גורס באי זו מסכתא שירצה וכך היה מנהגם בתשובת השאלות בכל יום
מהחדש אדם מוציא אליה' כל השאלו' שהגיעו אליו ונותן להם רשות שישיבו
תשובה עליהם והם מכבדין אותו ואומרין לו לא נשיב בפניך עד שהוא תוקף
בהם ואז מדברים כל א'וא לפי דעתו לפי חכמתו ומקשין ומפרקין ונושאין
ונותנין בכל דבר ודבר ומעיינין יפה יפה וראש ישיבה שומע את דבריהם ומבין
כל מה שאומרין ומקשין זה לזה ועומד ומעיין בדבריה'עד שיתברר לו האמת
ומיד יצוה לסופר להשיב ולכתוב וכך היה מנהגם לעשות בכל יום ויום עד
שמושיבין תשובת כל השאלות שבאו להם השנה מקהלות ישראל ובתכלית
החדש יקראו התשובות והשאלות במעמד כל החבורה כלה וחותם עליהם
ראש ישיבה ואחר כך שולחין אותם לבעליהן ואז מחלק המתון עליהם
תם ונשלם שלב'ע בנלך ואעי

ש"ש כתוב בדראנד וכשרא"רב שרירא שהאריך ימים ובנו רב
האיי היה ראוי להיות ראש ישיבה סלקעצמו וישב בנו על
כסאו והוא רב האיי גאון בר רב שרירא גאון בר רב חנניה גאון בר רב יהודה
גאון, והוא הרביץ תורה בישרא"ל יותר מכל הגאונים ולאורו הלכו ורשי התורה
מכזרה שמש ער מבואו והיו ימי חייו ס"ט שנה ונפטר בערב י"ט אדר ון של פסח
שנת אלף שנ"ט לשטרות שהיא שנת ארבע אלפי"ן השצח ובכוחו לא היה
לפניו בגאוני"ן והוא היה סוף הגאונים ובמיתתו היה בזרע רבה וכבני
זרובבל בן שאלתיא"ל והנשיאי"ם וראשי גליות שהיו אחריו וראיתי הותמו דהוס
על גליונים שהיה שולה ואריה היה חקוק עליו ככו שהיה על דגל מחנה יהודה
ודגלי מלכי יהודה אבל מיני ישמעלי"ם לא נהגו ראשי גליות שררה בחוגן אלא
היו קונין אותה בסכון רב כן הבלכי"ם ככו מוכסים והיו רועי אל"ל ולא רצו
הוריו לחיות ראשי גליות וחזרו לגאונות ודו"א בזרע רבה בר אבוה והלשינו
פריצי שראל בדב שרירה ורב האיי והפשיט המלך ישעעאל ובזז כל אשר
לחם ולא השאיר להם שום מחיה בעולם ונתלה רב שרירא מירו אחת ורוא
בבן ק שנה ולא הוכרו בגאונות ובשנת ד אלפים תשכח היה רב שרירא
לגאון ובשנ"ד אלפי"ן תשנה היה רב האיי לגאו"ן גאונות"ן היה עשנה רב שרי"ר
ל"שנה ורב האיי ארבעים שנה ודורו דור שמיני בגאונות ובימיו היה ראש
ישיבה בבתא מתם יא חזונו אבי אשת רב שמואל הכהן בן הפני גם הוא חבר
סדרים הרבה ונפטר בימי רב האיי ד שנים מקודם בטירה רב האיי אבל בני
ישיבת רב האיי הקימו הזקיה ראש גלוה בן בנו של דוד בן זכאי והושיבוהו
על כסא רב האיי זל ועכר שנתיב והלשינו בו אל המלך מלשיני"ן ותפסו המלך
ואסרו בברזל וענה אותו בכל מיני ענויים ולא השאיר לו משתין בקיר וברחו
שני בניו לספרד לרב יהוסף הלוי הנגיד בר רב שמואל הנגיד זצל שהיה אוהב
להזקיהו ראש גלות וראש ישיבה והיה עמו עד שהיה השכר בגרנאטה ונהרג
רב יהוסף הנגיד וברח האחר בבני חזקיה לארץ כרקסטא ונשא שם אשה
והוליד בנים ואחר כך נכנסו בני בניו לארץ ארום וסדם ר הייא בן אל דאודי
ונפטר בארץ קשטיליה ונקבר בארץ ליאון בש"ת ארבע אלפים תתקיד
ואחריו לא נשאר בארץ ספרד ארם מפורס"ם שהוא מבית דוד ואחר חזקיה
ראש ישיבה וראש גלות פסקו ישיבות וגאוני"ם וקורם לבן היה סבה מאת הקבה
שנבר"חקם של ישיבות שחיה הוו"ך אליה"מארץ ספרד וארץ הסער"ואפריקא
ומצרים וארץ הצבי ובן היתה הסבה שיצא כמדינת קורטבא שליש בכונה על
ציים שכו בן דמאחין ששלחו מלך ישמעאל בספרד שכו עבר אל דהמאן
אל נאצר והלך מכונה על ציים אריים לכבוש ספינות ארום ועירות סמוכות

לספרד והלכו עד חוף הים של ארץ ישראל ונסבו אל ים יון והאיים שבו
ומצאו אניה ובה ד חכמים גדולים היו הולכים ממדינת בארי למדינ נקראת
ספסתין וחכמים אלו להכנסת כלה היו הולכים וכבש בן רמאהין האני
ואסר את החכמים האלה היה ר חושיאל אביו של רבינו חננאל והב רבינו משה
אביו של ר חנוך אסרוהו עם אשתו ועם ר חנוך בנו ור חנוך עודנו נער והג
ר שמריה בר אלחנן והר איני יודע שמו ובקש השליש לכפותה לאשתו של
ר משה ולענותה כי היתה יפה ביותר והיא צעקה אל ר משה אישה בלשון
קדש ושאלה ממנו אם הנטבעים חיים בתחיית המתים אם לא ודהוא
השיבה אמר ה מבשן אשיב אשיב ממצולות ים וכששמע הדבריו הפילה
עצמה בים וטבעה ומתה וחכמים אלו לא הגידו לארם בעולם מה טיבם
ומה חכמתם והשליש מכר את ר שמריה באלכסנדריה של מצריים ומעם
עלה למצרים והיה לראש ומכר את ר חושיאל באפריקא בחוף הים וכשם
עלה אל מרינת אלקירואן שהיתה בימים ההם חזקה מכל מדינות ישמעאל
שבארץ המערב ושם היה ר חושיאל לראש ושם הוליד את רבינו חננאל
בנו ובא השליש לקרטובה ומכר שם ר משה ור חנוך בנו ופדאוהו אנשי
קורטובה וכמרומין היו שהוא עם הארץ והיתה בקרטוב בית הכנסת ששמה
בנסת המדרש והיה שם דיין ששמו ר נתן וחסיר גדול היה אבל לא היו
אנשי ספרד בקיאין בדברי רבותינו זל ואף על פי כן באותו מעט שהיו יודעין
היו עושין מדרש ומפרשי ועולי ויורדין ופיר ר נתן הדיין על כל הזאת טבילה
והיא במסכת יומא ולא ידע לפרשה ורבי משה יושב לפאה אחת כמו
שמש וקם אל ר נתן ואמר לו ר פשו להו טבילות וכששמע הוא והתלמידים
את דבריו תמהו זה אל זה ושאלו ממנו לפרש להם הדהלכה ופירש להם
ההלכה כהוגן וכל אחד ואחד שאל ממנו שאלות בכל הספקות שהיו להם
והשיב תשובות ברוחב חכמתו והיו בעלי דינין מחוץ למדרש שלא היה להם
רשות ליכנס עד השלמת התלמידים פסיקתם ובאותו היום יצא רבי נתן
והלכו אחריו בעלי דינין ואמר להם אני איני דיין זה הלובש השק והאורח
הוא רבי ואני תלמידו אהיה מהיום ואתם מנוהו על קהל קורטובה דיין וכן
עשו ועשו לו על הקהל פסיקא גדולה וכבדוהו במלבושים יקרים ובמרכב
ורצה השליש להזורבו במכירתו ולא הניחו המלך כי שמח המלך על הדבר
שמחה גדולה כששמע שאין היהודים שבמלכותו צריכים לאנשי בבל והקול
נשמע בכל ארץ ספרד וארץ המערב ובאו תלמידים לקרות וכל השאלות
שהיו שואלים מן הישיבות שאלו ממנו ודבר זה היה בימי רב שרירא גאון
קרוב לשנת ד אלפים תשנ הן פחות מעט הן יתר מעט ונתחתן רבי משה

הרב לבני פליאג ומשפחתם היתה גדולה מכל משפחות קהל קודטובה ולקח
מהם אשה לר חנוך בני ובת ר חנוך היתה לאחד מבני פליאג מפני כן נקר
זה השם בבני פליאג עד היום והיו לו לר משה תלמידים הרבה וכהם רבי
יוסף בר יצחק בן שטנאש הידוע בן אביתור והוא פירש את כל התלמוד
בלשון ערבי למלך ישמעאל ששמו אלהכים ומפני גדולתו וחכמתו בעט ברבי
חנוך הרב היושב על כסא אביו ונחלק הקהל מחלוקת גדולה אחר פטירת ר
חסדאי הנשיא הגדול בר יצחק שאלו בימיו אין אדם בעול שהיה יכול לחלו
על הרב ר חנוך. ובכל יום היו יוצאים מקורטבה אל עיר אלזהרה ז מאות
איש. מישראל רוכבי על ז מאות מרכבות וכולם לבושים לבוש מלכותם בשי
מגבעות כדת שרי ישמעאלים וכולם עם הרב וכת שנייה עם בן שטנאש עד
שגברה כת של הרב ר משה ונדו את בן שטנאש והחרימוהו והמלך אמר לו
אלו היו ישמעאלים בועטים בי כאשר עשו לך היהודים הייתי בורח מפניה
ועתה ברח לך וכן עשה והלך מספרד אל בגאנה ומצא שם רבי שמואל
הכהן בר יאשיהו והוא מבני קהל פאס וחש לנדוי הרב ר חנוך ולא סיפר עמו
ובעס עליו בן שטנש ובחב לו אגרת גדולה בלשון ארמי וטעה בה ור שמואל
הכהן השיב לו תשובה והודיעו שטעה אבל בלשון רכה מאוד ונכנס בן
ששנאש בספינה והלך עד ישיבתו של רב האיי וכמדומה הוא שרב האיי
מקבלו שהיה שונא לרבי חנוך מפני שד חכמים שהזכרנו ברתו חק הישיבות
עד שבאו הישיבו לידי דלדול ואעפ שלח לו רב האיי שלא יבא אליו שאם
יבא אליו יהוש לנדוי הרב והלך בן שטנאש לדמשק ומת שם וקודם לכן
נהדלדל הכת החולק על הרב וכל הברי בן שטנאם ומהם שני אחים סוחרים
עושים משי יעקב בן גו ואחיו יוסף פעם אחת נכנסו לחצר אחר מסריסי
המלך שהיה ממונה על ארץ תרכונ ובאו זקני הישמעאלי מן הארץ שהיתה
תחת ידו לזעוק על הפקיר שהפקיד עליה והביאו לו רורון אלפי זהובי געפרי
ובשהתחילו לדבר צוה הסריס לבזות ולהכות במקלו ולהוציא לבית הסהר
מבוהלי ודחופי ובמוצאי היכלו היו כמה עקסומי נפלו באחת מחם האלפי
זהובי וזעקו ואין שומע להם ולאלת נכנסו ב אחים אילו ר יעקב בן גו ורבי
יוסף בן גו אחים ומצאו הזהובי והלכו לדרב ונתיעצו בבית ואמרו זה הממון
מצאנוהו בהיכ המלך בואו ונשבע שכולו ישוב להיכל המלך במנחו ומחנו
ואולי נסיר מנפשנו חרפ צוררינו ונתלה במלך ועשו כן ונחזקו במלאכת
המשי ועשו בגדים יקרים ונסים ישמעאלים על ראשי הדגלים יקרים מאד
לא נעשו כמותם בספרד והעלו מנחה למלך השאם ולמלך אלמנסור בן
אביעם אומנו ער שאהב המל אלמנצו יעקב בן גו וכתב לו גליון שנשאו על
כל קהלו ישר שיש בסגלמאסה עד נהר דורנ שהי קצה מלכותו שהי שופט

אה כלב ויהי רשאי למנות עליהם כל כי שירצה ולקצוב כל כס וכל פרעון
עליהם העמיד לפניו יחסיכיו לנושי פסים והרכיבו ובכובבה הגשנה
ונקהלו כל בני קהל קרטובה סגיר ועד זקן ועשו לו הסכמה בנשיאות וכתוב
בה משול בנו גם אתה גם בנך גם בן בנך ועמד בגדולתו ושלח שליח אל הרב
רבי חנוך שאם ירין בין אנשים ישים אותו באניה בלי בשוטות וישליכו בים
וגל הקסים על בן שטנאס שבו אליו וכתבו כולם אגרות לבן שטנאס שישוב
לקורטוב ויסיר את הרב ר חנוך ויסנוהו לרב עליהם והוא השיב להם תשובה
קשה ואסר להם על הרב מעיד אני על עצמי שמים וארץ שאין בכוחו מספל
ער ישיבת בבל ולקץ שנה אחת לנשיאות בן גו אסרו המלך אלמנצור שהיה
בכדום שישיב לו מנחו גדולו ויקח מכו כל ישר כל הקהלו כדוגן ושלא בהוגן
ויתן לו ופנישלא עשה כן אסרו המלך בבית האסורי ועכר שם כמו שנה
עד יום אחד יום חג הישמעלים עבר המלך השאם על בית הסוהר בצאתו
כהיבלו אל בית עבודתו ועכר בן גו לפני המלך השאם בבית הסוהר בפתח
בית הסוהר ובשראהו שאל את אוכנו אלמנצור על מה עשה לו כן והוא ושיב
מפני שאינו מביל שיסכל גדולתו ולאלת צוה המלך השאם להוציאו ולהשיבו
לגדולתו ונעשה לו כן אבל לא שב כמו שהיה מפני כן ומפני שבן שטנאס כתב
תשובה קשה לקהל קרטובה לא הוסר הרב אחרי שוב בן גו לגדולתו עד שכת
בן גו ביסי הרב והרב כחשיבותו עגמה נפשו והוקשה לו שמח כי ביל שבת
כה בן גו ובא אל הרב אחד כתחניו בני פליאג והוא היה כמכשר בעיניו וספר
לו שכת יעקב בן גו ונעה הרב בבכיה עד שתמה בן פליאג ואסר אני באתי
לנשרך בטות אויבך ואתה אוהב את שונאיך אסר לו הרב אני מצר ובוכה
על כל הגוי שהיו רגילי לסמוך על שלהנוסה יעשו למחר אם אתה מפרנס
אוהב אנילא אבכה שהרי אני איני יכול לפרנסם כי לא היה הרב בעל ממון
כפני הסידותו שלא היה רוצה ליהנות מכבוד התורה לפיכך היו חייו חיי צער
ונפטר הרב רבי חנוך בשנת ד תשעה קודם פטירת רבינו האיי ז ל שנה ואף
עכב לא השיבו מנוחה קהלות מזרח ומערב לישיבו מפני שחכמי אלו העמידו
הרמידי הרבה ופשט התלמוד בכל הארץ וכן היה מנהגו של הרב רבי חנוך
שהיה עוזה לסיב את התורה בכל שנה ושנה ביום טוב האחרון של הג ו ץ
עולים עכו גדולי דדור ועיני העדה ובשנת ארבע אלפים תשעה עלה בכנהגו
ועלו עכו ערב יום טוב והתיב היתה ישנה ונשבר ונפלו ונשברה כפרקהו של
ורבוכת ליכי לאחר שהעמיד תלמידי הרבה והרביץ תורה בישראל וכגדולי
הלמיד רב שמואל הלוי הנגיד ברבי יוסף הידוע בן גיקטילה מקהל קורטבה
היה הלמיד הכם מהבשכלים הגדולים ' ועוד היה בקי בספרי ישמעאלים

ובלשונם ומאשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך והיה רוכל מפרנס את עצמו
בצער עד שהיו ימי חירום בספרד לאחר שנפסקה מלכות בני אביעמר
ונברו סרני פלשתים ונדלולה מרינת קורטבה וברחו יושביה. יש מי שברח
לסרקוסטה ועוד זרעם שם עד היום ויש מי שברח לטליטלה וזרעם נכר
שם עד היום ורבי שמואל הלוי זה ברח לטליקה והיה יושב בחנות והיה
רוכל והיתה חנותו סמוכה לחצר בן אל עריף סופר המלך חבוס בן מאחס
מלך פלשתים בגרנאטא והיתה שפחת הסופר מפייסת אותו וכותב ספרים
לארניה המשנ׳ אבו אלקאסם בן אל עריף והיה רואה ספריו וחכמתו
ולקץ ימים נשאל מלפני משנה זה בן אל עריף ממלכו חבוס לשוב לביתו
למאליקה ושאל את אנשי ביתו מי היה כותב לכם הספרים הבאים אלי
אמרו לו יהורי אחד סמוך לחצרך מקהל קרטבה הוא כותב לנו מיד צוה
הסופר והריצו אליו רבי שמואל הלוי ואמר לו אין אתה ראוי לשבת בחנות
אל תסור ממני ימין ושמאל ונעשה סוחרו ויועצו והוא היה יועץ המלך וכל
עצתו היתה כאשר ישאל איש בדבר השם והצליח המלך חבוס בעצות
שלו והגדיל למעלה ואחר כך חלה הסופר בן אל עריף ונטה למות ונכנס
המלך חבוס לבקרו ואמר לו מה אעשה ומי ייעצני במלחמו שסבבוני והשיב
לו אני לא יעצתיך מלבי מעולם אלא מלב זה דיהודי שים עיניך עליו
ויהיה לך לאב ולכהן וכל מה שייעצך כן תעשת והי׳ יהיה בעזרך ולאחר
מות הסופר לקח המלך חבוס את רבי שמואל הלוי להיכלו והיה סופר ויועץ
בשנת ארבע אלפים תשפ היה בהיכל המלך והיו למלך ב בנים הגדול
באדים ומשנתו בלקין וכל סרני פלשתים נטו אחרי בלקין הקטן להמליכו
ושאר כל העם אחרי באדים וגם היהודים ומהם רבי יוסף בן מיגש ורבי
יצחק בן ליאון ורבי נחמיה הנקרא אשבאפה מגדולי גרנאטה שלשה אלה
היו אחרי בלקין ורבי שמואל הלוי היה אחרי באדים וביום מות המלך חבוס
עמדו סרני פלשתים וגדוליהם בשורה להמליך בנו בלקין מיד הלך בלקין
ונשק יד אחיו הגדול באדים והמליכוהו בשנת ארבע אלפים חשפז ונהפכו
פני אוהבינו כשולי קדרה ובעל כרחם המליכו לבאדים ואחרי כן נתחרט
בלקין שהמליך אחיו והיה מתגבר על אחיו באדים ולא היה המלך יכול
לעשות שום דבר קטן או גדול אלא אחיו היה מכשילו ואחר כך חלה
אחיו וידבר המלך לרופאלהניה רפואתו ממנו וכן עשה הרופא ומת בלקין
והממלכה נכונה ביד באדים וברחו היהודים הגדולי חעיר הנזכרי למעלה
למדינת אשקיליה ונסמך רב שמואל הלוי לנגיד בשנת ארבע אלפים תשפז
ועשה שובות לישראל בספרד ובארץ המערב ובאפריקה ובארץ מצרים

ובאיסקליה ועד ישיבת בבל ועד עיר הקדש כל בני הזרה בארצות האלו
היה מהנה מנכסיו וקנה ספרי הרבה מכתבי הקדש והמשנה והתלמוד שגם
הם מכתבי הקדש וכל מי שהיה רוצה להיות תורתו אומנותו בכל ארץ כפר
ובארצות שזכרנו הוא היה מוציא עליהם כמונו והיה לו סופרי כותבי כשנה
ותלמוד ונותן במתנה לתלמידים שלא היו יכולין לקנות משלהם בין בישיבות
כפרד בין בארצו שהזכרנו ועוד היה מספיק שמן זית לבתי כנסיו שבירושלי
בכל שנה והרביץ תורה הרבה ומת בשיבה טובה זקן לאחר שזכה לארבע
בתרים כתר תורה וכתר גדולה וכתר לויה וכתר שם טוב ומעשים טובים
על גביה סונפטר בשנת ארבע אלפים תתטו ועמר על כנו רבי יהוסף הלוי
בנו הנגיד ומכל מדות טובות שהיו באביו לא חסר לו אלא שלא היה ענותן
באביו מפני שגדל בעושר ולא נשא עול בנעוריו וגבר לבו עד להשחית
ויקנאו אותו סרני פלשתים עד שנהרג ביום שבת בשבת שנת ארבע
אלפים תתכד הוא וקהל גראנטה וכל הבאים מארצות רחוקו לראות תורתו
וגדולתו ואבלו הלך בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר ועוד מימי רבותינו
הקדמוני שכתבו מגלת תענית גזרו תענית בט בטבת ולא ידעו על מה הוא
מכאן ידענו שכונו ברוח הקדש ליום זה ולא פטירתו נתפזרו ספריו ומחברו
ופשטו בכל העולם ובן תלמידים שהעמיד הם היו רבי ספרד ומגהיגי הדור
אחר פטירתו ונחזור להזכיר דברי ארץ אפריקה אחר פטירת רב חושיאל
נסמכו במדינת אלקירואן בנו ותלמידו רב הנגאל ורב נסים ברבי יעקב בן
שאהון שקבלו מר חושיאל וקבל רבינו נסים מרבינו האי שהיה אוהבו
מאוד ושולח לו ספרים בתשובות כל ספקותיו על יד על יד ורב שכואל
הלוי הנגיד על יד רב נסים היה שותה מימיו של רב האי והיה מהנה מנכסיו
לרב נסים מאד שלא היה בעל ממון ולאחר כן נחתן בו ושלח בתו לרב
יהוסף הנגיד לאשה ולא מצאה חן בעיניו מפני שהיתה כנכסת אבל היתה
בעלת תורה ויראת שמים וכשנהרג אישה הנגיד ברחה אל מדינת
אליסאנה ופרנסוה קהל אליסאנה בכבוד גדול עד יום מותה ורב הנגאל
עשיר גדול היה שהיו באלקירואן סוחרים הרבה מטילין כלאי לכיסו והיו
לו ט בנות והניח אלפים זהובי אחר מותו ובן רבנים לא היה לו בן ונגטרו
שניהם ופכנ התלמוד מארץ אפריקה ונשאר מעט מצער במדינת אלמהדיה
בידי בני זוזמאר ובמדינת קלעה חמאר ביד מר שלמה הרייבן פורמש אבל
לא נסמכו ברבנו ולא יצא טבעם בעולם ודורם של שלשה אלה רב הנגאל
ורב נסים ורב שמואל הלוי הנגיד הוא הדור הראשון ברבנות וחזר כח
התלמוד בספרד והיו שם הרבנים ושכנו כלם יצחק שנים ספרדים ושלישי

M.T. AKADEMIA KOMITETA TARA

וזה ר חייא אל דאורי מיוחס מזרע דוד ובא מבבל לספרד ונפטר שנת
תתקיד ר אברהם בר מאיר בן עזרא אשר עשה פי הכל ספרים וס פר
התבונה נפטר שנת תתקח בקל אהורה ויא כי נפטר שנת התקכח והוא קבור
בארץ ישראל ויא שנת תתקנד ר ח אדר יום ב בן עה שנה יא שנה קודם
פטירת הרמבם זל וזהו היותר אמתי ואחר הדור הזה קמו תלמידי רשי
רבותינו הצרפתים בעלי התוספות ומגדוליהם בני בתו של רשי זלהה רבינו
שמואל הנקרא רשבם ורבינו יעקב הנקרא רבינו תם בני הישיש רבי מאיר
בר ר שמואל מרומרוג זל ורשבם השלים מסכ בתרא ופר ערבי פסחים ונפטר
שנת תתקלה ורבינו תם פיר התוספות וספר הישר ונפטר שנת תתקל במדינת
רימינו קרוב ג פרסאו לטריווש וכת ר חיים כהן תלמידו בפר הנוש שאם היה
שם בשע פטירתו היה מיטמא לו וזה ר חיים כהן היה אבי אמו של הרם מקוצי
בעל סיר מצות גדול הר אפרים מריגשבורק נפטר שנת תת קלה ר שמואל
מאיבורא וריצבה בזמן הזה ר יוסף פורת החריף בן רשבם בזמן הזה הרב
הגדול ר יצחק הזקן בר שמוא בן אחותו של רבי תם וזה נקרא ר בעל התוספו
והעידו רבני הצרפתים שהיו לומדים לפניו ששים רבנים ובל אוא היה יורע
כסכת א והיו לוכדי על פה ומקשי מגמר לגכר והוא כתב לרת דודו על ענין יין
נס שנגע בו תינוגוי ממך ומאכוקא שריתו יין נס לעלם ואם אבו על זקנו רשי
ונצח לר ת והודה ולא בוש ואמרו שמת שנת ת תקלח ויש לי בזה ספק ויש ר י
אחר בתוספות נקרא ר י הבחור הרשבא אשר נקרא רבנו שכשון בר אברה
והוא נקרא ר ש משנץ בעל התוספות ונקרא איש ירושלי ועשה פירו לזרעים
וטהרות ונקבר בהר הכרמל ונפטר שנת פטירת רבור יצחק הזקן ויש בזה ספק
לפי שהשיג על הרמב אחרי מותו ר יהודה הלוי נפטר שנת ת תקלח ר בנימין
בעל המסעות נפטר שנת ת תקלג המאור הגדול אשר זרח שמשו לכל ישר
אשר השלים מ דורות מזמן שמעון הצדיק הרמבם זל ור יוסף הלוי בן מיגאש
היה ל ח דורות ואחריו דור לט והוא רבי מאיר בנו של ר יוסף הלוי ורבי מיכון
אביו של הרמבם והוא לכד את בנו ואעפ שאמרו כל המפרשי כי ר יוסף הלוי
היה רבו של הרמבם אולי אמרו שראה מספריו וגם כי ראיתי אני שא כפי מה
שלכדתי מרבי ר יהוסף הלוי אכל כפי סדר הדורות אי איפשר כי כבר כתבנו
לכעל שנפטר ר יהוסף שנת תתקא והרמבם נולד בשנת התצא ערב פסח יום
שבת שעה ושליש אחר חצי היום ואם יהיה ר מ בן י שנים ועוד כתב הרמבם
בפי המשנה קבצתי כל הספרים אשר באו לידי מפירושי אבא מרי אדוני וזולתו
עד ר יוסף הלוי נ ע כי לב האיש ההוא בתלמוד מבעית וכמוהו לא היה לפניו
בלך ונכתב ג כ אני משה בר מיימון הדיין בר יוסף הכהן בר יצחק הדיין בר
יוסף הדיין בר עובדיה הדיין בר שלמה בן הרב ר עובדיה

אמר אברהם בעל הספר עכ"מ שמצאתי בספר דורות עולם אשר
הוא ספר הקבלה לרב החסידר אברהם בן דאוד הלוי שנהרג
בטליטולה על קדושת השם ואני סמכתי עליו בדורות הגאונים עד זמנו ז"ל
מכאן והלאה נדבר בדורות האחרונים רבינו האיי גאון בן רב שרירא גאון
בן רב חנניה גאון בן רב יהודה גאון סוף הגאונים נפטר שנת תשצח ד שנים
אחר פטירת חותנו רב שמואל בן חפני גאון וחבר ספר מקח ומכר וספר
שבועות וספר מצרנות וספרים אחרים: רבינו חננאל ורב נסים שנת חתי
רב שמואל הנגיד נפטר בקרטבה שנת תחטו: רבי יוסף בנו נהרג טלטבת
שנת תתכז: ובשנת תתל נפטרו רבותיו של רשי ר יעקב בר יקר ור יצחק סגן
לויה בר אשר והחכם המשורר ר שלמה בן גבירול והרב רבי גרשום מאור
הגולה צרפתי כולם בשנה אחת ור שלמה בן גבירול גדל בסרגוסה ונפטר
בבאלינסייה ובזמנם של אלו ר משה הדרשן כנרבונא רבו של ר נתן בעל
הערוך כך כתוב עדך קצר ומגדולי תלמידי ר משה הדרשן ר משה העניו
ור משה בר יוסף בן מרן ור לוי בן אחיו של ר יצחק והגדול שבכולם רבי
אברהם בר יצחק הנקרא אב"ד והראב"ד והרב ר זרחיה בעל המאור והרב
ר משולם בר יעקב והר שמואל בר משה והר שמואל בר דוד והר משה
בר יהודה והרב ר יהונתן הכהן והר שלמיא אבל הר אברהם אב"ד גדול
שבכולם: ובזה הזמן"ב היה ר יהודה בר ברזילי שחבר ספר העתים: הרב
משה בן עזרא נפטר קרוב לשנת תתם ר יצחק בן גיאת שנת תתמט וחבר
ספרים ופיוטים: ר יהודה הלוי ור אברהם בן עזרא בני שתי אחיות ובן
חמשים שנה היה ר יהודה הלוי בלכתו לא"י כאשר כתב בפיוטיו והוא
חבר ספר הכוזר: ור יוסף טוב עלם היה בזמן הזה ורשי וספר המצו' והראש
מביאין ראייה ממנו: ר יצחק בר ברוך מקורטב'עשה ספר קופת הרוכלים
ולא השלימו ונפטר שנת תתנד: רב אלפס רבינו הגדול נפטר שנת תתסג
הרב החסיד והמאור הגדול רבינו שלמה ברבי יצחק מטרויש צרפתי בכל
ג"ב מרבי גרשום וספריו ידועים הם ישלם יי פעלו ונקרא בפי החכמים כולם
פרשנדתה ר"ל מפרש הדת ונפטר הוא ור שמחה תלמידו שעשה מחזור
ויטרי שנת תתסה והיו ימי רשי עה שנה: וריבא היה בזמנו ותלמידו וגם רבי
שמעיה: ר אברהם בר חייא התובן נפטר שנת תתסה: ר נתן בעל הערוך
נפטר שנת תתסו: הר יוסף בן מיגאש נפטר שנת תתקא ועשה פי למסכתו
רבות: ר חננאל איש רומי בזה הזמן: רבינו זרחיה הלוי יסד המאור בלוניל
שנת תתקי והשיג על הרב אלפס: ר אפרים תלמיד הרב אלפס שהשיג על
רבינו זרחיה בזמן הזה: ריבן והוא ר יצחק בר נתן תלמיד רשי וחתנו בזמן

926

גול ונתק מוסרות ובביתו ועל שלחנו מצאו בני הגולה מנוחה והשביע רעבי
ו׳ ושקה צמאי והרבים ערומי׳ ונתנם כגרמות לבל כושל עד שהגיעו לכדינת
טריטלה בגבור כפני כוראו וכנודו שהיה רו על ארום המביאי׳ אותם והוא
עורנו בחור וגער היה קנה וכסף לא השב וזהב לא חפץ ולא גנז לעצמו מכל
ורקו מענודת הכלך ומראכה גדולה היה כי אם צדקו׳ אלו כי לכחיה שלחו
ו׳ לפני הגורה ויהי כאשר תכו כל הגוי לעבור על ידו שלחלו המלך ויקחהו
ושמו אדון לביתו ומושל בכל אשר לו והוא בקש מן המלך לבלתי הת למינים
פתחון פה בכל ארץ קסטילי׳ ויאמר המלך להעשות כן ויכנעו המיני׳ ולא יספו
ו שאת ראש׳ והם הורבי׳ ומהמעטי׳ ועוד סימן שלישי יהיה בירך שהמיני׳ לעול׳
לא עשו שום טובה לישראל ולא ספר שישבו היזוקהורה או דבר חכמה
ואפילו שירה אחת ונחמה אחת כי כולם כלבי׳ אלמי׳ לא יוכלו לנבוה וכאשר
נמצא בהם אחד שחבר סדר הרף ונדף והטיח דברי׳ כלפי מעלה כאשר עשה
זקן אשכאי אבן אלבראג שהחיל׳ ספרו פי׳ אוול אלטלאס בכל סדר בראשית
דבר נוקל׳ אל יתברך תוענות גדולות מעירות על סכלותו והסרון דעתו
ובסדר אלה כסעי בדאם דבו דיני כבונות ודיני נחלות בלא שום קבלה ולא
שום ראיה כי אם הוא אומר אלעקל׳ יקתרי ברא אלעקל יקתרי ברא ואני
כתבתי תשובת ספרו והראיתי לתלמידי׳ סכלותו ואלו ברבני׳ אתה מוצא
שלשלה הקרושה שהוזכרה והוצה לה אלפי׳ חכמי׳ קדושי׳ כי לא הזכרנו
אלא בעלי יכינות בלבד ועוד מחברי ספרי׳ בכתבי הקדש כגון רבי יהודה בר
דוד פאסי הנקרא חיוג שהעמיד ו שון הקדש על בוריו אחר שנשכח בכל הגול׳
ור כרינוס בן גנאח גם הוא השליב כל כה שהחיל ר יהודה בר דוד זכר צדיק
לברכה ועוד רבי משה כהן בן קטלא ורבים אחרי׳ ורבי׳ שכתבו לנו ספרים
וכחזורות ושירות ותושבחות ליוצרנו יתעלה שמו אמן ונחמות לישראל להזק
את לבם בגלות בימי רבי הסדאי הנשיא התפילו לצפצף ובימי רבי שמואל
הנגיד נתנו קול כהכ ר שלמה בן יהודה בן גבירול הנב גדול ומשורר ור יצחק
ו ובבר יהודה בן גיאת ורבי אוהב הנשיא בר מאיר הנשיא בן שרטמיקאש
ור בי משה בר יעקב בן עזרא מזרע ו משרה וחכם גדול בתורה ובהכמה יונית
ובעל שירות והושבו ות וכל השובע אותם ירך לבבו ויכלא מראה יוצרו ורבי
יוסף ודיין בר יצחק בן סהלור ויסף הדיין בר צדיק בן צדיקור יהודה הלוי
בר שמואל הלוי ור אברהם בר מאיר בן עזרא כולם הבמי׳ גדולי׳ וקדושים
וכהנקי ידי ישראל בשירות ונדבות על אלו נאמר זכר צדיק לברכה ועל
ו כיקנא כר ושכ רשעים יאבד ' והנשכילים יזהירו כזוהר הרקיע ומצדיקי
ו רבים כבוכבים לעולם ועד

מחנות מחנות אוהבי אלו את אלו ומברכין אלו את אלו והמיני הונים גדרם כ"ב
חשיפי עזים והיו הרבני מוציאי ספר תורה ומחרימין שמות המינין בפיה והם
שותקי כמו כלבי אלמי לא יובלו לנבוח ומאלו שהיו בארץ הצבי היה אל שיך
אבו אל פרג ישתחקו עצמותיו בגיהנ והלך לשם בסיל אחר מקשטיליא נקרא
אבן אל תראס וראה את הרשע אל פרג והוא הסיתו והריחו וכתב בן אל
תראס ספר אבו אל פרג הספר המסית והמריח והכניסו לקשטיליה והטעה
הרבה מהם ונפגר בן אל תראס לגיהנ ונשאר אשתו הארור והיו קורין אות אל
מעליחה וסומכין עליה בקבלתה ושואלין זה אל זה היאך עושה אל מעלמה
ועושין כמוה עד שנתחזק הנשיא רבי יוסף בן אל פרוג אל קברי והשפיל
מוסף על שפלות גרשם מכל מבצרי קשטילה חוץ ממבצר אחר קטן שנתן
להם מפני שלא רצה להרג שאין דנים ריני נפשות בזמן הזה ואחר פטירתו
העלת שנת שרטון עד שהומלך רי אלפונשו בן רימונדו מלך מלכי הזה הרבר
שהשפיל המיני בקשטיליאה אל רי אלפונשו בן רימונדו מלך מלכי היה ומלך
צדק וכבדה ידו על ישמעאלי הנמצאי בארץ ספרד ושמם למס עובד ועצמה
מלכותו והניח הלו מכל עבריו מסביב והימי אשר מלך על אדום מ"ה שנה וכי
חזקה המלוכה על ידו לקח מיד הישמעאלי גבע רקה אשר על אם הדרך
מארץ ישמעאל לארץ ארום והמורדי באר פלשתי עברו מעבר לים אל אר
ספרד אחרי אשר לא השאירו פליט לישראל מתנה עד אל מהדיה השב ירך
בבוצר על סלסלוה ובקשו לעשו כן בכל מדינות מלכות ישמעא בארץ ספרד
לוליה שהיה לנו יאמר נא ישראל כי כאשר שמעו היהודים כי באו עליהם
המורדי לתריח מעל האלהי ישראל הירא את הנס על נפשו וכמעל לא רפו
אבו אל בנים מרפיון ידים יש מהם נכבשי בידי ארו ונמכרי להם להניס מארץ
ישמעא ויש מהם נסי רוגלי ערומי ויחפי התנגפו רגליה על הרי נשף יעולי
שאלו לחם פור אין להם אבל מקדי רפוא למכה יתעל שמו אמן שכן כתוב
כרפאי לישראל ונגלה עון אפרי הקדי ונתן בלב המלך רי אלנפונסו להפקיד
על גבע רקה על כל מנת המלך רב יהודה הנשיא בן רב יוסף הנשיא בן
עזרא אבותיו מגדולי גראנט ומורשי עצר ומשרה בכל דור ודור במלכו באדס
בן חבוס מלך פלשתי ומלך המלך חבוס אביו ומסורת בידי קהל גראנט שהם
מושבי ירושלי מבני יהודה ובנימן ולא מן הכפרי ועדי הפרזי אבל ר יהודה
הנשיא זה אביו ודודיו ארבע שרים רבי יצחק הגדו ומשנה ורבי משה השלישי
רבי יהודה והרביעי ר יוסף כלם מדותם מעודות עליה שהם מזרע המלוכה ומן
הפרתמי ובאשר הופקד הנשיא ר יהודה זה על גבע רקה ועל מקלט הגולה
על ידו עברה הגולה והוא הוציא אסירי בכושרות ושלח רצוצי חפשים ושבר

והם חכמים גדולים אבל מפני הרעה נאסף הצדיק ואחר פטירת רב יוסף הלוי
זל היו שני תירום ושמרו על ישראל ויצאו בגלו׳ ממקומותם אשר למות למות
ואשר לחרב לחרב ואשר לרעב לרע׳ ואשר לשבי לשבי ועוד מוסף על נבואת
ירמיה ואשר לצאת מן הכלל מפני חרב בן תמורת שיצא לעולם בשנת ארבע
תתקב גזר להוציא ישראל מן הכלל ואסר לכו ונכחידם מגוי ולא יזכר שם
ישר׳עור׳ וכן לא השאי׳ להם בכל מלכותו שם ושאר ממדינו׳ שלא׳ בקצ׳ העולם
עד מדינת אלמהדיה ומפני כן לא יכלו בניו של רב יוסף להושיב ישיבות אלא
גלו בראש גולים למדינת טולשלה והיו משתדלים להעמיד תלמידים כפי כחם
והק׳בה הסכים על ידם והם סוף הכמי התלמוד בזה הזמן ושמענו שבארץ
צרפת היה חכם גדול ורב מובהק בסדינת דומרוג׳ שמו רבי יעקב השם ישמרהו
ויחייהו ויזכהו ללמוד וללמד ולהרביץ תורה בישראל הרי עשרת דורות מן
הנביאי׳ חגי זכריה ומלאכי עד ריבז׳ה דורות של תנאים ז׳ של אמוראי׳ הרי
אלו כ׳ב דורות עד סוף האמוראי׳ ורבנן סבוראי ה׳דורות וח׳דורות בגאוני׳ וג׳
דורות ברבנות דורו של רב נסים ורבינו חננאל ורב שמואל הנגיד ודורו של
ה׳רבנים שמות כולם רב יצחק ודורו של רב יוסף הלוי ורב ברוך רב בר יצחק
הרי אילו י׳ר דורות מחתימת התלמוד עד פטירת רב יוסף הלוי זל סך הכל ל׳ו
דורות מחגי זכריה ומלאכי עד רב יוסף הלוי זל כולם עדים נאמני׳ מפי עדים
נאמני׳ לא פסקה הקבלה שלשלת הקדוש׳ שלה ואילו במינים אין אתה מוצא
כן שהרי ענן הרש׳ ושאול בנו ש׳ר׳ תלמידי׳ של רב יהודאי זל וק׳ל היו וחלקו
עליו ועל קבלתו בלא שום טענה בעולם אלא מפני קנאה ואינם יכולים לומר
כך אנו מקבלים מפי פלוני ומפי פלוני ומפי הנביאים אלא מלכן ועוד שהם
בטלים שאתה מוצא קהלות ישראל שהיו פושטות ממדינ׳ סלה בקצה המער׳
עד תאהרת בראש המערב וקצה אפריקא וכל ארץ אפריקא ומצרים וארץ
הצבי וארץ ערב ושנער ועילם וארץ פרס וארץ דדן וארץ הגרגשי ונקראת
גרגאן וטברסטאן ואל דילאם עד נהר אובל שהיו שם גוים כזרי׳ שנתגיירו
ויוסף מלכם שלח ספר לרב חסראי הנשי׳בר יצחק בן שפרוט והודיעו שהוא
על דעת רבנות וכל עמו וראינו בטלשלה מבני בניה׳ תלמידי חכמי׳ והודיעונו
ששאריה׳ על דעת רבנות וכן בכל האיים שבים יון מארץ נבקדי וגגנת עד
קסטנטינ׳ ורומי הגדולה וכל ארץ אשכנז ותוגרמה וצרפת וארץ פוליה ומגנסיא
וארץ סקליה וארץ לונברדיא עד נהר רודנו עד ארץ ספרד בקצה המערב
בולם הסקו׳ ישיב שבות׳ ויקבץ גליותיה׳ שהם על דעת חכמי המשנה והתלמוד
חוץ ממדינה אחת במערב במדבר שמה ורגלאן ומעט מהם במצר׳ ומעט היה
מהם בארץ הצבי ובשהיו ישראל חוגגי׳ חג הסכות בהר הזת׳ היו הונים בהר

באלישאנה הלך ר יוסף הלוי אל'ו כמדינת אשבילייה והוא עורנו נער כבן
יב שנה ועמד לפניו ככויר שנה ללמוד יכם ולילה והיה לו לרב יצחק לבן
והגדילו בחכמה וכבכו קודם פטירתו וכתב לו כפר שאני ברורו שו כעדה
לא אישתכח כוהיה דאלו בדורו של משה כתיב הבו לכם אנשים חכמים
ונבונים וכתיב בתריה ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים
ואילו נבונים לא אשתכח והוא חכם ונבון דגדה אמר עש
עיין בפתח המשנה ר חרמבם עד כאן ואחר פטירת רב יצחק ישב רב
יוסף הלוי על כסאו מסיון שנת ארבעת הכגעד אייר שנה ארבע התקא
לח שנה ובכלם תורתו אומנותו וטבעו יצא כספרד עד מצרים וכל הארצו
ומוכף על חכמתו הגדולה היו כדותיו מעידות בו שהוא מזרע נר עה שענו
מאד היה מכל האדם ונתן לו הקבה רוחב לב והיה עובר על פשע הקנה
וגמלהו ככל הטובה אשר עשה לישראל אמן ורב ברוך בר רב יצחק בן
אלכאלי נולד גם הוא באדר ראשון שנת ארבע החלז ששניהם בשנה אחת
נולדו וקבל מאביו רב יצחק וקודם פטירת רב יצחק אביו היתה מחלוקת בינו
ובין רב יצחק אלפאסי וכן היתה כחלוקת גדולה בין רב יצחק בר יהודה בן
גיאת ובין רב יצחק בן אלפאסי ובשנפטר רב יצחק בר ברוך היה רב ברוך
בבן ה שנה והוא סחלי שבעה נטירה אביו קראו ולחש באזנו שלא הידה
יכול לדבר דברים נשמעים ואמר לו לך לרב יצחק בן אלפיסי ואמור לו
שהרי אני יוצא מהעולם הזה ונכנס לעולם הבא וכבר כחלתי לו על כל
דברים קשים שדבר לי בין בכתבים בין עד פה וכן אני כפיים מכני שיעשה
כך וילמוד אותך ועמוד לפניו ויודע אני שיעשה לך טובה הרבה מאד
וילמוד אותך בכל לבו ואחר קברי את אבא כרי הלכתי לאליסנה ודברתי
לו כל דבריו שציוני ובכה רבי יצחק בן אלפסי והגדיל בבכי וחזר לנחמני
ולדבר על לבי ואמר לי אם כת אביך זל אני אהיה לך לאב ואתה תהיה לי
לבן ועכדתי בביתו עד שלמדתי לפניו כל התלכוד וכשמת רב יצחק בן
אלפאסי זל טבעם של אלו רב יוסף הלוי ורב ברוך בר יצחק היה פושט
ויצא בכל הארץ והיה רב ברוך זה יודע חכמה יונית כיוסף על תורתו
וחכמתו והעמיד תלמידי הרבה ואני הקטן שבכם נפטר בסוף אלול שנת
ארבע תתפו והאריך ימים אחריו רב יוסף הלוי כמו טו שנה ואין לו שני
בכל העולם ורורו הוא הדור השלישי ברבנות ולאחר פטירת רב יוסף
הלוי זל שמם העולם מן הישיבות של חכמה ואעפ שרבי מאיר בנו ורבי
מאיר בן אחיו היו תלמידיו ובעלי קבלתו

שוא עמלו בוניו בו ונפטר ר עזריא הלוי ונסמך רב יצחק בר יהודה בדבנות
עד שנת ארבע אלפי׳ תתמט וחלה חלי כבד והביאוהו עבריו לקוטבה להתרפ׳
ונפטר שם ביום שבת והוציאוהו עבדיו בת מקרטובא וילכו כל הלילה ויאור
להם באליסאנ׳ ויקבר שם עם אבותיו ומוסף על תורתו ועל חכמתו היה פיטן
גדול ויודע בחכמה יונית והרביץ תורה הרבה והעמיד תלמידי׳ גדולי׳ ומגדולי
תלמידיו היה רבי יוסף הדיין בר יעקב בן סהל חכם גדול ופייטן גדול ויראי
שמים נסמך ברינות קרטבה בשבט שנת ארבע ת׳תע׳ג ונפטר בניסן שנת
ד׳תתפ׳ד ושפט את ישראל יא שנה ומתלמידיו רבי יצחק ברבי ברוך בנו שנזכר
ורבי יוסי בר צדיק בן צדיק חכם גדול ופייטן ויראי שמים ונסמך ברינו׳ קרטוב׳
בסיון שנת ארבע ת׳תצח ונפטר בשנת ארבע ת׳תקט ושפט את ישראל יא
שנה והוא נקרא חבר לרבי יצחק ברבי ברוך ור יצחק בר יהודה וכך היה בכונ׳
אל חבר ר יצחק בר משה הירוע בן סבני מקהל דאניה פעמי׳ נקרא חבר פעמי׳
נקרא רב ולא היה חבר לאלו ולא עצר כח בימיה׳ והלך מדאניה לארץ מזרח
ונסמך שם גאון והושב על כסא רב האיי זל ולפי דרכנו למדנו שלא נשאר שם
ושאר בתלמוד בכל ארץ שנער ' הרביעי רב יצחק ברבי ראובן אלברגלוני
בא מברגלונא למדינת דאניה והיא היתה בישובה וחזקה בים והיה בה קהלה
גדולה וקדושה בעושר ובמעשי׳ טובים ובכבדו הרב רבי יצחק זה ונשאוהו
ונתחתן לבן אלכתוש מגדולי ראניה וישב שם ושפט אותם עד יום מותו ופייטן
היה וחבר אזהרות וחבר פרוש בפרקי׳ במסכת כתובות מעיד על חכמתו
ותבונתו ועוד גדול מכלם רבי יצחק ברבי יעקב בן אלפאסי מן קלעה המאר
ותלמידים של הרב ר נסי׳ בדבי יעקב ורבי חננאל היה והלשינו בו בארצן כלפה
בן אל אענאב והיים בנו עד שברח ונכנס בספרד בשנת ד ת׳תמח וכבדו ונשאו
ר יוסף הנשיא ברבי מאיר בן שרתמיקש ונכנס למדינת קרטבה ועמד שם מעט
ואחר כך הלך למדינת אליסנה ועמד שם עד יום מותו ונפטר בניסן שנת ארבע
ת׳תס׳ג והוא כבן צ שנה והוא העמיד תלמידים הרבה ויצא טבעו בכל העולם
וחיבר הלכות כמו תלמוד קטן ומיכות רב האיי לא נמצא כמוהו בחכמה וחמש׳
אלה הם הדור השני ומגדולי תלמידיו של רב יצחק בר יעקב היו רב יוסף בר
מאיר הלוי בן מגש נולד באדר ראשון שנת ד ת׳תלז והיה ר מאיר אביו תלמי׳
חכם ונשוא פנים והיה ר יוסף הוא הבורח ממדינת גרנאטה מלפני המלך באדם
כמו שהזכרנו למעלה והיה עובד עבודת המלך בן עבאד וכנערותו של רב
יוסף הלוי היה מכיר בו רב יצחק בר ברוך שאדם גדול יהיה והיה משתדל לר
מאיר ללמדו ביום ובלילה שהיו שניהם אוהבים זה את זה כנפשותם רב יצחק
בר ברוך ור מאיר בן מגש ובשנכנס רב יצחק בן אלפסי בספרד ונתיישב

קרוב להם ושנים באו מארץ אחרת שנים הספרדים אלו הן רב יצחק בר
ברוך ורב יצחק ברבי יהודה בן גיאת רב יצחק ברבי ברוך ורבי יצחק בר
יעקב ברבי ברוך בן אלבאלי מקהל קרטובה וכו׳ם לכן היו אבותיו מקהל
מארדה וכשגבר טיטוס על ירושלם פייס כמנו שליש שהיה לו מכונה
על ספרד שישלח לו משוגעי ירושלם ושלח לו מקצת והיה בהם עושי פרבו
ויודעי מלאכת כשי ושמו ברוך ועמדו במארדה וכח לי רבי כ״איד בן ביבש
שראה גליון של רב סעדיה גאון ז״ל וכתוב עליו לקהל קרטובה ואלבירה
ואליסאנה ובגאנה וקלסאנה ואשבילייה ומארדה העיר הגדולה וכל ערי
ישראל אשר סביבותיה ומפני מלחמות הרבה מארדה וגלו אבותיו של
רב יצחק זה הרב בן באליה ושכנו בקרטובה והיו מגדולי העיר ונולד רב
יצחק זה באייר שנת ארבע אלפים תשצה והיה אוהב תורה ודורש הכמה
בימיו ובא לכדינת קרטובה חכם גדול מצרפת שמו רבי פריגורס ועשה לו
רבי יצחק זה טובה הרבה וספק לו כל צרכיו ויואל לשבת את האיש ולכד
ממנו ורבי שמואל הלוי הנגיד היה אוהב אותו והוא עודנו נער והיה משגר
לו ספרים ומתנות ומצוהו להשתדל ולקרות ונפטר רבי שמואל הנגיד בשנת
ארבע אלפים תתטו וכתב רב יצחק זה מחברת עבור וכל סודו לרבי יהוסף
הלוי בן הנגיד ונשא אותו רב יהוסף הלוי בממון והלך אליו לגראנטה והיה
הולך ושב מקרטובה לגראנטה ובגראנטה היה ביום השמד ונעשה לו נס
ונצול ואחר כך קנה ספרים הרבה מאד כי עשיר גדול היה ומספרי הנגיד
אשר נתפזרו בכל הארצות קנה הרבה מאד והוא חבר ספר גדול וקרא שמו
קופת הרוכלים ופירש מהלכות קשות שבתלמוד הרבה מאד אבל לא
השלימו ונפטר והוא עודנו לא נשלם והיה חכם בחכמה יונית ובן לד שנה
היה כשיצא מבעלם ונסמך ברבנות ונשיאו בשנת ארבע אלפים תתבט
בי מלך ישמעאל הנקרא אל מעתמד שמו לשר בביתו ובהיכלו שהיה
שומע לו בחכמת האיצטגנינות שהיה יודע מוסף על תורתו ועמד בגדולתו
במו עשרים שנה ונפטר בסדינת גראנטה בניסן בשנת ארבע אלפי תתנד
לאחר שהרביץ תורה והעמיד תלמידים הרבה ועשה טובות גדולות לישר
ונש שנה היו ימי שני חייו והוא זקננו אבי אמנו ורב יצחק בר יהודה הרב בן
גיאת מגדולי מדינת אליסאנה גם הוא היה אוהב תורה ודורש חכמה מימיו
והנגידים השנים רב שמואל ורב יהוסף בנו היו מנשאים ומכבדים אותו
ובשנגזרה גזרה על רב יהוסף הנגיד ברח רבי עזריה בנו לר יצחק זה דרב
בן גיאת וזכר הרב חסד אבותיו וכבדו ונשאו ורצה להקימו לראש על קהל
אליסאנה ושאר קהלות ספרד והוא עודנו נער אבל אם הלא יבנה בית
לה

הדיין זקל התחלתי לחבר פירוש המשנה ואני בן כג שנים והשלמתיו בנצרים
ואני בן שלשים שהיא שנת אלף והעט לשטרו והוא קדוב לחשבון שאמרנו
ובגל דורות עולם כהב כך שראה בטירתו ושלים בי המשנה שנת התקכז
והתחיל שנת תתקיט וחבור היד יב שנים אחר המשנה בן בהב בהלכו קדוש
הברש ופי המשנה בחבו ערבי וחבור היד בלשון הקדש צה עד נאו ואהב
עשרה ספר המצות בלשון ערבי וספר המורה עשה שנה המשיב מחיו
להלמידו החשובר יוסף בן עכנין ואגרת תחיית המתים בתב ה שניב אחב
ושאלו ממנו שיעתיק המורה בלשון הקדש והשיב שלא יכול אבל שהיה
ביניהם תלמיד מובהק בהר שמואל בן תבון והוא כומן עליו וכן ראבת כי
העתקת ר יהודה אל חריזי אינה ראויה וכבר ידעת מה שאיר על כפי המורה
ולספר המרע ששרפו אותו וכל מה שכתב הרמבן זל לחכמי פרובינסיא
וגם ר דוד קמחי שהיה באותו הזמן כתב לחכמי לוניל על זה והעניין ארוך עד
מאד וספרי הרמבם אין חקר ושאלותיו לחכמי לוניל והוא אמר במפתח
המשנה שעשה בלשון ערבי פירוש על ג סדרים מהגמרה ועשה פרקי משה
ופי אבוקרט וקרא כל ספרי החכמות הגדה אמר שמצאתי
בקונטרים שנעלה ארון האלהים הרמבם זל שנת התקסד
בסצרי ובכו אותו היהודי והמצרי ג ימים וקראו זמן השנה נהיה ביו ז הגיע
השומעה לאלכסנדריה וביום הח אל ירושלים ובירושלי קראו צום ועצרה
וקרא החזן תוכחות אם בחוקותי והמפטיר קרא ויהי דבר שמואל אלכל ישרא
וסיים כי נלקח ארון האלהים ואחר ימים העלוהו לארץ ישרא ופגעו לסטים
בהם וברחו העולים והניחו הארון שם והלסטים בראות כי ברחו רצו להשלי
הארון בים ולא יכלו להקימו מן הארץ והיו יהר משלשי איש ובין שראו
כך אמרו איש אלהים קדוש הוא והלכו והבטיחו את היהודי שיוליכוהו למחוז
הפצם והם ג כ לו אותו ונקבר בטבריה ולא שנקבר בין האבות בחברון עד
כאן אחר כך קם בנו החסיד כהר אברהם ועשה שאלות ותלמידו החשוב ר
יוסף עשה פי שיר השירי בלשון ערבי חשוב מאד הרב ר יהודה החסיד בר יצחק
קבל מר יב על התוספות ועשה ספר הבבוד הרב ר אברהם בן דאודי שקרש
עצמו על יחוד השם בטליטול וחבר ספר הקבלה ממשה רבי ע ה עד ר יהוסף
הלוי אשר סמכנו עליו בחבורינו וחבר עוד ספר נקרא אמונה רמה ובלשון
ערבי עקידה אל רפיעה ועוד חבר ספר בחכמת התבונה שנת ת תקם הרב ר
יצחק בעל העיטור חבר ספרו שנת ת תקמב נפטר הרב הגדול הראבד
בפושקריש בע ש בחנוכה שנת תתקנט והעיד עליו בן שועיב פ פנחס ששמע
שאליהו נראה לו וכן כתב הוא עצמו על שלשה ברי הדס קטומים אמר וכבר

הופיע רות הקדש בבית מדרשנו ועשה חדושים לגמרות והשגות על רבינו
זרחיה הלוי ג"ע והשגות על הרב אלפסי ותשגות על הרמבם ואמרו שהורה
הרמבם ואב"מימי לא נצחני אלא בעל מלאכ"א וכשנפט"עשו בהנים את קברו
וכזה הזמן הרב רבי משה הכהן אשר נקרא הרסך ועשה השגות על הרמבם
והשיב הרמבם עליהם' וכן בזמן הזה ר יוסף בן פלט אשר השיב להר אברה'
אב כ"ד' כאשר כתוב בהקדמת אבודרה' וזה ר אברהם אב כ"ד והרמבם והר
יצחק הלוי בר זרחיה ור קלונימו"ור שאול הכהן והר יהונתן הכהן ור אלעזר בן
בזאח מטוליטולא ור"ת מאורלינש ור אהרן מפילג נפטרו כולם שנת תתקסה
ובשנת תתקנו כ"ת למנחם היה שמר גדול במלכות ליאון ואז הוציאו משם ספר
הארבעה ועשרים אשר נקרא ההיליא שכתב אותם ר הלל ומשם היו מגיהי'
בל תספרי' ואני ראיתי חלק מהם שנמכרו באפריקא ובזמני היה ט"מאות שנה
שנכתבו והקמחי א"בחלק הדקרו"בפסו"למען תזכרו שהחומש היה בטוליטול'
ובזה הזמן היה ר שלמה ממנפיילר אשר היה סבה לשריפת המורה והיה רבו
של רבי יונה ובזה הזמן פרח ציץ נזר הקדש המאור הרמבן"גירונדי אשר הציל
את רבינו הגדול רב אלפס מתוך שיני רבי"זרחיה הלוי בספר המלחמות אשר
לו ועשה חדושין וקצת' היה מסופק בהם א"הכ מרוב פלפולו ובכל ארץ
קשטיל"בזמן הגרוש וקודם לזה במעט נשתכחו התוספות והיו לומדי"חדושיו
והוא השיג על ס"המצות להרמבם והעיד על חסידות הרמבם שהיו אומרי' כל
ישרא"בקדיש בימי הרמבם בחייכו"וביומיכו"ובחיי מרנ"משה בר מימו"שהשמיד
המינין החולקי"על הקבלה והוא נקרא הרב המאכין וספרי הרמבן רבו מספר
שולחן של ארבע ותורת האדם וס"הזכות' ובזמנו היה הנגיד בר דוד נכדו של
הרמב"והיה מתפלל בסערת הלל ושמאי ויצאו מים ואז החרים למלשיני"ובו
ביום מתו תק"מלשיני"באר"מצרי"ואחר ב"חדשי"נעקרו נשיהם ובניה"מהעול"וב'
בניר דוד הנגיד ר אברה"ור שלמה בזמן הרשבא ועוד נזכיר' והרמבן עלה
לירושל"ועשה בית הכנסת שמה והאריך ימים ונפטר שנת עשרים לאלף הה'
ושנת ת"תקע התחיל לעשות ספריו' הר שמואל הסרדי בן הרב ר יצחק חבר
ספר הרומות הגדול שנת ת"תקפה' ואז נפטר ר טוררוס הלוי בר יהודה הלוי
ואח"כ שנת ת"תקצא היה שמר גדול במלכות ליאון כולו ונפטר הרב ר יעקב
מקורביל הקדוש המקובל שנת ת"תקצג' הרמ"מקוצי הלמיד רבי שמשון והרב
יהודה החסיד והר ברוך מגרמיז' בעל התרומה בא לספרד להוכיחן על מצות
תפלין וחבר ספרו שנת ת"תקצו ואז ר אליקים חותנו של הרב אברהם בר נתן
הירחי זקנו של מרדכי וחבר המנהיג ומחזיק הברק והעיד בספרו שראה
בטוליטולא הרבה משתים עשרה אלף יהודים שנת ת"תקצו' ר עזרא רבו של

הרמבן בקבלה נפטר שנת החקצח הרב ר אליעזר מגרמיזא ש חבר ספר
הרוקח בזמן הזה ור אליעזר ממיץ ובעל ההשלמה גם כן ה אלף הששי
רבינו יואל העזרי תלמיד הר אפרים מרגישבורג דהנו של ן הירחי ורוא ור
אלעזר בר שמשון נפטרו שנת ה אלפים וד ליצירה ובשנה הזאת בחג
המצות נפטר הר מאיר הלוי אבו אל עפיה בר טודרוס בטוליט לה וביום
שעלה לגדולה לא הלך אל אביו אבל אביו בא אליו ועשה כפר אגרות
נגד הרמבם זל שלחם לרבר אהרן הלוי ועשה ספרים אחרים והוא חבר
הרמבן זלהה ובשנת יב לאלף הששי יום אחרון כמאיו כלך דון אלפונשו
החכם והיה אוהב החכמות ובפרט התכונה ואז עשה החכם ר יצחק בן סיד
לרריש המלך אלפונשו הנז לוחותיו המפורסמו בעולם נקראי אלפונשינאש
וכל חכמי האומות שברו לוחותם ותפשו לוחותיו ועל דעתם תקנהי לוחותי
גם בשנה הד למלך הנז שנת ה אלפים ווו ליצירה צוה המלך הנז לחכם
ר יהודה בן ר משה הכהן מטוליטלה שיעתיק מלשון ישמעאל ללשון לטין
ספר אבו אל חסין שחבר על אלף וכב כבבים אשר נודעו וגכרו עד היום
והם נכללים בבמה צורות הגלגל והם יב מזלות באמצע באפוד חגורת השמים
ובא צוהות לצד שמאלו ו לצד ימין הרימח גם חבר המלך הנז ספר דברי
הימים מאדם הא עד זמנו ובזמנו היה המקובל ר יעקב בן גיקטילא ונקבר
בשגוביא הר יונה מגירונא תלמיד מובהק להרמבן והיו ב בני אחיות והוא
רבו של הר שלמה בן אדרת נע הגהה אבר ששי והיה ר יונה אחר
שניו של זה רבינו יונה הגל כך ראיתי באגרת א שצוה מלך
ארגון את רבינו יונה שידין דין מוכר א ושלח ר יונה לגירונה בעבור שניו ר
יונה והיה אדם שמן עד כאן והר יונה ור אהרן הלוי זרע נשיאים ור שלמה
בר יוסף בן עמיאל ור דוד הכהן ור מאיר הכהן מנרבונה כולם מתו שנת
כד לאלף הששי ובן אבי העזרי ממגנסא שנת כר ובן רבינו נסים בעל
הדרשות תלמיד הרמבן ואינו רן מפרש רב אלפס נפטר שנת בר ובן נפטר
ר שלמה בר עלי משוריא תלמיד הרב ר יונה שכתב חדושין בשנה הזאת
ובן בשנה הזאת נפטר באשכנז החסיד הקדוש רבינו יחיאל אביו של הראש
זל בחולו של סוכות והעיר עליו בצוואתו הר יהודה בן אשר נינו זל ששחק
בארונו לפני כל הקהל בששאל מסנו חבירו החכם שיקיים שבועתו שהיה
ביניהם שיחלקו בעולם הבא והניע ראשו ושחק ואמרו שבא לביתו ולבית
מדרשו אחר פטירתו ברבינו הקדוש וכל זאת המשפחה נקראו קדושים כי
בכל השמדו קדשו את השם ובן ר יהודה בנו של רבינו אשר תתנו של רבינו
יעקב בעל הטורים קדש את השם בטוליטלה הוא ותמותו ואשתו ובניו

וחרגו זה לזה וכל זאת המשפחה היו נותנים מעשר מסה שמרויחין ר יצחק
בר שלמה בן סהולה משורר ומליץ חבר משל דקרמוני להוריע כח לשון
הקדש ונפטר שנת כח ר שלמה בן בנו של רבי שמשון בעל התוספות היה
בעכו בזמן הזה ר רבי יצחק בעל החושם מקורביל חתנו של הרב ר יחיאל
מפריש חבר עמודי גולה ונפטר שנת ל ר טודרוס הלוי בן אחיו של הרמה
שחבר עליות יבמות בשביליא נפטר בשנת מג נפטר הרב רבי שם טוב
מליאון שחבר ספר המשקל וספר משבן העדות וספרים אחרים שנת נג הר
משה מליאון שוכן באוילא והוא מואר אל תאגרה היה בזמן הזה ולמען
תספרו לדור אחרון אודיעכם מה שמצאתי כתוב שר יצחק דמן עכו דרך
לחקור על ספר הזוהר שבגראה שהיו דבריו מופלאי ישאבו ממקור העליון
ואשר הוא לשון ירושלמי נראה שדבריו דברי קבלה ואמת ואשר הם לשון
הקדש הם דברי זוף אמר ושאלתי את התלידים אשר נמצאו בידיהם ספר
הזוהר מאין באלהם ולא ראיתי דבריהם מבוונים יש מי שאם שהרמבן מצא
אותו בארץ ישראל ושלחו לקטלוניא והביאו הרוח לארגון ונפל ביד הר משה
די ליאון ויא שמעולם לא היה חבור של רשבי רק שר משה ידע שם הכותב
ובכחו יכתוב דברים מופלאים ולמען יקח בהם מחיר רב חיה תולדה עצמו
באילן גדול שהוא רשבי ור אלעזר בנו וחבריו ואבא אל עיר ואליאדוליד
ואמצא שם ר משה די ליאון וישבע לי שספ רבי שמעון בן יוחי הנו בבית
ישיבתו באוילא שיראהו לי בלכתי שמה ובשוב לביתו מת באריבאל ואבא
אל עיר אוילא ואמצא שם חכם זקן ושמו ר דוד רפאן קרובו ואמצא חן
בעיניו ואשביעהו לאמר אם חיה יודע אמתות ספר הזוהר אם היה אמת או
לא ויאמר החכם כי נתברר לו בודאי שר משה בשם הכותב היה בודאם
וסבת האמתות היא כי ר משה הנזכר היה כותב סודות ונפלאות לעשירים
אשר במלכות ההוא ולוקח בהם מתנות רבות זהב וכסף ואותו היום כל מה
שהיה מרויח היה מפזר ער שביום מותו לא נשאר לו אפי פרוטה ואשתו
ובניו ברעב ובצמא ובערו ובחוסר כל וכשמעי מיתתו קמתי אל הר יוסף די
אוילא שהיה עשיר גדול ובחייו לקח ממנו מתן גדול ואומר לו עתה היא עתך
עת דודים תזכה לספ הגדול ותקח הספר מיד אשתו במנה יפה שתשלח ביד
אשתך שהיא כעת ערומה וכן עשה וישלח מתנות ביד אשתו אל אשת
ר משה הנז ותשבע לה אשת ר משה הנז שמעולם לא היה לו ספר לאישי
רק מלבו ודעתו היה כותב ואומר לאישי למה אתה תולה עיונך בחכם
אחר הלא שוב היה לך לומר כי משכלך אתה כותב ויורוך כי תיטיב לך
ואישי ענני שאם הייתי אומר שמדעתי הם לא יחשיבו אותם ולא יתנו לי

פחנות בהם ולכן אני חולה אותם ברשבי וחבריו אחב דברה עם בחוראמצא
דבריהם מכוונים אלה הדברים אשר דבר אלי החכם הזקן ר דוד' אכר יצחק
ואסעמאוילא ואכא עדטאלאבירה ומצאתי שם חכם מופלא שמו ר יוסף
הלוי בן ר טורדוס המקובל ואחקרה ממנו לדעת מה שידו מגעת בידיעת
ספר הזוהר ויאמר אלי דע באמת כי היה ביד ר משה הנזכ' ספר הזוהר אמתי
וסבת אמתות דברי דהוא כי דהיה נותן לי קונטריסי' ואני לבחון הספק הזה
לקחתי קונטרים אחד מבין הקונטריסי' ואמרתי לו שנאכד ממני שיתן לי
ממלא מקומו ויאמר לי הראה לי אחרית דהקונטרים הקודם לו וראשית
הקונטרים המתאחר ויכתוב לי קונטרים וארא ואין ביניהם שנוי כלל אפילו
תיבה אחת רק שפה אחת ודברים אחרים היש נסיון גדול מזה אחב באזי
לטוליטולה ואמרו לי שבחינת החכם ר יוסף הלוי אינה בחינה שאולי קודם
נתן הקונטרי' לאדם היה מעתיק אחר לעצמו ואחב מתוך אותם הקונטריסי'
אשר בביתו היה כותב לאחרים הגהה אמר שש הנך רואה בעיניך
סכלות הדוברים על צדיק עתק לא ידעו ולא יבינו ההופכים
ללענה דברים שהם כבשונו של עולם ודברי הספר החתום לזר יחשבוהו
וישימו לאל מלתו וראיותם ושענותיהם הכל ואין בם מועיל עד כאן. רבי
אהרן דהלוי נפטר בטוליטולה שנת נג' הרב ר שלמה בן אברהם בן אדרת
הנקר' הרשבא תלמיד הרמבן ור יונה ככתוב בשאלת יד מהריבש זה רבץ
תורה בישראל מאד ועשה חדושים לתלמוד ותורת הבית ארוך וקצר וספר
שאלות ותשובות וספר עבודת הקדש והיה חסיד גדול והחרים בזמנו לבל ילמדו
ספרי חכמה זולת רפואה ואז ר ידעיה הפניני כתב לו כתב ההתנצלות ושנת נז
צוה שיעתיקו לו פי' המשנה של הרמבם הנקרא סראג בלשון הקדש ונפטר
שנת שבעים ' הר בחיי בן אשר תלמיד הרשבא עשה ספר בחיי וכד הקמח
הר אברהם בן אסמאעל תלמיד הרשבא רבו של רבינו ירוחם בעל אדם וחוה
' הר חיים בר שמואל בן דוד מטורילא תלמיד הרשבא חבר צרור החיים וצרור
הכסף שנת נ"א' נפטר החסיד הרב ר פרץ בר יחיאל מפריש שנת ס' נפטר הרב
החסיד ר מאיר מרוטנבורק רבו ס' הראש זל בבית הסוהר שנת ס"ה' ובשנת
ס"ו היה גרוש גדול בצרפת בחדש אב יום ו' בו והנגיד רלבג כתב זה הגרוש
על ואברת' כגוים שנאכלו כפלים ביוצאי מצרי' ולקחו כל ממונם ולא השאירו
להם אלא המלבושים' נפטר המרדכי תלמיד הרמ' מקוצי והר מאיר בר כרוך
שנת ע ו"א' שהמרדכי נהרג על קדוש' השם' רבינו שמשון בר יצחק עשה ספ'
כריהות' ר שמשון בר צדוק תלמיד הר מאיר מרוטנבורק שעשה ספר תשבץ
ר"ל' תשובות' שמשון' בר' צדוק ונפטר שנת ע"ב וגם נפטר ר יצחק בן ישראל

בעל יסוד עולם אשר עשאו לכבוד הראש זל בטוליטולה וכתב שם בשבחי
הראש זל ונפטר שנה ע"ב' הר חיים אחיו זרבו של הראש נפטר שנת ע"ד '
דבאור הגדול נזר הרבנים כורנו כהר אשר הקדוש בן הרבר יחיאל אשר
זברנו למעלה שבא שנה הגרוש של צרפת שנת כו מאשכנז לטוליטול ושאל
מהר יצחק בן ישראל שיחבר לו ספר בחכונה ואז עשה לו ספר יסוד עולם
ושער השמים וספר הבלואים והוא עצמו הבר ספרים רבים פסקים לכל
התלמוד ע"ד רב אלפס זל עם מה שהוסיף מפלפול ר"י בעל התוספות כמו
שכתב בשאלות כלל פ"ד ין ואנו נסבבים על דבריו יותר מדברי הרמבם זל
לפי שהרמבם כתב כדברי נבואה בלי ראיה כך שמעתי מגדולי קשטיליה וזה
הראש עשה ספרים רבים מפורסמים ועשה תוספו' נקראו תוספי הראש והיה
לו עושר ו' בנים ובנות ג' ב והגדול שבכולם הרבר יחיאל ומת בחיי אבל מי
שנשאר בסקומו הרב רבינו יעקב שאעפי' שהיה עמי לא היה מקבל מהקהל
וזכה שספריו הנקראי' ד טורים הועילו לכל העול' לפי שעשאם בלשון הקדש
שנת פ"ט וצ' אשריו ונפטר הראש בטליטולה ט"ים להשון שנת פח ליצירה
ומיד אחר הרשים נהרגו כל היהודים של נבארא שמלך מלך צרפת ומגדולי
הלמידי הראש ר' יששכר הלוי בר יקותיאל ונפטר שנת צב וחבר קצור התרומ'
ור ישראל אחיו של ר יצחק בן ישראל בעל יסוד עולם' הר שלמה בן טזראת
הלמיד הרשבא חבר ספר חוקות הדיינים שנת צ ואני מצאתי בכתב ר שלמה
הזראן אמרו כן כתב הרב ר יוסף טוב אשבילי זל בספר חוקות הדייני' ' ר יהודה
הלמיד הראשון ר אברהם בן אסמעל עשה ספריו ארם וחוה ומישרים שנת צד
ובזכן הזה נעשה ספר ארחות חיים הארוך עם עירה דעה ארוך על יד ר אהרן
הכהן נ"ע' הר דוד אבודרהם הלמיד רבינו יעקב בן הראש זל פי' התפלו' שנת ק
ובשנה ההיא מלכדו כל היהודים אשר בקשטיליא ונתנו כפר נפשם ונעשה
לדם נס' שנת קט נפטר הר יהודה בן הראש בטליטולה' בשנת קי היה השר
דון יוסף דיאיס' נא והר יוסף גיקטיל' בעל הניסים' בשנת קל היה עת צרה
לכל קהלות קשטלייה וטולשולה וכתו כח אלף יהודים בסבת מלחמות ב אחי'
דון אנריקי ודון פירו ' ושם נהרג דון שמואל הלוי זל הצריק והישר אשר
עשה טובות לישראל ובנה בתי כנסיות ובתי מדרשות והשי"ת לקח נקמתו
ונהגו סימן קל מהרה' ובשנה ההיא נפטר בפרפיניאן הרלבג החכם הכולל
כפולפל גדול וספרו ורבו מלכפור בפרט הזק החכישי בספר הבל חמו' שהוא
בתקונה הרשה וגם ר' ערשום אבא היה חכם כולל שעשה שער השמי' והרלבג
בפי' התורה כזכיר את אבא ומקנו אבי אמו של הרלבג היה הרמבן והרלבג
היה זקנו של ר שמעון הזרן ' הר מנחם בן זרח בן הקדו' רבי' אורן מצרפת חבר

צירה לרדך לכבוד רון שמואל אבראבאניל אשר הוסב שמו בזמן השמד גואן
די שבילייא והר מנחם היה תלמיד ר יהודה בן הראש ונפטר בטוליטולה
שנת קל"ד והיה ג"כ תלמידו של הר יהושע בן שועיב זל ובזה הזמן ר יצחק
שפרוט הכולל אשר עשה ספרים רבים ובפרט ספר א' נגד אומת הנוצרי' קרא
שמו אבן בחן' ובשנת קל"ה חכם א נקרא שמו ר משה הבהן מטורדישליה
וחבר ספר נקרא שמו עזר האמונה ובזה הזמן בקאטאלוניא רון וידאל די
טולוזה עשה מגיד משנה וקודם זה הזמן רבינו ניסים בר ראובן אשר פירש
רב אלפס וחידושין ובניו ר חסראי ור ראובן חכמים ובשנת ק"כא העתיקו רבי
שמעון דוראן ובזה הזמן הר מתתיה היצחרי שעשה ספרים ודרשות והרב רבי
חסראי בעל ס' אור י' נפטר שנת ק"ם בסראגוסא ובזאת השנה רבינו נסים ור
פרץ רבותיו של ר יצחק בר ששת ברפת זל ובשנ"ק"מא הסירו הנוצרי' חשבונם
אשר מזמן קיסר אגוסטו והתחילו לחשוב ממולד הנוצרי ויש הפרש ל"ח שני'
ובשנת קנ"א היה שמד גדול ונהרג הר יהודה בן אשר חכם גדול רומה לאבותיו
יודע כל התלמו' ועשה ס' חוקו' שמי' הוא נינו של הראש זל והר יצחק בן שושין
וחכמים אחרים בכל קטאלוניה וקשטיליה וארגון וקמו על היהודים והרגום
והמירו רתם יותר ממאתים אלף יהודים ונתנו סימן השנה אל קנ"א' ואנחנו
קבלנו כי היו לוקחים היהודי' באותו זמן גויות בבתיהם והיו מתעברו' מהיהודי'
וילדו בנים המה הגוים אשר הרגו לאבותיהם ושמדו אותם צדיק הוא י"כ מי
שנתחתן לע"ז הש"ית' מקנא קנאתו' ובזה השמד באו לערי אפריקא ר מסון
בר סעדיא נגאר בקושטנטינא והר יצחק ברפת והר שמעון דוראן שנת קנ"ה
ואלו הב' עשו שאלות ותשובות בפרט הר שמעון דוראן הגדיל לעשות ספרים
רבים ס' מגן אבות שהראה כחו בכל החכמות והתלמוד ועשה פי' איוב קראו
אוהב משפטים ס' שאלות נק' תשבץ ר"ל תשובות שמעון בר צמח ופי' אזהרות
וי"ד ספרים קטנים וחדושין ופיוטים ודרשות ובנו ר שלמה עשה תקון סופרים
ומלחמת מצוה' ובזמן קסה הרב הגדול על כל קשטילי' רון מאיר אלגואריש
העתיק ס' המדות ללשון הקדש והיה רופא המלך והוא הלמיד הר יהודה בן
אשר הקדוש ובשנת ע"ק"ב היה שמד מגלח א' שמו פראביצינטי שהמירו רת
יותר ממאתי' אלף יהודי' על יד מלך דון פיראנדו זקנו של פיראנדו מלך אראגון
אשר גרש את כל היהודי' מקשטיל' שנת רנב ובשנת השמד היתה סערה גדול'
בים וביבשה והספינות וכל עצי השדה שבר וגם דבר ומגפה גדולה אכל קור'
לוה שנת קה וקו וקז היתה מגפה גדולה שמתו ב שלישי העול' על שנתחברו
במול גדי ג' כבבים העליוני' שהם שצ"ם ובשנת קעה לכד מלך פורטוגאל דון
גואן מריג' סיבטא אשר נבנית ע' שם בן נח אשר יושב' בים הקצר הסבדי' בין

קשטיליא ואפריקא ושם רוחב היב שלשה פרסאות ואמרו שלקחה בעבור
שקבל האנוסים והיהודים אשר באו מקשטיליא ומלך פ שנה והרב ר סנחם
הארוך נפטר שנת קפה
ובשנת ק"פה הר יוסף אלבו בעל העיקרי' הבר ספרו וחבר ספר אחר בלשון
לעז אשר נתוכח עם הגמון א' ' ובשנת ק"ץ נפטר הר שם טוב בן שם טוב ראש
ישיבה ומקובל ובנו הר יוסף בן שם טוב עשה פירוש המורה ופירוש המורה
ובשנת קצ"ב נתמנה החסיד הרב השלם דון אברהם בן פנשת והחזיק התורה
ולומדיה והגין לישראל מכמה שמדות ובנו ר יוסף ובני בניו בזמנינו בחזיקי
ישיבות א' דון ויראל וא' דון אבדתם וכשנולד זה דון אברהם שנת קצ"ג דרש
הר יוכף אלבו עליו והנושא היה בפרשה מילרי העברים זה ' והרבני' אשר
היו בזמנים האלה האחד רבן של ישראל המאור הגדול החסיד דירוח
אלהין קרישין ביה הרב הכולל כהר יצחק קאנפאנטון זל בן החכם הגדול
בהר יעקב קאנפאנטון זל ונפטר הרב הנזכר שנת רכ"ג ואני ראיתי אותו
ופניו כפני שכינה ונקרא גאון בקשטיליה ומגדולי תלמידיו הרב ר יצחק דיליאון
בלובר בניסים ולבו כלב האריה נגד אויבי ' ושכלו שכל אלהי ומת זקן בן
שבעי שנה והשני לו חבם וחסיד הריף ומחודד בהר יצחק אבוהב רבי ומורי זל
ונפטר בפורטוגל שנת ר"נ"ג ז' חדשים אחר הגירוש והיה ששי שנה ואני דרשתי
עליו הנה אנכי שולח מלאך ' והשלישי לו קרובי מצד אמי הרב כהר שמואל
ואלאנסי זל בר אבהן ובר אוריאן ומת קודם הגירוש והיה נב שנים ובימי אלו
הרבני' מאישטרי אברה' ביבאגי שעשה ספר דרך אמונה וגם בימי אלו שמואל
סרסא שעשה פירוש התורה ומכלל יופי הגהה אמר שמואל
שמעתי שהרב הגדול כמהר יצחק קנפאנטון היה סכה
לשרפת זה האיש שפעם אח' כהיות שנתקבצו כל הרבנים האלו לקריאת
כתובה א' ואמרו בך וכך לבריא' עולם כמנהג הכתובות וזה כרסא נתן ידו על
זקנו וא' וב' ג' ב רמז אל קדמות העולם באוחזו שערי זקנו וקם הרב על עכדו
ואמ' מדוע לא יבער הסנה יבער הסנה והוליכוהו בערבאו' ודנו אותו לשרפה
על שהודה בקדמות העולם בדיניהם גם כן ער כאן
גלבדה קושטנטינה ע' התוגר הגדול מלך מלכים סולטאן מחמד נצבה שנת
הריג יום ג כט למאיו שנת אלף וחנג לנוצרי' והסימן שישי ושמחי בת אדום
סימן תנג הגהה אמר ש"ש בעל הספר הביא הנה גרוש ספרד
אשר היה שנת רנב ולפי שכוונתי לכתוב בקיצר כל הגירושי
והשמדות אשר חלפו עברו על ראשי עם קדש עם ' לזה לא כתבתי אותו
הנה אבל בעל הספר הביא הנה תאריך אחד כפי חשבון הנוצרים שיש

הפרש בין חשבונם לחשבוננו אלף ותלב שנים והתאריך הוא מזמן אדם
הראשון עד זכרנו זל ולפי שאין בוונתי לבהוג כפי זמתם אך כפי השבון
האמת לזה אביא כל מה שהביא זל באופן היותר נאות שאוכל ואחבר
לזה זכרון מלכי ישמעאל אחר מחבר נביאם הכרון המלכים והחכמים הכשרים
מלכי עטמאן תנוח נפשם בצרור החיים כי מלכי חכר היו עד זמן זה המלך
הישר והכשר המאושר בכל עניניו ובמלחמותיו סולטאן שלים ירום הודו
וחנשא מלכותו

הזמן הראשון

בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ
וביום הששי ברא אדם מאדמה ולקח הקבה
אחת מצלעותיו ויסגור בשר החתנה ויבן אלהים את הצלע ותהי לו לאשה
ויאהבה ויולד את קין ואת הבל ראשונה ויכעו למכעיהם האחר נהרג על
יד אחיו ויהי הבל וקין גורש לשלחו לחרפה ויולד בדמותו בצלמו את שת
ויולד אחב בנים ובנות ועל דעת הגויים ששים המה ואחב נולד אנוש והתחי
לעשות צורות והעומזה בנתנם אמצעי ביניהם ובין היוצר אחב קינן ומהלא
וירד אחב הנוך אשר נקרא אדריס והתחיל לחבר ספרים בתכונה ולחם
מלחמות נגד בני קין הרשעים ולקח אותו אלהים בגוף ונפש לפי דעת קצת
אחב האיר שמש של מתושלח הצדיקומת זימים קודם בא המבול ואחב
בנו למך הזמן השני אחב איש צדיק הכים זה ינחמנו נח שמו
ולתר שנה לחייו היה המבול על הארץ והקבה
הצילו בתיבה א ותנח תיבתו על הרי אררט הנקראר מיניא ועד היום יש רושם
שמה ובימים הקדמונים היו מתרפאים מהם כמו התריאק בזמנינו כן כתב
ן גוריון בספרו הארוך עור כתב כי היו חיי הקדמוני ארוכים בהשגחה אלהי
כדי שיוכל לה שלים החכמות וכתוב בתורה כי נחושלש בניו יצאו מהתיב
וכתבו בתאריכים כי אחב נולד לו בן רביעי שמו יוניקו ולכד בעולם חכמת
התכונה ולמר לנמרוד אופן המלחמה וכהג בנים של נח היו עב משפחות
מיפת טו ומשם כה ומחם לב ובני יפת זבאי אורופה שהוא שליש העולם
ושיכנו מחחלת מושקוף עד פורטוגאל הנקרא קצה הארץ ובספרים
הקדמונים נקרא לושיתניא גומר ומגוג הם הגודוש אשר באו מקרוב
מושקוף והמושקוף והליך ומדי הם נוטים מצד אל מלכות מושקוף והנהר
הגדול הנקרא אתל בא מכדבר מושקוף אל ים כזר אשר סביב זה הים
לצד מערב הוא מדי הנקרא שירבאן וכל הממלכות אשר כביבו ויון
ידעת מוצאם ומובאם ותובל היא ספרד ומשך נקמלכות הפריכיה מלכות

גדול אשר למעלה על שפת הים השחור ועד היום בארצם נהר נק' מישכינו
ותירס הם תראסיה סביב ויניציה עד דאונגרוש ' ובני גומר אשכנז
וראש מלכותם בוהמיה ' וריפת איינגריזיש וטרוויאנוס אשר היו באסיה
מקום הנקרא היום איי דינגיק ומשם נסעו יבנו עיר ויניציה ותוגרמה הם
הטרקייא הנקרא בלשון טרקי טורקישתאן והם מלכות גדול נוטה אל צד
פרס מצד א' ובני יון אלישה הם איי ארסיפילאגו מקנרייה עד שיאו והאיים
אשר סבי בותהם ועד היום להלאה מגאליפו הקאשטיליוש נק' אלישפונט
ותרשיש ראש מלכות גדול על שפת הים קרוב לאנטכיא
נקרא שיליזיא ' כתים הם איגיפריונגה שליט עליהם ודודנים היא איי רודש
וכן נקרא בדברי הימים רודנים ' ובני חם כוש ומצרים ופוט וכנען ובני
כוש לא נודעו באמתות מקומם אים רק ידענו בפי שהם במלכות הכושים
בסאורישאני' והם מלכות השחורים ואל חבש וסבא ושבא הנז' בפסוק הזה
אינם מלכות אל ימן רק אותם שנז' בבני קטורה הוא שבא ממלכות ימן
ופוט הם השוכנים בהרי לוב הנקרא ליביה ועד היום נקרא ארצם ונהר גדול
מקיף אותה פוטי ונק' ליביא על שם להבים בן מצרים ונינוה קרוב
לאשור הנקרא מוצול ובני מצרים פתרוס וכפתור הוא
דמיאט והפלשתים מעזה ועד מצרים וכלח נקר' כלך והשאר לא נודע שם
מקומם וכתבו בס' זכרון המלכים אשר לערביים כי המלך האלמצרים נקרא
מצרים בן חם והב' קבטים אשר יוחסו אליו הקופטיים והג' קפטורים והד'
בודישיר והה' עדים והו' שראת והז' מנקאוס והח' מנאוש והט' מנאקיס והי'
מרקורא והיא' בלאטס והיב' אתריב והיג' קלימון והיד' קרשון ונעתק המלכות
מבני קפטורים אל בני בן קבטים אחר אשר נקר' שמו סא ומבני בניו מרקוביש
והב' אבסאר והג' סא והד' תראדס והה' מאליקו והו' כרבתא והז' בלכן והח'
מליא והט' טוטיס וזה היה הפרעה הראשון אשר היה בימי אברהם ומת
ונשאר בנו קטון ומלבה במקומו אמו נק' חוריא והיא אשר נתנה שפחתה ל
לשרה נק' הגר וזאת המלכה הבדיה מעליה קרובי המלכות אל ארץ אתרים
והקימו עליהם מלך ואח' כ' המיתוהו ולא נשאר מיורשי עצר רק בת אחת
מזרע המלוכה נק' דליפא בת מומם ואח' כ' מלך אימן ואח' כ' מלך וליד בן
דומע וימלוך תחתיו בנו ריאן בן וליד וזה נק' פרעה של יוסף אח' כ' מעדאן ונק'
טלמא והוא פרעה של מ' ר' ע' ה' אשר צלל במצולו' כמו אבן ' ובני כנען צידון
בכורו ועד היום נק' צידון וחתתי והאמורי קרי' לירושלי' והיב סי בירוש' עצמו
והגרגשי הניח ארצו לישראל והלך אל ארץ אשור עד היום נק' גורגיסטאן
והחוי הוא ושבי ההר אשר לפני הלבנון והערקי נקרא עד היום קרוב יום א

לטריפול נקרא ערקא והסיני דר טריפול ודארודי עד היום הזה אי אחד
קרוב לאנטארטוש בגבולי טריפול נקרא ארוד וד' צברי הם חכץ ודחכחי
היא חמא ואמרו זל בישם הוא כלבי צדק ובנה ירושלי ובני שם היו המשה
וכולם שכנו באסיא מנהר פרת עד ים אינדיא הראשון עילם הנקרא כעת
פרס יוהב' אשור הנקרא כעת מוצול' והג' ארפכשד אשד נק' כעת כלדיים
והר לוד אשר נקרא כעת לידוש' והה נקרא ארם אשר נק' ארמיים ובלשון
יון סירוש ומזה נקרא סוריא ובנו טראבוניטא וראש מלכותם דמשק' ואחד
מבני ארפכשד נקרא שלח ושלח הוליד את עבר אשר היהודים לקרושים
עברי מעבר ובני עבר פלג ויקטן ובימי פלג נפלגה הארץ ובני יקטן יג וכולם
שכנו ממשא והיא הנקרא בלשון ערבי מכה אשר היא מקום הח'יגה שלהם

ושם בקרוב קבר הנביא מחמד במקום אשר נקרא מדינה אל נבי והולך
ומתפשט מלכותם עד אל ימן ונקרא מלכות שבא ועד היום היהודים אשר
שם קורים לצנעא אשר היא ראש מלכות ימן אזל וכן חצר מות נקרא כן
עד היום ובימי פלג נבנית קפא במלכות תרתריאה אשר נקרא שיטיד
ובזמן רעו בנו התחילו מלכות מצרים ומלכות בוהימיא וראש מלכותם נקרא
פראה ובימי שרוג בנו החל מלכות דמשק ובימי נחור בנו נבנית אישפאניא
ולוזיטאניא הנקרא פורטוגאל ואראגון ונחור הוליד את תרח ותרח הוליד
את אברהם ואת נחור ואת הרן וזה במלכות חרן הנקרא מישופוטמיא ורל
בין הנהרות והיא ארם נהרים ונקרא כן לפי שזה המלכות עומד בין נהר
חדקל ונהר פרת וזה שאמרו זל אמר לו הקב"ה לאברהם עד שאתה סאיר לי
ממישופוטאמיה וחברותיה בא והאיר לי מכנען וחברותיה וזה שבלשון יון
נקרא מישו אמצע ופוטמיה דל נהרות

הזמן השלישי

אברהם אבינו ע"ה ראש יחס אומתנו
אשר ירד למצרים בזמן הרעב ושם למד בקתדרה חכמת התכונה ויצחק
בנו נולד בארץ ישראל ובימיו התחילו לעבור בוכב צדק הנקרא גופיטיד
וקנדיא הנקרא קריטא נבנת בימיו ובמלכות פרס מלך פרידון בזה הזמן
ואחר נשואי יצחק לקח אברהם אעה את קטורה ויולד ממנה בנים ולא נודע
מקומם רק מדין ועפר שעל שמו נקראת מלכות אפריקא ושנת ס ליצחק
התחיל מלכות טיזאלוניקא הנקרא טישאליא במלכות יון ובימי השבטים
היה חכם גדוברומי נק' פרומיטיאוש אשר תקן שישימו שבעת באצבע רביעי
ששם ריר הלב ובנו נקרא אנטרש והיה חכם גדול והיו לו ד' בנות ואמרו
והגוים שהא' הנקראה אשתוניפוס ילדה ב בנים הא אפרקון והב' שלצבין
היתה בחולה קודם לידה ואחר לידה וזה קשה לנוצרים נגד דתם שאמרו
שזה נס למרים אמו של ישו' ואחיו של זה אנטראש נקרא אישפיון כלך

באישפאנייא ואנטראס בטושקאוא זראש מלכותם פלורינסייא ' ואמרו הגוים
שעמרם אבי משה חלם חלום שיהיה לו בן שיושיע את ישראל וזה לקחו מן
גוריון הארוך ' וקורם גלות מצרים נבנית עיר ניגרו פונטי עוד אמרו כי יובב
בן זרח הוא איובי וזמנו ג' שני' קורם יציאת מצרי' ויציאת מצרי' שנת ב' אלפי
ותסת תק' שני' למולד אברה' וג שני' אחר יציאת מצרי' נבנית אי מיטילין ' בשנה
הה ליציאת מצרי' מלך צפו בן אליפז בן עשו בראיתא בן גוריון ' שנת שלשי'
לישראל במדבר היה אירקוליש והיה תובן גדול ובניו נקראו סרדיני' וקורסיקו
אשר על שמם נקראו האיים אשר נגד גיטבא ' וג שני' אחרי מות יהושע נבנית
סיסילייא ' טרויא אשר בטורקיא והיא באידינגיק נבנית בזמן אהוד ' ובזמן
דבורה הנביא' מירקוריו האחרון אשר המציא חכמת המושיקא ' ואם' הראש
ראע"ג דאשה פסולה לדון שאני דבורה שקבלוה עליהם או שהיתה מלמדת
לשופטי' או על פי הדבר' פריאמוס מלך בטרויא בשנה הראשונה לתולע
בן פואח' בזמן יאיר הגלעדי סדרו כתב הלאטין י"ט אותיות ' ובזמן
אבצן התחילו המלחמות בטרויא ' ובשנה הג לעכרון בן הלל היה חרבן
טרויא ואמרו קצתם כי בני עוטמאן באים מטרויא ולכן הם לעולם במלחמה
נגד היונים ' ובזה הזמן נבנית נאפוליש וגאיטא ' ובזמן שמשון מת בוזי בן
בוקי סדרע אלעזר ונחלפה הכהונה לזרע איתמר ועלי היה ראשון ואביתר
אחרון ובזמן שלמה חזרה הכהונה לצדוק מזרע אלעזר ' ובזמן עלי נבנית
אנקונא ופארוא וקרוב לזה הזמן אחר כך נבנית אינגלאטירא ואיבירא
הנקראת כרשאניא הגדולה ' מלכות אתינאש עיר החכמה בזמן שאול ואחר
זה מעט פיזא עיר חזקה בים אשר לקחו גם כן כלי ירושלים ועפר ירושלים
אשר קוברים שם מתיהם ומתאכל הבשר לשלשה ימים וכן יש שדה ברוסיה
שיש לו זאת הסגולה הנקראה שדה הקדש

הזמן הרביעי דוד המלך סמולד אברהם עד יציאת מצרים תק
שנה ומיציאת מצרים עד מלכות
דוד ת"מ שנה ובג שנה לדוד נבנית קארטאגינא על ידי מלכת צר
הנקראת דידוי אשר הרגה לבעלה ' ומלך דוד מ שנה' שלמה המלך מלך
בשנת תפ שנה ומלכת שבה הנקראת ניקולאה ממלכות ימן באה לשמוע
חכמת שלמה ונתנה עושר גדול לשלמה ואין כונתי להביא הנה זמן כל
מלכי ישראל ומלכי יהודה כי זה כבר כתבנו אותו בתחלת הספר בארוכה
רק מלכי אומות העולם אשר עמדו בזמן מלכי ישראל ובמין עריהם וזהו
המכוון במקום הזה ולכן אדלג על המלכים אקפץ על הזמנים ובשאגיע
אל המבוקש אבחוב רובי ענינו ' שנת יג ליהושפט מלך טיבירינו העשירי

למלכות לאשינוס ועל שמו נקרא נהר רומא טיברי כי בראשונה היה נקרא
אלבולא ואחר כך בנו אגריפא והניח מלכותו בחייו לבנו ארימולו ' בשנת נב
למלכות עתיה נכנס להקטיר קטורת ואותו היום היה רעש גדול והצרעת
זרחה במצחו ועל זה נבא ישעיהו וימעו אמות הספים וקרא פסוק וקרא זה
אל זה ואמר ואמרו כי זה סוד גדול בזמן שיבא רעש בעולם יקראו זה הפסו
נ'פעמים וישקוט הרעש ' ובשנת לת שנה לעזיהו מלך אאוליוטו ללטינוס
מד שנים וגירש אחיו הגדול והרג בן אחיו ובתו של אחיו עשאה פרושה והיא
זנחה וילדה רומו ורומולוס ולא נודע מי אביהם והמלך צוה להרוג לאמם
ולהשליכם לנהר ומי שהלך להשליכם המל עליהם והניחם על שפת הנהר
ולקחת' זאבת אחת והיניקתם ואחר שגדלו המיתו את המלך והחזירו במלכו
זקנם המגורש ועיין במדרש תלים על פסוק יתום אתה היית עוזר ' ונשלם
בנין רומא שנת יא לחזקיה והיא היתה מדינה מזמן הפלג'רק עתה שחרשוה
נקראת על שמם בקושטאנטינא אשר חדשה קושטאנטין וקראה על שם
בשנה ראשונה לחזקיה נבנית סאראגושא די סיסיליא ובזמן חזקיה דיה
בעשה טוביה הצדיק ' ובזמן מנשה שנת ג אלפים וצז ליצירה נבנית עיר
ביזאנסייא ואחר כך חדשה קושטאנטין קרוב לאלף שנה וקראה על שמו
וזה שנת שת לישו הנצרי ' נבנית מרשיליא בזמן צדקיה ובזמנו גם כן היתה
שושנה זבת חלקיה אשת יויקים שרצוב זקנים שופטים לשכב עמה ואם לא
שיעלילו עליה ששכבה עם נער אחר והיא לא רצתה ויניאל בחכמת'
הצילת על צד חקירה שלא נתכוונו עדותן ואולי היו אחאב בן קוליה
וצדקיה בן מעשיה ' ובסוף מלכות צדקיה היה פיטאגורש ואנקרשוש ומישון
פילוסופים יחרבן ירושלים שנת ג אלפים ושלח והסימן שלח כעל פני ויצאו
והזמן החמישי גלות ישראל בבבל על יד נבוכד נצר בן נבוכד נצר
ועיין ביוכזה אשר בין יוסף ואפיון אשר נדפים אהר
זה ואחר כך אויל מרודך ובזמנו היה איזופיטי ואחר כך מלך בילשצר ונהרג
במלחמת כורש על ידי אחד מסריסיו וזה כורש המלך נקרבן הכלבה על
שם שזקנו צוה להמיתו והשליכוהו במקום אחר וינק מחלב הכלבה ונתגדל
והרג את זקנו במלחמה ולזה היו מסבבים מלכי פרס את הכלבות וזהו שאמ
זל והשגל יושבת לימינו רב אמר כלבתא במסכת ראש השנה ונקרא משיח
על פיה וזה הרג מלך טארטאריאה ואחר כך קמה אמו של הנהרג וערכה
מלחמה לקראת כורש ונצחתו והרגתו ' בזמן חגי וזכריה היה עניטארקינו
המלך השביעי לרומיים והיה זרוני ואנס אשה נקראת לוקריסייה מזרע
המלוכה והיא בעולת בעל אמיועצי רומה ועל זה נשבעו הרומיים שלא

יבימו עליהם מלך דקיתנהגו על פי היועצים עד שבא יוליוס הקיסר ולכד
הקיסר בבח ואל׳ ובזמן אלו הנביאים גם כן היה בין האומות אשה כנביא׳
אשר כתבה ט ספרים כנביאות ושלחה לטרקינוס שיתן לה כל כן מעות
ולא רצה ושרפה ג ספרים לפניו וביום השני הג׳ האחרים וביום הג שלח
לה כל המעות ונתנה לו ג׳ספרים ונמצא כתובשם כל מה שיקרה לרומיים
עד עולם ׳ והיא נקראה שבילה ׳ דריוש מראה קביל מלכות׳ כבר שנין שתין
ותרתין ולפי השבון הגוים יש חמשה עשר מלכים עד דריוש השני אשר אבד
מלכות פרס ע׳י אלסכנדרוס מוקדון ולפי שטת רבותינו היו ארבעה מלכים
ואנכשגוריש ואבוקרט בזכן אחשורוש קרוב לשנת ג אלפים ושל ובשנת שלב
סוקראט רבו של אפלטון אשר הרגוהו על שהלעיג על האלילים ושנת שפה
אפלטון רבו של ארסטוראש הפלוסופי׳ ושנ׳ שצז אפיקורוס הפילוסו׳ המאמין
כי השית לא ישגיח בשפלים ועל שמו נקראו אפיקורוסים ושנה ת׳ז ארכטו
הפילוסוף מתהיל החכמות ומסיכן רבו של אלסכנדרוס אשר בא לירושלי
ויצא אליו שמעון הצדיק וכבדו ונשאו כאשר כתבנו למעלה ומלך אלסכנ׳
דרוס שנת קכ׳ה וזה הרג לדריוש וקבל מלכותו ובזה הזמן נבנית פיראר׳א
ובירונה וקרימונא ובולוניא ופלורינסייה

הזמן השישי בטאלמיוס מלך מצרים אחר אלכסכנדר א׳ מהד׳ראשים
אשר נתחלק מלכותו וזה בא לארץ יהודה והצר לישראל
מאד והגלה יותר ממאה ועשרים אלף יהודים אל מצרים שנה תלד ואז גם כן
אנטיוכוס מלך ארם ועל שמו נקראו המלכי׳ האחרים אנטיוכים ואז חוניו בן
ידוע אביו של שמעון הצדיק והכף שמעון בנו אשר יצא לאלסכנדרוס.
׳ בטלאמיאוס השני מלך שנת הכט הנקרא פילאדילפו אשר העתיק את
התורה על ידי אלעזר הכהן הגדול אשר בירושלים ושלח למצרים עב זקנים
המעתיקים ונפלא בעיניו גדולת תהלת תורתינו הקדושה ושאל לקרובים
אליו ובפרט לשניו חאהוב דימיטריאוס באמרו מה זה ועל מה זה שלא
נמצאת התורה הזאת מועתקת מזמן ואיך היונים לא עשו חשבון מתורה
כזאת ודת מהודרת והשיבו לו כי מפחדם לנגוע בדת האמת היה זה כי הנה
היאודיקהא המשורר רצה לחבר פסוק אעם שיריו ונסתמו עיניו עד שהכיר
חטאו ונשבע שלא יגע עוד בתורת האמת וחזרה אליו ראותו וחזותו וגם
היאופומפא יצא מדעתו על שרצה להעתיק דברים מהתורה ולשומם בתוך
קונטריסו ועל ידי חלום גלו לושיציאתו מדעתו היתה לסבת רום לבבו
וגרונו לגשת אל הקדש וחלה כני אל לבל ישוב עוד לכסלה ונתרפא ישלם
ה פעולת תהלת דימיטריאוס על דברין ועל מעשיו אשר היה סבה לקרוא

לשבויים הרבה ממאה ועשרים אלף דרור אשר יעץ לבטלמיאוס לש"ח
רצוצים חפשים אשר הגלה אביו בנז'לסעל'וקנה כל א'א'מהם מאנשיו במאת
פרחים הדור אתם ראו כמה פרחים עולה סך הסכום אשר הוציא מאוצרותיו
מלבד השלחן אשר שלח מנתה להיכל ה צבאו'מזהב טהור ומרוקם'בכל מיני
אילנות ועשבים וצורת נהר נילוס והיאך משקה כל ארץ מצרים והמנחה אשר
נתן לכהן הגדול אלעזר ולכל אחד מהזקנים זכרה לו אלהי לטובה' מנשה בן
אלעזר כהן גדול שנת תעו ואחריו חוניו בן שמעון הצדיק, כהן גדול ג שנים
אחריו והיה כילי וכזמנו בטלמיאוס השלישי הנקרא איורגיטי וזה הוניו רא
רצה לתת הסס הקצוב שנה בשנה ובטלמיו' שלח לו שלישו שיתן לו הסס ולא
רצה לתת לו הכהן ויצא השליש בחרי אף ולעת ערב נתיעצו האסרכלים
באמרם כי הכהן כילי וזאת תהיה סבה שיבא עלינו מלך מצרים אז קם יוסף
בן טוביה שהיה בן אחותו של חוניו ויאמר אליהם תנו לי הוצאה ואני אלך
לשכך חמת המלך ויתנו לו הוצאה רבה ויקם וילך אל בית השליש ויתן לו
מנחה רבה ויחלה פני השליש כי לא ידבר אל המלך דבר עד בא יוסף אל
מצרים והשליש נתרצה וימצא יוסף חן בעיניו ויקם השליש וילך למצרי'ויאמר
למלך הנה המנחה שלוחה על ידי יוסף בחור חמד והנה גם הוא אחרינו איש
נבון וחכם וכל כך שבחו אל המלך עד שהמלך כלתה נפשו לראותו ואחר
ימים בא לפני המלך ויתן לו מנחת יהודה וירושלים ויקבלהו המלך בכבוד
וילבש אותו בגדי מלכות ויצו לו לשבת בשלחן לפניו ויביאו לו מאכל מאת
המלצר אשר היה מוכן על ידי יהודים על מאכל היהודים כי בן משפט המלך
לעשות כרצון איש ואיש ובל ישנו את תפקידם ובעסדו בשלחן הכריזו כל
מקומות ארץ ישראל והמסים והארנוניו'כי בן היה המנהג ולוקחי' אותם מאת
המלך ונותנים ערבים טובים והגביר יוסף ראה מה שעלו סך כל המלאכות
והעלה עליהם משנה ממה שהיו נותנים האחרים והמל' שאל אליו ראה דבריך
טובים אכל מי ומי יצא ערב בעדך ענה ואמ'לו הבחור יש לי שני ערבים נכבדי'
לא ראיתי כהם בכל ארץ מצרים אמר המלך יבא דברך וכבדנוך ענה ואמר
המלך והמלכה יצאו ערבים בערי ומובטח אני בבחרותי שלא אבייש את
זקנותם אז המלך בראותו עוצם לבבו קרא בחיל נתוני' נתוני' המה לו וילבישו
את יוסף לבוש אשר לבש בו המלך ורכיד הזהב על צוארו ויתנו לו מאמרים
וגזרות ושלש'אלפי אנשי'יעמדו לפניו לשרתו לכל ימרו את פיו וכל איש'יעבור
אחרי דבריו הרמין יתעבר ויקח מלאכות ומסים מכל ארץ ישרא'כפלים מכל
מה שהיו נותנים האחרים ויקם וילך אל עזה ולא כברוהו ויקח מהם עשרת
נכבדים ויתנם לאנשיו ויתלו אותם על עץ ושלל מכונם וישלח אל המלך ובן

עשה לאנשי אשקלון ולאנשי גת באופן ששמעו הלך בכל המדינות ופחדו
מכנו וטרם בואם בעיר היו יוצאים לקראתו ונותנים לו החוב המוטל עליהם
ויגדל האיש מאד וכל שנה ושנה היה הולך או שולח למצרים הסך אשר נתחייב
אליו ועמד בבה טו שנה ביני ובינו אירע לו בהיות יוסף יוצא ובא בבית המלך
השק במגנת אחת גויה אשר לפני המלך ויגלה סודו אל אחיו שעל כל פנים
יביאה בחדר משכבו ואחיו ביודעו כי אחר כך יתחרט בסבת שכבו עם הגויה
נהיעץ בנפשו לתת לו את בתו ולחללה ולא יעשה נבלה לבעול בת אל נכר
והרבישה בתואר המנגנת וישכב עמה אחר כך יום א בראות אחיו צרת נפשו
ואבלו על עונו גלה לו חדבר ושמח שמחה גדולה והדי לו לאשה ותלד בן
שכו הורקנוס ויפול על צוארי אחיו וישתחו וישק לו כי הציל נפשו מני שחת
וזה הורקנוס יצא טבעו בחכמה ובתבונה והיו לו אחים אחרי מאביו עם אשה
אחרת והיו כלם שונאים אותו ויום אחד בקש אביו להראות חכמתו וישלח
אותו בעיירות אשר לו בבדבר יחרוש בבקרים יפחח וישרד אדמתו ויזרע חטה
ושעורה ויקצור ויביא הכל בא' ויתן לו חכש מאות צמד בקר ותכף בצאתו
את העיר גנב ממנו רצועות כוסרי העולות אשר על צוארי הבקרים ובבואו
אל מחוז חפצו וירא כי אין כוסרות לעולות ויחשוב בנפשו עצה אחת וישחטו
חכש' צמדים ויעש העורות למוסרות ובשרם האכיל לעבדיו והנשאר המליח
ויקם ויחרוש ויזרע ויקצור ויקם את הקמה ויזר החטה וישם בשקים ויטענן את
בעיריו וילך לו אל ארצו ואביו בראות חכמתו חשב בעצמו לשלחו במקומו
אל המלך כי נולד למלך בן והיה המנהג שילכו כל שרי המדינות או שלוחם
במנחה שלוחה אליו ולא יכול יוסף להתאפק ללכת למצרים ויאמר אל
בניו מיומי ההולך מכם אל המלך ויאמרו כלם ילך הורקנוס בנך בחשבם
שיהרגו אותו בדרך או במצרים ויקרא יוסף אל הורקנוס ויאמר לו לך אל
המלך והולך לו את המנחה הנהוגה ויאמר לאביו הנני הנני אך בזאת שלא
תתן מנחה בידי עד בואי במצרים ותתן כתב בידי אל פקידך אשר באלסכנדרי
שכל מה שאצטרך בעבור המנחה יתן בידי ויעש אביו כאשר אמר לו בנו ויתן
כתב בידו ויקם הורקנוס וילך לאלסכנדריא ובידו מכתב התום בטבעת אביו
ויבא הנער וירא בתוך הבאים כמה היתה שיה מנחת כל אחד מהם וירא כי
לא היתה מנעת אפילו היותר גדולה אל מאה ליטרא של זהב ויקם ויקח את
המכתב ויתן אל פקיד אביו ויאמר לו הן ליע' פ הכתב הזה ת' ליטרא של זהב
ומאן פקידו ויאמר לו הנה מלאכי מלכים לא תגיע מנחתם אפילו למאה
ליטרא ואתה הרצה כל כך אמר הורקנוס תתן מה שאמרתי ואם לא אשיבך
בשלשלאן של ברז ולא אבה הפקיד לתת וישיבהו בבית הסוהר ותקם אשתו

והלך אל המל' ותכך ותתחנן לו והמל' צוה לרבי' הבחור וישאל לו בן מי אתה
ויאמ' לו בן עבדך נאמנך יוסף כי לא יבו' לבא ו נה ושלחני בבקומו אליך המל'
הגדול ויצוני לאשר על ביתו שיתן לי כל מה שארצ' ותתה לא נשא פני לדבר
הזה ויצא הבחור הן בעיני המל' ויאמ' לו הנו בידך ויתן לו על כתפו ליטרא
זה ב ויקב הנער ויקחק' נערו' בק' ליטר' ויתן בידכל א' מהם ליטרא א' וק' נערים
בידכל א' מהם ליטרא' ויתן הנער' אל המלך ו הנערו' אל ו כלכה והרב נשאת
מנחתו על כל מנחות הכלבי' והשרים וישב לפני המלך על כל שלוחי הכלבי'
והשרים כי כן היה מנהג' כי המרבה הרי זה משובח להעלותו במעלה והשרי'
אשר אתו קנאו בו וכאשר ישבו על השולחן לאכול קמו השרים וישימו כל
העצמות לפניו והוא היה שוחק ויאמ' לו המל' מה אלה העצמות הבשות אשר
לפניך ויען בחכמה ויאמר אני כבני אדם ואוכל הבשר ואניח העצמות אבל
אלו הם ככלבי' אוכלי' הבשר וגוררי' העצמו' ויטב הדב' בעיני המל' וישמח עד
מאד בתשובת הנער וישלח אותו בשמחה ובשירים שבעון בן חוניו
בהן גדול הגביה כותלי בית המקדש ויתמלאו בורות בית המקדש מים ובנו
חוניו הלך למצרים ולקח רשות מבטלמיוס הנקרא פילומיטור לבנות בית
המקדש באלסכנדרי' והשיב לו המל' שאם לא יהיה נגודת ישראל שיתן לו
רשות אבל איך יהיה היכל ל"י' בארץ טמאה אז חונו הביא ראיה משעיהו
שנבא על זה ביום ההוא יהיה מזבח לה צבאות בארץ מצרים ואז הרשהו
המלך ואותו הזמן נתווכחו היהודי' והשמרוני' באמרם שהר גריזים היה מקורש
וכל א' מהב' כתות שמו מוכחי' ופרקליטי' לפני המל' בטלמיו' פרקליטי השמרוני'
שביאו עם תאודוסיו פרקלי' היהודי' היה אנדרוניקו' והתנו ביניה' שהמנוצח יהרג
והוץ מכל הראיות שהביאו היהורי' טענו מהמפורסמות טענה א' שלא נמצא
בעולם שום מלך שישלח מנחה להר גריזי' ונמצ' כתוב מכל הזמני' שכל הכלמי'
שלחו מנחה לירושלי' וזה היה שנת ג אלפי' ות' ק' לט' ' ובסוף זה הזמן היה רבי
יהושע בן סירק שחבר ב ספרי' והם מחוברי' עם הב' ד לרומיי' עשרי' שנה אחר
זה היה מלחמת אניבאל מלך קרטאגינא וסיפיון שר הרומיי' ואחר שני' ביסי
חוניו הגדול בא אנטיוכוס הגדול השביעי מזה השם ושלל ירושלי' והרג ס' אלף
יהורי' והגלה לאנטכיא י אלפי' יהודי' ' וארבעי' שנה אחר זה היה חכם גדול
יהודי נקר' פילון היהורי הכהן וכתב ספר בנפש בלשון יוני ובזאת השנה עצמה
היה פלוסוף א' נקרא קטון וב שני' אח' כ נלחמו שני כהני' והמיר אחר מהם דת
ועשה עם אנטיוכוס שיגזור על היהורי' שכד ושלח שר צבאו לירושל' ובבואו
אל הקדש ראה איש א' שהכהו על פניו ונפל מת ואז סחבוהו מן הקדש ויוציאו
אותו החוצה והכהן הגדול חלה את פני ה' לבל יטות בתוך הקדש ויעתר לו ה'

ויקם על רגליו ויחי וילך לו אל ארצו בבושת פנים ויאמר אל אדוניו חי׳ת מי בן
כות הוא הנוגע בקדש ויתן לו עצה לבל ישלח לירושל׳ נגר עמו ונגד מקדש ה
כי ארמת קדש הוא אבל אחר זמן מזער לא פכיר במלוך אנטיוכוס הו׳ שלח
לירושל׳ שרי׳ גדולי׳ ניקנור וגרגיס וליסיאה ואפולוניו וכלם הרגם מתתיה כ״ג
ובניו החשמוני׳ ועשו שלו׳ עם הרומיי׳ ואח׳כ׳ נתרגיהודה ומל׳ יונתן אחיו יש שני׳
ועשה שלו׳ עם הרומיי׳ ואח׳כ׳ מלך שמעון אחיו שנת ג׳אלפי׳ ותרלר ה׳ שנים
ובטלמיו׳ חתן אנטיוכו׳ הרג לשמעון׳ וכ׳ בניו ואז בשנ׳ ג אלפי׳ תרמב מל׳ הורקנו׳
בן שמעון והחרים תשמרוני׳ וחיה על דת הפרושי׳ ופתח קבר דוד והוציא׳ משם ג
אלפי׳ דרכמוני זהבונות׳ מהם לאנטיוכו׳ שבא לצור על ירוש׳ ומת בשיב׳ טוב׳ אב׳
נתאבל על בניו שנבא שלא יקימו את החור׳׳ ובש׳ הרסו מל׳ בני ארסתובלו׳
ומת מיתה משונה בשנת הראשונה למלכו ומלך אלסכנדר אחיו הנקר׳ יוחנן
אשר שמש בכהונה גדולה כמה שנה ובסו׳ נעשה צרוקי והרג כמה זקני׳ מישר׳
מהפרושי׳ וזה אלכסנדר הניח אחריו שני בני׳ אבל צוה שאשתו אלסכנדרית
תמלוך על העם ושם שני בניה הורקנוס וארסתובלוס והמלכ׳ כהן בנה הגדול
הורקנוס בכהונת גדולה ואחרי מות אמם היה מחלוקת ביניהם ונצח הורקנוס
ואחר כך התפשרו שהורקנוס יכהן וארסתובלו׳ ימלוך ואחר נתחרט הורקנוס
והיתה סבה מלחמות׳ שהביאו פומפיוס לירושל׳ ושלח ידו במקדש וגזר
שיתנו מס לרומא ואחר כך הרגוהו במצרי׳ ושלחו ראש פומפיוס דורון ליוליו
הקיסר הראשון אשר היה לרומיי׳ וזה היה בשנת תשיב ואז באותו הזמן היה
מרקו טוליו סיסארון פילוסוף גדול ובאותו הזמן גם כן היה סיף מלכי מצרים
הבטלמיוסי׳ והתחילו הרומיי׳ למלו׳ על מצרי׳ ואז קליאופטר׳ אחותו של בטלמיו
האחרו׳ המזנה עם רעי׳ רבי׳ ובסו׳ הרגה את עצמ״ ובשנת תשיז המיתו את יוליוס
קיסר ברומי והיו ג׳ שנים בלא מלך ׳ ובשנת תשך מלך ברומי הקיסר הגדול
אוקטביוס אגוסטוס בן אחותו של יוליוס קיסר הראשו׳ ועל שמם נקראו שני
הרשי׳ לרומיי׳ יוליו ואגוסטו ומלכו שני׳ אבל הל׳ח׳ שני׳ מהם מל׳ כשלו׳ והשקש
ובשנת תשלח מלך הורורוס הגלילי בן אנטיפטר הארומי ומלך לז שני׳ ובטו
שני׳ למלכו בנה בית המקדש בנין יפה עד מאר והוציא זהב הרבה מקבר דוד
ובכ׳ו שני׳ למלכו הרג להורקנוס כהן גדול אשר גדלו בביתו והיה איש צדיק
ואז נכרתו כל החשמוני׳ ומשם ואילך היו קוני׳ כהונה גדולה כרמי׳ ובכל שנת
היה מכהן כהן גדול מחדש וגם הרג את אשתו אשר היתה מהחשמוני על פי
הסנהדרין כאשר כתו׳ בספר בן גוריון ׳ ובשנת ג׳אלפי׳ חשך אסרו הגוי׳ שגולד
ישו׳ ועל זה יש רעות מתחלפות ובשנת תתסח מלך ארקלאוס בן הורודוס
ומלך ט שני׳ ובשנת תשעד מלך אנטיפוס כד שני׳ וזה חלק המלכות לארבע

MT. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

חלקים הנקרא טיטראַרקא׳ ובזה הזמן היו בישראל ג כתות משנים הקחמות
פרושים וצדוקים ויהודה הגלילי הדש כת שלישית והסנקראו אשינוש וכתב
בן גוריון כי הא נסה דת ומנהג כל אחר סאלו הג כתות ואפילו כנהג פרוש
אחד שנקרא באנו אשר היה עומר במדבר ואוכל ירקות נסה מנהגו וישב
עמו ימים אחדים ואחר כך חזר למנהג הפרושים אשר רהב ומנהגם היא
היותר טובה שבמנהגים וקרובה אל סברת הפילוסופים כהשארות הנפש
וגם מאמינים שהאל יתברך יודע כל הענינים והמזל עוזר אבל עם כל זה
נשאר בחירה ביד האדם והנפשות לא ידעון שדון ולא ישיגום העדר וכלה
והנפשות הטובות כתעדנות על פעולותיהם והרעות יורות ואינם עולות
ואחר כך יחיו בתחיה ואלו הפרושים קנו שם טוב על סברותיה׳ ובבוד האל
בחגים ובמועדים והצוכות יעשה על פי הפרושים והמון העם נותנים לאלו
שדרה וכבוד וכמשלה וכברת הצדוקים מחלבת לפרושים כי אומרים
שתמות הנפש עם הגוף ואין הבורא משגיח והמערכה מכדעת ואין שכר
ועונש והם רשעי׳ ובעלי מדות רעות והמון העם שונאים אותם והם שונאי
את האורחים אבל הפרושים רחמנים בני רחמנים׳ וסברת הנזירים הנקראי
אשינוש הם חסידים והמתחיל היה יהודה הגלילי ואלו היו סבה להמריד
היהודים על הרומיים שאומרים כי אין ראוי להמשיל על האדם בלתי ה׳
לבדו ולא יקרא אדון כיאם האל יתבר׳ ועל המרכזהזה בנו כל סברותיהם
והם בעלי מדות טובות ונהגים מיעם אוהבי משפט שתאי בצע ושומרים
עצמם מהזנות ומתחלקים לשניכתות בענין הזיות כת מהם נושאים נשים
לשמירת המין אחר נסותם גשנים אם הם ראויות ללדת וזה יודע מענין
הגדות ואחר היותם הרות לא יבעלו עוד אותם להרוות שאין הכונה
אלא לשמירת המין ולא לתענוג וכת מהם אינם נושאים אשה בשום פנים
שסוברים כי לא תמצא אשה שתשמור ברית לבעלה בשלמות וכולם
משותפים בעשרם וכל מי שיכנס במנהגם ודתם מכניסים עושרם באוצר
ומשם ניזונים ומכתפקים במאכלם ומלבושיהם ומשם נותנים למי שיצטו
אבל לא לקרוביהם כי אם ברשות גדוליהם ואם לא יקח מהאוצר לצרכו
מחזיקין אותו לרוע ויש להם ענוה ויראת השם ועד שיורה השכש לא
ידברו כי אם בשבחי האל יתברך ואחר תפלתם הולכים מעט לדהסתחר
ולעשות מלאכתם וזה ברשות גדוליהם ואחר רוחצים גופם בסים קרים
להחליש תאות המשגל ופורסים על ראשיהם סגר לבן ואחר כך יושבין
בסדר ומניחים לפני כל אחד מטפחת והמבשל נותן לכל אחד קערה
מהמבושל וקורם מברך הכהן המוציא ואחר כך מברכין ונותנים שכח לאל
יתברך ומזורים למלאכתן עד הערב ובאים לביתם ומביאים אורחים כל מה

שיזדמנו להם ולא יעשו זולת רשות גדוליהם כי אם להועיל לנצרכים
והעניים וגם לבבות ולספוד והם נעלבים ואינם עולבים ולא יעשו עולה
ולא ידברו כזב ושומרים עצמם מהשבועה ומעיינים בחכמה התור ומוציאי
ממנה חכמות טבעיות להבין שבעי הצמחים ובעלי חיים וכאשר ירצה אדם
להכנס במנהגם אינם מקבלים אותם תכף ומיד רק מאכילים ומשקים אותם
שנה תמימה ונותנים בידם קדרום אחד ומלבישים אותם מלבוש לבן ואחר
עבור שנה שראוים שיש לו מדות טובות מביאים אותו ביניהם ומלמדים
אותם להשביל כדי שיתנהגו להיותם פרושים ואחר שתי שנים מכניסים
אותם ביניהם וקודם שיאכלו עמהם משביעים אותם שיכבדו את השם
יתברך על כל הנמצאות ושיתנהגו עם הכל במשפט באמת ובצדקה וגם
ישנאו את הרשעי ואם באולי יבוא אחד מהם להיות ראש עליהם משביעים
אותו שלא ישתרר בגאוה ובגורל לבבו שלא ילבש מלבוש זולתי הנהוג
ביניהם וגם שינעור בפיו מתמוך בשחר ויהיה שונא גזל ושישמר נפשו מכל
טומאה ורשעות ושאם ירגש אחד אוכור מהתורה יגלה לרעיו ולא
לזולתם ועל הכל ישמור תורת משה ויכבד שמות המלאכי הנודעים אליהם
והנערים אשר נכנסים במנהגם אין להם כי אם לבוש אחד שוה לכולם
וכן המנעלים ולא ימירו אותם עד שיפסדו ולא ימכר דבר ביניהם במעות
אבל יתנו אל המצטרך חנם ובבואם לשפוט ביניהם מתקבצים מאה אנשים
ואשר ימצאו ביניהם אשמים ורשעים מגרשים אותם מביניהם ומי שיעבור
על מנהגם מאכילים אותם עשבים רעים עד יתדקדק גופו וימות ברעב
ולפעמים כאשר רואים אותם קרובים אל המות מכפרים להם וכל אשר
יכנס במנהג הזה אינו רשאי לאכול מירי זולתם ומעקרי מנהגם שאחר כבוד
האל יתברך מחשיבים אל משה רבינו עליו השלום עד שאם ידבר אחד
מהם דבור הקל נגד משה ענש יענש למיתה ואין לו כפרה וחולקים כבוד
לזקנים ולא ידברו בפניהם כי אם ברשות ושומרי את השבת שמירה מעולה
ואינם משלשלי כלי ממקום לקום ואפי צרכיהם בקישי התירו וביום הראשון
מכסים בקרדום מה שיצא מגופם ומכסים בעפר ויש מאלו שתי ס עד מאה
שנים לפי ששומרי עצמם ממאכל רב ומאכלות משונות והם חזקים באמונת
למות על השם ועל משיחו ונודעה יד גבורתם במלחמה אשר היו לישראל
עם הרומיים שלא אכלו מאכל טמא ולא דברו סרה נגד משה וכל איבריהם
שרפו באש ואפי דברי תחנינים לא דברו אל המכים אדר באהיו מלעיגים
מהם ומקבלים העונשים בסבר פנים בהשבם בי אף שהגונים יפקדו אבל
הנפשות לא תשיג אותם העדר וכליון ואם יש מאסר לנפש הוא בהיותה

בחוך הגוף אבל בהתיר מאסרה בעת המות עולה היא למעלה ואין לה
מסך מבדיל והנפשות הטובות הולכות מהלאה לים אוקינוס בגן עדן של
משה בקו השוה והרעות הולכות לאבדון אל ארץ חשך וצלמות׳ הנה זאת
חקרנוה פלוסופית הנזירים הנקראים אשינוש ומי שנכנס במנהג הזה מעולם
לא יצא ממנו וימצא ביניהם אנשי מדברי עחידות וזה לפרישותם ולקדושת׳
ולשמרם עצמם מטומאה וברוב מסביסים עם הנביאים והם קרובים לחכמה
אלפים נזירים ׳ ואחר אגוסטוס הקיסר מלך טיביריוס הקיסר שנת ג׳אלפים
ותשעה ובימיו אירע ענין פאוולינא ספר נ׳פרקים ב׳. וריוקהקצ ובזמנו נחבש
במה שנים אגריפס ברומי על שהלשינוהו לקיסר כי דבר דברים נגד כבוד
הקיסר ושהיה חבץ בשלום קאיו אשר היה קיסר אחר כך ושמו אותו בסוהר
ובהיותו שמה יום א׳ עמד כנגדו עוף א׳ נקרא בוהו ואפשר שנקרא בלשוננו
ינשוף ותמהו כל העומדים שמה ובחור אחד אשכנזי תוכן גדול היה עומד
בבית האסורי׳ ויאמר לאגריפס על יד תורגמן שזה העוף היה מבשרו שתכף
יצא מבית האסורים ויעלה לגדולה על יד קיסר חדש שית׳ חדש וגם שידע
אמונה אומן כי בפעם אחרת בראותו העוף הזה ידע באמת כי ג׳ ימים אחר
כך ימות ויקר מקרהו כי מת טיביריו וימלוך קאיו שנת תשצח והוציאהו מבי׳
הסוהר וישמהו לדס. על ישראל ויהודה וזהו אגריפס בן ארסתובלוס ומלך
שבעה שנים ויהי בשנה השביעית למלכו ויגבה לבו בגאוה ובגדל לבב עד
שכמעט היו קוראים לו אלוה ודוא היה שותק ולא שת לבו כילא נאוה
דגאוה כי אם להמלך גאות לבש ויום אחר היה לבוש בבגד לבן מבהיק
ומזהיר לאור השמש עד שכמעט היו נראין שיוצאים שמש וירח וכוכבים
מתוך מלבושיו והעם הולכים אחריו ואומרים הנה אלהינו זה קיינו לו והוא
דיה שמח וטוב לב וסיד עמד כנגדו העוף אשר אמרנו לטעלה ויען בקול
ענות חלושה אל העומדים לפניו הנה אלהיכ׳ אשר אסרתם לבזיהיה ובעוד
שלשת ימים תכסהו בושה וראש עפרות תבל וכן היה כי אחר שלשה שנים
מת׳ ובהיות אגריפס ברומא אירע ענין אחר שאפיון עם ב רעיו הלכו לרומה
לדבר סרה על היהודי׳ שאינם רוצים לשים צלם הקיסר בהיכליהם כאשר
עשו שאר האומות והיהודים שלחו לפילון היהודי חכם גדול ופילוסוף שיליץ
בערם וקאיו נתכעס עליו ועל היהודים וישלח בחרי אף אל ארץ יהודה את
פיטרוניו שעל כל פנים ישימו היהודים צלמו בהיכל ואם לא ירצו יעשה
מלחמה עמהם ויכריחם על תורתם ובלכתו לארץ יהודה בא תחלה אל
עכו הנקרא טולומאידה וישלח ויקרא את גדולי היהודים וידבר אליהם את
כל דברי הקיסר ויענו היהודים בגדל לבב ויאמרו שחס ושלום לא יעברו על

דהב אשר אסר להם אל היהם בתורה ענה פיטרוניו ואמר אלו דטענות היו
טובות ארו הייתי אני הגזר ובעבורם היתי בבטל רצוני אבל היא כאמר המל
וגזרת הקיסר ולא אוכל לעבור על כאמרו אכרו היהודי אם את לא תוכל לעבו
על כ אמר המלך גם אנחנו לא נוכל לעבור את פי השם ועשה נה שאת הרצה
אם תוכל שאנחנו לא נעבור אפילו חרב מונחת על צוארינו אז אמ להם שעל
כל פנים ישיבו צלם הקיסר ואם לא ישיבו יערו כלחמה כנגדם ויסע וילך אל
טבריה וינו אל אליו גדולי היהודים ובתוב ארסתובלוס אחיו של אגריפס המל
ואילקיאסו הגדו ויהלו פניו יכתוב לכל שנית ויודיעהו איך היהודי בשו פני לא
יעבורם הגם ולזה יניחם על מגדגם הקדוה ויאכל בפרי ארצם ועוברם ואם
בעת יפריע את העם ממעשיהם ולא יחרישו ולא יזרעו יעבור זמן החרישה
והזריעה ולא יוכלו אחר כך לתת הכסים והארנוניות לקיסר וישא פניהם לדב
הזה ויאמר אליהם הנה לא אהבתכ אני רוצה לשים נפשי בכפי כי מכיר אני את
האשו את שיחו שיכעוס עלי אבל כוונתי רצויה היא והאל יגכור בעדי שלא
ישנפו בקדש השם ותשיבו צורת איש בהיכל הקדש ודשם הוא הטוב בעיניו
יעשה וישלח את העם איש למקומו ויחלה פניהם כל אחד ואחד יפחם וישרר
אדמתו יחרוש בבקרים ויזרעו כפי חסד והבף ומיד הראה הם אוהותיו וכופתיו
ונעור מלתא בפום המושל פיטרוניו והשם הבטיר מטר גשמי רצון וברכה
ויהי הגשם על האר אשר לא עלה על לב כי היה השמש על הארץ ופיטרוניו
שמח שהסכים האל על ידו ויכתוב מכתב לקיסר ויודיעהו כי לא יעשה הדבר
הרע הזה לערוך מלחמה עם עם רב כזה וגם כי האל אוהב אותם ולא יהיה
כנה למרות עיני כבודו ולהמרירם נגד הרומיים ולאבד העושר המגיע לו סהם
בענין רע בינו בני אירע שהמלך קאיו היה כבכד לאגריפס ברומא עד מאד
לסבה שאכרנו למעלה וגם שאגריפס פזר ממון גדול על כבוד שם הקיסר
ומנהות וכשאות הרבה כאה פניו אל הקיסר באופן שיום אחד היה יושב עם
הקיסר על השולחן והקיסר בטוב לבבו ביין אם לאגריפס שיש אל מכנו עושר
ונכבוד וארצות כי ככר ידע אמונה אומן אהבתו ורצונו בלב שלם ואיך פגל
היסורים בבית האסורים כי מנית הסרים יצא לכלוך כאשר אכרנו ואגריפס
השיבו בלשון רכה כי כל ימיו ושנותיו הוא עבד עבדים לקיסר וכה עקנה
עבד קנה רבו ובי אינו חפץ שום דבר זולתי רצון המלך והקיסר השיבו שנית
כי על כל פנים ישאל כאתו חסד וצדקה כי אין ראוי לכבודו שיאבד מרחו
ועמלו הגם אין כלף ואז בראות אגריפס כי רצון המלך היתה לשאול מכנו
הסר אכר בלשון התנוני דבריך הטובים הרויבוני לשאול הסר מאתך
תהלתי ההפוץ תחפו להם את שאלתי ולעשו בקשתי ואם מצאתי חן בעיניך
יעשה רצוני יגיע אל כבודך שב טוב בשם הגדולי אשר בארץ ולי אני עברך

יחשב חן פרשי וכבוד תמיד לעיני בני עמי יכתב להשיב ספרי הטף וההמה
אשר גזרת אל פיטרוניו לבל ישימו צלמך בתוך ההיכל והקיסר חרה לו עד
מאד אבל כיון שנדר בפיו ובשבועתיו והיו ערים בשולחן שנדר לו הסבים דעתו
וכתב אל פיטרוניו באמרו לא מדעתיו ורצוני אני עושה הדבר הזה רק לאהבת
אגריפס מלך היהודי אשר אני חייב לכבודו ולאהבתו אהבת עולם אהבה
רבה ולזה שמענה ואתה רע לך שאם כעת שמת צלמי לא תסירנה ואם עדין
לא שמו אותה לא תכריח על דתם כי אגריפס המלך חלה פני ולאהבתו
נעשה הדבר הזה ושלום והכתב הזה הגיע לפיטרוניו תכף ומיד ושלח בעבור
היהודים ושמחם ואחר שלוח הקיסר המכתב אל פיטרוניו אחר ימים הגיע אל
הקיסר כתב פיטרוניו אשר אמרנו והקיסר בראות כתבו נתכעס מאד נגד
פטרוניו וישלח אליו אגרת וזה טיפסת אתה פיטרוניו נהרצית ברצי כסף שלא
ברצוני ולקחת שוחד מהיהודי לעבור על מצות לכן אתה בעצמך תהיה שופט
על נפשך ובחר לך אופן חמות אשר תבחר ותקרב ונוסרו כל האנשי ולא יעשו
במוך זאת האגרת לא הגיעה ליד פיטרוניו עד שהגיע לו כתב שהקיסר קאיו
המיתוהו חיליו ברומה וימליך קלאודיו תחתיו שנת שלשת אלפי ותתג שנת
ואחר כך הגיע לו כתב קאיו ויהי כקרוא אותה שמח שמחה גדולה והבין כי
היתה נסבה מאת השם שימות הקיסר קודם הגיע אליו הכתב ויזדר נדרי לבית
הגדול ולהיכל הקדש זה מצאתי כתוב בן גוריון הארוך אף על פי שכן גוריון
הקצר אשר בינינו נמצא בנוסח אחר תראהו משם ספר ששי פרק סג וכזמן
קלאוריוס הקיסר קרא ענין הילני המלכה שנתגיירה היא ושני בניה המלכים
כאשר מצאתי אותו בספר ן גוריון הארוך כתב וזה לשונו הילני המלכת
היתה אשת מלך אחד ממלכות אדיבאנו אשר הוא אצל מלכות מדי אשר
היה שמו מינבז וזאת הילני היתה אשתו ואחותו ולילה אחת בהיותו במטה עם
אשתו היתה ידו על בטנה וישמע את הקול מדבר אליו הסירת נא ידך מ על
בטנה כי הילד אשר יולד לך מאשתך יהיה מלך גדול ואחרית ותקוה טובה
יהיה לו וישמח על הדבר הזה ויולד לו בן ויקרא שמו יואטיש ויאהב המלך
את יואטיש מכל בניו כי היו לו אחרי מנשי אחרות ובן אחר גדול מהילני אשתו
ואחותו נקרא מינבז ויקנאו בו אחיו בראות כי אותו אהב אביה אהבה דבה
וישלחהו אביו אל מלך אחר קרוב להם שמו אבומירינו מלך אישאסיאנו
בסנחה ויקבלהו בסבר פנים יפות ויתן לו את בתו לאשה ושמה שמחה ויתן
לו מדינה יפה אשר היה בא לו מסגה עושר וכבוד ובהיות יואטיש במדינה
הזאת בא לו יהודי אחד מארץ יהודה שמו הנניה והיה מלמד ליואטיש דרכי
התורה ואופנה ובהגיע אל מצות המילה רצה למול עצמו ולא הניחו אותו אמו

וחנניה רבו להועיל אמו בנעה אותו לכבה שאם ישמעו גדולי הכלכות שדניה
דהם ומהנ׳ שזנו אוהו וישנאודו וחנניה היה כונע באמרו שאם ישמעו גדולי
המלכות שמל ערלהו יאמרו שדוא למד אוהו ויהרגודו ולכן אמר לו ה׳ יראה
ללבב וכוונהך הרצויה ואם ח׳ו תהפא בפעולהך הוא להברדואין לך אשם
בזה ׳ ביני וביני ארע שאביו מונכ קרוב לכיתהו צוה את אשתו שבנו הארוב
יזאטיש ישב על בסאו ויכת כשיבה טוכה ואמו הלני שלחה לקרוא את
גדולי המלכות והמשני׳ והסריס יסכיכו במלכו׳ יזאטיש כרצון אביו והודו בדבר
ויוסיפו על דבריה באמרם כי תשי׳ בנית ד׳כוה׳ כל האחים והקרובי׳ כדי שיתקיי׳
המלכות בידו והיא נפאה פניהם על הדבר הזה והשלח ותקרא את בנה
יזאטיש כהעיר אשר היה שמה וביני ביני שמה את בן המלך מונכ הגדול על
המלכות יורה יורה עד בא אחיו וכן עשה ׳ ובבוא אחיו יזאטיש מסר המלכות
בידו ולא עשה רשע ופשע נשום פנים ויבא יזאטיש בתוך העיר ויקבלוהו
בשלום ובמישור כלם כאיש אחד חברים וישלח ויקרא אהיו וקרוביו ויוציאם
מבית הסהר וישלחמדם אל רומא ויקר מקרהו כי יום א׳ כהיותו במלכותו עם
אמו וחנניא רבו בא אליו הכב אחד יהודי שמו אלעזר ויבא לפני המלך ומצא
אותו קורא בספר תורת האלהי׳ ויאמר לו וכה הועלת יש בקרוא התורה אם
לא תעשה פעולת מצוותיה והורותיה ואיך אתה ערל וטמא תשמור קדושת
חנדת בהב הרת לכן זאת עצתי המול את עצכך ויהיו פעולותיך מנושאם
שליכות בשכעו ויכנס הדר בחדר וישלח ויקרא גרע אחד ויכל את בשר
ערלהו ואמו וחנניה רבו כשכעם ויתעצבו אבל שכו נמחונס באל יתברך ויהי
היום ואנשי פרס מרדו בקיסר שלהם נקר׳ שכו ארטבן מלך פרס ויבא באלף
איש אל יזאטיש המלך אשר כלפנים היה יזאטיש חדת ידו ומלכי׳ אחרי׳ גם כן
מלך פרס היה קיסר עליהם ויום אחד יצא יזאטיש לצוד ציד להביא וארטבן
בא כנגדו ונהלרלא ידעו אחר כך הכירו ויפול מעל הכרכב׳ לפני ארטבן
ויאמר לו מה לך אדוני המלך ויאמר לו ידעת אחי כי הזמן משהנ׳ בכל הלק
מנוייב אין כספר וכעת נהיותי שלו בביתי ו׳ ענן בהיכלי אחי וריעי נתרוני
מנוהה הדריבוני ויגרשו אותי ממלכותי ואהה עתה הדפיץ הדפוץ להושיעני
עתה העשה מלוב׳ ולא יוסיפו בני עולה לענות את המלכיב וארטבן חלה פני
יזאטיש יעלה על כוסו ויעש כדבר הזה ויעלה על כוסו וילכו שניהם אל בית
יזאטיש ומשם שלח יזאטיש אגרת אל גדולי מלכות פרס שיקבלו עליהם את
מלכם והוא ימהול להם עונותם ומרדם והם השיבו כי בבר נהנו העטרה
אל איש אהד נקרא סינאמו ואינם יכולים להמיר דבריהם אזכתב יזאטיש
אל סינאמו שיהן הבלכות אל ארטבן ולא יהיה כפוי טובה אל אדונו וישב

לו סינאמות שובה כי יבא ארטבן ויסוד המלכות בידו וכן עשה וילך ארטבן
עם יזאטיש ויצא סינאמו לקראתו ויסר העטרה מעל ראשו ויתנה אל
ארטבן ויקבלו אותו גדולי המלכות בסבר פנים יפות ויתן ארטבן רשות
ליזאטיש ששים סכין הנקר חנגאר בצד ימינו כדרך מלכי פרס וישכב על
מטת זהב וכסף ויתן לו מדינה יפה שמה נציבין אחר כך שרי מלכות
יזאטיש וגדוליה חשבו רעה על מלכם באמרם כי דניח דהיהם ועזב מכון
מנהגיהם אבל היו רואים שכל מעשיו ה מצליח בידו ולא היו יכולים להרע
לו ועם כל זה שלחו כתב אל אביאס מלך ערביים שיערוך מלחמה עם
יזאטיש ובבואו עליו כל שרי המלכות ינוסו כמנוסת חרב וישאר יזאטיש
לבדו ויהרגהו וכן עשה מלך הערביים סדר חיילין ואסף את גבוריו ויבא
בחיל גדול נגד מחנה יזאטיש ובהיות כי הב חיילות החלו ללחום פנים בפנים
והנה שרי צבאות יזאטיש עזבו את מלכם וינוסו ויזאטיש נתחזק בשם השם
ויכנס בתוך מחנהו וינקום נקמתו מקצתם אשר ירעבי יד דשרים והסגנים
היתה במעל וקצתם ברחו וינוסו העירה אחר כך יצא יזאטיש ויערוך מלחמה
נגד הערביים ויתנם השם בידו וינוסו לפניו ויסגרו בתוך עיר אחת ושרפה
באש וכל שריה אסר בזיקים ויבקש את אביאס מלך הערביים ולא
מצאו כי הוא המית עצמו ויפול על חרב לבל יעללו בו וישב לעירו יזאטיש
שמח וטוב לב ויתן הודאה לשם יתברך ויקח את השרים הנשארים אשר
היתה ידם במעל ויתלם על עץ אבל עם כל זה לא נחה שקטה מחשבתם
הרעה ויעמדו אחרים תחתם ויבגדו בו וישלחו כתב אל בולוגיזיו מלך פרס
נכדו של ארטבן שיבא במלכותם ויהרוג את יזאטיש ואחר כך יקח כל
המלכות וישים עליהם עבד מעבדיו והם יקבלוהו עליהם כי יזאטיש עזב
את דתיהם והם יעזבו את מלכותו ומלך פרס בשמעו קבץ כל חיילין ויבא
עד נהר פרת וישלח מלאכים אל יזאטיש לאמר אתה על מי בטחת כי עזבת
את דתי עמך ותלך אל עם אשר לא ידעת ועתה אייסרך בשבט אנשים
ונראה האלוה אשר בחרת אם יצילך מידי ומעתה תחת הכבודות שעשה
לך אבי זקני אני מוריד אותך מגדולתך ולא תשכב במטה של זהב ולא תשים
הסכין בצד ימינך וכשמוע יזאטי הדבר הרע הזה היטב חרה לו וישם אשתו
ובניו במבצר אחר ולחם ומזון וחטה וסים די ספוקם ויאמר אל המלאכים
כי הוא היה מוכן לעשות מלחמה וילך יזאטיש אל חדר אחר אשר היה
מתפלל בכל יום וילבש שק במתניו ודרים העטרה ויתן אפר על ראשו
ויתפלל אל השם ויאמר השם אלהים אתה ידעת כי עליך הורגתי ולבעון
דפקי בדלתותיך ודבקי בדתותיך קם עלי הנבל הזה אשר חרף מערכות

אלהים חיים ואתה ידעת כי איני יכול להלחם עם המון
הרב הזה וכחותי לא יספיקו להתקומם כנגדו ולכן השם אלהים הזכולם
כאין ומלכותם כאפס לנגדך ועשה לשמך הגדול המחולל בפי הנבל וידעו
כל עמי הארץ כי הבוטח בהשם חסד יסובבנהו ובעת קום יזאטיש מברוע
על ברכיו וישמע שמועה מלך פרס כי נכנסו זרים בארצו ונכרים באו
שעריו ושב בבושת פנים אל ארצו ומהיום ההוא והלאה והממלכה נכונה
בידו אין פרץ ואין יוצאת ואמו הילני המלכה נדרה ללכת אל ירושלים
ולשבת שם כמה שנים ותקם ותלך היא ובנה מונבז הגדול אל ירושלים
ומצאו את העיר כרעב ובחוסר כל עמרה ובזבזה כל אוצרותיה שלחה
לאלסכנדריה של מצרים להביא חטים ולגיפרי בעבור תאנים יבשים ופירות
הקיץ ויחלק לכל העניים והוא מונבז המלך אשר נזכר בבתרא כי עמד ובזבז
כל אוצרותיו בשני בצורת וגם המלך יזאשיש פתח את אוצרותיו וישלח
לירושלים יחלקו אותם לעניים והאביונים והילני המלכה אמרו בתלמוד
שהיתה נזירה ז שנים ושעשת נברשת של זהב ובני בניה בחרבן הבית עזרו
את ישראל לעזרת ה בגבורים ומונבז ויזאשיש נזכ ברבות פ לך לך מונבז
וזוטוש ואחר מות יזאטיש חזרה היא לעירה וימלוך מונבז אחיו הגדול תחתיו
ולקצת ימי מתהגם הי שמה ומונבז המל שלח לירושלי עצמותיה עם עצמו
אחיו יזאטיש ויקברום בכבוד גדול בירושלי בקבר אשר עשתה ה יא היותה
בירושלים הלא הוא קרוב לירושלי ג פרסאו ואגריפ מת בזמן קלאודיו וימלו
הורודוס אחיו תחתיו ג שנים ובזה הזמן היה הפפא הראשון שמעון פיטרו ו
שנים לקסריות קלאודיו ובימיו היה שמעון השמרוני המכשף אשר על שמו
נקרא שימוניא מי שמוכר קדושתו ומת הורודוס טיטארקא וימלוך תחתיו
אגריפס בן אגריפס ח שנים למלכות קלאודיו ומלך כ א שנים והיה חכם
גדול בקי בלשונות ובימיו נחרבה הבית ואז היה חנני הכהן צדוקי וימת
קלאודיו וימלוך תחתיו נירון קיסר שנת ג אלפים ותתיט ונקרא נירון האכזר
אשר הכית אמו ואשתו ורבו שיניקא ואחיו לוקאנו ושרף רומי והיה מביט
בשריפה ושמח והלה את פיטרו גואן על עץ והיה רודף אחרי הנוצרים
הגדה אמר ששכבר כתבתי בדור ר מאיר מה שא ז ל כי נירון קיסר
נתגייר ומה שמצאתי בספר זכרון חיי הקסרים עד כאן ואחר
כישרו היה ליניו פאפא יא שנה ומת קיסר נירון וימלוך תחתיו גאלבא שנת
תת ל ג שבעה חדשים ואחר כך אוטון וביטיליו שבעה חדשים ואז קינטינו
הפלוסוף ובזמנו התחיל לפרוח ציץ נזר הכהנים יוסף בן מתתיה הכהן אבן
גורין ובשנת תתכו מלך אספסיאנוס אחר שהיה שר על יהודה כמה שנים

AKAD. KÖNYVTÁRA

אחר כך הניח בנו טיטוס בירושלים והחריבה שנת שלשת אלפים ושמונה
מאות וכח ליצירה וימלוך טיטוס שנת פ"ג לישו הנוצרי ומת וימלוך תחתיו
אחיו רומיסיאנוס שו שנה ובימיו היה הפפא הגנקר כליטו פאפא ומת על יד
דומיכיאנוס ברדפו הנוצרים והפפא הד"נקרא קלימינטי ראשון וימלוך ברומי
נירבא ומת שנת מאה לנוצרי וימלוך תחתיו טראגאנוס יח שנים וחצי ויצר
על האסיא הנקרא עתה בלאחיאה וישימהלמס ובנה גשר גדול על דאנוביו
נקרא בעת טונא ורדף אחרי הנוצרי וילחם עם הפרסיים וכבש מלכות בבל
ואחר כך הלך עד האינדיא מקום אשר לאדרך כף רגל רומיים ובזמנו
היה רעש גדול ובן כוזיבא מרד ברומיים ויקם וילך אל סיריני אשר באפריק
ויקום היהודים אשר שם ויהרגו את כל הרומיים והיונים אשר שם עם גדול
כחול ומשם הלך למצרים ויעש כן היהודים אשר בגיפרי שמעו הדבר הזה
ויקומו ויהרגו כל הגוים עד בלתי השאי' להם שריד וכשמוע טראגאנו הדב'
הזה וישלח את אדריאנוס עליהם ויכניעם וישימו דת ברומא שלא יבנס שום
יהודי בגיפרי וכן אל הקול קול יעקב וכו' קול יעקב מדי אדריאנוס קיסר
שהרג כמה אלפים והרג בבתר כפלים כיוצאי מצרים נב שנים אחר החרבן
וימלוך אדריאנוס שנת סה אחר החרבן ואדריאנוס היה הראשון שבקיסרים
אשר גדל זקנו ולא גלח אותה בקיסרים האחרי' ומת שנת סה לחרבן והיה
פפא בזמנו אליכסנדו הראשון ומלך תחתיו אנטוניו פיאו ל המרחם חתנו
של אדריאנוס שנת ג'אלפים ותתק והו אנטונינוס הנ"בח"ל שהיה הוא
ורבינו הקדוש שלא פסקו משולחנן וכו ובימיו היה גאלינוס ותלמי אשר נק'
בטלמיוס פילאדינסי שעשה ספר בתכונה נקרא אלמגיסטי וספר ארבעה
מאמרות וספר מאה דבורים וחכמת המבטים וספר בצורת הארץ והיה סה
שני' אחר החרבן וחיה פב שנים ואמרו שהיה מלך ויושטינו בזמנו גם כן ומת
אנטוניו פיאו שנת קסג לנוצרים ובימיו תיליאופו ואיגינו פאפאש וימלוך
תחתיו מארקו אאורילו חתנו מבתו אשר שמה פאושטינה ובמה צדקו דברי
זל באמרם שזינתה במאמר גר גידא במסכת עבודה זרה כי כן כתבו רס
שמרקו אאורילו היה מיסרה על שהית' לה רבה רעה ואמרו כי יום א' ראתה
איש ספר יפה עד מאד וחשקה בו וצוה מרקו אאורילו לשוחטו ולהביא
ראשו בתוך ספל מים לפני המלכה וענינים אחרים אשר ארעו לו עמה הלא
הם כתובים על ספר מרקו אאורילו הגדול והוא ברדף הנוצרים גם כן והיה
חכם גדול ובימיו היה דבר גדול אבזרי כולל ובימיו היה פפא אניקיטו ואחר
שוטיר ואחר כך איליוטיריו ומת מארקו שנת קפב לנוצרים וימלוך תחתיו בנו
קומודו יג שנים והיה רשע וסכל ופעם היה לובש בגדי אירקוליש והם עשוי'

סעור אריה ופעמים בדמות אשה ובימיו היו פאפאש אליעזיריו ומת והיה
במקומו ויקטו הראשון וימת קומורו שנת קצד לנוצרי וימלוך תחתיו פארטינאז
והיה בעל מרות טובות ובעל נפש והמיתוהו שנת קצה וימלוך תחתיו יוליאנו
שבעה חדשים והמיתוהו וימלוך תחתיו סיירו ורדף אחרי הנוצרים והחריב
ביזאנשיי הנקרא קושטאנטינ וסת שנת ריג לנוצרי ובזמנו פפא זיפירינו וימלוך
תחת סיירו בשטיאן ואחיו גיטא שותפים בקסרות כי כן צוה אביהם ומת גיטא
וישאר בשטיאן ששה שנים בקסריות ויהרגהו מקרינו שנת ריט לנוצרי וימלוך
תחתיו וימת מקרינו שנת רך לנוצרים וימלוך תחתיו איליאו גבאלא בעל כדות
מגונות ותענוגים ומפזר עד מאד ובנה היכל לשמש ועל שמו נקר אליאו ויקסר
עמו בן אחיו אלסבנדר בשותפות וימת גבאלא שנת רכד לנוצרים ובימיו היה
פפא קאלישטו וימלוך אלסבנדר יחידו ויערוך מלחמה נגד מלך הפרסי שמו
ארתחשת וינצחהו ויבא אל רומה שמח וטוב לב וימת שנת רכז ובימיו פאפא
אורבאנו ופוסיאנו וימלוך תחתיו מאשימינו ורדף אחרי הנוצרים ויהמס
וימת מאשימינו שנת רם ובימיו פפא אוטירו וימלו תחתיו מאשימו פופינו ויקסר
עמו את בלבינו וימותו שניהם שנת רסב וימלוך תחתיהם גורדיאנו ובימיו היה
לקות השמש גדול עד מאד שהדליקו נרות ואחר כמה חדשים היה רעש גדול
והוא נלחם עם שבור מלך פרס והמית אותו פיליפי משנהו ונתקסר תחתיו שנת
רמז לנוצרי ופאפא פאביאנו רומנו בזמנו וימת פיליפי שנת רנב וימלוך תחתיו
דיסיו וירדוף אחרי הנוצרים וימת שנת רנד לנוצרים וימלוך גאליו תחתיו ובימיו
קורנילו פאפ וימת גאליו שנת רנו ובימיו לוסיו פאפ וימלוך תחתיו איסיליאנו
וימת בא ותה שנה וימלוך תחתיו ואליריאנו ורדף אחרי הנוצרי וערך מלחמה
עם מלך פרס הנקרא שאבור ונצחו שבור ותפשו חי וענה אותו בכל מיני ענויי
וברצותו לרבוב על סוסו היה דורך על גבו ועול על סוסו והמלכי אשר סביבו
שלחו כתב לשאבור שיתיר ממאסר את ואליריאנו לחפשי ישלחנו חנם אין
בכף כי בבר ידע כי בחות הרומיים גדלו עד אין תכלית אבל שבור לא שמע
אליהם ויצו להפשיטו בחיים חייתו וזהלז שני ממלכותו ובימיו אישש פאן פפא
וימלוך גאליאנו בנו תחתיו ובימיו מרדו שרי החיל אשר לו בכל מקומות שהיו
וימת שנת רעא לנוצרים ובימיו היו פאפאש שישטו וריאוניסיו וימלוך קלאור ו
השני תחתיו וילדם עם הגודוס וינצחם וימת שנת רעג לנוצרי וימלוך קינטיליו
תחתיו וימת בשנה ההיא וימלוך תחתיו אוריליאנו וירדוף אחרי הנוצרי וימת
שנת רעח וימלוך תחתיו טאסיטו ומת אחרו חדשים וימלוך תחתיו פלוריאנו
ומת אחר ששה חדשים שנת רעט וימלוך תחתיו פרובו וינצח לאנשי אליכאניא
ובושקוף וגריסייא ויענם תחת ידו וערך מלחמה עם נוסירואן כלך פרס ונצח

הגדוס ומת שנת רפה ובימיו פפא פיליקש ואחריו אנטוניאנו ואחריו גאיאנו
וימלוך תחתיו קארו וקארינו ונומיריאנו וכותו שלשתם בשתי שנים שנת רפח
וימלוך תחתיהם דיקלאטיאנוס והוא היה מקודם שולואדו פ'גול יאר ואמרו
ר'ל שהיה רועה חזירים ברבות פסו'ויצא הראשון ארמוני וירושלמי דתרומות
ואני אודיע לך מה שמצאתי בספר זברוניהם שזה דיקלאטיאנו' בהיותו גוליאר
בא אל בית פונרקית א' ואכל ושתה ויטב לבו ותשאל האשה רמיהאכילה
ויאמר לה בע'ה'לכשאהיה קיסר אפרע לך הכל ותאמר לו האשה לא תוכל
להיות קיסר עד הרגך החזיר הגדול והוא שמע והיה הורג כל החזירי'והיה אומ'
הנה אני הורג החזירי'ואחרי'אוכלי'את בשרם עד שיום אחד בא לרומא ומצא
מלחמה כיניהם והרג איש אחר גדול שהיה כנוי חזיר בלשון רומי ואז
הקימוהו למלך ונתקסר ואמרו במדרש הנז'שעברו דין ודברי'בינו ובין היהודי'
ואמ'להם אל תבנו את הרומי'אפי'קטון שבקטני'וכבר את היהודי' והיה בזמן
ר'יהורה נשיאה ור'שמואל בר נחמן ורדף אחרי הנוצרים להמם ולאבדם ונצח
את הפרסיים נושיראואן ואשתו ובניו ובאו הגודוס והאלאנו'עליו ונצחם וגזר
שינשקו רגליו ועזב הוא ובנו הקסרות שנת שז לנוצרים ובזכנו המיתו קאיו
הפפא ואחיו גראבינו ובת אחיו שושנא ואח'כך מרשילינו הפפא וקצת מבעלי
הלוחות סוגין לדוקלאטיאנוס' ונתקסר אחר כך קושטאנסיו ומת שנת שיב
ובזמנו פפא איאוזיביו' הזמן השביעי ואחר מלך קושטאנטינו
בנו וזה הארור חרש דת ישו ובנה לה עמודים
ואמו המרשעת נקראת אילינא הלכה לירושלים בעבור חלום אחד שראתה
ורצתה לבקש הצלוב של ישו ותחת היכל גדול מצאה שלשה צלובים האחד
שתלו לישו והאחרי' סב'גנבים אשר תלו עמו ואמרו הגוים שנסתה השלשה
על חולה מצרעת ובשנים לא נרפאה ובג'נרפאה ותדע כי הוא של ישו ואחר
שמה אותו הצלוב על מת וחיה ולקחה הג מסכרי'והא'נתנה לבנה לעשות רסן
לסוסו ליכנס במלחמה והב' שמה אותו באוכף והג השליכה לים בעבור רוח
סערה שקם עליה כך אמ'אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר ועל זה החזיק
יד הנוצרי' ואמרו ג'ב' ששלוישטרי הפפא רפא את קושטנטינו מצרעת על כנת
שיכנס ברת הנוצרי' ויטבול וכן עשה ונתרפ'ונתן לשלוישטרי את רומא ומהיו'
החוא והלאה נתן לפפאים מלכות רומא והיה הקס'ו'נקושטאנטינופולי וימות
קושטאנטינו שנת שמב והוא נוצרי ובזמנו שילוישטרי ואחריו ברקו יוליו
פאפא וקו שטאנטינו בנה איא צופיה וימלוך תחתיו בנו הגדול קושטנטין והוא
וב אחיו חלקו הקיסרות לג חל קי'ואחר נתעורר מלחמה ביניה'כח קושטנטינו
שנת שמג וקושטאנטין שנת שנג וקושטאנסיו שנת שסד ובזמנו היו ב פאבאש

ברומא האחד נקרא אנטיפאפא פיליקש וימלוך גוליאנו וינצח את הפרסיים
וימת שנת שסו וימלוך יויאנו ומת בשנה ההיא וימלוך ואלינטיאנו והוא צוה
לבנות ירושלים ונתן עזר ל הוצאה ממכונו והונו לבנינו ובימיו היה רעש גדול
וברקי' ונפלו אבני' ויכת ואלינטינאנו שנת שעט וימלוך ואלינטי אחיו
תחתיו ובימיהם מת פיליקש ואחר כך דאמאסו פפא ויכת ואלינטי שנת שפ"ב
וימלו' תחתיו גראסיאנו ויקס' עמו את תיאודוסיו וינצחו את הגוד' ואת האלאנו
ובימיו דאנאשו פאפא ושירישיו ויכת גראסיאנו שנת שפז וישאר תיאודוסיו
לבדו ויכת שנת שצז ובימיו מת שירשיו ואחריו אנשטאסיו ואינוסינסיו פאפאש
וימלוך ארקאדיו ויקסר עמו את הונוריו ובימיהם באו הגודוס ואלאנוש ויחריבו
את רומא ואיטאליא אחר כך יצאו המלכי' לקראתם וישבו מהם יותר ממאה
אלפי' אנשים וכל גוליר א' היה לו עדרים עדרים והיו מוכרי' כמה מהם בפרח א
ואין קונה ואחר כך נכנס ביניה' דבר ומגפה ובימיהם נלכד' רומה ומת ארקאדיו
שנת תיג לנוצרים וישאר אונוריו לבדו ובימיו פילאגיו המין פפא ובימי אונוריו
ערכו לו מלחמה דרך אניו' בלב ים ר אלפי' ושבעי' אניות אשר לא נשמע כמוה'
בכל ספרי הז כרונות ויכרת ברית עם מלך הגודוש וילחם עם מלך פרס ויכת
שנת תכז ובזמנו מת ג'רונימו אשר העתיק התורה ופפאש היו זוזיכו ובוניפאסי
וימלוך תחתיו תיאודוסיו בימיו התחי' מלכו' רומא לרדת ויקסר עמו את ואלינטי
יאנו הב' ויתן את בתו לאשה שמה איודוגה ויכת מקרח' דברית שנת תנג ויכלו'
ואלינסיאנו יחידי ובימיהם סיליסטינו פאפא ונשטור השמן קושטנטינא בימיו
ואחריו שיריליו ובימיו היה רעש גדול עד מאד ואחריו שישטו ואחריו ליאון
פפאש ובימי ואלינשייאנו נבנית העיר הגדולה ויניצאיה ויכת שנת תנו לנוצרי'
וימלוך מארסייאנו תחהיו ויכיתוהו בסס הכות שנת תנט וימלוך תחתיו ליאון
ובימיו פאפ' אילאריו ואחריו שיבפליסיו ובימי ליאון היה החב' הגדול בירלין
באינגלאטירא ואמרו שהיה בן שד ואמו היתה בת מלך פרושה ועשה ספרים
הרבה ' ומת ליאון שנת תעו וימלוך תחתיו ליאון הב ויקסר עמו את זינון ויכת
ליאון שנת תעז וישאר זינון יחידי ובימיו פילקסי פאפא הג' ואחריו גילאסיו
ויכת זינון וימלוך תחתיו אנאשטאסיו וילחם עם מלך פרס הנקרא
קאבדאס וינצחהו ' ובימיו פאפא הנקרא וימלוך תחתיו גושטינו ובימיו פאפא
אורמישד' ואחריו פילקסי הד' ויכת גושטינו שנת תקכט וימלו' החתיו גושטיניאן
וכרת ברית עם כסרא מלך פרס והוא כבש שיסיליא ובימיו שנה המיכה לא
זרחה השמש על האר ץ כיאם ימים מעטי' ואחר כך חלל ברית כסרא וילחם

עם גושטיניאן ויכבוש מדינות רבות מהרומיים ויקם חוסס אחד ברומי
וישרוף את מיטב הארץ ולא יכול גושטיניאן להתקומם כנגדו

ואחר כך בא מלך הגודוש על רומי ויצר עליה ויצא אליו הקיסר
ויערוך אתו מלחמה וימת את מלך הגודוש ובימיו היו פאפאש
בוניפאש השני וגואן ואגאפיטו ושילבירין וביגיליין ופילאגיו וימת
גושטיניאן שנת תקסח וימלוך תחתיו גושטינו השני ויערוך מלחמה
עם הורמוז מלך פרס ואחר כך כרתו ברית ובימיו פאפא גואן השלישי
וימת גושטינו שנת תסעט וימלוך תחתיו טיבירייו השני ויערוך מלחמה
עם הורמוז ובימיו היה פאפא בינידיטו ופיל אנו השני וימת טיבירייו
שנת תקפט וימלוך תחתיו מאוריסייו ויערוך מלחמה עם הפרסיים
וינצחוהו וימת בן פרס הנקרא חושרוף את אביו הורמוז וינס אל
מחנה הרומיים ובימי הקיסר הנזכר היה דבר כבד מאד ובזמנו
קבלו אנשי אינגלאטירא דת ישו ובימי הקיסר הזה נראה איש
בצורת כומר בתוך רחוב קושטנטינה וחרבו שלופה בידו ויאמר דעו
לכם כי מאוריסיו הקיסר ימות בחרב הזאת ותכף ומיד נעלם מעיני כל
חי ולא נודע מקומו איו וגם הוא חלם חלום שגולייר אחד שמו פוקאש
היה הורג את אשתו ובניו ואחר כך היה הורג אותו וכן אירע לו
שבסיבת היותו כילי הרגו אותו ואת אשתו ובניו על יד פוקאש בעצמו
שנתקסר בערמה שנת תרג ובימיו היה פאפא גריגוריו ומחמד נביאם
נולד בימיו וימלוך תחתיו פוקאש הנזכר לעיל ויקם אידאקליו וימת את
פוקאש שנת תריא וימלוך תחתיו ובימיו מת אישידרו הגמון שביליה

המן השמיני מלך אידאקליו שנת תריא לנוצרים
ועשה מלחמות עם פרס ונצחם

ומלך פרס צר על ירושלים ולקחה ולקח העץ הקדש אשר נתלה בו ישו
ובבש מלכות מצרים והקיסר קסר את בנו קשטנטינו וערך
מלחמה עם הפרסיים ונצחם אחר כך יצא שאהין שר צבא פרס
וילחם עם הקיסר ונצח הקיסר ואחר כך ערך שר צבאפרס מלחמה
אחרת ונצח הקיסר אחר כך נושיראואן בן מלך פרס קם נגד אביו
והקיסר כרת ברית עמו והחזיר לו העץ אשר לקח אביו והוליכו לירושלים
ובינתיים קם מחמד נביאם ויכבוש ממלכות ויחריב כל מלכות פרס

אחר כך קם אחריו אבובכר כליפה שנת י"א להגרה אל נביו והוא השבון
הישמעאלי' וביטי איראקליו פפא בוניפאס ה ואונוריו וסיבירינו ויואן ד ויסת
איראקליו שנת תמא וימלו' תחתיו בנו קושטנטינו הג' והמיתו אשת אביו נקראת
מרטינה שנת תרסד וימלוך תחתיו קושטאנטי הב' ובהיות בי הישמעאלי' היו
הולכים ומתחזקי' והערלי' יורדי' ודלים ולקחו כל מלכות מצרי' ואפריקא סיר
הרוביי' ולא נתפייסו עד ששלחו אניות לשיציליא ולקחו כל הערי' הקרובות אל
הים ועשו חרבה ושמם' ולקחו כל האיים וכבשו רודאש ונתחזקו בה וכל האיי'
אשר סביבותיה והקיסר כפר בדת ישו' ושם בבית הסוהר את פפא מרטינו
אי ר כך גרשו מרומא ואח"כ איוגיניו ואחר כך ויטיליאנו ואח"כ אוהיאודאנטי
ויכת קושטנטי וימלוך תחתיו קושטנטין ואבובכר אל צדיק מת שנת יג לחשבון
הישמעאלים וימלוך עמר בן אל כטאב בשנה הנ"ל וביטיו כבשו ישמעאלים
מלכות שאם על ידי אבו עכידה ומלכות מצרים על יד עכר ן אל עאץ ואצפהן
ונהאונד וכל מלכות פרס על יד עבד אללה בן נדיל וכבש מלכי' רבות ולבסוף
הרגו עכר אחד שנת כ"ג להאריכם ויכת קושטנטינו שנת תר"פו' וביטיו פפא
יואן ה וקונוסולו וימלוך תחתיו יושטיניאנו ב ואחר עמר מלך עתמן בן עפאן
שנת כ"ג והמיהוהו שנת ל"ה להאריך וימלוך תחתיו עלי בן אבי אל טאלב
והמיהוהו שנת ל"ט להאריך ויושטיניאן כרת ברית עם הערביי' ולח"עם הפפ'
ויתפוש את הפפא ויגרשו את יושטיניאן ממלכותו וכרתו את אזניו שנת תרצו
אחר כך חזר למלכותו והישמעלים כבשו אפריקא והלכו עד אנדלוזי' ויקשור
פ ליפיקו על הקיכר ויהרגהו שנת תשיב ופפאש בזמנו קונון וסירגו ויואן ה
ויואן ו ושיניסיו וקושטאנטינו א' וימלוך פיליפיקו תחתיו וביטיו גריגוריו השני
וימלוך בישמעאלי' חסאן בן עלי בכופא ומעאויה מלך בשאם וחסן היה איש
טוב ולא רצה להיות שופך דמים ויסור המלוכה ביד מעאויה וישב בארץ
מדינה עד יום מותו וימלוך מעאויה בן ספיאן לבדו ויכת שנת ששים וימלוך
יזיד בנו תחתיו ויהרגו את פיליפיקו שנת תשיד וימלוך אנאשטאסיו תחתיו
וישלח אניות למצרי' ויקשרו חייליו קשר עליו ויהרגוהו שנת תשיד ויזיד הרג
את חסין בן עלי שנת סא והוא מת שנת סג וימלוך תחתיו בנו מעאויה וימלוך
תיאודוסיו ויכת אותו ליאון הג' וימלוך תחתיו ומעאויה בן יזיד הסיר עצמו מן
המלכות בשנה ההיא בעצמה ויקח את המלכות מרואן בן אל חכם בהזקיר
ויכת בשנ' ההיא וימליכו את בנו עבד אל מלך בן מרואן וביטיו היה מאסריגויא
הרופא ישראלי וביטי עבר אל מלך עשו שלום עם הרומיים על מנת שיתן לו
הקיסר אלף פרחים כל שבוע והשנה הזאת שנת שבעים להשבון' שהיא שנת
אלף לאלסכנדר וביטיו חגאג בן יוסף הרשע אשר כנו אותו על עיזק ובבל

והיה בזמנו תיאודוק הרופא הגדול ותיאודון וימת עבד אל כליך שנת נב וימלוך
תחתיו וליד בנו ובימיו כת חגאג בן יוסף והלה בשדפון והיה לפניו תוכן אחד
וישאל לו לאמר האם אתה רואה בכוכבים שיכות כלך אכר לו ראיתי אבל
שמו כלב א"ל זה שמי אשר קראני אמי בעת לדתי אכר לו החוזה א"כ אתה
הוא אמר לו המלך בחייך אתה תקרמני בשעה אדת ויצו ויסירו את ראשו
מעליו ובעשרי שנה שמלך בעירק הרג מאה ועשרים אלף איש וכתו בבית
הסוהר שלו חמשים אלף איש ושלשים אלף נשים והמלך וליד הנ"ל בנה ארגז
דמשק אשר היתה תחלה בית רכון ובנה בנינים רבים ומנע למצוריי שלא
ילכו בשוקי' וברחובות ומת שנת צו ויבלוך סלימאן אחיו תחתיו וישלח את
מסלמה אחיו עם אניות לקושטנטינ' וחיל ק ועשרי אלף וישימו את קושטנטינא
במצור ובמצוק וליאון הקיסר במרמה הבריחו מעליו וגם שהיה קור הסתו
גדול ולא יכול מסלמה להתקום כנגדו ואח"כ היה דבר כבד מאד בקושטנטינ'
וימת סלימאן שנת צט ויכלו' עמר בן עבד אל עזיז בן מרואן בן אל חכם והיה
חסיד גדול ומת שנת א וק' לתאריך הישמעאלי' ויסלכו מבני האשם הראשו'
יזיד בן עבד אל מליך נקרא אבו כאלד האשמי וימת שנת קה לתאריכם
ובימי ליאון הקיסר היו פאפאש גרינוריו ב וג וזכאריה וימת ליאון משלשול
שנת תשמא וימלוך קושטנטינו החמישי בנו של ליאון וישלח אניות אל מצרים
ובימיו זרח מלכות פראנסה והראשון היה פיפינו אביו של קרלו מאגנו והחל
באישליה ובימיו היה דבר גדול ובימיו באו מפאת קפא תורקוש והם תרפרוש
ובאו נגד הערביים ואחר כך עשו שלום ביניהם וקבלו דת מחמד וזה קושטנטינו
הרג את פטריארקה של קושטאנטינופל' ורדף אחרי הנוצרי' והסיר כל הצלמים
והקיסר קסר עמו את בנו ליאון ובימיו מת פאבלו הפאפה ונתפשט מינות נגד
דת הנוצרים וימת פיפינו מלך צרפת ויסלכו תחתיו בניו א קארלו מאגנו ואח
קרלו ויחלקו את המלכות ובזמן קושטנטינו היה קור גדול עד שנתקרשו מימי
הים אשר בין קושטנטינה וגלאטה וימת קושטאנטינו מחולי הצרע שנת השעז
ויסלוך בישמעאלים השאם בן עבד אל מליך ובימיו יצא זיד בן עלי בן חסין
בן עלי בן אבוטאלב בכופה ויקומו עליו ויהרגוהו וימת השאם שנת קבה
ויסלוך וליד בן יזיד בן עבד אל מליך ולא הניח להשאם אחיו הבריכיה גלא
קוסקום לההם מים רק נתנוהו על מחצלת א' ובימיו נהרג יחיא בן זיד בן עלי
בן חסין בן עלי בן אבו טאלב ווליד בן יזיד נמשך אחר התענוגים ושתיה היין
ויקומו עליו אנשי החיל להרגו וגם עד ביתו ויסגור הדלת בעדו ועשרה אנשי'
גבורי חיל נכנסו מעל הכותל וישיגו אותו ויהרגוהו ויקחו את ראשו וישימו
אותה על רומח ויוליכוה לדמשק שנת קבו לתאריכם וימלוך יזיד בן וליד בן

עבר אל מלך והוא היה אומר אני בן כסרא ואבי מרואן וזקני קיסר וזקני ג'כ
חקאן לפי שאמו נקרא שאה פריר בת פירוז בן יזדגאור בן שהריאר בן כסרא
ואמו של פירוז היתה בת קיסר קושטנטין ואמו של כסר' בת חקאן מלך התורך
ומת בשנה ההיא וימלוך תחתיו מרואן אברהים בן וליד בן עבד אל מליך ויקח
המלכות מידו בשנה ההיא מרואן בן מחמד בן מרואן בן אל חכם ויהרוג את
אברהים אל אמאם מבני עבאס ויקומו העבאסיים והראשון היה אבו אל
עבאס אל ספאך בן מחמד אל אמאם בן עלי בן עבד אלה בן עבאס בן עבד
אל מטאלב קרובי מחמד נביאם ויעבור את נהר פרת וילך לדמשק ויהרוס כל
בניני מרואן ולא נשאר אבן על אבן ומרואן נס אל מצרים וישיגוהו בתוך בסת
אחת ויהרגוהו ושנת קלב לתאריכם וימלוך אבו אל עבאס ד שנים וימת שנת
קלו לחשבונו ואח' מת קושטנטין ומלך ליאון במתחתיו וגם מנע עבודת הצלמי'
ומת מקרבו נקלו בראשו שנת תשפב לנוצרים וזה ליאון לקח עטרה גדולה
מבמת עון סופיאה אשר עשה מאוריסיו לצלם אמו של ישו וישם אותה על
ראשה ומלך בנו קושטוטינו הששי ויקשרו על קושטאנטינו קשר חייליו והפפ'
הנקר' ליאון ג הזמן התשיעי ויעתק הקיסרות מקושטנטינה אל
ארץ צרפת שנת ת' ת והראשון קרלו מגנו בן
פיפינו אבל עם כל זה נשאר מעט קסרות בקושטאנטין עם ניסיפורו ויהרגהו
גיסו מיכא' שנת תתה וישא' קיסר מיכא' לברו וקארלו מאגנו קסר את לודוביקו
בנו וימת קארלו שנת תתיד ובימיו ליאון הנ'ל ובזה הזמן היה רולראן הגבור
אשר מת בצמא ואחר מות אבו אל עבאס מלך אבו געפר אל מנצור ועשה
רעות לבני חסאן בן עלי בן אבו אל מטלב ולקח יב נפשו' מהם ושמם בבית
צר ולא היה להם אור במושבותם ולא מקום שיכנס שם האויר ומתו וזה
החל לבנות בגדאד ומת משלשול שנת קנח וימלוך מהדי בן מנצור תחתיו
ובשנת קסה שלח מהדי את בנו הארון אל רשיר לקשטאנטינא ואותה
העת היתה איריני מולכת על קוסטנטינה כי בנה ליאון היה קטן ואחר כך
נתפשרו ונתנה לו ממון רב ומת מנצור שנת קסח וימלוך מוסי אל האדי בן
מהדי תחתיו ועמד במלכותו שנה וחצי ומת שנת קע וימלוך תחתיו הארון
אל רשיר אחיו ובאותה הלילה באה לו שמועה שנולד לו בן ויקרא שמו
מאמון ועשה משנהו את יחיא אל ברמכי ובאה לו כתב מניקופור להארון
שעל כל פנים יחזיר המעות אשר לקח מאריניואם לא שיהיה מיכן למלחמה
והארון השיב על האגרת קריתי אגרתך והתשובה תראנה קודם שתשמע'
ואחר כך על כרחו נתן ממון גדול להארון ואחר מיכאל נתקשר בקושטנטינא
ליאון אחר ולא מזרע המלוכה וגבר עד מאד ולודוביקו קיסר נתנצר עד מאד

ונתן מתנות לבמות והסיר מאתו בחירת הפפאש כמו שהיה מנהג הקיסרים
וביומו אישטיפאנו פאפא ופאשקואל ואיוגיניו ב וגריגוריו ד ומיכאל הזר
לקיסרות והיתה קושטאנטינה במצור ובמצוק כפני הערביים וגם אי שיזיליי
הגיעה עד עפר במצור הישמעאלים ואניותם לולי ארון קורסיקו אשר הלך
הוא ואחיו בחיל גדול אל אפריקה ועשו מלחמה אכזרית עם יושבי קרטאגו
הישמעאלים ואז השמעאלים שלחו אל החיל אשר על שיזיליה
לאמר באו והושיעו את יושבי עירכם ולא תחמדו עיר אחרת ושבו אל
ארצם וזאת ההמצאה למדו מצפיון אשר הלך על קרטאגו כאשר צר אניבל
מלך קרטאגו על רומה והויניציאנוש ג׳כ׳ שלחו אניות אל עזרת אי שיזיליא
וטומאש נתקסר וקשר על מיכאל בקושטנטינ׳ ולא הועיל כי הרגו מיכאל
וימת הארון אל רשיד שנת קצג וימלוך בנו אמין בן רשיד החתיו ושם אמו
זבידה וביומי הארון היו רופאים גדולים גבריאל הסוראני ויוחנן בן מאסאויה
וצאלחבן בהלה ההוריי ואימיזהגז׳הלך אחרי ההבל ותענוגי העולם ולא
נמצא בתאריכו דבר מצויין ומעויין לזכרון והרגו אנשי טאהר שר צבא
מאמון בן רשיד אחיו שנת קצח וימלוך מאמון בן רשיד אחיו החתיו והיה
אוהב החכמה ואוהב החכמים ואנשי השם ולקח את עלי בן מוסי בן נעפר
בן מחמד בן עלי בן חסין בן עלי בן אבו טאלב והשליטו על כראסאן ובנה
את שמו רצא וצוה לו שאנשי משפחת בית עלי לא ילבשו עוד שחור כי אם
ירוק כרפסי וזהו הסימן שלהם וקנאו בו כל משפחת העבסיים שהיה מכבד
אויביהם ומת עלי בן מוסי פתאום מאכילת ענבים ונתה שקשה קנאה
ביניהם ובזמן מאמון מת אמאם אל שאפעי שנת רי ובזמנו הועתקו ספרים
רבים מלשון יוני אל לשון הערב ומת שנת ריח לתאריכם וימלוך מעתצם
בליפא תחתיו ואחר מות לודוביקו מלך לותאריו ובקושטנטינ׳ מלך תיאופילו
ומלכות איטליי׳ צר ועליה הישמעאלים וקיסר קושטנטינ׳ שלח אניות תופשי
משוט לעזרתם והויניציאנוש ג׳כ׳ ואחר כך צרו הישעאלים על רומא ופאפא
ליאון יצא לקראתם וביומי הקיסר לותאריו היה יואן פפא אשר היתה אשה
חכמה מאינגלאטירא ולבשה בגדי איש והיתה פאפא אחרי ליאון ונעלם
מעיני כל תי היותה אשה ער שיום א בעברה בשוק א ביום חג אשר הולכים
שמה הפפאש ילדה והמיתו אתבנה ויגרשו אותה וער היום שמו דת ברומא
בשרוצי לשים פפא משימי ידיהם בביצי שלו אם זכר אם נקבה וכשהולכי
אל היכלם מעבטים אורחותם ולא יעברו באותו השוק לעולם מעתצם
בליפא מלך שנת ריח ובזמנו אמאם אל חנבלי והיה מעתצם מכבד את
הרופאים ומת שנת קכז וימלוך הארון אל נאתק בנו תחתיו ובשנת הזאת
מת תיאפיל

קיסר קושטנטינה ותמלוך תחתיו אשתו תודורא ומיכאל בנו היה קטן וביומי
ואתק היה הפדיון הגדול בנתינת ערל ולקיחת ישמעאל שנת רלא ואחר כך
המטיר ה מטר ושלג הרבה ומתו הרבה מהשבויים ומת אל ואתה שנת
רלב וימלוך אל מתוכל בן מעתסם ובשנה ההיא ישב על כסאו מיבאל בן
תיאופיל והכניס את אמו במונישטיריו וביומיו באו לדמיאט שלש מאות אניות
תופשי משוט מקושטנטינה ושללו את דמיאט והלכו עד מצרים ושללו
ואחר כך באו רעשים רבים כוללים בכל העולם שנת רמב
בשנת רמז הרג את מתוכל הכליפה נער אחד תורקו וימלו תחתיו אל מתנצר
בן מתוכל ולודוביקו הב נתקסר אחרי לותאריו ובזמנו המית את מיכאל בן
תיאופילו איש רע מעללי ומשפח בזויה שמו באזיליאו ונתקסר תחתיו שנת
תתסח ופאפאש ביסיו בינדיקטו וניקולאו ואדריאנו ויואן ה ומת לודוביקו
שנת תתעו וימלוך תחתיו קרלו קאלבו דודו וביסיו עברו הישמעאלי לאיטליא
והוא הלך להושיעה וגם עברו הישמעאלי לקנדיה ויעשו נזק גדול ויצא אליה
באזיליאו קיסר קושטנטינה וישב בבושת פנים אל קושטאנטינה ואבד אניות
רבות ומת קרלו שנת תתעח וימלוך תחתיו לודוביקו ג ומתנצר בן מתוכל מת
שנת רמח וימלוך אל מסתעין וביסיו המליכו התורקוש במצרים אחמד בן
טולון עבד מאמון ועל כל ערי שאם ג כ ובשנ רנה המיתו הטורקו את מסתעין
וימלוך מהתדי בן ואתק שנה אחת ומת שנת רנו וימלוך מעתסר בן מתוכל
תחתיו והוא קלל את טולון על תיבתם בבגדאד וטולון את מעתסר במצרים
ומת טולון שנת רע וימלוך במצרים חמאריה בנו ומעתסר מת שנת רעט
ובזמנו אבו אל מעשר התוכן ואל כנדי וקודם זה מת מואפק ולא הגיע לכליפה
וימלוך תחת מעתסר מעתצר בן מואפק וחמאריה בן טולון חלה פני מעתצר
יזווג את בנו עליעם בתו נקרא קטר אל נידא ובן עשה ומת מעתצר שנת רפח
וימלוך מכתפי תחתיו ובזמנו תאבת בן קרא ואחר מות לודוביקו נתקסר קרלו
ג באליטאניה וביסיו מת באזיליאו קיסר קושטאנטינ וימלוך ליאון בנו ויגרשו
את קרלו ויקסרו את ארנולפו שנת תתפט ופאפאש בזמנו מרטינו ב ואדריאנו
ואישטיפאנו ה וביומי מכתפי יצאו מאה אלפים ערלים אל הערים אשר על
שפת הים אשר היו מישמעאלים ושרפו אותם ושבו מהם אנשים ונשים וטף
ומת חמאריה וימלוך תחתיו הארון בנו ומכתפי ערך מלחמה כנגדו והרגו את
הארון ולא היו עוד מלכי טולון ומת מכתפי שנת רצה וימלוך תחתיו מקתדר
בן מעתצר וליאון קיסר קושטאנטינה מת ונתקס אחיו אלכסנדרוס יר חדשים
ובזמנו פפאש פירמתו אחר ובוניפאס ו ואישטיפאנו ו ורומאנו ותיאודורו שני
וגואזי ומת ארנולפו שנ תתקא מחולי הבנים שאכלו את בשרו וימלו לודוביקו

ד׳תחתיו ובקושטנטינ׳נתקס׳קושטנטינו בן ליאון ובימיו באו על קושטנטינ׳ אל׳ף
אניות ממלך הרושיאה דרך ים השחור ונצחם קושטנטין קיסר והאונגרוס הלכו
עד ויניציאו שמו את לורוביקי בבית הסוחר וימלוך קוראדולתחתיו בא טאליה
ובזמנו הלכו הישמעאלי׳עד כוליא וקלבריא ואלבריקו הבריח׳וימת קוראדו
שנת תתקכופפאש בזמנו אנאשת אסיו ולאגדו ויואן יא וימלו׳ תחתיו א נריקי
א ומקתדר בן מעתצר מת שנת שכ וביסיו היה אבובכר מחמד בן זכריה אל
ראזי וסינאן בן תאבת בן קרה וימלוך אל קאהר בן מעתצר תחת מקתדר ויצא
בזמנו גדולת בני בויא אשר היו שארית בני יזדגרד המלך האחרון אשר לפרס
כי הראשו׳הנק׳ שגאע בן בויא חלם חלום כי היה משתין והיה יצא אש מאמתו
והיה עולה עד השמי׳ואחר כך נתחלקה לג חלקים והלך אל חפותרי׳ ואמר לו
פותר אחד שיתן לו שכרו ולא היה לו דבר עד שנתן לו לבוש אחד ואמר לו
הפותר יש לך ג בנים ויתעלה שמם באיפקי העולם והם היו מדילם והוא מקום
סוף התתארי׳ הגדול׳וכן היה וקאהר מת שנת שבא וימלוך ראצי בן מקתדר
תחתיו ובימי אינריקי נתקסר באיטליא רודולפו וביסיו הלכו הישמעאלים
ושללו גינובא עד בלי השאיר להם שריד ושרפוה באש ובקושנטינה נתקסר
רומאנו בן קושטאנטין וימת אינריקי שנת תתקלז וימלו׳ תחתיו אותון ב ובימי
אינריקי פאפא ליאון ז ובימי אותון שב מלכות אישאליא אליו ומת רומאנו
קיסר קושטאנטינה וימלוך ניקופורו שר צבאו תחתיו ויושיע את קנריא מיד
הישמעאלי׳ובימי אותון היה מחלוקת בין הפאפאש ליאון ח ויואן ג וניקופורו
אירס את בתו לבן אותון נקרא אותון ב ואחר כך לא רצה לשלחה לאשכנז
ונבא אותון בחיל כבד ויקח כל ערי ניקופור אשר היו לו באיטאליה והיונים
בראותם צרת נפשם הרגו את ניקופור ויסליכו את גואן בקושטאנטינה וימת
אותון שנת תתקעד ויתקסר אותון בנו כחיי אביו והפפש היו ליאון ז אישטיפנו
חמרטין ג אגפיטו ב יואן ג בניקטו ה ליאון ח יואן יר וראצי בן מקתדר מל׳שנ׳
שכב והיה שנא׳כינו וכין החגבלי׳וביסיו מלך מעז אל דולה מבני בויא בא ואז
וראצי מת שנת שכח וימלוך מקתפי אחיו תחתיו וביסיו שנת שלא מת נאצר בן
אחמר בן ישמעא׳מלך מוראסן ומאורא אל נהר וימלוך נוח בנו תחתיו ומקתפי
עשה אמיר אל אומרא את תוזון התרקי וביסיו שלח מלך קשטאנטינה שלוחיו
אל מקתפי כליפה שישלח לו המטפחת אשר קנה ישו פניו ונשארה צורתו
חקוק׳ בה והיא במדינ׳רוהא ושהוא יתן כנגדה כל כך ישמעאלי׳שהיו אסורי׳
בזיקים וישלח רצוצים חפשים ואמרו כי אסף כל חכמי מלכותו אם יעשה
הדבר הזה והשיבו לו שיתנה בעבור הצלת נפש כמה ישמעאלי׳ אשריו קהל
עדת ישרא׳המאמיני׳ואח׳כך תוזון האמיר עור אותו שנת שלב וימלו׳ מסתכפי

בנו הרחיו וביתי אוחון הקיסר נתקסרו בקושטאנטינה בזרע המלוכה בני
רומאנו ויואן הקיסר הנ"ל לקח את אחות הורורא ושמם באזיליאו וקושטנטינו
ועברו להלחם באיטליא נגד הקיסר אוחון ונצחו אותו ואוחון כח שנת
התקפד וביתיו פאנא דונו ובונפאסיו ז ובינידיקטו ז וימת אוחון וכלך תחתיו
אוחון גונקרא כוכח העול אבל עם כל זה נצחוהו והשליפוהו מהקסרות ומת
שנת אלף ופנים ופפאש ביסו יואן טו ויו ויז וגרינוריו הונואן יח אנטיפאפא
וסילושיטרי ב וגואן יט וכ וימלוך תחת אוחון אינריקי ג בן אחיו של אוחון
ובימי מסתכפי היה במצרים אכשיד מחמד בן טנג ושד צבאו כאפור וסיף אל
דולה לקח בחזקה חלב ויצאו צבא אכשיד לקראתו וינצחו את אכשיד
וכאפור ויקח סיף אל דולה את חכץ בחזקה ומעז אל דולה בן בויה בא
לבגראד ויחבא מסתכפי כליפה ואחר כך בא אל הבידה שמח וטוב לב
וימלך את מעז אל דולה ואת אחיו האחר כנה שמו עמאד אל דולה ואת
אחיו האחר דכן אל דולה שלשת בני בויה ואחר כך הרג מעז אל דולה את
מסתכפי כליפה אחרי עמדו בכלאפ שנה ור חדשים וימלו מטיע בן מקחדר
תחתיו שנת שלר ולא נשאר לכליפה דבר אלא מה שהיה רוצה לתת לו
מעז אל דולה וימת אכשיד בכצרים ויכלוך תחתיו אביגוד בנו וכאפור
אמיר אל אמרא ועמאד אל דולה מלך בשיראז ואחר כך בן אחיו עצד אל
דולה וסיף אל דולה בן חמאדאן מלך חלביצא בהיל גדול נגד בן ניקיפור
קיסר קושטנטינו ונצח ואסר קרובי המלך אחר כך נצחו את סיף אל דולה
וברח עם ש איש ועשו נקמה בהם ובשנת שן נפל מעל הסוס עבר אל מלך
בן נח מלך כוראסאן וימלו אחיו מנצור בן נוח אשר עשה ראזי האל מנצור
בעדו ובבאגראד מת מעזאל דולה בן בויה וימלוך בנו בכתיאר והוסב שכו
עזאל דולה והרומיים לקחו אנטוכיא ובשנת שסא באמקצה המערב מלך
אחד שמו אל מעז לדין אללה עולווי פאטימי ל שאומרים שהם מזרע
פטמא בת הנביא מחמד ובא לאלכנדריה ומסרו כל מלכות מצרים בידו
גרוליה ושדיה ובשנת שסב נכנס לקאהרה היא מצרים החדשה ובשנת שסג
הסיר עצמו מטיע מן הכלאפה לסבת היותו מפלוג ויכלוך תחתיו טאיע
בנו ובימיו אבו נצרי אל פראבי ואנריקי נשא אשה ולא נתחבר עמה עד
יום מותו ובימיו לקח את שיציליה מיד השמעאלים ובקושטנטינה מתו
באזיליאו וקושטאנטינו וימלוך רומאנו ומיכאל קאלאפאה קם והרגאת
רומאנו ולקח אשה זואי בת קושטנטינו ובימיו פאפאש שירגיו ד ובינידיקטו
ח וימת אינריקי וימלוך תחתיו קונראדו וימלוך באישאליא גם כן ומיכאל מת
אחר ששה חדשים ותשאר זואי אלמנה ומלכה היא ותודורא אחותה ואחר
כך נשאה את קושטאנטינו כונאביו כזרע המלוכה ומת קונראדו שנת אלף

ומלנוצ״ים ופאפאש בזמנו גואן כא ובינידיקטו ט וימלוך איריקי ג תחתיו
ועשה מלחמה עם בוהיטיה ואונגריאה ונצח ובזה הזמן שישמא בין הנוצרים
ואנטיפפש״ל נגדי לפאפא ובקושטאנטינה מת מיכאל וזואי אשתו ותודורא
אחותה מלכה שתי שנים ביושר ואחר כך מיכאל זקן שנה ואחר כך איאקיו
כונינ אשר היה שר צבא תודורא וימת אינרוקי שנת אלף ונז וימלוך אינריקי
ד ובימיו פאפאש שילוישטרי ג גריגוריו ו קלימינטי שני ראמאכו ב ליאון
ט ויקטור ב אישטיפאנו ט בינידיקטו י ניקולאו ב ובימי טאיע כליפה הזמלך
מעזלדין אללה מלך מצרים על מכה ומדינה ואל ימן ובשנת ששה מת
וימלוך בנו עזיז לדין אללה ורבן אל דולה בן בויה סת שנת ששו וימלוך בנו
עצד אל דולה ומנצור בן נוח מלך כוראסן מת וימלוך נוח בנו תחתיו ועצד
אל דולה חדש בגדאד אחר אשר נחרבה ועצד אל דולה נתן את בתו לטאיע
כליפה ובאותו הזמן שלח עצד אל דולה שליח אל קיסר קושטנטינה והיה
קאציאל קצאת ובנה הקיס׳ פתח קטן שיכנס בו וישחתו׳ לו על כרחו וכשראה
השליח הבין ונכנס מאחוריו ועצד אל דולה מת שנת שעא וימלוך צמצאם
אל דולה בנו תחתיו ואסרוהו בזיקים וימלוך בהא אל דולה תחתיו הה אסר
בזיקים את טאיע כליפ׳ ושלל את ביתו שנת שפ ובזמן הזה אל תמימי ובעל
כאסל אל צנאעה ובזה הזמן חברו חברים נקראו אכואן אל צפה אגרות נק
רסאיל והם נא אגרות והגדול שבכולם נקרא זיד בן רפאעה וימת טאיע
וימלוך קאדר בן מקתדר שנת שפ ובימיו בא מ״ך רום לארמיניא ובשנת שפו
מת אל עזיז מלך מצרים אל פאטימי וימלוך תחתיו אל חכם ובבוכאר׳ כת נח
וימלוך בנו מנצור ומחמ״ד סבגתגין מת וימלוך תחתיו ישמעאל בטנקראימין
אל דולה ומת באזהא אל דולה וימלוך החתיו בנו סלטאן אל דולה שגאע
מזבני בויה ובשנת תח יצאו כמה רבבות תרך מן הצין והם ג מאות אלף
ויצא עליהם טגאן כאן מלך התתארים הגדולים ובדחו ממנו וישב מהם מאה
אלף נפשו׳ וממונרב איזמספר וכלים עשוים מהצין וסלטאן אל דולה הסירו
אחיו שרף אל דולה ומלך שנת תיא ובזאת השנה המיתו את חאכם במצרים
והיה הפכפך ואיש תבכי המיר י אלפי יהודים וערלים ואחר שבוע א החזירם
לדתם שרף יבאלף יהודי במחוז א תוך מצרי׳ וסגר דלתות המחאל׳ ועד היום
נק׳ שם המחאל׳ גודיריא׳ על שרברודברי נוגעי׳ אל נביאם עשה שיעבדוהו
כאלוה ויום א השליך משור׳ א שיר בתוך חצרו וכוונת השיר היתה אתה כזבן
וכל דבריך בטלי׳ ואם תחזיק עצמך נאמן ואמיתי בדבריך אמור לנו מי הוא
בעל האגרת הזאת ואחותו הרגתהו וימלו׳ תחתיו בנו אל טאהר לאעזאזדין
אלה ובשנת תכא מת ימין אל דולה וימלוד בנו מחמד ואח׳כ מסעוד אחיו
ומת קאדר כליפא שנת תכב וימלוך קאים בן אל קאדר תחתיו ואינרקי הד

הסיר את אמו מגבירה וזה אנריקי סדר

שהקארדינאליש הסיבחרו פאפאש ולא הקיסריס ונלחם עם הפפא והחריבו
ואחר כך עשו שלום בפיהם וגקרב׳ ישימו ארבם ואחר זמן ההיר הפפא החרם
ואחר הקימו את קיסר רודולפו ונלחם אינריקי עמו ד פעמים עד שנצחו ונקרא
קיסר ברומא ובאלימאנייה והפפא נלחם עם פוליה׳ ובקושטנטינ׳כת איסאקיו
וימרו׳ תחתיו קושטנטינו דוקא ואחר כך רומאנו ואחר כך מיכאל פאראפינאזו
ואח׳כ׳ ניקופורו באטאניטא ואח׳כ׳ אלישו בונינו ובימי אינריקי קם באישפאניי׳
כידי רודיאש ונצח לישסקאלי׳ באישפאניה ובימיו לקחו הערליס ירושלים ובן
אינריקי הגדול נקרא קונראדו נלחם עם אביו ונתקסר ומת אינריקי שנת אלף
ומאה ושש ובקושטנטינא׳כת אליקשו ויכלוך קאלויו תחתיו ובימי אינריקי
בפאש פאשקואל ב וניקולאו ב ואליכסאנדריב וגיריגוריו ז ויקטור ג אורבאנו
ב ויכת אינריקי ד ויכלוך תחתיו אינריקי ה וקאיס כליפה מלך שנת תכב ובימיו
מלך רוהא בבלכות בגדאד קיסר קושטנטינה נק׳ רומאנו ומת רומאנו ויכלוך
איש אחר ולא מזרע המלוכה עד שגדל׳ קושטנטין בנו ובשנת חכז מת טאהר
לאעזאז ד ן אללה מלך מצרים פאטמי ויכלוך בנו מסתנצר באללה ובבגדאד
קללו את מסתנצר באמרם שלא היה פאטמי רק כאריגי ובזה הזמן היה אבו
עאלי ן׳ סינא ויכת קאיס ויכלוך תחתיו מקחדי בנו שנת תכז ובימיו מת סלטאן
מליך שאה והחביאהו אשתו לפי שנשאר בנו קטון בן ג שנים והוציאה אותו
מבגדאד בתוך עגלה א ונתנה ממון הרבה לשרי החיל כדי שיסכימו למלוך
עליה׳ את בנה מחמוד ואח׳כ׳ הלכה אל הכליפ׳ יסכים גם הוא שימליכו אותו ובן
עשה ומת הכליפ׳ שנת תפט ובימיו ן גזלה ועשה ספרי רפוא׳ ויסלו׳ מסתטהר
בן מקחדי תחתיו ואינריקי נלחם עם הפאפא ועם מלך פולוניא ויצר על רומא
אחר כך קסרו אותו ברומה וילחם באולאנדה ובקושטנטינה מלך קאלו יאגי
יואן בן קשטנטין וילחם עם התורקוש ויקח מדינות רבות אשר אבדו קדומיו
והויניציאנוש לקחו מכנו בחזק׳ קצת איים אשר בארציפילאגו ובימיו היה עניין
הטימכלאריוש אשר עלו לירושלי׳ וגם נעשת אז תועבת צאן גואן אשר אחר
כך באו חיליו לרודאש ונקרא גראן מאישטרי המושל עליהם ובימי אינריקי
ה קאלישטו ב ואונוריו ב ויכת אינריקי שנת אלף וקכה ובימי מסתטהר כליפה
שנת הפז כת מסתנצר מלך מצרים אחרי מלכו ששים שנה ויכלו׳ בנו מסתעל׳
תחתיו ובימיו אמרו התוכנים שבאותו הזמן יבא מבול אבל לא כמבול נח
וקרא הכליפה לתוכן אחד ואמר לו שבזמן נח היו כל הזכובים במזל דגים
וכעת היו הששה לבד משבתאי ופחדו על בגדאד שהיא עמוקה וסגרו כל
מעברות המים וכן היה שאותה השנה כל הישמעאליה ההולכים לחוג במקום
הקדוש שלהם נטבעו בזרם מים גדלת אשר נעולו על הדגים הרמים והכליפה

והכאליפה הלביש את התובן בגדי מלכות ' ובשנת תצא נתחזקו הנוצרים ויקחו
את טולידו מיד הישמעאל' ואת שיזיליא וקצת מערי אפריקא ויצא אליהם כר
בוגא מלך התורקוש ובמיו קואם אל דולה ולא נצחם ובשנת תצה מת מסתעלי
מלך מצרים וימלוך תחתיו בנו הנקרא אל אסיר באחכאם אללה והיה בן חמש
שנים והנהיג מלכותו אל ויזיר אפצל ' ובגוניא ואקצאראי מלך קיליג ארסלאן
אל סלגוקי ' ובשנת תקג מלכו הרומי' תרשיש ואדנא ורבץ ובארוט אשר היו
למלך מצרים וימת מסתטהר בליפא שנת תקיב וימלוך מסתרשד בנו תחתיו
ובימיו אבו צלת אמיה הרופא והתוכן ובשנת הקיח לקחו הנוצרי' את צור וילח'
הכליפא עם אתאביג זינגי מלך שיראז אחר כך עשו שלום ובשנת תקכט
המיתו את מסתרשד כליפה וימלוך ראשיד בנו תחתיו ' וימת אינריקי ה
וימלוך תחתיו לוהאריו וימרדו עליו קצת גדולי רומי ואחר כך חזרו והדו לו
ומלך פולוניא נשק ידיו וימת שנת אלף וקלח וימלוך קונראדו ג' תחתיו ובימיו
פפאש אומוריו ואינוסינסיו ובקושטנטינא היה קאלו יאניי וימת ונתקסר תחתיו
רומאנו ובימיו הלכו הנוצרי' לתפוש את ירושלי' מיד הישמעאלי' ובימי קונראדו
תפש מלך שיסיליה את הפפא ואחר כך החיר מאסרו וקונראדו עבר דרך
קושטאנטינ' א' האסיא להלחם עם הישמעאלי' וינצחוהו במלחמה שנת אלף
וקבר אחר כך חזר הקיסר ומלך פראנסיא לירושלי' ויצורו על דמשק ואחר כך
חזרו לאיאורופא וזמת קונראדו שנת אלף וקנב ופאפא בזמנו קלישטינו ולוויו

ב ואיוניניו ג ובקושטנטינ' מלה מנואל וימת קונראדו וימלוך תחתיו פירדיקו
בארבארושא ועל ראשר כליפה נאספו כל השופטים והכמי הישמעאלים
ויסירוהו מהכלאפה שנת תקל וימליכו את מקתפי בן מסתטהר ובימיו מלך
אתא ביג זינגי על בעל ביגוהוהא וימיתוה ובגעבר וימלו' תחתיו בנו סיף אלדין
ואחיו נור אל דין לקחם מלכות חלב וסביבות אנטכיא מיד הנוצרי' עד מרעש
ועזאז ובמצרים מת אל אמיר וימלוך אל חאפיט לדין אללה בנו תחתיו
וימת חאפיט וימלוך אל טאפר והרגוהו וימלוך החתיו בנו אל פאיז והוא בן
חמש שנים והויזיר גשאו על כתפו והושיבהו על כסא המלוכה ונור אל דין
מלך חלב לכד דמשק ובשנת תקנב היו רעשים גדולים וכל סביבות שאם
וחלב טריפול ואנטכיה וחמא ולודקיא טבעו בארץ ובחמת היו חמשי נערים
ישמעאלי בבית הספר ונפל הבית עליהם ולא בא שום אדם לשאול על בנו
בנראה שגם אביהם נדדו הלכו ובשנ' תקנד גדל נהר חדקל ונכנס עד בגדאד
והחריב עירות רבות ובשנ' תתנה מת מקתפי כליפה ובזמנו אבו אל ברכאת
יהודי ובסו' ימיו חזר לדת ישמעאל בעבור גאה וגאון שלא קבלו מפניו העיסרי'
לפני הכאליפה ולא היו ימים מעטים עד שעור ונתחרש ונצטרע ומה שבידו

מא

נטלו הימינו ואבר סברו ובטל סכוו וימלוך תחת מקחפי מסתנגר כליפה ובשנ'
תקנו מת אל פאיז בן טאפר מלך מצרים וימלוך בנו עאצר לדין אללה והוא
אחרון העולוויה הפאטמיים וימלוך במצרים אסד אל דין שירכוה והיה וזיר
נור דין בן זינגי מלך דמשק ונור אל דין שלחו למצרים ובבשה הזה אסד היה
ראשון למלכי בני איוב והם כורדי' ויהי אחרי מות אסד אל דין וישלח הכאליפ'
בעד יוסף צלאח אל דין אבן איוב בן אחי אסד אל דין ויסליכהו ויקרא את
שמו מלך אל נאצר ובשנת תקסח מת קשב אל דין אבן זנגי מלך מוצול וימלוך
תחתיו סיף אל דין בנו ובשנת תקסו מת מסתנגר על יד הויזיר והרופא שלו כי
נתנוהו בתוך מרחץ אחד ויסגרו הדלת בעדו ולא יכול להתאפק בחום המרחץ
והיה צועק בקול מר עד שיצא נפשו וימלוך מסתצי בנו ותחתיו ובימיו חזרו
להזכיר את כליפה בגראר העבאסיים על במותם ולהתברך כהם במצרי' אשר
נפסקה על ידי הפאטמיים ובשנת תקסט מת המלך הישר והטוב נור אל דין
זנגי מלך דמשק וימלו' צאלח בנו תחתיו והוא בן יא שנה וישמע כי בן דודו סיף
אל דין היה רוצה לקחת חלב סידו ויסע כדמשק ויבא עד חלב לבעבור יבא בן
דודו וכראות צלאח אל דין בן איוב שדמשק היתה ריקנית מאנשי המלחמ' ויבא
עד דמש' וילכד' ויבא עד המץ וחמה וילכדם ויצר על חלב ויקם מלך אל צאלח
בן נור אל דין ויאסוף את זקני חלב ויקבוץ אנשי החיל ויאמר אליהם ידעתם
גבורי את כל הטוב אשר עשה אבי עמכם וגם ידעתם כל הטובות שעשה עם
צלאח אל דין והוא בא עלי לקחת את מלכותי מידי והוא כפוי טובה ויתן את
קולו בבכי והעם ג'כ' נשאו את קולם ויבכו ויתנודבו להלחם עם צלאח אל דין
וכן עשו והבריחוהו מעל לגבול חלב אח'כ' עשו שלום ביניהם וצלאח אל דין
נתן לאחות מלך אל צלאח מגדל אעזאזבי שאלה מסבו ובשנת תקעה מת
הכאליפה מעתצי ובימיו שמואל בן עזריה אשר חזר לדת ישמעאל וחבר ספר
נגד היהודים וקרא אותו אפתאם אל יהוד ואחר כות הכליפה מסתצי מלך
בנו נאצר כליפה תחתיו ' ופידיריקו מלך באליסנייה ונתקסר ברומא ויצר על
מילאן ויקם שישמא ר'ל' מינות על הפאפא ואנטיפאפ' ויקטור ופידיריקו צר על
אנקונא ומנואל קיסר קשטנטינ' שלח כתב אל הפאפא באמרו שישיב הוא דת
היונים אל הרומי' בתנאי שיעשהו הפפא קיסר ברומא והפפא השיב לו אמרי'
שיסכלו ב' פירושי' אח'ב' עשו מלחמ' הקיס' והפפא ב' ח' ירך נהר טיברי
וכלך שיזיליא שלח לעזרת הפפא והקיסר שב לארץ אליסאנייא וימת מנואל
קיסר קושטנטי' ויקח הקיסרו' בחזקה אנדרוניקו ויסיתוהו ויקסרו את א זאקיו
וביסי פידיריקו לקח צלאח אל דין בן איוב את ירושלי' וסביבותיה וישם בסצור
ובמצוק את באלדוינו מלך ירושלים אח'ב' הלך פידיריקו ומלך פראנס' פיליפ'

להצי׳ ולהשיג את ירושל׳ מיד הישמעל׳ ונצה׳ אחב׳ בחזרו מהמלחמ׳ נטבעבנודר
א קרוב לטריפו׳ שנת אל ף וקצ וימלו׳ אינריקי ו׳ תחתיו ופפא׳ בזסנו אנאששסיו
ד אדריאנו ג אליכסנדרי ג לוזיו ג אורבאנו ג גריגוריו ח קליסינטי ג׳ ובימי נאצר
בליפ׳ מת צאל׳ בן נור אל דין זינגי בחלב וימלו׳ תחתיו בן דודו עז אל דין מסעוד
בן זינגי ושמס אל דול׳ הוראן שאה אחיו של צלא׳ אל דין בן איו׳ מת באסבנדרי
ואחיו האחר סיף אל אסלאם בן איוב מלך ימן והוא מלכו׳ תימן וצאל׳ אל דין
עבר פרת וילכוד כל ערי ארם נהרי׳ ער נציבין ושנ׳ תקעו לכד קרא הימיד ושנת
תקפג לכד טברי׳ ועכה וקיסרי׳ והיפה וציפורי׳ ויאפא וצידון ובארוט ואשקלון
ואח׳ כ׳ הלך לירושל׳ וראה אותה הזקה עד מאד וכי אין מקום ללכד׳ כי אם מצד
ציון וכשראה מלך הנצרי׳ שמו באלדוין אמר לצלא׳ אל דין שיניחם לצאת
בשלום וימסרו העיר אמר לו צלא׳ אל דין שאינו רוצה רק לעשות להם כאשר
עשו מקודם לשמאל׳ השיב בלדוין שאם לא ינחום לצאת ימיתו בתוך העיר
בנער ועד זקן וכל הנערות והנשים וכל הבהמות וישרפו כל מחמדי עין ואח׳ כ׳
יצאו אליהם מריפשוע׳ ב׳ פ׳ כל א׳ מהם קורם שימות ימית ישמעא׳ א׳ וגם שכל
השבוי׳ השמעאל׳ אשר בינוהם ימיתו אותם כיון שראה צלא׳ אל דין זה הניח׳
לצאת עם ממונ׳ וקרא לשבויו דרור ואחר ילכדו ירושל׳ צר על צור ולא יכול
לה ולקח לודקי׳ וגבל ובגראס דאגי וגרק וצפר ובשנת תקפו המיתו את החכם
הגדול סהר ורדי בעל החבורי׳ הגדולי׳ לסבה בי קנאו בו שופטי הישמעאלים
והעלילו עליו שדבר נגד דתם׳ ובשנת תקפו בא פיליפי מלך פראנסה לעזור
את הנצרי׳ ויצר על עכה וילכד ולא יכול צלא׳ אל דין לתקום כנגדו וילך אל
אשקלון ויחריב אותה ואח׳ כ׳ עשו שלו׳ עם צאל׳ אל דין׳ ובשנ׳ הזאת מת קיליג
ארסלאן אל סלגוקי מל׳ גוניא וימלו׳ תחתיו בנו גאית אל דין ובשנת תקפט מת
צלא׳ אל דין אב ואמרו שהיה איש ישר מוחל על עלבונו עד שפע׳ א׳ השליך
א׳ מנעריו אל נער אחר מנעל א׳ והגיע הסנעל קרוב לבגדיו והוא נתעלם ממנו
עשה עצמו כאלו לא ידע ויום א שאל מנעריו ד׳ פעמים שיתנו לו מים לשתו׳
ולא הביאו לו ובפעם הד׳ אמר למען השם תתנו לי מים ולא תמיתו אותי בצמא
וגם היה חתן בממונו ומצי׳ כסף מאוצרותיו לכל אנשי החיל ואחרי מותו נחלק
מלכותו אל שלשת בניו הגדול הנק׳ אל אפצל לקח דמשק וכל ערי ארץ
ישראל עד הדרום ובנו הנקרא מלך אל עזיז מלך במצרים ובנו השלישי
נקרא טאהר גאזי לקח חלב וכל סביבותיה׳ ויסת אתאביך זינגי מלך מוצול
וימלוך תחתיו בנו עך אל דין ארסלאן שאה

ובשנת תקצא נלחם קיסר הנוצרי עם יעקב בן יוסף בן עבד אל מאמן מלך
אפריקא וקצת האנדלוזיה וינצח יעקב אותם ואחר כך רכב הקיסר פרדה
ונשבע שעל סוס לא ירכב עד קחת נקמתו מהם ומת בלא חמדה ואחר
כך מלך אלעזיז החליף עם דודו אל עאדל ולקח הואשאם ונתן לדודו
מצרים אחר כך שלחו גדולי מצרים בער אפצל והמליכוהו מצרים. ובשני
הקצב התחיל מלכות התתארים והם נקר מאגול אשר מלכו בכפה ותחלתם
הוא כי אחר מהמלכים הגדולים ממלכי התאתאר והם על דת הנוצרי היה
שמו יוחנא ובלשון תתר אונד כאן ונתגדל עמו תתר אחד היה נקרא תמוחין
והיה אוהב אותו נפשו וקנאו בו גדולי המלכות ויאמרו לאונד כאן כי תמוחין
היה רוצה להורגו עד שהאמינו את המלך וצוה שלילה אחד בהיותו שלו
בביתו יפלו עליו בפתע פתאום ויהרגוהו ובאו שני נערי המלך משרתיו וגלו
הדבר לתמוחין ואותה הלילה הנית ביתו מלאה מכל טוב והאנשים והנשים
הוציאם החוצה ויטמנהו וכמה אנשים גבורי חיל בבית אחד קרוב לביתו
ובאותה הלילה כבוא גדודי אונד חאן ללכוד את תמוחין ולא מצאוהו והם יצאו
לא הרחיקו ויצאו תמוחין ואחות מרעיו ויבאו עליהם בטח ויהרגו את כלם
לא נשאר עד אחד ויצאו ויפרדו מתחת יד אונד חאן והיה שם פרוש אחד
הולך ערום בשוקים וברחובות ומחזק בין המגול לנביא ויאמר בקול רם עמדו
והשמעו מאמר השם כי נתנה ממלכות הארץ לתמוחין ובניו ויקרא שמו
בעולם גינגיז חאן והיה מכריז אלו הענינים בקול רם ימים רבים וכשמע
תמוחין הענין שלח אל גדולי התורך והתתארים והמונגליש שישמעו אליו
והוא יהיה עליהם למלך ויקבץ אליו כל התתארים הגדולים והמאגול ויחלק
את הנהגת המלכות אל ד בניו. ואינריקי הששי הלך לאיטאליא ויצר על
נאפוליש ושיציליא ובזמנו באו לירושלים פיליפי מלך פראנסא ומלך
אינגלאטירה לעזרת צור ולקחוה בחזקה מיד הישמעאלים ואחר כך היתה
כוונת צלח אל דין לתת את ירושלים ביד הנוצרים לולי שנפל הפרש בין
מלך פראנסה ואנגלאטירה וישב מלך פראנסא אל ארצו ובבואו בפראנס
ויאמר בלבו לקחת מלכות נור מאנדיאה אשר לאינגלטירה וכשנודע הדבר
למלך אינגלאטירא דערה אחזתו ויתפשר עם צלאח אל דין עד מלאת
חמש שנים שלא יעלו למלחמה בארץ ישראל לא הגוים ולא הישמעאלים
ולא מסר ירושלים בידם ויתן את פניו מלך אינגלאטירה לשוב לארצו ויהי
בדרך ויתפוש אותו דוקי די אושטריא ונפדה בממון הרבה ואחר תשלום
החמש שנים אשר התנו הערלי והישמעאלים ויאסוף אינרקי חיל בחול אשר
הזדבו ללכת אל עיר הקדש נגד הישמעלים ושרי מדינות גדולים ונכבדים

והתנרבו ג"כ ויקר מקרה אינריקי כי לילה א' נשאר בשדה אחד וילן שם ונתקרר
עד מאד ויביאו אותו אל מסינא וימת שם שנת אלף וקצה ובקושטנטינא מלך
יצחק ופאפש קלישטינו ואינוסינסיו ג' וימלו' תחת אנריקי פיליפי ובימי פיליפי
קרה בקושטנטינה שהשליך אליקסי את אחיו איזאק מהקיסרות ואחר כך חזר
איזאק להיות קיסר קונרי והפאפא קסר את אותון אויב פיליפי ופיליפי עשה
שלום עם הפפא אח"כ הרגו את פיליפי שנת אלף וד"ח ובקושטנטינ' קסרו אינריקי
אחיו של באלדוינו והפאפא היה אינוסינסו ויסלוך תחת פיליפי אוהון ד' ובשנ'
תר לחשבון הישמעאלי' נתחברו אניות ויניציא ואניות פראנסא עם שרים רבי'
וקונרי די פלאנדרש ויבואו על קושטנטינ' ויחריבוה ויהרגו כל זכר אפי' הבוסרי'
והחשמני' אשר יצאו מהיאסופיא' ובידיהם עון גילין והצלובים באמר' גם אנחנו
נוצרים כמוכם ולא שתו לבם לזאת ויחריבו את העיר ויהלקו ביניהם כל האיים
אשר בים קושטיטנ' נתנו לויניציא עד רודיש והעיירות אשר על שפת הים כמו
איידינגיק עד איזניק ואיזנימיש וכל ההקף נתנו לכרכז די פראנסה וקושטנטינה
וסביבותי' לבאלדוינו קונרי די פלאנדרש ' ובמצרים מלך טאהר גאזי בן צלאח
אל דין בן איוב ומת וימלוך תחתיו דודו אל עאדל וימת אל עאדל וימלוך
תחתיו אל כאמל בנו ובגוניא מת עז אל דין כיכאוס בן כי חוסרו בן קיליג
ארסלאן אל סלגוקי ולא נשאר לו בן גדול יצלח למלוכ' ויסלוך תחתיו בן אחיו
עלא אל דין כיכבאד וזה שנת תריו ובשנת תריז החל גינגיז חאן ללכת אל
בבארה וכל המקומות אשר היה עובר עליהם היה מחריבן והורג אנשים ונשים
וטף ולא היה חומל עליהם אחר כך הלך לכמר קנד והחריבה ולקח כל חמדת
ממונם וילך אל חורזם ויחריבה ומשם עבר אל בלח ויחריבה ומשם לטלקאן
וישימה שממה אחר כך הלך קרוב לנהר סינד וישמע כי מלך כוראסאן היה
בא לקראתו וסבב אותו בחייליו עד כלי השאיר לו מקום לנוס כי בצר האחד
היה הנהר הגדול נהר סינד ובראות מלך כוראסאן כי אין לו מנוס חרף נפשו
למות ויפול אל הנהר וישט בתוכו ויעבור אל הקצה האחר וגינגיז כאן הישב
חרה לו כי בא דרך שלשה חדשים ללכדו חי וימת נאצר כליפה שנת ת"ר כ"ב
ובימיו מת פכר אל דין אל ראזי והיה חכם גדול עד מאד עשה ספרים אין קץ
ובימיו גם כן מת אבן הבל בעל ספר המכתאר וימלו' בכלאפה טאהר בן נאצר
כליפה והיה בעל מרות טובות ומת שנת תר"כג ובזמנו היה במצרים רבינו משה
בן מימון הקורטובי ור יוסף תלמידו וימלו' מסתנצר בן טאהר כליפה והיה ישר
מאביו ובעל צדקות ובנה מדרשי' גדולי' ובשנת תרכד מת גינגיז חאן וקודם מותו
צוה את כניו שבנו אוכתאי הבינוני ישב על כסאו כי היה חנון למלכו' וכלהאדי'
קבלוהו בשמחה ובימי אותון היתה מלחמה עם הפאפא והפאפא התרים

ובקושטנשינ׳מת באלדונו ויתקסר אחיו אינריקי וימת אינריקי ויתקסר החתיו
חתנו פידרו כי לא הניח בן לירשו ובארץ ישראל הסירו הנוצרי׳ את אל מיריקו
שהיה מלך גיפרי ג׳ ויתנו את המלכות לפראנסיס גבור חיל שמו גואן די
בריגנא וימת אותון שנת אלף וריגופפאש בזמנו אינוסינסיו וימלוך פידיריקו
מלך נאפוליש תחתיו ויתקסר באלימני׳ ובזמן פידיריקו התנדבו גוים רבים
ויאסרו לבו ונעלה אל ירשלים ונבקיענה אלינו ונמליך מלך בתוכה ויקומו
ללכת דרך אניות ויבאו עד דמיאט וילכדוה ואחר רצו ללכת אל הוך מצרים
ויטו אהליהם על שפת היאור ומלך אל כאמל רצה לתת את ירושלים ויעזבו
את דמיאט לולי בנו כי לא הניחו וילך אל שערי הנהר גילוס ויפתחם פתע
פתאום וכמעט קט נטבעו כולם והוברחו לברוח ולעשו שלום עם כאמל
ויעשו שלום לשיעור ח׳ שנים אחר כסר את בנו אינריקי שיהיה מלך רומיים
ובתוך זה הזמן בא מלך ארץ ישראל גואן די בריגנא לחלות פני הפאפא
שישלח חיל גדול לעזרת הארץ הקדושה וזה המלך עשה שלום בין הפאפא
והאימפיראדור והאימפיראדור גדר ללכת בעצמו אל הארץ הקדושה ויקח
את בת מלך ארץ ישראל לו לאשה ועשאו מלך ארץ ישראל עצר אחריו
כי לא היו לו בנים והוא נתעצ׳ בדרכו ללכת אל עיר הקדש והחרימו הפפא
אחר יצא ללכת דרך ים ולא עברו ימים מועטים ששב לאיטליא באמרו כי
הרוחו היו נגדיו׳ לו ושקר דבר רק כי לא היה כוונתו ללכ׳ למזרח כי לאנסה
באלה ונחרימו הפאפה פעם אחרת באלימניא ובאיטליא ובכל מלכות
הגויים אחר כדי להפיק רצון הפפא הלך לירושלים עם השולדאן
אל כאמל לשיעור עשרה שנים בתנאי שימסרו את ירושלם בידו וכן עשה
אל כאמל וימסור את ירשלים ביד הערלים ויתקסר פידיריקו בתוכה שנת
אלף ורכט אחר כך חזר לאיטאלי ובנו אינריקי מרד באביו וחרימהו הפפא
ויתפשוהו ויבאוהו אל אביו וימיתהו בסם המות וקסר ברומא את בנו קונרדו
ובסוף חמי פידיריקו שנת אלף ורמט הלך מלך פראנסיה דון לואיז על
דאמיאט וילכדה אחר כך תפשו השולדאן אל צלאח ואת באחיו ויתן פריון
נפשו ונפש אחיו את דמיאט והישמעאלים אשר שבה וישב בבשת פנים אל
ארצו והפאפאש בזמנו אונוריו וגיריגוריו ושילישטינו ואינוסינסיו וימלוך
תחת פידיריקו קונראדו וגילירמו ובקושטאשינה היה מיכאל פאלולוגו אשר
לקח שנית קסרות מיד הרומיים ואחר מות גינגיז באן קם אחריו אוסתאי

ויחלק את אחיו ללכת לכבוש מדינת רבוה ודהוא
בעצמו רצה ללכת לכבוש חיטא וכוטין ויעבור נהר קרא
קרוס וילך עד המדינה אשר היה מלך חיטא בתוכה דנקרא
ארד באליג ושם המלך אלהון באן ויצר עליה ויצא מלך חיטא לקראתו
עם מאה אלפים גבורי חיל וינצחם אוקתאי כאן וכל מקום שהיה הולך
הוא או אחיו יצא כברק חצו ושורף כל מה שהיה רואה ואחר שלח אחד
מבני אחיו ויעבור נהר אתל קרוב למושקוף ויחריב את כל הרושיא
ופולוניא והאשכנזים ויבואו עד אונגריאה וזה בזמן פידיריקו השני
ואחיו האחר לכד עד קרוב לחלב וכל המקומות החריב וימת מלך אל
כאסל מלך מצרים שנת תרלה • ובשנת תרלז קם באמאסיא
איש אחד נקרא באבא ועשה עצמו נביא שלוח מהאל והיה לו תלמיד
אחד שמו אסחק וילך במקומות רבים מהאסיא ויאסוף אליו הורקוש
ששה אלפים פרשים ורגליים אין מספר והרגו אנשים רבים
ישמעאלים ונוצרים כל מי שלא היה שומע אליהם עד שיצא עליהם
גיאת אל דין כיכבאד והרג את שניהם והנשארים הרה נסו
והתאחאריים באו עד סיואס ואנגורה ומלאטיא וקיסאריאה ויכבשם
וימת מסתנצר כליפה שנת תרמ וימלוך מסתעצם כאליפה הח"ז
ובמצרים מת אל צאלח בן אל כאמל וימלוך אל מעטם בנו
והתורקמאניש קמו עליו ויברח אל מגדל אחד סעץ אשר
היה שם וישרפו את המגדל כאש וכשראה עצמו שהיה
נשרף השליך עצמו אל הנהר אשר שם ויטבע שמה וימת
נשרף ונחנק וימלוך עז אל דין איביק התורקמאני וזאת השנה היתה
שנת תרנ ומהיום ההוא והלאה התחילו העבדים למלוך על מצרים
ויקומו על איביק עז אל דין ויהרגוהו וימליכו עבד אחר ויסבו את שמו
מלך אל מספר וימליך התאתאר מלך חיטא את אחיו הלאכו על
כל ארץ עיראק וארם נהרים ויבא הלאכו עד בגדאד ויחריבה
וימת את מסתעצם כליפה ומהיום ההוא והלאה לא היה עוד
כליפה בבגדאד ונפסקה שלשלת העבאסיים והם חמשה ושלשים
וסבת מיתתו היתה עליך נעיר אל דין אל טוסי אשר הביא דורון
לכליפה ספר אחד מכונה על שמו

והכאליפא חרך את הספר לחתיכות לפניו והוא נעצב עד מאד אחר כך שאלו
הכאליפ' מאיזה עם אתה אמר לו מארץ טוס אמר לו הכאליפא ואני שמעתי
שאנשי טוס יש להם קרני' ואיה הם קרניך אמר לו נגיר אל דין אמי אביא לך
קרני ויקח ויבא על בגראד את הלאבו ויסת את הכליפה ויחריב את בגראד
אמר שמואל צדקו מאמרי נביאנו מפי אלהינו באמר' מצפון תפתח הרעה על
כל יושבי הארץ שכל הגוים והממלכות אשר החריבו מלכיות אחרי באו
מצפון הנה סנחריב מלך אשור ונבוכד נאצר בולם מצפון באו והחריבו ארץ
ישראל אשר היה אז ישראל מלבות עצום וגורא אחר כך מדי ופרס היותר
צפוני' החריבו כל המלכיות אחר כך הרומנוש אשר היו מלמות עצום מולך
בכפה באו הגודוש והם מגוטיא צפוניים והכניעו את זדון מלכי רומא ומלכו
בא ישבאמיא אחר כך בראשית מלכי הישמעאלי' באו מלכי בני בויה אשר היו
צפוני' מבני מלך פרס וסירו כבוד הכאליפ' כאש' כתבנו עד בא אלו התאתרי'
אשר היו צפוניים וחריבו את כל העולם וגלה כבוד הכאליפאש אחר כך בזמן
קרוב באו שנית תאתארים בזמן אילדירים ביאזיט עם מלכם טימור לינג וכל
מקום שהיה עובר עליו היה מחריב כאשר נכתוב במקומו ואחר כך קמו
הקיזלבאשי' עם לא היה זהם מצפון ועד היום הם לשבים בצדי הממלכות גם
מה שיהיה אחרית המלחמות ביום בא גוג והם מירכתי צפון ואין עם אחריהם
והם עם רב ועצום ראיה לדברי ואז והיתה ליי' המלוכה עד כאן וקונראדו
וגילירמו נתקסרו שניהם ברומא זימיתו את גילירמו שנת אלף ורנז' ודון אלונשו
הצריק מלך בקשטיליא שנת אלף ורנז ויקסרוהו על רומא זימת אלונסו שנת
אלף ורעג זפאפאש בזמנו אורבאנו ואליכסנדרו וקלימינטי וימלוך רודולפו
תחתיו וימת שנת אלף ורצא ובקושטאנטינא בת מיכאל וימלוך בנו אנדרוניקו
ופאפא' בזמנו אדריאנו ויואן כ' ב וניקולאו וימלוך אדולפו תחתיו ויסירוהו שנת
אלף ורצח ויכסרו את אלבירטו הזמן העשירי בראשית
מלכות אלבירטו החל לרוח אור העותמאנלי'ש
החסידים תנוח נפשם בצרור החיים והם הטורקוש אשר בעת שנת חמשת
אלפים ושבע ליצירה מולך המלך הגדול והאדיר המושל בג'חלקי העולם רוב
האסיא ורוב האיאורופא וחצי האפריקא ארונון עטרת ראשנו סלטאן סלים
ירום הודו ותנשא מלכותו ושלשלת יחסו מתחיל מעותמאן בן ארטגרל בן
סלמאן שאה גאזי בן קיא אלוב בן קזל בוגא בן ביאנקור בן איקוליג אגא בן
תועאר בן קיגאטון בן באי סונקור בן באקי אגא בן סבוגאן גאק אגא בן
תוקטמור בן באסיק בן גוג אלוב בן אורגוז בן קראחאן בן קטלוגאק אגא בן
תוזיק עלי אלו הם נורעים' אחר כך הולך שלשלת יוחסם עד יפת בן נח בולם

כולם מלבים כולם גבורים ויהי בצאת גינגיז כאן בעילם כאשר בתבנו היה
סלימאן שאה מלך על מאהאן כי זאת המטלבה היתה להם מעולם והוא
מלכות חורקיסתאן וכאשר יצא גינגיז כאן גם סלימאן שאה עד נהר פרת
ובבואו לעבור פרת נטבע בנהר והיו לו שלשה בנים והשנים חזרו למלכות
פרס והאחד נקרא אטרגרל הלך אל סלטאן עלאדין מלך גוניא מזרע
הסלגוקים אשר בתבנו וימצא חן בעיניו ויצאו תחרים על מלכות עלאדין
בפרס וילך שמה ויעזוב מלכות קראמאן ביד אטרגר ויסת שנת תרצו וישלח
המלך עלאדין אל עתמאן בנו תבסיסי מלוכה דגל וחרב ומלבוש וימליכהו
ובשנת תרצו לכד את יאר חצאר ואיניה גול ועלאדין מת שנת תשב והממלכ
נכונ ביד עתמאן ועתמאן שלח את אורהאן בנו על ברוסה עם קיוסי מיכאלי
וילכדה שנת תשכו ובשנת תשבז מת סולטאן עתמאן וימלוך תחתיו סולטאן
אורבאן והיה לאורבאן אח אחר שמו עלי באשה והיה פרוש וזה תקן לאחיו
הכובעים של הרגליים במאמר חאגי ביקתאש סולטאן ואורכאן לכד
איזנימיט וכל סביבותיו ובולי ואולו באר הצאר ואין אוגי ויתנם שאנגאק
לבנו מוראד ולבנו האחר סולימאן באשה נתן אישנימיט והוא הלך וילכוד
את איזניק שנת תשלא ובזמן אורבאן התחילו לפחת נערים מהאנאטולי
ובשנת תשנח עבר סלימאן באשה מאיירינגיקלנאליפול וילכדה עם אחות
מרעיו גרזולי התורך ואחר כך עברו לחירפול וילכדוה עם כל סביבותיה
ואחר כך בנחר מריג קרוב לאנדרינופלי נכנס רגל סוסו בחור אחד ויפול
מעל הסוס ויסת שנת תשנט ויקבריהו בבולאיר כאשר צוה לפני מותו ואחר
ב חדשים מת אורכאן גאזי בן סר שנים וימלוך מוראד על אנדריאנופלי וילכדה
שנת תשסא ואז באנתו הזמן נתחבר עמו איוריניש הגוי אשר על שמו נקרא
אחר כך איוריניליש והוא הלך וילכוד את איבצאלה ומוראד חאן שלח
הלאלה שלו על פיליפופול ואגארא וילכדם ושמו שאהין לאלא אחר כך
אורינים לכד את קוסיתגינא וגאזי מוראד את בוגא שנת תשסו ובשנת תשסו
באו הסירף עם רב בחול על אדריאנופול ויחנו בגירמין קרוב לאדרגה
והלאלא וגבוריו באו עליהם ונצחום וישלחו בשורה אל מוראד כאן ובשנ
הזאת הלכו על חמיד אילי ובתאהיה גאק שהרוילכדום ובשנת תש לכד
את שיריז וקנאלה ודראסה וזיכנא וקרא פדיא ובאנאטולי לכדו את צארו
חאן אחר כך באו שנית לרומיליולכדו את סנאסתיר אחר כך באו הסירף
פעם שנית ומלכם נקראלאז אוגליוצא מוראד חאן אליהם עם שני בניו
ב אותה המלחמה מת סלמאן מוראד ואז אסרו בזיקים את יעקוב גיליבי

ויסליבו העם את אילדירים באיאזיך וזה היה שנת תשצא ובזאת השנה לקח
יילדירים את קראטובה ושר צבאו פירוז בהאדיר לקח את וידין ואת בנותיה
וישלח ויגיח באשה אל בושנגא ולכדה ואת פירוז שר צבאו שלח לבלאהיאה
ולכדה ובשנת תסצב לכד בערי הקראמאן כמו אלא שהר ואידין אילי וערים
אחרות ויתנם אל בנגאפרגרל ויהי בהם שאגאק ובשנת תשצג הלך לצור על
קושטאנטינ׳ובהיותו שמה שמע שקראל האונגרוש בא עד ניקופול וילך שמה
וינצחם אחר כך בא על קושטנטינה שניה ויכרות ברית עם קיסר קושטאנטינא
ויתן לו מחאלה אחר ויבן מרגו שמה ובשנת תשצד לכד ניקופול ושיליסטרא
ובשמה הנזכרת לעיל נתבעס יילדירים באן על כל השופטי׳ וישיבם בתוך בית
א׳ ויצו להצית אש ולשרפם יתר לולי עבר א׳ חבשי שאמר למלך בשיבא תמור
באן עלינו אני ואתה יחידים נצא לקראתו והבין בוונת העבר שרצה לומר
שהיו להם קרובים רבים ופטרם לשלום ובזאת השנה לקח גוניא ואקסראי
וניקרא ומינטישא וקיצאריה ובשנת תשצח לקח אמאסיא עד אירזינגאן הגיע
אחר כך כרת ברית עם טתראתין ביג אירזינגאן ויבא עד מלאטיא וילכדה
וכל אלו המקומות אשר זכרנו היו עליהם מלכים קטנים ויקומו ללכת עד תמור
באן ויעקו לפניו חושיענו המלך כי זה אילדירים לקח את עריו ואם מוצא
אחר ממנו הורג אותנו ולכן חמול עלינו ועל טפינו ובשמוע תמור באן הדברים
האלו שלח אגרות עם שלוחים נכבדים אל יילדרים באן ובכל האגרות היה
מכבדו והיה אומר לבני ביאזיט והוא היה כותב לו לגנ תמור רוצה לומר חגר
ועל זה נתחזק תמור באן ויאסוף חיל כחו׳ ויצא ממקומו עד שיואס הגיע וילכד׳
וילך עד שאם וכל המקומות שהיה נכנס היה שורף את טירותם והורג את
שריהים ושולל את ממונם אבל בשאם לא רצה לערוך מלחמה שאמרו שהיו
שכנים למכה ומדינה ויבא עד מקום יילדירים באן ויערכו מלחם׳ חזקה ויתפוס
תמור כאן את יילדירים ביאזיט והיה עושה לו כבוד גדול ואוכל ושותה עמו
תמיד עד שיום אחר שאל תמור כאן את יילדרים כאן והשביעו באלהים ואמר
לו אם הייתי אני בידך כאשר אתה בידי מה היית עושה אלי אם לו הייתי עוש׳
כלוב של ברזל והייתי שם אותך בתוכו אמר לו כן משפטיך אתה חרצת
ויעשו לו כאשר זמם ויהי שם עד יום מותו שנת תתח וישארו לו ששה בנים א׳
נעלם מעיני כל הי במלחמת תמור כאן שמו מצטפא גיליבי והה׳ האחרי׳ אמיר
סוליאמן וסלטאן עיסא ומחמד גיליבי ומוסי גיליבי וקאסום גיליבי וכל העם
נטו אחרי סוליאמן ומחמד גיליבי הלך לאמאסיא ואמיר סוליאמן מלך ז׳ שנים
וימת שנת תהיג וישב על כסא המלוכ׳ וימלוך ג שני׳ וחצי ויכת שנת התיו ויסלו׳
כלטאן מחמד תחתיו ובזמנו קם ארם א סאיזניק ואמר כי היה נביא ויתלקטו

אליו אנשים כחול אשר על שפת הים מחאגאר׳ וינצחהו סלטאן מחמד וימת
שנת תתכד וימלוך סלטאן מראד בי בן צוה אביו בשעת פטירתו ועליו קם
איש בליעל ויאמר כי הוא היה סלטאן מוצטפ׳ אשר נעלם במלחמ׳ תכור כאן
ויקם מגיניס׳ וילכוד את שידוז וכל הערי׳ עד ארדינופלי וכל היל האורומילי נטו
אחריו ויעבו׳ אליפו׳ ויבא עד בוגא באנאטולי ויצא סלטאן מראד לקראתו
ויהרסו גשר א אשר בין בוגא לעבר ברוסא ויעמדו אלה מצד א ואלה מצד א׳
ויעמוד מיכא׳ אוגלי ויקר׳ בקול גדול אל היל האורומילי לאמר מה לכם לעמוד
עם דתמי מצטפ׳ ולמרוד באדונב׳ האמתי אמ׳ לו ומי אתה אמר להם אני מיכאל
איגלי מיד כאן מל השאנגאקיש של אורומילי אצל מיכאל אוגלי וישאר דוזמי
מצטפא יחידי וינס אל אנדרינופלי וירדוף סלטאן מראד אחריו וישיגו אותו
באנדרינופלי ויתלו איהו על עץ ותכף ומיד קם על סלטאן מראד סולטאן
מצטפא אחר והיה אחיו ויבא עד איזגיק וילכדה אח׳ כ׳ בא סלטאן מראד עליו
פתע פתאם׳ בליל׳ א ויהרגהו אח׳ כ׳ בא קראמאן אוגלי על מראד באן וינצחהו
מראד באן שנת התכו ובשנת תתבז חזר ולקח מינטישיה וצארו כאן ואידין
אילי וכל הערי׳ אשר לקח תכור כאן מילדיר׳ כאן ובשנ׳ תחלג לכד שאלוניק
ובשנ׳ תתלה נלקה השמש עד שנחשך היום כמו לילה ובשנת תתלח לכד שר
צבאו איוריניש אוגלי את הארנאודליק ומוראד באן לכד את סימנדרא שנת
תתמב ויקימו האליסאנש והאונגרוש והליך והגיך והבוסנא והלטיניש על
סולטאן מראד ויהרגו את קראל האונגרוש ויראו כי מת גבורם ויעסו וירדפו
אחריהם וינצחם ביום ההוא שנת תתמח ובשנה תתמט הסיר סלטאן מראד
עצמו מהמלכות ומסרו לסלטאן מחמד בנו בחיים היותו וילך למגנשיאה
וישב שם אח׳ כ׳ מרדו הגניסארוש בו ויתנו להם חצי לבן נוסף על האולאפה
בכל יום ויתיעצו כל המשנים ויביאו את מראד באן פעם ב אל המלכו׳ וישלחו
את סלטאן מחמד למגנסי׳ וימת סלטאן מרא׳ שנת תתנה וישב על כסא המלוכ׳
סלטאן מחמד ובשנת תתנז לכד עיר המלוכה קושטנטינה ומיום אשר נבנית
קושטנטינה עד חרבנה כ אלפי׳ ורפח שנה וילכוד סולטאן מחמד את המוריאה
שנת תתסג ובשנ׳ תתסה הבלאחיא׳ ובשנת תתעד לכד אגריפה ובשנת תתעח
יצא אוזון חסאן סלך עגם על סולטאן כחמד וסלטאן מחמד יצא לקראתו
וינצחהו ובשנת תתף הלך סלטאן מחמד על קראבוגראן וינצחם ובשנ׳ תתפח
מת סלטא׳ מחמד בנאטולי ויבואו הגיניסארו׳ עד קושטנטינ׳ וישללו אות׳ ויהרגו
את מחמד באשה וישב על כסא המלוכ׳ סלטאן ביאזיד ועד בא סלטאן ביאזי׳
מטראפיונר׳ היה גדל באישקי שראי בנו קורקוט ולשכך חמת העם הושיבוהו
על כסא המלוכ׳ אח׳ כ בבוא סלטאן ביאזיד באישקודאר עכבוהו ובאו לשאל׳
את קורקוט אם רוצת לתת

המלכות לאביו ויאבד יבא ואחז בהנאי כי בעת סוחו יחזיר המלכות אלי ובא
אביו וכסר המלכות בידו ואחיו גם סולטן ברף אחריו אח כ ברח אל רומא
ובשנה התפח נשרפ עיר אדריאנופלי ובשנת התפט לכר קילי וקיר מאן ובשנ
התצ נלקח השסש ג חלקיו ובשנ תתצג נשרפה אנדרינופלי ובשנת התצה נפל
בזק אבטופבאנה ושרף בית הפולבור ומתו בסה אלפי אנשים ובשנ תתקז לכר
את סודון ובשנת התקיט מרד על אביו סולטאן סלים על שרצה להמליך את
סולטאן אחמאד בנו הגדול והלך ושבר ביח האסורי ונתנו סימן שנת לאמר
לאסורים צאו ובשנת התקח מת סלטאן ביאזיד ויכלוך סלטאן סלים תחתיו
ובשבתו על בסא מלכותו הרג כל אחיו ובניהם ע נפש ובשנת התקכב הלך
לקיזילבאש על שאה ישמעאל והרגו בהם מכה רבה וכראו סלטאן סלים כי
אין לאל ידו לנצחם ויצת אש באילי הברזל ויעשו השחתה גדולה בחילו ובחי
הפרסי וינוס שאה ישמעאל ובשנת התקכד לכר את חלב ואת מלאטיה וכל
מלכות שאם ומלכות מצרים ויבנע את זרון הגירקיזיש ואת סולטאן גברי הרג
בדרב ונתנו סימן השנה ומלך ע ז ימשל בם אותיות שלים שנת ע ז לחשבוננו
פרט קטן ויש נציבים בכל המלכות במלכו שאם שם את הגאזאלי ובמלכו
מצרים את בר ביג ויסת סלטאן סלים שנת התקכו ופירי באשה כסה הדבר
עד בא סלטאן סליימאן מטראפיזונדא ואזאלי בשמעו כי מת סלטאן סלים
מרד בסלטאן סליימאן וישלח המלך אליו פירהאט באשה ויהרגהו ובשנת
התקכו לכר בילגראדו ובשנת התקכט לכר את רודאש על ירי יהודי א שגלה
את מסתורם זלתקופ השנ מת בירביג בסצרי וישלח המלך את אחמאט באשה
ויסרור במלך ויבא בהכנסו לסרחץ אמר ליהודי בצאתי את המרחץ אם לא
תתנו לי קיינכם לא יזכר שם ישראל עוד ובטרם צאתו הכוהו נפש וישב ליי לו
גמולו ובשנת התקלב הלך לבורון ויהודי אחר מסר המפתחות ובשנת התקלה
הלך על ביג והשליטו עמו ושנת התקמא לכר את בגדאד ובשנת התקמב מת
אברהים באש ובשנ התקמר הלך המלך לקורפו ובשנת התקמה הלך לקאראא
בגדאן ובשנ התקמז נשרף אישקי שראי כולו ובשנ התקנה בא אל קאץ אחיו
של קיזילבאש והלך סלטאן סליימאן לעגאם ובשנת התקסא הרג המלך לבנו
סלטאן מסטאפ באיריגלי ובשנת התקסב קם איש א שאמר שהיה סולטאן
מסטפ וישיסו אותו במזלגו ושנ התקסו הל המל וישב באישקורא ללב להלח
עם סלטאן ביאזי בנו ובשנ התקסט הרגו את סלטאן ביאזי בקיזילבא ובשנת
התקעג יצא המל סלטאן סליימאן להלח בסיגידואר ויסת שמה נפשו בצרור
התיי צרור ואז הסתירו הענין קרוב למיום עד בא אחזנו עטרת ראשינו המלך
הגדול והאדיר מושל בכל קצות העולם סלטאן סלים יר ה ותנשא מלכותו

אמר שמואל נפש כל בשר וכל איש חכם לב לא ידעו שבעה מהתענג
מרך לעת מצוא ספר דברי הימים כי הנשמ'תתעדן בקרוא הספרי'
הקדומים לקחת מוסר השכל ולכן ראיתי להדפיס בראשונ'ספר יוחסים ואחר
כך לקטתי ואספתי מעומרי כל הספרים כלשונות הגוים ישמעאלים ונוצרים
וחברתי ספר זכרונות דרך ארוכה וקצרה ורצתי ואותי להדפיס זה החבור
הקצר כי כוונתו להקדיש את קדוש יעקב ותורתו הקדוש'ולהגדיל כבוד מקבל'
מסיני נאמן בית אלהינו משה רבינו עליו השלום וזה החלי בעזרת שדי

יוסף הכהן ן גוריון הכהן נגר אפיון המדקדק אסכנדרני

להיות אמת אמונה אומן כי במקו'אשר תחסרנה המדות החשובות תגדל
מאד הקנאה המרשעת הנה לזאת אפיון המדקדק ואחרים עמו רצו
להחשיך ראשית מולדתנו הקדומה בטענות שקר מזויפות בחשבו כי בהשפיל
אותנו היה מגביה עניניו ואני בעניי אענה אף אני חלקי ובטענות מפורסמות
אנגדנו עתה ארומם עתה אנשא להראות יקר תפארת משפחתנו ואהפוך אל
עמים שפה ברורה בראותם ששררת נפש אפיון וחבריו אשפילנה עד עפר
וקצת טענותי תהיינה מתוך ספרי הגדול אשר חברתי בלשון יונית הנקרא
בלשון לועזית אנטיגואידאד גודאיקה ר'ל' קדמות היהודים אשר ספורו כולל
יותר מג'אלף שנה ' ולפי שמנהגי הוא לאמת דברי אעידה לי עדים נאמנים
בלשונות הגוים אשר בי'היונים הם אנשי אמת ואבאר סבה קרובה לדעת למה
היונים לא החשיבו להעלו'על זכר זכרוננו כי הוא אם להתעלמות'או לרשעת
הגמורה שלא להחשיבנו שתקו מהם חתו לא עמו עוד' וגם אבאר כי זכרוניה'
ומעשיהם וספוריהם כי יאמרו הם כי קדומים המה הנה בערכנו הם מואחרים
ויותר מזה אכתוב שכל ספורי המצרי' והפנקיים והם השובני' סביב הים מצידון
ועד אנטוכיא הם מתאחרים אלינו כל שכן היונים המתאחרים אליהם כי לפי
האמת אלו הנזכרים שכנו במקומות בלתי קרובים להפסר והבלין לא במונו
היום כי בבל עת וזמן עומרים עדינו לכלותנו ולזה רצו קדומינו לכתוב ספריהם
מאנשים רשומים וחכמים מפורסמים למען יעמדו ימים רבים וגם לבני היונים
קרה להם גלויות אשר לזאת הסבה קרה בספוריהם ערבוב גדול ואם נמצא
ליונים לשון ובמב הוא אחר חורבן טרויא אשר היה בזמן השופטים' וקדם זה
הזמן לא נמצא מהם כתב מפורס'לא ביניהם ולא בהיכלית'ולא במקו'אחר אף
על פי שהם מתפארי'שאיש נק'קדימיו הביא להם כתב מפיניקיה אבל האמת
היותר קדום שבספריה'הוא כתב אומירו אשר כתב על חורבן טרויה והמלחם'
העצום'שהית'להם אחר כך עם פרס ומדי כתבו קדומיה'ואין אחר מהם מסכים

לחברו כי אבישילא משיב על דבר אירודוטו ואיפורו לאיניקו ואיטימוטיאו
וכלם לאירודוטו נראה מבאן שלא היו להם ספרים מפורסמים ומזה נולדו
ההפרשי ביניהם וזה לפי שלא דברו נכוה ואיך ידעו עניני תורתנו ומולדתנו
והאותיות הקדומות אשר להם הבי דרקון ספיניק זמן מעט קודם אפישיראשו
החוסס והאמת כי היונים רצו יותר לדבר ע"ד ההלצה והשיר יותר מרצונם
לדבר האמת והאמת כי יש להם עליונות יתרון בדבר ההלצה והשיר אך לא
בשפת אמת ונניח כעת להלל את נביאינו והכהני אשר כתבו כל ענינינו אין
דברו אמת ואיך נשמרו כל דבריהם בשלמו עד זמננו אשר מהם אין לגרוע
כי לא כתב אחר מענינינו עד היום הזה זולת אם היה נביא או כהן אשר היה
מפורסם במדותיו ותורותיו ועד היום יש יותר מאלפים שנה והם נכרים עד
היום משלשלת הקבלה כלם חכמים וקדושים וכל מה שכתבו מסכימים בו
כל ישראל ואין הפרש ביניהם אף אם ימצא אחד בסוף העולם ואם בסופו
ולזה אנחנו מחזיקים כל כי ספרי הקדש באמתות ובכבוד לפי שכללו כל
הזמנים מעת יצירת העולם ועד היום הזה ר"ל כי החמשה הם מתחלת
היצירה עד מות מרעה זמן קרוב לאלפים וחמש מאות שנה והשו ספרים
אחרים כתבו הנביאים מתחלת יהושע עד ביאת ארתחשת המלך והאחרי
הם זמירות ותושבחות לאלקינו ומוסרים מישירים מקנים אמונה רמה וכל
מה שנכתב מזמן ארתחשת עד זמננו אין אנו מחשיבי אותם כל כך לפי שלא
כתבו אותם נביאים או כהנים אשר היו מאירי אותנו עם רוח נבואה וזה יורה
אמתות תורתנו כי בזה הזמן הארוך לא נמצא אדם אשר נשאו לבו להריס
את ידו לכתוב בספר בדיו להוסיף או לגרוע על מה שכתוב בתורה אפילו
אות א ומפיה אנו חיים ונשמתנו נססור עליה וכל מיני יסורים קשים אנו
סובלים בעבורה ואם אני נערתי חצני לכתוב ספר ולהרמות לגדולי קדושי
אשר בארץ החיים המה לא מגאוה וגדל לבב אך כי מדאג מדבר כי נמצאתי
בכל המלחמות אשר קרו אותנו עד היום הזה ואנכי עד ראיה ולא עד
שמיעה ועיני ראו ולא זר כלו כליותי ונפשי אי"ה לכתוב המלחמות אשר
לרומיים עם ישראל עד חרבן בית קדשנו ותפארתנו וברוב המלחמות הייתי
לראש נלחם מלחמתם ואעירה לי עדים נאמנים מלכנו אגריפס ואספיינוס
וטיטוס כי הם נמצאו כמוני כמוהם ואף כי הם שונאינו עם כל זה האמת
יותר אהובה אעלם והם הרהיבוני וחזקו כל מכתבי לספרי אמת ומום אין
בם אבל כעת עתה לכונא ונוכחה אתם אשר אתכם שוא ותפל ואין
אחר מכם מסכים עם חברו וביניכם כסדר הפרשים

נוגעים לעצם ולבש׳ ואתם רוצים לדבר בענינו ולהקטי׳ מולדתנו ולהביל את
משפחתנו באמרכ׳ כי אנו מתאחרי׳ אליכ׳ ולכן אין רצוני לאמת דברי עם אנשי
הורתנו אך עם חכמי הגוים זרים אלינו ואמתי׳ אצלב׳ וגם אני מתפלא מכם
מהשנא׳ אשר לכם עמנו כי אין אנחנו שוכני׳ על שפת הים אשר נקח סחורתכ׳
אשר היו ראויות לכם וגם אין אנחנו הולכי׳ מעבר לים להסתחר במדינות
רחוקות כדי ליקר השער אבל אנחנו נסתפק במדינותינו ארץ ישראל א׳ע׳פ׳
שהיא חסרה ממוצאי זהב וכסף ושאר המחצבי׳ ודבר אין לנו עם אדם לא
סחורות ולא ענינ׳ אחרי׳ אך אנחנו נהני׳ מיגיעתנו וזעת אפנו וזנים ומפרנסי׳ את
בני ביתנו בחרישת האדמה וזריעתה ואין אנחנו מערבי׳ זרענו ולא נתחתן לא
עם המצרי׳ ולא עם הפנקי׳ ולא עם שאר אומו׳ אשר תהיה הקורב׳ סבה לאהב׳
אותנו ולא למדנו מגדולינו ושרינו להתאוות יותר משלנו אך מיגיעתנו וגם אחר
אשר קנינו את אדמתנו ארץ ישראל לא רצינו ללחו׳ עם הקרובי׳ אלינו עם
היות בינותינו כמה רבבות גבורי׳ אנשי חיל׳ אם כן איך אתם היוני׳ רוצי׳ לספר
ולדעת את זכרון ענינינו עם היות שלא תרעו ספורי הקרובי׳ אליכם וגם אפילו
מספוריכ׳ מה שרש דבר נמצ׳ בהם כי מסופקי׳ אתם בעצמכ׳ בחשב׳ תתהלכו לא
תדעו אי זה דרך יחלק אור׳ ולפי שרצוני לאמת דברי עם היותר קדומים
מכם והם המצריים והפנקיים אף כי הם שונאינו אביא ראיותי מדם ואחר
כך אבא אליכם ועמכם אתוכח מאנאטון איש מצרי בקי בלשון
יונית כתב בלשון יון בב מספר המצריים זה לשונו איני
יודע איך האל יתברך ברוחו הקדוש רצה לדביא מארץ דמזרחית אנשים
ממשפחה שפלה ועשו חיילות בכח גדול בארץ מצרים והם אנשים בזוים
ולקחוה ביד רמה וראשיה אסרו ועירותיה שרפו באש והיבלותיה שממו
ועליהם מלך רועה שבחרו הרועי׳ מעצמם ויצאו מתחת יד מצרים והלכו ובנו
עיר נקראת ירושלימה והיתה שעור שהיו בתוכה מאתים וחמישים אלף איש
ע׳כ לשון מאנאטון בלשון יונית גם בזכרונו אנשי צור נמצא כתו׳ כי בירושלי׳
נבנה היכל בזמן שלמה אשר מלך קודם בנין קארטאגו על יד׳ אליזאדירו
קמג שנה ואיכות בנינו כתבו מסכים עם הנמצא אצלנו בספר מלכים וגם
בן כתבו האהבה אשר לחירם מלך צור ואיך נתן לשלמה מאה ועשרים ככר
זהב ושלמה נתן לו ערי זבולון אשר בגליל וכרת לו ארזים בהר הלבנון ושאל
ממנו שאלות רבות בחכמת הטבע ואני בעניי חברתי ספר גדול מדם גם
אעידה לי את דילון אשר הוא נאמן בין הפנקיים וכותב איך אביבל במותו
מלך תחתיו חירם בנו והעיר אשר ממזרחו הרחיב והחזקה והחריב היכל צדק
אולימפו ואשיותיו עד עפר הגיע ועל׳ להר הלבנון וכרת ארזיו לבנין ההיכל
אשר בנה שלמה

ושלמה שלח לו כתבי׳ ושאלות קשות ואם לא ישיבם שיענש בכל כך כסרי
זהב ולא ידע להשיב׳ ונתן לשלמה הזהב אשר הענישו המלך שלמה זאת היא
עדות דיאון ומבלעדי זה חכם אחר נקר׳ מיניאנדרו איפיזיו אשר כתב ספר ליוני׳
כתב כל מלכי צור ובבואו לכתוב ענין חירום כתב כי בשנת אביבולו מלך
בנו חירם ל׳ר׳ שנה ובזמנו נמצא בחור אחר נקר׳ איפידיסון חכם בהתרת הספקו׳
אשר שאל המלך שלמה לחירם ומעת חירם עד הבנות קרתא סידוניה עברו קנח
שנה ' ובשנת יב לחירם נבנה בירושלי׳ היכל גדול בזמן שלמה אם כן מעדות
שלשה אלה החכמי׳ נראתה קדמות ההיכל הקדוש אשר בירושלי׳ ' הנה א׳כ׳
אנשינו וגבורינו באו מקוד׳ ממצרי׳ ולקחו מדינות ועיירות רבות כאשר הוא כתו׳
בספרינו הקדושי׳ ' ואחר שהבאנו ראיה מהמצרי׳ והפנקי׳ נביא ראיה מהכלדי׳
הנה בירושו איש כלדי חכם בפלוסופיה ובספר משפטי הכוכבי׳ וכתב ענין
חמבול ואברת המין האנושי ותיב׳ נח ואיך נמצא׳ בהרי אררט והם הרי ארמניה
הגדולה וזוכר עד זמן בבול איצר מלך בבל ובספרו מעניניו כתב איך שלח
לנבוכדנצר בנו בחיל גדול בארץ ישראל אשר מרדו בו היהודי׳ והשיב׳ סרים
למשמעתו וכבש׳ והוליב׳ לבבל ושרף ההיכל והחריב העיר ונשארה שוממה
שנים שבעי׳ עד כורש מלך פרס וכן עשה לשאר הממלכות אשר סביב ארץ
ישראל והיה מוליכ׳ נבוכדנצ׳ לאט לאט ובשמוע שאביו מת הלך מהרה לבבל
כדי שלא ימרדו בו אנשי מלכותו והשכוי׳ אשר הוליך נתנם בעיר אחת אשר
בנה גדול׳ עד מאד וחזק חומותיה ובנ׳ היכל גדול והעשיר אוצר אלהיו ובפרט
האלוה אשר לו הנקרא בל והמלכות הזאת נמשכה עד נאבונידו הוא בלשצר
אשר לקח המלכות מידיו כורש מלך פרס בשנת שבע עשרה למלכותו וצוה
כורש לבנות היכל ירושלי׳ שנית בשנה השישית למלכותו ואח׳כ׳ כתבו שטנה
ונתעכב עד השנה השביעית לדריוש ואז נשלם גם לשלמו׳ עדות אמתות
דברי אביא עדות מחכמי הפנקי׳ שחשבונ׳ מסכים עם השבון המצריים
והכלדי׳ וכמעט קט עם חשבוננו באמר׳ כי מעת שסמך נבוכדנצר על ירושלי׳
עד כורש עברו נו שנה ואם לא ידעו היוני׳ לתת האמנה לדברי׳ אשר בתבנו
אביא ראיות מחכמיה׳ בעצמ׳ הנה פיטגורס השמי׳ אשר בכל חכמיה יוני׳ מאין
במוהו הנה ידע הרבה מספרינו וזכרון כתבינו ולמד הרבה מהם ואף על פי כי
לא נמצא ספר מיוחד ממנו הנה הרבה מתלמידיו כתבו ובפרט אחר המיוחד
מהם נקרא אירימפו וכתב בספר האחר מפטגורס כי במות א׳ מחברי פיטגורס
נקרא קאליפון אשר היו שתי נפשות וגוף א׳ היה מצוה לו כי לא יעבור מסקו׳
אשר לא יוכל החמור לשא׳ משאו ושישמר ממים סרוחי׳ וגם שלא ימצא במקו׳
אשר היו מדברי׳ לשון הרע וזה היה עשוה להדמות ליהודי׳ וגם הוציא מספרי׳

6

7

8

היהודי׳ עניני׳ רבי׳ ונתג׳ בתוך ספרי הפילוסופיא אשר לו גם טאופראשטו
ברתי הצוריים היה מונע מהשבע בקרבן שזאת השבוע׳ לא נמצאת כי
אם ביהודי׳ גם אירודשו אליקארנאסו כתב בשני מספרו לקולקוס כי בארץ
פלישתי׳ לבד הם ניסולי׳ גם שירילייו המשורר כתב כי בבוא ארתחששת מלך
פרס נגד היוני׳ היה מביא עמו גבורי חיל מאנשי׳ אשר שוכני׳ אצל ים סדום והם
בלי ספק נאמ׳ על ישראל גם קליארקו תלמיד אריסטוטליס בספר הראשון
מהלומות מספר שרבו עם היותו גדול בחכמה ובפילוסופיא היה מחשיב איש
יהודי חכם גדול עד מאד שלם במדותיו והיה מארץ סוריאה ועירו נקראת ארץ
יהודה וזה קליארקו בעצמו מספר בספריו שאקאטיאו מאר׳ אודיראה פילוסוף
נתגדל עם המלך אלסבנדר המקדוני ואחר מותו הלך אצל המל׳ טולומיאולאגו
ועשה ספר מיוחד מעניני היהודי׳ ואבאר קצת מדבריו אבל בראשונה אבאר כי
הוא כתב זמן המלחמה אשר היתה בין דימוטריו וטולומיאו והם יג שנה אחרי
מות אלסב׳א׳ כ׳ בזמן אלסב׳נר׳ כי עדין היתה כפורחת עטר׳ עמנו ואו׳ אקאטיאו
בי בזמן טולומיאו פילאדילפו אשר מלך ג׳כ על הסוריא באו אליו יהודי׳ הרב׳
אחד אשר הכירו חכמתו וענותנותו ומדותיו ועברו בינ׳ובינו ויכוחי׳ רבי׳ ובינת׳
איש אחר כהן נקרא חזקיה בן ש׳ש׳ ושש שנה ואיש האר עד מאד ובבל חכמה
ומרע לו עשר ירות והיה מוכח גדול וגם מזכיר שמה כי הכהני׳ היו לוקחי׳
המעשרות אשר היו אלף וחמש מאות כהני׳ ושם מביא שבח ישראל כי הם
סובלי׳ כמה יסורי׳ על דתם ומוסרי׳ נשמת׳ עליה והוא משבח ארץ ירושלי׳
וההיכל הקדוש אשר בכל הבניני׳ לא היה כמוהו ומספר כי בהיותו הולך לים
סוף הלך עמו בחור גבור חיל שמו משולם ועמנו אנשי׳ גבורי חיל אב׳זה היהודי
גובר עליה׳ בכח ואל ובהיותנו הולכי׳ בדרך והנה כל השיירה נחה שקטה ולא
זזה ממקומה וזה הבחור שאל סבת העכוב ואמרו לו כי מנחש א׳ אמר כי בא
לקראת׳ עוף אחד וכל מי שרוא׳ אותו צריך להתעכב ואחר כך לכל אשר יהיה
שמה רוחו ללכת ילכו וכשמוע היהודי הדבר הזה דרך קשתו ויורה לטולו
ויעבור החצי מלבו ויפול ארצה ואנשי השיירה בראות׳ זה היטב חרה להם
ויאמרו לו מה זה עשית ויאמר אליה׳ אי עניים וסכלי׳ אם העוף לא ידע לנחש
ולדעת ימי חייו איך ידע דרכ׳ אשר אתם עליה׳ גם הוא מספר כי בלכת
טולומיאו לאגו לירושלי׳ אשר אברו היהודי׳ לסבת קשי ערפם ושמירת׳ השבת
ונכנס טולומיאו ושלל המקדש והוליך למצרי׳ שבויי׳ רבי׳ והם שנואי׳ מהמצריי׳
והיוני׳ לסבה כי היוני׳ והמצריי׳ עובדי׳ לבמה אלוהות והיהודי׳ עובדי׳ לאל אחד
ראה זה מצאתי מעניין קדמות היהודי׳ אשר נמצא כתוב בין הצוריי׳ והמצריי׳
והפנקיי׳ והכלדיי׳ והברבריי׳ מלבד עניני׳ אחרים אשר לא ראיתי לכתוב לברחי׳

מהאריכות ובין אלה האנשים אשר חרפו אותנו הם מאנאטון ויושטינו אשר
כתבו כי היהודים היו מצורעים שהשליכו אותם ממצרים כדי לשכך חמת
האלוהות באילו האלוה יתכעס על החולי ולא על הרשעי כמותם והמלך
מנופס צוה להם לכרות אבנים ודבריהם סותרים זה את זה שאם היה לנקות
העיר מהמצורעים איך מצוה להם לגעת באבני הבנין וגם אומרים הסבלים
בי משה היה אורציפאס ובהתערבו עם היהודים נשתנה שמו לשבח משה
ואומר שם כי ירושלם רל בלשון יונית גזל ההיבלו וזה הסכל הורה סבלותו
בי זאת התיבה היא בלשוננו הקרוש ורל לשון שלמו וכבוד ספר שני
אהובי אשר בנפשי בשעבר כתבתי לך והבאתי ראיה מהפנקיים
והכלדיי והמצריי נגד היונים מאנאטון וחבריו עתה אבוא אל אפיון המדקדק
ועל פניו אוכיחנו ואודיענו איך כל דבריו דברי שקר ואין בם מועיל והוא
עבר לפניהם במדות מגונות ומעשים רעים ודברי הבלים כי נמצאו רשעים
שבבו אם לכתוב כתביהם חושבים כי בגנותם את אחרים אינם מגנים את
עצמם ובין דברי הנבל הזה יש בקצתם שמגנה את ישרא באמרו כי בהיותנו
יהודים אנו מיחסים עצמנו אסכנדרניים וטחו עיניו מראות שהאנשים אשר
ישבנו במקום אחר אף כי הם יהודים מיחסים עצמם למרינות אשר ישבו
ויחיו בהם כאשר יקראו היהודים אשר באנטכיא אנטיוכים לפי שהרומיים
בחמלתם הניחו לכל א וא שיכונה בשם שירצה וגם שהאביריים הקדומים
והטירים והשאבינוש מקדם רומיים יקראו אבל זה הנבל הבער בהיותו
מצרי יולד בה יכנה עצמו בשם אסכנדרי בהיות שהרומיים מחו שהמצריים
מעולם לא יקראו בשם מדינה אחרת כי אם מצריים ובהיות כי הוא רצה
לגנות אחרי בחשבו כי יהיה לו לשבח ושקר ענה בו כי אלסכנדרו כשהביא
את היהודים לאסכנדרייא לא מחסרון אנשים ראויים שחסרו לו וגם לא
לגנות אותנו יען וביען היה נותן להם שכר הרבה להיותו יודע ידיעה גמורה
כי אנחנו אנשים נאמנים בנים לא נמצא עול בם וידע כי העריס הבצורות
דן הנה בטוחות בידינו ולכן כבר אותנו ונתן העיר וחזוקיה בידינו בדעתו
כי כנים אנחנו ובעלי זרוע עם גבורה איקאטיאו אורדיטי אומ כי היהודים
להיותם טובים וישרים ותמימים נתן להם אלסכנדרוס את שכם וסביבותיה
חנם אין כסף וכזה עשה להם טולומיאו הארנבי בלשונ תלמי לאגו אחר מות
אלסכנדרוס בתתם להם בל חזוקי אלסכנדריה ולא זו בלבד אלא גם נתן
ליהודים כל ערי מסכנות ארץ מצרים ובצורותי בחשבו כי ימלוך לבטח על
כל ערי הרי לוב היא הנקראת לוביה וכל ערי כוש ולכן מסר להם כל ארץ
מצרים ושכן אותנו בנוא אמון אתב תלמי הנקרא פילאדילפו לא זה הכבוד
בלבד עש להם אלא גם לכל השבויי קרא דרור ונתן להם מתנו אין חקר ואין

II

1.2

מספ׳ וגם רצה וטרח מלב וטנפ׳ ללמו׳ חכמ׳ עצמת תורתנו הקדוש׳ הה היה בעצת
ג׳ אנשי׳ קרובי׳ אליו אהביו ויועציו והם רימיטר יו פאלירא ואנדריא׳ ואריסטיאו
ושלח שלוחי׳ לירוש׳ לכהן הגדו׳ אלשז׳ ישלח לו מעתיקי׳ עתיקו לו התור׳ בלשו׳
יונית לדע׳ פילוסופי׳ אבותינו הקדושי׳ ואם היה מכזה אותה או שלא היה מחשיב׳
לא היה מוציא כסף מאוצרותיו לרעת אותה וזה הכבו׳ נעש׳ לו מה שלא נעשה
יקר למלכי מאסידוניי׳ והוא החשי׳ כל כך תורתנו לקרו׳ לשבויי׳ הרב׳ מקב׳ אלף
דרור ושלח מנחו׳ לירושל׳ ושלחן אלמקד׳ אשר לא נראה כמוהו בעול׳ מצויר
בכל מיני ציורי׳ ופירו׳ של זהב מרמות׳ בעביונ׳ ובמרא׳ ונפני זהב בכל מיני ענבים
ויחרות בו נהר שיחור ואיך הו׳ מקיף כל ארץ מצרי׳ ועול׳ ומשק׳ כל הגנו׳ ופרדסי׳
זכר׳ לו אלהי לטוב׳ הטולומיאו הג׳ הסכונ׳ איפאטור אחרי לקחו כל הסורי׳ לא
שלח מנחה לאלהי מצרי׳ ותועבותיה כמנהג המלכי׳ הראשוני׳ רק שבא לירוש׳
בעצמו והקרי׳ עולו׳ וזבחי׳ רבי׳ כמנהגנו׳ הטוליומאו׳ ד המכונ׳ פילומיטור ואשתו
קליאופטר׳ נתן כל המלכו׳ ביד כל היהודי׳ וב שרים יהודי׳ גדולי׳ עליה׳ אשר
נקראי׳ בשם רבותי׳ בתלכו׳ ריופילי של אלסכנדרי׳ האנק׳ חנניה והב׳ רוציפיאו
ושמם על כל החיל ואלה השני׳ גנה אפיון תחת אשר היה ראוי להחשיב׳ להיות
כי היו סבה למניעת הרבן אלסכנדרי׳ בעזם ותקפם כי רב חילם כי כאשר קמה
במלכו׳ קליאופטר׳ מלחמ׳ וכמעט קט היה קרוב לאבדן מלכות׳ ולעזרת חברת
אלה הב׳ שרי החיל נחה שקט׳ כל הארץ אח׳כ בזמן טולומיאו פיגיו בנו של פי
לומיטור יצא ממלכו׳ סיריני קרוב לכוש וברצותו להבריח את קליאופטר׳ ובנית
אשר נשארו במלכו׳ אחרי פילומיטור קם חנני׳ והבריחו מעליה והציל הממלכה
מידו ולא רצה לשמוע לקול פיגיו אשר היה מבטיחו בהבטחות רק להיות נאמן
למלכי׳ והשי׳ת אשר הו׳ בוחן לבות ודיין אמת הורה הדרך לעיני הכל כי בבוא
טולומיאו פיגיו לערו׳ מלחמ׳ עם חנני׳ לקח היהודי׳ הנמצאי׳ בסביבו׳ אלסכנדריא
חיל גדול ונתן אותם לפני הפילי׳ ערומי׳ ואסורי׳ בזיקי׳ באופן שהפילי׳ יהרגו אות׳
והש׳ יהפר עצתו וקלקל מחשבתו והשי׳ לו גמולו בראשו ויהי להפך כי הפילי׳
עזבו היהודי׳ האסורי׳ והסבו פניה׳ למחנ׳ פיגיו והרגו את כלם וכראו׳ פיגיו הענין
הזה תמה עד מאד ויאמ׳ אל תגעו במשיחי האל והיהודי׳ האלה כי אנשי מופת
המה וזה היה לבקש׳ אהובתו אסניק׳ אשר חלת׳ פניו באמר׳ הנה כבר ראית כי
האל עמם ולא תעשה אתם רעה והודה לשעבר וקבל עליו לעתיד וכל שנת
ושנה עושי׳ היהודי׳ השובני׳ באסכנדרי׳ ביום הזה י׳ טושמחה וזה הנבל הרשע
אפיון מגנה אלה הב׳ שרי היהודי׳ בהיו׳ שהיה ראוי לשבח אותם והקליאופטר׳
האחרונ׳ המרשע׳ בפויה טוכה אל הרומי׳ ופושע׳ אל בעליה הרבי׳ וסשלם׳ רע׳
לאנשי משפח׳ רצתה לשלוח יד ביהודי׳ ולהרג׳ והשי׳ת השיב גמולה בראשה
והמיתה עצמה בסם המות ולקח ממלכו׳ מצרי׳ אגוסתוס קיסר והשיב׳ לרומי׳

ועד נאמן לנו אגוסתוס על יושרנו והאמנתנו ממה שעזרנוהו במלחמת
מצרים נגד המצריים ונתן לנו כתבים חקוקים בעט ברזל ועופרת על לוחות
ברזל ונחושת ושם מודיע בפרסום אמונתנו והראוי לנו מחוק המלכות
ואיני יודע למה זה הרשע עוצם עיניו מראות אלו הלוחות ואינו רוצה
לחקור העדים אשר לנו בנים ונאמנים ולא זה בלבד בזכנו אלא אף בזמן
אלסכנדרוס המקדוני וברובם של הטולמיים והקסרים של רומי עשו לדם
הכבוד הזה ונתנו להם משמרת נהר נילוס בעים רוחו ושהיהודים יחלקו
הרשה וזה במאמר כל המלכים אשר מלכו במצרים לפי שראו שהם היו
נאמנים וראויים לכל יקר וגדולה ומה שאתה מקשה אם אנחנו אלסכנדרים
למה לא נעבוד אלוהיהם על זה אשיבך מלין כי הנה אתם בהיות שכלכם
מצריים למה יש ביניכם הפרש בעבודתכם כי מהראוי היה שלא לקרוא
אתכם אדם כ"ש בשם מצרי לפי שאתם עובדים את הבהמות וחיות השדה
אשר אתם מאכילים ומשקים אותם ואין אתם מתענגים מבשרם ולא מצמרם
ואתם חושבים שיש בזה קדושה אם כן אחר שיש ביניכם הפרש למה תתמה
ותשוב תתפלא כי אנו כלנו בני איש אחד נחנו נעבוד את ה אחד ובו נאמין
ובו נדבק ואתם כהיותכם עם אחד תתחלקו לכמה הפרשים ולמה תתמהו
אם הבאים מעם אחר ומשפחה אחרת לא יאמינו לכם ולא לעבודתכם
גם הגנו אותנו באמרכם כי אין אנו חפצים בצלמים ואף לא בצלמי
הרומיים הנני מודה לך בזה שהוא אמת אבל אין כונתנו לגנות הרומיי אלא
שמזמן ארוך מנע אותנו משה נותן תורתנו כי הוא כתב בתורה עונש עובר
הצלמים לפי שהוא נגד כבוד אלהינו ובלתי מועיל לאנשים ובלעדי אלה
הכבודות אין מחסור לנו לכבדם באופנים אחרים ועד נאמן אלכסנדרוס
מוקדון בשרצה לשים צלמו בקדש לזכרון בואו לירושלם ואנחנו מנענו
אותו באמרנו כי הוא נגד תורתנו והוא נתפיס בדבר בראותו שאין כוונתנו
לגנות אותו אבל אמרנו לו אחר שכוונתך הוא לזכרון נעשה לך שתי
זכרונות האחת שנניח חשבון בריאת העולם ונחשוב לזכנך והשנית שכל
הכהנים הנולדים בשנה הזאת יקראו אלסכנדרוסים ובכל הענינים אנו
מכבדים הראוים לכבוד ואנו מקריבים קרבנות על חייהם משל צבור אף
על פי שבדי תורתנו אין אנו יכולים להקריב משל צבור על יחיד אבל המלכי
והקיסרים אנו מחשיבים אותם בצבור ומקריבים אנו על חייהם מדמי צבור
וגם אני מתפלא מפולוניו ופוסידוניו אשר הסגם כן מגנים אותנו
באומרם כי אין אנו עובדים לאלהיהם ומגנים הדיבל בדבר שקר
וכזב בחשבם כי אינו מהגגאי לשקר וכל שכן למי שרוצה לכתוב ספר

דזכרונות שצריך שישמר משקר וכזב וכש לגנות היכל הקדש אשר בין כל
פרטי האנשי קדוש יאמר לו ויאמר אפיון הכלב המת כי בתוך קדשי הקדשי
היה ליהודים ראש חמור ואומר שזה נמצא בזמן ששלל אנטיוכוס הכקדש
מצא הראש הזאת במשבצות ובהן אבנים טובות ואבני חפץ כאילו הם אינם
עובדים הבהמות האישות והעכברים והעזים המדבריים אשר הם במדרגה
פחותה מאל החמורים ואיך לא נמצא ארם שיכהו על קדקדו בהיות כי אנו
מזמן נתינת תורתנו לא נהגנו דבר נוגע אל כבוד ה וכל שכן שנניח בכקום
קדשי הקדשים דמות ראש חמור שאעפ שבעת מהעתים באו עלינו צרות
רבות ועל מקדשנו עכז לא עברנו דבר על תורתנו ועליה נמות ואם פומפיאו
ומארקו קראסו מתומיתה משונה על שחללו שבועת ושללו הבית וכך אמר
פומפיאו כשחתכו ידו דהאלקים שלא נמצא בי עון אשר חטא נגד עמי
ומולדתי ולא נגעתי בכבוד ארם מעולם זולתי אם לכבוד אומתי רק הנמצא
בי כי חללתי שבועתי ושללתי בית מקדש האלקים ולזה קראלי העינין הזה
וחתכו ידיו וראשו בטלמיוס ומשניו וישלחום תשורה ליוליוס הקיסר וגם
מארקו קראסו כאשר חתבו ראשו בפרס אמר כי עונותיו הטו אלה יען עבר
על שבועתו לכהן הגדול אשר בירושלם שלקח קורת הזהב אשר בהיכל
והנה הנם פומפיאו וקראסו אעפ שהיו שונאינו ונכנסו בהיכל עם כל זה לא
אסרו שקר ודבר כזב מה שלא ראו רק שהגידו שהיה מקום מקורש ונקי יער
מאד ומה לנו עוד להביא עדים רקטיטוס ושריו אשר החריבו מעון מקדשנו
באיבה ושטנה ועכז לא נמצא בכתבם ובזמנם אלו דהשקרים כאשר
נמצא בפי הנבל החמור הזה אך שהיו משבחים וספארים אותו ואומרים כי
בכל העולם מאין כמוהו בקדושה וטהרה ואם אנטיוכוס שלל את מקדשנו
חז לא דבר הדברים האלה כי אפיון מלבו הוא בודאם ובלי דעת ידבר ואם
אנטיוכוס עשה דבר נוגע אל כבוד מקדשנו לא היה כיאם לחסרון מעות
אשר לו לא לנגיעת דבר בכבודנו ולא דבר דבר במחוי מקדשנו לא דברו
החכמים אשר כתבו זכרון ימי חיו כי אם בכבוד הבית הזה אשר בירושלם
במו פוליבו מיגאלו פוליטה וסתרבון קאפדוסיו וניקולאו דמסקינו ושימאוס
וקסתור חוקר הזמנים ואפולי דורו וכלם מסכימים כי אנטיוכוס להיותו מוכרח
למע תחלל בריית קדש אשר היה לו עם היהודי אחרי שנתנו לומה שיאל
מהם ולזה שלל ההיכל אשר היה מלא זהב וכסף מכל לשונות הגוים שהיו
שולחים לירושלים מדי שנה ושנה והיהודי אשר בכל קצות הארץ וכל אלו
הדברים שכתבום זוכרי הזמנים האלה היה ראוי שיראם אפיון הארור ולא
לדבר הדברים שדבר רק בהיות כי היה לו לב חסור דבר דברים נגרה ונגר

משיחו ולא היה ראוי לדבר בכבודנו לפי שהם מבדרים לחמורים ולכלבים
ולחסחי ולעקרבי אשר הם עובדי ואעפ שנושכי אות עכזהם עובדי אותם
ומכבדי אות וגם אם אנו נעבדי מחמורי הוא בעבור שנושאי את משאותינו
לא כמו אפיון אשר החל כחמור וגמר כחמור גם כן אומר
עניני אחרי אשר אני מתבייש לזכרם רק שרצה לכסות ערות
אנטיוכוס בבצעו כסף וגנדה אותנו באמרו כי אנטיוכוס מצא בבית קדשי
הקדשי אדם יוני ולפניו שולחן בכל מיני התענוגי ומאכלי ובראותו את
אנטיוכוס צעק לפניו ואמר לו כי היא יוני והיו משמשי אותו לאכלו ביו פסח
ושאל את שריו והשיבו לו תשובה כי בכל שנה ושנה לוקחים היהודים יוני
א ומאכילי ומשקי אותו עד שכיום פסחם היו זובחים אותו ומאכילי את כל
היהודי ממעיו ומשביעי את כל היהודים שבכל שנה יעשו כן לשנאת הערלי
ואחב קוברים גופו . הנך רואה בעיניך רוע אלה הנכלי הרשעי בנפשות כי
איך יספיק לכל המון ישראל הרבים מעי אדם אחד גם כן אמרו
כי אנחנו נשבענו להיותנו לעולם אויבי היונים ולמה יהיה זה
הדבר ומה הפרש בין היונים לשאר האומות ואם האמת כדבריו למה לא
הוזכר שם אותו היון אשר מצאו לפני ולפנים והיה להם להעלות שמו על
ספר זכרוניהם ושם ארצו ומשפחתו כדרך כותבי ספר זכרונות וגם לא
זכרו שאנטיוכוס הוציאו משם בכבוד והיה זה ליונים לשבח כל אלה
הדברים אני מניח לנעדרי הדעת ולילדים שיאמינו כל מה שידומה להם
אף כי עד האמת יותר ראוי היה לכמו אלה האנשים להכות אותם בשוטי
ובעקרבי ואחר שהוא ידוע ומפורסם לכל אנשי העולם אופן בנין היכלנו
וקדושתו ואת יקר תפארת גדולתו אשר היולו מסביב ד חומות ובכל חומה
וחומה היה לה משמר כי תוך החומה האחת היו כל מיני האנשים ואפילו
אנשי האומות זולת הזבות והגרות ותוך החומה השנית נכנסים כל היהודים
ונשיה הטהורו ותוך השלישי כל הזכרי הטהורי ובחומה הד היה נכנס הכהן
הגדול עם כל הכהנים וכלפני לפנים לקדושתו וטהרתו לא היה נכנס כי אם
הכהן הגדול וזה לעתים וההיכל היה נפתח ממחרת והיה נס ר תכף אחר
הקרבת התמיד ואפי כוס א לא היו רשאים להבי מבחוץ ושם לא היה כי אם
שלחן ומנורה והמקטר כאשר כתוב בתורת משה והדברים אשר אני כותב
לא ינגד עליהם א מבני עמי והכהנים היו נחלקים לד משמרו וכל א וא יותר
מה אלפים כהנים וכל א על עבודתו ולא היו מותרים לאכול שמה ולא
להקריב על המזבח זולת הזבחים אבל אפיון המתועב בהיות שהיה מרקרק

ולא מספר אמת שידע לכתוב אמת או להבירה ואיך ידע להבין מקום קדושה
או טהרה שאפי' גדול שבישראל ואפי' הטלך לא היה נכנס שמה כי אם הכהן
הגדול ובעתי' מזומני' ואיך יכנס שמה יוני ערל וטמא גם מאכל ומשתה וזה
גודע מעצמו סכלותו ושקרו גם כן אמר שהיהודי' להיות ביניהם מלחמות
היה בעיר אה' שהיו עובדי' את אפולו צלם השמש ואמר להם זאבידון אם כלב'
תאמינו באפולו אני אביאנו בתוך היכלב' ועשה רמות עץ א' ונתן שמה שלש'
מערכות נרות דולקות אשר כל מי שרואה אותו היה חושב שהיה הולך בארץ
ותמהו מזה היהודי' מאד ובראות זאבידון זה חענק נכנס בהחבה למקדש
והוציא עמו ראש החמור אשר זכרתי ובא אחר כך למרעת דודא אלה דברי
אפיון אני יודע דברי הסכל המשוקץ הזה כי אנו אפי' מהאלוה הגדול עושה
אותות ומופתי' אנו מספקי' כ"ש שנאמין שאפולו יכנס תוך המקדש ואנו נתמה
מנרות כאילו בימינו לא הדלקנו נרו' והנה אנו מהגנו בכל יום להדליקן ועניני'
אחרי' מסכלו' זה הנבל אני מניח לבתוב הדור אתם ראו אם שערי ההיכל
ם אמה גובה וכ' רוחב מצופי' זהב טהור ולא יוכלו לפתח' או לסגר' כי
אם במאתי' אנשי' ולא היו מניחי' אותם פתוחי' אחר עשו' הקרב' א"כ איך פתחם
השוע' להכנס זאבידון לקח' ראש חמו' באפיון ג"כ כתב כי היהודי' נשבעו שלא
לעשות טובה לאומה חוץ מישראל וכל שכן ליוני' ואני אומר כי יותר טוב היה
שנשבע שלא לעשות טוב' למצרי' בשביל שקבלנו רעה מהם אבל לא נשבעו
מעולם על זה וכ"ש למי שקבלנו טובה מהם הלא תראו שאנו והיוני' נאחזי' בין
בכדרשות בין בהיכלות בין בכל המקומות עד שבמה מהיוני' חזרו לדת ישראל
ומה חכמי' מחובמי' ובמה מהם שלא יכלו לסבול עול תורתנו חזרו לסור' א"כ
ראו איך עשינו השבוע' הזא' ג"כ אם שאנחנו לא נעבו' את הבדי' וכשור' על זה
אודך בכלל אב' בעניני' האחרי' שקר רברת ובפרט במה שרברת שאי' לנו חוקי'
ומשפטי' צדיקי' ובמה שאתה אומר שעבדנו לאומות מתחלפו' ובפרט לרומיי'
והעיר הגדולה ירושלי' משועבדת לרומיים וסבלנו עליה כמה מהצרות צרורות
בשמלום' לזה אשיבך מלים שאין להפלא שהרבה מהמלכי' והמסלכו' הגדולות
אשר בארץ סבלו צרות רבות ולא נשארו מהם שריד ופליט והמצריים לא הם
לבד עבדו את העמי' הזרים אלא גם אלהיהם וכדי לחצילם נתנו את אלקיהם
בתוך גופי בהמות מתחלפות אבל מהיום והלאה אין רצוני לענות אל אפיון
ולא לדרוך במסלותיו כי אם הוא היה יודע הדברי' אשר המקרה ורוע
ההזמן הביא אל

האיטינים ש והלאסידימוניים ואומות אחרות אין חקר ואין מספר אשר בעוד
היותם ברום ההצלחות באו אל ההתהפכיות והתנגדיות אשר אפיון לא
ידע להבינם וכשׂ להגדירם ולזה תמה מאשר ראה בעיניו הדברים אשר קרו
את אבותינו ושתק מהממלכו האחרות ונתחזק לדבר כנגדנו גם זכר איך מלך
אחד נקרא סאשוסטירו סמא ועור עיניו מלך מצרים ואם היה רוצה הית
מביא עניך דוד ושלמה מלכי ישראל אשר כבשו ממלכו רבות ועירות ומדינות
גדולות והוא כחש אותם או נתעלם מהם והמצריים עבדו את הפרסיים
בעבדים וכזה עשו מלכי וגדולי אסיה ומקדוניה ואנחנו היינו בני חורין מאה
ועשרים שנה ולא זה בלבד אלא שכבשנו ממלכות גדולות תחת ידינו עד
בוא פונפיאו הגדול ואחרי כבוש הרומיים כל המלכיות אנו לבדנו נשארנו
לאוהבים להם וזה לשוב אמונתנו ומרותינו הנכבדות גם אמרי בעם ישראל
לא יצאו חכמים גדולים ולא מניחי דתות ואומניות כסוקרט וזינון ואקלינשי
ורבים כהנה והוא שבח את עצמו בתוכם ואמר שאל סבנריא נקרא מאושר
להיות איש כמוהו בחוכה והפתי אחר שלא נמצא איש שישבחנו שבח
הוא את עצמו ואדרבא היה לאסבנדריא לבכות להמצא איש כמוהו בתוכ
גם מגנה אותנו ומשחק עלינו שאין אנו אוכלים חזיר ושנמול עצמנו ושלא
נזבח לאלקינו כי אם הבהמות הנהוגות שור שה כשבים ועזים והיה פוחד
שלא תתמנה הבהמות בזבחנו אותם ואם היינו נוהגים כמו הם ימלא כל העול
בהמות שהם לא יזבחו רק זנים ומשמינים אות ועוברים אות אחר זה אכר ש
שהמצרי אומרי ששני דברי הניחו להם מלכיה לאהוב את האל וללמוד
החכמות ועל זה נמנעו מכ דברי מהערלה ומהחזיר והנה העור הלז בגנות
אותנו גנה את בני משפחתו ואומתו המצריית אשר הם נמולים ואינם אוכלי
בשר חזיר וכך אמר אירודוטו ראוי היה לרשע הנבל הזה המקרה שקרה לו
שאנשי מצרי הכריחו אותו להמול לפי שהיה מצריומת מנגעי באו לו מהמילה
צדיק הוא ה כי דבר סרה על ה ועל תורתו התמימה ומת מהמילה ולכן
האיש השלם החכם יחזיק במעוז דתו ולא ישתנה לאחת הדתות כאשר עשה
זה הנבל שעזב דתו ולא נדבק בדת אחרת זאת היתה אחרית הנב הזה ישתחק
עצמותיו ולפי שאפולוניו מולון וניסימאקו ואחרי עסם דברו סרה בגאון ובגורל
לבם על ה ועל משיחו מניח דתנו ששה רבנו אשר קראו שקר מכשף ואמרו ה
שהתורה שנתן לנו למדה אותנו רשע ולא צדק ומשפט ובראותי הרשעות
הזאת הנה בטני ביין לא יפתח השקט לא אוכל ובהחרישי לבבי בקרבי הסס
יכם לכן אענאני חלקי לספר קצת פרטי משפטי תורתנו להראות היוש אשר לסדה
אותנו ואגלה רשעות וסכלות ואומר כי מפורס הוא בין כל העול אשר תורתנו

הקדושה הן במה שאין אדם לחברו בסו התגינה והחמלה הן בצדק ומשפט
וגם אנו נסבול יסורים קשים עליה ולא נפחד מהמות ולכן
אחלה פני המעיינים ראה יראו ויקראו אותותי אלה בלי שום הטיפה ונטיה לשום
צד רק לשווי האמיתי והיושר ואין רצוני לשבח בזה את ראשי עמנו רק לדבר
האמת ולפי שזה הרשע אפולוניו לא דבר סרה נגדנו כשלמות כאפיון רק
במקומו מספרו פעמי אום שאין לנו אלוה ופעמי אום שכל מיני האנשי שונאים
אותנו ופעמים קורא אותנו חלשים ופחדנים וסוף סוף כתרעם עלינו מגאותנו
בערך שאר האומות ואומר שאנו במדרגה פחותה מהברבריים וכי אנו לא
מצאנו בעול דבר נאות לחיי העול הזה והנה רצוני לאמר לו שהענין הוא
בהפך אם כפי מצות תורתנו הקדושה ואם בערך מה שהנחנו אנו וכשלמות
אכתוב על כל הדתות ואגלה את נבלות לעיני מאהבם וראשונה אדבר על
האומות אשר אין להם דת ואומר שראשונה צריכים אנו לדעת מניח התורה
ונותנה ומדותיו ומעשיו וטובותיו ואחר זה נביט לתורות אשר הוא מניח וזה ש
שאחר קבלם אותם יתנהגו בהם בצדק ובמשפט ולא יעזבום אחר זמן מה אע פי
שיבואו עליהם רעות רבות ומקרים קשים וזה אני אומר על נותן תורתנו מידי
אלהינו הוא היה היותר קדוש מכל מניחי דתות לפי שליגורגו ושלון שילומינו
אשר נתנו הדתות ליונים והאלאסידימוניוס היו תמול שלשו בערכנו ואם אי
זה דבר אמת כתבו ברתם גנוב הוא מתורת משה רע ה לפי שבין היונים מעולם
לא נזכר שם דת ועד נאמן לי אומירו המשורר ראשון לכותבי בין היוני ומעול
לא נזכר בשיריו דבר שיורה על ענין דת וזה כי בזמני ההם לא היו מצוים כי אם
על ידי צוי מלכיה וכפי השתנו הזמני ורצוני המלכי היו נשפטי אב קדומנו משה
מלבד נתינת תורתו היו לו כל המדות החשובות שר צבא ה ויועץ וחכם חרשי
אוהב את אומתו ומדריך את בני עמו מלסר להועיל טוביחם לקבל דתו באהב
ויקבלוה עליהם לעולם ועד לנצח נצחי והנה מה אמת והצדק הוא להראות את
אושר פעולות גדולתו וראה גם ראה כי ראשית פעולתו היתה לשחרר כמה
רבבות אנשי מתחת יד מצרי והביא לארצ דרך מדבר ארץ נחש שרף ועקרב
וצמאון ועשה כמה מלחמות ושסר את כלם האנשים והנשים והטף ובכל אלו
המעשי הראה את עצמו אב רחמן ואפוטרופוס נאמן ולא רצה למסרם
למנהיגי אחרי רק שכלם יהיו נתלים ממנו והוא מנהיג ובהיות לו על כלם יכולת
ורשות מוחלטת לא רצה להראות יכלתו אפילו לאחד מהם כאשר יעשו
המלכי החומסי כי בראשונה יתראו לאומתם רחמני ואחר כך במלאת ספקם
יצר להם והוא ארבא הראה עצמו כשותף וחבר לא כמלך וקצין וכל מעשיו

היו חמלה והנינה וכל דרכיו היו מונהות על רצון אלהינו . באופן שאפילו
אחרי פטירתו היו לדתיו אחרית ושארית כאילו היה חי עדנה . הנה אלה
התארים היו לכשה נותן חורתנו לא חרטום ואשף וכשף באשר אמרו עליו
אלה הרשעים החטאים בנפשותם והנה הנו לא רצה שאפי חלק מתורתנו
יוותם אליו רק שאמר כי היה מקבלה מהאל ית' וממנו יושפעו כל רטובות
ושהוא אל אשר לא נולד ולא משתנה ונצחי נבדל ונפרש מכל מין האנושי
גבר אלינו מצד פעולותיו ונסתר ממנו מצד מהותו והו' לבדו נותן חכם והבונ'
לא כאלה מניחי דתות פיטאגורס ואפלטון והפלוסופים המשאיים כי אעפי
שהשיגו הטבע בדרך האמת עכ' לא רצו לגלות האמת לעמם וזה להיותם
מלאי מזכים ויתרונות והבלים לא כאלה חלק מניחי דתנו אשר הסכימו דבריו
לפעולותיו ולא לבד אל העוברים שמה אוה וצוה להישירם אלא אף לבאים
בדורות האחרונים הישירם בדרך נכונה באופן שלא יעזבוה אף אם ימסרו
נפשם עליה וזה בהישרה אלהית אשר כל מעיניו ועינו היו לעומת האלוה
ית' וית' וכל פעולותיו שלמות ואומר כי ב מיני למוד ימצאו בין האנשי' האחר
דברי' נכוחים למבין משל ומליצה שנית שהצאנ פעולותם שלמות ולא ימצאו
דבריהם סותרים את מעשיהם הנה לזאת האוכות בכלל מהם נמצאו שלמים
בפעולות כלאסידימוניו ומהם נמצאו שלמי מדבריה לבד כיונים והאטיניזיש
נחסרים בפעולותיהם ולא רמה אליהם מניח דתנו בי מלב היותו שלם בכל
הענינים היה שלם בלמודי בשני הדברים האלה עד שאפי האכילה לא הניח
לנו ברצוננו אלא הדברים שצוה מהאל שהם טובים התירם אלינו ואסר לנו
את הרעות וכזה עשה בפעולות והתנועות והמנוחות ועשה סדר לכבד את
האבות והאדונים וצוה לנו יום אחד בשבוע נשבות בוונוח בו לשמוע תורת
אלהינו אשר לא עשו כדבר הזה מניחי דתות וגם נמצא ביגינו שתנוק אחד
ידע לבאר תורת אלהינו ודעת אותה יותר בשלמות מידיעתו אם ישאלוהו
מה שמו ולא יהיה בזה בין שאר האומות שלא ידעו דתיהם אלא הגדולים
החכמים שבהם ולזה מפיה אנו חיים בין האומות כלנו מסכימים לדרך א'
ולפי שאנחנו יודעים שתורתנו היא יותר קרומה נדע בלי ספק שהיא יותר
אמתית ועם זה אין אנו חפצים בתורה אחרת ולא נשמור חוקים ומשפטים
אחרים ואעפי שנחמא בדבר אחד כצד החומר ונהיה חסרים בפעולותינו
הנה השכל והנפש והאמונה שלמים הם אהנו כי בן ראוי להאמין באל
יתעלה אב ופטרון כל הנמצאים כלם ומי ידמה לו וגם הוא סדר על יד נביאו
שהכהנים ינהיגו האומה והכהן הגדול מאחיו יהיה לו מעלה ויתרון על
כלם וגם אלה לא להיותם עשירים נתן להם משה הגדולה הזאת רק להיות

מאושרי׳ ואנשי מעשה ויתרון דעת ותבונה ולהם נתן כח לכפר העונות אם
יראו החרטה בחוטאי׳ והפושעי׳ ואלה האנשי׳ הם אשר בין עמנו ידועים
לשבטיה׳ ונברים במעשה התורה ואף אם לא יהיו בעלי עושר ולזה נבחרו ב׳
שבטי עמנו אחר כך נבאר מה הם מצות לא תעשה אשר הזהרנו עליה׳
ונבאר תחלה ממה שנוגע בכבוד האל יתברך הנה הוא ממציא כל הדברי׳
כלם הוא ראשון ואחרון מפורס׳ בעול׳ גדלו והודו ונודעי׳ לכל מעשיו
ואותותיו ובערבנו נסתרי׳ ונעלמי׳ וגם כל חומר שיהיה אפ׳ כי יהיה שלם בתכלי׳
כשיוקש למציאותו יתעלה אפילו אלף אלפי׳ מאפס ותהו נחשבו לו ומה דמו׳
נערוך לו ואל מי נדמה ונשוה קדוש יאמר לו ומעשיו קדושי׳ גלגלי׳ ואורי׳
ושמי׳ וארץ שמש וירח וכוכבי׳ נהרות וימים וכל מיני בהמה פירות ושמנים
והרומים להם הוא עשאם בתכונה בתכונה לא ידעם בלתו ולא בעזר זולתו
ולא בפעולות ידים ותנועות גופיות רק במאמרו יתעלה בראם ויצרם והוא
אחד לא פרטי אבל אדון כולל לכל העולם ולזה האלוה מקדשים הכהנים
להיותם ראש יחס בישראל והכהן הגדול ביחוד והוא מוכיח בשער לכל
ישראל קטון וגדול ואשר ימרה את פיו כא׳ לו עובר מאמר האל וגם כשיהיה
זובח לאל ית׳ היה בלתי שתוי יין ובכל מיני טהרה וקדושה כי זה הוא אשר
ייטב בעיני הבורא יתברך כי בהיותנו ממוזגי הטבע ונפרשי׳ מתענוגי׳ נהיה
יותר קדושי׳ ובתפלותינו נתפלל על בריאות העולם כלו ואחר כך על כל א׳
ביחוד ואם נתנה לנו תורתנו רשות לקחת אשה הוא בעבור קיום הסי׳ האנושי
שיעבוד את השם ית׳ לא לשום תענוג בעולם ולזה אסר לנו לגעת באשת
אם לא יהיה לכונה הנזכרת ודברים אחרים לא רציתי להאריך בהם כי
מפורסמים הם בין בני עמנו ומי שירצה ללמדם מלב ומנפש לא נכסה מהם
ולא נעלימם מהם וגם לא נכריח אדם בעולם לשמרם וכן לכל אדם נאכיל
ונשקה אם אין להם גם כן נורה הדרך למי שנעלם ממנו וגם לאויבים
אסור לנו להבעיר שדה או כרם וגם עץ פרי לא נכריתהו כי ברכה בו
וגם המתים אשר ימותו במלחמה לא נוכל להפשיט כל בגדיהם מעליהם
ולהניחם ערומים אלה הדברים למדה אותנו תורתינו והם דרכי
רחמנות וחנינה ואף לבעלי היים בלתי מרבדים נחמול עליהם
ולא נקח האם על הבנים ולא נשחט אותו ואת בנו ביום אחד
וגם על העבדים נחמול בצאתם חפשים בשנה השביעית
ובכל יום שביעי ינוחו וישבותו גם הפרה והמשקל והמשורה
והין צדק שלמים הם אתנו וכל אלה הדברים ומצות

אחרות נשמור מצד שצוה עלינו אלהינו על יד משה נביאו נוהן הורתנו לא
להמדת עושר ונכסים והנני נמנע מכתוב דברים אחרי להיותם כפורסמי לכל
וגם ידוע לכל העולם אנשים רשומי מעמנו אשר סבלו כמה יסורי ולא עברו
על דת משה אפי על בצוה אחת כי גדולי היונים תמהו על הדבר בראות גדל
נפשנו ועוצם התעצמותנו בסבלנו צרות צרורות ויסורים קשי ולא גם זה בלבד
בארצנו אלא אפילו בגלויות והשמדות נכסור עצבנו עליהם ופילוסופי רבים
וביחוד על כלם אבלטון האלהי ברצוהו לכתוב דתות ונמוסיות לאנשי כמעט
קט רצו להרגו אף כי דבריו היו כוללי לכל וע כ ז היה אומר כי היה מתירא
לגלו האמת בעבו פתיות האנשי אשר היו בימנו הליגורגוש והאישפארטאנו
תמהו בעצמם איך עמדו דתיהם ימים רבים ואח כ בראות דתינו המהו יותר
באמר שדתיה בער דתנו עמדו ימים מעטי וביראוי להלוק לנו כבוד על עמידת
דתינו והאליסידימוניישו כתפלאי בעצמ שעמדו דתיהם ימים ושנים ואם ידעו
תורתנו יבינו שתורתינו קודם דתיהם לאלפי שנה והם בהיות בשלוה שמרו
דתיהם ובבוא עליה מקרי הזמן שכחום והסירו מגבירות לא כאלה חלק יעקב
אבינו קהל עדת ישראל כי לא בלב צרות אשר באו עלינו ממלכי אסיה אלא עד
סוף כל הרעות אשר באו עלינו לא שכחנו שם אלהינו ונפרוש כפינו לאל זר
ואפילו בגלותינו לא שנינו את טעמנו באכלנו מאכלו הנמנעות לנו ולחם טמא
בגוי בהיו שעברו עלינו כמה מיני רעות יותר מכל האומות ואם נסבול אלה
היסורי איך יתמהו שנסבול המות כי אף על מאכל ערב גם כי נפשנו יבשה אין
בל נהאוה לו ע כ ז לא נעבור על דתינו ב ש דברים היותר גדולי ונוגעי לעקרי
הורתנו הלילונים והליסימאקוש תמהו עלינו באמרם שאנחנו על דבר מעט
סובלים כמה מקצרו ומזה באו לחלל תורתנו ואם הייתי רוצה לשבר מלה עות
הייתי מוצא דברים רבים כנגדם אבל לא היתה כונתי לדבר תועה על דתות
אחרות לפי שתורתנו מגעה שלא להזכיר שם אלקי אחר אבל ע כ ז רוצה
אני להנצל מידם וזה כי מנהג קדום הוא להנצל האדם מיד מבקש נפשו ואומר
כי איך לא יתמהו עליהם ועל אלהיה והם בעצמ לועגי אלה על אלה מהם
אומרים כי האלוה פחמי ואחרים אומרים שהוא זורע ואחרים אומרים שהוא
צייד והאם היא מגנתני דתיה לא הבינו אמת מהות הטבע ומי שהבין מעט
מזער לא כביר לא ידע ללמדם לאומתם ונשארו בחשכה לא ידעו איזה
הדרך יהלך אור ומה שהשיג להם יותר מהסכלות הוא שנתנו רשות למליצים
שיתארו עצם האלוה ומהותו באיזה אופן שירצו וגם המציירי תאדו האלוהו
ברצונם מהם עשאוהו משי ומהם אבן או עץ והיותר נחשב הוא מכסף וזהב
או שקדיל ומהם עשאוהו צורת זקן בדי לכבדו ומהם צורת בחור מורה גבורה

ומהם צורת נקבות יפות לאהבה אותם. החכמים שפילסופו אמת בין היונים
בסוקראט הדגו אותו על שמנע מעבוד הצלמים ואפלטון מנע המליצים
שלא להביאם בין הקבוצים לפי שרוב דבריהם שקר וכזב ואומירו הוכיח
את עמו בשביל שבנו היכל והיו מקטרים בבמות ואמר להם שבזה הפועל
דהיו מחשיכים אמונת הבורא יתברך אפלטון ברצותו להדבות למשה רבינו
הוכיח את בני עמו אמר למרו היסב התורות ולא השכחו ברי שלא תתערבו
עם שאר האומות ואפולוניו הרשע לא ראה דבר אמבל אלהזאמר כי
אנו לא נתערב עם הגוים ועניני אלוהינו לא נדבר עם נכריים וזה הדבר הוא
מהיותר חכמים אשר בין היונים הנה האלאסידימוניוש מגרשים האומות
המוכריות להם כדי שלא יפסידו אמונתם וזה הטעם אנו לא נתאוה לדתות
נכריות אבל נסתפק בתורתנו המלמדת אותנו להיות רחמנים וגדולי הנפש
ואנית האלסידימוניוש ואדבר באטינוש המשבחי בעירם שהי בוללת לכל
העולם וזה היה לסיוע לאפולוניו הרשע כי לו נפקחו עיניו היה רואה שהם
מיסרים לעובר על דתיהם ועד לזה סוקראט האלהי שהסתוהו בסם הטות
על שרצה לשנות מנהגם לאשהיה אויב לאומתו ולא שצוה לתרום היכל
אחר אבל היה אומר שלא יעבדו אלהים אחרים בלתי לה' לבדו וימיתו אותו
באמרם שהיה מסית את הבחורי נגד דתיהם והוא סבל על זה יסורים קשים
בהשענו על האמת והצדק וכן המיתו לאנכשגוריש על שהיה מונע
מעבוד השמש ואמר להם שלא היה לו חיות כי יש אלוה מניעו והמיתוהו
לעיני השמש וכן הצו לעשות לדיאגוריש ולא תפשוהו אבל נדהגדר שכל
מי שימיתהו שיתנולו כסף זהב לפי ששחק מאותות אלוהיהם וכן עשו
לנאבארשי חכם גדול לסבה הנ"ל וכן אנשי פרס הרגו לקצת חכמיה לסבו
הנ"ל ולאכן אנחנו שאפילו כל ממשלות המלכים הגדולים לא הסירו אותנו
ממצות אלהינו ומסרנו נפשותינו עליהם זה יחשב לנו לעצם הנפש וגודל
לבב והם אומרים לנו שנשמור דתיהם שונות כי אפי' נותנים לא שמרים ואני
תמיה על האלאסידימוניוש כי לא היו נושאים אשה בידיעת כלם רק מי
שהיה רוצה היה לוקח אפילו אחותו והליאקוש בזמן קדום היו מתחברים עם
הזכרים והיו אומרים שזאת היתה עבודת אלהיהם והיו לוקחים אחותיהם
ועניני זריות אחרים אשר היו חושבים שזאת עבודת אלהיהם ונגיח הרשע
הגמור אשר נתנו רשות לאנשים רשעים לכפר העונות והחטאים בעבור
שנותנים להם ממון גם חשבו אומות רבות וגדרו אומר להעביר דתיהם
ולהמירם בדתי גוים אחרים לא כן עדת ישראל כי על תורתנו אנו חכדי מכון
וממלכת ומדינות ואפי יהודי א' שיתרחק ממקומו ועירו לא יניח דתו אף על פי

שיעשוהו חתיכו לא יעבור אפי׳ על מצוה קטנה לא מירא מלך ושר ולא משום
דבר, ואם כן אחר שאנו בענין זה הכל צריכים להודות כדתינו אמתיות אין
ספק בהם כלל, ואם יאמינו שרתיהם יותר טובות ואמתיות למה לא ישכרו
אותם כרין וכשורה ואם יכריתום מעט לא כביר חכף יעזבום וירבקו בדתות
אחרות והם מגנים אותנו שאנו נשמור מצות האל ונמסור נפשנו עליהם ואות
ומופת על שהם אמתיות ואלהיות אחר שלא נעזבם בשום צד וזה לפי שהם
קדושות ומורות על קדושת נותנם משה רבינו עליו השלו׳ ומסה שכתב מעניני
האל יתעלה. ואחר שכן הוא אין דת דומה לתורתנו הן בקדמות הן בשלמות
והחכמי׳ השלמי׳ אשר בין האומות מקנאי׳ אותנו עם שמירת תורתנו ודתות
היונים מעולם לא נתאות אומה להן וגם לא דמה אלינו גוי מהגוים בשמירת
שבתות ה׳ והצומות והחגים והמועדים והמאכלים. וכן בפעולותינו כלנו
מתאחדים וזה בפלא. וכמו שהאל יתברך בכל העולם כן תורתנו בתוכנו
באופן שאמתנו נכרין אותה ונפרסמה בכל קצות הארץ והוא רצה בזמה
שרצה והגלנו בין האומות לסבת פרסמנו אלהותו ותורתו וכשירצה יקבצנו
מארבע כנפות הארץ כשיראה שכבר נתכפרו עונינו. אלה הם הטענות
שראיתי לטעון על הדתות הרעות אשר רצו אנשיהם הרשעים אשר זכרנו
להקריסם קדימת מעלה על תורתנו הקדושה ודי למבין האמ׳ וזה שכתבתי
לא מקנאתי על דתיהם דברתי הדברים האלה כי אין כונתי רק לכבד נותן
תורתנו והתור׳ בעצמ׳ ונאמין כי נביא כזה כל דבריו מהאל ית׳ אין בהם חלוף
כללו של דבר בספר הזה כתבתי כל הצריך לא מהיותי משבח עניינו ולא
לגנות זולתנו אבל להמלט נפשנו מהמסכלים ואחשוב כי לא נחסר מכל מה
שנדרתי לכתוב אם מקדמות משמתנו ואם באמרם שגרשו אותנו מצרים ואם
מדות משת רבינו ע׳ה ואם מרחמנות תורתנו והיא תעיד על עצמה ואין
צורך להוכיח בעדה כי היא מלמדת לכל העולם אמת ומשפט וחסד ורחמים
ולא תלמוד מתגרה אחרת לפי שהיא קדומה והתהפכות הזמנים עלינו לא
יעשה רושם בשמירתה ועד לזה מסרנו נפשותינו עליה ובפרט במלחמת
הרומיים והאפיוני והמילוני המגנים אותנו בהבל יכלו יטה׳ ואתה אפרודיטו
ואחדים כמוך אוהבי האמת שתרצו לדעת ראשית תולדתנו קרא להם ספרי
זה והוא יגיד לכם כוונתכם הרצויה תם ונשלם

כתב על זה רופינו איקליניץ תמה אני על יוסף הכהן ברצותו להפוך בזכות
הורתו וסולדתו ועמו נגד אפיון וחבירו חביא בל כך ראיות מספרי היונים
והפנקי׳ והכצרי׳ עם היותו יהודי נולד וגדל בערי יהודה ואיך קרא כל אלת
הספרים והפיל כל דבריהם ארצה ועל פניהם הביתם

AKADE KÖNIGL TARA

אמ"ש "מצאתי ראיתי בספר זכרוני הכותים וזכרו שראו אותו בגרש א"של
היהודי"וזה שאחר כבישת יהושע ארץ ישראל והריגת ל"א מלכים קרה שבלך
א מהם היה לו בן מלך על ארמיניא הקטנה ושכו שובך ועמד וקבץ מלכי פרס
וכרי מ"ה מלכי"ולקחו עמהם יפת הגבור אשר היה עורד הגיהו על כמה אנשי"
וקבצו חיל כחול אשר על שפת הים וישלחו מכתב אל יהושע וזה נוסח האגר"
בהקבץ הגבור המאושר מלכי פרס וכרי אליך יהושע בן נון שלום אתה זאב
ערבות ידענו מה שעשית בקרוביו החרבת טירותינו טבוחת ולא חמלת מגער
ועד זקן אבותינו הרגת בחרב וכל עריהם השמות ולכן שמענה ואתה דע לך כי
מהיום ועד ל יום אנחנו נגיע אליך ונשיג עדיך בגבול נחלהך בהר אפרי' אנחנו
מ"ה מלכים עצומים ולכל א' וא' כ אלף גבורי' מחזיקי' בחצים ובקשת כולם אחוזי
חרב מלומדי מלחמה ובעזרתנו יפת הגבור אשר זכרנו ולזה הכון והכן לך כלי
מלחמתך ולא תאמ"אח"כ כי באנו עליך בפתע פתאו' ומסרו הכתב ביד שליח
א' נבון וחכם ובא השליח ומצא יהושע יושב על כסא מלכותו וכל העם נצב
עליו ויצו יהושע להביאו לפניו ולא הביט יהושע אליו עד השליכו לשפוט את
בני ישראל אח"כ' לקח המכתב מידו ויקראהו בית" בעם ובכי וכספר וישמר
אותה בביתו עד עבור חג השבועות כי קרוב הוא ולא רצה להעציב את העם
אבל הוא שמר את הדבר ואחר עבור חג שבועות הקהיל את כל העם ויקרא
את הכתב באזניה' ויאמר אליהם הנה כמה מלחמות נלחמתי וכמה מלכים
נצחתי ולא הבהילוני ועל זה הסקר' פתר קראני גרעד' ובשמע' ויתעצבו האנשי'
ונתפקקו כל חוליותיה'וארכובות'רא לרא נקשן הורידו לארץ ראש' ויאמרו אל
יהושע כאשר שמענו למשה נשמע אליך השר קח לך גליון שלם אצבע וכתו'
עליו בחרט אמש והשג לשכינינו הפשעי' והמורדים דבר'קשים בגידי' ויאמר
אליהם יהושע עמדו ואשמעה אופן הכתב אשר סדרתי ואם יכשר בעיניכם
אשלחה אליהם ויאמרו כל העם פתח פיך ויאירו דבריך ויקרא ויאמר בשם
ה' אלהי ישראל אשר הוא מחליש הגבורי' הזעי' וכמית הרשעים המורדים
ומפרר חבורי מחטאי' השודדים ומחבר פרודי הצדיקי' והחסידי' הוא אלהי'
האלהי'וארוני האדוני' אלהי אברה' יצחק ויעקב ה' איש מלחמה מסגי יהושע
עבד האל ומהקהלה הקדושה הנבחרת והעדה המאושרת קדל עדת ישראל
בני אברה' יצחק ויעקב אל האומה הרשעה והקהלה המנוגעת עובדי פסילים
ומשתחוי' אל האלילי' אין שלום אמר אלהי דעו לכם כי הדעות' אשר עשית'
להקיץ הארי הגרד'ולהעיר הלבי' כי יתאדם לתת חרב ביד' אנכי אנכי העירותי
בצדק להשיב גמולכם בראשכם ומה לכם לבוא במקום קדוש וחבאו ותטמאו
את ארצי תבינו עצמכ'ואל תצאו ממקומכ' כי לשבעת הימים אנכי אבוא אליכ'

ואחרוג גבוריכ׳ואבד מעוס מכם הנה אתם התפארו כי אתכ מ״ה מלכ׳ ועם כל
א׳ס׳אלף גבורי׳ואנכי לא אתפא׳כי עמנו מלכי׳האומ׳רק מלאכי המרו׳אשר א׳
בהם הפך סרוס ועמורה וא׳הבי׳את המבול וא׳הפליג האר׳לע׳אומו׳ועמי אשר
עמי תר׳אלף גבורי חיל עברו בים ביבש׳וה׳הול׳ לפניה׳ליל׳ ויומ׳בעמו׳ענן ועמו׳
אש והמובחרי׳שבה׳יב׳אלף הרגו ה׳מלכי מדין ואת בלע׳בן בעו׳ ויהרגו כל זכר
ולא נפק׳מה׳איש וכהן א׳שמו פנחס וחצוצרו׳התרוע׳בידו כאש׳יריע אף יצריח
כל אויבינו נופלי׳לפנינו הלא שמעת׳פרעה וכל המונו טבעו בים ואנחנו עוברי׳
ביבש׳הלא הוגד לכם מה שעשינו לעמלק ועמו הלא ראית׳ מה שעשינו לסיחון
ולעוג ב׳מלכי האמורי ואם עמכם יפת הגבור עמנו גבור הגבוי׳ גבוה מעל גבוה
וכשמוע בני ישרא׳ הדברי׳האלה עמדו על עמדם ושלח יהושע השליח לארצו
וילך אליה׳ ויספר להם מה שרא׳מסידור העם ושיעו׳קומת יהוש׳שהית׳ה׳אמות
ולבושיו תכל׳וארגמן וכתר מלכו׳בראשו ושם ה׳כתוב עליו וכשמע׳ נפלו ארצ׳
ויאמרו מה זאת עשינו אנחנו הסיבונו עלינו את כל הרע׳ אח׳כ׳ קם יהושע עם
יב אלף גבורי חיל וילך בתוך ז׳מי׳אליה׳ובראו׳שובך סדור החיל תמה עד מאר
ואמו המרשע׳היה׳מכשפ׳ותאמ׳אליה׳אל תיראו כי אני אסגרם בתוך ז׳חומות
של ברזל ולא ידעו מקום׳אים ותעש בלהטיה וכשופיה ותסגרם תוך ז׳חומות
וכראו׳יהושע זה צעק לבו אל י״ ויתיעץ בנפשו ויכתו׳כתב ליניח ממשפח׳ראובן
אשר היה מלך על ב׳השבטי׳וחצי אשר בעב׳הירדן שיבא הוא עם חיליו ויביא
את פנח׳וחצוצרו׳התרוע׳בידו ותבא אל יהושע יונה א׳לעת ערב ויקשור יהושע
את הכתב בכנפיה ותקם היונ׳ ותלך אל יניח ובראות׳ משש בכנפיה ויקח הכתב
ויקראהו ויקם על עמדו ויצעק צעק׳ וירכב על סוסו ויכריז בכל מחנהו חרב ל״י׳
ויאספו אליו מכל צד וישלח ויקרא את פנחס וילכו שניה׳ובראו׳אמו של שובך
ותחיל הזה אמרה לבנה ראיתי כוכב עולה ממזרח ואין חכם׳ואין עצה בחכמתי
כי נכונותי לעצור כח כנגדו וכשמוע בנה שובך השב חר׳ לו ויצו להפילה מעל
החומה ויבא יניח ויערו׳מלחמ׳עם שובך ויהרגהו ויבא פנחס לחקוע בחצוצרות
ובכל תרוע׳היה׳נפתח׳ חומ׳א׳ עד שנפתחו כלם ויצאו ויהרגו בשונאיה׳עד בלי
השאיר להם שריד ופליט׳ אמר שמואל שולם אני מצאתי סימן בפסוק

עד אשר יניח ה׳ לאחיכם ככם

תושלב״ע

רבני זאוני קושטאנטינ׳גזרו אומר בגזר׳נחש שזה הספר לא יודפס
עד משך י׳שני׳רצופו׳ ואף אם יודפס בערי הגוי׳ לא יהא רשאי שום
יהודי לקנותו ועל ישראל ועל רבנן בכל מק׳שהם תבא ברכת טוב

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

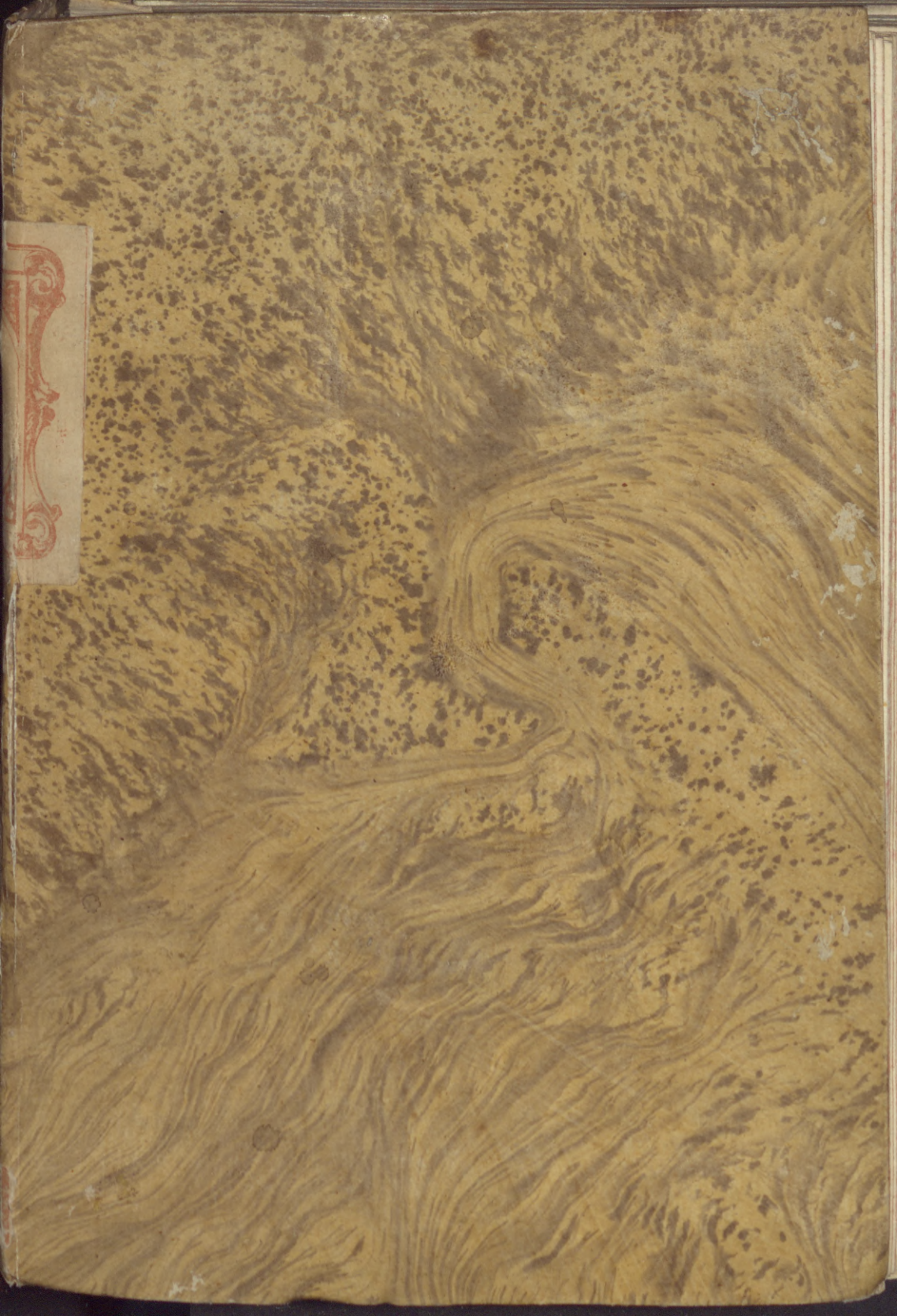

B
317.

עיקרים

ספר

יוחסין

Cracow 1646.

532